

Карл Май

Коледа

Първа глава Въведение

Коледа!

Каква мила и колко богата по съдържание дума! Убеден съм, че и в словесното богатство на всички народи за всички времена нито е имало, нито има друга дума с толкова дълбоко значение, която да събужда такива мили спомени. За вярващия християнин тя олицетворява изпълнението на дълго жадуваното желание за спасението на всички човешки същества, а за скептика означава ежегодно повтарящи се дни на всеобща празнична тържественост, на семейна радост и на светнали от щастие детски очи. Вердиктът „Исус Христос и вчера, и днес, и во веки веков!“ озарява и най-скритото кътче от сърцето на вярващия, а скептикът навярно неволно ще подеме радостната песен:

Светът загиваше,

Христос се роди,

радвайте се, о, християни!

или поне няма да попречи на децата си да я запеят!

Сред палмите израсна отдавна очакваното клонче на Исаия и над Витлеем засия звездата, която посочи пътя на мъдреците от Изтока към Коледните ясли. „Слава на Бога в небесата!“ – запя небесното войнство над този град, където изгря онзи лъч светлина, който щеше да озари и ощастливи целия свят. „Мир на земята!“ – прозвуча след небесната глория (Тържествена песен за прослава. Б. Пр).. Оттам тръгна мирът, чийто символ и до ден-днешен си остава палмата, разпростря се над всички земи и завладя всички сърца, които бяха отворени за него. А на север, там, където не се развяват перестите палми, техните ветрила са се превърнали в борови клонки, които се кичат със свещи и звезди в тези хубави честити дни и точно за тях важат думите на пророка: „Тръгни и стани светлина, понеже твоята светлина идва и божественото великолепие изгрява над теб!“ Тогава коледната елха се появява в целия си блясък както в дворците, така и в бедняшките колиби. Тогава проехтява камбанният звън, за да възвести рождението на Спасителя и в тихата нощ от всички олтари и амвони, от уста на уста се понася ангелският вик: „Ето, благовестявам ви голяма радост, която ще бъде за всичките люде, защото днес ви се роди в Давидовия град Спасител, който е Христос Господ!“

Главно думите от две библейски притчи са ми направили най-дълбоко, незаличимо впечатление, които съм чул още като малко момче от устата на моята стара набожна баба. Дали се дължи на изкуството ѝ да разказва, или на съдържанието на самите думи, не знам, ала си остава факт, че тези редове и до ден-днешен се числят към любимите ми библейски цитати. Първият от тях гласи (Йов 19,25): „Защото знам, че е жив Изкупителят ми и че той ще ме възкреси от гроба“, а другият е именно възвестяването на ангела: „Ето, благовестявам ви голяма радост... защото днес ви се роди... Спасител...“ Впечатлението, направено ми от тези думи, бе толкова голямо, че още в съвсем незряла възраст композирах музика по двата текста, а по втория дори се осмелих... да напиша стихотворение.

Споменавам всичко това не за да се хваля, което се потвърждава както от споменатата моя възраст, така и от употребата на думата „осмелих се“, а моите уважаеми читатели скоро сами ще разберат, че по този начин преследвам съвсем други, далеч по-благородни цели. Засега ще кажа само, че на времето думите „Възвестявам ви голяма радост“ бяха станали за мен и в едно друго твърде особено отношение истинско коледно послание.

Аз, най-бедният ученик от моя клас, страстно обичах музиката и освен редовното обучение в училище вземах допълнително частни уроци по хармония и т.н., поради което останах само на сух хляб, защото се прехранвах, като сам давах уроци, вземайки по петдесет пфенига на час, и следователно трябваше да плащам един час по хармония, струващ един талер, с шест часа, отделени от свободното ми време. Но го правех с удоволствие, а гладуването от онова време не ми е навредило и до ден-днешен.

Стигнал в теорията до мотета (Средновековно вокално многогласно произведение. Б. Пр), но не и до практиката на композирането му, един хубав ден седнах, изпълнен с идеята (извинена единствено от младостта ми) да композирам коледен мотет към любимата си тема „Благовестявам ви голяма радост“.

Речено – сторено! Моето *opus operatum* (Завършено дело. Б. пр) трябваше естествено да остане в дълбока тайна, ала съвсем скоро след завършването му изчезна от чекмеджето ми. По-късно разбрах, че го е откраднал един мой съученик, който ме мразеше, и за да ме изложи, го бе пратил по пощата на моя учител, един възрастен добродушен кантор (Учител по църковно пеене по музика. Б. Пр.). Дълго търсих моята изгубена светиня, докато най-сетне се отказах, смятайки, че никога няма да

я намеря.

И както рядко едно нещастие идва само (а своеволното прекрачване границите на духовните възможности на един ученик лесно може да се превърне в нещастие за него), тъкмо тогава ми попадна едно забавно вестниче, където се обявяваше конкурс за написване на коледно стихотворение с първа, втора и трета награда от по трийсет, двайсет и десет талера. Любимата ми тема, бедността ми и още кой знае какви основателни и неоснователни причини „ме накараха да взема перото“, както обичат да се изразяват поетите с призвание, отново седнах на стола и написах едно стихотворение от 32, словом и цифром тридесет и две четиристишия. На всеки човек е известно, и особено на редакторите, че колкото е по-дълго едно стихотворение, толкова по-лесно отива в кошчето за боклук, а и аз самият знаех поне, че стойността на една поема не нараства с дължината ѝ. Но според предварителния план, по който я бях изградил, просто нямаше как да излезе по-къса. Напротив, ако бях изразил върху листа всички връхлетели ме мисли, поемата навярно би станала и хиляда стиха. След като направих и исканото мото, аз го пъхнах заедно със стихотворението в плик за три пфенига, запечатах го с червен восък за пет пфенига, залепих върху него горе вдясно над адреса на редакцията последните си пари във формата на пощенски марки и изпаднал в извънредно тържествено настроение, занесох писмото до последващата улица, където висеше пощенската кутия. След като то падна вътре, като накара кутията да изкънти на празно, аз още дълго останах да я съзерцавам. Сега тя ми изглеждаше съвсем иначе, но това бе лесно обяснимо, понеже дотогава никой разумен човек не беше искал от нея да погълне наведнъж трийсет и две строфи.

Но и самият аз се промених. Всеки, който ме наблюдаваше, щеше непременно да забележи, че имам нечиста съвест. Поведението ми никак не ми се струваше „мъжко“, а походката ми стана несигурна. Вече никого не поглеждах право в очите, а най-често хвърлях скрити погледи встрани, за да видя дали някой не е разбрал, че съм написал трийсет и двете строфи. Хлябът вече не ми се услаждаше. Сънят ме отбягваше, а когато някой път все пак се унасях, започвах да сънувам какви ли не ужасии. Така например ми се присънваше и някаква голяма пощенска кутия във формата на огромна синя жаба, която бавно се приближаваше до леглото ми, скачаше върху мен и ме притискаше, докато най-сетне се събудех със силен вик.

Вършех работата си със същата добросъвестност, ала тя ми тежеше все повече. Страните ми станаха много бледи. Отслабнах и станах

неразговорчив като камертон, който се обажда само когато го ударят. За мен това бе много трудно и лошо време! И то продължи прекалено дълго. Твърде рано, още в края на юли, бях поверил съдбата си на пощенската кутия, а „фаталният срок“ изтичаше едва на първи октомври. На първи ноември щеше да се реши всичко. Ех, да можех някак си да върна моето свръхдълго стихотворение! Щях да се откажа не само от всяка награда, но дори щях да дам и най-тържествено обещание никога вече да не пиша стихове! И това означава много, извънредно много, понеже за мен не представляваше абсолютно никаква трудност да съчинявам рими, а дори и третата награда от десет истински лъскави талера щеше да е за мен едно малко съкровище.

Бях напълно убеден, че няма да получа нищо, тоест очаквах пълен неуспех, но все пак цялата работа можеше да има за мен и един положителен, макар и доста неприятен резултат. Направо ми бе невъзможно да се отърва от мисълта, че „почитаемата“ редакция нямаше да върне стихотворението лично на мен, а заедно с няколко особени забележки щеше да го изпрати на нашия строг „Старец“, за да се запознае с него. Всеки, който е бил гимназист или все още е такъв, знае много добре кого имам предвид с думата „Старец“ и макар да не може напълно да разбере и изпита тайния ми ужас, все пак поне би могъл да има известна представа за положението ми. Вярно, че „негово строго величество“ бе към мен винаги благосклонен и понякога се бе опитвал да облекчи недотам лесното ми положение. Дори изпращаше при мен сина си два часа седмично да му помагам в ученето, в замяна на което всяка събота ми давах в кухнята говеждо с ориз, а после вместо десерт получавах правото да галя по гърба любимата котка на жена му. Ала в случай че „уважаемата“ редакция превърнеше опасенията ми в действителност, то тогава вече нищо не ми бе гарантирано – нито яденето с ориз, нито чесането на котката!

И тъй над главата ми се събираха все повече буреносни облаци, които ставаха все по-застрашителни, и все по-черни. И до днес си спомням, че когато дойде първи ноември, един студен, но слънчев есенен ден с чисти и бели снежинки, в душата ми бе тъмно и мрачно. Бях започнал да броя не само дните, но и часовете. Те се бяха превърнали за мен в цели вечности, но земните вечности отминават, тъй че и тази вечност отмина. И ето на – най-сетне фаталният ден настъпи и... злата ми участ ме връхлетя!

След последния сутрешен учебен час на шести ноември ме извикаха при Стареца. Четирийсет стъпала нагоре и на всяко от тях по двайсет

удара на сърцето ми прави общо осемстотин. Вероятно не са били помалко. Почуках на вратата, после влязох и... не можах да видя нищо, понеже очите ми се замъглиха. Изминаха няколко секунди, преди погледът ми да се избистри, и тогава забелязах пред мен застанал величественият Старец, вперил очи в мен така, сякаш искаше да ме проние.

– Май! – проехтя дълбокият му бас.

Поклоних се. Не знам каква физиономия съм направил в този момент, защото само той можеше да я види, а не ми каза нито дума в това отношение.

– Май!!

Отново се поклоних.

– Май!!!

Трети поклон. Но тайно в себе си реших да не се покланям повече.

– Вие... сте... един... много...

Погледнах го така остро, че той млъкна. В никакъв случай нямах намерение да се оставя да ме обижда. Тогава той се засмя и със съвсем друг тон продължи:

– Всъщност това ни най-малко не ме засяга. Лично ваша работа си е, ако сте решили да се излагате. И защо не? Та вие с часове говорите в четиристъпни неправилни стихове, а вашият немски е... хмм! Но можехте преди това поне да ми го дадете да го прегледам!

– Стихотворението ли? – попитах аз.

– Естествено! Щях да подчертая грешките, които все още имаше в него и изобщо не са били забелязани от редактора. Един такъв човек си няма никаква представа как трябва да изглежда хубавото стихотворение. Че откъде ли ще го знае?! Крава... индийско орехче...!

– Значи го върнаха, така ли?

– Да, като пробен отпечатък, или както му казват още като коректури. Придружава го едно писмо, но то не е до вас, а до мен. Естествено няма да ви дам да го прочетете... и през ум не ми минава! Ще отговоря, че освен името ви, друго не бива да се поставя под стихотворението. Иначе ще станете жертва на манията, обзела всички драскачи, а тя е най-опасната мания. Имате много по-важна работа от писането на стихове, хлапе такова!

От гърдите ми се изтръгна дълбока въздишка. Значи стихотворението ми от трийсет и две строфи бе одобрено и прието! Трета награда от десет талера! Като че пред очите ми отново се канеше да се спусне мъгла, но тъкмо в този момент Стареца продължи:

– Исках да ви кажа още нещо: отсега нататък ще ви заплащам на

ръка часовете, които давате на сина ми. Два пъти по пет, значи десет гроша. Въпреки това събота вечер ще получавате вечеря. Заради дързостта ви и заради стихотворението по-късно специално ще се разправам с вас. Сега нямам време, трябва да се нахраня. Ето ви парите. Хайде, вървете си!

Той ми тикна в ръката един плик. Благодарих му с предрезгавял от вълнение глас и изхвъркнах през вратата, след като направих един особено дълбок поклон, макар че само преди малко бях взел твърдото решение повече да не се покланям.

И до ден-дневен не знам как съм слязъл по стълбите и как съм се озовал в моята „бърлога“. Отворих плика. И какво имаше вътре? Едно кратко писмо от редакцията и... три банкноти от по десет талера! Както всяка жаба от приказките носи богатство, така и ужасната огромна синя жаба от моя сън ми донесе пари... и то не третата, а първата награда!

Какво направих след като се успокоих ли? Отговорът е излишен. Нито в добри, нито в лоши времена съм забравял, че молитвата е свято задължение и винаги облекчава.

Както става с нещастieto (поне според поговорката), също така е и с щастието. То никога не идва само. Когато следобед отидох на урок при стария кантор, заварих го в извънредно добро настроение. Той винаги беше мил и благоразположен, ала този път бе необичайно разговорчив и весел. Направи няколко намека за „добре свършена работа“, „издателски пари“ и нямаше как да не се сетя, че несъмнено беше говорил със Стареца за моя голям успех. Когато след часа както обикновено (понеже никога не правя дългове) оставих един талер на обичайното място, той ми каза:

– Няма нужда, драги Май! Можете да задържите спечеления с толкова труд и пот талер.

– Господин кантор, този не е спечелен чак с толкова труд и пот.

– Не е ли? Че как така? Да не би да са ви го подарили?

– Не, спечелих го, обаче без особено тежък труд. Та нали знаете, че получих трийсет талера! Той ме погледна учудено и попита:

– Трийсет талера! Та вие сте цял Крез! И казвате, че съм знаел ли?

Нито звук, нито нота, нито половина, нито шестнайсетина не съм чувал за подобно нещо!

– Но нали споменахте за това преди малко!

– Аз ли? И представа си нямам!

– Споменахте за „издателските пари“.

– Да, вярно, но то е друго нещо, за което изобщо все още нищо не

знаете. Че каква връзка има с вашите трийсет талера? Или не бива да ми казвате?

– Естествено, че мога да ви кажа! И тъкмо вие, господин кантор, сте човекът, на когото ще разкажа всичко с най-голямо удоволствие!

Докато му обяснявах, силно развълнуван, той крачеше нагоре-надолу из малката си стаичка, а щом свърших, възкликна:

– Трийсет талера, цели трийсет талера за едно стихотворение, за... колко бяха строфите?

– Трийсет и две четиристишия.

– Значи само четиристишия! Това прави дващест и осем гроша за строфа и седем гроша за всеки ред! И на всичко отгоре честта да извоюваш първата награда! А аз си въобразявах, че върша кой знае каква... е, почакайте малко! Знаете ли стихотворението си наизуст?

– Да.

– Кажете го! Искам веднъж да чуя едно стихотворение, спечелило първа награда от трийсет талера!

Докато той продължаваше енергично да се разхожда нагоре-надолу, аз застанах в единствения свободен ъгъл и започнах да декламирам:

На блага вест съм приносител,

Бог прати ни небесен гост,

роди се нашият Спасител,

при нас дойде Исус Христос!

Ликуват в химни небесата,

звезди понасят в миг вестта

тамян ухае в кандилата,

в молитва свеждат се чела.

От църквите надалече

ехти тържествен меден звън

и звуци на хорал провлечен

тъй нежно носят се навън.

И пак е...

– Чакайте, чакайте! – припряно ме прекъсна той. – Стихотворението ми изглежда хубаво, даже много хубаво, но трийсет и два куплета... това е твърде дълго. Трябва да ви кажа нещо и не мога да чакам, докато стигнете до края му. Ето, я погледнете тук! Познато ли ви е това?

Той ми подаде печатна нотна тетрадка и вперил в мен изпълнения си с напрежение поглед. Беше партитурата на мотет, където различните щимове бяха отделно отпечатани. Зачетох началото на текста: „Виж, възвестявам ви голяма радост...“

– Не четете това, не това, а заглавието! – нетърпеливо настоя той.

Изпълних желанието му и се стреснах, но от радост, защото беше моят мотет, изчезнал по толкова необясним начин.

– И това е нещо, и това е нещо, нали? – тържествувашо каза той. – Напечатаната музикална композиция е далеч-далеч по-ценна от отпечатаното стихотворение. Всеки може да съчини някое стихотворение, като изсмуче няколко рими от пръстите си, ама композиция – това е съвсем друга работа. Нея не можеш да я изсмучеш от пръстите си, тя идва от другаде! В този случай човек трябва да е научил нещо повече и преди всичко да е имал много свестен учител. А добри и свестни учители могат да бъдат само господата кантори, които умеят да свирят на орган и да ръководят църковния хор. Църковната песен е най-възвишеното...

– Но, моля ви, господин кантор – прекъснах аз словоизлиянията му, – безкрайно съм учуден. Не съм композирал мотета, за да бъде отпечатан. Исках просто само да се упражнявам и той трябваше да си остане в чекмеджето. Но после внезапно изчезна. Как е попаднал в ръцете ви и откъде знаете, че аз съм го написал? Името ми липсваше върху оригинала.

– Вярно, свършено вярно – засмя се той. – Но наистина ли си мислите, че не познавам почерка ви, както и почерка на Крюгер?

– Крюгер ли? – попитах аз. – Кой Крюгер имате предвид?

– Глупав въпрос! Естествено Крюгер, който преди време беше принуден да ви отстъпи първото място по успех заради вашата работа върху квинсептакорда. Искал е да си отмъсти, но сега ще го накажа, като го накарам да се пръсне от яд!

– Все още не ви разбирам.

– Тъй ли? Иначе не загривате толкова бавно. Е, тогава ще трябва веднага да ви покажа две други неща. Поне на едното вероятно ще се учудите или пък и ще се ядосате. Ето най-напред това! Чий е почеркът?

Той ми подаде голям плик с пощенско клеймо, върху което беше написано името му. Нужно ми бе да хвърля само един поглед, за да мога да кажа:

– Писал го е Крюгер. Веднага се разбира.

– Да. Този тип дори не се е потрудил да си преправи почерка. Вероятно си е помислил, че ще захвърля плика, без да го погледна. А сега разгледайте внимателно това!

Беше партитурата на моя мотет. След като хвърлих само един бегъл поглед на петолинията, не открих какво имаше предвид. Тогава той ми обърна внимание на следното:

– Поставете хартията срещу светлината и ще забележите местата, където е трил с гума.

– Какво? Изтрил е някои места?

– Да, трил е, за да нанесе нарочно някои грешки. Смятам, че намеренията му са ви ясни!

– Но това би било отвратителна постъпка, такава подлост...

– Оставете сега това! – прекъсна ме той. – Сам се заех с тази работа. Здравата го притиснах и той се видя принуден всичко да си признае. Въпросът ще се разгледа на заседанието ни. Междувременно аз взех един препис, естествено без допълнително внесените грешки, и за ваше добро и за да ядосам Крюгер, изпратих мотета на издателя. Той го прие и знаете ли какъв хонорар ще ви изплати?

– Хонорар ли? Значи пак пари?

– Разбира се! Ноти срещу банкноти или срещу звънтящи монети. Така постъпвам аз. На първо време той отпечата петстотин екземпляра и за тях плати двайсет и пет талера. Е, значи за един екземпляр ще получите едва петнайсет пфенига, ала туй все пак е по-добре, отколкото ако мотетът бе останал безполезно да се търкаля в чекмеджето ви. Издателят ми изпрати книжни пари, но аз ги смених срещу монети, защото среброто издава по-хубав звук. Това са цял куп пари. Ето ги. Гледайте да не изпуснете някоя монета!

Той дръпна чекмеджето на масата, бръкна вътре с две ръце и после протегна към мен пълните си с талери шепи. Този втори съвсем неочакван дар на съдбата направо ме слиса. Той се засмя, напъха ми парите в двата джоба на панталоните и каза:

– Вземете ги, вземете ги! Кой знае дали някога и през целия си живот ще ви се удаде да спечелите и един грош с някоя музикална композиция. Затова не се опъвайте. Та нали парите са ви така нужни! Впрочем, мотетът се репетира и ще бъде изпълнен тук в църквата. Крюгер сигурно ще се пръсне от яд, ако, разбира се, преди това не се види принуден да напусне, понеже проявената от него низост заслужава подобно наказание за пример на другите и аз съм убеден, че...

– Моля ви, господин кантор – успях най-сетне да го прекъсна, – вие винаги сте били приятелски настроен към мен и ми се струва, че няма да откажете да изпълните едно мое съкровено желание.

– Тъй ли? Хмм, вече подозирам какво ще е то! Кажете го!

– Недейте изправя Крюгер пред учителския съвет. Днес съм толкова щастлив, а накажете ли го, цялата ми радост от това щастие ще се изпари.

– Не искате ли твърде много?

– Мисля, че не. Всъщност той е истинската причина за хубавата изненада, която ми поднесохте. Сигурно нямаше да тръгнете да търсите издател за мотета ми, ако Крюгер не ви го бе изпратил в този вид, само и само да си съставите лошо мнение за мен.

При тези думи той ми подаде ръка, засмя се и каза:

– Много ме зарадвахте, като се застъпихте за Крюгер. Все още не съм направил донесение срещу него, за да му дам възможност да се отърве само с моето мъмрене и големия яд. Очаква го още здраво кастрене на четири очи и същевременно ще научи, че отърването му от сериозно наказание се дължи единствено на вашата молба. Сигурно ще позеленеете от яд, че мотетът е отпечатан, че ви е донесъл пари и че на всичко отгоре и той ще трябва да пее.

– Ще се съгласи ли?

– Да. Това ще е условието ми. Той има хубав глас и дори, за да се пръсне от яд, ще получи възможност да пее като солист в тригласната част в ла бемол мажор с текста: „Затова вървете във Витлеем. Там ще намерите малкия Исус да лежи в една ясла.“ Това е едното нещо, на което толкова се зарадвах заради вас, а другото е свързано с вашето разбиране, че едва ли щях да предложа на някой издател композицията ви без споменатата причина.

– Естествено! Та тя е ученическа работа с много недостатъци и нищо друго!

– Вярно, много вярно! Думата „недостатъци“ е добре подбрана и изразява точно онова, което исках да кажа. Тъй като не желаете да се занимавате професионално с музика, ще се научите да композирате колкото за „домашно ползване“, както биха се изразили някои хора, но не и повече. Ала това ви стига. Обаче сега-засега и до тази цел ви остава още доста дълъг път. Е, вярно, с този мотет случайно сте сполучили, но дали някога пак ще постигнете такъв успех, в момента не може да се каже, понеже трябва още много, много да се упражнявате и да учите. Мисля, че най-вече ще ви се удават сериозни, религиозни сюжети. Просто те са ви в кръвта. В мотета ви всъщност не се срещат грешки. Написан е чисто. Но ви липсва упражняване, сръчност, вдъхновение. Представете си един добър ездач любител и го сравнете с професионалния ездач от цирка! Любителят в композирането сте вие. Липсва ви висшата школа. Не познавате добре коня си, не знаете и различните помощи, които трябва да му дадете по време на ездата. Подобно нещо не е достатъчно само да е вродено, а то иска както упражнение, тъй и постоянство. Един опитен

ездач, минал през висшата школа, ще язди и обязди вашия мотет по съвсем друг начин. Разбирате ли ме?

– Да, господин кантор. Седя твърде вдървено на седлото. С коня имам само физически допир, но не и духовна връзка.

– Така е. Затова, както по-късно навярно и сам ще забележите, придадох на някои от вашите музикални фигури повече енергия и живот. След като чуете изпълнението на мотета, едва ли ще ми се сърдите.

После той ми подаде ръка, за да се сбогува.

– С удоволствие бих ви обучавал безплатно, защото сте беден, но при моето окаяно финансово положение ми е невъзможно. Все ще се справите някак и може би по-късно ще станете по-заможен от мен. Спомнете си тогава за вашия стар кантор, който ви е помогнал при вашия пръв мотет! И занаяпред гледайте все така сериозно на живота, както и досега. Хайде, за днес стига толкова! Довиждане!

Този благороден кантор, който винаги е бил толкова доброжелател към мен, е от онези хора, за които и до ден-днешен, след толкова дълги години, съм запазил чувство за дълбока благодарност. По-късно читателите ще разберат защо споменавам тази случка, без да назовавам името му. Той беше човек на честта, но целия свой свят беше пренесъл в стаичката, където учехме музика, защото бе принуден да се откаже от всякакво семейно щастие. Жена му бе известна като истинска Ксантипа, която, както разправяха хората, със своя суров и непоносим характер принудила сина си да замине за Америка...

И така притежавах петдесет и пет талера! Какво невиждано богатство за мен! Беше твърде много. Бях здрав и можех да работя. Трийсет талера изпратих на бедните си родители. Двайсет скътах за непредвидени нужди, а пет определих за едно коледно пътуване, по време на което по изключение веднъж бях решил да не бъда пестелив. Пет талера за едно пътуване, което щеше да продължи най-много седмица! Че аз изобщо нямаше да мога да ги изхарча! Това означаваше повече от двајсет гроша на ден – сигурно щях да си поживея царски! Даже тайничко си казах, че евентуално щях да си позволя половин бутилка вино, разбира се, от възможно най-евтиното. Какво вино да избира и каква цена можех да си позволя – ето въпросите, занимаващи ме ежедневно в онези десетина минути, които обикновено ми бяха нужни, докато заспя. О, щастливо време, колко отдавна отмина!

Канторът удържа на обещанието си. Мотетът бе упражняван и Крюгер бе принуден да участва в тригласната част, а това породи в него такава омраза към мен, че си имах немалко ядове.

После се появи на бял свят и моето коледно стихотворение. Всеки от съучениците ми искаше да го има. Вследствие на това поредният брой на вестника масово се изкупи от книжарницата ни, а когато покъсно се състоя ежемесечното декламираше на свободно избрано стихотворение, всичките ми двайсет и трима съученици започнаха да погават артистичните си способности с думите: „Колета. Стихотворение от Карл Май.“ Аз бях единственият, който почето един от класиците ни. Стана обичай стихотворението ми да се разнася насам-натам в различни бележници и при всеки подходящ или неподходящ случай да се изважда и да се чете. Така аз имах съмнителното щастие месеци наред да бъда затрупан с въпроси защо съм употребил този или онзи израз или защо съм избрал една, а не друга рима. Всичко живо започна да измисля стих след стих и рима след рима, докато накрая учителите ни така побесняха от всичките тези „мотети и монети“, „Ромулус и фамулус“, „слон и балкон“, „Австралия и мания“, че под председателството на Стария бе взето решение да се предприемат решителни мерки срещу тази безкрайна щуротия. Вярно, че последвалите мъмрения и други наказания постигнаха целта си, но за съжаление за мен имаха и тази неблагоприятна последица, че доскоро толкова уважаваната и „ухажвана“ моя милост бе отбягвана вече тъй старателно, както минерална вода сред бутилки с шампанско, което от своя страна породи в мен основателното и непоклатимо решение да поставя условието всички мои бъдещи стихотворения да се публикуват едва след смъртта ми.

Но да се върна на вече споменатото коледно пътуване! Бях свикнал по време на всички ваканции да предприемам по някое по-продължително странстване. Вследствие на моите склонности, на плановете ми за бъдещето и по други причини, аз залягах над книгите по-продължително и по-старателно от моите съученици и затова от време на време ми беше необходимо здравата да се натоваря физически, да се пораздвижа, което най-добре можеше да стане чрез някой по-дълъг поход. Най-често към мен се присъединяваше и един мой много мил съученик, който, макар да не беше толкова беден като мен, все пак също бе принуден да бъде пестелив... Той бе сериозно и прилежно момче, което освен с мен, с други не обичаше много-много да приказва и затова го наричаха *surginus carpio* (Шаран. Б. нем. Изд.) или за по-накратко Карпио, защото, както е известно, и шараните не са особено многословни. Нямахме обичай да събираме наличните си пари в една обща каса, но за нас бе нещо естествено по време на пътуването ни всеки да може да разчита и на средствата на другия. Последицата от това беше, че онзи, който

притежаваше повече пари, тайно се грижеше, щото по-бедният в даления случай да не страда особено от моментното си безпаричие. Тогава можеха да се видят трогателни примери за истинска безкористност и пожертвувателност, макар да ставаше въпрос за съвсем малки суми, за грошове и за пфениги. Естествената последица от поведението ни беше, че в края на всяко такова пътуване всеки от нас разполагаше с точно същия остатък пари. Ако някой от нашите днешни финансови министри беше видял и чул с какво мъдро и разсъдливо чувство за отговорност обсъждахме и най-малкия разход, той сигурно щеше да научи много от нас. Веднъж даже преплувахме една река, за да си спестим два кройце-ра, които иначе щяхме да дадем на салджията да ни прехвърли.

Та това прекрасно момче страшно много искаше да участва в заплапуваното от мен коледно пътуване, но смяташе, че този път едва ли ще имам особено желание да го взема, защото не можел да събере повече от два талера. В такъв случай в сравнение с него аз бях истински милионер! Ощастливих го с уверението, че за един такъв милионер не е никак трудно да издържа някакъв си бедняк. Просто трябваше да дойде с мен! Нямахме как да започнем странстването си от самото начало на коледната ваканция, понеже естествено прекарахме празничните дни заедно с родителите си, а когато после се видяхме на определеното за среща място, със светнали от радост очи той ми съобщи, че баща му му дал допълнително още един талер. И така финансите ни бяха в съотношение три към пет и съученикът ми значително се беше приближил до моя милион.

И накъде щяхме да поемем ли?

Обикновено се отправяхме към планините между Саксония и Бохемия. Там можехме да си въобразим, че странстваме из Пиренеите между Франция и Испания или даже из Хималаите между Тибет и Индия. Там имаше градове и села, планини и долини, скали и поляни, реки и потоци, слънце и сняг, накратко всичко, каквото сърце ни поискаше. Повече не можехме и да желаем, а и нямаше да намерим никъде другаде. Бяхме обикнали онези местности, цел на „околосветските ни пътешествия“, и сигурно щеше да е нужно някое съвсем необичайно обстоятелство, за да вземем решение да променим своя маршрут.

Всъщност тази наша силна привързаност към онези места си имаше и една твърде практична и прозаична причина, която смятам сега да издам, след като толкова дълго съм я държал в тайна. Мога да си го позволя без особена опасност за нас, понеже ние отдавна вече не се катерим по онези стръмнини, а освен това по този начин ще дам възможност и

на други достопочтени люде да се възползват от ползата, която ни носеше нашата тайна.

Наистина имаме много важна причина постоянно да прескачаме от Саксония в Австрия и после да се връщаме обратно. И тази причина се казваше валутен курс. Не си мислете, че само истинските милионери имат нужда да се занимават с валутните курсове. О, не! Колкото по-малко имаш, толкова по-важен става курсът. Ние двамата сами сме го преживявали. С това, разбира се, не искам да кажа, че курсът на валутата е най-важното нещо за онзи, който няма нищо, а трябва да се съберат поне двама по-оправни паралии, разполагащи с някакви сигурни средства, като, да речем например, единият да има на разположение три, а другият – пет талера. Та те предприемат едно тъй наречено валутно пътуване, от което, особено ако са от избраното съсловие на учениците, носещи пъстри шапки, могат да извлекат неподозирана изгода. Но трябва да си хитрец, а трябва и да си ученик! Защо ли? Веднага ще ви обясня.

Какъв е курсът на гулдена днес? Такъв и такъв. Хм!... Ако простосмъртният плаща с талери, а иска да измъкне гулдени, тогава талерът е в лошо положение. Но плаща ли с гулдени, а иска да има грошове, тогава гулденът е в неизгодна позиция. А поиска ли човек да се убеди как стоят нещата, тогава се оказва, че липсва бюлетин за валутните курсове. Обаче, ако дойде някой необикновен смъртен, да речем, един ученик, то едва ли някому ще мине мисълта, че има в джобовете си пари, макар наистина да разполага, да кажем, с три или пък дори и с пет талера. На него ще му кажат съвсем честно и почтено какъв е курсът на гулдена за деня, а ако се окаже, че не го знаят, в такъв случай самият той изважда от джоба си един изгоден за него валутен бюлетин, на който за съжаление е откъснато ъгълчето с датата. Той яде и пие, плаща и после весело си тръгва по пътя. Накъде ли? Е, да, точно там се крие невероятната тайна. Защото – ако този ден гулденът е зле, ученикът просто се връща на саксонска територия и там разменя един талер за австрийски пари. Ако гулденът е силен, то тогава ученикът отива в Бохемия и превръща кройцерите в грошове и пфениги. И ако това момче е паралия и може да издържи на тази дейност достатъчно дълго време, то никак няма да му е трудно да прибере в джоба си такива печалби, които да събудят завистта на обикновените простосмъртни. Двамата с Карпио при общ капитал от четири талера за осем дни отвъд границата на Бохемия сме печелели единайсет кройцера, а на саксонска земя печалбата ни е била шестнайсет пфенига, което придаде на нашето пътешествие неподозиран дотогава размах. Но за всичко това е необходима голяма прозорливост и силен

предприемчив дух, за да може човек да прозре и предвиди сложната бъркотия в курсовете и незабавно да използва всеки изгоден случай. Например при проливен дъжд ние с часове като луди сме тичали от Саксония към границата на Бохемия или пък в обратна посока, само за да обменим петдесет кройцера в пфениги или пък петдесет пфенига в кройцери. Печалбата се влагаше в повидло (Мармалад от сливи. Б. нем. изд.), кисели краставички или в други хранителни и вкусни неща, а ако тя не достигаше, е, нали и другите налични пари бяха в джобовете ни, за да бъдат също лека-полека изхарчени. По този начин ние се придвижвахме напред на зигзаг между Саксония и Бохемия, имахме духовни и търговски вълнения колкото щете, овладявахме всички валутни курсове и изпитвахме едно истинско блажено чувство, присъщо на богатата парвеню, защото ежедневно от сутрин до вечер така пилеехме пари, както след ваканцията за съжаление не ни беше вече възможно. Преживявали сме знаменити дни, когато не ни се виждаха скъпи нито бисквитите в Бохемия, нито прочутия сладкиш със сливи. Да не говорим за селските чифлици, където можехме да ядем без пари и да прием толкова много мляко, че сигурно и кравите ги хващаше яд.

Естествено през зимата, когато високо горе в планините снежните преспи достигаха до няколко метра, бе значително по-трудно да търчим подир курса ту в една, ту в друга посока, но както вече споменах, този път се бяхме запасили със значителни парични средства и поне веднъж можехме да си позволим да пътуваме като истински паралии, на които понякога и валутният курс е безразличен.

Снаряжението ни беше във всяко отношение превъзходно, така че можехме незабавно да предприемем изкачването на Мон-блан. Естествено не взехме чадъри, защото това ни се струваше женска работа и малко срамно. Нямахме и бастунчета, а тояжките сигурно ни очакваха нейде там, в храстите. Дълги палта? Пфу! Та ние бяхме немски момчета! Ръкавици? Ако човек трябваше да ги носи, щеше да се ражда с ръкавици на ръцете. Но ние имахме една обща рисувателна папка, направена от пет големи листа рисувателна хартия. Навита на руло, Карпио я носеше на гърба си в една стара осиротяла кутия за далекоглед. За съжаление в папката не се появи нито една рисунка, понеже винаги, когато намирахме някой достоен за увековечаване обект, пръстите ни бяха толкова вдървени от студ, че не бяхме в състояние да държим молива. Бях провесил на врата си моята ботаническа кутия, която съдържаше багажа ми за из път.

Шарана беше осигурил и две географски карти. Едната беше на

Саксония, а другата – на Бохемия, защото нали точно между тях смятахме да се разхождаме за удоволствие и да се ровим из снега. Но още през първия ден се оказа, че картите бяха объркани с други, и както твърдеше моят съученик, това било направено от сестра му. Едната от тях беше на Швеция и Норвегия, а другата пък – на Алжир, Тунис и Триполитания. Единодушно решихме да не ги захвърляме, а да ги запазим за покъсните ни пътешествия из тези страни. Имахме и всичко необходимо за шев. Такива неща са нужни по време на път заради скъсаните копчета, но какво търсеше измежду вещите ни една кука за плетене на дантели, си остана за мен пълна загадка.

Много добре се бяхме запасили с пури. Всеки разполагаше с по два броя, по три пфенига парчето. Те бяха определени само за особено тържествени случаи и ние скроихме дръзкия план да не ги обявяваме за обмитяване, а да ги пренесем в Австрия като контрабандна стока. За тази цел ги напъхахме в кончовите на ботушите си. Но когато вечерта понечихме да ги извадим, те се бяха стрили на прах. *Sic transit gloria mundi!* (Така преминава световната слава. Б. пр.)

Останалите предмети от снаряжението ни бяха по-скоро от лично естество и отговаряха на склонностите на своя притежател: конци, прахан, шипове за обувка за ходене по лед, които Шарана смяташе да използва ту за единия, ту за другия си крак, шишенце рибено масло, за да си мажем ботушите, но Карпио, или по-скоро пак сестра му по грешка го беше напълнила с терпентин, както и една лупа, останала като наследство от неговия чичо. Когато го попитах за какво му е тя посред зима, той преобърна всичките ми познания надолу с главата със снизходителната забележка, че както през зимата, тъй и през лятото можело да се изчисли къде е меридианът на Комотау. Да изброявам и другите неща не би било особено деликатно. Най-много да спомена още, че Шарана носеше и някакво собственоръчно изобретение, представляващо секрет за брава! То трябваше да осигурява както безопасността на живота ни, но още повече и на парите ни, в случай че ни се наложеше да пренощуваме в някоя съмнителна къща. Но когато моят приятел се опита да постави изобретението си на вратата още в първата странноприемница, където отседнахме, се оказа, че той, или по-скоро, както сам твърдеше, неговата сестра беше забравила у дома нужните за целта винтове.

Бяхме си определили среща в градчето Рехау в Оберфранкен. Оттам, контрабандирайки четирите пури, ние поехме за Аш, а после продължихме към Егер. Нямаше какво да търсим в този толкова голям град за нашите финанси, тъй че само минахме през него и повървахме още

няколко километра до Тиршниц, където пристигнахме вечерта, капнали от дългия изморителен преход. Поръчахме си по една бира, както и картофи с извара за двацет кройцера, а после поискахме стая за пренощуване, която ни струваше петдесет кройцера. Та тъкмо там преживяхме онова страхотно разочарование с пурите и там се случи провалът със „секрета“ на бравата. Решихме да скрием парите си в печката, но след като поразмисли, Шарана извади оттам своя „депозит“ и го пхна под дюшека на леглото си. Каза, че никак не било разумно да съхраняваме и двете суми на едно и също място, защото, ако влезел някой крадец, сме щели да загубим всичко. Трябвало да разделим парите тъй, че негодникът да отмъкне само едната част, а другата да ни остане. Подчиних се на неговата превъзхождаща ме мъдрост, легнах си и бързо заспах, но твърде скоро бях събуден от някакъв шум, причинен от Шарана, който на задаления му от мен въпрос отговори, че преди малко на светлината на кибритените ни клечки забелязал зад печката парче тухла. Извадил я оттам и здраво я вързал в носната си кърпа, като по този начин направил едно страшно оръжие, с което можел да счупи главата на всеки влязъл с взлом крадец. Напълно успокоен и утешен от тази предпазна мярка на моя най-близък приятел, аз отново заспах и се събудих едва когато усетих, че опитвайки се да ме изправи, Шарана рязко ми дръпна и двете ръце и силно разгневен ми изкрещя следното си откритие:

– Слушай, парите ми са изчезнали! Всичките ми пари заедно с кейсиката! Страшното ми оръжие се оказа безполезно. Въпреки всичко някакъв негодник се е промъкнал в стаята ни и е бръкнал в печката. Но за мен вечно ще си остане загадка защо е взел само моите пари, а не и твоите! Веднага ще изтичам долу! Ханджията трябва да ми възстанови сумата!

– Почакай малко! Парите ти бяха в печката, тъй ли?

– Естествено!

– Но нали самият ти ги извади оттам и ги скри под дюшека си! Я потърси!

Той ме послуша, намери ги и облекчено въздъхна.

– Ханджията има късмет! В случай на нужда щях да стигна и до съдия-изпълнител. Знаеш ли колко ще ни струва кафето?

– Без хляб десет кройцера.

– А хлябът?

– Без кафе също десет кройцера.

– Тогава ти ще си поръчаш кафе, а аз ще поискам да ми донесат хляб. После ще си ги поделим и ще платим само двацет кройцера.

Каквото спестим сега, можем после да си го добавим към обяда. Съгласен ли си?

– Да. Е, не е кой знае колко изискано, но ще гледаме по-бързо да изчезнем оттук, за да не ни мърморят много дълго.

– Да ни мърморят ли? Не можеш ли да си служиш с по-свестни изрази, които да подхождат на образовани хора? Тези бохемци ще вземат за изискано всичко, каквото направим, макар и да не са в състояние да го проумеят.

И тъй закусихме за двайсет кройцера, постаряхме се хората да ни помислят за изискани люде и после пак поехме на път. Крайната ни цел за този ден беше фалкенау, където пристигнахме щастливо привечер, макар приятелят ми да имаше лошия късмет да загуби шиповете си за ходене по лед. И той самият не знаеше как се бе случило, още по-малко пък знаех аз. Тази незаменима загуба го натъжи дълбоко и заради него си придадох вид, сякаш тези шипове са ми били безкрайно скъпи и на мен. Изпълнени с тъга, ние мислено се простихме с тях и запазвайки мъжкото си самообладание, се насочихме към една обикновена планинска хижа, чиято външност отговаряше на възможностите на кесиите ни.

Тъкмо се канехме да влезем вътре, когато от нея излезе един стражар и изглежда, се учуди на намеренията ни. Той ни поздрави учтиво и попита:

– Навярно сте студенти, а, млади господа? Аз кимнах, но Шарана извади от вътрешния си джоб своята ученическа лична карта и я тикна в ръката на стражаря.

– Да, студенти сме. Моля, убедете се сам! Стражарят отвори личната карта, прочете написаното и след като му я върна, с особена усмивка каза:

– Драги млади господине, щом сте извършили вече всичко онова, което пише вътре, то вие сте човек с голямо бъдеще.

– Така си е! – гордо го увери моят добър приятел. – Там е ударен даже печатът на училището.

– Не го виждам!

Шарана внимателно огледа легитимността си и откри, че това, което държеше в ръцете си, беше хронология на управлението на немските императори от Карл Велики до Франц Втори. След като изгуби доста време в търсене на личната си карта и не я намери, той с възмущение избухна:

– Това пак е работа на моята сестра! Вместо документа ми е пхнала в джоба този списък на императорите. Такива шуротии могат да

извършат само лица, които не са от мъжки род, а от женски или от среден!

– Не се тревожете! – утеши го полицаят. – Не съм ви искал личната карта. На вас просто ви личи, че сте хората, за които се представяте, а ако при някои по-особени обстоятелства се наложи да се легитимирате, то това може да направи и вашият приятел с неговата лична карта.

– Носиш ли я? – попита ме Карпио.

– Да, защото не се осланям на сестрите си, които впрочем винаги знаят какво вършат. Господин вахмистър, могат ли хора като нас да пре-ношуват в тази къща?

– Хм – промърмори човекът. – Доста се учудих, като видях, че се каните да влезете вътре, понеже тук намират подслон само калфи и чираци. Я по-добре елате с мен при францел! Тъкмо отивам там и ще ви заведа.

Сигурно тази покана бе съвсем добронамерена, обаче Шарана побърза да се намеси:

– Това хотел ли е, или странноприемница? Скъпо ли е там?

При тези думи служителят на реда се изсмя добродушно, а после каза:

– При Францел? Скъпо? Още повече щом става дума за господата студентите? Ха-ха-ха-ха! Трябва да се запознаете с него! Той също е бил студент. Започнал е да следва, за да стане учител, ама се е отказал от тая работа, защото богатата ханджийка се омъжила за него. За нищо друго не говори с по-голямо удоволствие, отколкото за следването си, и за него няма да има по-голяма радост от тази, ако в странноприемницата му отседнат студенти. Харесате ли му, тогава ще му доставите голямо удоволствие, ако не му платите и пукната пара. Само елате с мен! Всичко ще се уреди.

Той тръгна пред нас, а ние го последвахме. Моят приятел ме накара малко да поизостанем и угрижено ме попита:

– Слушай, дали ще се харесаме на този знаменит ханджия Францел?

– Че защо да не му харесаме?

– Ами защото всеки човек си има собствен вкус. Ако се заплесне по нас, навярно ще минем без плащане, но ако вземе първо да ни обслужи изискано и скъпо, а после се окаже, че не може да ни понася, като нищо е възможно с този един-единствен удар да загубим и двамата цялото си състояние.

– Опасенията ти са излишни. Никой не заплаща онова, което сам не

е поръчал, а ние все пак ще внимаваме да не направим някоя прекалено голяма сметка. Намират се и такива хора като францел, както ни го описа полицаят. Те се гордеят с това, че са се подготвяли за нещо по-възвишено, и наистина вярват, че могат повече от другите. Ако човек не вземе да им противоречи, те просто преливат от любезност към него. Може би този францел е бил някой хубав младеж и само по тази причина е успял да се докопа до богата жена. Е, ще видим как стоят нещата!

– Слушай, Сафо, говориш като по книга! За пръв път го правиш по време на това пътуване.

Сафо! Ето на, че наяве излезе онова, което ми се искаше да премълча! Известно е, че кажи-речи, никой ученик не остава без прякор. Доскоро имах щастието да се обръщат към мен с моето обикновено име, ала след публикуването на онова коледно стихотворение нещата се промениха. Съучениците ми бяха потърсили някакво поетично име и понеже то трябваше да съдържа и шеговито-ироничен нюанс, се бяха спрели на странната идея да ме „кръстят“ на някоя поетеса и ето как ми лепнаха прякора Сафо. Когато се възпротивих, те ми доказаха, че не можело да има по-подходящо име за мен, защото Сафо била най-известната поетеса на древността и се отличавала с ненадмината чистота и красота на стиха. Какво можех да направя? Бях принуден да се примиря.

Когато Карпио каза, че по време на това наше пътуване за пръв път съм говорел „като по книга“, той имаше право. За да се чувства по-добре докато странствахме, аз се държах досущ като него, само че това не му беше направило впечатление, понеже у него нямаше и следа от наблюдателност. Моят мил, винаги сериозен и прилежен приятел притежаваше някои качества, които лесно можеха да поставят под въпрос цялото му бъдеще. Преди всичко той беше по детски или даже направо по бебешки безобиден и наивен, а това не му позволяваше да прояви никаква енергия и дееспособност и го караше да върши всичко наопаки. На туй отгоре той обичаше да придава и на най-дребните неща много по-голямо значение, отколкото имаха, а особено по време на странстванията ни виждаше и в най-прозаичните предмети или случки някакъв романтичен ореол, което обясняваше и защо бе взел със себе си шиповите, лупата, секретра за брави, както и други неща.

Друга своеобразна черта в характера му бе и голямата му разсеяност, която в тази възраст виждахме само от веселата ѝ страна, но по-късно тя обещавахе да стане фатална за него. Доколкото ми беше възможно, полагах усилия да го накарам да е по-съсредоточен, ала за съжаление без ни най-малък успех. Нещо по-лошо. Ако някой му обърнеше

внимание върху неговата разсеяност, тя само се засилваше. Той ставаше боязлив и притеснителен и в смущението си вършеше още по-големи грешки. И тъй, отказах се да го променям, опитвах се, доколкото ми беше възможно, да потулвам неговите номера а ла Ойленшпигел и когато бяхме двамата сами, се правех, че съм също като него тъй по детски непохватен. Вероятно така го бях привързал особено силно към себе си. Приличахме на две лекомислени деца. Само че той наистина бе такава. Но аз тайно бях над него и преструвайки се, че върша всичко според желанията му, се опитвах според силите си да го предпазя от неприятности. Карпио си мислеше, че действа самостоятелно, но всъщност, без да съзнава, той следваше волята ми.

Понякога все пак у него се прокрадваше прозрението, че не той, а аз играех ръководната роля. Тъй беше и този път, когато изказах мнението си за ханджията францел, без изобщо да го бях виждал. Към моите мъдрувания добавих даже следното:

– Знаеш ли, Карпио, когато някого наричат не с фамилното му име, а с малкото, кръщелното, и то щом дори използват умалителната, галена форма, значи сигурно той е добряк. Тъй си представям ханджията и ще трябва да се отнасяме към него като към добряк, но все пак няма да е зле да му направим и известно впечатление.

– Как? Като разговаряме на латински ли?

– Не. Това ще го отблъсне, защото вероятно няма да ни разбере. Изглежда, той е някой много жизнерадостен човек и ще трябва да се появим пред него страшно весели и изобщо в отлично настроение и да се държим така, сякаш сме стари познати. А що се отнася до това, как да му направим по-силно впечатление... а-а, тъй като размисля, се сещам какво ми каза Стария – че никак не ми било трудно с часове да говоря в рими. На теб също ти сече пипето и вече неведнъж си ми отговарял в доста прилични четиристъпни неправилни стихове. Защо не вземем да шашнем този францел с рими?

– Тази идея не е лоша. Ще направя каквото мога. Ами ако не му хареса?

– Тогава просто ще престанем и ще бъдем по-сериозни. Хайде! Изглежда, вече пристигнахме.

Полицаят ни беше превел през няколко тесни улички и в този момент свърна към някаква странноприемница, до чиято входна врата водеха четири-пет стъпала. Постройката с всичко около нея правеше доста внушително впечатление. Изкачихме стъпалата и се озовахме в коридор, където миришеше на обор. Там полицаят отвори една врата,

хвърли изпитателен поглед в помещението за посетители и подвижна с весел глас:

– Помози Бог, Францел! Пак съм тук и ти вода изискани гости.

– Кои са? – попита някакъв мазен глас.

– Двама студенти от Бавария или кой знае откъде, които искат да получат някое топло местенце да пренощуват.

– Студенти ли? Е-хей, нека влизат! За такива господа имам колкото пожелаят местенца за нощувка. Ubi bene, ibi patria! (Родината ми е там, където се чувствам добре. Б. пр.)

Влязохме в стаята, която беше голяма, но ниска. Вляво, до каче за биене на масло, стоеше една жена. Тя се занимаваше, о, какво блаженство за мен, с прецеждане на мътеница! Беше ханджийката. Надясно от вратата седяха няколко мъже, най-обикновени хорица, и пиеха местната евтина наливна бира. Но точно срещу вратата се намираще голяма кръгла маса, където местата бяха заети от по-отбрано общество. Един от тези хора се беше изправил на крака и ни посрещна с любопитен поглед. Нямахме съмнение, че бе самият францел. Преди години сигурно е бил напет и хубав момък. И досега той все още мажеше черната си коса с помада и грижливо подреждаше чаровните си къдрици. Бяла престилка покриваше твърде обемистото му шкембе, а над нейния нагръдник се мъдреше пихтиеста, нежно потреперваща двойна гуша, преминаваща нагоре в гладко избръснато червенобузесто лице, което явно винаги излъчваше доброжелателна веселост. След като ни измери с кратък дружелюбен поглед, човекът се измъкна иззад масата, приближи се и протегна ръка, за да ни поздрави.

– Да, по изисканото ви държане си личи, че сте студенти. Бъдете ни добре дошли! Седнете тук при нас на тази маса и ни кажете какво ви се яде!

Разтърсих ръката му и по възможно най-сериозния начин му отвърнах:

– Въпроса вие инак поставете... и истината тозчас научете... за всеки видно е, че ние... не гладни сме, а ни се пие!

Францел стреснато отстъпи две крачки назад, ококори очи и смаяно попита:

– Ка... ка... какво? Не гладни... сте, а ви се... пие? Искате нещо за пиене? Добре! Какво да ви донеса?

– Туй, що иска нашата душица... е ей онази вкусна мътеница... чудесно питие, о, да, обичано в селото и града... не шем ни вино, нито бира... а мътеница колко чашата побира!

– Душица... мътеница... бира... побира! Я ми кажете, да не би да сте поет, истински професионален поет?

– Поет съм, да, но не за всеки... измислям често рими леки... но за добрия Франц аз незабавно... стихотворение измислих славно... понеже той е умен и отбира... от туй изкуство, както и от бира... дайте ни вий мътеница, не ракия... за здравето на Франц ще я изпия!

За моя радост и Шарана побърза да се намеси:

– За поздрав на стопанина и тази къща... и аз със радост чашата обръщам... но изпия ли я аз във ваша чест... я искам пълна пак в ответен жест!

Изпихме чашите и му ги върнахме. Изглежда, той не успя веднага да схване какво огромно щастие го бе сполетяло с нашето запознанство, но после францел изведнъж захвърли празните чаши върху канапетото в ъгъла, улови ни за ръцете и ни задърпа към масата.

– Ами, как ли не, мътеница! Дайте вино, вино! Дошъл ни е на гости не само един поет, а двама! *Fama crescit eundo!* (Разпространявайки се, клюката нараства (слухът набъбва). Б. пр.) Каква изненада, каква радост! Ана, донеси вино, вино! Знам какво трябва да се поднесе на такива духовно извисени господа! Сядайте, сядайте смело, понеже нали ви е известно – *habenti dabitur et abundabit!* (На имащия ще се даде и така ще има още повече. Б. пр.)

Аз седнах, но магнах с ръка и възразих:

– О, не, не вино ни носете... а мътеница, ала запомнете... че мине ли ми жаждата, за Бога... и вино да си пийна аз ще мога!

– Е, тогава нека да е мътеница, нямам нищо против. Щом не желае нещо друго. Но после ще трябва да ми разрешите да гледам на вас като на най-специални мои гости. Естествено не е нужно да плащате каквото и да било.

Шарана ми хвърли скришом един поглед, а след като не му обърнах внимание, здравата ме изрита под масата, което бе къде-къде по-красноречиво. Последва една доста бурна сцена. Посетителите, които до преди малко си бяха глътнали езиците от смайване, отново си възвърнаха способността да говорят. Онези от другата маса се приближиха и ни предложиха чашите си с бира, но ние им отказахме. Едновременно всички ни заговориха и всеки искаше да бъде чул и да получи отговор. Отвърщахме им в рими, което така впечатли францел, че той даде на жена си следното нареждане:

– Слушай, Ана, тези високоуважаеми господа няма да спят в обикновените легла за посетители, а ще отидат в специалната гостна стая,

където е стъкленият шкаф. Знам какво значи да си образован – *corvus corvo nigredinem obicit!* (Присмял се гарван на гарвана, че е черен (Присмял се хърбел на щърбел). Б. пр.)

Неговият латински ми доставяше невъобразимо удоволствие. Тъй като той цитираше само поговорки и мъдрости, силно подозирах, че ги е прочел в някой стар учебник и ги е запомнил, за да ги пуска понякога при удобен случай и така да може да минава за латинист. Беше запомнил латинските думи, но не и смисъла им и ето защо човек не биваше да се учудва, че най-често ги използваше не на място и казаното нямаше никакъв смисъл.

Последвалият разговор се водеше от нас в рими, а ханджията го „подправяше“ с най-невероятните латински сентенции и думи, което обаче, както по всичко личеше, на повечето гости направи изключително впечатление. Не успяхме да научим кое училище бе посещавал и докъде бе стигнал в образованието си. Изглежда, той си имаше причини да не говори за това, а ние не проявихме чак такава бесцеремонност да му задаваме подобни въпроси.

Но не бива да пропусна да разкажа една дребна случка. Нейде по пътя моят Карпио беше забелязал, че един гвоздей от подметката на ботуша му го боде по стъпалото и за да се предпази, беше събул ботуша си и на съответното място бе подложил някаква многократно сгъната хартия. В този момент той усети, че пиронът е пробил и хартията и пак му причинява болки. Шарана довери тази неприятна работа на един от присъстващите, който се оказа обущар, и тъй като той прояви готовност да подбие връхчето на гвоздея, моят приятел събу ботуша си, за да го даде на своя избавител от това страдание. И точно тогава оттам изпадна нагънатата хартия, която бе пострадала доста от проникналата в ботуша вода и имаше направо жалък вид. Приличаше на стар, похабен и орфъан лист с валутния курс. Когато я вдигнах, забелязах, че по нея има нещо написано, само че вече не можеше да се разчете. Обаче все още доста ясно различимият училищен печат ми подсказа колко важен документ държах в ръката си. Подадох го на приятеля си с думите:

– Ей това тук ще спаси честта на сестра ти. Надявам се, че след като се върнем у дома, ще ѝ поискаш прошка за онова обидно подозрение.

Шарана разгърна хартията, поклати глава, подаде я на полицаия, който все още беше заедно с нас, и каза:

– Виждате колко добре съм съхранил документа си за самоличност. Никой негодник нямаше да може да го намери. Моля ви сам да се убедите, че действително си имате работа с ученици от едно кралско

образователно заведение!

Когато полицейският служител видя в какво състояние се намираща личната му карта, той махна с ръка и дружелюбно му каза:

– О, моля ви, не се съмнявайте в способността ми да разпознавам хората още от пръв поглед. Веднага разбрах, че имам пред себе си духовно извисени личности.

– Е, добре! – кимна Шарана. – Признаваме вашата проникателност и щом се озовем пак отвъд границата, на едно подходящо място ще разкажем, че хората в австрийските земи могат да се гордеят със своята полицейска власт.

След като пхна наново сгънатата лична карта във вътрешния си джоб, той кимна на полицая с такова покровителствено изражение на лицето, сякаш заемаше някой важен пост във виенското министерство на правосъдието.

Веднага щом изпихме по три чаши мътеница, ни сервираха и наливна бира. Заедно с нея ни предложиха и пури, които ханджията прехвали като най-хубавия сорт в Австрия. Ако не се лъжа, бяха от сорта „Виржиния“, които от време на време наричат и с почетното и поетично прозвище „отровни глисти“. Когато Карпио запали своята пура и забележа усмивките, с които седящите наоколо хора го наблюдаваха, той направи с ръка величествено движение и пренебрежително каза:

– Разбира се, не искам по никакъв начин да обиждам вашата империя, но що се отнася до пурите, ние безспорно ви превъзхождаме. Ето например тази, за която казват, че притежавала отлични качества, за мен ще е твърде слаба за ежедневна употреба. Просто при нас има съвсем по-други пушачи, отколкото при вас, господа!

Но за съжаление неговият „глист“ гаснеше толкова често, че ръката на Шарана непрекъснато сновеше с клечка кибрит между пурата и азбестовия пепелник. И тъй като при тази дейност наситеният със сяр дим често влизаше в носа и очите, моят приятел извади от джоба си някаква хартия, на която не обърнах внимание, накъса я на дълги тесни лентички и с тяхна помощ започна да си взема необходимото огънче от димящата наблизко газена лампа. Както е известно, по онова време още нямаше електрическо осветление.

Въпреки тези постоянни прекъсвания, когато аз изпуших първата си пура, той привършваше своята втора. Предложиха ни пак да си вземем, но щом отказах от името на двама ни, с възмутен тон Шарана отхвърли дръзкия ми опит да отговарям вместо него:

– Сафо, не се бъркай в моите работи! Вярно, че вятърничава

личност като теб нищо не е в състояние да понася, но аз съм от стомана и гранит и много ми се ще да видя пурата или цигарата, която би могла да ме извади от равновесие!

– Само така! – съгласи се с него францел. – Добрият студент трябва да е „печен“ и да е безчувствен към никотин и алкохол. Nummus ubi loquitur, Tullius ipes tacet. (Където говори парата, и самият Цицерон мълчи. Б. пр.) И тъй, вземете си още една!

И моят скъп приятел наистина пак си взе една, но още не я беше изпушил докрай, когато книжните лентички, с които постоянно я палеше, се свършиха. Видях как лицето му изгуби руменината си, но не казах нищо, понеже не исках да го засегна.

После ханджийката донесе вечерята. Тя се състоеше от един огромен супник, пълен с боб, и друг, не по-малък – с пушено свинско месо. При вида на едрите апетитни мръвки с мен се случи това, което предтоеше да стане по-късно с персийския шах в Лондон – „потокоха ми височайшите лиги“. Но изглежда, пицната вечеря не развълнува особено скъпия ми приятел. Докато моите очи твърде вероятно бяха светнали от радост, в неговите се четеше някакво самопожертвователно самовглъбяване и отказ от предложените земни радости, а печално увисналите ъгълчета на устата му придаваха онзи израз на готовност за лишения, с който един иначе съвсем разумен просяк уверявал, че никога нямамо и през ум да му мине да приеме някоя банкнота от сто талера.

Като си представите само, че заедно с този боб и това месо не беше поднесена бира, а вино, сигурно ще ми повярвате, че не чаках дълго да ме канят. Но добрият ми Шаран изобщо не искаше да „кълве“ и най-сетне, видял се натясно от съчувствени въпроси от много страни, заяви, че на обяд бил ял твърде много и все още не чувствал глад. Същевременно той ми отправи поглед, изпълнен с нямата молба да си мълча. Изпълних я, но Шарана ми се отплати с най-черна неблагодарност, защото, след като му обърнаха внимание на факта, че аз не съм лишен съвсем от апетит, от пиедестала на неподражаема величественост той отговори:

– Не всички хора са еднакво устроени. Докато едни предпочитат духовните и душевни удоволствия, други пък обичат да тънат в радостите на земните неща и в крайна сметка дори не се свенят да се отдадат до забрава на боба и пушеното свинско. Навярно не е нужно да говоря повече. Нали и сами знаете какво казват латинистите: *de gustibus non est disputandum* (Въпрос на вкус. Б. пр.).

– Да, да – закима ханджията, възхитен от предложилата му се възможност отново да покаже своите познания. – Естествено страшно се

радвам, че на вашия колега му е толкова вкусно, но все пак умея да ценя предимствата на духа и ще се изразя с думите на учените от древността: *omne nimium poset* (Всичко прекалено вреди. Б. пр.).

О, Францел, Францел! Да знаеше само какво му каза току-що! Тъй си помислих, но въпреки всичко продължих спокойно да ям, понеже и бездруго веднъж се бях вгълбил в материалното толкова дълбоко, че не можеше да се иска от мен тъй бързо да се изтръгна от духовното си бобяване. За мой срам трябва да си призная, че в този момент цялата воля и способности на духа ми бяха в толкова жалко състояние, че ако изобщо ми се налагаше да кажа нещо по време на това изобилно хранене, то отдавна вече не беше в рими. Но за да спася донейде честта си, мога да спомена следната важна извинителна причина – не исках да си развалям превъзходното пушено свинско нито със сухи ямби и трохей, нито пък с някакви си дактили.

Когато започнахме да се храним, стаята беше пълна с посетители, но тъй като се посветих с упорита мълчаливост на двата супника, а и моят скъп приятел също тъй безмълвно се бе съсредоточил в своята духовна или по-вероятно в своята телесна вътрешност, разговорът секна и понеже усърдието, с което продължихме споменатата вече дейност, придаваше все по-голяма убедителност на предположението, че скоро едва ли можеше да се изкопчи нещо от нас, то един по един гостите взеха да си тръгват.

Ето как стана така, че още преди да бяхме свършили вечерята си, ние останахме сами с ханджиите, ала това не трая дълго, защото влязоха нови посетители, които незабавно привлякоха вниманието ми.

Новодошлите бяха един старец, една по-млада жена и момче на около тринайсет години. Сигурно бяха много бедни. Личеше си по облеклото им, което едва ли можеше да ги предпази от студената зима. Беловласият, силно прегърбен мъж влезе в помещението, олюлявайки се, и от изтощение веднага се отпусна на най-близкия стол. Без да обръща внимание на каквото и да било, той затвори дълбоко хлътналите си очи и задиша толкова хрипливо, че очаквах всеки миг да изгуби съзнание. Любвеобилно и угрижено, момчето прегърна с едната си ръка раменете му, а с другата започна да го гали по ужасно изпитите страни на лицето. И двамата не бяха поздравили – единият от пълно изтощение, а другият – от детско незнание. Обаче жената ни поздрави, сложи вързопа, който носеше, на земята до стария, склочи ръце и с умолителен глас попита:

– Дали ще се намери за нас някое местенце в обора?

– Просяци, само се преструват, а може би дори искат и да крадат – прошепна ханджийката на мъжа си.

Тя не беше тъй добросърдечна като него. Но той изобщо не обърна внимание на думите ѝ, а след като хвърли състрадателен поглед на тримата, се осведоми:

– Защо в обора, а не в някое легло?

– Защото не можем да ви платим – отвърна непознатата с тежка въздишка.

– Защо дойдохте при нас? Тук не даваме подслон на чираци и на хора като вас! – побърза да се намеси ханджийката.

– Попитахме за такава странноприемница, но няхахме сили да продължим. Баща ми падна от изтощение.

Жената на францел понечи нещо да възрази, но той ѝ направи знак да мълчи и поиска от непознатата да му покаже документите им за самоличност. Тя извади грижливо увития в кърпа паспорт и му го подаде. Той прочете написаното в него, поклати глава, отново огледа и тримата, а после с нескрито учудване каза:

– Идвате толкова отдалече... в този сняг и този студ! И сте тръгнали за Америка... с тези дрехи и без пари! Или лъжете, или не сте с всичкия си!

– Не лъжем – увери го тя, – та нали паспортът го доказва.

– Но който иска да отиде в Америка, трябва да има пари! Никой не може да се качи на парахода, без да плати!

– Моят мъж ни изпрати билети.

– Вашият мъж ли? Той вече отвъд океана ли е?

– Да. Замина още преди три години. Там работеше и пестеше, докато събра необходимата сума за пътуването.

– Само за билетите ли? Но човек се нуждае и от други пари, за да се добере до пристанищния град.

– Имахме ги. Продадохме всичко, каквото притежавахме. Е, вярно, не бяха много, защото сме бедни хора, а и купувачите също бяха бедняци като нас, но до Бремен все щяха да ни стигнат, ако баща ми не се беше разболял. Получи силен кръвоизлив и изминаха почти два месеца, преди да можем да продължим. Точно тогава малкото ни пари за път се стопиха.

– Но, Боже мой, трябвало е да се върнете у дома си!

– У дома ли? Че какво ли щяхме да правим там, след като нищо вече не е наше? Нали имаме билети за парахода, а отвъд океана ни очаква мъжът ми.

– Да, вярно! Но това е просто ужасно, посред зима и без пари да пътувате чак до Бремен само с просия. Аз и представа си нямам колко дни ще трябва да вървите до там. А знаете ли пътя?

– Ще питаме и ще го намерим.

– Е, едва ли ще стигнете много далеч, ако състоянието на стареца не се подобри.

– Ако може да издържи още ден-два, после ще имаме възможност да си починем. В Граслиц живее един наш роднина. Той е майстор на духови инструменти и при него ще останем, докато баща ми се поправи.

– Искате да стигнете до Граслиц? Толкова на север при този сняг? Хора, вие сте се побъркали!

– А може и хич да не са побъркани – обади се жена му. – Само целят да събудят състраданието ни. Възможно е паспортът да е истински, но дали действително са тръгнали за Америка, или просто ей тъй се скитат наоколо, това е вече съвсем друг въпрос.

Щом чу тези думи, непознатата се разплака, разгърна пак кърпата, измъкна от нея и едно писмо, подаде го на ханджията и хълцайки, каза:

– Ние не сме скитници. Ако искате да се убедите, отворете този плик! Вътре са билетите за парахода!

– Не, приберете ги! Няма нужда да ги гледам – махна с ръка францел, трогнат от сълзите на жената. – А сега да видим какво ще правим с вас! Преди всичко сигурно сте гладни. Седнете ей на тази маса!

Жената му хвърли сърдечен и благодарствен поглед и последва поканата му. Но ханджийката промърмори нещо троснато, стана от стола си и изчезна в кухнята. След като излезе от стаята, францел доверително ми прошепна:

– Побесняла е от яд. Но аз ще постъпя както си искам. Мъжът си остава мъж, ако ще да има и хиляда жени! *Annus producit, non ager* (Времето произвежда, а не нивата. Б. пр.), а тези измъчени хорица няма да ги изпратя в обора!

И ние двамата с Карпио също изпитвахме състрадание към тези клетници. Аз занесох пълната си чаша с вино на стареца, за да я изпие, а Шарана, чиято вечеря стоеше непокътната, даде чинията си на момчето, което се нахвърли на яденето с истински вълчи апетит.

Измина доста време, без ханджийката да се появи. Тогава обаче и францел се ядоса. Той стана от масата и отиде в кухнята, откъдето до нас достигнаха сподавените гласове на неравномерно композирана партия за дует. В първата част възбуденият сопран беше водещ глас, а

басът успокояващо се намесваше само от време на време, но после постепенно положението започна да се променя, докато накрая басът премина към много мощни бързи пасажи, а сопраното издъхна в няколко все по-заглъхващи трели, от което стана ясно, че ханджийката се сбогува с кухнята през някаква втора врата. Веднага след това францел пак се появи със сияещо лице.

– Отиде при съседката, където ще продължи да надува нейната глава с вайканиците си – призна ни той. – Междувременно ще можем да правим тук каквото си искаме. Само гледайте!

Той взе големия, все още наполовина пълен супник с боба и го поднесе на хората. И наполовина пълния супник с месо сложи пред тях. После взе едно шише с вино, както и всичко, което беше на масата ни, и го даде на хората. Най-сетне и самият той седна при тях, а нас подкани:

– Господа студенти, елате и вие! Нека си побъбрим с тези добри хороци за Америка! Може би ще научим някоя новина, дошла отвъд океана, тъй като мъжът на тази жена ѝ е писал писма.

– Интересува ли ви Америка? – попита го Шарана. Моят приятел имаше голяма слабост към тази страна отвъд Атлантическия океан, понеже там живееше някакъв негов роднина, от когото родителите му получаваха от време на време по някое писмо. Никога не бях успял да науча каква беше степента на това роднинство. Той обичаше да обгръща американския си братовчед във възможно по-голяма тайнственост и само нарядко иззад тази тъмна завеса изстрелваше по някой фишек. Първи фишек – Ел Дорадо! Втори фишек – милионер! Трети фишек – единствен наследник! Бях любопитен да видя дали и този път щеше да пусне същите фишеци.

Францел най-искрено си призна, че областта между Егер и Карлсбад му е далеч по-позната от необятните земи на United States of America, тъй че моят стар добър приятел и негов добър нов приятел веднага започна да ни цитира от онази глава на нашия „Учебник за горните класове“, в която ставаше дума за Съединените щати. Заради гореспоменатите три фишека той я беше научил наизуст. В лицето на Францел Шарана намери един много внимателен слушател, в мое лице – много разсеян, а тримата новодошли изобщо не го слушаха. Те бяха твърде много заети с утоляването на глада си, за да обърнат по-сериозно внимание на сухите и скучни цифри за броя на жителите на различните там градове.

Трогателно бе да се види с колко любов и грижовност се отнасяше жената към баща си, а също и как момчето му даваше най-хубавото от

собствената си чиния. Старецът беше толкова останал без сили, че едва се крепеше на стола и се налагаше да го хранят като дете. Виното му дойде добре, но той яде малко. Изглежда, преди всичко се нуждаеше от сън и погледнех ли изпитото му лице, имах чувството, сякаш това щеше да е неговият последен сън.

Преди да започне да се храни, жената каза на глас кратка молитва. Личеше си, че го прави редовно и от убеждение. Щом свършиха вечерята, тя отново изрече молитвата и помоли ханджията да ѝ разреши да заведе баща си да спи. Но тогава баща ѝ поклати глава и със своя морен и глух глас каза:

– Не, нека поседя тук още малко, дъще! Вървахме дълго в сняг и мраз, докато зад всички прозорци в топлите стаи горяха свещите на коледните елхи. Но ние трябваше да следваме пътя си все по-нататък и по-нататък, без да имаме правото да се порадваме заедно с другите хора. Не можах да ви запаля нито една свещичка, нито нещо да ви подаря. В тези свети дни бяхте принудени да мръзнете и да гладувате, а тъй като не исках на всичко отгоре да ви натъжавам със сълзите си, полагах големи усилия да ги преглъщам. Но тук ми е добре. Тук ни приеха дружелюбно.

Тук е топло и ние сме сити. Нека тук отпразнуваме нашата Коледа!

Думите му бяха често прекъсвани от суха мъчителна кашлица. След като замълча, той склочи набожно ръце и устните му се раздвижиха в безмълвна молитва. Жената също склочи ръце и тихичко заплака. Момчето здраво стисна зъби и ни погледна, защото не беше сигурно как ще реагираме, ако не е повече в състояние да овладее напирашите сълзи, които все още с мъка преглъщаше. То беше едно малко храбро юначе.

Молещият се старец съвсем не ми приличаше вече на просяк. Когато планините издигат високо снага към небето, челата им се покриват със сняг, а когато снегът на старостта украси главата на човека, той също е вече близо до небето. А небесната близост буди във всяко чувствително сърце страхопочитание и благоговение. Старецът, който с треперещи устни се молеше да го приемат на небето, безмълвно плачещата жена и борещото се със сълзите си момче, всички те вече с нищо не напомнях за просяци, а ме накараха да се сетя за библейските думи: „Защото, гдето двама или трима са събрани в мое име, там съм и аз посред тях.“ Колко по-различно беше впечатлението от настроението ни в този момент в сравнение с детинската веселост, царяща доскоро! Докато навън във вечерния мраз тези клетки хорица с мъка са си пробивали път по

затрупаните със сняг друмища, ние си бяхме убивали тук времето с ученически шегички. Хвана ме срам.

Изглежда, подобни чувства обзеха и ханджията. Той се покашля няколко пъти така, сякаш се опитваше да се отърси от смущението си, а после каза:

– Да, ще празнуваме тук Коледа! Аз ще се погрижа. Ей сега ще го донеса!

Той излезе навън в коридора и чухме как отсреща отвори друга врата, която, както разбрахме по-късно, водеше към всекидневната. Видяхме какво искаше да донесе, когато вмъкна в гостната накичено с какви ли не пъстри украшения коледно дърво, чиито свещи още не бяха изгорели докрай. Постави го върху масата, подкани ни да запалим свещите и пак отиде някъде. Момчето скочи на крака и със светнали от радост очи ни помоли да му разрешим да ни помага.

След малко Францел отново се появи. Той носеше някои свои дрехи, както и дрехи на жена си, а също голям сладкиш и един салам. Всичко постави под елхата, като прибави и пет лъскави гулдена. После каза:

– Ето това ви дарява прелестното дете Христос, което видя вашите сълзи и чу молитвата ви. Благодарете нему, а не на мен!

Каква радост настана! Очите на стареца се отвориха тъй широко, сякаш искаха да погълнат цялата светлина на коледните свещи. Жената не плачеше вече от мъка, а от щастие, а момчето я прегърна през врата и зарови лице в дрехите ѝ, за да може да скрие сълзите и риданията, които отново се канеха да го надвият. Просто нямаше как, трябваше да бръкна в джоба си и да извадя един гулден, който прибавих към петте монети на ханджията. Щом Шарана видя това, ми прошепна:

– Да, вие двамата можете да давате, вие! Францел се е оженил за богата жена, а ти имаше пет талера. Моите обаче бяха само три. Аз съм най-бедният и не мога нищо... все пак, все пак и аз мога да дам нещичко. Само внимавай!

Той помоли за мълчание, изправи се до коледната елха и започна да декламира:

На блага вест съм приносител,
Бог прати ни небесен гост,
роди се нашият Спасител,
при нас дойде Исус Христос.

Защо стана така, че моето собствено стихотворение ми се стори толкова чуждо, сякаш не беше писано от мен, а от някой непознат, от съвсем друг автор? С всяка нова строфа то ми ставаше все по-чуждо и

по-непознато, но затова пък толкова по-силно завладяваше сърцето и душата ми. Останалите също слушаха с благоговение. Старецът не откъсваше поглед от моя приятел. Очите му заблестяха. В тях се появи странна светлина. Дали бяха отраженията от горящите свещи на коледната елха? Или в тях грееха лъчите на някакво висше просветление, които сега осветяваха всяко кътче на сърцето му? Той сложи двете си ръце върху масата и разтвори длани, после бавно и уморено вдигна глава и се опита да поизпъне безпомощно свитите си рамене и в тази поза приличаше на човек, който сякаш се приготвя да улови някакъв невидим, идващ отгоре дар. Когато Карпио свърши, старецът с мъка се изправи на крака, застана до масата прав като свещ и умолително каза:

– Нека още веднъж го чуя! О, моля ви, повторете го от мястото, където говори свещеникът!

Шарана изпълни желанието му, а на мен и този път ми се стори, сякаш слушам непознати думи на съвсем друг човек:

И с длан върху мъртвешкото чело

свещеникът изрича благослов:

Блажен е онзи, кой в тегло живял е

с вяра в вечната любов!

Че блажен е който търси

своя истински живот

и с надежда в миг предсмъртен

се стреми към своя Бог!

Откриеш ли на небосклона

оназ спасителна звезда,

тя води право към амвона

на Божията светлина.

Затова е тази радост,

Бог прати ни небесен гост,

роди се нашият спасител,

при теб дойде Исус Христос!

Тогава старецът отново склочи ръце, отпусна се на стола, затвори очи и след като по лицето му се изписа блажена усмивка, съвсем тихо, така че само ние успяхме да доловим думите му, повтори:

– Затова е тази радост... Бог прати ни небесен гост... роди се нашият Спасител... при нас дойде Исус Христос!... Това се отнася и за мен... и за мен! И аз съм го търсил... търсил... и ето, че днес той дойде! Виждам го. Виждам неговата звезда. Виждам светлината, която струи върху полята на Витлеем. И как бяха онези думи? Имам предвид казаното от

грешника, когото съзира Спасителя.

Карпио отговори:

Боже мили,
с мир в небето своя слуга ти приеми,
той видя тук този,
дето за Спасител прати ти!

– Да, да, тъй е, виждам го! – продължи старецът все още със затворени очи. Той отново размърда устни както преди, но този път не се молеше. Това ясно си личеше. Изглежда, клетникът търсеше думите, които беше чул, но не можеше да ги подреди в съответния смисъл. След малко попита: – А какво казваше в стихотворението грешникът, когато се моли за милост?

Карпио пак поде:

За молитва сключил длани,
шепне той преди смъртта:
„Боже, нека тъй да стане,
че спокойно да у мра!“
Не съди детето свое,
то жадува светлина.
Твоят блуден син в покоя
ще се върне пак сега.

– Не съди детето свое... – повтори пак старецът – то жадува светлина... Твоят блуден син в покоя... ще се върне пак сега!... Не, не, не!... Не го съди! – извика той, като широко отвори очи и се огледа наоколо с поглед, излъчващ страх. Но после клепачите му пак се затвориха. По лицето му се изписа лека затрогваща усмивка и малко след това едва чуто устните му промълвиха:

– Откриеш ли на небосклона... оназ спасителна звезда... ще стигнеш ти по нея до амвона... на Божията истина и светлина!... Истина... Светлина!... Уморен съм, искам да отида да спя... да спя!

Той отпусна глава назад, но скоро тя клюмна настрани върху рамото му.

– Господи, той умира! – разтревожено извика ханджията.

– Не, не умира – успокой го жената. – Само е изтощен от дългия и тежък път. Но сега трябва да поспи. Моля ви, кажете ми къде да го заведа?

– Да го заведете ли? Сигурно ще трябва да го носите.

– Не, той ще върви лека-полека, а аз ще го подкрепям.

– Аз ще ви помагам. Горے имаме една стая с три легла. Нека синът

ви вземе ей онази лампа!

Те хванаха стареца под мишниците и му помогнаха да се изправи. Явно той се посъвзе и подкрепян от тях, бавно закрачи, но все още без да отвори очи. След като излязоха през вратата и останахме сами, Шарана се обади:

– Какво неочаквано коледно празненство, неочаквано и вълнуващо, каквото досега не бях преживявал. Но, Сафо, ти какво мислиш? Тези клетници не са някои съвсем прости хорица. Не ми се вярва да са от работническото съсловие. Старият толкова бързо схвана основната идея в стихотворението и тъй бързо запомни отделни строфи, че бих могъл да се закълна, че по-рано се е занимавал повечето с умствена, отколкото с физическа работа. Не си ли на същото мнение?

Учудих се, че моят постоянно разсеян приятел бе успял да направи подобни наблюдения, но се съгласих с него.

– Да. Дори предполагам, че това семейство е страдало под ударите на много сурова съдба. Естествено не мога да знам дали е заслужено, или не. Страхливият поглед, който старият тъй внезапно хвърли около себе си, също не ни дава никакво обяснение.

Страхът му може да Произхожда както от спомена за извършени злодеяния, така и от спомена за понесени неправди и страдания.

– Всъщност тези хора изобщо не ни засягат, но много ми се иска да разбера кои са и какви са били по-рано.

В този момент ханджията се върна, за да вземе подаръците и да ги занесе горе. След като се появи отново и седна при нас, той каза:

– Вечерта започна толкова весело, а краят ѝ бе тъй сериозен! Но за нас тримата тя не бива все още да свършва. Радвам се, че веднъж при мен са дошли хора като вас. Ще изпием още една бутилка вино и ще останем на масата колкото е възможно по-до късно. А утре изобщо няма да ви пусна да си вървите!

– Ами жена ви...? – попитах аз.

– О, тя е разумна! Още повече, ако става дума за образовани хора, особено за студенти, защото и аз съм бил такъв. Тогава и тя с удоволствие се наслаждава на моите спомени. Старата хубава мъдрост „*Multis ictibus dejicitur quercus*“ (Дъбът се отсича с много удари. Б. пр.) ѝ е също тъй добре позната, както и на мен. Но не може да понася просяци и друга подобна сган. Тогава ме калайдисва за всеки даден кройцер, а аз обичам да давам, защото някога и аз няхах нищо, като изключим, разбира се, моето класическо образование.

– Когато се върне от съседката, жена ви дали ще влезе тук?

– Няма.

– Значи коледното дърво, което иначе лесно ще ни издаде, може да остане тук, а?

– Да, но само докато и ние сме в стаята. После ще го занеса отгатак.

– Но нали утре тя ще забележи, че целите свещи са изгорели?

– Мътните го взели! Да, така е! – възкликна той. – После ще има разправии, които ми се ще да избегна. Какво да направим?... Чакай! Сетих се! Сега ще сложа нови свещи, ще ги запалим и щом изгорят наполовина, ще ги изгасим. Така тя ще ги помисли за старите. Човек трябва да е хитър, хитрец трябва да е, ви казвам, господин Са... Саф... Всъщност как се казвате? Изобщо не успях да запомня имената ви. Карб... и Саф...!

Обясних му, че Карпио и Сафо са само прякорите ни, и му казах истинските ни имена. Моят приятел използва думите ми като повод, за да прояви своята акуратност и своята щателност. Той заяви:

– Мога да ви докажа черно на бяло, че с пълно право нося току-що споменатото име. Ето ви моята легитимация!

Той бръкна във вътрешния си джоб, където беше пъхнал документа си за самоличност, за да е на по-сигурно място, обаче извади ръката си празна. Тогава Карпио претърси всички джобове на жилетката, на палтото и на панталона си, ала напразно, той пак беше изчезнал.

– Къде ли може да се е дянал? – смаяно попита Шарана. – Такъв документ е невъзможно току-така да се изпари.

– Да не би пак сестра ти да...? – подметнах с лек намек.

– Тя ли? – отвърна той, без да прозре коварното ми намерение. – Не, този път тя наистина няма никаква вина, понеже самият аз го пъхнах в ботуша си. По дяволите, дали пак не е там? Ала туй ще е такава разсеяна постъпка, каквато никога няма да взема да извърша. И нали обущарят подби връхчето на пирона! Но сигурното си е сигурно, ще проверя! В кой ботуш беше? Спомняш ли си, Сафо?

– Не – отговорих, за съжаление в противоречие на вечните закони на истината.

– Тогава ще трябва да погледна и в двата ботуша. Един подир друг той събу ботушите си. Личната му карта я нямаше. За всеки случай той си свали и чорапите, но се убеди, че й те не са предложили подслон на неговия документ. Ами сега? Накрая започнахме да търсим и под масата, където най-напред бяхме седели, и тогава забелязах захвърлените остатъци от книжните лентички, с които Шарана толкова често палеше

пурата си. Взрях се в тях и... наистина!

– Драги Карпио, я погледни тук!

След като той внимателно огледа останките от полицейското разрешително за съществуване, лицето му взе да се удължава все повече и повече.

– Ей тук все още има почти една четвърт от училищния печат! – възкликна Шарана. – Та туй е от моята лична карта! Кой я е накъсал на лентички?

– Самият ти.

– Наистина ли? Но струва ми се, мога да си спомня, че ти ми ги подаваше, за да си паля пурата!

– Нищо подобно! Да не съм сестра ти... смятам, че няма да се съгласиш с такова твърдение.

– Тогава единствената възможност, която остава, е че самият аз съм бръкнал във вътрешния си джоб. Невероятно! През целия си живот не съм бил толкова разсеян! Ето че сега личната ми карта отиде по дяволиите! Ако на полицията ѝ хрумне да ме сбърка с някой търсен от нея убиец или пък с избягал банков директор, ще ме окошарят като нищо и ще трябва да чакам, докато моят скъп баща ме измъкне оттам.

– Я не се тревожи! Докато сме заедно и моята карта ще е достатъчна за доказване самоличността и на двама ни, понеже, първо, аз нямам сестра, която върши шуротии, второ, в подметката на ботушите си нямам гвоздей да ме боде, и трето, още не съм станал производител на едро на книжни запалки за пури. Впрочем ти нямаш абсолютно никаква прилика нито с убиец, нито пък с банков директор. Значи сега-засега няма да те тикнат в затвора.

Тези доказателства бяха толкова убедителни за него, че той бързо се успокои.

Книжните запалки насочиха мисълта на нашия добър Францел отново към пурите. Той пак ни предложи да си вземем. Аз не му отказах, но предупредих Шарана да не следва примера ми, защото въздействието на изпушената с помощта на личната му карта пура все още не бе преминало. Той презрително сви устни и не ме удостои с отговор. Но затова пък към ханджията се държеше все по-приятелски, все по-доверително, докато накрая стигна дотам, че му обеща за великденската ваканция да дойдем пак и да го снабдим с контрабандни пури. Щом францел чу това, по лицето му се изписа нескрита алчност и той попита:

– Контрабандни ли? Хмм! Човек наистина ги предпочита пред тези тук. Но нима разбирате и от този занаят?

– И още как! – отвърна Шарана, като направи такава физиономия, сякаш вече бе контрабандирал през границата огромни количества пури.

– Така ли? Ами къде ги разтоварихте?

– Непосредствено зад Егер. Още първата вечер след като прехвърлихме границата.

– Че при кого ли?

– Търговска тайна!

– Много ли бяха?

– Мисля, че да!

– По какъв начин ги пренесохте?

– По един много... много...

Понеже от смущение главатарят на бандата контрабандисти заекна, побързах да продължа вместо него:

– По един много прост, но хитър начин. Той е тясно свързан с временното местопребиваване на ученическата му карта.

– И колко бяха?

– Четири.

– Четири хиляди или четири центнера (Един центнер е равен на 50 кг. Б. пр.)?

– За нас не е важно дали контрабандната стока ще е еди-колко си хиляди бройки, или еди-колко си центнера, а важното е тя да е качествена и нашата наистина беше превъзходна – да речем например, като унгарското бяло брашно с номер нула. Ако по време на нашето великденско пътуване имаме същото щастие, ще има да се чудите и маете. Засега друго не мога да ви кажа.

И без това нямаше как повече да водим разговора си на тази тема, понеже бяхме прекъснати от бедната жена, която отново дойде при нас. Тя доведе и момчето си и ни каза, че баща ѝ бил заспал и че ще се чувства щастлива, ако ѝ разрешим да поседи още малко при нас в топлата стая. францел с удоволствие ѝ разреши. Той ѝ даде още една чаша вино и за да зарадва момчето, реши незабавно да приведе в изпълнение замислената „военна хитрост“ срещу половинката си. Той донесе нови свещи, закрепил ги на елхата и ги запали. После, притиснала нежно до гърдите си своето дете, осветена от пламъчетата на коледното дърво, жената поседя така доста време, без да вземе участие в разговора ни. По лицето ѝ се беше изписала меланхолична усмивка.

В резултат на необичайното количество вино Шарана се беше доста разбърбил. Разказа цялата си биография или по-точно всички по-

забележителни неща (според собствената му преценка), които му се бяха случили. Та тези забележителни случки се свеждаха главно до това, как поради необяснимата разсеяност на други хора го бяха сполетели какви ли не неприятности и неволи. Особена и съдбоносна роля в тези истории играеха неговите сестри и ако преживяванията му действително отговаряха на истината, то той явно е трябвало да използва всичките си духовни сили, за да предотврати пагубните последици за себе си от разсеяността на тези млади дами. След като малко по-късно се разпростря и върху нашата сърдечна дружба, той прояви любезната благосклонност мимоходом и съвсем бегло да спомене с добра дума някои мои положителни качества. Между другото вметна, че съм бил поет, който можел да се сравни единствено със Сафо, и че рецитираното преди малко коледно стихотворение било излязло изпод моето прочуто перо. Щом жената чу това, бързо попита:

– Вярно ли е? Наистина ли сте авторът на стихотворението, младежо?

Отговорих утвърдително на въпроса и с познатото леко изчервяване – един признак на онази похвална скромност, която краси всеки съвременен немски поет.

– Колко се радвам! Защото всъщност заради стихотворението пак слязох тук при вас. И на мен, и на моя баща ни направи толкова силно впечатление! Стори ни се, сякаш е било написано точно за нас. Затова много ми се иска да го имам и ми се ще да ви попитам дали ще се съгласите да ми го напишете.

Последните й думи бяха отправени към Шарана, който незабавно скочи на крака и измъкна бележника си. Вече споменах, че по едно време всички мои съученици носеха в себе си стихотворението ми. Шарана беше останал верен на тази привичка. Моят скъп приятел го извади от бележника си и го подаде на жената с такова чаровно „завършено“ и „отработено“ движение на ръката, което е присъщо само на ученици. Придружи го с усмивка.

– Имам го в два екземпляра. Единият е тук, върху този къс хартия; а другият е в главата ми. Моля, вземете преписа и ми оставете главата, така и двамата ще сме доволни.

Тя не се поколеба да приеме подаръка му. Начинът, по който го направи и по който благодари на него и на мен, затвърди мнението ни, че по-рано несъмнено бе имала далеч по-добър живот и съвсем друга обществена среда. Поведението й толкова силно впечатли моя приятел, че той започна да й прави различни тайнствени намеци, с които й даде

да разбере, че той има възможност да ѝ окаже и друга, къде-къде по-голяма услуга.

Когато тя му отправи ням въпросителен поглед, Шарана си запали нова пура и започна да разказва за Христофор Колумб и Америго Веспучи. Тържествено и задълбочено той направи преглед на периода от края на петнайсти век до началото на втората половина на деветнайстото столетие, като не изпусна нищо съществено от случилото се през това време в Америка. После спомена и за своя тайнствен роднина и най-накрая изстреля трите познати вече фишека – Ел Дорадо, милионер и единствен наследник. И когато вече сметна, че тя е достатъчно подготвена, Шарана предложи да ѝ даде едно препоръчително писмо до своя роднина.

Онемях от смайване. На мен, на своя най-близък приятел, той никога не беше предлагал подобно препоръчително писмо, което можеше да стори без никакви опасения, защото нищо не знаеше за съкровено ми желание да тръгна да обикалям света и следователно сигурно щеше да си каже, че никога няма да се озова в такова положение, че да ми се наложи да използвам писмото. А ето че в този случай го предлагаше на съвсем непозната жена, която с много голяма сигурност щеше да го предаде на съответното лице!

А самата жена? Тя се съгласи с предложението му може би само за да не го обиди. Навярно ѝ беше ясно, че препоръчително писмо от един ученик не можеше да има кой знае каква стойност. Шарана помоли ханджията да му донесе хартия, писалка и мастилница, а после заяви на жената, че трябва да напише името ѝ. Тя му го каза и така разбрах, че то е Елизе Вагнер. Докато пишеше, той се обърна така, че хартията да е скрита от погледа ми. Значи една напълно непозната жена можеше да узнае името и адреса на неговия бъдещ наследодател, но не и аз. Обаче не се почувствах обиден, тъй като вече бях свикнал да се съобразявам с чудатостите му. Дори му обърнах гръб, за да е съвсем сигурен, че няма да разбуля тайната му. Докато разговарях с ханджията, Шарана довърши писмото и го подаде на жената със скромния намек, че щяло да ѝ бъде страшно полезно.

Тъкмо в този момент вратата се отвори и в стаята влезе ханджийката. Изглежда, милият францел малко се поизплаши, но заради нас успя да се овладее дотам, че нищо да не му проличи. А моят приятел така се сви на мястото си, сякаш той бе виновникът. Непознатата бедна жена посрещна появяването на стопанката с видима тревога, францел си запали нова пура, за да се подсили за предстоящото спречкване.

Ханджийката бавно се приближи и най-сетне застана пред мъжа си.

– Какво си запалил тук, францел? – попита го тя със странно любезен тон, чието значение аз все още не знаех.

– Коледната елха – отвърна ѝ той със същата любезност.

– А защо?

– Защото е Коледа.

– За кого?

– За мен.

– Откога?

– От скоро.

– Я виж ти, я виж ти! От скоро значи! Но от свещите е изгоряла само една четвърт, докато още преди те бяха намалели наполовина. Как ли е станало това?

– Ами вероятно сортът им е такъв. Колкото повече горят, толкова по-дълги стават.

– Не ми е известно да има такъв хубав сорт. Иначе много би ми се искало веднага да си купя от тях. Но сигурно нещата са станали иначе. Първо си изгорил половинките докрай, а после си поставил нови свещи, та да не забележа нищо. Мислил си, че както обикновено, няма да слеза пак толкова късно. Тъй ли е, францел, или не?

– Тъй ще да е.

– Добре, че поне си признаваш. И за кого си запалил свещите на коледната елха?

– За мен и за господата студентите.

– Значи само за вас, така ли?

– Да.

– Аха! Но сега не ми казваш истината. За себе си и за господата студентите можеш да ги палиш когато и колкото си искаш, можеш да пиеш вино и да пушиш пури също колкото си искаш, обаче... обаче...! – И точно тук гласът ѝ изведнъж скочи с една септима по-високо и тя подпря ръце на хълбоците си. – Ами за кого горяха свещите преди малко, когато под клонките на дървото се намираха саламът, сладкишът, дрехите и парите, а този господин студент декламираше онуй толкоз хубаво стихотворение, от което разбрах всяка дума?

Този път Францел скочи на крака.

– Жено – викна той, – ти си подслушвала!

– Да, ей там зад прозореца, където в капака му има голяма дупка от чеп.

– Слушай, втори път не го прави!

– Тъй ли? Че защо да не го правя? Къщата е моя, гостилницата е моя, значи и онази дупка от чепа също е моя. Мога да гледам през нея когато си поискам. От цялата къща ти не притежаваш дори въпросната дупка и въпреки това раздаваш моите пари и моите вещи, а на всичко отгоре искаш и да ми заповядваш, така ли?

– Слушай, не ме обиждай в присъствието на студентите, иначе ще ти покажа какво означава sapienti pausa (Мъдрият (умният) от малко схваща. Б. пр.)!

Вероятно той знаеше значението на тези две думи толкова, колкото го знаеше и тя, но все пак те изпълниха своята цел, тоест, направиха й впечатление. Със своя латински той искаше само да й докаже духовното си превъзходство. Дали тя го призна, или пък придаде малко насилнически смисъл на думата „паука“ (Игра на думи: немският глагол „пау-кен“ означава блъскам, удрям. Б. пр.) не знам, но тъй или иначе, му отвърна:

– Съгласна съм! Сега си удряй в главата твоите „сапиенти“, но утре рано сутринта пак ще си поговорим! Тя ни обърна гръб и си излезе.

– Кълна се във всички светии – въздъхна той, след като пак седна на стола си, – тя наистина е подслушвала. Чула е и е видяла всичко! Тази проклетата дупка! Е, още утре ще взема най-дебелата дъска, която вижда, и ще я закова върху нея!

Но ханджийката бе само притворила вратата. Беше се спряла отвън и бе чула всяка дума. В този миг тя пак влезе, приближи се до мъжа си, доверително сложи длан върху рамото му и с усмивка каза:

– Францел, не съм виждала дъска, дебела колкото главата ти. Само че ти нея няма как да закоवेश върху дупката. Иначе и гюле нямаше да я пробие. Виж го ти този човек, та той още не познавал жена си! Да не би да съм някоя скъперничка, а? Да не би винаги да те гледам в ръцете, когато харчиш пари? Нима всичко, което печелим, не е както твое, тъй и мое? Но на мен не ми е безразлично кой живее в тази къща, а ако ти решиш да правиш коледни подаръци или да раздаваш моите дрехи, то искам и аз да присъствам и преди това да ме попиташ. Онзи сладкиш аз съм го пекла и салама е направен с голяма мъка и сме го чакали дълго време, понеже прасето не щеше и не щеше да се угоява. В такъв случай искам поне да знам, когато ти подаряваш нещо от това месо. И тъй, повече да не правиш такива работи зад гърба ми! Човек не трябва само да раздава, ами и да умее да живее пестеливо! А сега я ела тук, ти, стари мой студенте, с такива широки пръсти! И аз искам нещо да ти подаря, макар и да не е салам със сланина. Ето! И с това ти пожелавам лека

нощ!

При тези думи тя хвана главата му с две ръце и му „залепи“ една здрава и звучна целувка, която всъщност между обикновените хорица се нарича „мляскане“. После тя пак излезе, като този път наистина затвори вратата зад себе си. Подсмиввайки се, францел я изпрати с поглед, избърса си устата с ръкав, удари с юмрук по масата и рече:

– Не съм ли казал винаги, че имам страшно добра съпруга? Ама си я бива, славна жена! Като нея няма втора по цялата необятна Бохемия! И как ме нарече? Ти, стари мой студенте с такива широки пръсти! Да, тя знае какъв мъж има в мое лице! Не съм като някои, дето на две магарета не могат сламата да разделят, а съм образован и учен човек, който си знае своя латински.

Qui tangit picem contaminabitur. (Който бърка в катрана, ще се изцапа. Б. пр.) Тъй стоят нещата. А какво ще кажете вие, мои високоуважаеми млади приятели?

Преди някой от нас двамата да успее да му отговори, госпожа Вагнер стана от стола си и след като прокара длан по лицето си, където се бе изписала душевна болка, каза:

– Аз също видях и чух, че имате много сваятна жена, и затова съжалявам още повече, че заради мен за малко щяхте да се скарате. Ако не бях принудена да се съобразявам с моя клет баща, още тази нощ щях да напусна дома ви. Но той трябва да се наспи, ако не искаме утре да падне нейде в снега и да измръзне. Наспи ли се, после няма да ви досаждаме нито миг повече. Приемете моите най-сърдечни благодарности и сбогом, господа!

– Но какво ви прихваща? – опита се францел да я задържи. – Нали сама чухте, че жена ми няма нищо против да останете у нас и... Ха! Отиде си, излезе заедно с момчето! А всъщност не прозвучаха ли думите ѝ малко по-гордо, отколкото се полага на един гост, който не е в състояние да си плати? Какво ще кажете, господа?

– Жал ми е за нея – отвърнах аз. – Как ми се иска да бях достатъчно богат, за да мога да ѝ помогна! Когато станем от сън утре сутринта, тя сигурно ще е изчезнала вече със своя баща и детето си.

– Дори няма да си го помисли! Първо ще се наспи, а после ще пие кафе. След туй ще видим дали старият ще може да върви, или не.

– Не чухте ли, тя ни каза „сбогом“, а не „лека нощ“?

– Сигурно не бива да разбираме думите ѝ тъй дословно, както си мислите. Но, господин Кап... Карпио! Какво има? Какво вие?

Моят скъп приятел беше подпрял лакти върху масата и беше закрил

лицето си с длани. Когато след въпроса на ханджията свали ръцете си, забелязахме, че страните му бяха придобили оловен цвят, а погледът му бе замъглен. Долната му устна бе увиснала.

– Жена... жена ви! – простена той. – Тя е виновна!

– За какво?

– Имам... имам чувството... сякаш... ще умра.

– Глупости! Пурата е виновна. „Виржинията“ е твърде силна за вас.

– Не... не! Вашата жена така... така ме изплаши!

– Изплаши ли ви? Че защо?

– Тя... така връхлетя тук... също като фурия!

– Ами, фурия! Жена ми не е фурия. Ето, вземете една пълна чаша и я изпийте! Туй е най-доброто средство, когато никотиновият дявол е захапал някого за стомаха.

– Не, не го е захапал, ами го повдига... повдига... и дори сякаш иска да го обърне наопаки.

– Пийте, пийте! Знаем, че това помага.

Не ми беше известно дали препоръчаното от ханджията средство действително беше уместно, защото по онова време познанията ми, свързани с виното и въздействието му, бяха също толкова всеобхватни, колкото и знанията на един ескимос за смокините и бананите, но понеже францел тъй убедително увещаваше Шарана, то и аз се присъединих към съвета му и в крайна сметка моят приятел изпразни чашата, а после като болен от морска болест се заклатушка към канапето, за да легне на него. Помолех ханджията да ни остави да отидем да спим, но той се засмя и заяви:

– Нямам такова намерение! Ще поостанем тук заедно още някой и друг час. Трябва да използвам този случай, защото не ми се вярва много, че пак ще дойдете насам. Туй с контрабандата беше само шега, нали?

– Да, разбира се, че не сме контрабандисти. Всеки от нас беше пъхнал по две пури в ботушите си, макар да знаех, че имаме право да вземем и по-голямо количество. Не исках да развалям на Карпио удоволствието да се мисли за човек, който е опасен за държавата.

При тези думи споменатата личност се надигна от канапето, изтъпанчи се прав като свещ и с гробовен глас каза:

– Аз, опасен за държавата? Да! Ако положението ми не се подобри, тогава... може да стане ужасно, понеже... ето, веднага пак ще падна!

Той направи каквото беше казал. Францел весело се засмя, но аз се разтревожих за приятеля си и не отстъпих, докато най-сетне

неуморимият ханджия не склони да ни покаже нашата стая. Задърпах Шарана да стане от канапето, а после го прегърнах с ръка през кръста, за да го вода. Той обаче припряно се освободи и възрази:

– Няма нужда да ме подкрепяш. Само ми се вие свят от силните пурри, които... та аз изобщо нищо не съм ял.

– Струва ми се, че и виното има вина.

– Възможно е! Но за това ще поговорим по-късно, когато останем сами. Хайде!

Той ме хвана за ръката и докато францел ни светеше, се заклатушка по стъпалата нагоре, където се намираше нашата „гостна стая“. След като ханджията ни отвори вратата ѝ, за да влезем вътре, той ни пожела лека нощ, остави ни свещта и се оттегли. Огледахме се наоколо.

„Стая за гости“! Да, тя наистина беше такава. Известно е що за помещение нарича с това име еснафът, а именно – една стая, където са събрани и струпани всички възможни и невъзможни тъй наречени „хубави“ мебели, както и други разкошни неща, останали още от прадядото, при което не бива да липсва и неизбежният остъклен шкаф. В това помещение рядко влизат хора, а още по-рядко го проветряват, минава за семейна светиня и може да служи за спалня само по веднъж на столетие на някой гост, когото искат особено да почетат.

И така, стаята, в която щяхме да спим, бе и според нашите схващания една „стая за гости“ в истинския смисъл на думата. Там имаше две толкова широки легла, че на всяко от тях можеха да се поберат по трима души. Видяхме и вече споменатия остъклен шкаф, една маса, канапе и два стола. Но най-силно вниманието ни бе приковано от един трикрак долап, който съхраняваше около десетина сладкиша с ябълки, извара, сирене и какви ли не други вкусни неща. Още по-възхитително изглеждаше „небето“ над нас. Там, а именно в дъсчения таван на стаята, бяха завинтени множество куки, а на тях висяха парчета шунка, пушена сланина, филета и какви ли не видове салами. Цялото това великолепие бе изпълнило помещението със силен аромат, който въздействаше на всички възможни нерви. Карпио, съвършено изнемощелият мой приятел, се изпъна в целия си ръст, с голямо блаженство дълбоко вдъхна това ухаение, подсмихна се и каза:

– Приятелю Сафо, добрата ни съдба ни доведе в един истински рай. Францел е съдбата ни, а къде се намира раят, едва ли е необходимо да ти обяснявам. Тук наоколо се чувства дъхът на неземни удоволствия, пред които всяка болест трябва да отстъпи. Няма да забравя последните два часа през целия си живот. Беше ми неописуемо ужасно зле. Струваше

ми се, че приличах на голям издут чувал, пълен с мъки и страдания. През тези два часа изтърпях всичките десет хиляди гадости на земния живот и тъй ми се втръснаха, че им се наситих завинаги. Никотинът е змей, който никога повече няма да ме сграбчи с ноктите си, а алкохолът е змия, която ще укротя, защото човек не може изцяло и завинаги да се отърве от нея. В моите ужасни мъки и страдания реших пред теб, моя приятел, вместо клетва да дам най-свято обещание, само че още не знаех под каква форма. Но тъй като тук, в тази гостна стая, ми се възвърнаха изгубените жизнени сили, а също и отново мога да мисля горе-долу последователно, аз ти обещавам пред тези едри късове шунка и различни салами, които представляват позволените истински наслади на живота, че никога вече няма да допусна да бъда подведен да забравя човешкото си достойнство, макар и за един-единствен час. Никога устните ми няма да се докоснат до тютюн, а всяко питие, съдържащо алкохол, ще ми бъде разрешено само като лекарство. Давам това обещание пред тази почтена шунка и пред тези многоуважаеми салами. Ти си ми свидетел и ще имаш правото пред всекиго да ме наречеш безчестен човек, ако някога пак ме видиш да пуша или пък ме срещнеш пийнал. Ето ти ръката ми!

Моят иначе толкова мълчалив приятел в този случай държа доста дълга реч, което бе за мен необоримо доказателство, че обещанието му е напълно сериозно. Впрочем, ще избързам веднага да отбележа, че никога след това не го е нарушавал.

Поех протегнатата му ръка, разтърсих я сърдечно и казах:

– Радвам се, че ще вземеш присърце урока, който ти беше даден. Тютюнът на „виржиниите“ не расте по дърветата на Австрия за хлапета, а само за възрастни мъже.

– Наричаш своя най-близък приятел хлапе?

– Да.

– И навярно си мислиш, че самият ти си мъж?

– Разбира се!

– Да не би да е единствено заради това, че пурите не те съсипаха тъй като мен?

– Да, и защото проявих достатъчно мъжко самообладание, за да не прекаля с това сатанинско растение, докато ти пуши като комин и се скъса непрестанно да си палиш пурите.

– Но пък в замяна на това ти изпи повече вино от мен.

– Защото разбрах, че мога да го понеса.

– Да, за твое щастие имаш стомах, на който му е безразлично дали

след като е гладувал три дни ще му се наложи да храносмила цял куп чакъл, клещи и чукове. Само че това не е доказателство за някаква си мъжественост, с която ми се пъчиш. Онзи, който нарича най-близкия си приятел хлапе, самият той е още хлапе! Запомни го! Само стомахът ти е по-добър от моя. Това е цялото ти предимство, с което можеш да се похвалиш в съвременната световна история.

– Момчето ми, предупредих те да се пазиш от последиците на пушенето, а който предупреждава някого, доказва, че го превъзхожда. Даже и сега ми е на езика едно много настоятелно и оправдано предупреждение.

– Какво е то?

– Синко, я ми кажи как гласи седмата Божя заповед?

– Не кради! – отвърна Шарана тъй сериозно, като че ли беше на изпит. – Да не би да мислиш, че съм способен да стана крадец?

– Да. Който морално е пропаднал дотам, че да пренася контрабандно баварски пури в Бохемия, той е способен да извърши и най-голямото безобразие.

– Но също и ти, достопочтени мой татко! Можеш ли да докажеш, че някога съм откраднал?

– Дали мога, или не, е все едно. Важното е, че най-вероятно още тази нощ ще откраднеш, и то преди да са пропели трети петли.

– Тогава кажи ми най-сетне какво ли толкоз ще ме подлъже да извърша подобно прегрешение към твоята скромна собственост?

– Но аз не говоря за моята, а за собствеността на нашия великодушен домакин францел. Я се огледай наоколо, я погледни и нагоре!

– Аха, сега разбрах! – засмя се той.

– Не се смей! Онзи, който при мисълта за греха може да бъде в толкова весело настроение като теб, той вече е попаднал в ноктите му. Нито на обед, нито вечерта си слагал залък в уста. Гладът скоро ще започне да те измъчва и ще те изтръгне от сън. И тогава, веднага щом усетиш живителния аромат на всички тези произведения на месарската, колбасарската и саламджийската гилдии и щом същевременно духовният ти поглед падне върху онзи прекрасен долап със сладкишите, тогава те очаква най-тежкото възможно изкушение, защото във всеки салам живее по един дявол, а най-върховният сатана има навика да атакува с пушена шунка именно най-богобоязливите сърца. Мой дълг е да те предупредя. Остани си почтен човек! А сега лека нощ, скъпи ми синко!

– Лека нощ, драги ми прадядо! Действително ли искаш вече да лягаш да спиш?

– Да, понеже за здравето е винаги по-добре да си нощен пазач на смяна до полунощ, отколкото ако ти се падне да пазиш след полунощ. И това можеш да си го отбележиш.

– Искаше ми се още да те попитам дали заради парите ни не е по-добре да подлостя вратата.

– Все едно е дали ще го направиш, или не, защото не знаем дали изкушението за кражба ще се породи тук в стаята, или пък извън нея.

– Имаш ли кибрит?

– Да, цяла кутийка.

– Тогава остави го така, че да ти е подръка! Ще заключи вратата, ала знае ли човек дали е достатъчно здрава? На кое легло ще спиш? Ако ме питаш, аз си избирам дясното.

– Точно над което висят най-хубавите салами ли? Не, то ще е за мен. Ти легни на другото! По тавана над него няма нищо.

– Слушай, Сафо, струва ми се, че ме предупреди да се пазя да не се поддам на кражба, само защото ти смяташ да я извършиш.

– Това доказва, че сте от един дол дренки с Мохамед, който също е проповядвал една лъжлива вяра. А сега ме остави да спя! Още веднъж лека нощ!

– Лека нощ, благородни ми дядо! Приятни сънища! Изгасих свещта, оставих я на моя стол и си легнах. Тъкмо когато вече заспивах, чух гласа на Шарана:

– Слушай, дали ще го предаде?

– Кое?

– Е, ами моето препоръчително писмо.

– Ах, тъй! А къде живее твоят роднина?

– Не знам.

– Какво работи?

– Не знам.

– Как се казва?

– Не знам.

– Слушай, драги приятелю, ако твоят роднина съществува само във въображението ти, от твоя страна ще е голяма низост да пратиш тази клета жена за зелен хайвер, че...

– Мълчи! – прекъсна ме той. – Не съм такъв негодник. Моят роднина наистина съществува, но само за такива хора, за които аз пожелах да го има.

– Значи аз не съм от тях, а?

– Не си.

– Благодаря!

– Моля! Обиди ли се?

– Естествено! И това ми било моят най-добър приятел! – Хмм! Сафо, ще ти кажа нещо. Имам си твърде основателни причини на определени хора да не давам никакви сведения за този мой роднина.

– И кои са тези определени хора?

– Всички лица от мъжки пол, които са приблизително на моята възраст.

– Защо пък тъкмо те?

– Това е най-дълбока тайна, обаче пред теб ще я разкрия. Надявам се, че ще го разтълкуваш като необоримо доказателство за приятелството ми.

– Разбира се! И така?...

– Някое лице от мъжки пол на моята възраст не бива да узнае каквото и да било за моя роднина, защото... защото... хмм... защото...

– Е? Защото...? Казвай де!

– Защото... защото... е, на теб ще го кажа! Защото тогава този тип може да вземе да прехвърли океана и да се представи за мен, за да получи наследството.

– Мътните го взели! Карпио! Който го направи, ще е голям негодник!

– Негодници колкото щеш!

– Но би трябвало да притежава фалшиви документи!

– Фалшиви документи колкото щеш!

– И да е невероятен лъжец!

– Лъжци колкото щеш!

– Би трябвало да познава и теб, и семейството ти, да е запознат с подробности от живота ви!

– Такива хора има колкото щеш! Сам виждаш, че с твоите контрадводи няма да успееш да ме биеш. Не, не, няма да допусна да ми отмъкнат изпод носа такова наследство. Трябва да знаеш, че моят роднина живее в една местност, която е истинско Ел Дорадо.

Аха! Ето ти на първия фишек! Бях убеден, че Шарана няма да може да заспи, преди да изстреля и другите два фишека.

– Чу ли? – попита ме той.

– Да.

– Там е едно истинско Ел Дорадо.

– Грешиш!

– Греша ли? Как така?

– Би трябвало да кажеш: едно истинско Дорадо. Ел е граматическият член за рода.

– Какво ме интересува граматическият член, щом казаното е вярно! Нали знаеш какво значи Ел Дорадо?

– Да.

– Една страна или местност, пълна с чисто злато и скъпоценни камъни. Тогава можеш да си представиш, че моят роднина е милионер.

Милионер – фишек номер две! Тъй като не отговорих, след малко той попита:

– Спиш ли вече?

– Не, но ми се иска да спя.

– Тогава почакай само още миг! Трябва да ти кажа, че моят роднина няма близки.

– Няма ли? Щом ти е роднина, значи все пак има!

– Че кои са те?

– Ами ти и твоето семейство.

– Ах, тъй, да... вярно! Но ние сме единствените му роднини. Знаеш ли какво следва от това?

– Какво?

– Че можем да се смятаме за негови единствени наследници. Ясно ли ти е?

Единствени наследници – фишек номер три. Вече и трите бяха изстреляни и вероятно приятелят ми щеше да ме остави на спокойствие.

– Това ми е ясно – отвърнах аз, – но нещо друго не проумявам.

– Какво?

– Че ме смяташ за единствения си истински приятел и въпреки това пред мен мълчиш също така, както и пред всички останали твои връстници от мъжки пол.

– Правя го за твое добро.

– Как така?

– Ти си много свястно и честно момче и именно заради това искам да те предпазя от изкушения.

– Глупости!

– Слушай, не са никакви глупости! Щом като в някое Ел Дорадо живее един милионер, чийто единствен наследник човек може да стане, то това само по себе си е толкова страхотно изкушение, че съществува опасност дори и най-верният ти приятел да му се поддаде. Обичам те повече от всички други хора и именно тази обич е причината, която ме кара да те предпазя и от най-малкото изкушение.

– Тогава ме предпазвай и мълчи! Лека нощ!

– Приятни сънища!

Отново изминаха няколко минути и тогава Шарана пак попита:

– Още ли си буден?

– Не, спя!

– Но трябва да ти кажа още нещо. Току-що ми хрумна, че...

– По това време не бива нищо повече да ти хрумва! – прекъснах го аз. – Искам да спя!

– Но то е съвсем кратко!

– Кратко или не, все ми е едно! Ако не ме оставиш на мира, ще смъкна от горе едно парче шунка и ще го запокитя по главата ти!

– Хайде, скъпи Сафо, направи го! Сигурно е, че няма да го окача пак горе съвсем цяло, защото чувствам страшен глад. Той изведнъж ме нападна и сега обикаля около мен в леглото ми като ревящ лъв.

– Ах, щом имаш в леглото си ревящи лъвове, значи съм спасен.

– Спасен ли? Какво искаш да кажеш?

– Тогава ще си имаш толкова много работа с тези зверове, че навярно няма да се занимаваш с мен.

– Е, ако реvät им не те събуди, спи спокойно. Няма повече да ти досаждам.

Шарана удържа на думата си. Аз заспах, но само след около половин час отново отворих очи, защото чух моят приятел страхливо да вика:

– Сафо, Сафо, събуди се! Събуди се и ме свали! Бързо, бързо!

Гласът не идваше откъм леглото му, а нейде отвисоко.

– Къде си? – попитах аз.

– Вися горе под тавана. На един салам. Запали свещта! Дотогава все ще съумея да се задържа. Столтът се прекатури.

Значи Шарана висеше на някакъв салам! Не можах да не се разсмея.

– Но, човече, ако ти е омръзнал животът, все пак не е речено, че трябва да се обесиш тъкмо на някой салам!

– Стига тъпи вицове, ами побързай, иначе врвта ще се скъса.

Запалих свещта и вече можех да огледам положението. Моят приятел действително висеше на един колбас или по-скоро не на него, а до него. Под краката му се намираше разстланата пухена завивка, а върху нея – прекатуреният стол.

Тук трябва да отбележа, че тази стая беше по-висока от обикновените селски стаи и че повечето от завинтените на тавана й куки бяха

дебели колкото и куките за закачване на тежките газени лампи. На една от тях висеше дебел бабек, на който Шарана беше хвърлил око. На куката висеше и четирикратно скатаната връв, която Шарана държеше с две ръце, докато другият ѝ край беше прекарал под едната си мишница. Така той висеше по-на-високо, отколкото е могъл да достигне върху вече преобърнатия стол, нещо, което отначало не бях в състояние да си обясня. Впрочем, той не беше лош гимнастик, защото в противен случай нямаше да може да издържи в това положение толкова дълго и да дочака помощта ми.

Приклеках леко и му подложих раменете си, за да стъпи на тях и оттам да скочи на кревата. Държейки все още в ръце смъкнатата връв, Шарана хвърли нагоре съжалителен поглед и с тъга каза:

– Жалко, това беше най-голямото и най-примамливото парче от всички. А ето че сега аз стоя долу, а то продължава да виси горе!

– Крадец! Колбасарски негодник! Шунков разбойник! Предупредих те! Можеше да си счупиш и врата, и всички кокали – сериозно го наоках аз, макар че за мой срам трябва да си призная, че едва сдържах смеха си.

– Какво ме интересува дали вратът и костите ми са здрави, или не, щом имам тъжната увереност, че няма да преживея тази нощ!

– Толкова ли си гладен?

– Ужасно! Ти ми заграби леглото, тъкмо над което небето има вид на помещение за опушване на шунка, докато над моето всичко е тъй пусто и празно. Но нали нямаше как да стъпя на твоето легло, понеже щях да те събудя. Ето защо, преди още да изгасиш свещта, аз си набелязах ей онзи бабек най-отпред, чиято големина и красива форма напълно отговаряха на целта и желанието ми. За да заглуша и най-леките шумове, разстлах отдолу моята пухена завивка, върху която поставих стола. Но за съжаление, както скоро забелязах, така не достигнах на нужната височина, понеже нали не биваше да отрежа бабека, а трябваше да го откача от куката. В тъмнината не успях да намеря нещо, което допълнително да сложа върху стола, и така да...

– Да беше подложил няколко от онези сладкиши! – прекъснах го аз.

– Мълчи, безчувствен си като Чингис хан! – изрочта той. – С това свое предателско предложение сам се издаваш, че прародителите ти имат тунгуски или лапландски произход. И тъй... не можеш да стигна достатъчно високо и затова реших да се изтегля нагоре само на ръце. Нали знаеш, че винаги нося в джобовете си различни върви за из път?

– Върви за из път? Добре звучи, много добре!

– Какво? Подиграваш ли ми се?

– Не. Само се сетих за унгарските, руските и други конекрадци, които, като тръгнат да скитат, имат навика да вземат със себе си оглавници и юзди, които после за секунди слагат на чужди коне. И така, какво направи с твоите върви за из път, които всъщност, както изглежда, са били тайно предназначени да играят ролята на връвчици за колбаси?

– За да могат да ме издържат, ги направих на четири ката и вързах единия край на възел под мишницата си, понеже там е най-безчувственото място, както ни доказва например играта на различни гимнастически уреди. После отново стъпих на стола и така подхвърлих нагоре четворното въже, че да се закачи на куката.

– На тъмно е било направо майсторски номер!

– Действително, че успях чак след няколко опита. И така въжето минаваше горе през куката и под мишницата ми и можех да увисна на него. Започнах да го увивам около едната си длан, а с другата ръка взех да се изтеглям все по-нагоре и скоро щях да откача бабека. Продължих да се издигам с помощта на въжето и благодарение на това, че с единия си крак успях да стъпя и да се отблъсна от облегалото на стола. Но точно тогава той се преобърна, а после, лишен от тази опора, не бях в състояние да се повдигна нито на сантиметър и се видях принуден да те извикам на помощ.

– Не е било необходимо.

– О, беше, беше.

– Не. Трябвало е само да пуснеш въжето и да скочиш долу.

– Нима можеш тъй лесно да пуснеш въже, което е здраво усукано около дланта на ръката, на която си увиснал? Впрочем, нямаше и как точно да видя къде се намиреше прекатуреният стол. Не, трябваше да те повикам. Я ми погледни ръката! Виж тези сини черти! Ако не се беше събудил веднага, въжето щеше да ми пререже месото чак до костта.

Имаше право, но аз предпочетох, без да проявявам състрадание, да му кажа:

– Заслужаваш си го! В Америка бесят конекрадците за врата, но в Бохемия бесят крадците на салами за ръцете и през мишниците. Я ми кажи всъщност как си представяше цялата работа?

Още утре сутринта или ханджията, или жена му веднага щяха да забележат, че тъкмо най-хубавият им колбас е минал по пътя на всички колбаси и...

– Нищо нямаше да видят! – бързо ме прекъсна той.

– Нали се канеше да отрежеш парче от него?

– Не.

– Целия ли щеше да го изядеш?

– Не, макар да съм толкова гладен, че съм готов да унищожа и два такива големи бабека.

– Не си искал да режеш парче от него, не си искал да го изядеш целия, така ли? Та трета възможност изобщо няма.

– За едно тъй безобидно и охранено пеленаче като тебе наистина няма, но гладният лъв, който ревеше преди малко в леглото ми, може всекиго да направи изобретателен. Бях скроил чудесен план. Погледни само бабека! От всички страни е свързан с връв, и то с единствената цел да не се спуска и разпадне при варенето в котела за колбаси. Мислех много внимателно да отстраня тази връв и да изрежа малък триъгълник в обвивката му. Там щях да направя дупка в бабека и да измъкна от съдържанието му толкова, колкото да нахраня лъва, който в момента използва стомаха ми като клетка на зверове. След като го наситех, се камах да... хмм!!

– Какво си се канел? Казвай де!

– Драги монголецо, нали все пак разбираш, че бабекът трябваше да бъде напълнен с нещо друго!

– Естествено! Но с какво? Любопитен съм да чуя.

– Е, ами наоколо няма нищо друго за ядене освен онези сладкиши. Ако бях отрязал парче от тях, щяха да забележат, нали?

– Е, да, за съжаление всичките сладкиши са цели. Никои не е нарязан.

– Хмм, знаеш ли, Сафо, който реши да се нахвърли върху сладкишите, ще трябва направо да изяде един цял. Това няма да бъде открито толкова лесно, колкото, ако например отрежеш само едно парче.

– Слушай, Карпио, да не би да кроиш нещо подобно? Изправя ми се косата!

– Нямам такова намерение. Аз съм почтен човек, нали го знаеш!

– Да, почтен човек, който прави дупки в чужди колбаси. И така, с какво мислеше да го напълниш?

– Със... със... забелязах, че във възглавницата ми има малка дупка. Изглежда, калфът леко се е разпрал, защото отдолу излиза перушина. Подозираш ли вече нещо, Сафо?

– Карпио, човече, крадецо на салами и перушина! Каква идея! Искал си да натъпчеш в бабека пух от възглавницата?

– Да, пух от възглавницата – гордо отвърна той.

– Какъв порочен и пропаднал свят! Тази мисъл е толкова долна и

злостна, че чак тръпки ме побиват! Представям си как добрият Францел и жена му седят на масата и почват да режат от бабека. Изведнъж се разхвърчава перушина! Какви ли физиономии ще направят само! Каква ли духовна сила и прозорливост ще похабят, за да разкрият причините за туй чудо, че някаква свиня не е имала четина, а перушина!

– Те лесно щяха да разкрият загадката, защото скоро щяха да намерят къде съм изрязал триъгълното парче в обвивката на колбаса, но едва ли щяха да хвърлят вината върху нас.

– Върху нас! Ето това ме възмушава толкова много, а именно, че при разкриването на злодеянието и аз, невинният, щях да се изложа на опасността да ме вземат за крадец.

– Успокой се, уважаеми мой скъпи приятелю! Твоята съпротива е тъй голяма само защото не си гладен. И така, щях да натъпча бабека с пух, внимателно щях да залепя отрязаната кожица обратно където си е била и пак щях да овържа целия колбас с връвта. И заемеше ли отново старото си място на родната кука, тогава дори и посред бял ден нямаше да си личи, че в среднощна доба по такъв начин съм нахранил моя ревящ лъв. За съжаление от цялата работа нищо не излезе и на този звяр не му остава нищо друго, освен да гладува.

– Вече е три часът през нощта, ще трябва да издържиш до сутрешното кафе. Ако беше казал на Францел още преди да си легнем, че си гладен, отдавна щеше да си в обятията на Морфей като сит и доволен гражданин. А така, бичуван от фуриите, няма да можеш да заспиш чак до зазоряване.

– Как ми се иска да усетиш по гърба си бичовете на фуриите! Аз се отказвам от тях, понеже и бездруго този глад ми стига. Хайде да си лягаме да спим!

– Да, прибирай прочутите си „върви за из път“! Изправи стола на собствените му крака и постави пухената завивка на мястото й! И ще ти кажа още нещо: събудиш ли ме пак, за да те свалям от някоя кука, ще преживееш голямо разочарование. Ще те оставя там, където си, и ще продължа по пътя си без твоето изгладняло присъствие.

Духнах свещта и отново се върнах в обятията на Морфей, откъдето моят скъп приятел ме беше изтръгнал толкова безцеремонно. Когато се събудих, беше вече десет часът. Шарана лежеше на леглото си с отворени очи. Стенеше тихо и от глад беше пребледнял като платно.

– Но, Карпио, защо още лежиш? – попитах го учудено. – Изглежда, отново си буден, а? Защо, след като си толкова гладен, не си станал и не си слязъл долу да закусиш?

Той пое дълбоко дъх и простена:

– Аз... нямам апетит!

Този неочакван отговор ме накара незабавно да скоча на крака и да подхвърля на щателен оглед всички опушени и неопушени колбаси. Не открих никакви доказателства за моите подозрения.

– Навярно си мислиш, че пак съм ставал и съм се занимавал с тези окачени по тавана неща, а? – попита ме той някак уморено. – И през ум не ми е минавало. Сафо, казвам ти, че миризмата на всичките салами и шунки ми е вече противна.

– Наистина ли? – попитах го смаяно.

– Да. Честна дума! Не бих могъл да изям и една хапка от тях.

– Нищо не разбирам.

– Защото не знаеш в какво състояние се намирам. Нима не ти е известно, че има хора, които, веднъж щом им е минал гладът, после дълго не са в състояние да хапнат каквото и да било? Просто като че ли са се натъпкали до гуша.

– С перушина ли?

– Стига тъпи вицове! И аз съм като тях, натъпканите. Това, че тази нощ допуснах така да ми мине гладът, няма да ми се отрази добре. Повярвай ми, чувствам вътрешностите си така, сякаш всичко в мен се е слепнало! Кой знае колко дълго няма да мога да ям! Тялото ми е като вцепенено. Едва мога да си поема дъх.

– Но тези признаци се срещат и в случаите, когато човек преяде.

– Нищо не разбираш. Това са признаци на много силен глад, преминал, без да си сложил залък в уста.

– Често съм гладувал и аз, но никога тялото ми не се е вцепенявало, нито съм имал оплаквания, свързани с дишането.

– Цялата работа иде оттам, че двамата сме различно устроени. Моят глад е лъв, а твоят – носорог, а това са две животни, които спадат към различни видове. Сега аз ще...

Тук той беше прекъснат, защото францел почука на вратата и ни подкани най-сетне да слезем долу, иначе кафето съвсем щяло да изстине.

– Най-добре е да остана в кревата – въздъхна моят приятел. – Сякаш имам олово в крайниците си. Ела, помогни ми, издърпай ме да се изправля!

Изпълних молбата му. Той наистина изглеждаше зле. Страните му бяха силно хлътнали и пепелявосиви. Гледаше втрънено в една точка.

– Слушай, Карпио, по-добре да идем на лекар! – предложих му аз. –

Невъзможно е състоянието ти да се дължи на гладуване. Имаш вид на човек, когото го хваща някаква болест.

– Глупости! – усмихна се той едва-едва. – Няма да допусна да се разболея. Ще се оправя. Нали се познавам. Само ми помогни, защото ми е трудно да се наведа.

Аз се приготвих бързо, но Шарана много ме забави. Държеше се така, сякаш не можеше нито да се обърне, нито да клекне. Никога не го бях виждал толкова непохватен. И по стъпалата слезе тъй бавно, като че коленете му се бяха схванали.

Нашият Францел седеше заедно с жена си в голямата стая за посетители вече на втората сутрешна закуска. Ханджийката имаше вид на току-що разцъфнала роза и ни поздрави с такава любезност, която доказваше, че гостоприемството ѝ беше съвсем неподправено. Изобщо не ни позволиха да отворим дума за тръгване. Научихме, че на францел му се налагало да иде с шейната до Мария Кулм и за двамата бе съвсем естествено да ни вземе със себе си. И през ум не ни мина да възразим. Когато ти предлагат нещо с удоволствие, приеми го и ти с удоволствие. Радвахме се, че щяхме да видим това прочуто място за поклонение.

За съжаление моят болен приятел не бе в състояние да изрази радостта си като мен. Той изпи само глътка кафе, без да хапне нищо. Францел го наблюдаваше, като не преставаше да клати глава. Не му се вярваше, че незадоволеният навреме глад може да доведе до такава пълна загуба на апетит.

Осведомих се за тримата посетители от снощи.

– Неблагодарници! – кратко отвърна ханджийката. На въпроса ми защо да са такива, Францел поясни:

– Когато станахме, те си бяха вече отишли. Накарали слугата да им отвори портата.

– Значи е станало както си мислех! Предсказах ви го още снощи, когато жената ни каза „сбогом“ вместо „лека нощ“.

– А чуйте сега и най-важното: когато жена ми погледнала в стаята, където ношуваха, видяла, че са оставили на масата подарените дрехи, сладкиша, салама и даже моите 5 гулдена. Не са пожелали да вземат каквото и да било.

– Пет гулдена ли? Ами шестия? – Само моите пет. Задържали са вашия гулден. Какво ще кажете за подобна неблагодарност и невъзпитание?

По онова време все още бях твърде млад и няхах право да твърдя, че познавам хората, но въпреки това ми мина мисълта, че ако бях на

мястото на жената, вероятно и аз самият щях да постъпя по същия начин. Разбира се, предпочетох да не казвам гласно мнението си, но през целия ден тези клетки хорица не ми излизаха от ума. Как ми се искаше да ги догоня, за да им призная колко много ми беше допаднала постъпката да оставят всички подаръци! При тяхното отчаяно положение отказът от тези неща беше такава жертва, която за съжаление нашите домакини не бяха в състояние да разберат и оценят.

До обяд останахме сами с францел, понеже жена му трябваше да приготви яденето, а си имаше и друга работа в странноприемницата. По едно време тя го извика в кухнята. Чухме ги да се смеят сърдечно, а когато след малко ханджията се върна при нас, той ми намигна и ме попита:

– Днес за обяд ще има картофени кюфтета, големи колкото главата ми. Много насищат. Ще хапнете ли и вие?

– Това е любимото ми ядене! – отвърнах аз.

– А вие?

Отправеният към Карпио въпрос очевидно криеше едва сдържано любопитство. Моят приятел обаче се потърси отвлечен и каза:

– Нека само Сафо говори за любими яденета, защото за него е любимо всичко, което може да се яде. Но аз с моя изнежен стомах! Кюфтета? Пфу!

– Да, да, кюфтета! – закима францел с комична сериозност. – А бихте ли могли да ядете извара с картофи?

– Извара? Дума да не става! Нито грам! Повдига ми се!

– Я виж ти! Но преди сте могли да ядете извара, нали? Не знаех защо Францел му задава такива въпроси и побързах да отговоря вместо Карпио:

– Лапаше я направо с голяма лъжица. Даже завчера ядохме извара.

– Виж ти, виж ти! Тогава незадоволеният навреме глад наистина е много лоша работа. Не ми се е случвало такава нещца, а и не желая да ми се случва.

Ясно долавях, че в думите на ханджията се криеше някакво по-особено значение, ала няхах време много-много да размислям над тях, защото Францел веднага започна да говори за нещо друго.

Кюфтетата бяха чудесни, но Карпио даже не седна с нас на масата. Заяви ни, че можел да си възвърне апетита единствено чрез пълно въздържание – *similia similibus curantur* – клин клина избива, глад с глад се лекува!

След като се нахранихме, започна пътуването, което ми достави

толкова голяма радост. Знаех, че и за Шарана нямаше по-голямо удоволствие от една разходка с шейна, и дълбоко съжалявах, че неговото неразположение не му позволяваше да го изпита напълно. Но Францел, иначе толкова човеколюбив ханджия, изглежда, вземаше страданието на приятеля ми повече като на шега, отколкото на сериозно, което така развали настроението на Шарана, че най-накрая той съвсем млъкна и само ми заяви, че след като се върнем, веднага щял да си легне да спи.

Но това не стана тъй бързо, както си беше мислил, макар да пристигнахме в странноприемницата толкова късно, че вече всички посетители се бяха разотишли. Ханджийката веднага ни уведоми, че под възглавницата на леглото, където беше спала непознатата бедна жена, е намерила нещо важно и същевременно го предаде на мъжа си. Видяхме, че това бе пликът с билетите за парахода. Не беше трудно да се разбере как е бил забравен. След като показа на францел паспорта си, тя пак го беше увила в кърпата. По-късно ни беше дала да видим плика, който явно после не бе скътала тъй грижливо, както паспорта. Когато си е легнала, тя е проявила предпазливост и е пхнала под възглавницата си кърпата с толкова важните за нея документи. Или тогава, или по-късно от движенията ѝ по време на сън пликът се е изхлузил от кърпата и жената изобщо не е забелязала, че е останал под възглавницата.

Ханджията не знаеше какво да направи с намерените билети, докато аз веднага реших да ги предам на собствениците им.

– Още рано сутринта ще занеса плика в полицията – каза францел.

– Не, няма да им го носите – обадох се аз.

– Защо?

– Защото на тези толкова бедни хора, принудени да живеят от милосърдието на другите, сигурно ще е много неприятно да си имат работа с полицията. Без съмнение се опасяват да не би да ги сметнат за скитници.

– Но какво друго да направя? Да изпратя плика по пощата до Граслиц? Нали се канеха да отидат там.

– И това не става, понеже не знаете тамошния им адрес, а не бива да се излагат билетите на опасността да изчезнат.

– Но някак си трябва да стигнат до Граслиц!

– Разбира се! Предлагам да се поверят на сигурни хора, които ще отидат до това градче и ще намерят госпожа Вагнер.

– Така би било най-разумно, но не познавам човек, който тъкмо сега да има намерение да отиде до Граслиц.

– Аз пък познавам двама души, които са готови да се нагърбят с

тази куриерска работа.

– Че кои ли ще са те?

– Шарана и аз.

– Самите вие? Ще отидете до Граслиц? Струва ми се, пътят ви водеше към Карлсбад, че и още по-надалеч, а?

– Ние нямаме твърдо установен маршрут. Странстваме без никаква точно определена цел. Единственото нещо, с което трябва да се съобразим, е това, че на седми януари отново започваме да учим. Дотогава на всяка цена трябва да сме си у дома. А дали сега ще поемем за Карлсбад, или за Граслиц, ни е все едно.

– Жалко, много жалко! Харесвате ни и разчитахме, че ще прекарате при нас още ден-два. А останете ли тук поне и утре, е твърде възможно жената да дойде да потърси билетите.

– От къде на къде?

– Ами щом забележи, че ги е изгубила, бързо ще се върне, за да провери да не би да са тук.

– Съмнявам се, защото сигурно ще си помисли, че са изпаднали нейде по пътя. Ако не е била твърдо убедена, че ги е взела на тръгване оттук, навярно вече щеше да се е върнала при нас.

– Възможно е да е така. Значи наистина сте решили, въпреки проявената неблагодарност от тези хора, да хукнете подир тях и да ги намерите в Граслиц?

– Да. Онова, което за вас е неблагодарност, може би е последица от причини, останали и за вас, и за нас неизвестни. И тъй, ще направим един поход до там, защото се нуждаем от движение. Както вече споменах, безразлично ни е накъде ще полетим. Затова нека полетим към Граслиц!

– Е, чак за летене едва ли може да става дума, понеже започва да вали сняг и ако продължи така цяла нощ, утре всички пътища и пътеки ще са затрупани.

– Сега-засега това не ни тревожи. Единствената ни грижа е дали ще ни поверите плика с билетите.

– Че защо не? На такива свестни момчета като вас човек може да има доверие, а и изобщо се радвам, че ще се отърва от тези неща.

– Тогава утре тръгваме веднага щом се развидели. Надявам се, че все ще намерим някой човек, който да ни опише пътя.

– Няма нужда да търсите други хора, защото аз съм от Блайщат и много добре знам тези места. После ще ви начертая пътя върху хартия, която ще вземете.

– Съгласен!

– По-полека! – обади се Шарана. – Държиш се така, сякаш си само ти на този свят! Но и аз съществувам, почитаеми Сафо!

– Знам. Но мислех, че трябва аз да говоря, понеже ти, изглежда, си беше глътнал езика, а и освен това бях убеден, че няма да имаш нищо против, щом става въпрос да върнем имуществото на онези клетки хорица.

– От само себе си се разбира, че ще участвам и аз, само не знам дали моят изтощителен вълчи глад ще ми разреши още утре да предприема един толкова труден и изморителен поход.

– Тъкмо това не бива да ви тревожи – намеси се Францел развеселено. – Известно ми е едно сигурно средство, което до сутринта ще ви изправи на крака. Но ще трябва да го вземете още тази вечер.

– Какво е то? – любопитно попита Шарана.

– Четири-пет парчета сладкиш с извара.

– С... из... ва... ра? – проточено рече моят приятел и потръпна. – Сигурно ще умра на място, ако причиня на стомаха си ужасното страдание да изям макар и едно-единствено парче.

– Но аз съм убеден, че по-рано съвсем не сте изпитвали отвращение към този вид сладкиши.

– Преди и сега, това са две съвсем различни времена. Нали знаете латинската поговорка за променящите се времена и хора?

– Разбира се, че я знам. Тя гласи: *saepe luet porci facinus porcellus adulti*. (Често малкото прасенце изкупва греховното прелюбодеяние на голямата свиня. Б. пр.) А ако сега не искате да хапнете нещичко, то ще ми разрешите да се погрижа поне докато сте на път да не страдате от глад. Сега ще донеса хартия и ще ви начертая откъде да минете.

След като свърши тази работа и подробно ни обясни в каква посока да вървим, отидохме да спим. Горе забелязахме, че долапът със сладкишите не беше вече в стаята ни. Това обстоятелство не ми направи никакво впечатление, понеже и бездруго сладкиши не е обичайно да се съхраняват в спално помещение. Моят приятел се обади:

– Няма значение. Ще спя толкоз по-добре, щом не ми се налага да вдишвам миризмата на този сладкиш с извара, който ми е тъй неизказано противен.

След като на другата сутрин си изпихме доста рано кафето, ханджийката ни донесе голям тежък пакет с провизии за из път. Францел ни даде плика с корабните билети и един друг, по-малък плик.

– Нека не се сбогуваме сега кой знае колко тържествено, защото

съм убеден, че на връщане пак ще се отбием при мен. А дотогава ще ви дам един малък спомен от мен. Още от идването си вие така ни засипахте с рими, че пред вас се почувствах като някакъв малък хлапак. Затова нощес, докато спяхте, седнах и си дадох труда и аз да измисля някоя и друга рима. Изминаха може би около два часа, преди да свърша с тази работа. Вижте дали струва нещо. Но не отваряйте плика, преди да напуснете града! Ще ми позволите ли да ви дам още няколко пури, както и няколко парчета от сладкиша с извара?

При тези думи Шарана, който вече се чувстваше доста добре, протегна отбранително и двете си ръце и извика:

– Никога през живота си няма повече да пуша, а ако желаете да запазя за вас благодарствен спомен, то не изговаряйте повторно другата дума, докато сме все още в странноприемницата ви!

Сбогувахме се кратко, но сърдечно. Трябваше да обещаем и при най-малката възможност на връщане пак да се отбием при тях и да останем още един ден. После поехме към покрайнините на града. Край пътя видяхме и друга странноприемница. Тъкмо когато се канех да я подмина, Шарана ме спря и каза:

– Драги страннико, не продължавай! Тук вътре с усмивка ще те посрещне пак благородно гостоприемство!

– Нима вече отново ще отсядаме? Нали не сме тръгнали да правим „бирено“ пътешествие и сме изминали едва двеста метра!

Но моят приятел знаеше как да ме придума. Доказа ми, че трябвало да огледаме съдържанието на пакета с храна, което не било възможно да стане на открито. А също искал да прочетем и стихотворението. Освен това една бира струвала само шест кройцера и щяла да стигне и за двама ни.

Помещението за посетители беше празно. След малко дойде една жена, наля ни от ечемиченото питие и си излезе. Останахме сами. Тогава с най-голяма тържественост отворихме пакета.

Той съдържаше масло, сирене, шунка, половин бабек, няколко парчета от сладкиш със стафиди и нещо увито в плат. Когато го разгърнахме, на бял свят се появиха десет гулдена и къс хартия, на който бе написано:

За вашето мило посещение
дължим ви туй възнаграждение.

Винаги ваш Францел.

Дадохме шумен израз на радостната си изненада. После Шарана взе да прави какви ли не предложения как по пътя да изхарчим тези пари,

обаче аз му казах:

– Нищо няма да харчим, а ще ги спестим. Ще трябва да се задоволим с нашите пари, заделени за пътуването ни.

– Какво имаш там? – попита приятелят ми, щом видя кожената кесийка, която носех на гърдите си и в този момент измъкнах изпод жилетката.

– Това е моята тайна каса, където са скрити двайсетте талера, които съм заделил от хонорара си за непредвидени случаи. Тук ще сложа и тези десет гулдена.

– А не ти ли минава през ума, че може някой крадец да се досети къде носиш парите си?

– Тук изпод жилетката никой няма да успее да ми отмъкне кесията. Можеш да разчиташ на това. Слушай, туй между парчетата от сладкиша не е ли някакъв къс хартия, на която пише нещо?

– Тъй изглежда.

Той я измъкна и прочете следното:

„Защо сладкишът не е с извара, а със стафиди, ще разберете от стихотворението ми.“

– Какво пък толкова се занимава нашият Францел все с този сладкиш с извара? – подхвърлих аз.

– И за мен си остава загадка – отсеке мойт приятел с привидно безразличие, при което обаче очарователна руменина заля онези части на лицето му, където след време щяха да се срещнат връхчетата на мустачите му с бакенбардите.

– Вчера – продължих аз – той на няколко пъти спомена за сладкиша, и то с някаква особена интонация. Да не би това обстоятелство да е свързано някак си с изчезването на долапа със сладкиши?

– Нямам ни най-малка представа!

– Наистина ли?

– Да. Но нека поговорим за нещо друго. Какво ще кажеш за тази половинка бабек? Вижда ми се някак си твърде позната.

– Тъй ли? Ах... да... не е изключено да е половината от онзи бабек, от чиято кука ти помогнах да слезеш. Действително, несравнимият францел е срязал заради нас най-хубавия си колбас! О, Карпио, как щяхме да се изложим само, ако беше осъществил своя план!

– Щеше да е голяма беда! – съгласи се той с мен, поемайки си дълбоко дъх. – Представи си само... перушината!

– Да... перушината! Човече, заради теб щяха да ни изхвърлят на улицата! Ето какъв позор може да изживее човек, щом има за приятел

един мошеник.

– Я мълчи! Нали всичко мина добре! Това беше само една идея, но никога нямаше да стигна до изпълнението ѝ.

– Ами, ами!

– Никога! – увери ме той. – Можеш да ми вярваш, че умея да уважавам разликата между „мое“ и „твое“.

– Добре, добре! Вече знаем какво съдържа пакетът и нека сега прочетем стихотворението!

– Не можем ли да почакаме още малко, драги Сафо? Това „драги Сафо“ прозвуча този път толкова „захаросано“, че нямаше как да не ми направи впечатление. Затова се осведомих:

– Защо да чакаме? Имаш ли някаква по-особена причина?

– По-особена нямам, но иначе любопитството и напрежението ни ще се засилят още повече.

– Не съм привърженик нито на особено силно любопитство, нито на прекалено голямо напрежение. Тъй че да му хвърлим един поглед!

Извадих плика и го отворих. Тогава Шарана сложи длан върху ръката ми и каза:

– Сафо, ти си ми най-добрият приятел. Ще ми направиш ли една голяма услуга?

– Каква?

– Прочети стихотворението по-късно, ако искаш на Великден, или по Петдесетница, само да не е днес!

– Слушай, Карпио, с теб става нещо. Съвестта ти не е съвсем чиста. Ще го прочета.

– Тогава... ще обявя... края на приятелството ни!

– Е, хубаво! Нека гледаме на него като на нещо минало още отсега, защото, щом прибъгваш до това отчаяно средство, аз пък на всяка цена съм длъжен да узная какво е написал Францел.

Измъкнах листчето от плика и прочетох написаното. О-о, и тогава всичко ми стана ясно. Клетият Карпио! Идеше ми да се разсмя на глас, но си наложих да остана сериозен и му подадох стихотворението с думите:

– Ето! Чети!

Той го прочете и пребледня като мъртвец.

– Туй... туй можеше и ... и да не го пише! – заекна той.

– Ами кой току-що каза, че никога не би привел в изпълнение една толкова долна идея? Кой твърдеше, че винаги уважавал разликата между „мое“ и „твое“? Кой ме измами и излъга? Прочети ми го на глас!

– Не... не мога!

– Чети! За наказание! После може би ще се отнеса по-милостиво към теб, ти... ти... крадец такъв! На сладкиши с извара!

– Обещаваш ли ми, че наистина ще бъдеш снизходителен? – попита той толкова малодушно, както никога досега.

– Да.

Тогава Шарана зачете и по гласа му личеше какви големи усилия полагаше да изговаря думите:

Цял сладкиш с извара от долапа
в среднощна доба Карпио излапа,
а после пък простена в страх:

„От глад едва ли не умрях!“

– Значи, докато съм спал, ти си изял един цял сладкиш с извара, а? – попитах аз.

– Да – призна той с гузно изражение на лицето.

– Значи цял сладкиш с извара, състоящ се от четири четвъртинки или от осем осминки! С това може да се справи най-много някой слон. А не ти ли прилоша?

– Беше ужасно! Още дълги години ще потрепервам, чуя ли само думата „извара“. Не биваше да оставям нищичко от сладкиша, а когато го довърших със страшен зор, коварното тесто започна да се надига в мен.

– В този случай не ми е жал за теб, а за благородния лъв, на който е било съдено да се задуши тъй мизерно. Но ти можеше да предвидиш, че ханджийката е преброила сладкишите си.

– Помислих си го, но че ще ги брои и после, виж, за това не се сетих. Драги Сафо, можеш да ми повярваш – ако погълнеш квадрата на най-дългата хипотенуза заедно с квадратите на техните два катета заедно с една цяла тенджерка, пълна със салата от кисели краставички и кисела сметана, чувството, което ще изпиташ, ще е нещо като безкрайно блаженство в сравнение с онова, което преживях аз.

– Хмм!

– А телесните мъки – продължи той след малко – не бяха единствената болка, която понесох, защото как, как само страдах и душевно! Така например това, че бях принуден да те гледам как нагъваш чудесните големи кюфтета, без да мога и аз да участвам в яденето, бе за мен голяма сатанинска жестокост, с която съдбата ме наказва. Ами после пътуването с шейната! Твоята веселост, твоите засмени очи, докато, дебел и подпухнал, аз се бях чучнал отзад на шейната като харпуниран в стомаха морж! Имах чувството, сякаш бях глътнал десет хиляди зъба, от

които всички до един имаха зъбобол и се бяха разбеснели именно из вътрешностите ми. Давам ти дума, че...

– Чакай, спри! – не успях повече да съдържа смеха си. – Болките от десет хиляди гнили зъба! Туй сравнение е толкова блестящо и при това буди в мен такова състрадание, че няма как да не ощастливя пак с благоволения си клетия харпуниран морж.

– Какво? – възкликна Шарана и от радост скочи на крака. – Наистина ли ще... драги Сафо!... Тогава... тогава от обич и искрена благодарност бих могъл още начаса да...!

– Е, какво?

– ... да изям още един сладкиш с извара – сяха за малко да кажа, но естествено не и краден. Клети Сафо! Подозрението тегнеше и над теб и...

– О, не – прекъснах го аз. – Францел се оказа достатъчно хитър и умен веднага да прозре какво е положението с твоя „незадоволен и преминал глад“, както и че си единствено виновният. И той, и жена му тайно страшно се забавляваха с теб.

– Благодаря! На мен не ми беше никак забавно. Значи ти не мислиш, че съм разгневил онези хора?

– Не! Но въпреки всичко не бива да се връщаме пак при тях. Върху твоята чест все пак остава лепнато едно петно от извара, което не може тъй лесно да се изтрие. Нека не говорим повече за това, а да побързаме да се махнем оттука!

– Добре, да тръгваме! Значи вече не си сърдит, така ли?

– Не съм.

Шарана побутна към мен чашата с бира, от която все още не бяхме отпили нито глътка, и ме подкани:

– Пий, Сафо!

– Ами ти защо не пиеш?

– Защото от благодарност желая да направя за теб тази голяма жертва и да ти дам всичката бира.

– Благодаря ти, но не я искам.

– Защо?

– Отдалече подушвам, че е прокиснала.

– Не усещам подобно нещо. Но в нея има удавена хлебарка. Не я ли виждаш?

– А-а, затова значи тази жертвоготовна благодарност, а?

– Да. Даже и хлебарката исках да предоставя единствено на теб. Хайде да тръгваме!

Отново завързахме здраво нашия пакет и излязохме. Не след дълго Фалкенау изчезна зад нас.

Думите на Францел от снощи, че ще вали сняг през цялата нощ, не се сбъднаха и поне на първо време пътят пред нас беше добре очертан и отъпкан. Разстоянието до Госенгрюн изминахме за два часа и половина. След като разпитахме, научихме, че търсените от нас хора са пристигнали там още предишния ден по обед, а после ги взел в шейната си някакъв състрадателен търговец на добитък, за да ги откара до Блайщат. И тъй, трябваше да се отправим към този град. Стигнахме го още преди обяд, макар че тук снегът беше натрупал значително повече, отколкото в околностите на фалкенау.

Блайщат не е голям. Ето защо много скоро намерихме гостилницата, където бе спирал с шейната си онзи търговец. Да, открихме даже и него самия, понеже беше пренощувал там и още в ранни зори потеглил за Хайнрихсгрюн, откъдето току-що се беше върнал. Той ни каза, че жената се грижела за баща си с вниманието и всеотдайността на истински ангел, но старецът навярно нямало дълго да живее, понеже едва смогвал да се крепи върху тясната седалка на шейната. Нищо не била споменала за престоя си в странноприемницата на Францел.

– Аз съм от Граслиц – продължи търговецът, – и с удоволствие щях да ги взема до там, ала още днес трябваше да пътувам до Хайнрихсгрюн, а пък следващата нощ да прекарам в Нойкирхен. Щом разбра, че познавам всички хора от Граслиц, жената ме попита за някакъв майстор на музикални инструменти, който бил роднина на мъжа ѝ. Имаше намерение да отседне при него, защото го смяташе за заможен. За съжаление не можах да ѝ дам никакви утешителни сведения, понеже този човек бе всъщност само чирак и всичко, каквото припечелеше, отиваше за ракия. На всичко отгоре заради неговото пиянство от доста време никой не му даваше работа и затова още преди около година той неочаквано замина. Накъде? И аз самият не знам.

– Жената продължи ли оттук пътя си?

– Да. Ханджията не пожела да ѝ даде безплатно подслон, а тя нямаше пари. Мислеше, че по пътя по-лесно ще намери състрадателни хора и наистина е вярно, че самотно живеещите хора в полето или в гората са по-гостоприемни от жителите на населените места, където има странноприемници.

– Тъй като надеждата ѝ да отседне при своя роднина е рухнала, за нея вече няма смисъл да отива до Граслиц. И все пак тя натам ли тръгна?

– Да.

– По обичайния път ли?

– Знам само, че се канеше да върви все нагоре по брега на Звода. Голяма мъка е да видиш такива хора. Смятат да се доберат до Бремен с просия. Но кой знае дали ще стигнат! Старият в никой случай. Мислех си, че всеки момент ще умре в шейната ми. Тя спомена, че имала билети за някакъв параход, но ако продължат да се придвижват тъй бавно, както досега, сигурно валидността на билетите ще изтече, преди да успеят да ги използват.

Последната забележка още повече усили тревогата ми за жената. Без да казвам каквото и да било на търговеца, аз извадих плика от джоба си и го отворих. Не вярвах да върша някакво прегрешение. И наистина! Вече платените параходни билети бяха издадени от един представител в Ню Йорк на съществуващия от една година Бременски Лойд, а пътуването бе определено за първите дни на февруари. Жената не би могла да прочете и разбере тези данни, понеже бяха на английски.

Отново тръгнахме на път. Той водеше все нагоре по брега на рекичката и бе доста труден, защото на места снегът ни стигаше до колене. Разпитахме навсякъде, където живееха хора, или пък срещнатите пътници, и така научихме, че онези клетници на няколко пъти са молили да пренощуват ту тук, ту там, но винаги са им отказвали. По онова време населението из тамошните райони бе самото толкова бедно, че през зимата едва намираше сух хляб, за да преживее криво-ляво.

. Привечер видяхме пред нас малка мизерна и полусрутена дъскорезница, чиито изпочупени зъбчати колела бяха замръзнали. Едва крепящите се в рамките си прозорци бяха целите в пукнатини и дупки, които бяха залепени с хартия. Когато се приближихме, един стар измършавял пес изскочи изпод дълбока снежна преспа, където си беше устроил леговище, и с предрезгавелия си лай вдигна такава олелия, която накара горната част на дървената порта бързо да се отвори. Там се появи лицето на стара жена с измъчен вид.

– Помози Бог, майчице! – поздравих аз. – Вие ли сте стопанката на тази дъскорезница?

– Не. Дъскорезницата отдавна не работи, понеже вода има, но пари – не. После се нанесох тук, защото това жилище не ми струва нищо. Аз съм куриерката между Блайщат и Граслиц.

– Търсим един старец и жена с едно момче, които вчера са били в Блайщат и са тръгнали за Граслиц.

– Мили Боже, тях ли търсите? Тогава идвате в лош час. Със стареца

няма да можете да разговаряте, понеже е на смъртно легло. Какво искате от жената?

– Носим й нещо, което е загубила.

– Влезте тогава! Едва ли ще ви хареса при мен. Тук е печално, много печално.

Тя отвори и долната част на портата и ние влязохме в тесен празен коридор, чиято мазилка се ронеше. Минахме през лошо затваряща се врата и се озовахме в стая, за която думата „обор“ би била незаслужена чест.

Там нямаше истинска печка, а видяхме само малко огнище от наслани един върху друг неодялани камъни, където горяха дърва. Макар да беше светъл ден, помещението бе доста тъмно и колебливата светлина от огъня едва успяваше да се пребори с мрака. Не беше и кой знае колко топло. Подът не беше покрит с дъски и близо до огнището направо върху голата земя се търкаляха няколко тенджери и чинии. До прозореца се намираше стара маса с две малки столчета без облегалки, а срещу вратата имаше една постеля, която незабавно притегли погледите ни. Тя бе направена от купчина суха шума, върху която бе постлан стар мръсен чаршаф. Няколко нагънати парцала представляваха възглавницата, а одеялото се оказа, че е всъщност останките от мъжки кожух, загубил всичката си козина. Та в това легло лежеше старецът. До краката му клечеше момчето, а жената беше коленичила при горния край на постелята. Тя бе подложила едната си ръка под главата на баща си. Беше толкова погълната от своята болка, че изобщо не погледна към нас. Момчето ни позна и ни кимна тъжно с глава. Старецът лежеше съвсем неподвижно. При несигурната светлина на огъня не можехме да различим дали очите му са отворени, или не. Изглеждаше така, сякаш бе вече мъртъв.

Всяко място, където издъхва човек, е свято, ако ще би да е и най-мизерното кътче или най-бедняшкият дом по цялата земя. Ние едва смеяхме да дишаме и по знак на куриерката се примъкнахме до двете столчета, където се настанихме безмълвно. Тя също дойде при нас и ни прошепна:

– Много е мизерно при мен, нали? Моят зет излезе лош човек, защото след смъртта на дъщеря ми ме изгони от дома си. Тогава се пренесох тук. От общината получавам всеки месец четиридесет кройцера милостиня, а иначе каквото ми е необходимо още, за да се преборя с глада, припечелвам, като изпълнявам различни поръчения. Но не ми е възможно да пестя или да си купя някакви други неща.

– Откога са тук тези хора? – попитах аз също тъй тихо като нея.

– Пристигнаха по обед. Цялата нощ са прекарвали в снега и това ще струва сигурно живота на стария. Помолиха ме за едно местенце, където малко да си отпочине, и сърце не ми даде да им откажа.

– Яли ли са?

– Не, защото нямаха никаква храна, а днес и аз нямам нищо друго, освен малко парче хляб. Я чуйте!

Умиращият се раздвижи и полувисоко забърбори като на себе си накъсани думи:

– Студено ми е... сигурно умирам!... Положете ме... в леглото с балдахина... и ме покрийте... с меката копринена завивка!... След като умра... не подписвайте нищо, нищо... иначе ще ви докара до просешка тояга!

Момчето се разхълца състрадателно. Но майка му не помръдваше. Тя остана безмълвна, каквато е винаги най-дълбоката и съкрушителна болка. Чуваше се само прашенето на огъня и нищо друго. След доста време старецът отново поде:

– Блажен е онзи... кой... в тегло... живял е... с вяра във вечната... любов!... На небосклона... спасителна звезда... ще стигнеш... Божията истина...!

После той внезапно нададе силен вик, изправи се седнал на постелята, посочи с ръка сякаш нейде в далечината и със задъхан от ужас глас възкликна:

– Ще стреля, ще стреля... бягай, бягай, ще стреля! След това отново се отпусна върху мръсния чаршаф. Той взе да хъхри, дишането му започна да става все по-тежко и все по-бавно, докато най-сетне ми се стори като че съвсем спря. Но ето че точно тогава отново го чух със спокоен и ясен глас да казва:

– Дъще моя, вече си отивам. Но само тялото ми ви напуска.

Моята душа ще остане при теб и винаги ще те закриля. Благославям те, благославям ви. Нека Бог ви пази! Пред неговия трон непрестанно ще се моля за вас. Благодаря ви... сбогом... сбогом, мили мои... мили...

Последната дума замря на устните му. В стаята се възцари мъртвешка тишина. Даже и огънят бе престанал да пращи. Тогава жената се обърна към сина си и с такъв глас, сякаш и нейният живот гаснеше, му каза:

– Щефан, дядо ти умря. Напусна ни. Поплачи си, аз не мога! Едва в този момент, след като се обърна към момчето си, жената ни забеляза. Тя бавно се изправи, приближи се с походката на сомнамбул и с

беззвучен глас попита:

– Учениците от завчера... Какво желаете?

– Забравили сте си билетите за парахода във фалкенау и ние ви ги донесохме – отвърнах аз.

Очите ѝ сякаш гледаха нейде отвъд стената и имах чувството, като че тя говореше на някого, който не беше в стаята.

– Благодаря. Оставете ги тук на масата.

– Валидността им изтича в началото на февруари – продължих аз, тъй като въпреки свършено неподходящия момент смятах за свой дълг да ѝ съобщя това. – Понеже баща ви почина, Бременският Лойд сигурно ще ви върне сумата за неговия билет, защото при смъртни случаи парите за тези билети не се губят.

– Не знам дали ще стигна до Бремен – каза тя беззвучно, с пълно безразличие.

– Трябва да отидете. Един ваш приятел ми даде ей това за вас. Вземете го!

Имах чувството, че изобщо не можех да постъпя иначе, че трябваше да изрека тези думи и да измъкна моята „каса“ изпод жилетката и да я дам на жената. Тя взе кесията ми и я прибра, без да я погледне, и както изглеждаше, без да я опипа.

– Само че не ги давайте за погребението! – добавих аз. – Ще ви трябват за из път.

– Добре – кимна ми тя някак механично.

– А ето в този пакет има малко храна. Донесох я за вас. Лека нощ, госпожо Вагнер!

– Лека нощ!

Подадох ръка на момчето и заедно с Карпио излязох навън. Куриерката ни последва. Пред къщата я попитах:

– Чухте ли всичко, което казах на тази жена?

– Да – кимна тя, – чух всяка дума.

– Повторете ѝ го още веднъж, понеже, изглежда, не ме слушаше. Нека добре скрие кесийката, за да не ѝ вземат парите, които са ѝ нужни за пътуването. За погребението е длъжна да се погрижи общината, в чийто район е тази дъскорезница. А за да имате и вие нещичко за правилното изпълнение на поръчката ми, протегнете си ръката!

Тя направи каквото ѝ казах, а аз изсипах върху дланта ѝ моите пари за из път. После ние поехме в полумрака на вече настъпващата вечер обратно по пътя, по който бяхме дошли.

Бях действал като под някакво внушение и не съжалявах. Доста

време моят приятел мълчаливо се мъкнеше подир мен, докато най-сетне не се съдържа и наруши мълчанието:

– Слушай, Сафо, до края на живота си няма да забравя тази стара дъскорезница и този смъртен час. Колко даде на жената?

– Всичко.

– Твоите спестени двайсет талера и нашите десет гулдена ли? Човече, та ти си страшно великодушен! Ама и аз не падам по-долу! И аз щях да ѝ ги дам. Ами какво получи старата жена?

– Моите пари за из път.

– Колко ти бяха останали?

– Не знам.

– Той не знаел! Чудесно! Дава и последните си грошове. Ами какво ще правим сега? От какво ще живеем?

– Колко пари имаш още?

– Не знам точно.

– Не е и нужно. Във всички случаи ще ни стигнат да пренощуваме в Блайщат.

– Добре де, ами после?

– После пак ще отидем във фалкенау.

– Да не би да отседнем при францел?

– Защо не?

– Мътните го взели! Сигурно не е забравил толкоз бързо сладкиша с извара. Нямаше ли друг изход?

Аз спрях, хванах го за ръката и тържествено попитах:

– Карпио, ти някога виждал ли си ме да искам от някого пари на заем?

– Не... никога!

– Тогава чуй какво ще ти кажа! Нашето пътешествие приключи, защото ни се свършиха парите. Не можем да просим, затова ще поискам от Францел да ни даде нещичко на заем. Ще вземем колкото ни е необходимо, за да се върнем у дома. Съгласен ли си?

– Най-напред ми кажи кой ще връща сумата – само ти или и двамата?

– Само аз.

– Тогава ти давам безрезервното си съгласие. Но ще трябва ти самият да му поискаш заема. Заради онзи мой ненаситен вълчи глад чувствам, че няма да мога да кажа нито дума.

– Естествено, че аз ще го направя. А сега ела!

– Идвам, де. С всичко съм съгласен, но ако искането ни накара

францел да побеснее от ярост и вземе, че ни изхвърли през прозореца, кракът ми никога повече няма да стъпи в Австрия, а ще потърся моето Ел Дорадо отвъд океана, където ще получа толкова много пари, колкото ми душа иска...

Втора глава

The Prayer-mann¹

След разказаните дотук събития бяха изминали доста години. Бях преминал през суровата школа на живота и от малкото неопитно момче беше станал мъж. Но жестокостта на житейските бури към мен беше всъщност само привидна, защото самият аз си бях избрал този път и редом с всички трудности и лишения, които понасях, преживях и радости, намерих и удовлетворения, които при друг, по-спокоен начин на живот, едва ли биха ме споходили. Та нали един от най-богатите дарове, които получих, беше запознанството ми с моя великолепен и несравним Винету, приятелството с него, което надали има друго, равно на себе си. Само това приятелство би било едно напълно равностойно обезщетение за всички изстрадани мъки и лишения, но покрай неравната пътека на моите странствания цъфтяха и зрееха и други прекрасни цветове и плодове, от които можех да бера. Към тях преди всичко причислявам любовта, проявявана към мен от всички мои добри познати, докато в същото време за хората с нечиста съвест нямаше нищо по-страшно от имената на Винету и Поразяващата ръка.

Моето последно пътуване бях предприел заедно с този най-благороден човек измежду индианците. Тръгвайки от Рио Пекос, ние прекосихме Тексас и през индианската територия се насочихме към Мисури, откъдето той продължи да язди към планините, за да вземе нъгитс (Златни зърна, късчета самородно злато. Б. пр.), а аз трябваше да изчакам завръщането му. Тъй като много мои читатели са ми задавали въпроса какви са били „парично-финансовите“ отношения между мен и Винету, използвам случая да изясня някои неща.

Както по-рано, така и до ден-днешен, все още често се говори, че индианците знаят къде има големи златни находища, които нито те самите експлоатират, нито ги издават на белите. И най-мъчителната смърт не можеше да ги принуди да споделят тайната си с когото и да било. Но тук не става дума за обикновени мъже, а за хора, които произхождат от стари изтъкнати родове, където има обичай такива тайни да се предават от баща на син, но никога и на някой друг семеен член, а камо ли да се издадат на бледолик. Трябва още да се знае, че чувството за семейна

---

1. Проповедник, свещеник. Б. Пр.

принадлежност, а оттам и гордостта от необикновения, знатния произход, съвсем не е непознато за индианците. Вярно, че твърде често това чувство им се отрича, но който го прави, само издава своята неосведоменост и без да се замисля, повтаря като папагал твърденията на потисниците на червенокожата раса, които разпространяват подобни измислици само за да представят собствените си жестоки дела в по-малко осъдителна светлина. Сред червенокожите племена има прочути родове и се смята за голяма чест да се числиш към тях. Този факт не се променя ни най-малко от обстоятелството, че индианците нямат фамилни имена в нашия смисъл. В това отношение те са в същото положение, както, да речем, някои народи от древността или пък от съвременния Ориент, които също не са имали или нямат фамилни имена и въпреки това се числят към стари родове, прочули се в световната история.

Винету можеше да изброи дълга редица от своите прославени прадеди, които до един са били вождове. Той бе запознат с дейността им, знаеше всеки техен подвиг и бе получил от тях в наследство тайната на не едно и две златни находища, но и най-страшните мъчения нямаше да могат да го принудят да я издаде на когото и да било. Аз бях единственият, пред когото той бе правил леки намеци по този въпрос. Освен това Винету сам притежаваше несравнимо остро зрение и необикновено проникателен поглед за подобни находища на благородни метали. Знаех, че по време на многобройните си скитания от едно племе до друго и самият той беше откривал места, където се намираще злато или сребро. В такива случаи апачът често бе губил по цели седмици, за да прави тези места непристъпни или поне да ги прикрива така, че някой друг би могъл дълго да стои съвсем наблизо, без ни най-малко да подозира, че се намира пред огромно богатство.

Точно такива места посещаваше Винету, когато имаше нужда от пари. В Дивия запад това никога не ставаше, защото там чрез лов се сдобиваше с месо за храна, а и винаги можеше да разчита, че във всеки бивак или вигвам на приятели щяха да го посрещнат като добре дошъл гост. Но когато се наложеше да посети някой форт или пък селище, за да си купи муниции, или ако предприемеше далечно пътуване до „цивилизованите“ райони, тогава му трябваша пари и той винаги предварително се запасяваше с нъгитс, които разменяше срещу монети или срещу „хартийки с изписани по тях числа“.

Всъщност излишно е да споменавам, че в такива случаи кесията му беше отворена и за мен, ала това не ставаше кой знае колко често, защото аз не спадам към онзи тип хора, които завързват приятелства само за

да извличат полза. Изпадна ли в нужда, аз по-скоро ще се обърна за пари към непознати, но никога и към приятели, понеже от опит, събиран от общуването ми с иначе съвсем свестни хора, знам, че паричният заем е истински убиец на приятелства. Каквото и да ми говорят другите, оставам твърдо убеден в следното: някой човек може да е колкото си иска доброжелателно настроен към мен, може да изпитва колкото си ще огромно уважение към мен и може да е колкото си иска твърдо убеден в моята платежоспособност, но въпреки всичко, щом поискам от него сто или петдесет, или пък само двацет марки назаем, върху красивата лъскава повърхност на нашето приятелство веднага пада една малка капчица и не след дълго там остава петънце ръжда. Истинското приятелство винаги е готово за най-големи жертви, а приятелството между Винету и мен би пожертвало дори и живота на единия или на другия. Тази жертвоготовност представлява нещо възвишено, нещо свято, докато вземането на пари назаем е нещо от ежедневието ни, нещо толкова земно и прозаично, че би трябвало да се избягва между приятели и... и да става, да речем, само между двама бедни като църковни мишки ученици и милия францел от фалкенау.

Вярно, че когато Винету плащаше и за мен, това не можеше да се нарече „заем“, а и неговите нъгитси не му струваха нищо. Но щом се отнася за друг човек, ако ще да е и най-добрият ни приятел, думата „плащам“ придобива едно по-различно звучене, отколкото когато плащаш за самия себе си. Ако ме вземаше и мен до въпросния „плейсър“ (Златна мина, златно находище. Б. пр.) и ми разрешаваше да напъхам в джоба си толкова нъгитс, колкото ми бяха необходими, е, тогава – добре. Но онава, което той имаше в своя джоб за мен, не бяха вече ничии или общи нъгитс, а бяха негово злато, негови пари. И когато Винету ги харчеше за мен, аз все имах чувството, че не бива да присъствам, че трябва да изляза, за да не гледам как плаща. Именно това чувство ме караше да търся начини по възможност да съм по-независим от неговите нъгитси.

Щом се озволяхме в някое населено място, където имаше пощенски връзки, аз незабавно се превръщах от уестман в писател. Вестниците с удоволствие приемаха моите работи и веднага ми плащаха, и то добре. Точно тези хонорари ми даваха възможност да бъда независим и точно тези вестникарски пари са в основата на осъществените от мен пътешествия. Винету чувстваше и разбираше нещата също като мен. На него никога и през ум не му е минавало да ми прави и най-малкия намек, че това писане за пари е съвсем излишно. Даже често, когато заплащането на труда ми не бе последвало незабавно и въпреки че всъщност не сме

имали никакво излишно време, той най-търпеливо е чакал заедно с мен, докато си получа парите. И после се е радвал така, сякаш самият той е авторът, и то автор, останал съвсем без средства. С голямо удоволствие си спомням и до днес как вождът на апачите скастри един богат плантатор, чието момче бях извадил от водите на Мисисипи. Та понеже заради износеното ми прерийно облекло ме беше взел за някой окаян клетник, този човек се опита да ме възнагради с определена парична сума. Но Винету веднага застана между двама ни и докато очите му мятаха гневни мълнии, той каза:

– Нима може да се заплати с пари живота на един човек? Аз съм Винету, вождът на апачите, а този джентълмен е моят приятел Олд Шетърхенд. Той можеше да притежава милиони, ако ги приемеше от мен. Но не ги желае. А ти му предлагаш тези мизерни долари! Прибери си ги, ти сам се нуждаеш от тях!

И тъй заедно с Винету бяхме стигнали до Мисури, и то до Сейнт Джоузеф, където на времето имаше пет вестника, между които и един на немски език, а съществуващата връзка със Сейнт Луис, респективно с редакторите на тамошните вестници, бе толкова добра, че нямаше нужда да чакам още дълго, за да се изпълнят писателските ми възжелания. Бяхме се разделили с Винету – както вече споменах, апачът отиде да вземе нъгитс, понеже имахме намерение да прехвърлим Мисисипи и да се отправим на изток. А за тази цел естествено ни трябваха пари. Нямах представа къде точно бе отишъл вождът на апачите. Беше казал само, че след две седмици пак ще се присъедини към мен.

В онези години Сейнт Джоузеф беше западната крайна станция на железопътната линия Ханибъл – Сейнт Джоузеф и сред неговите седем хиляди жители имаше около две хиляди немци. Необходимо бе само едно съвсем кратко съобщение, че Олд Шетърхенд е в града, и всички собственици на „нюзпейпърс“ (вестници) дойдоха и поискаха да им напиша статии. Задоволих всички желания за три дни и с получените пари си купих далеч по-изискани дрехи и бельо за пътуването ни на изток. Веднага се издокарах с новото облекло, защото тежките и неудобни траперски дрехи от кожа на лос много ми пречеха, докато пишех. После пороботих и за Сейнт Луис, като помолих хората да ми изпратят спечелената сума в Уестън, накъдето смятах да се отправя, за да изчакам връщането на Винету, а и да изкарам още някоя и друга пара.

Този град, една трета от чиито жители са немци, се намира в един много богат стопански район, свързел се икономически предимно благодарение на пристигащите преселнически кервани. По онова време там

имаше пет църкви, две от които бяха немски. Немците в града живееха много уреден и заможен живот, имаха няколко дружества, а дори бяха организирали и ловна дружинка.

В Сейнт Джоузеф няха нито минута спокойствие. Поканите от различни страни буквално валяха и тъй като, за да мога да работя, не им обръщах внимание, то самите хора започнаха да идват при мен, за да ме молят да им разказвам за живота ни в Дивия запад. Това не ми харесваше особено и за да не се повтори същото и в Уестън, реших там да премълча името си. Понеже конят ми бе познат на мнозина, а и навсякъде привличаше вниманието на хората и можеше да ме издаде, аз го поведох на грижите на един фермер и с параход по Мисури отпътувах от Сейнт Джоузеф, след като се бях доверил единствено на моя хазаин и му бях казал къде мога да бъда намерен в случай на нужда.

Тук трябва да подчертая, че от дълго време не бях имал толкова приличен външен вид, както в новите си дрехи.

Оръжията, колана с патроните, както и останалите предмети от екипировката си бях опаковал добре, така че много по-лесно щяха да ме вземат за всичко друго, само не и за уестман, който съвсем наскоро с опасност за живота си се е промъкнал през териториите на враждебно настроените команчи и кайови.

Когато стигнах в Уестън и се осведомих за някое място, където можех да намеря по-хубав подслон, ме насочиха към един хотел, който само според представите на американския Запад заслужаваше това название, но все пак за непретенциозни хора като мен беше достатъчно добър. Преди всичко търсех чистота и тъй като там я намерих, реших да остана в него през цялото време на престоя си в Уестън.

Стопанинът беше немец, а жена му бе едно дружелюбно същество, което просто блестеше от чистота. Когато влязох в помещението за посетители, келнерът също ме заговори на немски. Обръщаха се към него с „оберкелнер“ (Главен келнер. Б. пр.), макар да нямаше друг обслужващ персонал.

Този млад около двацет и осем годишен мъж беше изключително дребно и слабичко човече. Стигаше ми само до рамото, ала затова пък имаше толкова по-внушителни мустаци, на които, изглежда, много държеше, защото, когато нямаше друга работа, непрекъснато ги пригладжаше или засукваше. След като ме обслужи, той се върна при вестника си, в който преди това се беше зачел, и докато се занимаваше с него, нито за миг не престана да пригладжва мустациите си ту наляво, ту надясно. Внезапно, явно изненадан, той силно извика, скочи на крака и се обърна

към хотелиера, който, седнал близо до мен, безмълвно пушеше и ме наблюдаваше:

– Милорд, налага се да ви помоля днес и утре да ме освободите от работа!

Никога не бях чувал някой келнер да се обръща към работодателя си с „милорд“. Дали обичаят в този хотел беше такъв, или дребното човече го правеше от прекалена учтивост?

– Точно днес ми искате отпуска? – попита хотелиерът. – Полудяхте ли? Отпуска, тъкмо когато ловците ще празнуват годишнината от основаването на дружинката си и ще има такъв бал с голяма тържествена вечеря!

– Съжалявам, милорд! – рече дребосъкът с поклон, с който искаше да подчертае съжалението си. – За вас съм готов да направя какви ли не жертви, обаче тази не! И то защото трябва да разговарям с него!

– С кого?

– С Олд Шетърхенд.

– Какво? Как? – възкликна съдържателят на хотела. – Олд Шетърхенд ли? Да не би да е тук, в Уестън?

– Не, но е в Сейнт Джоузеф.

– Откъде знаете?

– Пише го във вестника. Пристигнал е там преди няколко дни и веднага е написал някаква статия, която ще излезе утре.

Аха, значи хитрият издател на вестника обръщаше предварително внимание на читателите си върху моя разказ, за да продаде възможно повече бройки! Както е известно, американските вестници не разчитаха толкова на постоянни абонати, колкото на ръчната продажба по улиците.

– И затова ли искате да отидете до Сейнт Джоузеф? – попита го хотелиерът.

– Да.

– Че знаете ли къде живее?

– Не, но лесно ще науча.

– Нищо няма да научите.

– Защо?

– Защото изобщо няма да имате възможност да се осведомите за адреса му. Не мога да ви разреша да пътувате до Сейнт Джоузеф.

При тези думи келнерът направи повторно същия дълбок поклон и каза:

– Милорд, аз не само добре познавам дълга си, но и храня към вас

най-голямата почит и най-голямото уважение, на които е способно сърцето ми, и все пак се виждам принуден да ви причиня болка със съобщението, че непременно ще предприема това пътуване.

– Но не и още днес, нали?

– Разбира се, че още днес, понеже е възможно утре Олд Шетърхенд да не е вече там.

– Но сигурно проумявате, че така ме поставяте в огромно затруднение.

– Ясно ми е, обаче и при най-добра воля не мога да го променя. Нали ви обясних, че трябва да отида на запад, както и че за мен всяка възможност да изпълня това свое намерение е по-важна и по-ценна, отколкото работата ми във вашия хотел!

– Но какво общо има Олд Шетърхенд с всичко това?

– Най-почтително ви моля да не задавате този въпрос, понеже отговорът му е повече от ясен. Ще помоля Олд Шетърхенд да ме вземе със себе си, щом тръгне за Дивия запад.

– Откъде знаете, че ще се отправи натам?

– Знам. Че накъде иначе ще се отправи? На уестман като него мястото му е в Запада.

– Възможно е току-що да идва оттам.

– Не. Позволете да ви кажа, че един вътрешен глас ми нашепва, че той не идва от Запада, ами се кани да отиде там. Никога вече няма да ми се предложи по-добра възможност да изпълня намерението си.

– Но не сте имали и по-добра възможност да печелите пари от тази при мен.

– За мен моето намерение стои по-високо от всякакви пари.

– И си мислите, че Олд Шетърхенд ще ви вземе със себе си, а?

– Убеден съм.

– Човече! Хич не си въобразявайте!

– Защо?

– Олд Шетърхенд сигурно няма да се занимава с вас. Известно е, че той предпочита да се скита само с Винету и доколкото му е възможно, гледа да не мъкне със себе си разни натрапници. Прави изключение само за прочути хора.

– И за мен ще направи изключение.

– За вас ли, дето не сте никакъв уестман?

– Да.

– Съмнявам се.

– С ваше позволение ще ви възразя, защото моят вътрешен глас ми

казва, че за мен той ще направи това изключение.

– И през ум няма да му мине! Мога да ви предскажа, че пътуването ви до Сейнт Джоузеф ще бъде напразно. Изабщо не разбирам защо сте толкова запален по Запада. При мен ви е толкова добре, колкото едва ли сте мечтали. Печелите достатъчно, за да можете в близко бъдеще да откриете собствена странноприемница.

Този път келнерът се поклони два пъти вместо един и отвърна:

– И аз смятам мястото си тук толкова хубаво, че не бих се отказал от него, ако професията ми просто не ме принуждаваше да посетя Дивия запад.

– Глупости, професия! – извика хотелиерът, явно вече разсърден. – По дяволите такава професия, да отидеш в „мрачните и кървави поля“, където ще те уморят бавно на кола на мъченията. Тя не е за вас.

– Милорд, настоятелно ви моля да имате благосклонността да се откажете от подобни възгледи. Ако има човек, който да чувства вътрешен порив да поеме в тази посока, то това съм аз. Вече неведнъж съм имал честта да ви го обяснявам, но за съжаление винаги е било безуспешно.

– И никога няма да се радвате на подобен успех. Колко пъти съм ви казвал, че вашето бъдеще е тук, в Уестън! Вие сте начетен, сръчен и пестелив млад човек и в нашия град ви очаква завидно бъдеще. Няма да мине много време и ще можете да откриете тук собствено заведение!

– Но затова ще са необходими повече пари, отколкото имам!

– Не, защото сте достоен за доверие човек и аз също с удоволствие ще ви помогна да отворите в града някой хотел, „салун“ (Типични за американския Запад от онова време, често срещани постройките, играли едновременно роля и на кръчма, и на странноприемница, и на увеселително заведение. Б. пр.), или нещо подобно. И за мен ще е по-добре да имам вас за конкурент, отколкото някой пришълец, който изабщо няма да се съобразява с мен и ще постъпва безогледно.

– Добрината ви, милорд, няма да има никакъв успех, защото професията ми се различава от хотелиерската.

– Стига сте ми говорили за професия! Професия е онова, което ни носи пари.

– Когато след време се завърна от Запада с обогатени познания и опит, ще печеля повече пари, отколкото когато и да било с вашата професия. Убеден съм в това. Човек, който умее да различава големия преден зъбчат мускул от трапецовидния тъй добре, както аз съм се научил, той има пред себе си съвсем по-други цели от забогатяването с продажба на спиртни напитки.

– Нищо не разбирам от вашите какви ли не мускули. Знам само, че днес ми е невъзможно да се лиша от вас. Та заминете утре след като балът свърши!

– Няма как, защото, както вече казах, е твърде възможно да не заваря Олд Шетърхенд в Сейнт Джоузеф.

– Че осведомете се по телеграфа докога е там!

– Не му знам адреса.

– Сигурно ще го намерят.

– Убеден съм, но всеки сам най-добре си върши работата! Много лесно може да му хрумне да ми изпрати отрицателен отговор, за да се отърве от мен. Не, непременно трябва да отида лично при него.

Тогава и жената на хотелиера започна да моли келнера да остане поне до следващия ден. Опита се да му обясни, че е невъзможно тъкмо в този момент да се лишат от услугите му. Ала и нейните усилия се оказаха напразни. Той ѝ отговаряше най-учтиво, наричаше я „милейди“, правеше поклон след поклон, обаче не склони да се откаже от намерението си да отпътува за Сейнт Джоузеф още същия ден. Въпреки че се държеше и изглеждаше малко комично, този млад и решителен човек ми направи приятно впечатление. Не знаех какъв е всъщност и какво смяташе да прави в Дивия запад. Споменаването на онези два мускула ме накара да предположа, че той ревностно се е посветил на похвалното лекарско изкуство. В Америка лесно може да се случи някой лекар, макар и временно да влезе в ролята на келнер. За да помогна на съдържателя на хотела да излезе от това трудно положение, аз се намесих в разговора им:

– Нека господата ми разрешат една забележка! Пътуването до Сейнт Джоузеф ще е съвсем безсмислено, защото Олд Шетърхенд не е вече там.

– Не е ли? Сигурен ли сте? Кой ви каза? – попитаха ме и двамата един през друг.

– Знам със сигурност, понеже го чух от самия него – отговорих аз.

Само след миг двамата седяха вече до мен, а съдържателят на хотела се осведоми:

– Значи сте разговаряли с него, така ли?

– Да. Идвам направо от Сейнт Джоузеф.

– Виж ти, каква изненада! Хората казват, че бил немец. Знаете ли дали е истина?

– Истина е.

– Това страшно ме радва, защото и аз съм стопроцентов немец. Знаете ли къде е роден?

– Не съм го питал.

– Разбира се! Такъв човек не бива да се разпитва като другите хора. Значи не е вече в Сейнт Джоузеф. Ами къде ли е отишъл?

– Вероятно единствено той го знае.

– Извънредно неприятно! – възкликна келнерът. – Какво ли не бих дал, само и само да успея да поговоря с него!

– Що се отнася до това, мога да ви успокоя. Той имаше намерение да предприеме само някакъв излет и пак ще се върне.

– Наистина ли? А кога, кога?

– Не е съвсем ясно. Изглежда, той очаква Винету в Сейнт Джоузеф.

– Винету? И той ли ще дойде? Това е всичко, което бих могъл да си пожелаю! Ще видя и двамата – Винету и Поразяващата ръка! Моля ви, бъдете любезен и ни кажете що за човек е той! Колко е висок, много ли е широкоплещест, какви са очите му, гласът и...

– Чакайте, чакайте! – прекъснах го аз и се засмях. – Че кой може да запомни всичките ви въпроси?

– Вярно! Бях страшно припрян.

Той стана, направи дълбок поклон пред мен и продължи:

– Позволете ми, милорд, да ви задам въпросите си един по един. И така, колко е висок?

– Колкото мен.

– Широкоплещест ли е?

– Също колкото мен.

– Хм! Позволете ми да ви кажа какво ми нашепва един втрешен глас, а именно, че този мъж сигурно е значително по-висок и по-широкоплещест! Ами каква е стойката му?

– Напета.

– Походката му?

– Когато е без кон, върви на два крака, а ако язди – на четири.

– О, моля ви, без такива шегии! Към този човек храня такива чувства, които изключват подобни остроумия. Каква брада има?

– Малка брадичка под долната устна и мустаци.

– Значи също като вас. Ами облеклото?

– Траперски дрехи от кожа на лос.

– Украсени с човешки коси?

– Не, с червени кожени ресни.

– Да, известно е, че той не обича да се кичи с варварските отличителни знаци на победата над враговете като червенокожите. Разговаряхте с него, така ли?

– Да.

– За какво?

– За различни неща.

– Разказа ли ви преживяванията си?

– Не. Но аз ядох и пих заедно с него, ходихме заедно на бръснар, писах в неговата стая, излязах с него тук-там, а дори използвах неговия леген за миене, сапун, както и кърпата му за лице.

– Какви ги говорите, милорд! Та вие сте били в много близки отношения с него, за което ви завиждам. Дано имате добрината да ми разкажете нещо повече. Дали пак ще се видите с този прочут мъж?

– Сигурно.

– Моля ви, кажете ми кога?

– Аз ще съм първият човек, който ще научи кога ще се върне в Сейнт Джоузеф.

– И дотогава ще останете тук, така ли?

– Да.

– Тогава най-сърдечно ви моля да ме вземете със себе си и да ме представите на него. Ще го направите ли, милорд?

– Хмм! Той не обича особено да прави нови запознанства, а както разбрах, тъкмо сега иска да пътува само с Винету.

– Може би, ако ме изслуша, ще размисли и ще промени решението си. Вие само ме представете, за да мога да говоря с него!

– Преди малко чух, че имате желание да се присъедините към него, но все пак размислете и не забравяйте, че той не е нито водач, нито екскурзовод.

– Какво си мислите за мене, милорд! Много добре знам, че стотина най-изпитани и заслужили устмани ще сметнат за голяма чест възможността да придружават него и Винету по време на някое пътуване, а аз съм всичко друго, но не и устман. Обаче съм сигурен, че щом чуе какво искам, в никакъв случай няма да ме изгони.

– Е, и какво ще искате от него?

Келнерът се изправи на крака, отново се поклони и каза:

– Разрешете ми, милорд, да ви осведомя по-подробно за моята личност. Казвам се Херман Рост, немец съм и по професия съм бръснар. Имах огромно желание да се посветя на медицината, но родителите ми бяха твърде бедни, за да ми дадат тази възможност. Ето защо избрах споменатата професия, която може да се нарече и един от подготвителните етапи, водещи към поставената цел. Тази цел ми беше непрекъснато пред очите, докато чиракувах, и винаги съм работил най-прилежно.

Двама гимназисти, които живееха при моя работодател, ми помагаша да уча латински. Сега го знам поне толкова, колкото е необходимо за един лекар. Изхарчих мизерните си спестявания, за да си накупя съответните учебници и книги и използвах цялото си свободно време да усвоя съдържанието им. Не можех и да мисля да посещавам някой университет, защото няхах средства. Ако исках да следвам във висше учебно заведение, то това можеше да стане само в Америка. И така, заминах за Хамбург и за да не плащам за билет, се наех да работя на борда на един ветроход, който тръгваше за Ню Йорк. Тук в Щатите отново станах бръснар, но с тази разлика, че успях да си уредя в същото време да посещавам Колумбия Колидж. Милорд, не ми се иска да ви досаждам с прекалено дълъг разказ. Достатъчно е да спомена, че преди половин година завърших университета в Сейнт Луис с добър успех.

Той направи кратка пауза, а аз му подадох ръка и казах:

– Всичко това ви прави чест, господин Рост. Признавам, че спечелите уважението ми. Но как ви хрумна мисълта да станете келнер в този хотел?

– Вижда ви се странно, но за Америка това не е нещо необичайно. Аз съм медик, но не искам да чуя за такава медицина, каквато се практикува от нашите лекари. По-скоро споделям възгледа, че болното тяло, при условие че изобщо все още има някакви жизнени сили, няма нужда да приема чужди, често даже и отровни вещества, за да оздравее. Причинените от болестите смущения в човешкото тяло трябва да се отстраняват от самата природа, при което в никакъв случай не твърдя, че това мое схващане се отнася до всички болести и до всички лекарствени средства. Реших да вървя по този път и съм на мнение, че така наречените диви или нецивилизовани народи споделят моето убеждение, понеже именно те разчитат единствено на природата. Ето как в мен се породи идеята да отида в Дивия запад и при някое индианско племе да продължа изследователската си работа. Тогава още не притежавах необходимите средства и затова поех на път и стигнах до тук, където почнах да работя, изчаквайки удобен случай, за да се отправя към Запада. Днес прочетох във вестника, че Олд Шетърхенд е в Сейнт Джоузеф, и незабавно реших да се обърна към него. Може би ще ме вземе със себе си, а ако ли пък не, то ми е нужна само някаква препоръка от него или от Винету до някое приятелски настроено към тях племе, за да ми осигури дружелюбно посрещане от страна на индианците. Вие какво ще кажете, милорд?

– Наистина вече гледам на вас със по-други очи, отколкото когато

за пръв път ви чух да казвате, че ще помолите Олд Шетърхенд да ви вземе със себе си. Бях убеден, че желанието ви няма да бъде изпълнено, още повече, като знам, че заедно с Винету се канят да се отправят не на запад, а на изток.

– На изток ли? Колко жалко!

– Но въпреки това го посетете! Поне няма да откаже да ви даде съвет, а ако и Винету е съгласен, не е изключено да получите от тях една препоръка във формата на тотем до някой приятелски настроен вожд. Най-добре ще е да си измолите такъв тотем за някое от подчинените на Винету апачески племена. Тогава можете да сте сигурен не само че ще ви посрещат добре, но и че ще ви помагат по всевъзможни начини и ще ви дадат какви ли не сведения. Това е моето мнение, а какво ще каже Олд Шетърхенд, е наистина съвсем друг въпрос.

– Но вие го познавате, милорд. Ще бъдете ли тъй добър да ми дадете едно препоръчително писмо до него, когато тръгна за Сейнт Джоузеф?

– Защо не? С удоволствие ще изпълня желанието ви, но не мога да ви обещавам, че писмото действително ще има някакъв положителен резултат.

След тези думи той пак се изправи, поклони се три пъти и заяви:

– Моите най-покорни благодарности, милорд! Резултатът няма да закъснее. С ваше позволение, един вътрешен глас ми нашепва, че непременно ще получа тотем. Значи смятате, че един тотем за някое племе на апачите ще бъде най-полезен за мен, така ли?

– Да. Е, в такъв случай обаче ви очаква по-дълъг път, отколкото ако решите да отидете при живеещите по на север индианци. Но това ме навежда на един друг въпрос. Как сте с качествата и способностите, необходими за едно тъй дълго пътуване, както да издържите по-продължителен престой в дивата пустош?

– О-о, що се отнася до това, аз съм издръжлив, радвам се на добро здраве и съм се научил да се справям с коне. Тъй като никога не съм забравял главната си цел, още в Сейнт Луис старателно се упражнявах в боравенето с оръжия. Не съм прериен ловец, но все пак мога да се похваля, че от десет мои изстрела шест-седем попадат точно в средата на мишената.

– Постижението ви наистина не е лошо, но чуете ли разказите на някой добър уестман, сигурно ще разберете, че един истински скитник по саваните гледа с презрение на стрелбата по мишени.

Тук разговорът беше прекъснат, понеже келнерът трябваше да

обслужи току-що влезлия посетител. Човекът беше облечен в черни дрехи и бе гладко избръснат. Много приличаше на свещеник и носеше малко куфарче. Мъчеше се да си придаде богобоязлив и достопочтен вид, ала както забелязах по-късно, на него никак не подходеше блуждаещият му поглед.

– А-а, нашият прауге-ман – каза хотелиерът, приближи се и му подаде ръка.

– Да, вашият прауге-ман – отвърна с гъгвив и мазен глас новодошлият. – В този грешен свят проповедникът е по-необходим от всеки друг човек. Хората не желаят повече да бъдат наказвани от Бога. Тръгнаха са по пътищата на престъплението и ако не искаме да дойде втори потоп и да унищожи всичко живо, всички останали верни на Бога трябва да се опитат да върнат заблудените в лоното на вярата. Тъкмо тук, по границата между цивилизацията и Дивия запад, се срещат децата на този свят и с примера си покваряват и погубват колебливите души, които може би все още могат да бъдат спасени.

– За съжаление е така! – съгласи се с него съдържателят на хотела. – Спомняте ли си, че при вашето последно пребиваване в този град говорихме за това, че търговецът, дето живееше срещу нас, е продал къщата и магазина си и се канеше да се премести в Мемфис?

– Не мога да си спомня вече.

– Бяха му платили цялата сума, но струва ми се, два дни след отпътуването ви в дома му с взлом влязоха крадци и парите изчезнаха.

При тези думи проповедникът ужасено плесна с ръце, вдигна смирен и благочестив поглед нагоре и извика:

– Каква греховност!

– А пък, ако не се лъжа, един или два дни преди това в Платсбърг се разигра друг подобен случай. Адвокатът Претър имал да дава на свой клиент две хиляди долара, но не могъл да го намери, защото бил заминал. И тогава пак дошли крадци, влезли с взлом и откъмнали парите. Познавате адвоката, нали?

– Не, защото чадата на небесното блаженство избягват каквито и да било спорове и кавги.

– Мисля, че по онова време бяхте дошли от Платсбърг направо в Уестън, нали?

– Аз странствам по пътищата на моята небесна професия, а на земните нито обръщам внимание, нито ги запомням. Сега ще остана няколко дни тук, в Уестън. Мога ли да получа пак онази скромна стаичка, в която живях и преди?

– Да, тя е на ваше разположение.

– Тогава нека веднага опитам да разбера дали това мое посещение в дома ви е благословено от Бога.

Той отвори куфарчето си, подбра една купчинка от различни брошури и книжки, пристъпи до мен, сложи ги върху масата пред очите ми и попита:

– Разбирате ли немски, уважаеми господине? Аз кимнах.

– Тогава вероятно имам удоволствието във ваше лице да поздравя един мой сънародник, който знае библейските слова:

„Дяволът обикаля наоколо като ревящ лъв и търси кого да изяде.“ Все още не е късно да му се изплъзнете. Не изпускате тази възможност, посегнете към спасителната котва, която ви предлагам ето тук, скрита в тези благочестиви писания, чиято ниска цена може да се прочете върху титулната им страница!

С едно такова движение, сякаш искаше да ме благослови, той ми обърна гръб и се запъти към своята маса, където седна и започна да ме наблюдава, за да види дали ще прочета и купя нещо.

Американецът държи много на религиозността. Затова в Съединените Щати се продават много повече книги с благочестиво съдържание, отколкото в другите страни. Пътуващи търговци печелят добри пари с нравоучително-религиозни вестничета и книжки. Такъв беше и този проповедник. Аз съм от онези хора, за които вярата в Бога стои по-високо от всички земни неща, но натрапчивото афиширане на набожността ми е противно и ако видя, че някой просто прелива от пресилено и сладникаво богоугодничене като този човек, тогава започва да ме сърби ръката и много ми се иска да му „угодя“ по не съвсем нежен начин. В такива случаи неволно ми се натрапва в съзнанието баснята за вълка в овча кожа. Противно ми беше да се докосна до тези книжки и брошурки, но все пак се престаших, защото както хотелиерът, тъй и келнерът ме гледаха какво правя. Не ми се щеше да си навлека подозрението, че презирам религията, и прехвърлих лежащите пред мен писания.

Това бяха предимно проповеди и религиозни трактати на английски и немски език. Имаше също малки молитвеници и песнопойки, но повечето от заглавията ми се сториха отблъскващи. Прочетох: „Небесното спасение на една земна овца“, „Псалтирни звуци на пет душевни струни“, „Гръм от амвона за проклетите човешки змии“, „Религиозен далекоглед за откриване на пътя към блаженството“. Може и да не съм прав, но подобни изрази ме възмущават.

С най-благородните и изискани думи езикът би трябвало да служи

на най-възвишеното, което е създал или притежава човекът. Но в случая той бе унижен и принизен до пълна безвкусица. Само една-единствена малка книжка имаше заглавие, което поне не ми беше противно. То гласеше: „Шест вълнуващи празнични стихотворения, посветени на Коледа, Великден и Петдесетница“ Струваше двайсет и пет цента, а това ще рече, че бе достатъчно скъпа. Задържах я, без да я разлистя, а останалите неща побутнах настрана, след като сложих върху тях парите. Тогава проповедникът пак дойде при мен, прибра монетите и книжките и каза:

– Приятелю, изборът ви е твърде скромнен. Дълг е на всеки добър християнин да поддържа свещената религия. Но, изглежда, вие държите повече на земните блага, отколкото на небесните. Ето защо ви напомням, че когато му дойде времето, на всеки ще му бъде отмерено със същата мяра, с която е мерил и тук, на земята. Вашата пестеливост няма да ви възнагради на небето.

Нямах намерение да разговарям с този човек, но не успях да се въздържа и му отвърнах:

– Не се грижете за мен! Запазете си духовническите съвети за вас самия!

Той се наклони нещо да ми отговори, но промяната, настъпила в до-тогава безразличния израз на лицето ми, изглежда, го накара да размисли, че в момента ще е по-добре да си замълчи. С едно надменно движение на ръката той ми обърна гръб, постави печатните издания в куфарчето си, измъкна една книжка със стихотворения, каквато бях вече купил, и я подаде на съдържателя на хотела с думите:

– Като гост във вашия дом не мога да искам да ми платите. Подарявам ви тези шест вълнуващи празнични стихотворения за вашето душеспасение. Оказвам ви това богоугодно внимание и защото едното от тези стихотворения получих тук, в Уестън.

– Тук ли? От кого? – попита хотелиерът и разтвори книжката.

– От една много набожна дама, която неведнъж е купувала по нещичко от мен. Тя е жена на онзи ловец на животни с ценна кожа, когото от дълги месеци чакат да се върне и който все не идва. Синът ѝ живее при нея и е „lawyer“ (Адвокат, юрист. Б. пр.), но никъде не е назначен на постоянна работа.

– А-а, имате предвид госпожа Хилър?

– Да, Хилър се казва, сега се сетих. Когато бях при нея последния път, тя ми прочете едно коледно стихотворение и то толкова ми хареса, че я помолих да ми разреши да го препиша. Поръчах да го отпечатат и ето че го продавам.

– Кое е то?

– Първото.

– Значи това със заглавието „Коледна радост край яслата с детето в обора във Витлеем“.

– Да. Непременно трябва да го прочетете или по-добре нека аз ви го прочета, защото за тази работа е необходима специална дарба, за да може човек да схване смисъла на стихотворението и да трогне сърцата на слушателите си. И тъй, значи имам вашето разрешение!

Той взе обратно книжката от ръката на хотелиера, разтвори я и се приготви тържествено да прочете стихотворението.

„Коледна радост край яслата с детето в обора във Витлеем“! Ето ви пак едно пошло лъженабожно заглавие! Сигурно и самото стихотворение нямаше да струва повече от заглавието си. Не ми се искаше да го слушам и станах, за да изляза навън. Почти бях стигнал вече до вратата, когато проповедникът поде:

На блага вест съм приносител,
Бог прати ни небесен гост,
роди се нашият Спасител,
при нас дойде Исус Христос...

Лесно можете да си представите, че от смайване се заковах на място. Нима бе възможно да чувам моето стихотворение, наистина моето собствено стихотворение? Напрегнато продължих да слушам. Да, това, което гъгнвивят му глас рецитираше, беше дума по дума моето стихотворение. Върнах се обратно при масата, където все още лежеше купената от мен книжка, разтворих я и прочетох: „Коледна радост край яслата с детето в обора във Витлеем – стихотворение за разкаянието на един закоравял грешник, който след прочитането на нашите издания, се завърна в лоното на вярата.“

Онемах! Дали трябваше да се смея, или да заудрям с юмруци?

Но преди още да успея да взема решение, дочух думите на проповедника:

– Ако искате да се убедите в силното въздействие на това стихотворение, то погледнете там онзи непознат! Проповедникът ме посочи с ръка и продължи:

– Той бе твърде пестелив, за да купи целия извор на Божията милост. Плати само за една капка от него, но и тази капка така го разтърси и завладя, че вече посяга към кесията си и ще поиска и другите книжки. Ще се опитам да избявам от вечната смърт клетата му душа!

Той незабавно извади от куфарчето си и другите печатни издания,

които му бях вече върнал, отново ги разпростря пред мен и протегна отворената си длан, за да сложа в нея парите. Почувствах как това нахалство ме накара да изпадна в онова вътрешно състояние, което Винету обичаше да описва с думите: „Моят брат ей сега ще гръмне. Патроните са вече в устата му, а също и в юмруците.“

В такива случаи имах навика да започвам с дружелюбен тон, но онова, което следваше после, бе всичко друго, само не и дружелюбие. Така и сега, попитах проповедника с дружелюбна усмивка:

– Стихотворението наистина ми направи дълбоко впечатление.

Познавате ли автора му?

– Да – отвърна той.

– Кой е той, какъв е?

– Беше прочут конекрадец. Четенето на нашите издания обаче го накара да се покае и взе, че малко преди смъртта си седна и написа тези стихове.

– Значи вече не е жив?

– Не е. Не знаете ли, че конекрадците ги бесят тук в Щатите?

– А-а, значи е бил обесен! Сигурен ли сте?

– Да, та нали той от мен получи книжките, накарали го да се разкае.

А и бях при него, докато блажената му душа отлети.

– Немец ли беше?

– Какви ги говорите, господине! Имало ли е някога някой немец да е станал конекрадец? Не, беше ирландец.

– Но както чух, нали сте преписали стихотворението от някоя си жена на име Хилър и едва след това сте го дали да се отпечата?

– Да, правилно – призна той, щом видя, че се е изгървал да каже нещо друго и след кратко мълчание, през което време успя да преодолее смущението си, продължи: – Тази дама е получила препис на стихотворението от един служител в затвора.

– А когато го преписахте, забелязахте ли дали там бе написано и името на автора?

– Беше, но аз не го отбелязах, когато дадох стихотворението за печат, за да не излагам този клетник, който тъй щастлив отиде в отвъдния живот.

Бях задавал въпросите си все по-бързо и с все по-висок тон, ала, изглежда, той не обърна никакво внимание на това и ето че дори прояви безсрамието да ме подкани:

– Драги господине, вие познахте силата на истинското разкаяние и сигурно ще постъпите според това познание. Ето, вземете и останалите

книжки! За тях ще ви поискам само два долара и петдесет цента!

Тук вече дойде краят на съдържаността ми. Започнах да го ругая:

– Мошенико! Хайде пък, да не сте точно вие човекът, който ще избави душата ми от вечната смърт! Я по-добре се погрижете за собствената си душа, която сигурно ще ви създава още доста ядове! Казвате, че поетът, написал тези строфи, бил конекрадец и като увиснал на въжето, блажено и щастливо отишъл на оня свят, защото вие, вие, безсрамният лъжец, сте го избавили от вечното проклятие с тези ваши писания? И дръзвате да твърдите, че някакъв ирландец може да напише подобно стихотворение на немски език? Дръзвате да ми предлагате блаженството и душеспасението, съдържащо се в тези печатни издания, за два и половина долара? Ето ви целия боклук! Четете си го сам, защото вие имате нужда от разкаяние и покаяние повече, отколкото и най-закоравелият конекрадец!

При тези думи аз му хвърлих брошурите и книжките в лицето. От смайване и гняв той остана близо минута като истукан, а после пристъпи съвсем близо до мен и ми тикна свитите си юмруци под носа.

– Какво направихте? И как ме нарекохте? Мошеник и безсрамен лъжец? Значи съм по-лош от конекрадец, така ли? Кажете още само една такава дума и ще ви направя на кайма!

Той вдигна ръка и се нахвана да ме удари.

– Долу ръцете! – заповядах му аз. – За пръв път през живота си се срамувам, че съм немец, само защото и вие сте такъв. Казахте, че авторът на тези строфи бил обесен ли? А знаете ли кой е той? Сега се намира точно пред вас и вие ще ми дадете всичките си книжки с това стихотворение, за да бъдат изгорени!

– Вие... вие... вие ли сте авторът? – изсмя се той язвително. – Та лицето ви има такъв неоспорим овчи из...

По-нататък проповедникът не успя да продължи, защото му зашлевих такъв шамар, че събаряйки два стола, той се просна на земята. Но незабавно пак скочи на крака, светкавично измъкна от джоба си дълъг нож и се нахвърли върху мен. Посрещнах го с вдигнат крак и така го ритнах в корема, че той отново рухна на пода. Преди още да се беше надигнал, аз се озовах при него, с лявата си ръка го стиснах за врата, енергично го дръпнах да се изправи, с десницата си избих ножа от ръката му, залепих му още две звучни плесници, завлякох го до неговото куфарче и му наредих:

– Давай стихотворенията! Трябва да бъдат изгорени! Не ми ли се подчиниш веднага, ще ти помогна час по-скоро да го сториш!

На „божия“ човек, изглежда, това му стигаше. И все пак той сякаш се канеше да се опъне, но аз го стиснах още по-здро за врата, което го вразуми и накара да се подчини. Той извади книжките със стихотворенията от куфара, хвърли ги върху масата, ухили се и заплашително каза:

– Нямам нищо против, защото, ако бъдат изгорени против волята ми, ще трябва да се заплатят. Тук, в Запада, все още има справедливост!

– Да, тук все още я има! Вече ти показах и съм готов да продължа и по-нататък да ти го доказвам. Тъй, сега-засега свършихме и няма какво да си кажем повече. Внимавай да не се срещнем пак по този начин! Повторно може и да не се отървеш тъй лесно от ръцете ми. Запомни го, „набожен“ лицемер такъв!

Пуснах го, взех стихосбирките и сам ги занесох в кухнята, за да се убедя с очите си, че всичките ще бъдат натикани в печката и изгорени. Когато се върнах в помещението за посетители, проповедникът не беше вече там.

– Прибра се в стаята си – каза хотелиерът с нотка на съжаление и ме измери с полуукорителен, полуизпитателен поглед. – Всичко стана тъй бързо и неочаквано! Отначало му говорехте толкова любезно, а после изведнъж хвърлихте книжките в лицето му. А след това последваха страхотните шамари и онзи силен ритник в корема, а и хватката за врата!... Не бях виждал подобно нещо. Беше просто като гръм от ясно небе!

– Да, такова нещо и аз не бях преживявал – съгласи се келнерът. – Всичко свърши за две кратки секунди, сякаш предварително е било упрежбявано. С ваше позволение, милорд, един вътрешен глас ми нашепва, че вероятно сте научили това страхотно стискане на врата от Поразяващата ръка! В този случай сигурно на всеки обикновен човек дъхът му секва!

– Наистина ли изгорихте всички стихосбирки? – осведоми се съдържателят на хотела.

– Да – кимнах аз.

– Тогава навярно ще трябва да ги платите.

– Pshaw! (Ами! (възклицание на пренебрежение). Б. пр.) На този тип и през ум няма да му мине да ме привлече под отговорност.

– Значи действително сте авторът на това стихотворение, а?

– Да.

– Странно! Той нали каза... хмм! Та той е благочестив и почтен човек.

По лицето на хотелиера се четеше, че той вярва на този

„благочестив и почтен човек“ повече, отколкото на мен. Не се чувствах задължен да променям мнението му и само се осведомих:

– Познавате госпожа Хилър, за която се спомена тук, нали?

– Да.

– И тя ли е немкиня?

– По-скоро ми се струва, че е австрийка. Човек няма често възможността да разговаря с тези хора.

– Семейството самотно ли живее?

– Много. Мъжът ѝ е ловец на животни с ценна кожа и работи за една голяма фирма в Сейнт Луис. През цялата година се свърта тук само за два-три месеца. Това време обикновено посвещава на жена си и сина си и рядко се мярка сред хората. Вие едва ли сте запознати със сегашното състояние на търговията с животински кожи, защото един човек, който пише стихотворения, няма време за такива прозаични земни неща. Тя отдавна премина разцвета си, тъй като дивечът се среща все по-рядко. Ловецът, който иска да направи добри сделки, сега трябва да рискува повече от преди и да прониква в най-опасните райони на Роки Маунтънс (Скалистите планини. Б. нем. изд.), където все още може да се направи добър улов, но където не могат да се избегнат и опасните сблъсъци с индианци. Някои от изкачилите се в планините така и не се върнаха. Но Хилър винаги е бил с късмет. Той има навика всяка година да събира група от ловци и трапери, които му се подчиняват във всяко отношение. На тези хора той плаща според времето, което му служат, а не според броя на кожите, значи независимо от това, дали в отделния случай му е изгодно, или не. Но все пак, изглежда, винаги си прави добре сметката, защото, каквото и да става, той винаги изпраща в Сейнт Луис големи количества кожи. Ловците направо се надпреварват да бъдат наети от него, а както по всичко личи, индианците изпитват към него уважение и респект. До това заключение може да се стигне, ако се съди по факта, че са му дали бойно име, което те нямат обичай да правят, ако става въпрос за някой най-обикновен човек.

– А вие знаете ли това име?

– Да. То е Нана-по. Не ми е известно значението му, нито пък на какъв език е. Самият Хилър никога не говори за тези неща.

– Думата е съкратена. Пълният ѝ вариант гласи Нана-попавич и е или от диалекта на племето юта, или от диалекта на шошоните, които имат родствени връзки помежду си. Името означава нещо като „моят по-голям брат“ и според обичаите на индианците представлява почетно прозвище. Тъй като племето юта живее в район, който не е богат на

дивеч с ценна кожа, предполагам, че шохоните са му дали това име. Ловецът сигурно е в дружелюбни отношения с тях и с качествата си е спечелил уважението им, иначе те не биха го нарекли свой по-голям брат. Убеден съм, че жителите на Уестън могат да се гордеят със своя съгражданин.

– За всички тези подробности не сме имали никаква представа – призна съдържателят на хотела. И оглеждайки ме с учудени очи, той продължи: – Но вие показвате такива знания, каквито човек не би могъл да предположи, че имате. Уестман не сте, защото тези хора нямат уменията така да се държат и да се движат в облекло като вашето. Но сте запознат с диалектите на червенокожите и в същото време пишете стихове. Навярно сте от ученото съсловие, а?

– Прав сте. Аз съм от тъй наречените драскачи.

– И как се казвате, моля? Ще ме извините за този въпрос, но все пак човек трябва да знае как да се обръща към вас.

Понеже не ми се искаше да издавам самоличността си, а не беше изключено фамилното ми име и тук да е известно като истинското име на Олд Шетърхенд, в бързината си приписах друго, доста близко по звучене:

– Името ми е толкова рядко срещано, че вие вероятно никога не сте го чували. Казвам се Майер.

– Майер ли? Вярно, че е много рядко срещано – засмя се той. – Но все пак съм го чувал, защото ще трябва да ви призная, че и аз нося същото име. Имаште ли нещо по-определено на ум, когато попитахте за семейство Хилър?

– Да. Заради стихотворението е, което написах преди много години. Онзи, който го е запазил толкова дълго, сигурно има някоя по-особена причина, тъй че е лесно разбираемо защо ми се иска да разбера коя е тази госпожа Хилър.

– Че посетете я тогава! Вярно, тя също живее тъй уединено като мъжа си, но едва ли ще е толкова неучтива да не ви приеме.

– Както чух, при нея живее и синът ѝ, нали?

– Да. Както вече споменах, той е следвал за юрист, но никъде не постъпва на работа, а си стои у дома и така се е заровил в купищата книги, сякаш иска да ги научи наизуст. Но иначе срещне ли го човек, той се показва като любезен младеж.

Наистина беше така, както бях казал на хотелиера – обстоятелството, че тази жена бе пазила стихотворението ми толкова дълго, ми бе направило силно впечатление. Откъде бе попаднало у нея? Тя беше или

немкиня, или австрийка. Дали пък не произхождаше от моя роден край? Дали бе донесла със себе си стихотворението, или ѝ бе изпратено от роднини? Далеч бях от мисълта да го смятам за толкова хубаво, че само заради художествените му достойнства да го беше съхранявала дълги години. По-скоро си казах, че сигурно трябва да има някаква друга причина за това и съм достатъчно искрен, за да си призная, че бях подтикван от силно любопитство да се запозная с тази жена. И тъй, помолих да ми опишат къде живее и реших веднага да я посетя.

Хубавата спретната къщичка имаше отстриани градина, където една жена подкастрияше есенни рози. На главата си беше вързала кърпа, за да се предпази от силното слънце, и затова не се виждаше цялото ѝ лице.

Когато се осведомих дали мога да разговарям с госпожа Хилър, тя ме попита кой съм и какво желая. Казах ѝ името Майер и заявих, че искам само някои кратки сведения и че няма да ѝ досаждам дълго.

– Влезте вътре, веднага идвам – покани ме тя и продължи работата си.

Отляво и отдясно на коридора имаше по една врата. Лявата беше заключена. Прекрачих прага на дясната и се озовах в малка, но доста странна гостна стая, украсена с оръжия и индиански трофеи. Нямах време дълго да се оглеждам, защото жената, която бях видял в градината, скоро ме последва и посочвайки ми един стол да седна, каза:

– Самата аз съм госпожа Хилър. С какво мога да ви услужа, мистър Майер?

Тя свали кърпата от главата си и я остави настрана. Така видях цялото ѝ лице и от изненада отговорът ми заседна в гърлото.

Действителност ли беше, или поради необикновената прилика се заблуждавах?... Не, не се заблуждавах! И ето че още в същия миг ми стана ясно защо жената бе запазила стихотворението ми. То беше спомен може би за най-тежките и тъжни дни от миналото ѝ.

– Искахте да се осведомите за нещо? – попита тя, докато аз все още се бавех с отговора си.

– Да, тъй е – обадих се най-сетне, – но както виждам, сега въпросите ми ще са по-други, отколкото си ги представях до преди малко. Те са от такова естество, че имам най-основателни причини да ви помоля да не ми се сърдите заради тях.

– Говорете спокойно! – подкани ме тя и ме погледна очаквателно.

– Не сме ли се срещали вече някъде, мисис Хилър? – попитах аз.

Тя пребледня и отговорът ѝ прозвуча някак несигурно:

– Признавам, че лицето ви не ми е съвсем непознато. Навярно

някога сме се виждали бегло тук, в Съединените щати.

– Не, не беше тук, а отвъд океана. Ако не се лъжа, на времето не се казвахте Хилър, ами госпожа Елизе Вагнер.

При тези думи лицето ѝ съвсем се обезкръви и стана бяло като тебешир. Тя се отпусна на едно кресло, плесна с ръце и като вдигна към мен изпълнения си със страх поглед, въздъхна и рече:

– Боже мой! Нима това време още не ни е отминало и не е потънало в забрава? Нима в жестокостта си съдбата стига чак дотам, че да ни преследва даже тук, на границата с Дивия запад? Съвсем невинни не изстрадахме ли достатъчно, че дори и след толкова дълги години призрактът на миналото пак се надига от гроба и застрашително се изправя на пътя ни?

Тя щеше да продължи да говори, но аз побързах да я прекъсна:

– Настоятелно ви моля да не се тревожите! Намеренията ми, довели ме при вас, са изцяло приятелски и без да се бавя, преди всичко ще ви кажа, че сме се виждали само два пъти съвсем за малко и че за вашия живот и минало не знам абсолютно нищо.

– Ах! – дълбоко си пое дъх тя. – Значи нямате лоши намерения? Как се изплаших! Моля ви, ще ми кажете ли къде сте ме срещали?

– Никак не е чудно, че не ме познахте, защото оттогава изминаха години, а аз бях момче. Всъщност нямам особена причина да ви безпокоя тук, във вашия дом, но трябва да ви призная, че и до ден-дневен съм запазил за вас скъп и съчувствен спомен. Когато преди час-два чух тук за вас, нямах още никаква представа, че мисис Хилър е онази госпожа Вагнер, на която желая всичко най-добро.

Лека-полека лицето ѝ отново взе да придобива естествения си цвят, а очите ѝ – блясъка си. Тя бавно се изправи.

– Но щом не сте знаели коя съм, тогава каква причина сте могли да имате, за да ме посетите? Вие наистина нямате вид на човек, за когото е цяло удоволствие да измъчва другите хора.

– Всъщност имах един, ако мога така да се изразя, литературен повод. Аз съм писател и често пътувам, а след като се завърна от пътешествията си, пиша книги. Веднъж преди години, още като ученик, извърших малък „поетичен“ грях, за който си мислех, че отдавна ми е простен. Днес обаче разбрах, че такива грехове никога не се забравят. Отмъщението ме сполетя преди малко тук в Уестън, където се спречках с един богобоязлив човек, който за двайсет и пет цента напомни на съвестта ми за моето престъпление и при това за моя радост чрез заглавието ми доказа, че поне не съм закоравял и навеки загубен грешник, ами

разкаля се и тръгнал по правия път.

Извадих стихосбирката от джоба си и след като обърнах първата ѝ страница, я подадох на жената. Тя ѝ хвърли един поглед и изненадано се изправи.

– Моето стихотворение... исках да кажа, моето любимо стихотворение. Значи е отпечатано. Кой го е направил?

– Един много набожен проповедник, който преди време го е преписал от вас.

– Тъй ли?... Спомням си го. Купих от него няколко неща с прекалено набожно-надут стил и си помислих, че трябва да му обърна внимание на вредата за доброто дело от подобен пресилен начин на изразяване на религиозни чувства. Той ми възрази, че нямало друг начин за пресъздаване на такива сюжети и тогава аз извадих това стихотворение, за да му докажа противното. Много го хареса и ме помоли да му разреша да го препише. Нямах причина да му откажа. Разбира се, изобщо не подозирах, че ще го даде за печат. Та нали той няма такова право! Де да не му го бях позволявала! Ами какво е това ужасно заглавие? Този човек едва ли е с всичкия си.

– Разказа ми даже, че авторът му бил конекрадец, който малко преди да го обесят заради злодеянията му, се разкалял и написал стихотворението. Но да не говорим повече за това! Засега е достатъчно да знаете, че именно тези строфи са причината за посещението ми. Струва ми се, с голяма сигурност мога да предположа, че някой, който...

– Ах, моля ви! – прекъсна ме тя. – Съвсем се отклонихме от темата на разговора си. Най-важното е, че... не казахте ли, че сте авторът на стихотворението?!

– Да.

Очите ѝ се разтвориха толкова широко, сякаш искаше с поглед да ме погълне. Тя вдигна ръце и припряно продължи да пита:

– Тогава значи вие сте онзи ученик, с когото преди години... се запознахме заедно с приятеля му... във фалкенау... в Бохемия?

– Да, аз съм – кимнах ѝ.

– След това ни последвахте до дъскорезницата, където моят стар добър баща умря, нали?

– Да.

– И ни дадохте... о-о, тогава не бях на себе си от мъка, иначе щях да... позволете ми! Трябва да го извикам! Днес е един от най-хубавите дни в живота ми! С вашето посещение ни доставяте неопишуема радост, защото не знаете, не, не можете и да подозирате колко често сме

мислили за вас, младия човек, който на времето ни направи такова благоденствие, за което никога няма да можем да му се отблагодарим.

Тя понечи да отвори съседната врата, но аз ѝ попречих.

– Моля ви, ако не искате веднага да си тръгна, не споменавайте повече, че състраданието ми ме накара в онази дъскорезница да извърша нещо, което...

– Което какво...? – прекъсна ме тя, като бързо отново се обърна към мен. – Което навярно предпочитате да не бяхте сторили, така ли? Не, не може да е вярно! Ако се опитвате да твърдите подобно нещо, значи сам не се познавате! Знаем, че и вие бяхте беден, А който въпреки бедността си, без да се замисли, дава всичките си пари на друг, още по-нуждаещ се от него, той никога няма да съжалява за постъпката си и завинаги ще си остане благодетелен. Отвореното му сърце е прекрасен Божи дар, който не могат да му отнемат и най-жестоките удари на живота. И тъй като заговорихме за това, искам преди да е дошъл и синът ми, да ви кажа още следното: напълно съм в състояние да ви върна парите, които ми дадохте на времето, но няма да причиня това зло нито на вас, нито на себе си. Лептата, дадена на вдовицата, или в този случай цялото, ама цялото състояние на един беден ученик, което той пожертва на олтара на любовта, на олтара на състраданието, не бива да се принизява до някакъв заем, върнат даже и с лихвите. Тази лепта трябва да си остане едно пожертвование, което някога ще бъде изплатено от Бога, справедливият ковчезник во веки веков. А може би той вече го е направил, защото, както виждам, от ученика, който тогава изсипа в шепите на куриерката даже и последните си кройцери, е станал истински мъж и този мъж, изглежда, не търси богатство само в златото и среброто. А заедно с онези пари, направили изобщо възможно пътуването ни до Бремен, аз получих от вас и един друг, далеч-далеч по-скъпоценен дар, за който не бих могла да ви се отплатя дори и с всичките земни богатства. Тогава вие ме спасихте от отчаянието. Гладувайки и мръзнейки, ние се влачехме от селище на селище, като преживявахме с просяк, и с всеки изминал ден както външният ни вид, тъй и душевното ни състояние ставаха все по-окаяни и все по-отчайващи. И ето че изведнъж сред цялата тази неопикуема телесна и душевна мизерия внезапно блеснаха свещите на коледната елха във фалкенау и сякаш от коледното небе над нас прозвучаха думите на вашето стихотворение:

На блага вест съм приносител,

Бог прати ни небесен гост,

роди се нашият Спасител,

при нас дойде Исус Христос...

Тук жената направи кратка пауза. Беше се изправила пред мен с блеснали очи и пурпурно пламтящи страни. Както на времето в дъско-резницата, погледът ѝ сякаш преминаваше през стената и стигаше някъде много надалеч, само че изразът му беше съвсем друг. Тогава той беше втрещен, безжизнен и бездушен, а сега в него имаше живот, излъчваше светлина и енергия. Тогава беше насочен към една безутешна пустиня от мъка, мизерия и нищета, а сега виждаше колко отдавна избавлението от тези страдания бе останало зад гърба ѝ, а може би пък пред него все още блещукаха светлинките на малката коледна елха, появили се толкова неочаквано посред трудния и мъчителен път на клетниците. След малко тя продължи:

– През следващата нощ за малко не замръзнахме. После бедната състрадателна куриерка ни прие у дома си и аз коленичих до смъртното ложе на баща ми, за когото преди време и не подозирах, че му било писано да се раздели със земния живот в парцали. Когато се изправих, в мен се бореха мъката и отчаянието с чувството за дълг, който ми повеляваше заради сина си да стисна зъби и да се съхраня. Зад мен зееше бездънната пропаст на мизерията, до мен лежеше мъртвецът, за когото дори не знаех къде щеше да намери място за вечния си покой. Пред мен се въздигаха стръмни, голи и непознати скали, идващите дни, които трябваше да изкатеря с неимоверната си умора. И какви средства имах за това? Една суха коричка хляб беше всичко, каквото притежавах. Всичко! Пред очите ми причерня. Не виждах вече нито трупа, нито жената, чийто злощастен гост бях, нито сина си, а не видях дори и вас, макар от доста време да сте се намирали в стаята, без да ви обърна внимание. Но докато гледах в някаква безкрайна безжизнена пустота, аз дочух гласа ви. Отговорих ви, без да знам какво, а после вие си отидохте. След това седнах на едно от малките столчета и положих големи усилия да си събера силите и мислите. Синът ми се притисна до мен и ми каза, че в джоба ми имало нещо, което сте ми дали вие. Извадих кесията и долових звън на... пари! Господине, думата пари е грозна и вулгарна, но ще ви кажа следното: докато броях монетите, постепенно ми ставаше все по-светло на душата. В онези мигове не помислих за величието на вашата жертва, а само за това, че тя ми носеше спасение. Изведнъж почувствах как някаква огромна тежест се свали от раменете ми, нещо се отприщи в мен и вече можех да плача... да плача... да плача. Вече не знам как стана, но по едно време стихотворението ви се озова в ръцете ми, аз коленичих близо до трепкащите пламъци в огнището и със сълзи в очите

прочетох вашето напомняне:

Изпрати ли ни изпитание,
Бог дава ни и сили
да понесем това страдание,
надежда крепка съхранили.

И тези редове бяха съчинени от ученик, от едно бедно, около петнайсетгодишно момче! Ами аз? Кажете-речи, се засрамах. Излязох навън пред дъскорезницата, а после навлязох и между дърветата на гората. Там коленичих и започнах да се моля. Господи, мили Боже, аз пак можех да се моля. Когато се върнах в стаята, като че всичко изглеждаше съвсем иначе. Мизерията и отчаянието бяха изчезнали, останала бе само безмълвна тъга. Куриерката ми каза, че и тя била получила от вас пари и че на следващия ден щяла поне веднъж да се наяде до насита. Моето момче ме гледаше с любещи очи, а върху лицето на мъртвеца се беше изписал спокойният и блажен израз на вечния покой.

Тогава аз не бях в състояние да разпитвам за вас и да ви откроя, а пък после определени причини, за които не ми се иска да говоря, не ми позволяваха да ви пиша от Америка. Мога да ви кажа само, че името Вагнер е фалшиво и че ние трябваше да изчезнем, без да оставяме каквато и да било следа. Може би щяхме да успеем да научим какво е станало с вас, понеже знаехме името ви...

– Не, не го знаехте – прекъснах я аз.

– Но нали е написано под стихотворението!

– Не е цялото. Липсва му една сричка. Казвам се Майер. Когато забеляза, че се усмихвам, тя попита:

– Ще сбъркам ли, ако предположа, че сричката е излишна? Когато един ученик очаква, че стихотворението му ще бъде отпечатано, той едва ли ще постави отдолу някакво фалшиво име. Напротив, мисля, че ще се гордее да види собственото си име!

– Както изглежда, вие сте проникнали в най-съкровения дълбини на душата на немския ученик. И все пак съм принуден да потвърдя, че тук, в Уестън, името ми е Майер.

– Мога ли да узная по какви причини?

– Засега не. Вие си имате вашите тайни и аз си имам моите. Но във всеки случай, още преди да си замина от града, ще ги узнаете.

– Тогава нека сега видите сина ми. Канех се да го повикам, но ми се струва, че ще е по-добре да го изненадаме в стаята му. Елате, моля!

Тя ме преведе през една врата в обикновена, но много уютна всекидневна, чието обзавеждане, също както и подредбата на гостната,

издаваше, че собственикът е уестман. Оттам преминахме в по-малка стая с един прозорец, където едната стена бе изцяло заета от етажерки, отрупани с книги, а на отсрещната страна се намираше писалище, пред което седеше млад човек. При влизането ни той се изправи и ни погледна въпросително. По фините му одухотворени черти си личеше, че се занимава с умствен труд. Въпреки мустаците му, веднага го познах.

– Виж този господин! – каза майка му. – Много съм любопитна да разбера дали ще отгатнеш кой е той.

Младежът ме огледа внимателно, но после поклати глава.

– Във всеки случай не го виждам за пръв път, обаче не мога да отгатна кой е. Възможно е да ми пречи тъмният загар на лицето му. Слънцето и вятърът са му придали вид на трапер.

– На трапер ли? – засмя се тя. – За да добиеш такъв загар, не е необходимо да се скиташ из прериите или девствените гори. Господин Майер сигурно още не е и помирисвал Запада, защото той е... е, нека ти помогна малко – той е поет.

– Поет ли? Майер... Май... Май... И ето че по лицето му се появи израз на радостно сливане, явно се досети кой съм. Подаде ми и двете си ръце и каза:

– Глупости... Майер! Каква изненада! По-голяма радост от тази не можеше да ни споходи! Сега ви познах и се учудвам, че това не стана веднага, макар на времето да бяхте едно дребничко хлапе, а сега изглеждате, кажи-речи, като индианец. Ами тогава веднъж трябва и аз да се пиша поет, като си позволя обаче да използвам вашите рими:

На блага вест съм приносител
и сякаш пак е Рождество,
че дойде в нашата обител
нам много скъпо същество!...

Той ми разтърси толкова продължително ръцете, че не остана и място за съмнение в искреността на голямата му радост. После ни побутна да се върнем обратно във всекидневната.

– Тук не е подходящо място за такава радостна среща. Моите книги създават толкова сериозна атмосфера, че непременно трябва да се прехвърлим в другата стая.

Почти всичките му книги бяха юридически, а по-късно ми се предложи случай да ги разгледам и да установя, че най-вече се отнасяха до валидното в момента австрийско право. Беше ми съдено да узная и причината за това.

Тези добри хора искаха преди всичко да научат възможно повече за

моя живот. Казах им съвсем накратко, че съм пътешественик и писател и че няма защо да се оплаквам от финансовото си състояние. На първо време трябваше да се задоволят с това. Помолиха ме по време на престоя си в Уестън да живея при тях и аз бях убеден, че съгласието ми щеше да им достави голяма радост, обаче им отказах учтиво, но решително, понеже опитът ми в това отношение може да се изрази само с няколко думи и те са: с удоволствие посрещам гости, но самият аз не обичам да гостувам. Утеших ги с обещанието вечерта пак да дойда. Те бяха на мнение, че тази вечер в хотела няма да мога да работя, защото шумът от тържествената вечеря и бала нямаше да ми позволят да се съсредоточа.

Ловната дружинка премина през града с музика, а после се отправи към мястото, където щяха да се състоят състезанията по стрелба. И аз отидох да гледам. За своите цели господата стреляха добре, но сред тях не се намираше стрелец от уестмански калибър. Там видях и проповедника, който обикаляше наоколо, за да предлага печатните си издания. Изглежда, въртеше добра търговия. Тъй като цялата сцена по нищо не се различаваше от немските увеселения със стрелба по дървени фигури на пилета, не можеше задълго да привлече вниманието ми. Щом започна да се смрачава, аз се върнах в моя хотел, където всичко живо беше заето с подготовката на празничното пиршество. Съдържателят на странноприемницата беше ангажирал допълнително още няколко келнери, но те не бяха от този град, защото, изглежда, местните жители бяха твърде заможни и никой от тях не беше благоволил да се залови с подобна работа.

Тъй като бях жаден, преди още да отида в стаята си, аз седнах на една ъглова маса и си поръчах чаша бира. Точно в отсрещния ъгъл седеше някакъв мъж и също пиеше бира. В момента ние бяхме единствените посетители. Човекът явно скучаеше и от време на време хвърляше към мен любопитни погледи. Вероятно копнееше да завърже някой разговор и тайно ме преценяваше дали съм лицето, което можеше да му достави желаното удоволствие. Най сетне той стана, бавно и отпуснато прекоси помещението и когато се приближи до масата ми, спря и ме поздрави:

– Good evening, sir! (Добър вечер, сър! Б. пр.) Хубав е днешният ден, нали?

– Well! (Да, тъй е. Б. пр.) – кимнах аз.

Той ме заговори на английски, тъй че му отвърнах на същия език.

– Ловците имаха празник. Знаете ли?

– Йес.

– Отлични стрелци! Нали?

– Горе-долу!

– Какво? Само горе-долу ли?

– Йес.

– Че разбирате ли нещо от това?

– Йес.

– Навярно и самият вие сте добър стрелец, а?

– Но.

– Не ли? И въпреки всичко твърдите, че разбирате от стрелба?

– Йес.

– Как да го разбирам това, сър? Изобщо ми изглеждате твърде приказлив и занимателен човек, а аз скучая ей там, на онази маса. Ще ми разрешите ли да донеса бирата си и да седна при вас?

– Йес.

Отговарях на въпросите му винаги с една-единствена дума, но въпреки това той ме нарече „приказлив и занимателен човек“! Във всеки случай непознатият заслужаваше тази характеристика много повече от мен. След като седна при мен, той отново поде нишката на прекъснатия ни разговор:

– И тъй, как да го разбирам? Навярно искате да кажете, че и човек, който не може да стреля, е в състояние да прецени дали някой е ударил точно в центъра на мишената. Нали?

– Йес!

– Тази мисъл не е съвсем погрешна, но между това, да гледаш и сам да стреляш, все пак има голяма разлика. А да улучиш само веднъж центъра на мишената или да забиеш в него всичките си куршуми един по-дир друг, и това не е едно и също. Не сте ли на моето мнение?

– Йес!

– Би трябвало да ме видите някой път как стрелям! Имате ли такова желание, сър?

– Йес!

– Останете ли тук няколко дни, може и да преживеете това удоволствие. Кога смятате да си заминете? Още утре ли?

– Но!

– Значи не! Струва ми се, че не сте тукашен. Също както и аз. Прав ли съм?

– Йес!

– Хубаво! Значи в това отношение сме другари, което означава, че трябва да държим здраво един за друг. И така, нека взаимно се

представим! Познавате ли ме?

– Но!

– Казвам се Уотър. Сигурно често сте чували това име, нали?

– Но!

– Не ли? Това ме учудва. А да ви е познато името Уели?

– Но!

Тук вече моята лаконичност най-после му направи впечатление и той недоволен промърмори:

– Йес – но, но – йес! Че отворете си устата малко повечко, де! Спокойно можете да рискувате, понеже не си хабите думите в разговор с някоя недостойна личност. Веднага ще разберете, че е така. Но я ми кажете най-напред как да ви наричам?

– Майер.

– Майер ли? Хубаво име, толкова е хубаво, че няколко милиона души са си го поделили в пълен сговор. Нали?

– Йес!

– И вие ми изглеждате също тъй сговорчив. Поне при вашия пестелив начин на изразяване няма опасност човек да започне някоя голяма кавга с вас. Я ми кажете, мистър Майер, всъщност с какво се занимавате?

– Writer (Писател. Б. пр.).

– Writer? Тъй, тъй. Значи мастило и перо! Е, това, разбира се, е недостатъчно, за да дадеш добър изстрел. Навярно Дивия запад ви е също толкова непознат, както коремът ми за моя гръб. Две съвсем противоположни страни! Но време е да научите що за човек съм аз. Аз съм уестман. Знаете ли какво е това?

– Йес!

– Да, ама сигурно нищо не разбирате от тая работа. Аз съм не само какъв да е уестман, ами съм и прочут. И Уели също е такъв. Ние сме винаги заедно, с изключение на този ден, защото той е на път, ала скоро ще пристигне. Възможно е всеки миг да влезе в това помещение. Трябва да го видите какви чудеса върши с пушката! Да видите него и мен. Сигурно най-късно утре Уели ще е тук. Ще се радвам, страшно ще се радвам заради облозите и състезанието по стрелба.

– Облози ли? – попитах аз.

– Да, мистър Майер. И аз бях на онова място, тъкмо когато започна състезанието по стрелба. Там имаше неколцина ловци, които много се надуваха. Изсмях им се и се хванахме на бас. Трябва да видите какво ще стане утре. Ще спечеля няколко килограма долари, макар да нямам

нужда от тях, защото притежаваме достатъчно, и Уели, и аз. Страшно богати сме. Джобовете ни са пълни със златен прах и нъгитси. Знаете ли какво е туй нъгитс?

– Йес!

– Е, да, сигурно знаете, ама навярно още не сте ги виждали. Я да ви ги покажа. Ето, погледнете!

Той бръкна в джоба си и извади половин шепа златни зърна с големината на грахово зърно, че и на лешник. Естествено това бяха избрани нъгитси, които той винаги носеше със себе си, за да ги показва и да се хвали. Колко непредпазлив човек! После той продължи:

– Имате ли някаква представа колко струват в пари? Кажете ми някаква цифра!

– Пет долара – отвърнах аз, макар да знаех, че тези нъгитси струваха поне пет пъти повече.

– Пет... долара? – засмя се той. – Мистър Майер, вие сте петорно побъркан! И трийсет да ми наброите, пак няма да ви дам туй злато. А сега чуйте какво ще ви кажа!

Той се надвеси над масата към мен и придавайки си голяма важност, ми прошепна:

– Имам поне половин центнер (Центнер – мярка за тежест, равна на 50 кг. Б. пр.) от тези нъгитси, което прави над четиринайсет хиляди долара. Разбирате ли ме добре?

– Йес!

– А Уели има далеч повече от мен. Можете ли да предположите откъде разполагаме с такова количество златен прах и зърна?

– Но!

– А иска ли ви се да научите?

– Йес!

– Но дали сте дискретен, мистър Майер?

– Йес!

– Добре, тогава ще ви кажа.

Той пусна в джоба си златните зърна и продължи:

– Естествено вие не знаете какво се разбира под бананса, плейсър или пък „finding-hole“ (Буквално „дупка, в която намираш нещо“. Б. пр.). Банансата е място, където водата е „измила“ от скалите някоя по-голяма златна буца. Но подобни места са изключително редки, а такава златна буца са намирали с тежест дори над петдесет килограма. Плейсърът е в най-общия смисъл находище, където има злато в каквато и да било форма. А нещата с файндинг-хоула стоят малко по-особено.

Когато водата на буйните потоци свлича златото от планините, според големината на късовете тя ги влечи по-бързо или по-бавно надолу, като постепенно те придобиват овалната форма на камъните, срещани в речното корито. Ако нейде по-надолу на дъното на реката или потока има дупка или друга изровена падина, по-леките и по-малки златни зърна биват отнесени над нея, а по-едрите и по-тежки късове падат в дупката и постепенно я запълват. Такова място се нарича файндинг-хоул. Докато е под водата, то може да бъде открито само случайно, но нерядко се случва така, че водата внезапно променя посоката си и образува ново корито. Тогава старото изсъхва и златото може да се види. Постепенно ветровете го покриват с прахоляк, шума и други боклуци, под които файндинг-хоулът отново изчезва, но опитният златотърсач има остро зрение и въпреки това съумява да открие находището под земния пласт. Разбрахте ли всичко, сър?

– Йес.

– Пак само това ваше „йес“! Мистър Майер, уверявам ви, че ако не свикнете да си отваряте повечко устата, няма да стигнете далеч в този живот, защото, който не умее да си служи с говорните органи, остава да седи на едно и също място.

– Дори и ако седи върху някоя бонанса или файндинг-хоул?

– И тогава! Каква ще му е ползата от златото, ако само кисне върху него, а не отиде да го продаде? Впрочем, ето че сега за пръв път изговорихте няколко думи повече и ми се ще да се надявам, че ще запазите и по-нататък този по-добър маниер. Иначе сте много приятен и любезен събеседник, но ви давам съвета да не бъдете тъй пестелив на думи, както досега.

– Благодаря, мистър Уотър.

– Моля, моля! Може би сега ви се иска да узнаете дали съм намерил моите златни зърна в някоя бонанса, в плейсър или пък във файндинг-хоул, а?

– Йес!

– Естествено не съм открил бонанса, понеже такива огромни златни буци никому не падат тъй често като зрели круши в устата.

– Но в такъв случай би се чуло едно силно „храс“ и жалко за зъбите.

– Вярно! Ето че вече пускате и шеги, макар и безкрайно плоски. Не се спънахме и в някой файндинг-хоул, защото винаги само глупците излизат такива късметлии, а не и умни хора като мен и Уели. Но ние открихме един плейсър, един много хубав плейсър и – което не винаги се

случва – имамхе достатъчно свободно време, за да го изпразим до последното зрънце. Ала след това бе наистина крайно време да свършваме и да си обираме крушите, защото взеха да прииждат какви ли не негодници, от които всеки честен човек трябва много да се пази. Щеше ми се да ви опиша и местността, ама нищо няма да схванете, защото дори не сте и грийнхорн, ами просто сте стопроцентова Нищо в Дивия запад. Истинска беда е когато си имаш работа с хора, дето все седят пред масилницата и с перото си драскат върху хартията битки срещу вятърни мелници. Но понеже иначе сте горе-долу добър и образован събеседник, нищо няма да ми струва да ви нахвърлям поне някои по-обща неща.

Той дръпна една голяма глътка от чашата си и после продължи:

– Да не би да сте роден в хубавия щат Уайоминг? Или в Айдахоу?

– Но!

– Не ли? От една страна, това е добре, а от друга – твърде жалко за вас, мистър Майер. Добре е, защото спокойно могат да ви вземат за човек, с когото бива да се общува, тъй като там, на север, съм срещал, кажи-речи, само измет. А жалко, понеже по онези места златото направо се показва от земята и ако бяхте видели там за пръв път Божия свят, може би над люлката ви щеше да има нещо подобно на балдахин от самородно злато. Уверявам ви, че оттам хората смъкнаха милиони в злато и сребро. Естествено и на мен ми се прииска да взема своя пай и заедно с моя приятел Уели и неколцина други познати предприемчиви мъже се изкачихме в планините. Къпали ли сте се някой път в Стихи Крийк?

– Но!

– Слушайте, само в подобни случаи ще се съглася с вашето „не!“, ала иначе – никога! Вие сте чудесен човек и затова се радвам, че не сте излезли толкоз глупав да се къпете в онзи поток, защото даже и през лятото Стихи Крийк е печално прочут със съвсем необяснимо ледената си вода. Казват, че дори и рибите измръзвали в него. Не мога да кажа дали името му е свързано по някакъв начин с ниската му температура, защото не се знае какво означава „стихи“.

– „Стихи“ е дума от езика на шошоните и означава „ледено студен“.

Тайно ми доставяше голямо удоволствие да го гледам как от изненада направо подскочи на стола си, изправи се на крака и ме зяпна с широко отворени очи.

– Как... какво? – едва продума от смайване той.

– И студът на потока не е чак толкова необясним, защото Стихи Крийк се подхранва от ледените води на Фримонт Пийк.

– И туй ли знаете? Виж го ти това пиленце, как умеело да писука на шошонски и как си играе със снежните планини, сякаш са гумени топ-ки! – извика той, седна пак на мястото си и като се засмя, продължи: – Но признавам, че тази шега е по-хубава от предишната ви. Виждам, че въпреки липсата на всякаква словоохотливост, от вас все пак може да излезе доста разумен човек, драги ми мистър Майер. И тъй, за Стихи Крийк трябва да кажа, че крие много злато. Знам го от собствен опит, понеже именно на неговия бряг открихме плейсъра, откъдето извадихме нашите нъгитси. Тъкмо бяхме опаковали всичко и се канехме на следващия ден да поемем по обратния път, когато се появиха четирима типове на коне и се лепнаха за нас. Положиха какви ли не усилия да ни разпитат кое как е, но не им дадохме никакви сведения. Те се ядосаха, още повече че бяха вече разбрали по надалеч разровената земя, че сме работили наоколо и навярно сме намерили доста злато. Нямаше как и да не забележат добре натъпканите кожени чували, в които се намираха помалките торбички, пълни с нъгитс. Имах чувството, че като нищо щяха да ни убият, ала ние не изпускахме револверите от ръцете си. За да се отървем по-скоро от тях, поехме на път още същия ден.

– Навярно са тръгнали по петите ви, а?

– Хмм! Въпросът ви отгатва истината! Спуснахме се надолу по Грийн Ривър. Край устието на Ню форк спряхме за по-продължителна почивка и там забелязахме, че ни преследват. Побързахме да продължим, но докато преминавахме през Южния проход, видяхме, че пак са по следите ни. През нощта при Суит-уотър за малко да ни изненадат и пречукат. Положението ни се видя твърде опасно и решихме да се разделим, за да ги заблудим. Хвърлихме жребий. На Уели се падна да се спусне надолу по Плат, а на мен остана пътят по сушата.

– Ами другите?

– Кои други?

– Нали сам казахте, че освен Уели с вас имало и други предприемчиви мъже!

– Да, вярно! Забравих да спомена, че след като открихме плейсъра край Стихи Крийк, без те да заподозрат каквото и да било, ние се отървахме от тях. Човек трябва да е хитър и находчив! И през ум не ни мина да делим с тях.

– А когато останахте сам, забелязахте ли пак някой от преследвачите си?

– Не!

– Бяхте ли се уговорили с Уели да се срещнете пак на някое

определено място в определено време?

– Йес, тук, в Уестън, в тази странноприемница.

– Хмм! Казахте, че онези четиримата в нощта край Суитуотър за малко са щели да ви пречукат. Какво се случи тогава?

– Надушихме миризма от лагерен огън и се промъкнахме в посоката, откъдето идваше. Там видяхме само двама от тях, но пушките на другите също лежаха наблизко. Това ни беше достатъчно.

– И вие ли бяхте запалили огън?

– Естествено! Горе нощите са студени, а освен това нали трябваше да си изпечем месото.

– Ами кога и къде хвърляхте жребия?

– Именно край този огън, веднага след като открихме преследвачите си.

– Кога си тръгнахте оттам?

– На зазоряване.

– Споменахте, че Уели носел повече злато със себе си от вас. Защо е било така? Не го ли поделихте поравно?

– Що за въпрос! Уели пое със сал надолу по Плат, а салът може да носи много повече от един кон. Поне това би трябвало да знаете. Самият аз тежа центнер и половина, а моите нъгитси – половин центнер. Представете си само какво е трябвало да мъкне моят кон! По-скоро се влачех, отколкото да яздя – толкова бавно напредвах.

– Колко време ви бе необходимо, за да се спуснете от горното течение на Плат до тук?

– Кажете-речи, един месец.

– Продадохте ли вече вашите нъгитси?

– Не. Нали трябва да изчакам Уели. После ще събера двата товара и ще ги пренесем до Сейнт Луис.

– Тогава да не би златото ви да е тук в хотела?

– Че къде другаде да е? Но какво става... отначало си отваряхте устата само за едно „Йес“ и „но“, а сега ме разпитвате надълго и нашироко. Има ли нещо, което да не ви харесва в разказа ми?

– Няколко неща не ми харесват, но понеже искам да бъда кратък, ще ви кажа само следното: напразно чакате вашия приятел Уели, защото той е ограбен и убит, а ако и вие не си плюете на петите и не изчезнете оттук, а продължете и пред други да сте все тъй приказлив, вероятно и вас ще сполети същата участ.

Той отхвърли глава назад, а после с чувство на превъзходство снизходително попита:

– Как беше това? Бил е ограбен... и убит ли? Да не би в главата ви да има само въздух? Как изобщо е възможно да ви хрумне една толкова безкрайно откачена мисъл? Или си позволихте само една глупава шега?

– Мистър Уотър! Именно хората, които според вашия израз „все седят пред масилницата“, поставят пред мозъка си съвсем други изисквания, отколкото, да речем, хората, които нейде по горното течение на Плат усещат миризма от огън и въпреки това не им хрумва толкова логичната мисъл, че и другите ще надушат пък техния огън.

– Думите ви звучат тъй, като че се каните да ме поучавате.

– Разбирайте го както искате! Когато преследвачите ти са толкова близо по петите, че понякога успяваш да ги зърнеш, изобщо не бива да палиш огън. Щом миризмата от огъня на четиримата мъже, които явно не са били добри уестмани, е достигнала до носа ви, е било необходимо само да пхнете същия този нос в храстите зад гърба си, за да видите онези двама, чиито пушки сте забелязали по-късно да лежат на земята в бивака на негодниците. Те са ви подслушали, преди още да сте открили техния огън, а и малко по-късно, когато сте хвърляли жребия, за да се разделите и да поемете по различни пътища. Чули са целия ви разговор и са узнали, че според плана ви ще се срещнете тук, в тази странноприемница. Забелязали са, че вашият приятел е взел по-голямата част от златото и са тръгнали подир него, а вас на първо време са ви оставили да си вървите спокойно по пътя, защото са знаели, че ще ви отнемат златото тук, в Уестън. Тъй стоят нещата!

– Слушайте, мистър Майер, имате направо невероятно силно развитие въображение, за което хората би трябвало да ви завиждат, ако плодотете му можеха да се превръщат в златни кюлчета. Нека допуснем, че говорите напълно сериозно, но тогава ще ми разрешите да ви сразя с един-единствен въпрос: защо онези типове не ни опушкаха, когато според вас са лежали скрити зад нас и са ни подслушвали? С два куршума всичко щеше да свърши и цялото ни злато щеше да им падне в ръцете. Е, какво ще кажете сега, несравними умнико?

– Имали сте да мъкнете над един центнер злато. А какво значи това, сте разбрали и вие самият. Предпочели са да ви оставят още малко живи, за да можете да отнесете скъпоценния товар до там, където те са щели да му сложат ръка, като си спестят всички мъки по пренасянето. Разбира се, човек може да предположи, че е имало и други причини за тяхното поведение. Припомнете си само какво сте направили самите вие горе при Стихи Крийк! Нали там сте отпратили другите си спътници, за да запазите плейсъра единствено за себе си! Може би и сред четиримата

мъже е имало някой, който първо е трябвало да бъде отстранен. За мен е абсолютно сигурно, че те са последвали вашия приятел по реката. Той би трябвало да е пристигнал тук вече отдавна, доста преди вас. Или имате някаква причина да предполагате, че си е плюл на петите и е офейкал, за да отмъкне по-голямата част от златото за себе си?

– Не. Към мен той винаги е бил честен, добри приятели сме от преди повече от двайсет години и сме си били верни като... като... е, ами като Винету и Поразяващата ръка. Чували ли сте някога за тях?

– Йес!

– Слава Богу, че най-после пак чувам само едно „йес“! Откакто се разприказвахте толкова много, вече не ми харесвате чак дотам. Приличате ми на миеша мечка, която си е въобразила, че е станала президент на Съединените щати.

– Значи отсега нататък мога пак да се огранича с моите „йес“ и „но“.

– Нямам нищо против! Едва ли ще чуете от мен никакъв упрек.

– Well! Но преди това ми се ще съвсем накратко да ви предупредя: бъдете бдителен и никому не казвайте, че имате толкова много злато! На ваше място аз още утре щях да го обърна в пари и незабавно щях да замина за Платсмут.

– Защо пък натам?

– Защото там Плат се влива в Мисури и вашият приятел непременно се е мярнал там, ако спускането му по Плат Ривър е завършило успешно. Бих разпитал тамошните хора най-подробно и в случай, че не получа никакви сведения, ще тръгна нагоре срещу течението на Плат и ще продължа да търся. Просто дължите всичко това на Уели, който толкова дълги години ви е бил верен приятел.

Постепенно лицето му ставаше все по-мрачно и по-мрачно и ето че в този момент в изражението му се появи и гняв. Той избоботи:

– Слушайте, я престанете да ме ядосвате! Въобразявате си, че приятелят ми е мъртъв, а пък аз ви казвам, че е жив и скоро ще дойде! Вие и хабер си нямате от живота в Дивия запад. А аз съм уестман, който се оправя във всякакво положение. Да, дори мога най-дръзко да твърдя, че няма причина да се срамувам и от хора като Винету, Олд Шетърхенд, Олд файрхенд, както и от които и да било други. А вие сте седнали тук да ми говорите за грешки, които уж съм бил направил. Що за лудост е например твърдението ви, че някой щял да ме ограби и убие тук, в този град!

– Казах само, че е възможно с вас да се случи същото, което е

станало с вашия приятел. Не е необходимо да е точно грабеж с убийство, а може да е само кражба.

– И това е смешно. Златото ми е дълбоко в сандъка, а той е не само добре заключен, ами на всичко отгоре дори съм го завинтил за пода на гардероба.

– Къде?

– В моята стая. Като се прибавят към това пушката ми, ножът и моите револвери, тогава много ми се иска да видя крадеца, който би успял да изпразни сандъка ми.

– Нима винаги сте в стаята си?

– Pshaw! Тя е здраво заключена и ключът ѝ е в джоба ми. Впрочем, много смешно звучи, когато мишката дава съвети на лъва. Бъдете сигурен, че даже и Винету не би дръзнал да ми досажда със съветите си, без да съм го питал.

– Винету? Познавате ли го?

– И още как! И него, и Олд Шетърхенд, който не се разделя с него. И с двамата съм много близък приятел.

– А-а-а-а, мистър Уотър, тогава с моите съвети действително съм направил голям гаф. Тези двамата наистина ли са чак такива несравними уестмани?

– Несравними? Хмм! – промърмори той, самодоволно усмихнат, и бавно се огледа от горе до долу. – Познавам поне един, който като нищо издържа сравнението с тях. Но други едва ли биха дръзнали да се мерят с тях. Винету е истински великан и спокойно може да се показва на хората срещу пари, а пък Поразяващата ръка е още по-голям гигант.

– Good luck! (Възклицание на изненада, учудване. Б. пр.) Сама по себе си такава фигура сигурно има огромна стойност.

– Нали? И представете си прибавени към това страхотната му физическа сила, невероятната сърчност и хитрост, накратко казано, точно вашата противоположност, и ще имате пред себе си образа на Олд Шетърхенд.

– Човек направо да ви завиди заради това приятелство.

– Така е, с удоволствие го признавам, особено като се има предвид, че дружбата ни е толкова стара и сърдечна, та, кажи-речи, е невъзможно да си представите тях двамата без мен.

– Но нали същото го казахте вече за Уели. Как да си го обясня?

– Много просто. Почти винаги и четиримата сме заедно.

– А-а... тъй... значи!

Неволно изрекох думите си провлечено, по начин, който явно не му

хареса, защото ме попита:

– Да не би да не ми вярвате, сър?

– О, не, само ми прави впечатление, че когато се говори за двамата прочути уестмани, вас никога не ви споменават.

– Ето точно това винаги ме е ядосвало. Цялата слава се пада на тях, макар че спътниците им също я заслужават.

– Тъй ли? Мога да ви назова цяла редица от уестмани, които са пътували заедно с двамата: Олд файерхенд, Сам Хокинс, Дик Стоун, Пит Холбърс, Дик Хамърдъл, Дългия Дейви и Дебелия Джими, както и много други. Но за тях се говори. А имената Уотър и Уели никой не е чувал. Защо ли е така, сър?

– Слушайте, с какъв тон ми говорите! Казвайте направо каквото искате да кажете! Да не би да си мислите, че познавате всички спътници на двамата прочути ловци?

– Точно така мисля, мистър Уотър!

– С други думи, това означава, че съм ментосвал, а? Мистър Майер, това е обида за мен. Ако бяхте уестман, щях да ви предизвикам на двубой с ножове. Благодарете на Бога, че сте едно абсолютно Нищо! Ето защо ще се направя, че все едно не съм чул обидните ви думи и няма да ви закачам. Но не бива да искате от мен да продължавам да седя на една и съща маса с вас.

– Че аз изобщо не съм го искал.

– Тъй ли? Значи не сте го искали? Е, тогава бъдете така любезен да станете и да се преместите на друга маса!

– Ха! – възкликнах учудено.

– Да, да... точно така!

– Кой седна пръв на тази маса?

– Вие, но това изобщо не ме интересува. Да не би да си въобразявате, че аз, уестманът, ще отстъпя пред вас, абсолютното Нищо?

– За никакво въобразяване и дума не може да става.

– Ами за какво?

– За това, какво смятам за правилно.

– Ах, значи за това, което на вас ви се иска, така ли?

– Йес.

– И какво ви се иска?

– Да се върнете пак на предишното си място.

– Е, да видим тогава доколко ще успеете да осъществите желанието си. Ще остана седнал тук докогато на мен ми харесва. Любопитен съм да видя какво ще направите.

– Веднага ще разберете.

Междувременно бяха надошли повече посетители, които отначало не обръщаха внимание на разговора ни, воден на полувисок глас. Но постепенно Уотър беше повишил тон и най-сетне заговори толкова гръмко, че гласът му започна да ехти из цялото помещение, а това привлече всеобщото внимание върху нас. Изобщо не съм любител на кръчмарските сцени, но надменността, с която отхвърли добронамерения ми и съвсем основателен съвет, заслужаваше да го поставя на място. Изобщо не се поколебах и още докато надменно ми се усмихваше, аз изговарях последните си думи: „веднага ще разберете“, светкавично се изправих, както си седеше го вдигнах заедно със стола му, пренесох го през цялото помещение и го оставих там, където се беше намирал до неотдавна. Докато се връщах на мястото си, в стаята проехтя всеобщ кикот, примесен с викове „браво!“

Уотър незабавно скочи на крака, последва ме и когато бях вече седнал, ми изкрещя:

– Вие дръзнахте да ми посегнете! Спокойно изтърпях глупостите ви, понеже бяха толкова шантави, че ми дожаля за вас, но един уестман в никакъв случай не може да понесе каквото и да било насилие. Знаете ли какво ще направя сега?

– Е, какво? – попитах го спокойно усмихнат.

– Ще ви изхвърля на улицата.

– Хубаво! Изхвърлете ме, мистър Уотър! Вижте, аз ставам! Ето ме пред вас! Изобщо няма да се отбранявам. Отново се изправих и застанах пред него.

– Добре, добре! – каза той. – Веднага ще стане! И тъй, вълн, вълн!

Той започна да ме хваща ту от едната, ту от другата страна, после горе и долу, отсам и оттам или едновременно отпред и отзад, ала не успя да ме помръдне нито на сантиметър от мястото ми, понеже бях разтворил широко крака, леко бях присвил колене и всеки негов напън посрещаш с правилно насочената тежест на тялото си. Който достатъчно добре е усвоил този номер, няма да бъде поместен от мястото си дори и от някой необикновено силен човек. Важното е нито за частица от секундата да не пропуснеш да се нагодиш към намерението на противника си и незабавно с все сила да противопоставиш правилно центъра на тежестта на тялото си на натиска на другия. Трябва, тъй да се каже, предварително да предугадиш този натиск. Не бива да чакаш, докато го почувстваш. Пропуснеш ли най-изгодния миг, тогава става твърде късно и неизменно губиш равновесие.

Човек лесно може да си представи, че всички посетители бяха станали от местата си и ни бяха наобиколили, за да видят какво ще стане. За тях бе цяло удоволствие да гледат какви усилия полагаше Уотър, за да изпълни заканата си.

– Lo, lo! Up! (Гледай, виж! Вдигай! Б. пр.) Дръж го! По-здраво! Come on! (Хайде, давай! Б. пр.) Вдигни го, блъскай, тикай! Huzza, huzza! (Ура, ура! Б. пр.) – ехтеше окуражително от всички страни. – Кой ще се обзаложи с мен? Аз казвам, че няма да го помръдне! Залагам един долар, два долара, пет долара! Сега, ето сега! Ах, пак нищо! Този човек стои като канара, като планина е! Десет долара залагам, десет! Кой има смелост да ми излезе?

Тези викове подтикнаха моя противник да напрегне силите си до краен предел. Той направи всичко каквото можа, ала без никакъв успех. Най-сетне се отказа, пое си дълбоко дъх и гневно извика:

– Или този тип е самият дявол, или е закован за пода! Никога не съм виждал подобно нещо.

– Веднага ще ви покажа и нещо друго, което навярно също още не сте виждали – засмях се аз. – Искахте да ме изхвърлите на улицата, сега пък аз ще се опитам да го направя с вас. Вие също ще трябва да се озовете навън, обаче аз няма да ви изхвърля, а ще ви изнеса. Само внимавайте!

За да извадя от игра ръцете му, преди още да предположи какво съм наумил да правя, аз бързо го завъртях с гръб към мен, с едната си ръка го сграбчих горе, за яката на връхната му дреха, а с другата – долу, за дъното на панталона му, вдигнах го с рязко движение, разтърсих го няколко пъти нагоре-надолу, което поне в момента му отне всяка възможност за съпротива, отидох до открехнатата врата, бутнах я да се отвори докрай и минавайки по коридора, го изнесох навън на улицата. Всичко живо, което се намираше в помещението, ме последва с гръмогласен смях.

– Къде да го оставя, мешърс (Съкратена форма за „господа“. Б. пр.)? – попитах аз.

– Вкарайте го пак в стаята, но през прозореца, за да можем да го посрещнем с овации! – предложи един от хората.

– Добре! Моля, заповядайте!

При тези думи аз пяхнах „прочутия приятел на Олд Шетърхенд и Винету“ през прозореца с главата напред и когато се озова вътре до кръста, блъснах краката му така, че той се просна на пода. Всеобщо ръкопляскане и викове „браво!“ придружиха този доста лек успех. После

всички се върнахме в помещението за гости. От Уотър – ни следа. Семейки се весело, Рост, временният оберкелнер, отвърна на учудените въпроси на хората, като посочи към един отворен прозорец на срещуположната стена.

– Ей оттам изскочи веднага щом се изправи на крака. Стана толкова бързо, че едва успях да го зърна.

Кикотът стана двойно по-силен. Впрочем, славният уестман бе постъпил много умно, като беше офейкал незабавно, защото след полученния урок му бе отредено да играе твърде жалка роля. Що се отнася до мен, то присъстващите явно искаха да остана изцяло на тяхно разположение и предложиха всички да насядаме около една маса. Аз обаче измислих някакво доста убедително звучащо извинение и отидох в стаята си, за да подготвя масата си за работа. Въпреки големия шум от бала, имах намерение да пиша през цялата нощ.

Стаята ми бе свързана със съседното помещение чрез една врата. Ключът беше пхнат в ключалката откъм моята страна. Без да храня никакви подозрения, аз се подчиних на старата уестманска привичка най-подробно да се запознавам с околността и ето защо отключих и отворих вратата. Пред нея бяха поставили голям гардероб, който беше толкова висок и широк, че изцяло закриваше вратата заедно с рамката ѝ. Значи, който живееше в съседната стая, вероятно щеше да си мисли, че гардеробът е поставен просто до стената и между двете помещения не съществува никаква връзка.

Ето че стана време да се отзова на поканата на госпожа Хилър. Вечерята беше готова и веднага щом влязох, седнахме да се храним. Изглежда, бяха очаквали, че ще започна да им разказвам защо съм дошъл в Америка и какво съм преживял до този ден. Успях да отклоня всички подобни въпроси, естествено по такъв начин, че да не ги засегна. Малко по-късно разбрах защо в работната стая на сина се намираха почти само книги с юридическо съдържание.

Никой не ми каза истинската причина, поради която семейството беше напуснало своята родина, нито коя бе тази родина, нито пък от кое съсловие е бил Хилър. Но забелязах, че имаше някаква здрава връзка, свързваща ги с родината, която не биваше да бъде скъсана. Тези хора са били сплотявани от голяма несправедливост, пред която са били изправени напълно беззащитни. Както изглеждаше, върху тях е била хвърлена тежка вина и те просто бяха избягали, за да се изплъзнат от наказанието. Честта на семейството беше окаляна и ми се струваше, че до този ден всичките им усилия са били насочени към възстановяването на тази

чест, за да могат спокойно да се завърнат в родината си. За тях бе важно да намерят доказателства за своята невинност, а за тази цел бяха необходими добри юридически, а може би и съдебно-полицейски познания. И тъй като не желяеха да се доверят на никакъв страничен човек, синът бе станал юрист и без да се стреми да заема една или друга служба в Съединените щати, беше залегнал изключително над книгите, за да изучи най-основно съответните закони, валидни в неговото отечество. Щом като се почувстваше вече зрял и достатъчно подготвен, той щеше да се залови с разрешаването на трудната си задача.

Образованието на момчето и пълното отдаване на тази голяма цел в живота бяха изисквали жертви, но те имаха най-вече паричен характер. Хилър е бил принуден да печели, а не е притежавал нито познанията, нито сръчността за каквато и да било професия, с която да може да ги изхранва. Именно това ме наведе на предположението, че всъщност семейството е от благородническо потекло и че преди да са били сполетени от нещастieto, главата на фамилията се е посветил на някакви обществени задължения, един начин на живот, който изисква да притежаваш голямо състояние, и е бил възможен само при порядките в отечеството им, но отвъд океана, в страната на неуморния трескав труд, не носи нито цент. За свое щастие, както и за щастие на близките си, Хилър бил добър ловец и успял да намери работа в една от големите фирми за търговия с ценни кожи. С течение на времето той напреднал в професията си толкова, че получавал хубави приходи. Вярно, че през годината рядко имал възможност да си бъде у дома, а жена му и синът му непрекъснато се тревожели за него. Но и в този случай силата на навика постепенно бе направила своето, още повече че по време на ловните му походи никога не му се било случвало нещастие.

Този път обаче жената и синът му, с които седях на масата, бяха силно обезпокоени за него. Както вече правел от много години, той пак тръгнал на път в ранна пролет, за да купи от индианците, с които поддържаше търговски връзки, запасите от кожи, натрупани по време на есенния и зимния лов, само че до ден-дневен Хилър не се беше прибрал, макар да беше определил като краен срок за завръщането си у дома началото на юли. След многократните си, изпълнени със страх запитвания госпожа Хилър си беше идвала от Сейнт Луис с крайно оскъдния и незадоволителен отговор, че самата фирма все още нямала ни вест, ни кост от него, нито от някой от спътниците му и че вече отдавна очаквала с нетърпение тъй желаната голяма партида кожи. Както изглеждало, и търговската къща също се безпокояла. На всичко отгоре от известно

време се разпространявала и нерадостната мълва за бойни действия между отделните индиански племена в северозападните райони на планините. Аз все още не бях чул нищо за това, защото с Винету бяхме дошли от юг, яздейки през земи, където нямаше бели заселници и където старателно трябваше да избягваме всяка среща с червенокожи.

За да успокоя госпожа Хилър и сина ѝ, аз изтъкнах всички възможни причини, които биха могли да забавят толкова дълго завръщането му, обаче не успях да постигна желания резултат. Когато я попитах кои индиански племена е имал намерение да посети мъжът ѝ, тя ми отговори:

– От търговски съображения той има обичай да пази това в тайна. Към мен, разбира се, няма защо да е толкова дискретен, но не би имало никаква полза да ви кажа имената на всички племена и хора, с които се среща, понеже за вас са напълно непознати.

– Лъжете се. Запознат съм с живота и обичаите на всички индиански племена в Северна Америка по-добре, отколкото си мислите.

– Е, да, ама отдалече, от вестниците и от книгите. Вие сте ни мил, високо уважаван гост и несъмнено във вашата професия сте способен и трудолюбив човек, но за вас е невъзможно да отнемете дори и една съвсем малка част от тревогите ни по моя съпруг. За тази цел са необходими мъже, които познават Запада и са достатъчно смели и опитни, за да дръзнат да се изкачат в Скалистите планини и да потърсят изчезналия ловец. А в този случай един немски писател и пет пари не струва, дори и да е най-прочутият. Извинете ме за тези думи, но наистина е така. Ще отида в Сейнт Луис и ще направя там предложение да изпратят горе няколко свестни ловци. Но те непременно трябва да са смели и умни хора и много добре да познават тамошните условия на живот, трудностите, индианците, а не да са несведущи и неопитни като всички онези, които не успяха да разберат какво значение имаше онази кожа.

– Каква кожа? – попитах аз.

– Ето на, веднага мога да ви дам доказателство, че превъзхождащият и самоуверен ум на европейците търпи тук пълен провал пред някакво си малко парче кожа.

– Хмм! Позволете ми да кажа, че не се страхувам от това доказателство, защото съм специалист в тази област.

– О, по начина, по който го разбирате, то и аз не съм несведуща. Но в случая става дума да се отговори на следния важен въпрос: какво означава, ако при вас дойде един индианец и ви предаде парче кожа?

– Това е или писмо, или има смисъла на някакво съобщение.

– Така си го мислехме и всички ние, ала никои не се оказа в състояние да ми каже нещо по-определено. Разпитвах и тук, и къде ли другадe не обиколих. Бях и в Сейнт Луис, където в търговските кантори има хора, от които човек може да очаква някакво обяснение. Разпитах над сто уестмани, ловци, трапери и други познавачи на индианските обичаи, ала отговорът им винаги бе само едно поклащане на главата и признанието, че това било само някакво обикновено парче кожа и нищо не означавало. И все пак то трябва да значи нещо, защото го донесе един индианец и каза, че е за скуоу (Омъжена жена. Б. пр.) на Нана-по, а така наричат мъжа ми.

– Но нали споменахте, че сте нямали ни вест, ни кост от мъжа си! Защо премълчахте посещението на червенокожия?

– Защото не би имало никакъв смисъл да ви разказвам за него. Невъзможно е да знаете онова, което стотина уестмани не успяха да ми кажат. Значението на кожата ще си остане загадка, докато по тези места се появи някой мъж като Олд файерхенд или Олд Шетърхенд, когото веднага бих посетила, за да му я покажа.

– В такъв случай може да чакате и години, преди някой такъв човек да пристигне най-случайно в Уестън или в някое от близките селища.

– За съжаление! Но разправят, че Олд Шетърхенд, а даже и Винету, са се мяркали вече веднъж в Джеферсън Сити.

– Парчето кожа още ли е у вас?

– Да.

– Може би ще е достатъчно да го покажете и на мен.

– На вас ли?... Е, нямам нищо против! Вижте го, за да можете после да разправяте, че сте държали в ръцете си истински индиански тотем. Ще отида да го взема.

Тя донесе парчето и ми го подаде. То беше сгъната на четири кожа с големината на нормален хартиен лист. Нито от едната, нито от другата страна се забелязваше какъвто и да било знак, по който можеше да се направи изводът, че има някакво значение. Въпреки всичко за мен нещата веднага се изясниха.

– Е? – попита ме тя усмихнато. – Най-обикновено парче кожа, нали?

– Не.

– Не ли? Тогава наистина съм любопитна да чуя какво мислите. Но естествено отсега съм сигурна, че ще е нещо погрешно.

– Струва ми се, поне веднъж един немски писател може да докаже на цял куп уестмани, че в този случай ги слага в джоба си. Парчето кожа

представява писмо.

– Какво? Лъжете се! Заблуждавате се! – припряно възкликна тя. – Та по него не се вижда абсолютно нищо!

– По него не, обаче вътре в него.

– Вътре ли? Че да не би едно парче кожа да може да е кухо?!

– Всъщност то се състои от две парчета.

– Невъзможно! Би трябвало да се усети на пипане, а също и да се забележи по краищата.

– Ами! Пред нас са две много фино обработени парчета от кожата на миеша мечка, които много внимателно са слепени. Едното от тях е писмото, а другото само го покрива.

– А защо са залепили отгоре тази „покривка“?

– За да се запази написаното.

– Същото са могли да постигнат например и като го навият на руло.

– Покривното парче кожа служи и за нещо друго, което ми причинява безпокойство.

– Защо?

– Индианецът, донесъл писмото, е ваш враг, а следователно е бил такъв и на вашия съпруг. Всъщност по какъв начин получихте кожата?

– Не си бях у дома. Той я е донесъл и е казал, че била за скуоу на Нана-по. После побързал да си отиде. Разпитвах за него, но индианецът не е останал нито минута повече в града.

– Значи съм прав. Писмото е направено така, че да е необходимо известно време да го отворите и прочетете, а този срок е напълно достатъчен за приносителя му да изчезне. Съдържанието на посланието сигурно не е никак благоприятно за вас.

– За Бога! Да можехте само да го отворите!

– Мога!

– Би било невероятно чудо, след като толкова големи специалисти нищо не разбраха от него.

– Били са набедени специалисти. Знаете ли какво разбираат под „подстрям кожа“ хората, които се занимават с обработката ѝ?

– Не.

– С много остър нож ръбовете се изтъняват така, че да се залепят по-добре и никой да не може тъй лесно да забележи двете парчета, от които е направена кожата. Истинският специалист обаче веднага ще напипа, че краищата ѝ са по-тънки.

– Но нали би трябвало да се усети, че в средата кожата е двойна.

– Тя и там е залепена.

– Няма ли да се повреди написаното, докато със сила дърпаме двете парчета, за да ги разделим?

– Няма да използваме сила, а ще ги напомним във вода.

– Но нали и знаците ще се размият!

– Няма, защото не са изписани с водоразтворима боя. Моля ви, дайте ми ножица и донесете паница с вода!

Когато получих и двете неща, аз внимателно изрязвах ръбчетата на коженото парче и от четирите му страни, а после го напомним в напълнената с вода паница. След това трябваше да чакаме, докато се разтвори лепилото. Междувременно имахме време с помощта на слаб огън леко да загреем желязната плоча на печката, за да изсушим върху нея „писмото“.

Излишно е да споменавам, че и двамата се вълнуваха и бяха обзети от изключително голямо напрежение. Не можеха и не можеха да проумяват как така „един немски писател“ все пак знаеше повече от всичките уестмани, към които се бяха обърнали. Но увереността, която проявявах, скоро започна да разсейва съмненията им. Към голямото им напрежение се прибави и тревогата, предизвикана от твърдението ми, че индианецът е техен враг и затова съдържанието на писмото не е много радостно за тях.

След половин час извадих кожата от водата и успях да разделя двете части съвсем лесно, също като два залепнали един за друг мокри листа хартия. Майката и синът не можах да различат коя от тях представляваше писмото, но въпреки че парчетата бяха мокри, аз веднага разбрах кое какво е. С написаното нагоре разстлах писмото върху топлата плоча на печката, но трябваше много да внимавам да не би от прекалена горещина боята на знаците да се разтече и размаже. После поставихме кожата върху масата между две лампи.

Двамата побързаха да се надвесят над кожата, за да прочетат какво бе написано, ала съвсем скоро разочаровано се изправиха.

– Та това не са букви, а изрязани с острие точки, чертички и фигурки! – каза жената.

– Това е едно чудесно изработено с циновър (Ярочервена боя. Б. пр.) индианско писмо – отвърнах аз.

– Което вероятно никой няма да успее да разгадае. Колко се зарадвах, когато ме уверихте, че става въпрос за писмо! А ето че оставаме в предишната неизвестност.

– Успокойте се, мисис Хилър. Ще го разчета.

– Наистина ли? Че къде сте се научили?

– При индианците.

– Как? Какво? Били сте при индианците? Изобщо не сте ни го споменавали.

– Човек не бива да говори, ако не е необходимо. Разрешете ми първо да помисля над значението на знаците и фигурите! Това отнема повече време от четенето на писмо с обичайните букви.

След десетина минути бях вече готов. Както бях предвидил, съдържанието му не беше радостно. Питях се дали няма да е по-добре да го премълча, но все пак реших да бъда искрен към тези хора. Не биваше да скривам от жената положението, в което се намираше нейният съпруг. Узнаеше ли го, все пак бе възможно да го спаси с помощта на фирмата за търговия с ценни кожи. С няколко уводни думи я подготвих за лоша вест, а после ѝ обясних:

– Най-напред ей тук горе различаваме един индианец, украсен с пера, от чиято уста излиза тънка линия, наподобяваща дъха на човека, която сочи към четириъгълник с изобразени в него четири каубоя. Това е името на автора и изпращача на писмото, а именно вожда на кикатсите, един клон от племето на индианците врани, кроус, или както още сами се наричат – упсароки. Той се казва Яконпи Топа. В превод това означава „Четири пастира“, с което се имат предвид каубои. На времето, когато този индианец тръгнал да се скита в търсене на име, задължение на всеки млад червенокож, успял да убие четири каубоя и занесъл скалповете им в своя вигвам. Оттам идва и името му.

– Но от къде на къде на този ужасен убиец му е хрумнало да ми изпраща писмо? Моят мъж никога не си е имал работа нито с него, нито с кикатсите – каза жената.

– Моля за малко търпение. Ей сега ще разберете. По-нататък виждате пет змии с човешки глави. Четири от тях са гологлави и имат дълга коса, каквато носят индианците. На петата глава има шапка, а това винаги означава някой бледолик. Змиите представляват индианци змии, значи снейкс, които наричат сами себе си шошони. Сега вече знам, че мистър Хилър търгува с тези шошони.

– Вярно е. Искаше да посети и тях. По какво го разбрахте?

– Змията с шапката е вашият съпруг. Другите четири змии са шошони. Между тях се виждат шест птици, легнали по гръб, с присвити към тялото крака. Значи са мъртви. От змиите една пунктирана линия, която сигурно изобразява куршуми, води надолу към птиците. Това ще рече, че четирима шошони и вашият мъж са застреляли шест кикатси, защото птиците означават индианци врани, тоест кроу-индианци или

кикатси.

– Невъзможно е! На моя мъж не може да му хрумне да избива индианци.

– Онова, което разчитам тук и ви казвам, е безспорен факт. И най-големият приятел на индианците може да изпадне в такова положение, че да му се наложи да застреля неколцина от тях. Например, ако червенокожите го нападнат.

– Но в такъв случай това ще е неизбежна самоотбрана, а не убийство.

– Напълно сте права, но за съжаление индианците никога не правят и не признават тази разлика. Но по-нататък! Ей тук виждате доста врани, образували кръг около змиите, които са вързани. Това означава, че кикатсите са пленили убийците.

– Господи! Също и моя съпруг?

– За съжаление!

– Какво ще стане с него сега? Кажете ми!

– Запазете спокойствие! Нищо лошо не му се е случило. Още е жив.

– Все още? А после? Дали се канят да го убият?

– Моля ви, мисис Хилър, успокойте се! Вероятно всичко ще свърши добре. Ето тук забелязвате изобразена една планина, по която висят окачени кожи. Това означава много голямо количество кожи. Обикновено уестманите казват – цяла планина от кожи. Следователно кикатсите са плякосали всичкия запас от кожи, които са намерили при вашия мъж.

– Нещастieto става все по-голямо. Какво ли ще кажат хората в Сейнт Луис, когато разберат, че очакваните...

– Сега не се вайкайте, ами внимателно ме слушайте! Първо на първо, човешкият живот има по-голяма стойност и от най-огромния куп кожи. Затова нека преди всичко помислим за мистър Хилър. И освен това естествено той не е мъкнал със себе си всички закупени количества кожи, а от време на време е изпращал отделни партиди. Тези пратки сигурно са пристигнали или предстои да пристигнат в Сейнт Луис. По-нататък: ей тук виждате четири змии, вързани за един стълб. Главите им лежат на земята в краката им, но за щастие сред тях няма шапка. Това означава: заради избитите кикатси четиримата шошони са измъчвани до смърт! Но съпругът ви не е между тях. За него ще научим повече от следващите знаци. Както виждате, по-нататък има два реда фигури. От първия ред една тънка диагонална черта води до горния външен ъгъл на четириъгълника от първата фигура, а от втория ред друга диагонална

черта сочи към един от долните му ъгли. Това означава: или – или, тоест или ще стане това, което е изобразено в единия ред, или ще се случи онова, което личи от другия ред!

– И какво представляват тези редове? Страшно много ме измъчвате!

– Имайте търпение, де! Ей тук се вижда парче кожа, а по-долу, на другия ред – също. Това е писмото, което сте получили. Кога ви го донесоха?

– Преди по-малко от месец.

– Добре, тогава имаме още три месеца срок.

– Какъв срок? За какво?

– Да спасим вашия мъж. Ето, погледнете! Тук лежи една вързана змия с шапка на главата, което ще рече – съпругът ви е пленен и е още жив. Следва изображението на четири луни, а това означава времето от четири месеца. После виждате тази змия вързана на един кол, а главата ѝ с шапката се търкаля долу. Смисълът на рисунката е: белият е още жив, но четири месеца след предаването на писмото ще умре на кола на мъченията. Обаче аз ще...

– Но това е ужасно! – прекъсна ме тя, като плесна с ръце. – Нима няма...

– Изслушайте ме по-нататък! – прекъснах я на свой ред. – На другата редица от фигури след писмото идва змията с шапката. Този път тя има ръце и държи с тях две пушки, за които с нещо като въже са навързани и други пушки. Това означава голямо количество пушки. Следва фигурата на вожда с неговия знак – четиримата каубои или пастири. Но тук фигурата има две ръце, протегнати към пушките. От змията до вождя горе пак са подредени четири луни, а под тях различавате две длани с разперени пръсти, върху които се допира един-единствен пръст. Това е знакът или жестът за броене на пари. Между тези длани е поставено едно слънце, символът на годината, ала той се отнася до броя на пушките – те трябва да са триста шестдесет и пет. Вождът е избрал тази цифра, а не някое друго, според нашите представи „кръгло число“, защото за него слънцето е било най-простият и най-удобен знак, за да изрази даден брой. След тази група от рисунки виждате змията с шапка, яхнала кон, който галопира нанякъде, тоест бързо се отдалечава. И така цялата редица от фигури има следното значение: ако пленената змия, значи съпругът ви, до четири месеца заплати на вожда с триста шейсет и пет пушки, ще бъде освободен и ще може да си отиде. За мое учудване най-отдолу откривам две истински букви, а именно едно малко „ф“ и едно

голямо „X“. За съжаление не съм в състояние да ви кажа какво е значението им.

– Но аз, аз мога! – извика тя припряно и радостно. – Покажете ми ги, покажете ми ги! Да, наистина, ето къде са – Ф. Х. Това е благородническото „фон“ заедно с началната буква на фамилното ни име, значи е признак на живот от страна на моя мъж!

– А същевременно е и знак, че той е съгласен със съдържанието на писмото. Запомнихте ли всичко, или да ви го повтора?

– Моля ви, предайте ми накратко съдържанието му още веднъж!

– С удоволствие! И така: мистър Хилър е бил заедно с четирима индианци змии и понеже това изображение е и значително по-лесно, вождът представя и него като змия, но го отличава от другите с шапка на главата. Тези пет змии са убили шест индианци врани от племето кикатси и затова са били пленени от кикатсите. С четирите червенокожи змии не са се церемонили много-много и са ги умъртвили на кола на мъченията. Но с петата „бяла“ змия, което ще рече с вашия мъж, са решили да постъпят другояче. Може би участието му в убийството на индианците врани не е било пряко, а може би разсъдливостта на вожда се е оказала по-силна от жаждата му за мъст и той се е вслушал в повелята ѝ да се сдобие с достатъчен брой пушки, за да може да въоръжи онези свои воини, които все още не разполагат с огнестрелно оръжие. Ако се потвърдят слуховете, споменати от вас преди малко, тогава горе в планините предстоят враждебни действия, чийто изход лесно може да се наклони в полза на по-добре въоръжената страна. И така вождът изпраща писмо до жената на пленника и с него ѝ казва следното: изпратиш ли ми до четири месеца след получаването на писмото триста шейсет и пет пушки, ще освободя мъжа ти и той ще може да яхне коня си и да поеме накъдето пожелае, обаче не го ли направиш, в такъв случай неизбежно ще умре на кола на мъченията също като четиримата шошони. Мистър Хилър е прочел писмото и го е подписал. Следователно е бил съгласен да го изпратят до вас.

– А дали е съгласен и с доставката на пушките?

– Не мога да го твърдя. Ако е такъв устман, каквото ми го описвате, сигурно ще е против.

– Но нали тогава ще умре!

– Смъртта му не е толкова сигурна, колкото предполагате. Никой ловец няма да е на мнение, че снабдяването на индианците с равностойни на неговите оръжия ще е изгодно за него. Освен това четири месеца са доста дълго време, през което могат да се случат много неща. Що за

уестман би бил, онзи, който за сто и двацет дни не намери никакъв удобен случай да избяга! Често съм бил пленник на индианците и никога не съм оставал четири...

– И вас, и вас ли са ви пленявали? – прекъсна ме тя.

– Да, и то неведнъж. Ето че увлечен в приказки, казах повече, отколкото исках, но няма значение, понеже тъй както се развиват нещата, и без това ще узнаете и други подробности за мен. И така, за да освободите мистър Хилър, не е необходимо веднага да хвърлите в краката на вождя Яконпи Топа толкова пушки, колкото дни има годината. Сигурно той няма да има нищо против да преговаря с вас, ако междувременно мъжът ви вече не е избягал. Впрочем, ако действително се реши да се изпратят оръжията, за тази цел ще са нужни неколцина безстрашни юначаги, които от нищо не се боят и няма да допуснат да бъдат измамени, защото в противен случай вождът ще вземе пушките и пак няма да освободи пленника. Знам такива случаи.

– Тогава решението ми е вече взето. Още утре рано сутринта тръгвам за Сейнт Луис и пак ще взема писмото, за да разговарям там с господата за пушките.

– Не прибързвайте! Има някои важни моменти, които трябва добре да се обмислят.

– Кои са те?

– Яконпи Топа съобщава, че е отнел от мъжа ви огромно количество кожи, ала не пише дали смята да му ги върне.

– Но това се разбира от само себе си!

– О, не! Ако искаше да му ги даде, след галопирация кон в писмото си щеше да изобрази тази грамада. Също така споменава само за вашия съпруг, но не и за неговите бели спътници. Нали мистър Хилър не тръгна сам?

– Взе със себе си още шест души.

– Виждате ли! Значи и те са пленници на кикатсите, освен ако вече не са умрели на кола на мъченията.

– А не е ли възможно изобщо да не са заловени?

– Възможно е, ала не е вероятно. Предполагам, че са били заедно с него при индианците змии, нали?

– Разбира се.

– Ако мъжът ви беше попаднал в ръцете на кикатсите без тях, спътниците му непременно щяха да узнаят за пленяването му и щяха да изпратят вест до вас или до Сейнт Луис по възможно най-бързия начин. А в случай, че бяха свободни, отдавна да бяха пристигнали нови пратки с

кожи.

– Това е съвсем ясно.

– Нали? И друго: пет „змии“ заедно с мъжа ви да убият шест „врани“? Мистър Хилър е бил приятел на индианците и дори само по търговски съображения би направил всичко възможно да предотврати подобно злодеяние. В тази работа има нещо гнило. Поне не всичко е така, както се представя в писмото от Яконпи Топа. Трябва да сме предпазливи и да не постъпваме прибързано. Защо индианците врани са убили четиримата шошони толкова бързо, а са оставили жив единствения бял? Ако Яконпи Топа е пленил съпруга ви с всичките му шестима придружители и говори в писмото си неопределено само за бял, тогава не е изключено за триста шейсетте и пет пушки да освободи някой от спътниците му, а другите пет да останат заедно с мъжа ви в плен, за да може да ви изнудва и да поставя все нови и нови условия. Както виждате, да разчете човек едно такова индианско писмо съвсем не е най-трудното. Той трябва и внимателно да го премисли. Тези червенокожи господа са големи хитреци и аз ви казвам, че това писмено послание пред нас е един малък шедевър на дипломатическото изкуство. Вероятно писмото щеше да подлъже и вашите устмани да тръгнат по съвсем погрешен път.

– Я ми кажете, мистър Майер, не бихте ли могли утре да ме придружите до Сейнт Луис?

– Да отидем при господата търговци на кожи?

– Да.

– Благодаря! Не съм свикнал да търча подир подобни люде.

– Или да телеграфирам да ми изпратят някой пълномощник, с когото ще мога да преговарям?

– Това ще е вече нещо по-друго.

– Много ми се иска и вие да присъствате.

– Аз ли? Немският писател?

Тя помълча малко със забит в земята поглед, после вдигна глава, подаде ми ръка и каза:

– Простете ми! Просто не знам какво да мисля за вас, нито какво да кажа или да направя. Нещастieto, сполетяло мъжа ми, ме кара да се тревожа за него и затова не ми се удава да се държа към вас така, както подобава при обикновени обстоятелства. И все пак имам чувството, че ще откривам все нови и нови неща във вас. Разчитате едно индианско писмо, което други устмани бяха взели за най-обикновено парче кожа. Успяхте дори да прочетете какво има между редовете, а после с такава

лекота вникнахте в толкова сложни и оплетени житейски отношения между какви ли не хора, че изпитвам огромното желание още сега да ви помоля: вървете и доведете мъжа ми! Струва ми се, че ще очаквам завръщането ви, кажи-речи, спокойно, защото имам чувството, че няма да ви се случи беда, че ще преодолеете всички пречки и ще ми го доведете у дома. Не знам как да си го обясня. Преди малко ми хрумна мисълта да потърся помощ от Олд Шетърхенд, но сега тя вече не ми минава през ума.

– И не е необходимо, мисис Хилър.

– Мислех си: де да беше тук и да поемеше нещата в свои ръце! Е, да, ако поне благоволи да ни даде някой добър съвет!

– Вече го направи.

– Направи ли го? – учудено попита тя.

– Да.

– Кога?

– Току-що.

– Аз... не ви разбирам. Задавате ми гатанки, които... аз... аз... Тя не довърши изречението си и ми отправи боязлив поглед, в който се криеше ням въпрос. Избухнах в сърдечен смях и я избавих от неловкото ѝ положение:

– Да, вие разговаряте с мъжа, чието име току-що споменахте. Имам странния навик да съм въщност немски писател, но покрай другото да съм и Олд Шетърхенд.

От смайване тя онемя. Но синът ѝ, който само от време на време сдържано се намесваше в разговора ни само с по някоя и друга дума, изведнъж скочи на крака така, че събори стола зад гърба си, и извика:

– Олд Шетърхенд! Истината ли казвате?

– Разбира се.

– Вярвам ви, вярвам ви! Но моля ви, все пак ми го докажете! Заради... клетата ми майка, която толкова се тревожи за баща ми!

– С удоволствие! Какви доказателства искате?

– Поразяващата ръка е получил от Винету рана от нож във врата и...

– Ето, вижте... тук е белегът! Така ли е? Тогава той хвана майка си за ръцете, накара я да стане от стола, притисна я до гърдите си и ликуващо извика:

– Той е, той е Олд Шетърхенд. Няма защо повече да се тревожим. Той ще доведе татко, дори и ако се наложи да го измъкне измежду хиляди червенокожи!

– По-полека, по-полека! – предупредих усмихнато. – Говорите за мен така, сякаш съм монета от един долар, която е вече в джоба ви! Не е дреболия човек да тръгне да язди чак до кикатсите. Това изисква време, а ние го нямаме.

– Така ли? Защо?

– Защото се каним да отидем на изток.

– На изток ли? Че какво ще правите там? Да не би да пишете стихове или книги? Съвсем не мога да си представя Олд Шетърхенд да върши подобна работа.

– И аз не мога, уважаеми младежо! Но взема ли перото, тогава преставам да съм Поразяващата ръка и се превръщам... в някой си мистър Майер, който например смята да пише през цялата нощ чак до обяд на следващия ден. А пътуването ни на изток е твърдо решено и само някоя необикновено важна причина би могла да ни накара да го отложим.

– Но нали такава причина е вече налице! Или може би е нещо най-обикновено да се освободи баща ми от плен и така да се избави от смърт на кола на мъченията?

– Да, поне за нас е нещо обикновено. Отдавна сме свикнали на подобни неща.

– За нас... ние...? Кого имате още предвид, че говорите в множествено число?

– Не се ли досещате?

– Да не би да е Винету?

– Да.

– Наистина ли? И Винету ли е тук?

– Все още не е тук, но скоро ще дойде.

– Ура, ура! Винету също ще се появи! Винету и Поразяващата ръка! Майко, не съм преживявал още такъв ден като днешния! Винаги съм имал голямо желание пак да срещна добрия мил ученик от фалкенау. Ето го пред нас. Днес го видях. Освен това сама знаеш как съм работил ден и нощ, за да изпълня волята ви и да стана добър юрист. Не съм вдигал глава от книгите и не знаех друга почивка освен четенето на онези вестници, където пишеше за Винету, вожда на апачите, както и за неговия бял приятел и кръвен брат. Или отивах при познати, при които се водеха разговори за тези двама устмани и техните спътници. Тогава често си мислех каква голяма радост бих изпитал, ако ми се усмихнеше щастието да видя някого от тях, или пък защо не и двамата наведнъж. И ето го Олд Шетърхенд в нашата гостна стая и на всичко отгоре се оказва, че той е и онзи малък ученик. Освен това ще дойде и Винету,

несравнимият, от когото се възхищават всички и спомене ли се името му, хората изпадат във възторг!

До преди малко толкова кроткият и мълчалив младеж, изглежда, беше загубил всякакъв контрол над себе си и ликувайки, танцуваше около масата. Ако бях все още неговият „малък ученик“, сигурно щеше да ме прегърне като майка си. Но понеже същевременно в мое лице виждаше и Олд Шетърхенд, младият Хилър не се осмели да ме сграбчи.

И двамата знаеха вече защо до преди малко бях тъй мълчалив за себе си. Признаха, че съм постъпил правилно в Уестън да се нарека иначе, защото в противен случай нямаше да имам нито миг покой и сякаш да се видя принуден само да разказвам приключенията си и да отговарям на хиляди въпроси. Впрочем, и така получих, макар и бледа представа за подобна бурна атака с порой от въпроси, тъй като и майката, и синът, изглежда, съвсем забравиха собствените си беди и неволи и непрекъснато искаха да слушат истории за мен и Винету.

Колкото и странно да беше, за тях двамата нямаше никакво съмнение, че ние ще им помогнем не само със съветите си, но и с най-активни действия. Говореха за пътуването ми с Винету до земите на кикатските като за нещо съвсем естествено, което изобщо не подлежеше на обсъждане. Добре знаех, че това не бе израз на някакво безогледно нахалство, а беше неизбежна последица от репутацията, която си бяхме създали, или по-скоро от романтичните легенди, които се разпространяваха, особено за Винету. Него си го представяха единствено като човек, готов по всяко време да отмъсти за всякаква неправда, както и като закрилник на всички хора, изпаднали в беда. Според описанието на характера му и преди всичко на неговото великодушие, действително можеше да се очаква, че вождът на апачите би зарязал и най-важната си работа, щом ставаше въпрос да се избави някой друг от сполетялата го неволя.

За да бъда искрен, трябва да кажа, че макар да не го издавах, няхах абсолютно нищо против да помогна на тези добри хорица, първо, защото ме привличаше приключението само по себе си, и второ, защото ми се струваше, че срещата ни преди години ме задължаваше да проявя съчувствието си към тях не с думи, а с дела. Но не биваше да вземам решение, съобразявайки се единствено с моите чувства, без предварително да се бях допитал до мнението на Винету. Ето защо ми се виждаше уместно да се държа така, като че няхах нищо против да ги посъветваме, но без изгледи за непосредствено участие.

Обаче те не ми повярваха. Даже бяха толкова твърдо убедени в обратното, че синът изрази желание да се присъедини към нас, защото,

щом чужди хора щели да рискуват живота си, за да освободят баща му, за него било невъзможно да остане да чака у дома си. Видях голяма мъка, докато го уверя, че той никак не беше подходящ за подобно участие и присъствието му само щеше да увеличи и без това очакваните трудности и опасности.

След като нито едно от възраженията ми не се оказа в състояние да разклати тяхната увереност в нашата активна помощ, къде ядосан, къде усмихнат, най-сетне изтърих моето последно основание:

– Но какво ще стане с новите ми дрехи, за които похарчих толкова много пари, за да ме вземат хората отвъд Мисисипи за някой що-годе порядъчен човек? Щом съм ги купил, иска ми се и да ги нося, но ми е жал за тях, защото ще се съсият по време на една толкова продължителна езда.

– Ще ги оставите тук, при нас – каза госпожа Хилър, – и ще си ги вземете веднага щом се върнете. После пак ще можете да се издокарате в тях както сега. Представете си само какъв поход ще бъде! Веднага щом обявите, че заедно с Винету замисляте подобно начинание, отвсякъде ще се стекат толкова много хора, че ще се появите при кикатсите с цяла армия, и ако ги нападнете, сигурно бързо ще извоювате съвсем лесна победа без никакви рискове.

– Лесна победа без рискове? Извинете, мисис Хилър, но ако вярвате в такива неща, вие много се заблуждавате, което в случая е простимо. Колкото по-многочислена е групата, толкова повече намаляват шансовете за успех. Преди всичко друго задачата с изхранването им предлага неимоверни затруднения. Не познавате земите, през които ще трябва да се мине. Пътят е поне хиляда и петстотин американски мили и води през обширни области, където човек не може да се сдобие и с грам месо или където няма да има вода и храна за конете. А не сте помислили и за най-важното обстоятелство: сега е вече есен, а горе в планините зимата настъпва по-рано, отколкото тук. Не е изключено да се случи така, че например днес да грее чудесно слънце, а още на следващия ден да затънете в натрупалия сняг. Човек трябва да се съобразява с възможността да не успее да се спусне от планините и да му се наложи да прекара цялата зима в някоя затънтена планинска долина. Какво ще стане там с многочисления отряд? Повтарям ви: изобщо не бива да разчитате на това, че ние ще променим досегашния си план и че ще се върнем на запад, за да посетим враните. Но дори и да го направим, можете да сте сигурни, че ще върнем всеки, който предложи да ни придружи.

– И ще предприемете това продължително и опасно пътуване

съвсем сами?

– Да.

– Вие двамата ще излезете на цяло племе? Но това е невъзможно!

– Няма да ни е за пръв път именно по този начин да постигнем целите си.

– Нищо не мога да кажа, защото не разбирам от тези неща. Но съм убедена, че каквото вие смятате за добро, наистина е добро, макар по време на скитанията си моят мъж винаги да е вземал със себе си възможно повече придружители.

– Това е нещо друго. Неговата цел е ловът на животни с ценна кожа, както и търговията с индианците. В такъв случай само за транспортирането на кожата, с което той сам не може да се справи, са му необходими достатъчно голям брой хора. А по време на нашите пътешествия ние преследваме други цели и когато става въпрос да се постигне нещо чрез хитрост, защото грубата сила би изисквала значително повече жертви, ние сме принудени да се крием, а това изобщо няма да е възможно, ако ни придружава многочислен отряд. Но ето че вече времето ми свърши и ако ми разрешите, ще си тръгна, за да се залавям на работа.

– Да телеграфирам ли до Сейнт Луис?

– Не. Изчакайте, докато Винету пристигне! Нека чуем и неговото мнение.

– Убедена съм, че сърце не би ми дало да ни откаже помощта си.

– Е, е! Човек никога не бива да е прекалено сигурен, че желанието му ще се сбъдне. А вие ще си мълчите, че Олд Шетърхенд е тук в града, нали?

– Щом така желаете, добре. Но бих предпочела да разкажа на всички, че днес ми е бил на гости и изобщо, че е мой скъп стар познат. Ще се видим ли утре пак?

– Така мисля, в случай че междуременно не намерите някоя причина да ме изгоните, когато дойда. Лека нощ!

Изпратиха ме чак до улицата. Отправих се към моята странноприемница, откъдето още отдалече ме посрещна танцова музика. Прозорците на голямото помещение за посетители бяха отворени. Оттам струеше силната светлина на лампите и се носеше глъч и олелия, вдигана от гостите, които се бяха стекли тъй масово, че не се виждаше празен стол.

За миг хвърлих един поглед вътре и съзрях там да седи и Уотър, бърбивият уестман, който бе имал незаслуженото щастие да намери толкова много злато. Значи се беше вече свързал от дадения му урок. До него се намираще... проповедникът. Изглежда, двамата се бяха

вдълбочили в някакъв твърде оживен разговор. Ако Уотър се покажеше тъй разговорчив и към търговеца на сладникаво-религиозни книжки, то човек можеше единствено да му препоръча да пази своя пълен със злато сандък още по-бдително.

Тъкмо се канех да се отправя към вратата, за да вляза вътре, когато улових един поглед, хвърлен от проповедника към една друга маса, поглед, който ми се стори много странен. Приличаше ми на знак с очи, който горе-долу искаше да каже: „Не се безпокой, добре се справих. Сигурно ще влезе в капана ми.“

На въпросната маса седяха не по-малко от шест души. Сред тях имаше един, който беше бутнал стола си малко по-назад и изглежда, не участваше в разговора на другите. Несъмнено петимата бяха жители на Уестън, докато онзи ми приличаше на пришълец. Той не откъсваше очи от Уотър и проповедника и още в същия миг успях да забележа как след отправения към него странен поглед по загорялото му от слънцето лице се появи израз на задоволство. След това наблюдение за мен нямаше повече никакво съмнение, че по някаква неясна за мен причина този човек бе в тайно разбирателство с търговеца на нравоучителни писания. Дали в тази причина се криеше нещо добро, или лошо? Трябваше ли да предупредя Уотър? Не. Би било глупост, понеже не знаех абсолютно нищо. Но ако не се бях спречкал с уестмана, можех незабавно да отида при него, да седна на неговата маса и така да накарам проповедника да се махне оттам. Ала при така създаденото положение това не беше възможно. Отправих се към стаята си. Там запалих лампата, донесена по мое желание, и се залових с работата си, която исках да свърша още на следващия ден.

Под мен се разнасяше музиката. Но още по-силно звуците ѝ нахлуваха през отворения прозорец. За да не попреча съвсем на свежия нощен въздух да влиза в стаята ми, аз го оставих отворен, обаче затворих капациите му. После извадих ключа от външната страна на вратата и я подлостих отвътре с резето.

Събух си ботушите и вместо тях обух на краката си далеч по-удобните и безшумни мокасини. От този миг нататък въпреки ехтящата под мен музика работата ми потръгна гладко и без никакво прекъсване.

След известно време дочух как в съседната стая някой влезе и заключи вратата отвътре. Значи в нея живееше гост на хотела, което обаче можеше да ми е напълно безразлично. Само ми направи впечатление, че той не си легна да спи, ами неспокойно започна да се разхожда нагоре-надолу.

Ето че в един момент за танцьорите долу настъпи почивка. Музиката замлъкна и по тази причина съвсем ясно долових, че някой почука на вратата на съседната стая.

– Кой е? – попита човекът, който не можеше да намери покой.

– Сам знаеш – гласеше отговорът. – Побързай, за да не ме спипат!

Да не го спипат ли? Това нямаше как да не ми направи впечатление. Който се бои да не го спипат, обикновено не върви по правия път. Новодошлият бе принуден да говори по-високо, за да може онзи в стаята да го разбере. Ето защо и аз чух думите му. Думата „спипат“ ме накара тихичко да стана, да се промъкна до свързващата врата и да наостря слух. Човекът, който почука, бе пуснат да влезе вътре, след което отново заключиха вратата. После долових въпроса:

– Възможно ли е някой да ни подслуша?

– Не – гласеше отговорът.

– Но докато бях отвън в коридора, забелязах, че до твоята стая се намира още една!

– Тя е необитаема.

– Сигурен ли си?

– Да.

– Разпита ли?

– Не, защото може би щеше да направи някому впечатление. В нашето положение се налага да сме безкрайно предпазливи. Но преди някой и друг час, а също и току-що, бях на двора и видях, че капациите на прозореца са затворени. Следователно в стаята никой не живее. Но даже и да има някой, няма да може да ни чуе. През тези зидани стени е невъзможно да се долови и дума.

Значи човекът, който говореше, не знаеше, че зад гардероба има врата.

– Седни! – продължи той. – Ти наблюдава този Уотър. Какво мислиш сега? Не си променил мнението си, нали?

– Не. С него сигурно ще ни е по-лесно, отколкото с неговия предпазлив...

Там-там-гарам! Музиката поде отново с удари на барабан и повече нищо не успях да чуя. Кой ли бяха двамата мъже в съседната стая? Очевидно проповедникът и непознатият, комуто той бе хвърлил онзи странен поглед, който ми бе направил впечатление. А кого ли имаха предвид с думите „неговия предпазлив...“? Тъй като бяха споменали Уотър, предположих, че тази откъслечна фраза трябва да се отнася до Уели, неговия приятел. И ако с предположението си отгатвах истината, тогава,

въпреки че Уели е бил предпазлив човек, все пак той бе мъртъв. Моето предсказание се беше сбъднало. Но този ход на мисълта ми водеше и по-нататък: ако всичко бе така, както си го представях, значи отвъд, в стаята до мен, се намираха убийците на Уели, или поне двама съучастници в престъплението.

Тази мисъл ме накара да забравя работата си и аз се приближих до вратата на моята стая, за да се убедя дали капачето на ключалката плътно я закрива и така не позволява да се забележи светлината отвън, защото като нищо на излизане от съседната стая на двамата мъже можеше да им хрумне да надникнат през нея. После пак се прокраднах до свързващата врата, тихо превъртях ключа, натиснах дръжката и я отворих.

Слухът ми е много изострен, но въпреки това можех само неясно да долавям разговора им, но не и да го разбирам. Напрасно се вслушвах доста време, докато най-сетне долу полката свърши. Тогава дочух думите:

– Значи му показва златните зърна, така ли?

– Естествено! Нямаше как.

– И какво каза той?

– Настърви се също както дяволът за човешка душа. Този тип е алчен като никой друг.

– Най-важното е дали се е съгласил със сделката.

– Веднага.

– Ти колко му поиска?

– Сто хиляди долара.

– А-а! И какво каза за тази сума?

– Стори му се много голяма. Предложи ми петдесет хиляди.

– И толкоз е било достатъчно – прозвуча в отговор с такъв смях, по който недвусмислено познах проповедника. Другият взе да му приглася, а после продължи:

– Да, щеше да е достатъчно срещу нищо, но все пак се опитах да измъкна от него повече и стигнахме дотам, че се споразумяхме за седемдесет и пет хиляди.

– Кога ще ги плати?

– Веднага щом встъпи във владение на файндинг-хоула.

– Как ще стане плащането?

– С чек. Незабавно отидохме заедно при банкера, където той написа документа. После се разбрахме, че когато дойда и го представя, веднага ще ми бъде изплатена сумата. И тъй банкерът ме познава лично, а това ще отстрани по-късно каквито и да било съмнения.

– Значи онзи тип ще вземе чека със себе си, така ли?

– Естествено! Горے при файндинг-хоула ще трябва да го подпише и да ми го даде.

– И ще се гмурка ли?

– Ами да. Той е добър плувец, а и неговият немски племенник също се е научил добре да плува и да се гмурка. Та те ще са принудени да вадят нъгитсите от леденостудената вода и ако това не им струва живота, ние ще ги довършим.

– По дяволите, ама че удар! Тогава ще имаме златото, което сега е в Уотър, нъгитсите от „хоула“, както и седемдесет и петте хиляди долара. Успеем ли с този номер, ще можем да се оттеглим на спокойствие.

– Не виждам никаква причина да не успеем.

– Такива причини често се появяват тъкмо тогава, когато никой не ги очаква. Може винаги да си имал късмет и все пак тъкмо когато се камиш да извършиш последния най-важен удар, каруцата се преобръща. Например с Уели за малко щяхме да ударим на камък. Този тип се оказа далеч по-умен и хитър от бърбия Уотър, който, кажи-речи, е готов сам да напъха златото си в джобовете ни. Добре, че горее го оставихме спокойно да продължи ездата си. Така той домъкна до тук тежкото злато вместо нас и ще можем съвсем спокойно да му го вземем.

– Как ли ще се опули!

– Ще се наслажда на слисаната му физиономия.

– Слушай, бъди предпазлив!

– Не бой се! Много добре знам доколко мога... В този момент долу се започна нов танц и не беше възможно да разбере повече каквото и да било. Само на няколко метра от мен се обсъждаше някакво небивало мошеничество! То все още не ми беше известно в истинските му размери, но според дотук чутото, а и според направените от мен заключения, нещата стояха така: един от тези негодници беше показал нъгитси на друг човек, който бе чичо на някакъв немски племенник и го беше метнал, че ги е намерил в един файндинг-хоул, с чиято експлоатация нямал възможност да се залови и затова искал да го продаде. Чичото се бе съгласил с предложението и беше обещал да им даде седемдесет и пет хиляди долара, платими срещу чек, в случай че „хоулът“ се окаже тъй богат, както му бе описан. Всичко дотук ми беше ясно, но откъде ли тези мерзавци имаха показаните златни зърна? Дали бяха взети от Уели? Кой ли беше чичото и кой – племенникът? Къде живееха? За коя ли банка бе станало дума? Чичото и племенникът бяха добри плувци. Бях чул за какво се канеха да ги използват. Щяха да ги заведат до файндинг-хоула,

уж за да го видят, да го купят и да платят на място. Но всичко това бе чисто мошеничество. В действителност искаха да им отнемат чека и покъсно да го осребрят в споменатата банка. А двамата измамници щяха да понесат не само тази загуба, ами щяха да бъдат принудени и да вадят нъгитсите от файндинг-хоула.

Тук трябва да се обясни какво представлява една подобна работа! Нека приемем, че такава златоносна дупка се намира в коритото на някой планински поток, чиято вода идва от високите ледени полета. Та тази дълбока дупка се изпълва от течашата над нея вода със златни късчета и зърна, отмити нейде по-горе от скалите, които поради сравнително по-голямата си тежест падат на дъното ѝ. За да бъдат извадени, човек трябва да се съблече и да се гмурка до дъното на леденостудения поток. И това естествено се повтаря, докато долу нищо не остане. Според количеството на златото гмуркането може да продължи със седмици, а понякога дори и с месеци. Ако приемем, че само с едно-две гмуркания в ледената вода човек като нищо може да си навлече тежка простуда, то лесно ще стигнем до убеждението, че цялостното изпразване на хоула неизбежно ще доведе до сигурна смърт. Именно такава ужасна работа щяха да бъдат принудени да вършат чичото и племенникът! Само за скрояването на подобен план бе необходима направо сатанинска жестокост, а да не говорим за изпълнението му. Ето защо взех непоколебимото решение на всяка цена да предотвратя това пъклено дело.

С онова, което ми беше известно до този момент, не можех да приема нищо. Ако се опитам да направя донесение в полицията срещу тези типове, просто щяха да ми се изсмеят, понеже не бях в състояние да докажа каквото и да било. Трябваше да имам доказателства и се надявах по време на по-нататъшния разговор да узная достатъчно, за да съумея и без непосредствени конкретни доказателства да си направя някои изводи, които да притежават силата и стойността на доказателства. И така с голямо напрежение зачаках да настъпи следващата музикално-танцова пауза, по време на която вероятно отново щях да чувам и разберам думите им.

Най-сетне музиката пак престана и аз се прилепих колкото ми бе възможно по-плътно до задната стена на гардероба, който очевидно беше празен, защото иначе намиращите се в него дрехи щяха да заглушават шумовете от съседната стая толкова много, че дори и моят превъзходен слух нямаше да се окаже достатъчно остър, за да доловя ясно разговора между двамата негодници.

И така, наострих уши, ала не успях да чуя нито дума. Почаках още,

ала напразно. Останах на поста си до започването на следващия танц, но не долових и най-слабия шум.

Сигурно двамата мъже нямаше да седят толкова дълго, без да разменят нито една дума. Несъмнено бяха излезли от стаята, без да ги чуя, понеже долитацият от долу шум беше много силен.

Какво трябваше да направя? Дали пак да седна на стола си и да продължа да работя? Но затова ми липсваше необходимото съсредоточаване. Тази история не ми даваше нито минута покой. Изгасих лампата и след като заключих вратата отвън, слязох долу. Голямото помещение за посетители се намираше вдясно. Отляво имаше малка стаичка, предвидена всъщност за портиера, но тъй като липсваше такъв, оберкелнерът се беше нагърбил и с неговите задължения. Там висяха и ключовете от стаите на хотела.

Тъкмо в този момент от стаичката излезе оберкелнерът и се запъти към помещението, където хората гуляеха. Спрях го и го попитах:

– Господин Рост, проповедникът все още ли е вътре?

– Да – отговори ми той. – От няколко часа.

– Но веднъж излезе за известно време, нали?

– Не, не е.

– Слушайте, знам, че времето ви е ценно, но въпросът е изключително важен и аз ще ви се доверя, с молбата да не споменавате нищо пред никого. В замяна ще се застъпя за вас пред Винету и Олд Шетърхенд. Проповедникът сигурно е напуснал помещението! Може би не сте имали възможност да го наблюдавате непрекъснато, а?

– Мистър Майер, уверен съм, че се лъжете. Тъкмо на него му обръщаха значително повече внимание, отколкото на другите посетители, защото от доста време пие като смок. Изглежда, той и мистър Уотър са си поставили за цел да разберат кой от тях може да носи повече пиене. Едва смогам да им напълня чашите. В такъв случай неизбежно трябваше да забележа, ако е излизал, макар и само за пет минути. Не е ставал от стола си.

– Къде се намира стаята му?

– В задната постройка, точно над обора.

– Какво? Не е ли откъм лицевата страна с изглед към улицата?

– Не е!

– Ами Уотър? Да не би да живее в стаята до мен?

– Не. Той е чак в края на коридора.

– Но кой тогава ношува до мен?

– Никой.

– Невъзможно. В съседната стая имаше хора.

– И в този случай сигурно сте се заблудили, мистър Майер. Нали преди всичко аз би трябвало да знам, ако съседната до вас стая е заета. Обикновено аз настанявам пристигащите посетители по стаите им.

– Хмм! Тук ли е ключът от онази стая?

– Да, ето го!

При тези думи той свали ключа от пирона и ми го показа.

– Ще ми разрешите ли да го взема за минутка? Искам да се кача горе за малко. Но моля ви, никому не казвайте каквото и да било!

– Няма – кимна той. – Давам ви честната си дума. Най-напред отидох в моята стая, за да запала отново лампата. После излязох с нея в коридора, за да отключа съседната стая. Ключът ставаше. Влязох вътре, затворих вратата зад гърба си и с лампата осветих всяко ъгълче. Този случай беше толкова важен за мен, че рядко съм претърсвал друго помещение тъй старателно, както тази стая. Не биваше да ми се изплъзне и най-малката пращинка.

И наистина успях да открия една следа. По пода имаше пръснати миниатюрни зрънца от емфие, а през деня бях забелязал, че проповедникът страстно смърка емфие, защото в кратките минути, когато бях имал възможност да го наблюдавам, той посегна с пръсти към кутийката с емфие поне двайсетина пъти. Продължих да търся и намерих още тютюневи трошици, които, макар да не представляваха непрекъсната линия, все пак образуваха горе-долу ясно видима следа от вратата до прозореца, а това ще рече – напреки през цялата стая. Този подозрителен тип се беше разхождал възбудено нагоре-надолу преди появяването на своя съучастник и във вълнението си многократно беше смъркал по щипка емфие, при което малко тютюн се беше пръснал по пода. И тъй, оберкелнерът сигурно се лъжеше. Въпреки всичко проповедникът е бил в тази стая.

Отново излязох навън, заключих вратата, оставих угасената лампа в стаята си, заключих и нея и тогава слязох долу, за да занеса на мястото му ключа, който бях получил от келнера. Проповедникът беше откъснал тайно този ключ, за да се срещне в необитаемата стая със своя съзаклятник. Но откъде ли знаеше за коя врата става и защо ли не беше провел разговора със съучастника си в задната сграда, там, където се намираше неговото помещение? Може би защото тази тайна среща щеше вероятно по-лесно да направи впечатление на тамошната прислуга, отколкото на гостите, заели стаите откъм лицевата страна на хотела, където в бъркотията и оледията на празничната вечер едва ли някой щеше да

обърне внимание на отделните лица.

Какво ли трябваше да направя? Да седна долу сред посетителите и да наблюдавам проповедника? Не, защото лесно щеше да забележи, че проявявам интерес към него, а и не обичам дима и задушния въздух в такива претъпкани помещения. Да пиша? Мислите ми бяха заети със съвсем други неща и добре знаех, че в момента никаква работа нямаше да свърша. И тъй, реших да се поразходя и междувременно да обмисля цялата история, в която обаче не виждах нито откъде да започна, нито за какво да се залавя.

От улицата пак хвърлих поглед през прозорците в голямото помещение. Но там не се виждаше вече непознатият, когото подозирах, че е в таен съюз с проповедника. Самият продавач на псевдорелигиозни книжки обаче все още седеше на една маса с Уотър и тъкмо в този миг вдигна чашата си, за да се чукне с него. Дали не си беше поставил за цел да го напие така, че да падне под масата? Откъснах едно листче от бележника си и написах следното предупреждение:

„Мистър Уотър, внимавайте да не се напиете и тази вечер пазете златото си особено бдително!“

Сгънах листчето, дадох го на едно хлапе, което от улицата любопитно надничаше в странноприемницата, посочих му на кого да го предаде и му казах да не отговаря на никакви въпроси, а веднага да си тръгне. Обещах му после да получи двайсет цента. Момчето влезе вътре и аз видях, че постъпи както му бях поръчал. Двата размениха само по две-три думи, след което уестманът пхна бележката в джоба си без изобщо да я прочете.

– Е? – посрещнах момчето, когато се върна при мен.

– Той ме попита от кого е бележката, а аз му казах, че ще разбере, щом я прочете. Тогава той рече, че след година щял да отговори, и я пхна в джоба си.

Хлапето получи своето възнаграждение и си отиде. Бях изпълнил дълга си. В момента не можех да направя повече. След като се поразходих около половин час, тази история почти престана да ме занимава и се върнах в странноприемницата, за да продължа в стаята си прекъснатата работа. Макар че ми потръгна, успях да я свърша едва по обед на следващия ден. Бях поръчал да ми донесат сутрешното кафе в стаята. За обяд слязох долу в помещението за гости, където подреждането и почистването от вчерашната бъркотия бе завършило току-що.

Бях единственият посетител, тъй че оберкелнерът имаше възможност изцяло да се посвети на приятната задача да избере за мен най-

хубавото от остатъците на тържествения гуляй и да ги даде да ги притоплят.

По-късно се появи и Уотър. Изглеждаше отпаднал и недоспал и с несигурни крачки се отправи към масата, където беше седял предишния ден и до която после го бях занесъл заедно със стола му. Сега той не ме удостои дори с поглед. Попитан от келнера дали желае да се нахрани, Уотър енергично отказа:

– Не, нито залък! Но ми донесете бутилка вино, и то от най-силното! Ухапе ли те куче, върху раната трябва да сложиш кучешка козина.

– Да не би и вас да ви е ухапало? – усмихнато го попита оберкелнерът.

– Само малко, но проповедникът беше като труп! Разбрахте ли как се беше напил, мистър Рост?

– Да, разказаха ми двамата келнери, които бяхме взели да ни помагат. Нали те са го влачили нагоре до стаята му.

– Така е. Тъй се беше натряскал, че не можеше нито да ходи, нито да си стои на краката. Трябваше да се погрижа за него и повиках онези хора да помогнат. Мъкнахме го през двора до задната постройка и оттам до стаята му направо го носихме. Той мярна ли се вече тук?

– Не.

– Нищо чудно, защото, както се беше насвяткал, едва ли и до вечерта ще... по дяволите, та той изобщо не е могъл да дойде тук, понеже няма как да излезе от стаята си!

– Че защо?

– Защото ключът от стаята му е в джоба ми. Въпреки че беше страшно пиян, все пак бе много загрижен за сигурността си. Макар че само ломотеше, успях да разбера желанието му. От продажбата на книжките си беше спечелил доста пари и се тревожеше за тях. Безпокоеше се да не би някой да се възползва от състоянието му, да се вмъкне при него и да го оберете. Ето защо ме помоли да го заключа и да прибера ключа.

– Странно желание, което може да хрумне само на някой пиян – подхвърли оберкелнерът.

– Защо?

– Толкова ли не можеше сам да се заключи и ключът му да остане при него?

– Прав сте и аз тъй му казах, ала възможно ли е да направиш нещо срещу това, което веднъж си е наумил един пияница? Принуден бях да изпълня желанието му. Той претърпя страхотно поражение, понеже

твърдеше, че можел да понесе поне пет пъти повече от мен, но въпреки сериозната му съпротива падна под масата преди мен. Но сега трябва да отида да видя какво е състоянието му.

Уотър стана и излезе.

Този човек се радваше на удържаната победа по пиене, но аз имах съвсем друго мнение за проведеното между тях алкохолно състезание. Искането на проповедника да бъде заключен от Уотър в стаята си никак не ми приличаше на неоснователното и причудливо желание на един пиян. По-скоро в мен се промъкна подозрението, че търговецът на евтини книжки и брошурки само се беше престорил на толкова натаралянкан, за да постигне някоя съвсем определена цел. Продължих да разсъждавам в тази насока и тогава ми хрумна мисълта, че може би ставаше въпрос за създаване на алиби. Ако бях отгатнал истината, то през изтеклата нощ златото на Уотър сигурно бе изчезнало. В такъв случай не беше ли мой дълг веднага щом се върне, да го накарам да провери дали неговите нъгитси са си все още на мястото? Всъщност, да, но всъщност и не. При напрегнатите отношения между двама ни, създадени от самия него, не е чудно, че предпочетох „не“-то пред „да“-го.

Имах и една друга твърде основателна причина за решението си да мълча. Дори и ако подозренията ми се оправдаеха и златото беше изчезнало, със сигурност можеше да се очаква, че всички издирвания щяха да останат безрезултатни. Проповедникът щеше да докаже, че дълго е седял в пивницата на хотела и там така е направил главата, че е трябвало да го занесат до стаята му, където чак до този момент е останал заключен. Неговият съзаклятник, с когото ги бях подслушал в съседната стая и който бе извършил престъплението, беше изчезнал със златото. Никой не го познаваше. Не можех да докажа, че двамата с проповедника са в таен съюз. Изобщо нямаше да ми повярват, че в стаята до мен е имало двама мъже, защото даже и оберкелнерът вече бе изразил съмненията си. Неговото свидетелстване щеше да противоречи на показанията ми, а нали той пазеше ключовете от стаите. Към всичко това се прибавяше и обстоятелството, че за мен златото на Уотър не беше толкова важно, колкото подслушания снощи план, насочен срещу тъй наречения чичо и неговия племенник. Именно него исках да осуеция, стига да имах и най-малката възможност. Обаче издадох ли, че съм подслушвал на свързващата врата със съседната стая, тогава съвсем глупава сам щях да се лиша от едно оръжие и щях да направя невъзможно предотвратяването на тежко престъпление, чието осуецияване зависеше изцяло от мен. Ето защо сега се налагаше да мълча.

След кратко време Уотър се завърна. Доведе и проповедника, който се правеше на много отпаднал и изгормозен, макар че външният му вид съвсем не свидетелстваше чак за такъв махмурлук. Даже яде с голям апетит, докато Уотър твърдеше, че му е невъзможно да преглътне и един зальк. И това обстоятелство ми показва кой от двамата е бил по-пиян.

Отначало заговориха за техния сключен облог, а после и за други неща, при което не пропускаха нито един що-годе удобен случай да подхвърлят обиди по мой адрес. Но аз се преструвах, че не ги чувам, и скоро си тръгнах, за да посетя първо госпожа Хилър, а после да направя и една разходка, която щеше да ме ободри след безсънната нощ. Когато споменах пред мисис Хилър, че искам да се поразходя, тя ме помоли да ѝ разреша заедно със сина си да ми правят компания, защото желала да използва случая да бъде с мен възможно по-дълго време. Учивостта не ми позволяваше да кажа „не“, нито да ѝ обясня, че под „разхождам се“ един уестман разбира нещо по-друго от това, бавно да влачи крак до някоя дама и да полага усилия да бъде за нея приятен събеседник.

И така от продължителната разходка, която бях запланувал, излезе едно скучно мъкнене из улиците на града, което ни доведе до мястото на вчерашното тържество и състезания по стрелба. Мислехме само да минем оттам, без да спираме. Понеже празникът беше свършил, очаквахме да заварим околността пуста и безлюдна, ала видяхме, че и днес там се стреляше и имаше доста хора, които зяпаха към мишените с таква любопитство, че младият Хилър отиде до там, за да разбере каква е причината. Той не се върна при нас, а отдалеч ни направи знак да се приближим. Научихме, че ще се състои извънредно интересна стрелба с облози, предложена и организирана още вчера от някой си мистър Уотър, и че са се стекли много повече кандидати и зрители, отколкото очаквали.

Бил съм свидетел на стотици състезания по стрелба между много опитни ловци в Дивия запад, а понякога и сам съм участвал. Ето защо нямах никакво желание още повече да си развалям и без това лошото настроение, като прехласнато зяпам нескопосаната и левашка стрелба на тези хора. Но любопитството на госпожа Хилър бе твърде голямо и ето как се видях принуден с присъствието си неволно да увелича тълпата от зяпачи.

Самото състезание по стрелба с награди, предвидено за този ден, всъщност бе вече свършило. Беше продължило повече от час и бе

приключило твърде неочаквано за местната ловна дружинка, понеже победител беше излязъл Уотър. Хората бяха помислили, че вече е преминало вълнението, неизбежно при всяко подобно съревнование за някаква награда, и се канеха да се разотидат по домовете си. Но ето че на глავозамайания от чувството си за превъзходство Уотър му беше хрумнала мисълта да удвои спечелената награда от петдесет долара на сто и да я заложи срещу същата сума на по пет изстрела. Никой от ловците не беше проявил куража да рискува толкова много пари срещу победителя, но за всеобщо удивление проповедникът беше заявил, че приема облога. Един богобоязлив продавач на религиозна книжнина, който изявява готовност да участва в състезание по стрелба с един уестман, и то обзалагайки се на сто долара! Това бе предизвикало невероятен фурор. Казах си, че едва ли ще има друг по-изненадан от самия Уотър и признавам, че този облог ми се виждаше далеч по-интересен от предишната стрелба. Тъкмо когато се приближихме до стрелбището, на висок глас започнаха да обявяват условията. Всеки щеше да си служи със собствената пушка, а петте изстрела трябваше да се дадат за две минути. Цифрите от различните улучени кръгове на мишената щяха да се събират и онзи, който набереше най-големия сбор, щеше да бъде обявен за победител.

По моя преценка разстоянието до мишените възлизаше на около сто и двайсет крачки, тъй че да улучиш центъра на мишената беше просто детска игра. Ако в случая имаше нещо за чудене и зяпане, то това беше обстоятелството, че всеки щеше да стреля със собствената си пушка и следователно проповедникът също притежаваше такова огнестрелно оръжие и не само че притежаваше, ами и винаги го мъкнеше със себе си. Значи продажбата на религиозно-назидателни писания бе за него само средството, което водеше към целта. Междувременно той беше хукнал към града, за да вземе от странноприемницата оръжието си, и тъкмо в този миг го видяхме да се връща.

Аз стоях доста далече от него, но все пак успях да забележа, че байцваната с киселина цев имаше матов блясък. Това събуди любопитството ми и накарах Хилър да се приближи до проповедника и без да бие на очи, да се опита да разбере дали близо до затвора ѝ на цевта има шанцован някакъв фабричен знак. За младежа не беше трудно да узнае каквото исках, понеже там имаше доста любопитни хора, които вземаха пушката в ръка и я разглеждаха. Той се върна при мен и ми съобщи, че на цевта прочел „Ролинг, Шелбивил, Тен“.

Това име ме накара да се стъписам. В Дивия запад има, или по-скоро имаше, ловци, прочули се благодарение на пушките си. Когато един

такъв човек се появеше някъде, оръжието му започваше да минава от ръка на ръка. Хората го оглеждаха и оценяваха тъй, както познавачите подробно разглеждат някой рядък расов кон. Всеки, видял такава пушка, разказваше за нея на други места и ето как ставаше така, че опитният и скитал се насам-натам уестман познаваше повечето хубави пушки отвъд Мисисипи по фирмения им щемпел или по името на собственика им в момента. Понеже се бяхме скитали къде ли не, двамата с Винету можехме с пълно право да твърдим, че тъкмо с тези неща сме особено добре запознати. Известни ми бяха само две пушки, които имаха щемпела на „Ролинг“. Едната беше собственост на един от помощник-вождовете на Винету, който беше „нонтон“ (Предводител. Б. не.п. изд.) на индианците пиналенхо. Другата принадлежеше на Еймос Санел, един стар, добродушен ловец на дивеч с ценна кожа, с когото се бяхме срещнали по време на есенния лов на бизони на север в Монтана. Няколко седмици прекарахме заедно и с разрешението му стреляхме не веднъж и дважд с неговата превъзходна едноцевна пушка. От двете страни на затвора ѝ той беше поръчал да гравират цветя, чиито тичинки отдясно на цевта образуваха буквата Е, а пък отляво – С. Но за да ги различи човек, просто трябваше предварително да знае, че тичинките се преплитат в две букви. Не бяхме чували този свестен и храбър старец да е умрял, и затова предположих, че в случая ставаше въпрос за някоя трета пушка от фирмата „Ролинг“, намираща се в ръцете на проповедника. Но и това бе напълно достатъчно, за да събуди в мен желанието поне за малко да я взема в ръце.

Всеки от двамата обзаложили се получи по една отделна мишена с дванайсет кръга. Кръг номер дванайсет беше най-вътрешният и той затваряше в себе си черния център на мишената. Най-външният кръг беше номер едно. Значи колкото по-точен беше изстрелът, толкова по-голямо бе и числото. Хвърлях жребий кой да стреля пръв. На Уотър се падна да започне. Парите бяха поверени в ръцете на една дама.

Тук трябва да кажа, че когато той вдигна пушката си за първия изстрел, аз направих няколко крачки напред, за да се приближа до него. Уестманът в мен все пак се пробуди. Уотър удари осмица. Като се има предвид, че неотдавна беше стрелял, това бе лош изстрел. После улучи даже и седмица, след което обаче уцели точно центъра на мишената. Последваха единайсетица и деветка. И така общо той събра четирийсет и седем точки. Ако с това умение бе успял да победи местната ловна дружинка, то наистина никак не беше трудно да предлагаш на членовете ѝ облози и да ги печелиш.

Ето че в този момент напред излезе проповедникът. Вниманието ми се удвои, защото със стойката, в която застана, и с този поглед, отправен към мишената от присвитите му очи, той не беше вече някакъв си продавач на нравоучителни книжлета. Ако в този миг го бях видял за пръв път, веднага щях да кажа, че е уестман, и то не от лошите.

Съвсем леко приведен напред, той вдигна пушката в положение за стрелба по начин, с който се отличават добрите стрелци на Запада. Прицели се кратко и натисна спусъка.

Улучи десятка.

– Това беше първият изстрел – засмя се той. – Ще последва и нещо по-добро, мешърс!

Вторият изстрел отново му донесе десет точки. Третият и четвъртият удариха в центъра на мишената, а петият улучи единайсетица. Следователно общо той събра петдесет и пет точки.

Уотър наведе глава. Миналия ден той сигурно много беше хвалил качествата си на уестман пред проповедника, защото е вярвал, че търговецът на религиозни книжки си няма никаква представа от „far west“ (Далечния запад. Б. пр.), а ето че сега бе принуден да преглътне факта, че този уж несведущ и неможеш човек го беше бил в стрелбата с осем точки и му беше взел сто долара. Победителят отговори на оваците, като самоуверено и надменно се поклони на всички страни, и после се отправи към споменатата дама, за да получи от ръката ѝ своята награда. Но още преди да се беше приближил до нея, той се спря, обърна се и вдигна ръка, в знак, че иска да чуят думите му. Подозирах какво решение бе взел. Там, където има някаква възможност отново да се загуби спечеленото, дяволът винаги е готов да продължи своята коварна и злорада игра.

– Ladies and gentlemen! (Дами и господа. Б. пр.) – извика той. – Не искам да постъпя по-малко почтено от мистър Уотър. Преди малко той предложи наградата си за нов облог. И аз ще направя същото. Залагам двеста долара на по пет изстрела. Кой ще ми излезе с тази сума?

Никой не му отговори. Погледнах към Уотър. Дали нямаше да се опита отново да си възвърне загубеното, а освен това да спечели допълнително нови сто долара? Изглежда, той размисляше. Досега беше загубил само петдесет долара, но вече ставаше дума за четворно по-голяма сума и като че тя му се виждаше твърде значителна.

Госпожа Хилър сложи длан върху ръката ми и тихо каза:

– Ето нещо за вас.

Щом синът ѝ чу тези думи, той възрази:

– Но би трябвало да са у него пушките му. С чуждо оръжие дори и най-големият майстор няма да постигне петдесет и пет точки от пет изстрела.

Нищо не отговорих, понеже в случая смятах участието си в тези облози за изключено. За мен бе важно само веднъж да взема в ръце пушката на проповедника и да я разгледам. Ала било писано да стане иначе.

Победителят повтори предложението си още няколко пъти, но безрезултатно. Същевременно той оглеждаше хората наоколо, при което погледът му падна върху мен. По лицето му се изписа подигравателно изражение и това ме наведе на мисълта, че подведен от силното желание да си отмъсти, той ще се заяде с мен. И наистина! Проповедникът вдигна ръка, посочи към мен и извика:

– Look here! (Погледнете насам! Б. пр.) Ей тук е застанал един тип, който се държи така, сякаш има акъл за хиляда души! Вчера мистър Уотър, който е един умен и несравним уестман, бе така обсипан от същата личност с какви ли не мъдрости, като че в сравнение с него мъже от рода на Огнената ръка и Поразяващата ръка са просто някакви глупави хлапета. Че погледнете го, де! По професия е писател, значи дъвче хартия и пие мастило, но се надува така, сякаш знае всички трикове и номера на целия Див запад. Ето, сега му се предлага случай да докаже, че освен да приказва, може и да направи нещо. Аз ще му подвикна: come on!

Всички погледи се насочиха към мен, ала изписалото се по лицата на присъстващите изражение не беше особено ласкаво за мен. Госпожа Хилър и синът ѝ бяха направо възмутени от подобно поведение, но аз останах спокоен и изобщо не отговорих.

– Ето, сами виждате, че не е в състояние да каже и една дума! – продължи проповедникът. – Когато става въпрос за дела, такива самохваляковци като него се изплашват до смърт!

Тук през смях се намеси и Уотър, чиито думи и чувства напълно бяха изказани от проповедника:

– Хич не си правете труда! Този човек през целия си живот не е държал в ръката си пушка.

– Или може би няма пари, а? – подвикна отново проповедникът. – Ами тогава нека заложи само сто срещу моите двеста долара, добре, дори и петдесет! Виждате ли как се смути? Вече се изпоти от страх.

– Ако бях на ваше място, щях да му позволя да участва в стрелбата, без да залага каквито и да било пари. Та той бездруго няма да улучи мишената – предложи Уотър.

– Добре, добре! Значи срещу моите двеста долара той няма да

залага нищо! – съгласи се проповедникът, подигравателно ухилен. – С удоволствие ще си рискувам парите, само и само да покажа на уважаемите зрители как стреля един човек, който е свикнал да дъвче хартия.

За всеки друг тези думи щяха да са голямо унижение и излагане, обаче за мен цялата работа бе страшно забавна. Придадох си много смутено изражение на лицето и не се възпротивих на стоящите наоколо хора да ме тикат и бутат напред както си искат. Интересът към стрелбите с облози непрекъснато бе нараствал, но сега, когато ставаше въпрос за един такъв майтап, той бе достигнал своята кулминация. Победителят, постигнал петдесет и пет точки само с пет изстрела, залагаше своите двеста долара срещу нищо, с единствената цел да достави на присъстващите едно весело развлечение. Хората вече предварително се смееха и ме побутваха към него. Когато се изправих пред проповедника, той подигравателно се разсмя и каза:

– Е, ето ви и вас най-сетне! Ами как... как ви беше името?

– Майер – отвърнах аз.

– Да, Майер... Майер! Все пак името Майер няма в случая никакво значение, понеже важното е да се улучи мишената. Значи ще се състезавате с мен в стрелба, а?

– Но... аз нямам пушкало! – колебливо възразих.

– Пушкало ли? Пушкало! Добре казано! Чухте ли, мешърс? Той рече пушкало! Пушкало, ха-ха-ха-ха! Веднага ще ви помогнем в тази беда, мистър Майер, като ви разреши да стреляте с моето пушкало. Пушкало, ха-ха-ха-ха! И тъй, съгласен ли сте?

– Да... да, ами навярно трябва да се съглася.

– Да, трябва! Няма да се измъкнете! И така, залагам двеста долара и ако ме биете, те са ваши. Ей онази лейди ще ви ги даде. Разбрахте ли ме?

– Йес!

– Ще хвърляме ли жребий кой да стреля пръв?

– Йес!

– Или направо аз да започвам?

– Йес!

Изглежда, той смяташе, че е под достойнството му да стреля след мен, тоест след като аз пропусна мишената.

– Добре! – съгласи се той. – Значи аз стрелям пръв. Мешърс, отдръпнете се! Представлението веднага започва.

Хората все още стояха стълпени около нас, но сега отстъпиха назад, за да ни направят място. Върху дупките от куршуми в двете

мишени бяха залепени нови листчета. После моят противник пристъпи напред, за да даде първия си изстрел. Вече беше вдигнал пушката си в положение за стрелба, когато отново я свали и за да го чуят всички, силно извика:

– Милейдис и мешърс, не си мислете, че и сега ще ударя петдесет и пет точки! Би трябвало да се срамувам да предлагам на моя противник една съвършено непреодолима граница. Затова ще стрелям както ми падне. И тъй, гледайте внимателно!

Той улучи първо деветка, после една осмица и след това пак деветка. За четвъртия си изстрел се прицели по-старателно и резултатът беше единайсетица. Накрая дойде и една десетка. Следователно той събра четиридесет и седем точки.

– Не е кой знае колко много, но за такъв загубеняк е повече от достатъчно – изсмя се той. – Ето ви пушката... тоест пушкалото, ха-ха-ха! А тук са и патроните.

Съвсем спокойно приех неговия „загубеняк“ и хванах пушката за цевта с приклада нагоре, за да я разгледам.

Бурен смях бе последицата от тази привидна несръчност, а Уорън извика:

– Залагам двайсет долара, че с петте си изстрела няма да събере и трийсет точки. Кой приема облога?

Никой не прояви необходимата смелост. Само Хилър се обади:

– Залагам двайсет долара срещу вашите. Кой ще държи парите? Съгласни ли сте да са у майка ми?

– Да, добре! – изсмя се Уотър. – Безразлично ми е кой ще ги държи някоя и друга минута, защото после тъй или иначе ще ги получа.

Преди всичко огледах затвора на пушката и от двете му страни. Забелязах цветята, образуващи буквите С и Е. Следователно оръжието беше на нашия стар познайник Еймос Санел. Как ли бе попаднало в ръцете на сегашния си собственик? Дали с помощта на някое престъпление? В момента нямах време да се занимавам по-дълго с тази мисъл. Преди всичко ме успокои фактът, че държах в ръцете си пушка, която познавах. Все пак поне в първия изстрел не можех да бъда сигурен, понеже бе напълно възможно междувременно за оръжието да не са били полагани особено добри грижи. Първият изстрел трябваше да ми послужи за изпробване точността на пушката. Но накъде да стрелям? Искаше ми се да бия моя противник с четиридесет и осем точки. За това бяха достатъчни четири попадения точно в центъра на мишената. Значи първият куршум бе всъщност излишен и можеше да ми послужи за споменатото

изпитване на оръжието. Реших изобщо да не стрелям в целта.

– Хайде, давай! – нетърпеливо завикаха зрителите. – Стреляй, де! Кога ще се започне най-сетне?!

Вдигнах пушката в положение за стрелба възможно най-непохватно и левашки, прицелих се в един чеп на дебелата дървена преграда зад самото стрелбище, поставена там, за да „улавя“ куршумите, и натиснах спусъка. Неуспехът ми бе означен с гръмогласен кикот, но за мен резултатът бе твърде успокоителен, защото бях улучил чепа.

– Тоя разстреля защитната стена – ликуващо изкрещя проповедникът. – Хора, отдръпнете се, защото е опасно да му стоите отстрани. Убеден съм, че като нищо ще успее да стреля и успоредно на лакътя си.

Овации от всички страни възнаградиха тази неспособна шега. Отново заредих и същевременно забелязах, че физиономията на Хилър бе станала още по-угрижена. Затова на висок глас го подканих:

– Мистър Хилър, не се безпокойте за четиридесетте долара! Нека вашата майка ви ги даде отсега, защото сигурно ще спечеля.

Думите ми предизвикаха неописуем смях, а след като шумът поутихна, Уотър извика:

– Нали чухте, че този тип съвсем е откачил! Ако иска да събере повече от постигнатите досега четиридесет и седем точки, той би трябвало да улучи четири пъти центъра на мишената!

– Така и ще направя – отвърнах аз.

– Охо! Това вече не е нищо друго, освен чиста лудост!

– Pshaw! Изглежда, всички до един са слепи. Необходимо беше да изпитам пушката и можех да го направя, прицелвайки се в дванайсетицата, обаче го сметнах за ненужно заради един такъв бездарен стрелец като проповедника. Който след толкова усилия с пет куршума събира едва петдесет и пет точки, нека запази любимата си дума „загубеняк“ за собствената си персона. И така, внимавайте! Оттук нататък всичко ще стане по-бързо.

Вторият ми изстрел изтрещя. Улучих един сантиметър навътре от ръба на черния център на мишената. Следващият куршум попадна още по-близо до средата на централния черен кръг, а с четвъртия и петия изстрел пронизах самия център на мишената. Знам много добре, че рискувах прекалено, като разчитах да улуча четири пъти последователно дванайсетицата, но има стрелци, а за щастие и аз съм от тях, които предварително получават чувството, че попадението ще е точно в средата на мишената. Това е горе-долу като при добрия играч на бiliarд, който предварително е уверен, че последователно ще направи сто точки. Той

знае, че именно в дадения момент е напълно спокоен и че всички други необходими предпоставки за успех също са налице. И действително прави стотте точки.

Сега вече поведението на зрителите се промени коренно. Отначало всички бяха като онемели, но после избухна истинска буря от аплодисменти. Видях как госпожа Хилър даде на сина си четиридесетте долара и как се запъти към дамата, която държеше другите двеста. Но тъкмо когато тя се канеше да ми даде парите, проповедникът бързо се втурна към нас и се развика:

– Чакайте, чакайте! Тези пари са мои! Всичко беше само шега.

Мигновено около нас се образува кръг от зяпачи, които бяха любопитни да видят как щеше да се реши този спор помежду ни. Моят противник посегна към парите, но аз отблъснах ръката му и го предупредих:

– Веднъж вече ви дадох един урок. Не се опитвайте да ме предизвиквате да ви дам и втори, защото той може да се окаже и по-болезнен. Вие заложихте двеста долара, а аз си ги спечелих. Те са мои. Съветвам ви спокойно да понесете тази загуба, иначе е възможно да ви изляза по съвсем друг начин.

– Да не би да ме заплашвате? – ядосано ми се сепна той. – Не сте вие човекът, който би могъл да изплаши дори и някоя бълха, свила се в дрехите ми.

– Намерението ми е не толкова да се занимавам с бълхите в дрехите ви, колкото с паразитите в съвестта ви.

– Какво ли знаете за моята съвест? Ако пак ви се ще да изтърсите някоя шуротия, хайде, казвайте я!

– Well! Откъде имате тази пушка, набожни човече?

– Откъде ли? Естествено, че съм я купил!

– Кога я купихте?

– Отдавна. Преди повече от десет години!

– Това е лъжа!

– Лъжа ли? Господине, не се осмелявайте да ме обиждате!

– Pshaw! Познавам тази пушка. Чували ли сте някога името Еймос Санел?

Този въпрос го изненада толкова много, че не успя веднага да се овладее. Той пребледня като смъртник, но после бързо се съвзе и с несигурен глас ми отговори:

– Това име ми е... то ми е... непознато.

– Тогава да ви кажа, че Еймос Санел е или може би беше ловец на

животни с ценна кожа, с чиято пушка... която сега е ваша, често съм стрелял. Затова и успех четири пъти да улуча центъра на мишената. Докато е жив, такъв човек никога нито продава, нито подарява подобно оръжие. Следователно съм принуден да предположа, че или му е било откраднато, или едва след смъртта му е попаднало в други ръце. Какво ще кажете вие?

– Нищо друго, освен че трябва да ми докажете, че моята пушка е собственост на този Еймос Санел.

– Нищо по-лесно от това! Името му е гравирано!

– Я виж ти! Гравирано? Дами и господа, я огледайте пушката внимателно и ако намерите по нея някакво име, нека ме обесят на място!

Той я подаде на застаналите наоколо хора да я разгледат. Никой не намери буквите. Тогава аз им посочих двете страни на затвора и обясних:

– Крадецът, или може би дори убиецът, сигурно е огледал пушката много внимателно, обаче е бил твърде глупав, за да забележи, че в тези цветя се крият началните букви на името. Взрете ли се по-внимателно, ще различите как тичинките образуват едно Е и едно С, което ще рече Еймос Санел!

Сега вече те наистина лесно откриха буквите и се отдръпнаха от проповедника. Той яростно ми изсъска:

– Мошеник, при зареждането случайно сте забелязали приликата на тичинките с двете букви и набързо сте съчинили тази лъжа, за да ми отмъстите.

– За някоя и друга минута ще ви остана длъжник за вашия „мошеник“ и поради основателни причини на първо време ще ви оставя да си вървите заедно с пушката. В момента става дума само за нашето състезание по стрелба. Аз искам да си получа наградата, а вие не желаете да я изплатите. Нека присъстващите решат. Ще се подчиня на тяхната присъда. И така, ladies and gentlemen! Мои ли са парите?

– Да – разнесе се наоколо.

– Well, тогава ще ги взема, а ако някой се опита да ми попречи, ще си има работа с мен!

Отново се обърнах към дамата, но проповедникът побърза да се изпречи между двама ни и извика:

– Стой! Няма да го допусна. Това беше един облог и парите все още не са изплатени. Съдът ще реши, че в такъв случай никой не може да бъде принуден да плати!

– Дрън-дрън! Вие сигурно имате такъв страх от съда, че и през ум няма да ви мине да се обърнете към него за помощ. Впрочем, съд... съществува и един такъв съд, който човек сам създава и аз незабавно ще ви запозная с неговата дейност. Преди малко ви останах длъжник за думата „мошеник“ и сега искам да ви се издължа. Наградата за нея са три шамара, които незабавно ще ви зашлевя. Не се нуждая от квитанция. Я елате насам, вие, благочестиви човече!

Проповедникът понечи бързо да се отдалечи, обаче аз го стиснах за врата, завъртях го с лице към мен и той получи обещаното заплащане с такава бързина, че изобщо не направи опит да се защити. После го блъснах така, че отлетя надалеч и там падна на земята и тогава най-сетне взех двестата долара от ръката на жената. Прибирайки парите в джоба си, аз поздравих присъстващите, чието мнение за мен коренно се беше променило след четирите толкова успешни попадения, и когато се отдалечих с госпожа Хилър и сина ѝ, бяхме изпратени с многогласни викове „браво!“.

– Това бе едно наистина великолепно приключение! – обади се младият Хилър. – Благодарение на нашата малка разходка спечелихте хубава сума.

– Pshaw! Действително не ми беше до парите. Взех ги само за да го накажа. Впрочем, и вашето доверие в мен бе възнаградено, макар и печалбата ви да е по-малка. У вас ли отиваме?

– Да, естествено у дома!

– Позволете ми най-учтиво да ви откажа! Подозирам, че проповедникът съвсем скоро се кани да изчезне от града, а аз имам основателни причини да отида в хотела. Казах за него някои неща, които му навлякоха презрението на хората, и предполагам, че той вече усеща как тук започва да му пари под краката. Ще ви придружа до жилището ви. Може би вечерта пак ще се видим.

– Чак вечерта ли? – попита синът. – Нима се налага да си тръгнете толкова внезапно? За мен всяка минута, която мога да прекарам заедно с вас, има голяма стойност. Ще работите ли сега?

– Не.

– А очаква ли ви някакво друго важно задължение?

– Не.

– Ах, позволете ми да остана с вас! Ще изпием по една бира в странноприемницата. Така ще ми направите голяма услуга. Толкова рядко излизам!

Не държах особено на подобно предложение, но нямаше как да

проявя неучтивост и се съгласих.

След като изпратихме майка му до дома ѝ, ние се отправихме към странноприемницата, където в присъствието на жена си и на оберкелнера съдържателят ме посрещна с учудения въпрос:

– Мистър Майер, какво се е случило? Първо дотича проповедникът и сипейки по ваш адрес какви ли не ругатни, ни заяви, че ще отпътува, понеже сте го изгонили от града. След като отиде в стаята си, се появи и мистър Уотър, който също ви проклинаше, и ме попита къде е проповедникът. Щом разбра, че се кани да заминава, и той отсече, че му се налагало да напусне хотела, защото не искал да живее под един покрив с човек като вас.

– Двамата не се ли видяха? – попитах аз.

– Не.

– Значи първо дойде проповедникът, а после и Уотър, така ли?

– Да.

– Тогава първият от тях все още не знае, че вторият се кани да напусне Уестън, нали?

– Не, не знае. Защо ме питате?

Предпочетох да не му казвам истинската причина. Ако моите доста смели заключения бяха верни, то сега, при събирането на багажа си, Уотър трябваше да открие, че... изобщо не успях да довърша мисълта си, защото в същия миг, пребледнял от уплаха, той се втурна в помещение-то и се приближи до хотелиера с думите:

– Незабавно изпратете да повикат шерифа и полицая! Обрали са ме! С взлом са влезли в стаята ми и са откраднали всичките ми златни зърна и целия златен прах!

Човек лесно може да си представи какво впечатление направиха думите му. В случая не ставаше въпрос за най-обикновена кражба. И собственикът на хотела знаеше, че златото на Уотър тежи около половин центнер. Затова той го подкани накратко да му разкаже как се е случило всичко. Обраният уестман се опита да овладее обзелата го възбуда и каза следното:

– Побързах да отида в моята стая, за да си събера багажа. Сандъкът със златото беше в гардероба. Не може току-така да бъде изваден, понеже съм го завинтил за дъното на гардероба с осем големи бурми. Бурмите минават през дъното на сандъка и ако човек поиска да ги развие, ще трябва първо да изпразни цялото му съдържание, тоест да извади златото. Но това струва толкова усилия, че всеки взломаджия ще се откаже да го краде заедно със сандъка. Обаче всичкото злато е изчезнало. Как?

Сандъкът беше заключен, а и гардеробът също. През деня носех двата ключа винаги в джоба на панталоните си, а през нощта ги пяхах под възглавницата. И ето на, когато отворих гардероба, а после и сандъка, за да го отвинтя, видях, че е празен! Веднага изпратете да извикат полиция и шерифа! Никой не бива да напуска хотела! Обявявам за арестуван всеки, който се намира в сградата! М особено този немец, дето се нарича мистър Майер.

При тези думи всички очи се извърнаха към мен.

– Защо пък тъкмо този господин? – учудено попита хотелиерът.

– Защото вероятно той е крадецът. Нали му разказах всичко! Това беше голяма непредпазливост от моя страна, за която дълбоко се разкайвам.

Имайки предвид силната възбуда, в която беше изпаднал Уотър, приех обвинението му съвсем спокойно. Хотелиерът не обърна никакво внимание на думите му, а само го подкани да го придружи до стаята, където бе извършен обирът. Преди да прекрачи прага на вратата, Уотър се обърна назад и подвижна на келнера:

– Мистър Рост, не изпускайте от очи този немец докато се върна! Изобщо не бива да излиза от стаята!

Равнодушието ми твърде учуди Хилър. Жената на хотелиера, както и оберкелнерът, ме помолиха да не вземам насериозно думите на разгневения златотърсач. Все още бил сърдит заради ефектния и енергичен урок, който му бях дал предишния ден.

– Нима собствениците на хотела не подозират, че вие сте Олд Шетърхенд? – тихо ме попита Хилър.

– Нямаат ни най-малка представа – отвърнах му.

– На ваше място бих им казал.

– Защо?

– Защото после ще вземат съвсем друго становище относно отпавеното ви обвинение.

– О, тези хора знаят много добре, че не аз съм крадецът, а ако някому хрумне да обърне внимание на това смешно и глупаво подозрение, тогава ще им кажа името си и то ще ги накара да си променят мнението.

– Да, така е, понеже името Олд Шетърхенд е толкова уважавано, че само то би ви послужило като доказателство за вашата почтеност.

В този момент хотелиерът и Уотър се върнаха. Бяха изпратили вече един човек да отиде в полицията.

– Ако полицейските чиновници не хвърлят повече светлина в тази работа, тя ще си остане завинаги тайна. Не мога да проумея как се е

случило всичко това!

– И аз не мога – призна си Уотър. – Само по себе си станалото ми е съвсем необяснимо, но затова пък толкоз по-добре знам кой е негодникът, който ме докара до просешка тояга, или по-скоро се е опитал да го стори. Той все още е тук и се надявам, че ще съумеят да го принудят да признае къде е скрил златото ми. Ето, сядам тук и няма да му позволя да мръдне от мястото си, докато не дойде полицията!

Хвърляйки ми отровни, изпълнени с омраза погледи, той седна между мен и вратата. И този път не се обадох, ала хотелиерът му каза:

– Още горе във вашата стая ви обясних, че с вашето подозрение сте по съвсем погрешна следа. Във всеки случай трябва да търсите крадеца другаде, а не тук, в моя хотел.

– Pshaw! Знам по-добре от вас!

– Той едва ли би посмял да седне тук при нас!

– О-о, има нахални типове, които именно с това, че остават, се опитват да отклонят подозрението от себе си и да го прехвърлят върху невинни хора. Известни са ми тези трикове, понеже съм стар и опитен уестман, който не позволява толкова лесно да го водят за носа!

В същия момент се появи шерифът заедно с един полицай, който застана до вратата. Шерифът попита къде е ограбеният мистър Уотър. Уестманът скочи на крака и се представи. Разказа му същото, което преди малко беше споделил и с хотелиера, и накрая не скри и насочените към мен подозрения. След това шерифът се осведоми:

– Казахте ли и на други хора къде се намира златото ви?

– Не, никому.

– И поддържате подозренията си?

– Да, още повече че снощи този немец съвсем необмислено се изпусна за кражбата.

– А-а! Това наистина кара човек да се замисли. Той сбърчи чело, огледа ме, кажи-речи, съжалително, пристъпи към мен и ме попита:

– Немец ли сте?

– Да, а вие янки ли сте?

– Слушайте, човече, тук аз задавам въпросите, а не вие!

– Че кой ли ще ми забрани да питам кой и какъв е човекът, който разговаря с мен?

– Мътните го взели! Аз съм шерифът!

– Хубаво! Но това трябва да се каже, понеже ние, хората, просто не сме всезнайни. Сега съм на ваше разположение и с удоволствие ще отговарям на въпросите ви, стига само да са учтиви.

– Трябва да ви разпитам и ако поискам, ще ви арестувам.

– Последното едва ли ще направите.

– Че кой ще ми попречи?

– Аз!

Той направи крачка назад, огледа ме с подигравателно изражение, засмя се и каза:

– Вие? Да ми попречите? Я бъдете тъй любезен да ми обясните как ще стане тази работа!

– Няма ли да е по-добре да ви покажа?

– Well! – кимна той. – Страшно съм любопитен да видя! Без да се бавя, аз го сграбчих за дрехите пред гърдите и за едното бедро, вдигнах го, занесох го до отворения прозорец и там му обясних:

– Ей оттук ще ви изхвърля навън, сър. Но тъй като до този момент все още не сте ми заявили, че ме арестувате, на първо време пак ще ви върна там, откъдето ви взех. Ха така, ето че пак си стъпихте на краката.

Занесох го обратно и го оставих пред моята маса. От смайване и изненада той изглеждаше като парализиран, но съвсем скоро се показа толкова по-енергичен.

– Слушайте, та вие посегнахте на шерифа! – прогърмя гласът му. – Знаете ли какво означава това?

– Да съм посегнал? Хайде бе! Вие ме подканихте да ви покажа как ще стане всичко и аз изпълних желанието ви. Тук има и свидетели.

– Човече, с вас мога да разговарям и по-иначе, отколкото, изглежда, си мислите. Поискам ли да ви задържа, тогава няма да се изправя пред вас така, че най-удобно да ме сграбчите. За тази цел съм довел тук полиция.

– Лека-полека получавам чувството, че познавам законите на щата Мисури по-добре от вас, държавния чиновник. Без съдебна заповед тук не може да бъде извършен никакъв арест. Не го ли знаете? Къде ви е заповедта? Но даже и да я имахте, аз съм чужденец. Би трябвало да се обърнете първо към „circuit court“ (Окръжен, околийски съд. Б. пр.) или към някоя друга, по-висшестояща инстанция.

– По дяволите! Та това беше цяла лекция по правата и задълженията на полицията! – извика той, полагайки усилия да скрие смущението си. – Значи трябвало да съм учтив и любезен към вас, така ли? Well, ами тогава да опитаме! Мистър Майер, вие ли откраднахте златото?

– Не!

– Не ли? Е, тогава ще потърсим малко във вашата стая.

– Няма да го допусна, защото според законите на щата Мисури и за

обиск е необходима съдебна заповед.

– Удивен съм! Изглежда, вие, чужденецът, сте изучили нашите закони буквално до последната запетайка!

– Както се вижда, това е просто необходимо!

– Е, и аз съм запознат с тях не по-зле от вас. За да извърша тук обиск, не ми е нужна заповед, защото сигурно собственикът на хотела няма да ми откаже съгласието си.

– Стаята ми изобщо не засяга собственика! Според законите на щата Мисури всеки гост на даден хотел е пълноправен собственик на стаята, в която живее и за която плаща. Следователно не е необходимо неговото разрешение, а моето.

Естествено шерифът също знаеше тези закони. Само дето си беше въобразил, че не е нужно да ги спазва и когато става въпрос за някакъв си чужденец. Значи нямаше право на обиск... нито да ме арестува... но все пак нали аз бях обвинен? И на всичко отгоре това мое поведение! Той преглътна яда си и каза:

– Сър, не прекалявайте и не ми усложнявайте службата! И за вас ще е по-добре, ако се съобразите с обстоятелствата и не ми се опъвате.

– Знам, че е така, но съм заподозрян несправедливо и забранявам да бъда така нагрубяван с думи и изрази, сякаш срещу мен има вече стотина доказателства. Излъгали са ви, сър! Не съм единственият, пред когото обраният мистър Уотър е говорил за златото си. Попитайте хотелиера и оберкелнера!

Двамата признаха, че без да го питат, уестманът и на тях беше разказал цялата история за откриването на находището и дори им беше показал сандъка със златото.

– А попитайте също и ей онзи там! – добавих аз, посочвайки към вратата, на прага на която току-що се появи проповедникът.

Негодникът все още не знаеше, че кражбата е вече забелязана и шерифът е дошъл. Уотър скочи на крака, застана покровителствено до него и каза на полицейския служител:

– Този джентълмен е мой добър приятел, който наистина също знае всичко, но аз гарантирам за него.

– Well! И той ли живее тук?

– Йес!

– Тогава съм принуден да го разпитам, въпреки вашето поръчителство. Мистър Майер, кажете ми, ще бъдете ли тъй разумен да ме пуснете в стаята си да се поогледам?

– Да – отвърнах му аз, – но при условие че претърсите също стаята

и багажа на проповедника.

– Съгласен!

– Не, не съм съгласен! – извика Уотър. – Няма да позволя да обиждате приятеля ми! Мога да докажа, че по времето, когато без съмнение е извършена кражбата, ние седяхме заедно на една маса. После двамата отидохме в неговата стая, където го заключих и прибрах ключа в джоба си. Заемете се по-енергично само с този мистър Майер, който още с бруталните си действия доказа, че съвестта му не е чиста.

Това повторно обвинение най-сетне ме ядоса и ме подведе да кажа следните необмислени и прибръзани думи:

– Що се отнася до този мним джентълмен, то аз съм готов да ви разкажа за него такива неща, които вероятно много ще ви изненадат. Нека най-напред ни докаже, че пушката на Еймос Санел е негова законна собственост. Освен това и в друго отношение го познавам доста по-добре, отколкото, изглежда, подозира. Ще ви приведа необорими доказателства, че на съвестта му тежи дори и иначе толкова предпазливият Уели.

– Какъв Уели? – попита ме шерифът. – Какво е станало с този Уели?

– Скоро ще узнаете. Преди всичко заповядайте на вашия полицаи да не мърда от вратата и да не пуска навън този продавач на богоугодни писания! Предполагам, че няма да се поколебае да... стой, стой!

Когато подслушвах разговора му с неговия съзаклятник, проповедникът беше казал, че за него ще е цяло удоволствие да присъства на разкриването на кражбата. Ето че сега бе настъпило времето за това удоволствие. Само че нещата стояха съвсем не така, както си ги беше представял. Моите обвинения му дойдоха като гръм от ясно небе. Още по време на стрелбата с облози под краката му бе започнало да пари, но сега той явно почувства, че става съвсем горещо, и в мига, когато поисках даже и строго да го охраняват, негодникът бързо се съвзе от уплахата, обзела го при споменаването на името на Уели, и с два светкавични скока изчезна през вратата. В ръцете си той не носеше нищо. Следователно вещите му все още се намираха горе, в неговата стая. От това можеше да се заключи, че ще отиде да вземе поне пушката си. Ето защо подканих присъстващите заедно с мен да се втурнат към задната постройка, за да го задържим. Бързо се отправих към вратата, но шерифът ми препречи пътя и предупредително нареди:

– Сър, моля ви да останете! Вие сте обвиняем и нямате право да излизате навън.

– Но това би било равно на арестуване, а както вече споменах, няма да търпя подобно нещо.

– Не ме разбирайте криво! Не сте арестуван, а само ви моля да останете тук, докато се върна. Ще ми обещаете ли това?

Искането му ми се видя толкова смешно, че избухнах в смях и пак си седнах на мястото.

– Well, ще остана да ви чакам, докато се върнете, но побързайте, защото иначе проповедникът ще избяга и премъдрият мистър Уотър никога вече няма да види своите нъгитси!

Всички излязоха тичешком през вратата, оставяйки ме с Хилър в стаята под любезния надзор на полия. Наистина беше глупаво от моя страна да издам на проповедника, че съм проникнал в тайните му, но след като шерифът извърши друга, още по-голяма глупост, не можех повече да се ядосвам на моята. В този момент ми беше безразлично дали щеше да им избяга, или не.

Вярно, че като помислех за подслушания коварен план, засягащ тайнствения чичо и племенника му, на мен ми ставаше ясно, че с бягството на проповедника сметките ми много щяха да се объркат. Бих се надявал, че той ще остане и по един или друг начин щеше да ми се предложи случай да узная нещо повече за тези двама мъже. Ако успееше да избяга, цялата ми проникателност нямаше да ми помогне. Тогава навярно щях да се видя принуден да се откажа от всяка надежда да науча кои са онези хора, които предстоеше да бъдат подмамани в планините при въпросния файндинг-хоул.

Хилър беше щастлив, че съм му разрешил да дойде с мен, но не можеше да проумее защо все още не им казвах името си.

Твърде много време измина, преди шерифът да се появи заедно със своите придружители. Когато най-сетне се върнаха, за съжаление беглецът не беше между тях.

Полицейският служител забеляза погледа, който му отправих, и каза:

– Сър, не се смейте!

– Че нима се смея? – попитах аз.

– Да, макар и тайно. Просто ви личи!

– Сър, онова, което забелязвате, не е подигравка, а любопитство. Ще ми позволите ли да се осведомя дали проповедникът е отишъл в стаята си да поспи?

– Забранявам ви подобни шегички! Човекът избяга и ние напразно тичахме подир него чак докато излязохме извън града.

– Когато стигнахте до стаята му, той беше ли вътре?

– Да, обаче беше заключил вратата.

– Трябваше да го обградите от две страни – откъм вратата и откъм прозореца.

– Така и направихме, но когато застанахме под прозореца, видяхме, че е отворен. Човекът вече беше скочил долу и бе изчезнал.

– Взел ли е нещо от вещите си?

– Само пушката. После мистър Рост донесе една стълба, с нейна помощ влезе в стаята през прозореца и ни отвори вратата. Претърсихме помещението, но намерихме само един куфар.

– Какво имаше вътре?

– Религиозни книжки. Каквото не е продал вчера.

– Хмм! Мога ли да отида за малко да се поогледам?

– Какво ще правите там? Да не се смятате за по-прозорлив от един полицейски чиновник?

– Не, но се случва понякога един човек да открие нещо, на което другите не са обърнали внимание.

– Ето на, пак същото – намеси се Уотър. – Мистър Майер е убеден, че никой друг не може да се мери по акъл с него. Именно това съмнение затвърждава в мен възникналото подозрение. Той е крадецът.

С това вече най-сетне чашата преля. Изправих се, приближих се до него и заявих:

– Човече, с теб дълго бях търпелив, но сега вече търпението ми се изчерпи. Кажеш ли още една-единствена обидна дума, така ще те запокитя към тавана, че ще залепнеш там!

Ето че шерифът се обади заповеднически:

– Никакви заплахи! Мой дълг е да водя тук полицейско разследване и в никакъв случай няма да допусна обраният да бъде хокан по такъв начин и заплашван от заподозрения в кражбата. Елате с мен да се качим горе! Ще огледам първо мястото на престъплението, а после и вашата стая!

– Добре! Обещах да не ви преча на претърсването и ще удържа думата си. Обаче след това ще си направя удоволствието да ви покажа какво трябва да направи човек, за да може да различи виновни от невинни и как да се отнася към един джентълмен като с джентълмен. Може би после на тавана ще има залепени не един, а двама.

– Слушайте, човече, това, което казахте, е достатъчно, за да ви сложим белезниците! И бездруго ги носим и ако...

Той млъкна и погледна към прозореца, откъдето долетя силен

конски тропот. Отвън се появиха един индианец и два великолепно жребеца с индианска сбруя. За да надникне в стаята, червенокожият се наведе от седлото така, че дългата му разпусната черна коса, кажи-речи, стигна до земята. Хотелиерът бързо се приближи до прозореца и ние чухме индианеца със звучен глас да пита:

– Това е странноприемница, нали? Дали моят брат Олд Шетърхенд е отседнал тук?

– Олд Шетърхенд ли? – учудено попита хотелиерът. – Че няма той е тук, в Уестън?

– Да. Още вчера е пристигнал и понеже тази е най-добрата странноприемница, предполагам, че живее тук. Аз съм Винету, вождът на апачите.

– Винету, Винету! – възкликнаха всички и се втурнаха към прозореца. А аз още в следващия миг се озовах на улицата при него.

– Винету, братко мой, поздравявам те!

– Шарли, братко мой, подай ми ръката си! Тъмните му очи усмихнато огледаха новите ми дрехи и той продължи:

– Моят брат Шарли ще трябва да свали тези дрехи на бледоликите и пак да носи своето кожено облекло. Но днес ще останем тук. Харесва ли ти в тази къща?

– Странноприемницата е хубава, а живеещите в нея хора са добри, но в момента вътре има полицаи, защото беше откраднато злато. Един бледолик ме обвинява, че аз съм крадецът.

– Уф! Поразяващата ръка крадец! Но този бледолик веднага те помоли за извинение, нали?

Вътре в стаята можеше да се чуе всяка наша дума. Затова едва забележимо намигнах с око, един знак, който Винету веднага разбра, и отговорих:

– Не. Въпреки всичките ми уверения той продължава да твърди, че аз съм крадецът. Шерифът също му вярва и току-що ме заплаши, че ще окове ръцете ми в желязо.

– Уф! Нека моят брат върви пред мен. Веднага идвам. Лекото намигване беше за нас знак да подхванем с голяма сериозност и важност една работа, която вътрешно ни размиваше. Светкавично по лицето на Винету пробяга весела усмивка, която обаче още в същата секунда премина в гневна и заплашителна гримаса. Добре разбрах думите му „веднага идвам“, и се върнах в стаята, оставяйки всички врати по пътя си широко отворени.

Хората се бяха отдръпнали от прозореца. Сега вече знаеха кой съм

и ме гледаха със съвсем други очи. Но как се удивиха само, когато откъм коридора доловиха тропот на копита и след малко на прага се появи Винету върху жребеца си! Той се наведе, за да влезе в стаята, дръпна поводите на врания си кон, един подир друг огледа всички присъстващи с искрящите си пронизващи очи и попита:

– Кой от тези бледолики е шерифът?

– Аз съм – отвърна полицейският служител с такъв глас, сякаш се намираще пред някой владетел.

– И ти дръзваш да наричаш крадец Олд Шетърхенд, моя прочут брат, който би предпочел да подари всичко, каквото притежава, отколкото да посегне дори на чужда сламка? Pshaw!

В думата „pslaw“ се долавяше такова презрително снизхождение, както и едно толкова величествено състрадание, че човекът, към когото беше отправена, не можа нищо да отговори, а само неволно отстъпи няколко крачки назад, като че ли вече никак не му се искаше да има нещо общо с цялата работа, изведнъж станала толкова деликатна. Сигурно на всеки, който не познаваше Винету, това впечатление, оставяно от неговата личност, ще му се стори съвсем необикновено, ала прочутият вожд на апачите беше нещо много повече от един обикновен човек. Естествено уважението и респектът, които внушаваше на хората, не се дължаха на положението му на вожд, а по-скоро бяха плод на личното му обаяние, на всички негови качества и достойнства и затова навсякъде, където се появяше, той предизвикваше възхищение и страхопочитание.

Също като мен, когато се намирах в Дивия запад, и Винету винаги носеше ловни дрехи с индианска кройка, изработени от кожа на лос. Краката му бяха обути в леки мокасини, украсени с игли от бодливо свинче. Апачът никога не носеше шапка. Синкавочерната му коса бе сплетена на главата в особен шлемовиден кок и когато яздеше на седлото, тя падаше по гърба му като грива, достигайки, кажи-речи, гърба на коня. Нито едно орлово перо не украсяваше тази индианска прическа. Той не носеше никакви отличителни знаци на вожд и все пак от пръв поглед си личеше, че не е обикновен воин. Виждал съм го сред най-различни вождове, издокарани се всичките с перата на бойния орел, а и освен това накичени с какви ли не символи на победата. Неговата царствена стойка и достойно поведение, свободната, непринудена и горда стъпка винаги му придаваха най-благородната осанка измежду всички. Един-единствен поглед, отправен към него, бе достатъчен, за да разбереш, че пред теб е застанал забележителен мъж. На шнурче около врата си носеше скъпоценната лула на мира, своя амулет, както и тройна

огърлица с нанизани нокти от сиви мечки гризли, които беше убил със собствените си ръце, излагайки се на смъртна опасност. Чертите на сериозното му, по мъжки красиво лице, чиито скули едва забележимо изпъкваха, бяха почти римски, а кожата му беше светлокафеникава, с който цвят се примесваше и лек бронзов оттенък.

Та именно този великолепен воин се намираще сега наред стаята, яхнал своя кон. Изпълнени с няма възхищение, всички погледи не можеха да се откъснат нито от лицето му с толкова повелително изражение, нито от безукорната му фигура, възседнала врания жребец с такава царствена осанка. Стъпалата му бяха наполовина пъхнати в стрemenата, украсени със зъби от гърмящи змии. Преметнато през широките му яки рамене, на гърдите и гърба му висеше навитото на руло ласо, което беше изработено от красивата му сестра Ншо-чи. Освен всичко това около кръста си подобно на пояс Винету бе запасал пъстро сантилско одеяло, където беше затъкнал и напъхал ножовете, револверите и всички други предмети, които уестманът обикновено носи в колана си. На гърба му висеше двуцевка, чиито дървени части бяха обковани със сребърни гвоздеи. Това беше прославената надлъж и нашир Сребърна карабина, чиито куршуми никога не пропускаха целта си. Томахокът на апача беше пъхнат в нещо като калъф от кожа на опосум.

След като шерифът страхливо отстъпи назад, вождът се обърна към останалите с въпроса:

– А кой е бледоликният, чиито нъгитси са откраднати?

– Аз съм – обади се Уотър.

– Твърдял си, че Поразяващата ръка бил крадец? Уотър не се осмели да каже „да“.

– А когато моят бял брат отхвърлил обвинението, ти си продължил да твърдиш същото?

Безупречният уестман и този път не отговори.

– Човече, ще те стъпча с коня си! Ча!

Последното възклицание беше заповед за врания жребец да скочи. Винету дръпна малко по-силно юздите, смуши го с пети и двамата прелетяха над масата. Всички извикаха от страх, макар че този смел скок бе изпълнен толкова безупречно, че конят изобщо не докосна масата. Уотър се отдръпна до самата стена. С ново рязко дръпване на поводите апачът накара жребеца да се изправи на задните си крака и така да последва избягалия до стената уестман, докато най-сетне се изправи толкова близо пред него, че Уолтър можеше да го докосне с ръка.

– За Бога, недей, недей! – закрещя той, обзет от панически страх. –

Не знаех, че този превъзходен джентълмен е прочутият Олд Шетърхенд!

– Койот!

Койотът е прериен вълк, който яде мърша и сам не се осмелява да напада жив дивеч. Заради своята страхливост и силната си воня той е толкова презиран от индианците, че името му се смята за голяма обида. Но Уотър изобщо не посмя да възроптае. За да се предпази от конските копита, които се размахваха пред лицето му, той вдигна високо лактите си и се развика:

– Назад, мистър Винету! Та конят ще ме ритне в главата!

– Ще го отдръпна, ако признаеш, че си койот. Такъв ли си?

– Добре де, добре! Аз съм всичко каквото пожелаеш, дори и койот!

Тогав апачът обърна врания жребец както беше на задните си крака, после го накара пак да стъпи на земята и с предните си копита и каза:

– А сега навън всички, които са обиждали моя бял брат Олд Шетърхенд! Тук има място само за него и приятелите му!

После апачът малко разигра коня си между масите, което при енергичността и пъргавостта на животното изглеждаше твърде опасно, макар то да се подчиняваше и на най-слабото притисване с бедра. Уотър незабавно изхвъркна през вратата. Малко по-бавно го последва и шерифът, който вече беше изпреварен от полицаия. По-късно научихме, че тримата отишли в една друга стая, която, както се изразил шерифът, не се използвала като „манеж за дресура на индиански кранти“.

Да влезеш на кон в голямото помещение за посетители на един хотел – това можеше да хрумне само на Винету, който беше такъв ездач, че не би повредил нищо, дори и ако столовете и масите бяха от стъкло. Нашите жребци бяха братя, коне от най-благороден произход, без каквито и да било недостатъци, с огнен темперамент, смели, издръжливи, умни и въпреки своя плам – кротки като агнета. Самият Винету им беше дал индианска дресировка. Името на неговия жребец бе Илчи (Вятър (Вихър). Б. нем. изд.), а моят се казваше Хататитла (Светкавица. Б. нем. изд.), което е дума от езика на апачите. Последните две „а“ от нея се изговарят с ударение. Винаги когато идвах при Винету, моето животно ми бе на разположение за времето, прекарано заедно с вожда на апачите. То беше моя собственост и щом се разделяхме с Винету, аз му го оставях да се грижи за него.

След като вече споменатите лица излязоха от стаята, вождът на апачите слезе от седлото и изведе жребца си навън, за да го завърже

заедно с Хататитла. Копитата му не бяха оставили следи по пода, защото не бяха подковани.

Собственикът на хотела се обърна към мен:

– Веднага си помислих, че не сте само някой скитащ се мистър Маийер, който пописва от време на време. Жена ми може да го потвърди. Изключително неприятно е, че в моя хотел стана такава голяма кражба, но тази беда далеч се компенсира от високата чест, че вие и прочутият вожд на апачите сте отседнали при мен. Надявам се, че и Винету ще останете да живее тук, нали?

– За днес мога да ви уверя, че ще останем, но за утре – не, защото ми се струва, че още сутринта ще се отправим на запад – отвърнах аз.

Щом чу тези думи, Хилър побърза да ме попита:

– Значи няма да тръгнете на изток, както искахте първоначално, а?

– Няма. Винету се е спуснал от Сейнт Джоузеф и ако не беше отложил за по-късно намерението си да поемем на изток, непременно щеше да носи други дрехи, купени в онзи град, а сигурно щеше да остави някъде в околностите му и конете ни под нечи грижи.

Моите думи бяха вода в мелницата на оберкелнера, който се приближи към мен, направи дълбок поклон и каза:

– Извинете ме, ако не съм бил достатъчно любезен, но не знаех кой сте! Значи, понеже сте Олд Шетърхенд, затова можахте с такава сигурност да кажете, че няма да го срещна в Сейнт Джоузеф. Безмерно съм щастлив от възможността, която ми бе отредена, да ви обслужвам в нашия хотел и ви моля да ми разрешите да споделя, че един вътрешен глас ми нашепва, че тъкмо сега би могло да се изпълни съкровеното ми желание да направя моите индианско-медицински изследвания.

– Обърнете се към Винету!

– О, той ще направи каквото вие пожелаете, милорд!

– Възможно! Но засега все още не знам по какви причини е променил първоначалния ни план и затова по-определен отговор мога да ви дам едва след като узная намеренията му.

Хилър се радваше не по-малко от Рост на появяването на моя червенокож брат, първо, защото той бе щастлив само заради това, че изобщо го вижда, и второ, защото вече вярваше, че надеждата да бъде спасен баща му значително укрепва. Когато апачът отново влезе в стаята и седна при мен и него, младият човек изпъна рамене на стола си и остана да седи като истукан в тази почтителна стойка чак докато Винету се отдалечи.

Би било голяма заблуда, ако някой си помисли, че настанил се при

нас, апачът е започнал да ни разказва за себе си, за своето пътуване или пък за намеренията си. Но аз и не очаквах подобно нещо от него. Той изобщо беше мълчалив човек и говореше само тогава, когато сметнеше, че е необходимо. Бях се научил да узнавам много повече неща от очите и израза на лицето му, отколкото от думите му. След като услужливият келнер побърза да го попита какво желае, Винету му каза само една дума „вода!“ и погледът му се спря върху мен. Разбрах го и с кратки думи му разказах за обира, при което бегло засегнах и отношенията, създали се между мен, Уотър и проповедника. Една уместна и точна дума за него беше предостатъчна. Когато свърших, той се изправи на крака и каза:

– Нека моят брат не се смее на глупостта на тези хора, а да изпитва към тях състрадание! Винету иска да огледа обора. Ела!

Оборът беше чист и в момента – съвсем празен. Ние вкарахме конете си вътре и поръчяхме да им донесат вода и храна, която, преди да им я дадем, проверихме дали е качествена. Същевременно Винету нареди да не пускат други животни при тях. Желанието ни бе изпълнено най-охотно.

Както вече споменах, оборът се намираще в задната постройка. Близо до неговата врата една стълба водеше нагоре към стаята на проповедника. Там се срещнахме с шерифа, Уотър и полиция, които слизаха по стъпалата. Коренно променил досегашното си нелюбезно поведение, полицейският служител се приближи до мен и с такъв тон, сякаш му бях началник, ми докладва:

– Още веднъж се качихме горе, за да огледаме, но нищо не намерихме. И в стаята на мистър Уотър не успяхме да открием каквото и да било. Мистър Шетърхенд, нали преди малко и вие изразихте желание да отидете до горе?

– Имах такова желание като мистър Майер, който благодарение на вашите обвинения се чувстваше принуден на тази стъпка – хладно отговорих аз. – Но сега цялата работа не ме засяга повече.

– Но аз си мислех... мислех... че... хмм!

– Какво си мислехте? – помогнах му да се отърве от смущението си.

– Тъй като сте Олд Шетърхенд, а този превъзходен джентълмен е Винету, и понеже е известно, че вие майсторски умеете да разчитате следи, които други дори не могат да забележат, то ми се искаше... най-учтиво да ви помоля, все пак да опитате, дали може би няма да откриете нещо, което ние сме пропуснали.

Хвърлих бърз поглед към Винету. Лицето му бе напълно

безизразно. Следователно той не беше нито за, нито против и предоставяше решението единствено на мен. Ето защо съвсем кратко отвърнах:

– Елате!

Те ни поведоха нагоре по стъпалата, за да ни покажат стаята. Последвахме ги. Щом видях кой се заема с издирването, хотелиерът, който до този момент бе стоял на двора, също тръгна подир нас. Шерифът отключи вратата и се нареди да влезе вътре.

– Чакайте! – обадих се аз. – Вие ще влезете след нас. Иначе може да заличите някои следи, ако вече не сте ги заличили. Вождът на апачите пръв ще прекрачи прага!

Винету разбра какво исках от него, направи в стаята само една крачка и се спря за минута-две. Не можехме да наблюдаваме лицето му. После той продължи до средата на помещението, тъй че ние имахме възможност да го последваме. До дясната стена стоеше леглото, а до лявата имаше една маса и стол, върху който беше поставено куфарчето на проповедника. Винету се наведе и вдигна от пода някакво въже, захвърлено под масата.

– Това е без всякакво значение! – пренебрежително махна с ръка шерифът.

– Не прибързвайте! – отвърнах му аз.

Апачът закричи към отворения прозорец, показа се навън и спусна от него въжето, за да измери докъде стигаше то. После го хвърли обратно в стаята, но отново подаде глава навън, за да огледа нещо. След това той пъргаво се метна върху перваза на прозореца, а оттам се спусна по стълбата, която все още бе облеганата отвън. Когато се върна при нас, в ръката си държеше кух свредел с къса дръжка.

– Бледоликите нямат нито очи, нито могат да мислят – каза той. – Проповедникът не е бил пиан и не е спал. Имал е както инструменти, тъй и помощник, комуто ги е спуснал ей с това въже. Помощникът му е отишъл да открадне златото. След като свършил тази работа, той върнал инструментите, вързал ги долу под прозореца за въжето, а проповедникът ги изтеглил горе. Ала те не са били здраво стегнати един за друг, така че един от тях изпаднал и останал заплетен във вейките на дивата лоза, обрасла отвън зида. Ето го! Такива инструменти не се пъкат току-така в джобовете на дрехите. Следователно той не го е носил със себе си, когато е побягнал, още повече че бягството му е било толкова бързо и ненадейно. Те са все още нейде тук. Нека бледоликите отново разхвърлят леглото.

Полицаят издърпа една подир друга всички завивки, както и

дюшека. Явно че между тях нямаше нищо, на което да не му беше там мястото, нямаше нищо и под кревата.

– Нека бледоликите изпразнят куфара! – нареди след това Винету.

Шерифът заяви, че вече са го правили и не са намерили абсолютно нищо. Освен печатните издания в куфара нямаше нищо друго. Но Винету го взе в ръка, поддържа го няколко секунди, усмихна се и ми го подаде. Веднага почувствах, че беше твърде тежък за празен куфар.

– Нека моят брат Шетърхенд измери дълбочината му отвътре и отвън! – подкани ме той.

Измерих с педя дълбочината и разбрах, че куфарът сигурно има двойно дъно. Огледах го и видях, че наистина е така. Измъкнахме вложената част, чиито краища достигаха чак до горния ръб, и изсипахме на пода тайното му съдържание, което се състоеше от шперцове, свредели, пили и други подобни инструменти. Те бяха изработени така, че да заемат колкото е възможно по-малко място. Върхът на едно толкова тясно и тънко длето, което можеше да служи за изваждане на по-дребни винтчета, беше пречупен. Винету внимателно го разгледа и после попита:

– Бледоликите не намериха никакви следи и в стаята, където е било откраднатото златото, нали?

– Така е, абсолютно нищо – отвърна шерифът.

– Нека ни заведат там!

Минахме през двора и влязохме в постройката, чиято лицева страна гледаше към улицата, а там отидохме в стаята на Уотър, която беше ъглова, също като моята. В нея имаше повече и по-хубави мебели, отколкото в стаята на проповедника. Гардеробът зееше отворен. Празният, все още завинтен за дъното му сандък се виждаше вътре. Винету се наведе, протегна ръка и няколко пъти разигра насам-натам отворения му капак.

– Всичко това е безсмислено! – заяви Уотър. – Отключих го самият аз, а преди това ключът му не е излизал от джоба ми. Винету бръкна с ръка зад сандъка и затърси нещо там.

– Уф! – възкликна той и като се изправи, ни показа малко остро парченце метал. – Този гардероб не е поставен до стена, а пред някаква врата.

– Така е! – обади се хотелиерът, немалко учуден, понеже също както и в моята стая гардеробът закриваше напълно вратата. Следователно Винету не е имало как да я забележи.

– Отворете стаята, към която води тази врата! – нареди Винету. – Оттам е разкъртена задната стена на гардероба и понеже крадецът не е

разполагал с ключа на сандъка, е развинтил шарнирите на капака. По-късно, докато пак ги е завинтвал се е отчупило връхчето на длетото, което намерих. Успял е да вкара винтчетата само наполовина. Усетих го веднага щом бръкнах зад сандъка.

Донесоха ключа. Отидохме в съседната стая и отворихме свързващата врата. Пред нас се показа задната стена на гардероба и веднага забелязахме, че една част от нея е била отстранявана. Гардеробът беше мебел с лека изработка, каквито обикновено се срещат в стаите на хотелите. Дърводелецът бе само заковал дъските на задната му стена, а с помощта на кухия свредел крадецът беше освободил главичките на пироните и така му е било възможно да извади две от дъските. М ние направихме същото, след което пред очите ни се разкри вътрешността на гардероба. Тогавя видяхме наполовина завинтените бурми на капака. Всичко беше точно така, както бе казал Винету. Поради липсата на ключ крадецът не беше отворил отпред ключалките на сандъка, а беше развинтил шарнирните панти от задната му страна.

– Това е направо смайващо! – възкликна шерифът.

– Кой би го помислил! – съгласи се с него и Уотър. Хотелиерът сръга леко златотърсача с лакът в ребрата и му подхвърли следната саркастична забележка, която ме накара да се подсмихна:

– Е, мистър Уотър, сега какво мислите за вашата голяма мъдрост? Кой се оказа толкова глупав да се остави на проповедника да го напие така, че в дълбокия си сън да не чуе шума, който в случая е бил неизбежен? Искяхте заради мистър Шетърхенд да напуснете хотела ми, чиято репутация е възможно да пострада единствено по вина на вашата глупост. Ако желаете, вървете си, защото никак не държа на такива гости като вас.

Скастриният уестман не обели нито дума. А Винету продължи с обясненията си:

– Крадецът е имал и съучастник, който е стоял долу. Подавал му е златото на части, като най-вероятно го е спускал в някакъв съд, вързан за въже.

– Не му е бил нужен никакъв съд – обади се Уотър. – Цялото злато беше в здраво завързани пакети. Но откъде може да се знае, че е било прехвърлено през прозореца?

Без да продума, Винету посочи към няколко пръснати по пода златни зърна, както и малко златен прах, които водеха към прозореца.

– А-а, някой от пакетите се е отворил! Да, така е! Значи трима души са ме ограбили! Този проповедник, комуто пожелавам дяволът да му

вземе душата, и още двама, които не познавам. Ще намеря следите му и ще го преследвам, а спирам ли го, тогава...

Повече не чух, защото Винету сметна, че е направил достатъчно, и си тръгна. Последвах го. Когато долу се канеше вече да свърне към голямото помещение за посетители, с едно движение на ръката аз го възпях и отново го поведох към стаята на проповедника. Апачът мълчаливо ме придружи. Горещо му предадох подслушанията от мен разговор. Той внимателно ме изслуша, а когато свърших, по лицето му се появи онази одобрителна усмивка, която винаги толкова много ме удовлетворяваше, и накрая ми каза:

– И сега навярно моят бял брат иска още веднъж да претърси онзи куфар?

– Да, затова дойдохме тук, преди шерифът да ни е изпреварил и да го е конфискувал.

Прелистихме всички книжки и брошури, но без никакъв успех. После отново се заловихме със самото куфарче. Нямаше нито таен джоб, нито някакво друго добре маскирано двойно дъно, но на едно място ленената подплата се беше разлепила и в нея се виждаше направен разрез с нож. Бръкнах вътре и извадих три късчета хартия. Друго нямаше под плата. Първото листче съдържащо само имена, написани едно под друго, а най-отгоре като заглавие се четеше „To the Finding-hole“ (Към файндинг-хоула. Б. пр.). Имената бяха следните: Канзас Сити, Канзас Ривър, Рипъбликън Ривър, френч-манс форк, Пайн Блъф, Лодж Поул Крийк, Айрън Маунтън – Чъгуотър Крийк, Лейк Джоун, – Ларамии Ривър, Медисин Боу Ривър, Плат Ривър, Суитуотър Ривър, Пасифик Крийк, Биг Сан-ди Крийк, фримонт Пийк, файндинг-хоул.

Второто листче представляваше полица за пет хиляди долара, издадена от Емил Райтер на името на франк Шепард.

Третият къс хартия беше много важен. Написаните върху него редове гласяха буквално:

"Признание

Аз, Емил Райтер заявявам под клетва, че завчера следобед в три часа със собствената си пушка застрелях фермера Гай Финел и обещавам при представяне на това писмено признание пред съдия – следователя да не направя никакъв опит да отрека извършеното от мен убийство.

Емил Райтер, Стийлвил.и

Отбелязаната отдолу дата сочеше, че редовете са писани почти преди една година. Името на извършителя на престъплението ми напомни за моя учител по музика, за онзи възрастен мил кантор, който беше дал

мотета ми за печат. Синът му беше заминал за Америка и се казваше Емил Райтер. Сигурно това бе случайно съвпадение и нямах никаква причина да предположа, че написалият тези редове е именно синът на моя кантор.

Какво ли го беше накарало да документира писмено признанието си? И каква ли причина можеше да има човекът, за когото бе написано, да му го изиска и да го запази, без да съобщи за убийството на властите? Дали настоящият притежател на бележката, проповедникът, беше това лице? Ако наистина бе той, тогава намеренията му едва ли бяха добри. Може би Емил Райтер е бил принуден да подпише и полицата, за да купи с нея мълчанието на свидетеля. Но в такъв случай бе близко до ума предположението, че онзи, който я бе получил, тоест франк Шепард, и проповедникът са едно и също лице. Обаче нали продавачът на религиозни книжлета се казваше иначе... поне в момента името му беше друго!

Винету ме погледна изпитателно. Когато пъхнах в джоба си трите листчета, той ме попита:

– Ще ги задържим ли?

– Да – отвърнах аз. – На едното от тях е описан пътят до файндинг-хоула и е изключително важно за нас, а пък другите две могат да се окажат още по-важни.

– Тези места... Уф! Кажии-речи, те чертаят точно пътя, по който трябва да яздим и ние двамата.

Ето че едва сега той наруши мълчанието си.

– И ние ли трябва да яздим нагоре?

– Да. Твоят брат Винету не намери време да отиде да вземе нъгитси за пътуването ни на изток. Насред пътя си той бе принуден да се върне, понеже узна, че воините на враните са изровили томахока на войната срещу шошоните.

– Предвиждах, че така ще направят. Думите ми сигурно бяха съвсем неочаквани за него, но без никакви признаци на изненада или учудване той ме попита:

– Моят бял брат го е знаел?

– Да. Шест врани са били убити от шошоните и за тях сигурно ще бъде отмъстено. Научих го тук от една жена, чийто мъж е присъствал на убийството. Тя е получила писмо от вожда на враните кикатса Яконпи Топа.

– Уф! Винету и Поразяващата ръка трябва бързо да потеглят, за да помогнат на своите приятели шошоните. Между тях и неприятелите им

е имало и други враждебни действия. Този път Яконпи Топа не е спазил пагубния обичай на червенокожите мъже веднага след кървавия повод да се хвърли в битка без никаква подготовка, а е предприел големи приготовления. Вдигнал е на крак както враните от поречията, така и враните от планините – ауахауейси и алакауийси, – а както изглежда, се стреми да привлече на своя страна също и воините на сатсила-а, на канасите, пиганите, както и на смол-роубсите. Той е стара хитра лисица, докато младият вожд на шошоните все още няма и трийсет години и е повече откровен, отколкото мъдър и опитен.

– Тогава наистина трябва час по-скоро да тръгнем нагоре, и то по най-краткия възможен път. Най-удобният път води все покрай реката Норд Плат, но прави толкова много завои, че, кажи-речи, е двойно по-дълъг от другия, който е много труден и изисква много добро познаване на местностите. Той почти съвпада с пътя, обозначен върху бележката на проповедника, и ето защо, въпреки че избяга, можем да се надяваме да го срещнем било на отиване, било на връщане. Страшно ми се иска да го спипаме! Имам и едно друго желание, чието изпълнение, противно на очакванията ми, се улеснява твърде много от намерението ти да посетим шошоните. Кикатсите са пленили един бледолик, мъжа на жената, за която ти споменах, че съпругът ѝ е присъствал на убийството на шестимата индианци врани. Точно тя е получила писмо от Яконпи Топа. Този пленник няма да бъде освободен, какъвто и откуп да им се изпрати, и затова трябва да го измъкнем от кикатсите или със сила, или с хитрост.

– Има ли моят брат Шетърхенд основателна причина, за да се заема с тази трудна задача?

– Да. Веднага ще я чуеш.

Разказах му всичко за госпожа Хилър и сина ѝ. Направих го по-подробно от обикновено, за да събудя съчувствието му към двамата. За моя радост забелязах, че постигнах желанния резултат. Той ме изслуша много внимателно и накрая се осведоми:

– Както чувам, моят брат Шарли е обикнал тази скуоу и сина ѝ, нали?

– Да. Тя е преживяла толкова лоши неща, че ми се иска да ѝ спестя тежкия удар да загуби и мъжа си.

– Значи мъжът на тази скуоу се казва Нана-по. Сигурен съм, че някъде съм чувал вече това име. Нана-по... да, сега се сетих. Преди време той е намерил един воин на племето самбичи, паднал от някаква скала, и се грижил за него, докато могъл да се върне при своите. Този воин сам

ми разказа всичко. А който се отнася така с един съвършено непознат индианец, той сигурно е добър човек и не бива да умре на кола на мъченията в селото на враните. В случай че е все още жив, ще се опитаме да го измъкнем от плен. А сега да си вървим. Не е нужно някой да узнае, че пак сме търсили тук и сме намерили нещо.

Когато слязохме на двора, видяхме, че е пълен с хора. Из града бързо се беше разчуло кой е дошъл в този хотел и ето че се бяха насъбрали обичайните мили любопитни зяпачи, за които бяхме убедени, че щяха да пърхат като пеперуди около нас до мига на заминаването ни. Винету незабавно заключи обора и прибра ключа в джоба си, за да осигури поне на конете ни необходимото спокойствие.

Отправихме се към помещението за посетители, където Хилър бе останал да ни чака, но тъкмо в този миг го видяхме да излиза оттам, за да ни търси. Той ни съобщи, че майка му е изпратила някакъв човек, за да го повика веднага да се върне у дома си, защото се е случило нещо много важно. Молела ме и аз да дойда с него.

– Има ли много хора в голямото помещение? – попитах го аз.

– Претъпкано е! – засмя се той. – Игла да хвърлиш, няма къде да падне. А и пред хотела стои гъста тълпа. Всичко живо иска да види Винету и Поразяващата ръка.

– Тогава и двамата ще дойдем с вас. Преведете ни по възможност по такъв път, където никой няма да ни забележи!

Обаче изпълнението на желанието ни се оказа невъзможно. Вярно, хората се мъчеха да ни направят място, ала се беше насъбрало такова множество, че се провирахме напред с голяма мъка. А когато се добрахме до улицата, видяхме, че там чакаше още по-голяма тълпа, през която трябваше да си пробием път. После пък хората тръгнаха подир нас и след като влязохме в дома на госпожа Хилър, останаха да стоят пред къщата ѝ.

Тя все още не знаеше, че Винету е дошъл, и появяването му така я изненада, че не успя да обели нито дума за поздрав. Неведнъж бях наблюдавал какво завладяващо впечатление правеше неговата личност. Щом забеляза, че от смайване тя онемя, вождът на апачите дружелюбно ѝ подаде ръка и каза:

– Винету е дошъл, за да съобщи на своята добра бяла сестра, че той е неин приятел и е решил да облекчи мъката ѝ, стига само това да е възможно за него и за брат му Шарли.

Жената пак нищо не му отговори. Дори и когато вече бяхме в стаята и Винету седна, тя все още не можеше да откъсне поглед от него.

Наложи се синът ѝ да ѝ напомни, че е изпратила човек да ни повика, защото се е случило нещо важно.

Тогава по страните ѝ изби руменина, а очите ѝ заблестяха.

– Да – каза тя, – случи се нещо извънредно важно, което ще сложи край на всичките ни страдания и ще ни върне изгубеното щастие. Моля, прочетете това, мистър Шетърхенд!

Тя говореше на английски, понеже предполагаше, че Винету не разбира немски. При последните си думи тя ми подаде някакъв вестник и ми посочи точно мястото, което имаше предвид. Видях, че това беше излизащият и до ден-дневен (Нека се има предвид, че Карл Май е написал този роман през 1897 г. Б. нем. изд.) „Новинар на Запада“, който спокойно може да се препоръча на всички немски читатели. Той бе първият вестник на немски език, издаван на запад от Мисисипи. Винаги ръководен и списван по превъзходен начин, той последователно застъпваше интересите на немците. В целия Запад това бе най-влиятелният вестник на моите сънародници. Въпросните редове, отпечатани с много едри букви, гласяха:

„!!!.. Ф.Х..... Ф.Х..... Ф.Х.!!!

Невинността ви е доказана! Престъпникът беше разкрит и призна всичко! Можете спокойно и открито да се завърнете! В случай че няма възможност да дойдете веднага, съобщете точния си адрес!

Ваш верен съсед.“

Когато видях, че свърших с четенето, тя склочи пръсти и през сълзи каза:

– Най-сетне Бог се смили над нас! Колко съм му благодарна! Можем да се завърнем в родината, пак можем с чест да носим нашето почетено име! Отново ще ни върнат всичко, което загубихме. Да, поплачи си и ти, сине! Това са сълзи, много по-различни от предишните. Те ще облекчат сърцата ни от скръбния товар на цялата ни неволя, а и душите ни ще станат също тъй свободни, както ще сме свободни във всяко едно отношение. Ех, де да можеше и моят стар обичан баща да преживее този миг!

Закрил лицето си с длани, синът седеше безмълвно в един ъгъл. Никой друг не можеше да се радва на щастието им по-искрено от мен. Но аз съм свикнал да бъда предпазлив. Ако това съобщение не отговаряше на истината, а беше някаква грешка, заблуда или измама, ударът, който щяха да получат по-късно, щеше да е толкова по-унищожителен. Ето защо попитах:

– А можете ли действително да се доверите на този призив? Дали

не става въпрос за някоя клопка, която искат да ви поставят с единствената цел да ви подлъжат да прехвърлите пак океана?

– Не! Този съсед е искрен човек и ни е верен до гроб! Не се осмелихме да му пишем писма от Америка, но се бяхме уговорили да ни уведоми веднага щом нещата в родината ни се променят в благоприятна за нас насока. Тъй като не знаехме къде ще се установим, определихме по един вестник в Ню Йорк, Синсинати, Чикаго и Сейнт Луис, където да се появи съобщението. Споразумяхме се съвсем точно и за неговата форма, тъй че няма място за съмнение дали то е изпратено от нашия приятел, или представлява коварен ход на някой друг човек. Не, можем да му имаме такова пълно доверие, сякаш самата чиста и свята истина го е подала.

– Добре, тогава ще го прибера.

Аз сгънах вестника и го пхнах в джоба си.

– О, не! – извика тя. – Моля ви, не ми го вземайте! За мен това съобщение има стойността на цяло състояние.

– Убеден съм, но вие можете да си набавите друг екземпляр, за което ние вероятно няма да имаме време. А на нас вестникът ни трябва.

– За какво ви е, мистър Шетърхенд?

– За да го покажем на мъжа ви.

Тя не очакваше подобен отговор. Обзета от радост, жената ликуващо извика:

– Мили Боже! Наистина ли ще отидете при него и ще му занесете тази радостна вест?

– Да. Винету е съгласен.

– Моят брат Шарли казва истината – потвърди вождът. – В изпитанията и нещастията моята добра бяла сестра е станала силна героиня. Великият Маниту е видял това и ето защо с негова помощ днес тя си получава наградата. Неговото желание е ние да отидем при Нана-по, за да го избавим от плен и да го доведем при неговата вярна скуоу. Утре в ранни зори тръгваме на път.

След тези думи жената силно изхлипа и се отпусна на колене пред него, за да благодари за решението му. Ала той изобщо не й позволи да си отвори устата, а побърза да я изправи на крака.

– Винету е човек, а пред хора никога никога не бива да коленичи. Ако моята бяла сестра не иска веднага да си тръгва, тогава нека не ми благодари дори и с една дума.

– Но как мога да мълча, когато сърцето ми прелива от радост и щастие! Каква вест само за моя клет съпруг! Мистър Шетърхенд, той

знае стихотворението ви наизуст, знае и по какъв начин съм го получила. И до ден-днешен в ушите ми звучи началото му тъй ясно, както и на времето, когато го чух за пръв път пред коледната елха: „На блага вест съм приносител – Бог прати ни небесен гост...!“ Но за съжаление радостта на моя мъж няма да е така смирено благодарствена, с мисъл, отправена към Бога, като моята, защото той... вече не вярва в Христа...

Натъжена от току-що казаното, тя направи кратка пауза, а после продължи:

– Без да се издавам, неговото крайно безбожие често дълбоко ме е огорчавало. Затова ежедневно съм отправяла молитви към Бога, молила съм го да ме чуе, ала до ден-днешен моите молби са оставали неизпълнени. Обстоятелството, че трябваше да страдаме толкова тежко без каквато и да било вина, бе причина мъжът ми да изгуби вярата си и съвсем да се отвърне от Бога. Имам следното горещо желание, за което ще се моля ден и нощ:

дано това голямо щастие, усмихнало ни се отново, му върне пак вярата в Бога.

– Не губете надежда, мисис Хилър! – окуражих я аз. – Божиите пътища са неведоми, но краят им е благодатен. Можете да ми вярвате. Толкова често в живота съм имал доказателства за това. Пътят на страданията, по който ви срещнах, сигурно ще ви донесе Божията благословия и ще ви изведе до благополучие.

– Това стана вече, мистър Шетърхенд. Вие ме срещнахте в такъв час, когато мъката ми беше най-безутешна. Тогава бях тръгнала за Граслиц и отивах при един човек, когото от съображения за безопасност нарекох мой роднина, обаче той не бе такъв, а беше роднина само на един от нашите служители. Смятах го за заможен, обаче се бях излъгала. Освен това той беше заминал от Граслиц и ако не се бяхте смиили над мен и ако не ми бяхте дали всичките си пари, навярно днес вече нямаше да съм жива.

– А имахте ли някаква полза от препоръчителното писмо на моя тогавашен приятел Карпио?

– Не. Взех го само за да не обидя младия човек. Познавате ли лицето, до което е адресирано?

– Не.

– Това е мистър Лахнер от Питсбърг. По-късно моят път ме отведе в този град и аз поразпитах за него. Този човек бил натрупал състоянието си от различни услуги, за които искал после десетократни лихви. Хората го описваха като един от най-лошите представители на онзи сорт

люде, които англичанинът нарича „cutpurse“ (Букв. – онзи, който ти разрязва кесията), а пък американецът – „cut-throat“ (или ти прерязва гърлото, т.е. обирджия, кожодер. Б. пр.). Предпочетох да не предам писмото.

Значи този тайнствен роднина на моя Шаран бил безмилостен кожодер! Трите познати фишека „Ел Дорадо – милионер – единствен наследник“ вече не ми се виждаха толкова заслепяващо привлекателни, както през юношеските ми години.

Спокойно мога да подмина останалата част от разговора ни, понеже казаното няма никакво отношение към по-късните ни преживявания. Не можех да искам от Винету тази вечер да дойде с мен още веднъж до жилището на мисис Хилър, тъй че тя ни помоли за разрешение да ни посети за някоя и друга минута в хотела, за да ни донесе писмо до нейния съпруг. Казахме ѝ по кое време щяхме да бъдем там и се сбогувахме.

Когато стигнахме до хотела, видяхме, че общите му помещения бяха претъпкани с хора. Седнал до прозореца, Уотър ни очакваше. Щом ни зърна, излезе да ни посрещне.

– Мешърс – каза той, – незабавно тръгвам да преследвам проповедника, а шерифът ще се опита по друг начин да го задържи. Изчаках ви само за да се извиня на мистър Шетърхенд, че бях толкова глупав и груб. Това задоволява ли ви?

– Йес – засмях се аз.

– И дяволът не би проявил достатъчно голяма прозорливост, за да открие, че в онзи смирен и богобоязлив човек се крие такъв мерзавец!

– О, като стана дума за това, се сетих да ви попитам дали прочетохте бележката, която вчера едно хлапе ви даде в голямото помещение за посетители. Казали сте му, че след година ще ѝ отговорите!

– Ами... ами сигурно все още е в джоба на жилетката ми. Какво пише на нея? Че къде ли е?

Той я извади от джоба си, прочете я и слисано ме запна.

– Написах я, за да ви предупредя – обясних му аз. – Де да я бяхте прочели и да бяхте изпълнили съвета ми! Сега навярно разбирате, че съвсем не е необходима прозорливостта на дявола, за да се разкрие същността на проповедника. Само че човек трябва да си държи очите отворени, а вие като че нарочно ги затваряхте.

С тези думи го заряхах.

За Винету бяха приготвили най-хубавата стая на хотела. За да избегнем любопитството на хората, ние се оттеглихме в нея. Само след минута-две дойде оберкелнерът, за да ни обслужи, но всъщност

главната му цел беше да помоли вожда за разрешение да тръгне с нас. Той изложи желанието си по най-учтив начин с няколко дълбоки поклона. Молбата му не се хареса особено на Винету, но аз се застъпих за този млад човек, положил толкова усилия да постигне целта си, и най-сетне апачът реши да направи изключение и да рискуваме да вземем с нас един непознат, който на всичко отгоре не беше уестман. Обаче му постави условие да си набави добър кон и да ни докаже, че умее сносно да язди. Тогава Рост ни помоли да почакаме около четвърт час и после да погледнем към двора.

След определеното от него време той се появи долу върху гърба на един съвсем не лош дорест кон и по такъв начин ни демонстрира цялата школа по езда, че Винету му направи знак да се качи при нас, след което му каза още същия ден да се снабди с всичко необходимо за пътуването ни и на сутринта още в ранни зори да е готов за тръгване. Добрият човек бе извън себе си от радост и хукна, за да се похвали на всички посетители. Едва затворил вратата зад гърба си, той отново я отвори, направи дълбок поклон и рече:

– Милорди, още веднъж ви уверявам, че днес е най-хубавият ден от живота ми, и моля настоятелно с ваше позволение да ви кажа какво ми нашепва един вътрешен глас, а именно, че никога няма да съжалявате за почетното разрешение, което ми дадохте.

Трета глава Олд Джъмбъл

Три седмици по-късно се намирахме сред планините на сегашния окръг Олбъни в югоизточната част от щата Уайоминг. На север от нас се издигаше върхът Консиъл Пийк, а зад нас – Скуоу Пийк. Далеч по-нататък се простираха като тъмна маса Рийдс Пийк и Ларами Пийк. Вляво от нас възвишенията на Медисин Боу Маунтънс се губеха в далечината, а вдясно от тях като лека, едва забележима тъмна черта се виждаха Елк Маунтънс. И така, бяхме сред обширната плодородна равнина Ларами и за този ден си бяхме поставили за цел да стигнем до Лейк Джоун, на чийто бряг смятахме да пренощуваме.

Искам съвсем накратко да се върна назад и да спомена, че бях упълномощил госпожа Хилър да получава пристигащите от Сейнт Луис мои хонорари. Ездата ни през тези седмици бе бърза, но именно затова бе напрегната и изморителна, обаче не ни беше донесла никакви по-особени приключения. Бяхме доволни от Рост. Въпреки привидната си слабост той се беше проявил като издръжлив ездач и внимателен и услужлив другар. Със своята прекалена учтивост той неведнъж и два пъти ни бе доставял тайно удоволствие. Продължаваше да ни нарича „милорди“ и твърде често ни молеше с наше разрешение да ни каже, че „един вътрешен глас му нашепвал еди-какво си“. Трябваше да изчакаме, за да видим как би се държал в опасни положения, но се надявах и тогава да нямаме повод да съжаляваме, че се бях застъпил пред Винету да удовлетворим желанието му да пътува заедно с нас. Ще отбележа още, че той беше взел една малка аптечка с много съобразително подбрани лекарства, както и някои хирургически инструменти.

За да постигнем същинската си цел да посетим шошоните, ние трябваше във всеки случай да се доберем до Змийската река, за да разберем къде можехме да ги срещнем в момента. Вярно, много добре знаехме къде живеят обикновено – често в истински села със солидно построени дървени къщи, – но беше съвсем близко до ума предположението, че поради предстоящата война с враните воините на шошоните сигурно трябваше да се търсят другаде.

Вече беше следобед и до Лейк Джоун ни оставаха още около два часа езда. Беше настанало тъй нареченото индианско лято – по отношение на атмосферните условия едно чудесно годишно време, което е

присъщо единствено на американския Запад и не се среща в никоя друга страна по земята. Ларами Плейнс се намират на повече от две хиляди метра над морското равнище, но въпреки това там въздухът е толкова топъл и нежен, както е другаде на същата надморска височина само през лятото. При това той е тъй чист и прозрачен, че човек получава чувството, сякаш може да вижда безкрайно надалеч по необятната равнина.

Там, където яздехме в момента, тази равнина бе обрасла с висока трева и точно тя стана причина още отдалеч ясно да забележим една диря, която, идвайки отдясно, не след дълго щеше да се слее с нашите следи под остър ъгъл. Щом стигнахме до нея, ние спряхме, за да я разгледаме. За да докаже, че не ни е съвсем безполезен като спътник, Рост се обади:

– Не са били диви животни. Милорди, с ваше позволение ще ви кажа какво ми нашепва един вътрешен глас – тук са яздили хора! Ясно си личи по отпечатъците от конски копита.

– Добре! Колко са били ездачите? – попитах го усмихнато.

– Колко ли? Да се разбере това, би било цяло изкуство, което не владеея.

– Вярвам ви. Почакайте само минута-две и моят приятел ще ви осведоми как стоят нещата!

Винету беше слязъл от коня, за да преброи ездачите. Ето че отново се метна на седлото и по своя лаконичен начин каза:

– Петима блеодолики... Уф!

Кратката пауза пред възклицанието „Уф!“ ме накара да предположа, че дирята му даваше някакъв сериозен повод за размисъл. Но тъй като той продължи да язди, без да добави каквото и да било, аз си замълчах, ала оттук нататък започнах да оглеждам отпечатъците по-внимателно, отколкото бих постъпил иначе.

Ние поехме по дирята, първо, защото нататък съвпаднаше с нашата посока, и второ, защото в Дивия запад човек не бива да се отнася с безразличие към нито една следа. Съвсем не е изключено тя да е оставена от хора с враждебни намерения. След известно време стана ясно, че двама от петимата ездачи бяха спирали и слизали от седлата. Отпечатъците от краката им не се отдалечаваха от дирята. Просто я бяха следвали. После забелязах друг отпечатък, който не произхождаше от стъпало. Когато спрях за малко коня си, за да поогледам мястото, Рост ме попита:

– Има ли тук нещо по-особено, мистър Шетърхенд?

– Да, и то нещо много важно.

– Какво е то?

– Двама от тези петима ездачи внимателно са разглеждали дирята, оставена от другите трима, при което единият от тях е коленичил на земята.

– Защо? Не виждам никаква причина. Ако са искали да узнаят нещо, е трябвало само да попитат другите.

– Не са могли.

– Защо?

– Защото не са били заедно.

– Какво? Как? Петимата не са яздили заедно?

– Не.

Мълчаливият Винету ми хвърли одобрителен поглед, за да ми подсказе без излишни думи, че вече правилно съм се досетил защо тази диря му се бе видяла подозрителна. Рост продължи с въпросите си:

– Милорд, откъде можете да го знаете с такава сигурност? Вярно, аз съм в състояние да различа трапецовидния мускул от ромбовидния, ала в този случай съм безпомощен.

– Нужно е само човек да поразмисли и гатанката вече е решена. Именно защото, ако са искали да научат нещо, двамата е трябвало само да попитат другите трима, на тях не им е било необходимо да слизат от седлата и да оглеждат следите. А фактът, че въпреки това са го направили, е едно доказателство, че не са били заедно с тях, а са яздили по петите им. Я погледнете дирята по-внимателно! Например ей тук, отляво, тревата, кажи-речи, вече се е изправила, докато отдясно все още лежи стъпкана на земята. Следователно първите отпечатъци са по-стари от вторите. По моя преценка тези вляво са направени преди пет часа, докато десните са само от преди три часа. Според тези данни двамата конници са минали от тук два часа по-късно от тримата.

– След като ми обърнахте внимание на тези неща, сега и аз съм в състояние да забележа същата разлика в тревата. Ще запомня този признак, за да мога при подобни случаи и аз да определя колко е стара дадена следа.

Не успях да съържа усмивката си. Той я забеляза и попита:

– Вие се смеете, милорд? Защо?

– Защото определянето на времето, когато е оставена една диря, съвсем не е толкова проста работа, мистър Рост.

– Не е ли? Хмм! Та нали е нужно само да погледнеш тревата?

– Pshaw! Ако ставаше въпрос единствено за състоянието на стръкчетата, тогава наистина щеше да е много лесно, обаче в подобни случаи

трябва да се имат предвид и редица други обстоятелства.

– Какви?

– Преди всичко атмосферните условия. Валяло ли е, или е греело слънце? Откъде е духал вятърът? Силен ли е бил, или слаб? Сух или влажен? Освен това трябва да се знае за какъв сорт трева става дума, дали се изправя лесно, или трудно, за което голямо влияние оказват дължината ѝ, дебелината на стръкчетата, възрастта им, тоест, доколко тревата е еластична или чуплива.

– Престанете, милорд! Та това са цял куп неща, които човек би трябвало да има предвид!

– О, това далеч не е всичко!

– Какво има още?

– Колко голяма тежест е притискала тревата и колко дълго е траел натискът? Следите от кон без ездач и кон с ездач се различават по яснота и дълбочина именно защото товарът е различен. Освен това при бърз ход или езда отпечатъците могат да са по-повърхностни, тоест по-неясни, но в други случаи, да речем, при по-бавен и спокоен ход, да са съвсем други – по-отчетливи, по-ясни и по-дълбоки. При по-бавна езда или ход копитото или човешкият крак се задържат малко по-дълго върху въпросното място, отколкото когато се бърза. Но пък, от друга страна, трябва да се има предвид, че заедно с бързината нараства и силата на натиска. Галопирацията кон стъпва със съвсем различна сила от бавно крачещия. Той буквално разсича тревата или земята и тъй като при това с предния ръб на копитото животното стъпва по-здравео и той оставя по-дълбоки отпечатъци от задната му част, по вида на следата може дълго след това да се определи какъв е бил ходът на коня. Мога да изброя и други неща, с които би трябвало да се съобразяваме.

– Милорд, за мен е напълно достатъчно! Разбирам, че тази работа е далеч по-трудна, отколкото си мислех, и не ми се вярва тъй лесно да я усвоя.

– Да, правилното разчитане на следи в Дивия запад е истинска наука, за която няма написани учебници. Не всеки човек притежава необходимите заложби, за да постигне добри успехи в тази специалност. Онзи, на когото липсват, е по-добре да си остане у дома, ако не иска да загине, защото твърде често животът ти зависи от правилното разчитане на една или друга диря.

– Но в този случай работата не е чак толкова сериозна, нали?

– В момента все още нищо не може да се каже. Ездачите са били бели и това е успокоително, но от друга страна, има и такива бели, от

който човек би трябвало да се страхува повече, отколкото от индианците, тъй че нямаме никаква причина да забравяме необходимата предпазливост. И така преди около пет часа оттук са минали на коне трима бледолики. Два часа по-късно по следите им са дошли други двама. Но петимата са от една и съща група, те непременно са тръгнали заедно нанякъде. Остава открит въпросът защо тук двамата не са яздили заедно с тримата, а са се отделили от тях?

– Хмм! Мен няма защо да ме питате. Не знам! Но как можете с такава сигурност да твърдите, че петимата са спътници?

– Разбрах го от обстоятелството, че изостаналите двама са оглеждали толкова старателно следите на избързалите напред трима.

– Странно! Аз бих направил точно обратното заключение.

– Защо?

– Един вътрешен глас би ми нашепнал следното: именно защото тъй внимателно са оглеждали дирята, те не са знаели кои и какви са хората пред тях.

– Това не доказва нищо друго, освен че не сте никакъв уестман. Натъкне ли се човек на непозната диря, той я разчита и после я следва, без да спира, докато тя не се промени или пък не се появи някаква друга причина, за да спре. А двамата ездачи са слизали от седлата и подробно са се занимавали с дирята на такова място, където не са имали ни най-малкото основание да ѝ отделят чак толкова голямо внимание, тъй като тя си е съвсем същата, както и преди. И така те не са се опитвали да търсят нещо, което все още не им е било известно, а са искали още веднъж да се уверят, че именно тази е дирята, която са си поставили за цел да следват. Значи следите, а оттам и тримата ездачи, са им познати. Вероятно са желаели да узнаят само какво е разстоянието между тях и тримата. Това обстоятелство ме навежда и на един друг въпрос, който може да се окаже изключително важен за нас – дали двамата искат да догонят тримата, или не?

– Естествено, че ще искат. Та нали са от една и съща група!

– Това не може да се твърди с такава сигурност. Ако споменах, че пътуват заедно, то не бива да изключваме възможността това да не се отнася за днешния или утрешния ден, а да е валидно за по-късно и за някоя по-далечна цел.

– Цялата тази работа е твърде сложна и объркана за мен. Вярно е, че много добре умея да различавам трапецовидния...

– ... от ромбовидния мускул – намесих се аз. – Но сега-засега...

– Извинете ме, милорд! – бързо ме прекъсна той. – Този път нямах

предвид ромбовидния мускул, а големия преден зъбчат мускул. Но те и трите спадат към мускулната група на рамото и на ключицата. Към тях трябва да прибавя само още повдигача, наричан още „търпеливия“, малкият преден зъбчат мускул и *musculus subclaveus* (Подключичен мускул. Б. пр.).

– Добре, прибавете и тези три и тогава ще станат шест! Но ние спокойно можем да оставим всички тези мускули да си стоят по рамото и ключицата и ще е далеч по-разумно пак да се заемем с дирята, която все пак е по-важна за нас.

– Добре, милорд! Ще следя думите ви с най-голям интерес, защото по целия ни път до тук тези следи са първите, които толкова силно привлякоха вниманието ви.

– Сега преди всичко ме занимават следните два въпроса:

защо са изостанали двамата ездаци? И искат ли да догонят тримата, или не? Несъмнено целта на пътуването и за двете групички е една и съща, но изглежда, че двамата изостанали конници преследват някакъв план, който явно пазят в тайна. Отделили са се от другите, за да могат да поговорят за своите намерения, без да се излагат на опасността да бъдат подслушани. Но в условията на живот, властващи тук, в Дивия запад, при деветдесет от сто подобни случая може да се предположи, че забулените в такава тайнственост цели не вещаят нищо добро. Следователно тримата ездаци трябва да се пазят от двамата. Ето това ми издадоха тези следи.

– Милорд, вашата проникателност е достойна за възхищение. Трябва да си призная, че сам никога нямаше да стигна до тези изводи.

– Pshaw! Не само проникателността ми ме доведе до тях, а и едно друго нещо, за което обаче няма подходящ словесен израз. Лека-полека уестманът придобива, нека го наречем шесто чувство, на което може да се осланя не по-зле, отколкото на своите пет общоизвестни сетива. Това е нещо като духовен поглед, вътрешно око или ухо, един вид тайнствено възприятие, което е независимо от светлинните и звукови вълни. Склонен съм да го нарека сетиво за предчувствия или за предположения, ако предчувствията и предположенията не бяха нещо толкова неопределено, а това шесто чувство винаги разкрива истината с такава сигурност, с каквато окото възприема изпречилия се пред него предмет. Постепенно уестманът трябва да се упражнява в използването на това сетиво също както и детето само чрез продължително упражняване усвоява навика и сръчността да си служи със своите сетива. Но пък след като веднъж си го придобил, можеш да се осланяш на него също тъй

сигурно, както и на окото или на ухото. Дори понякога, когато изглежда, че слухът и зрението си противоречат, се случва именно това чувство да бъде определящо за истинността на възприятията. В никой друг човек то не е толкова силно развито, както във Винету. Самият аз, разбира се, съвсем не съм новак, но е имало случаи, когато съм се учудвал на голямата сигурност, с която той е предричал неща, за чието съществуване или събъждане никога нямаше и да предположа, въпреки цялата си прозорливост. По-късно всички тези „предизвестия“ винаги са излизали истина с такава точност, сякаш въпросните случки и събития са се разиграли пред собствените му очи. Ако и аз самият не притежавах това чувство, сигурно понякога нямаше да устоя на изкушението да допусна, че вождът на апачите е от онези хора, които са надарени с тъй нареченото ясновидство. Но сам виждате, че той вече отиде далеч напред. Нека побързаме да го догоним! Предполагам, че тази вечер край Лейк Джоун съвсем няма да скучае така, както беше в досегашните ни биваци.

– Милорд, да не би да имате предвид, че ни застрашава някоя опасност?

– Не. Който има за спътник вожда на апачите Винету, за него стават напълно безобидни дори такива положения, които иначе биха се сторили на други хора твърде опасни. Предполагам, че ще имаме един забавен разговор в стила на Дивия запад и нищо повече. Хайде, мистър Рост!

Ние пришпорихме конете си, за да догоним Винету, който не беше забавил бързия ход на своя жребец и бе отишъл доста напред. После пак поехме по дирята, водеща право към Лейк Джоун, докато тя се раздели. Три от конете бяха продължили в досегашната посока, а два се бяха отклонили надясно. Без да се колебае, Винету продължи по втората следа. Рост не можеше да си обясни тази постъпка и затова ме попита:

– Мистър Шетърхенд, защо не яздим направо? Тези нови отпечатьци по всяка вероятност не водят към езерото, където искаме да отидем.

– Напротив, водят право натам – отвърнах аз.

– Така ли? Но нали се отклоняват от нашата посока!

– Само временно. По-късно двете дири отново ще се слоят. Винету бе наясно и взе своето решение веднага щом забеляза, че следите се разделят. Имате ли представа какво предполага той?

– Не. Знам колкото едно новородено.

– И едните, и другите искат да отидат до езерото. Но на първо време изостаналите назад ездачи не желаят да се мяркат пред очите на другите, защото вероятно имат намерение да ги подслушат. Невъзможно е

да съществува друга причина за разделянето им.

– Но няма нямаме основание да се промъкнем тайно и до първите конници?

– Имаме, но по-важно е да узнаем каква причина е накарала двамата да решат да подслушат хората, с които пътуват заедно. Ето тук намираме едно доказателство, че всичко, каквото ви казах преди малко, е истина: замислили са нещо, което тримата техни спътници, или поне един от тях, не бива да научават. Но щом като такива мъже, тръгнали да споделят заедно опасностите на Запада, имат едни от други някакви тайни, това означава, че отношенията им не са поставени на честна основа. По всяка вероятност ние ще се срещнем с петимата и ето защо преди всичко друго е необходимо да разкрием какво кроят тези потайни люде. Най-напред ще тръгнем подир двамата, за да можем в случай на нужда да осуетим плановете им. Няма да търпим да се вършат мерзости по пътищата, по които яздат Винету и Олд Шетърхенд.

– Но в такъв случай не е изключено да се стигне до враждебни действия помежду ни, а?

– Напълно е възможно.

– Това е чудесно! Вече се радвам, че се натъкнахме на тази диря.

– Вероятно и между тримата ездачи се намира някой, който също ще се зарадва, ако не и повече от вас, че ще се срещнем. Скоро ще разберем дали е така, защото до езерото ни остава още около половин час път.

Последните ми думи скоро се сбъднаха – още не беше изминал споменатият половин час, когато на северозападния хоризонт забелязахме тъмна черта, която загатваше за горичката, опасала езерото. Вместо да продължи по дирята, Винету се отклони вдясно от нея. Рост пак не можа да се досети за толкова ясната причина и отново ми зададе въпрос. И аз не съм привърженик на излишните приказки и когато съм сам с Винету, също съм мълчалив като него. Обаче новак като Рост трябва да бъде обучаван и понеже веднъж се бях заел вече с тази задача, нямаше как току-така да я зарежа и затова му обясних:

– Тримата са яздил в такава посока, че са стигнали до южния край на езерото. Двамата яздат по-надясно, тоест на север, за да излязат на езерото на такова място, където тримата няма да имат възможност да ги забележат. Оттам те ще се опитат тайно да се промъкнат до спътниците си. Тъй като и ние искаме да ги подслушаме, те също, както и другите, не бива да ни виждат. Ето защо се отклонихме и от тяхната диря, за да се доберем до водата от север. Ей сега Винету ще пришпори жребеца си

в галоп.

– Защо?

– Защото галопирацията кон се движи по-бързо, а и заедно с ездача става, макар и малко, по-нисък, отколкото когато тича в тръс или върви ходом. Затова препускащият в галоп кон отдалеч се забелязва по-трудно, още повече че така значително се скъсява времето, през което е възможно да открият приближаването ни.

– Но нали двамата изобщо няма да могат да ни видят, понеже са толкова далеч на юг от нас!

– Правилно, обаче скитащият се из Запада човек трябва да се съобразява с всички възможности. Ако наистина са толкова предпазливи, колкото, да речем, ние бихме били на тяхно място, ще вземат да претърсят гората на достатъчно голямо разстояние, за да се убедят, че никой не се намира в близката околност и че следователно са в безопасност. В такъв случай не е изключено да се озоват толкова далеч на север, че да ни забележат, ако не проявим съобразителността да се отклоним по-далеч от дирята.

– Е, добре! Нека изчакаме да видим дали наистина ще препусне в галоп!

Едва беше изрекъл тези думи, които Винету нямаше как да чуе, когато апачът с едно подканящо цъккане с език накара жребеца си да полети пред нас в пълен галоп. Последвахме го със същата бързина.

Гората, обградила езерото, изпращаше срещу нас отделни групи храсталаци, сякаш да ни посрещнат. Зад едни от тези храсти спряхме и слязохме от седлата. Тук се намирахме може би на около една английска миля от предполагаемото място, където трябваше да се търсят двамата ездачи. Винету свали оглавника и юздите на коня си, за да му даде възможност свободно да пасе, и каза:

– Нека моите бели братя ме чакат тук! С тези думи той изчезна между храсталациите, след като ми беше дал своята Сребърна карабина.

– Къде отива? – попита Рост.

– Да потърси хората, които ще наблюдаваме.

– Защо не взе пушката си?

– Защото може да му пречи. Възможно е да му се наложи да пълзи сред гъсталациите на доста голямо разстояние, а в такъв случай едно толкова дълго оръжие сигурно ще го затруднява.

– А ние какво ще правим междуременно?

– Ще седнем на земята и ще чакаме. Може да измине и час, докато се върне. И така, разположете се удобно, създайте удобства и за

животните. В това време ще отида да проверя дали наблизно не се намират някакви хора.

Внимателно претърсих края на гората, но не открих признаци за присъствието на човешко същество и се върнах обратно при Рост. Слънцето се беше скрило зад гората. Сигурно вече почти докосваше хоризонта. Следователно до здрачаване оставаше около половин час.

Сенките ставаха все по-дълги и по-дълги, докато накрая легнаха върху цялата източна част на равнината, а после бързо започна да се стъмва. Тъкмо когато дневната светлина вече чезнеше, се завърна апачът. Без да каже нито дума, той се метна на своя жребец, смуши го и пое покрай гората на юг. Последвахме го. Рост бе много любопитен да узнае дали Винету беше постигнал целта си, ала не смееше да му досажда с въпроси. Аз си мълчах, понеже бях убеден, че вождът ще проговори, когато сметне, че е необходимо. Във всеки случай той беше открил търсените хора, защото от безгрижното му поведение разбрах, че вече знае къде са те.

Измина около четвърт час и тогава той скочи от седлото, прекара през юздите на коня един ремък, за да го върже за забито в земята колче, и каза:

– Нека моят брат Рост остане тук при животните и да не вдига никакъв шум. Ще му поверим нашите пушки, за да можем по-лесно да се промъкнем до двамата бледолики. Ако не се върнем дори до полунощ, той да не се тревожи и да не се отдалечава от това място! А сега ела, Шарли!

– Наистина ли няма защо да се безпокоя за вас, мистър Шетърхенд? – попита ме моят сънародник.

– Да, така е – кимнах аз.

– Даже и ако един вътрешен глас ми нашепва, че сте изпаднали в беда?

– Също и тогава. Изобщо не бива да обръщате внимание на този вътрешен глас, а да слушате какво ви казваме ние. За нас не съществува никаква опасност, а даже и да имаше такава, със своеволните си действия само бихте направили бедата още по-голяма.

Подадох му Мечкоубиеца и карабината „Хенри“, а след това последвах апача, който, изглежда, беше запомнил всеки храст наоколо – толкова голяма бе сигурността, с която минахме през ниския гъсталак и навлязохме в гората. Там беше съвсем тъмно и затова той ме хвана за ръката.

Той описа широка дъга около мястото, където всъщност искаше да

отиде, като с всяка изминала минута ставаше все непредпазлив. После ми пушна ръката, легна на земята и продължи напред, пълзейки на ръце и крака. Естествено аз го следвах по същия начин. Скоро доловихме гласове. Безмълвно се промъкнахме още по-нататък, докато най-сетне стигнахме до последните дървета в края на гората, където съвсем близо пред нас видяхме седнали в тревата търсените хора. Недалеч от тях различихме като тъмни неясни силуети спънатите им коне.

Щастието бе благосклонно към нас, защото тъкмо в този момент двамата мъже разговаряха на твърде важна за нас тема. В същия миг дочух думите:

– Да, и аз съм убеден, че този шериф ще ни търси много енергично. Именно защото неминуемо ще проумее, че се е намирал по съвършено погрешен път, той ще положи всички усилия да изкупи вината си. Само ми се иска да знам какъв беше онзи непознат дъчман (Презрително прозвище на немците в САЩ. Б. пр.).

– Някакъв вестникар и нищо повече – отговори другият, чийто глас веднага ми се стори познат, макар човекът да говореше полувисоко.

– Съмнявам се. Този тип ти излезе по такъв начин, който ясно показва, че е нещо повече от един драскач.

– Но все пак той е съчинил онова стихотворение и следователно без съмнение е някакъв писач. Впрочем, от негова страна бе много глупаво да изгори книжките, защото съм научил стихотворението наизуст и тъй като хич не е лошо, ще дам пак да се отпечата веднага щом ми се предложи случай отново да вляза в ролята си на смирен проповедник.

– Това едва ли ще стане някога, защото от този наш удар ще спечелим толкова много, че ще можем да се оттеглим от занаята и да заживеем спокойно. Добре, че успяхме тъй бързо да превърнем златните зърна на този глупак Уотър в пари и да ги вложим. Добре стана и че двамата Лахнер изявиха готовност веднага да тръгнат с нас.

– А дали беше чак толкова необходимо да използваме влака?

– Разбира се! Трябваше възможно най-бързо да изчезнем от щата Мисури, където не бива никога повече да рискуваш да играеш старата си богоугодна роля. Иначе много бързо ще спипат проповедника душеспасител. Изобщо си имал голям късмет, че досега никой не те е заподозрял. На хората отдавна вече би трябвало да е направило впечатление, че винаги си се намирал там, където е ставала толкова добре подготвена кражба с взлом.

– Pshaw! И до ден-днешен ми е много забавно да си спомням как съдържателят на хотела в Уестън говореше за обира в дома на

тамошния търговец, както и за обира у адвоката Претър от Платсбърг, при което с цялото си незнание най-невинно спомена, че малко преди това съм бил и в Уестън, и в Платсбърг. Този нещастен глупак няма и най-малките подозрения за връзката между тези неща.

– О, може би вече има! В Уестън не бива да се мяркаш до края на живота си. Ако не беше проклетият дъчман, този... как се казваше?

– Майер.

– И така, ако не беше този Майер, цялата работа щеше да свърши съвсем иначе и нямаше да е необходимо да бързаме толкова много, че за малко целият ни хубав план да се провали. Беше ли започнал вече да те подозира?

– Тъй изглеждаше.

– И по каква причина?

– Един дявол знае! Не съм присъствал, когато Уотър е открил кражбата, тъй че не знам какво се е говорило там. Когато се появих малко по-късно, чух само как този човек подканяше шерифа да ме арестува. Изглежда, подозренията бяха паднали върху него и очевидно той искаше да се оправдае, прехвърляйки ги върху мен. Веднага си плюх на петите.

– А може би щеше да постъпиш по-добре, ако беше останал,а?

– Не. Ако ме бяха арестували, всички обстоятелства щяха само да подсилат подозренията срещу мен.

– Well! Но аз продължавам да твърдя, че този Майер не е това, за което се представя. Предположението ми се подкрепя и от факта, че той умее да стреля толкова майсторски.

– Всичко беше случайност.

– Не е. Който при толкова малко изстрели си позволява нарочно да изпрати един куршум встрани, той знае много добре, че после няма да допусне нито една грешка.

– Не може да се твърди със сигурност дали е било нарочно, или не.

– Но аз го твърдя! Ами ако е някой уестман, който само се е пред-решил и се преструва?

– Pshaw!

– В такъв случай на него непременно ще му хрумне да поразпита повечко за нас. Не си оставил нищо, което би могло да ги насочи към дирите ни, нали?

– Не съм.

– Инструментите ти?

– Хвърлих ги в реката.

– Ами куфарчето?

– Изгорих го.

– Беше си водил някакви бележки. Още ли са в теб?

– Не. И тях изгорих, защото събитията в Уестън ме направиха по-предпазлив.

В случая проповедникът лъжеше, защото както куфарчето с инструментите, така и бележките му, бяха попаднали в ръцете ни. Той премълчаваше истината просто за да си спести упреците.

Лесно можете да си представите, че изненадата ми да се натъкна на проповедника тук, край Лейк Джоун, не беше никак неприятна. Дори нищо по-радостно не можеше да ми се случи. Сега отведнъж разбрах кои бяха петимата ездачи. Не беше трудно да се отгатне.

В кражбата на златото в Уестън бяха участвали трима души:

проповедникът, самият взломаджия, както и онзи тип, дето е стоял долу на двора и е поемал спусканото отгоре злато. Един от последните двама е бил непознатият, с когото в помещението за посетители на хотела проповедникът беше разменял споменатите съзаклятнически погледи. Човекът, който седеше сега до него, изглежда, беше предводителят на този „незаменим“ детелинов лист. Предполагах го по начина му на изразяване.

Вече бях узнал, че двама души, чичо и племенник, щяха да бъдат подмамени до някакъв си файндинг-хоул в планините. Петимата яздеха също към планините, и то по пътя, указан в бележката, която бяхме намерили в куфарчето на проповедника. Никак не беше трудно да се отгатне, че в случая си имаме работа с това тъмно начинание. Тук се бяхме натъкнали на тримата негодници и на техните две жертви. И ако не се лъжех в предположението си, тримата, които бяха избързали напред, бяха чичото, племенникът и третият участник в разбойническата банда.

Тези размисли ми минаха светкавично през главата, защото трябваше да посветя цялото си внимание на разговора и да не изпусна нито дума от него.

– Умно си постъпил, като си унищожил всичко. Че нима ти беше възможно по време на бързото ти бягство да грабнеш куфара и да мъкнеш и него? – бе следващият въпрос към проповедника.

– Да, възможно беше, защото онези типове бяха достатъчно глупави да ми оставят необходимите минути. После забелязах, че са по петите ми, ала все пак преднината ми беше вече толкова голяма, че нямаше как да ме догонят.

– Сигурно Уотър незабавно се е лепнал по петите ти.

– Без съмнение, но може само да ме размее. Вярно, че този човек се смята за добър уестман, но най-вероятно веднага е изгубил дирята ми.

– Хмм! Когато дяволът поиска, понякога и най-големият глупак става умен и разсъдлив.

– Pshaw! Пътуването ни с железницата прекъсна дирята ни на толкова голямо разстояние, че тя не може да бъде открита дори и от Винету или Олд Шетърхенд.

– Не се изхвърляй чак толкова!

– Казвам истината! Изобщо няма да намериш толкова мъдра глава, която да е в състояние да открие местата, където се качихме и слязохме от влака. Разкриването на обира ме тревожи толкова малко, колкото и убийството на онзи Уели, на когото пронизахме гърдите с куршум от брега на Плат и после падна от сала си във водите й. Той няма да може да разкаже нито кой му изпрати куршума, нито кои са хората, измъкнали по-късно сала със златото на брега. Ама че улов! Почти двайсет хиляди долара! Без да смятаме онези килограм и половина поедри златни зърна, с които хвърлихме въдицата на стария Лахнер. Вече не е ли време да се промъкнем до нашите хора?

– Време е. Забавим ли се по-дълго, твърде е възможно Лахнер да заподозре нещо. Не ми харесват приказките, дето ги дрънка през последните дни. Ето защо възложих на Егли задачата тази вечер да го предразположи да си каже всичко. Пред нашия спътник той по-лесно ще издаде истинското си мнение, отколкото пред нас двамата, и тъй като няма да предполага, че ние сме наблизко и ще чуем всичко, навярно няма да скрие истинските си мисли. Племенникът му е глупаво момче и неговото мнение може да ни е безразлично. То и старият няма кой знае колко акъл в главата си, но тъй като е хитър и коварен, като нищо може да му хрумне да ни провали успешния край на това пътуване.

– Ако старият негодник започне да ни се ежи, ще му стегнем юздите и ще му покажем как всъщност трябва да се държи с нас.

– Ами ако е заподозрял нещо и се окаже достатъчно умен да си затрае? Появи ли се у него недоверие, значи ни е прозрял и непременно ще разбере, че сме готови на всякакво насилие и че самият той би могъл да се спаси единствено също чрез насилие. За живота ни няма да се окаже никак полезно, ако най-неочаквано ни тегли по един куршум в главите и после се върне у дома си.

– The devil! (По дяволите! Б. пр.) Смяташ ли, че е възможно?

– Да. Ето защо още тази вечер Егли трябва да го разпита, а ние да

ги подслушаме. Ако макар с една-единствена дума издаде, че повече ни няма доверие, ще се наложи да се погрижим както той, тъй и момчето му да не доживеят утрешния ден.

– Би било жалко заради работата, която ще ни свършат. На никого от нас тримата и през ум няма да му мине да се гмурка стотици пъти в ледените води на файндинг-хоул а, за да вади от дъното му нъгитсите. В края на краищата всеки държи на живота си повече, отколкото дори на всичкото злато в света.

– Именно заради работата бих предпочел да обезвредим само стария, а момчето да оставим живо. Ще го вържем и мисля, че никак няма да ни е трудно да го водим с нас като пленник. Та той е толкова неопитен и при това главата му е толкова размътена на този Олд Джъмбъл (Объркана глава. Б. нем. изд.), както го нарича Егли, че щом веднъж го сплашим здравата, и през ум няма да му мине да вземе да ни се опъва. А че после студената вода ще го вкара в студения гроб, може само да ни радва, защото така ще ни спести труда да понижем с куршум разсеяния му мозък.

– Но все пак би било по-добре да оставим и стария жив. Много ще ме е яд, ако действително вече ни няма доверие.

– И мен ще ме е яд. Съвсем скоро ще разберем как стоят нещата в това отношение. Време е да вървим. Добре, че наредих на Егли да спрат и да се разположат на бивак веднага щом стигнат гората и да запалят огън. Така лесно ще открием мястото. Необходимо е само да вървим ей тук, покрай гората, докато забележим светлината от огъня, който Егли ще изгаси веднага щом чуе моя сигнал. А след като научим каквото искаме да знаем, ще се върнем до тук за конете, по обиколен път ще излезем на следите им и ще се престорим, че току-що идваме откъм прерията.

– Ами какво ще кажем за нашия лов?

– Ще кажем, че не сме намерили никакъв лос. Ама старият наистина си мислеше, че следите от онзи див козел са оставени от лос. Ха-ха-ха-ха! И след като му обясних колко е опасно да стреляш по лосове, той с голяма радост продължи по пътя заедно със своя Олд Джъмбъл и Егли. Ето ти още едно доказателство, че хитростта на един-единствен уес-тман е достатъчна, за да прати за зелен хайвер и десетина от най-умните мъже на Изтока. А сега да тръгваме, време е!

Те станаха от земята и се отдалечиха. Ние също се изправихме на крака.

– Уф! Да ги последваме! – прошепна ми Винету. Стъпвайки по

меката трева, ние излязохме на открито и безшумно се запромъквахме покрай гората, като бяхме готови да спрем всеки миг, в случай че се озояхме твърде близо до двамата пред нас. Измина около четвърт час, докато съзряхме напред светлината на голям и буен огън. Понеже проповедникът и неговият другар се намираха между него и нас, ние можехме добре да различаваме силуетите им и да се съобразяваме с действията им. Когато се приближиха до бивака на спътниците си толкова, че не след дълго щеше да възникне реалната опасност да ги забележат, те изчезнаха в гората. Ние също се шмугнахме между дърветата и пипнешком се устремихме напред възможно най-бързо. Беше тъмно като в рог, но и тук остро ни тренирано зрение не ни изостави. Не след дълго огънят заблещука между стволите, което отново улесни промъкването ни.

Когато се приближихме на около шейсетина крачки, ние различихме двамата подслушвачи, които бяха легнали на земята и пълзяха към огъня. Последвахме примера им и продължихме напред един до друг. Докато пълзях така, с лице съвсем близо до земята, по едно време ми се стори, че недалеч в мъха виждам някакъв слаб металически блясък. Посегнах натам и... ръката ми улови две шпори за езда, една находка, която не можеше да не ме смае. Шпорите бяха лъскави и следователно не беше възможно да са лежали дълго на това място. Вероятно бяха собственост на някой от тримата, насядали край огъня. Каква непредпазливост! Вярно, че при някои обстоятелства човек може да свали шпорите си, но да ги оставиш в тревата или в мъха е такова нечувано лекомислие, което като нищо ще накара един опитен уестман да излезе от кожата си от яд. Подобна непростима небрежност е в състояние да постави под въпрос не само сигурността, а при определени обстоятелства даже и живота на цяла група пътници. Онзи, който се провини в такава немарливост, заслужава нещо повече от прякора Олд Джъмбъл, защото бях убеден, че само племенникът, „обърканата глава“, за когото преди малко бяха споменали, бе способен на подобна непредпазливост. Каква разсеяност само... разсеяност!!! Веднага щом тази дума ми мина през ума, почувствах как сякаш светкавица прерязва мозъка ми. И защо?

Беше споменато името Лахнер, а това бе фамилното име на моя някогашен приятел и спътник Карпио. Той имаше роднина в Америка и винаги си беше „объркана глава“, един Олд Джъмбъл. Не ми остана време да довърша мисълта си до край, защото Винету ме беше изпреварил и аз трябваше да побързам да го настигна. Прибрах шпорите и запълзях още по-енергично.

Огньят гореше все тъй буйно, както и преди. Осветяваше цялата околност на бивака, а самият бивак се намираше в края на тясна тревиста ивица, която, обградена от два реда хрусталаци, идваше от откритата прерия и стигаше до края на гората. В северната редица тук-там имаше празни места, през които светлината на пламъците струеше надалеч в равнината. Точно това обстоятелство ни беше позволило да забележим огъня толкова лесно.

Проповедникът и спътникът му се насочиха тъкмо към тази редица от храсти и щем не щем, избрахме за себе си южната. По този начин бяхме принудени да заобикаляме и затова достигнахме набеязаното от нас място едва след като другите двама вече се бяха настанили най-удобно. Когато се промъкнахме под гъстите, провиснали чак до земята клонки, ние зачакахме уговорения сигнал. Нямахме представа какъв ще е той.

Не ни беше трудно да заемем местата си, защото тримата край огъня водеха разговора си на толкова висок глас, че ако все пак причиняхме някой макар и незначителен шум, те нямаха възможност да го чуят. По-големи затруднения имаме с клонките на храстите, които, докато се промъквахме между тях, трябваше бавно и равномерно да повдигаме и спускаме, за да не би някой да забележи неестественото им раздвижване. За щастие другите двама подслушвачи срещу нас бяха толкова заети със самите себе си, че не обръщаха никакво внимание на храстите, зад които се криехме.

Тримата бяха насядали край огъня така, че бяха оставили свободна страната, която гледаше към прерията. Несъмнено това бе направено от съзаклятника им Егли, за да могат двамата му другари още по-лесно да открият бивака. Самият той седеше с гръб към гората и докато говореше, усърдно хвърляше скрити погледи към хрусталаците. Естествено, опитваше се да зърне някъде двамата подслушвачи.

Точно срещу нас, тоест с лице, обърнато на юг, отвъд огъня седеше някакъв възрастен мъж с кокалеста фигура и набръчкано лице, чието телосложение все още издаваше сила и издръжливост. Той имаше силно развити челюсти, които също както и широката, масивна, доста изпъкнала брадичка, свидетелстваха за не особено възвишени страсти и чувства. Устните му бяха тесни и безкръвни, каквито често се наблюдават при изключително големи скъперници. Острият и силно извит орлов нос можеше да окаже чест на всеки арменски лихвар. Изпод оскъдната, вече посивяла коса и ниското чело неспокойно играеха чифт малки очи, останали почти без мигли, и погледът им нито за миг не се задържаше на

един и същ предмет. Рехавата неподдържана дълга брада полагаше напразни усилия да придаде на грозното му лице малко по-достолепен вид.

Старият човек беше облечен в дрехи от сиво-кафеникав плат, носеше ботуши с шпори и дълги кончови, както и широкопола шапка. До него лежеше пушка, която не беше единственото му оръжие, защото в широкия му колан личаха дръжките на един нож и два револвера. Несъмнено това беше чичото, а племенникът седеше с гръб към нас, тъй че нямахме възможност да видим лицето му. Облечен и въоръжен досущ като своя роднина, при едно бързо обръщане на главата си той ни показва само отскоро небръснатата си брада, явно оставена да расте откакто бе тръгнал на път.

Егли носеше кожени панталони и дебел елек върху една също тъй дебела жилетка. И той имаше пушка, нож и два револвера, а по колана му висяха няколко торбички, напълнени вероятно с всички необходими за един уестман дреболии. В него разпознах онзи новодошъл гост в хотела на Уестън, когото бях наблюдавал да разменя тайно погледи с проповедника. Докато го оглеждах, се разнесе дрезгав крясък, който някой неопитен човек би взел за крясък на лешояд или гарван, но за мен беше ясно, че идва от отсрещните храсталаци, където се криеха двамата подслушвачи. Егли се престори на угрижен.

– Лешояд, който все още не спи? Или е бил смутен в съня си? От кого ли? Възможно да е било от човек, но нали претърсихме цялата околност и не открихме никакви следи! Все пак нека бъдем предпазливи и да изгасим огъня!

Тези думи сигурно щяха да събудят подозренията на някой опитен ловец. Лешояд, чийто крясък се чува, е наблизо, тъй че и онзи, който го е смутил, не може да се намира толкова надалеч, че все още да не е забелязал лагерния огън. Следователно гасенето му би била безполезна, твърде закъсняла мярка. Един уестман би постъпил иначе – той бързо щеше да скочи и да се шумугне в гората, за да не се излага на вражеските куршуми, а и под закрилата на тъмнината да потърси причината, смутила съня на птицата. Ала Егли не направи нищо подобно, а само разпръсна и угаси горящите клони. След това рече:

– Тъй! Сега вече никой няма да ни забележи и можем спокойно да си продължим разговора.

Крясъкът беше уговореният сигнал и сигурно щеше да започне разпитването на стария, който изобщо не подозираше, че животът му зависеше от неговите отговори.

– Възможно ли е наистина човек да е подплашил лешояда? –

попита старият.

– Да, възможно е, макар да не е много вероятно. Че кой ли ще дойде толкова късно в тази затънтена местност? Всеки бърза да си избере мястото за бивака докато е още светло. Изгасих огъня само защото имам привичката да съм предпазлив. По-късно пак можем да го запалим. Мисля, че лешоядът или каквото беше там изкряска насън.

– Безпокоя се единствено за мистър Шепард и мистър Корнър.

– Защо?

– Ами защото ще се лутат наоколо, без да могат да ни намерят.

– Наистина сте прав. Ще трябва скоро пак да го запалим.

– Любопитен съм да разбере дали са открили лоса.

– Съмнявам се. Такъв дивеч изминава много мили, без да спре, при което си остава твърде въпросително дали ще си почине в такава местност, където човек би имал възможността незабелязано да се приближи. Нашите спътници могат да отделят само няколко часа, за да не изостанат от нас прекалено много. Кажете-речи, съм убеден, че ще се върнат с празни ръце.

– Всъщност и не беше необходимо да ходят на лов, понеже имаме достатъчно месо. Трябваше да оставят лоса спокойно да си върви по пътя. А сега седим ей така и няма с кого да разговаряме.

– Че нима не говоря непрекъснато с вас? Какво е това, ако не разговор?

– Е, да, ама искам най-сетне пак да си поговорим за файндинг-хоула, а мистър Корнър и мистър Шепард знаят за него повече от вас.

– И те не знаят повече от мен, но изглежда, към тях изпитват по-голямо доверие.

– Доверието ми е еднакво към всички ви, но от мистър Шепард чух за пръв път за файндинг-хоула, а пък с мистър Корнър сключих договора. Разбираемо е, че тях двамата чувствам някак по-близки от вас. А сумата, която им предложих, е наистина голяма.

– Да не би да се тревожите заради нея?

– Да се тревожа ли? Единственото, което ме безпокои, е, че е възможно да сте се заблудили, тоест, че златоносната дупка не съдържа споменатото количество злато.

– Нищо друго ли не ви създава грижи?

– Не.

– Наистина ли?

– Защо ми задавате такива въпроси? Че какви други грижи би трябвало да имам?

- Хм! Ще ви кажа нещо, но ще ми обещаете ли да не ме издавате?
- Да. Какво е то? Събуждате любопитството ми.
- Запознат ли сте с договора ми с Шепард и Корнър?
- Знам само това, че ще вземете част от сумата, която плащам.
- Well! Но нали знаете, че аз още не съм бил горе при хоула?
- Не, това е нещо ново за мен.
- Наеха ме само като придружител, понеже вие двамата не сте уестмани, а винаги е по-добре, ако сред хората от една такава група се намират и повече опитни мъже. Та в случай че всичко премине успешно, за услугите си ще получа определена сума, може би и някаква допълнителна награда. Това е всичко. Тъй че златото, дето било горе в онази дупка, изобщо не ме засяга.
- Тъй ли стоят нещата?
- Да. И аз взех, че поразмислих. Дали все пак не е възможно намеренията на Корнър и Шепард към вас да не са дотам честни?
- Да не са честни ли? Как така?
- Ами така... например в хоула изобщо да няма нъгитси.
- Сър, какво ви прихваща? Че защо тези двама мъже ще сключват с мен въпросната сделка, ако там няма никакво злато?
- За да ви вземат парите.
- Да не би да ме смятате за толкова глупав, че да подпиша договора, без предварително да се уверя как стоят нещата?
- Не, разбира се.
- Видях късчетата самородно злато. Някои от тях имат големината на гълъбово яйце.
- Така ли? Значи все пак е вярно!
- Да. В хоула има злато, и то предостатъчно. А аз няма да платя, преди да съм се убедил, че нъгитсите са все още там. Нима мога да бъда измамен?
- Не. Но защо тогава Шепард и Корнър продават хоула? Защо сами не извадят златото?
- Защото Дивия запад им е дошъл вече до гуша и искат да се оттеглят на спокойствие. Впрочем, учудвам се, че вие като уестман не познавате навниците на златотърсачите.
- Кои навизи?
- Ами често да продават находищата, за да търсят нови.
- Да, да! И това е вярно.
- Изглежда, храните някакво недоверие към двамата си спътници,
- а?

– Аз ли? Ами, по-скоро ми се струваше, че вие сте недоверчив.

– И защо мислите така?

– Защото вчера и завчера изпускахте по някоя и друга дума, която намирисваше на подозрение.

– И през ум не ми е минавало! Знам какво правя. А ако на вас ви идват глупави мисли, зарежете ги! Мистър Корнър и мистър Шепард са джентълмени. Гарантирам за тях. Уверявам ви, че умея да разпознавам кой какъв е, а що се отнася до пари и сделки, никога не съм позволявал да ме измамат. Всъщност мой дълг е да съобщя на спътниците ви, че сте се опитали да ме предупредите да се пазя от тях.

При тези думи Егли се престори на изплашен и извика:

– Няма да го направите, мистър Лахнер!

– А би трябвало.

– Моля ви да мълчите! Помислете само колко много ще ми навредите!

– Да, сигурно ще ви изгонят.

– А само ви мислех доброто!

– За ваш късмет! И тъй, ще мълча и дори съм готов и по друг начин да изразя благодарността си към вас заради вашата добронамереност.

– Какъв е той?

– Както сам казахте, вие ще получите само някакво възнаграждение, загдето ни придружавате. Иначе златото изобщо не ви засяга. Аз обаче ще се погрижа за това, все пак и вас донякъде да засяга. Намислил съм следното: ще ни придружите до горе и обратно. Следователно ще научите мястото на хоула. Щом се върна у дома, аз ще наема необходимата работна ръка и ще закупя някои инструменти или машини за експлоатацията на плейсър. Искане ми се да взема и вас на работа при мен. Имате ли такова желание?

Старият скъперник знаеше много добре защо прави това предложение. Егли щеше да узнае къде се намира файндинг-хоула. Можеше да го издаде на други хора или сам да се нахвърли върху него и когато дойде законният му собственик, който го е закупил, да завари находището изпразнено. За да предотврати това, Лахнер се виждаше принуден да обвърже някак си Егли, а най-евтиният начин за постигането на тази цел бе да го назначи при себе си на работа. Старият не беше глупав, само че Егли беше къде-къде по-хитър. Преструвайки се на страшно зарадван, той каза:

– Много ще съм ви благодарен за тази услуга, мистър Лахнер, защото това скитане отдавна вече ми се е втръснало и копнея да си намеря

някоя добре платена служба. Ето че сега изведнъж всичко се оправи. Можем и по-късно да обсъдим какво ще трябва да върша и колко ще получавам.

– Да, по-късно. Нека първо се изкачим горе, за да видя колко голямо е находището и колко злато има в него. Нали, Херман? А?

Въпросът му беше отправен към племенника. Дваж повече напрегнах слух, за да не изпусна дори и сричка от неговия отговор. За мен бе важно да разбере дали по тембъра щях да разпозная гласа. Беше ли Карпио, или не беше?

– Да – беззвучно отвърна племенникът.

За съжаление тази едносрична дума не бе в състояние да ми даде тъй желания отговор. Това „да“ прозвуча сякаш от устата на съвсем чужд човек и не беше достатъчно да ми помогне да различа един глас, който не бях чувал вече толкова дълго време.

– Слушай, какви те прихващат пак? – сопна му се старият. – Ти никога не внимаваш. За какво мислеше в момента? Кажй, искам да знам!

Думите му прозвучаха строго. Ако винаги разговаряше с племенника си с такъв тон, отношенията им едва ли бяха много дружелюбни.

– Мислех си за шпорите – гласеше отговорът. – Няма ги!

– Няма ли ги? Как така? Какво искаш да кажеш?

– Ами няма ги.

– Не са вече на краката ти?

– Да.

– Damned! (Проклятие, по дяволите! Б. пр.) Невъзможно е току-така шпорите ти да изчезнат от ботушите. Я провери, сигурно са си на мястото!

– Нали току-що опипах ботушите и веднага забелязах, че шпорите са изчезнали. Сигурно съм ги свалил и съм ти ги дал да ги прибереш. Но ти толкова бързо забравяш, драги чичо! Я бръкни в джобовете си! Уверен съм, че ще ги намериш.

– В джобовете ми има всичко друго, но само не и твоите шпори! Виж го ти! Завчера спори с мен това хлапе, че пушката ми била неговата, а вчера пък след собствената си порция месо изплюска и моята и после взе да се оплаква, че сме му дали прекалено много да яде. Ето че днес и шпорите му са отлетели в облаците. От къде на къде ти хрумна изобщо да ги сваляш?

– Сетих се, че конят ми има голям гъдел. Докосна ли го някой път недотам нежно с шпорите, веднага прави скок едновременно и с четирите си крака. Затова предпочетох да ги сваля и да ти ги дам да ги пазиш.

Ако не са в джобовете ти, значи си ги изгубил.

– Аз ли? Ама това вече на нищо не прилича! Момче, с теб не се издържа повече!

– Моля те, скъпи чичо, не се ядосвай излишно! Не си виновен, че понякога си разсеян. Сигурно това е родова черта, понеже моите сестри страдаха от същия недостатък.

– Не ми излизай толкова често със сестрите си! Поне сто пъти си ми го казвал за тях и също толкова пъти съм ти привеждал необорими доказателства, че твоите сестри са съвсем разумни лейдис, докато единствено ти си бил винаги овчата глава, която е вършила всички онези шуротии, дето им ги приписваш на тях. Платих дълговете ви и те повиках да дойдеш в Америка, за да те направя свестен човек, но само си навлякох големи ядове, защото от теб нищо не става.

– Скъпи чичо, не ми натяквай винаги за онази малка сума, която на времето изпрати на баща ми! Знаеш, че това дълбоко ме натъжава.

– Малка сума ли казваш? Двеста долара били малка сума! Да, вярно, който подобно на теб още като пълен голтак и беден ученик подарява на някаква си скитничка двайсет талера, че и още не знам си колко гулдена, той, разбира се, не може да има никаква представа за стойността на парите.

– Не бях аз, а моят приятел Сафо.

– Приятел ли? Опазил ме Господ от такъв приятел! Нали една част от гулдените са били твои. Разказвал си ми го много пъти, защото и до ден-днешен си привързан към този негодник, който те е подвел да...

При тези думи племенникът гневно избухна:

– Слушай, чичо, само не обиждай така моя Сафо! Знаеш, че това е тема, която не бива да засягаш. Ако бях имал възможността да общувам с него по-дълго, сега нямаше да се скитам из Дивия запад, докато той сигурно си има в отечеството някоя много хубава служба. Разделихме се и толкова години не сме се виждали, но дълбоко в сърцето си съм също тъй силно привързан към него, както по онова време, което никога няма да се върне.

Във възбудата си той започна да говори толкова силно, че Егли с остър тон му заяви:

– Млади човече, не крещете така! Тук не се намирате на някое негърско събрание! Чичо ви е прав. Мислите ви са вечно разпилени и с вашата разсеяност ще ни навлечете големи неприятности. И най-шантавото от всичко е, че винаги прехвърляте вината върху други хора. Измислих ви името Олд Джъмбъл и напълно го заслужавате.

– Забранявам ви да ме наричате така! Аз се обръщам към вас с „мистър Егли“ и настоявам за същата учтивост.

– Мълчете, Олд Джъмбъл! Засега ще ви кажа само едно – шпорите, които сте загубили днес, може би ще ни докарат невероятни неприятности. Ако ги намери някой индианец или някакъв друг негодник, с тяхна помощ ще попадне на следите ни и чудесният ни план може да завърши злополучно. Вие нито можете да стреляте, нито да яздите, изобщо не можете нищо от всичко онова, което тук човек трябва да знае и умее, а ако на всичко отгоре вършите и подобни щуротии като днешната с шпорите, то направо ще станете за нас опасен, докато досега ни бяхте само в тежест. Но покорно благодарим за един опасен спътник. Де се е чуло и видяло да си изгубиш шпорите! Ако не се стегнете, ще бъдем принудени някъде да ви зарежем и да продължим ездата си без вас. После ще станете добре дошла плячка за лешоядите. Е, сега знаете мнението ни, няма какво да говорим повече! Хайде пак да запалим огъня, защото, ако кръсъкът на онази птица е означавал някаква опасност, то тя отдавна да ни е връхлетяла. Убеден съм, че наблизно няма чужди хора. Трябва отново да разпалим по-буйни пламъци, за да могат спътниците ни по-лесно да ни намерят.

Но той не бързаше кой знае колко с паленето на огъня, защото искаше да даде възможност на Шепард и Корнър незабелязано да се оттеглят в тъмнината. Ние също се възползвахме от това изгодно обстоятелство.

Каква среща! Моят Карпио, моят стар добър приятел Карпио – тук, край Лейк Джоун, на това плато в Дивия запад! Да, за съжаление ние се бяхме разделили и дълги години не се бяхме виждали. Въпреки всичките усилия, които хвърлих за него, в училище не му вървеше и не му вървеше, а когато завърших семинара (В случая – институт за първоначални учители. Б. пр.), си тръгнах с убеждението, че всичките му мъки с учението щяха да останат напразни. Вероятно като занаятчия щеше да постигне значително повече. Но Шарана беше една от многото жертви на общоприетото и толкова погрешно мнение на мнозина изучили се по един или друг начин бащи, че за тях ще е голям позор да имат неизучен син. Също и бащи, стигнали до добро обществено положение и без да са посещавали средно училище, които би следвало да знаят, че има много пътища, за да се издигнеш до тъй наречения „по-хубав живот“, дават мило и драго и правят какво ли не, за да принудят поне един от синовете си да се посвети на учителската професия или пък насила го тикат в обятията на някоя Алма матер. Последиците никога не закъсняват. И

ако чуete десет души в един глас да подемат прочутата жалба за „объркан живот и професия“, то съвсем спокойно можете да твърдите, че деветима от тях са синчета на такива бащи.

Карпио беше именно един такъв нещастник. Бях предвидил това и от приятелски чувства към него веднъж поех риска в разговор с баща му по съвсем деликатен начин да направя съответната забележка, но така ми отрязаха квитанцията, че безмълвно си тръгнах. Освен това трябваше да чуя думи и изрази като „хлапашки възгледи, незозрели разсъждения и нахално вмешателство в работи, от които нищо не съм разбирал“, а по-късно забелязах, че по възможност семейството се мъчеше да ми попречи да общувам с техния син. Въсъщност това бе и истинската причина постепенно да прекъснем нашата кореспонденция, която поддържахме известно време след моето завършване. Изглежда, онези хора си мислеха, че ще използвам нашата писмовна връзка, за да придумам Шарана да последва моя съвет, за който баща му не искаше и да чуе.

Всъщност до този момент не знаех какво е станало с него и бях очаквал всичко друго, но не и да срещна моя разсеян и непохватен приятел тук, в Дивия запад, където повече от всякъде другаде по широкия свят пред мъжа се поставя изискването не само да се нарича мъж, но и действително да е истински мъж. Ако знаеше само, че споменатият току-що в разговора им негов приятел Сафо, този „негодник“, се беше стаил между храстите зад гърба му и го подслушваше! Вече си бях изяснил толкова добре в какви отношения бе със своя роднина, че по-късно беше излишно да ми разправя каквото и да било. Стариият кожодер го беше оценил твърде високо като някогашен семинарист (В случая – учач, посещавал институт за първоначални учители. Б. пр.), беше го мислил за много полезен млад човек и го беше повикал при себе си в Америка, за да го използва здравата без никакво възнаграждение. Но тъй като е било неминуемо съвсем скоро да разбере заблудата си, а и от него като нищо можеше да се очаква да се откаже от неудобния си племенник и да го зарече в отчайващо положение, на мен не ми беше ясно защо не го беше направил досега. Не само го бе задържал при себе си, но дори го беше помъкнал да пътуват заедно. Несъмнено той преследваше някаква цел, която засега не можех да отгатна, но се надявах все пак да успея да разкрия тайните му замисли.

Страшно много ми се искаше да се измъкна от храстите и от все сърце да кажа на „милиа чичо“ мнението си за него, ала не биваше. Трябваше да последвам Винету, който още при последните думи на Егли се измъкна заднишком от хралалака, за да се отдалечи, преди

пламъците на огъня да бяха осветили всичко наоколо. Скоро го настигнах и заедно се шумгнахме между дърветата, бързайки да изпреварим Корнър и Шепард, като се надявахме да доловим още някоя и друга дума от разговора им. Те се връщаха при конете си. Гледахме час по-скоро да излезем от гората, а после се втурнахме покрай нея и най-сетне залегнахме зад няколко врязващи се в равнината храсти, близо до които двамата непременно щяха да минат. Вече се бяхме отдалечили от огъня толкова, че оттам нямаше как да дочуят човешките гласове, и затова мислехме, че може би Корнър и Шепард ще завържат разговор, без да полагат особени усилия да приказват по-тихо.

Стана както и предполагаме. Скоро те се появиха и ние чухме Корнър да казва на приятеля си:

– ... тъй че не е нужно да убиваме стария. Доверието му в нас е непоклатимо и на всичко отгоре дори ни смята за джентълмени.

– Но младежа! Да си загуби шпорите! Просто не мога да си го представя. Какво ще правим с този тип?

– Щом сме го довлекли до тук и сме се ядосвали на глупостите му, без досега да сме полудели, то сигурно ще издържим и малкото дни, които ни остават, докато стигнем до файндинг-хоула.

– Well! Но после нито ще мълчим повече, нито ще се церемоним много-много. Дойде ми до гуша да съм свидетел на такива гламавщини, чието място е в детската стая, но не и високо в Скалистите планини! Сега се връщаме при тях, казваме им, че лосът...

По-нататък не можахме да чуем нищо повече, защото двамата ни отминаха. Изчакахме още някоя и друга минута, а после бавно закрачихме подир тях. След кратко време по глухо отекващия тропот от копитата на конете им разбрахме, че ги бяха взели от скривалището и се отправяха малко навътре в прерията, за да си дадат вид пред двамата Лахнер, че едва сега пристигат при езерото.

Когато се върнахме при Рост, той се зарадва, че ни вижда пак толкова скоро. След като бяхме изпълнили най-неотложната си и важна задача, предстоеше да заведем конете си на водопой. Яхнахме ги и изминахме значително разстояние покрай гората, простираща се по северния бряг на езерото, а после заведохме жребците си до реката, която беше свързана с езерото. Щом животните утолиха жаждата си, ние потърсихме подходящо място за пренощуване, там спяхме конете, постлахме одеялата си и се разположихме удобно върху тях.

Полежахме така доста време, без някой да каже дума. Това положение ми доставяше тайно удоволствие, понеже Рост просто изгаряше от

любопитство да научи какво бяхме видели и чули. Той ту се изправяше и сядаше, ту отново си лягаше, въртеше се ту наляво, ту надясно и все по-малко можеше да скрие нетърпението си. Но пък не му се искаше да го помислим за нахален човек. Към Винету съвсем не смееше да се обърне, затова най-сетне се реши да заговори мен:

– Мистър Шетърхенд, лежете си тъй спокойно. Да не би вече да спите?

– Не – отвърнах аз.

– Слава Богу! Иначе вероятно щеше да се наложи да ви събудя.

– Защо?

– Защото все пак, тъй да се каже, и аз съм живо същество с човешки чувства.

– И тъкмо сега ли са се обадили тези човешки чувства, мистър Рост? Вие непрекъснато се надигате и пак лягате, въртите се насам-натам така, сякаш чувствата ви са твърде болезнени.

– Е, чак болезнени не са, но са извънредно неприятни. Слушайте, милорд, вярно, че мога да различавам ромбовидния мускул от трапецовидния, но да виждам и чувам неща, които стават на една английска миля от мен, това вече за съжаление ми е невъзможно.

– Но и никой не го иска от вас, мистър Рост.

– Напротив! Изглежда се иска от мен, защото, ако вие не го искахте, сигурно щяхте да имате благосклонността да ми разкажете дали и как ви се удаде да се промъкнете тайно до онези хора.

– Добре! Ако това ви е болката, мога да ви помогна. Ще научите каквото желаете. И така дали: да, успяхме. А как: по-добре и по-лесно, отколкото очаквахме.

– Моля, по-нататък!

– Какво по-нататък? Нали отговорих на въпросите ви!

– Е, да, ама по какъв начин! Не ме вземайте за някой обикновен любопитен нахалник! Тук, високо в Скалистите планини, където и най-незначителната дреболия може да придобие неочаквано голяма важност, се разбира от само себе си, че не ми се иска да остана в неведение относно онова, което сте узнали. Милорд, с вашето любезно разрешение ще ви кажа, че моят вътрешен глас...

– Добре! Давам ви това разрешение – прекъснах го аз. – Нека вашият вътрешен глас ви нашепне всичко, каквото толкова много ви се иска да научите.

– Колко сте жесток! В този момент моят вътрешен глас не знае повече от мен. Не може ли поне да ми кажете кои са петимата ездаци и

дали наистина, както предполагате вие, пътуват заедно?

– Да, ще ви кажа. Поизмъчих ви малко само защото съм в добро настроение. Но съм в състояние да ви обезщетя с изключително важни новини. Проповедникът е тук!

– Какво? Кой? – подскочи той от изненада. – Проповедникът?

– Да.

– Та това е... във висша степен удивително!

– Изобщо не съм удивен, понеже, кажи-речи, очаквах да го срещна тук в планините. Но с него е и един друг човек, когото сте обслужвали в хотела. Това е онзи непознат, дето седеше на масата до прозореца заедно с четирима или петима местни хора.

– Знам кого имате предвид, мистър Шетърхенд! Бях си помислил, че той ще пренощува при нас, ала се Оказа, че няма такова намерение.

– И не можете да му се сърдите. Искал е само да вземе нещо и после незабавно да си плюе на петите.

– А какво?

– Златото на Уотър.

– Какво говорите, милорд! Значи е бил съучастник на проповедника, така ли?

– Да. Той е същото лице, което беше заедно с проповедника в съседната на моята стая, където разговаряха. На вас не ви се вярваше, ала аз не съм се излъгал.

– Значи все пак е тъй! Знаете ли за какво разговаряха двамата?

– Ще научите по-късно! Тук има и още една интересна личност.

– Кой е той?

– Самият крадец, който... но нека бъда по-кратък: тук са и тримата участници в обира – проповедникът, който надуши плячката и създаде всички условия за успеха, взломаджията, който отвори сандъка, и човекът, стоял на двора, за да посреща спусканото от горе злато.

– Та ние и не можехме да си пожелаем по-хубава среща от тази. Знаете ли, един вътрешен глас ми нашепва, че крадците мъкнат нъгитите със себе си.

– А-а, тъй ли?

– Ами да. Ще им ги отнемем и ще ги върнем на законния им собственик.

– Колко хубаво звучи! Жалко само, че отдавна вече са продали златото.

– Къде?

– И аз не знам. Вероятно в Сейнт Луис.

– Значи не го носят със себе си?

– И през ум не им минава. Как изобщо ви хрумна странната мисъл, че крадците ще вземат да влачат тежкото злато със себе си? Това би било най-голямата глупост. Всеки крадец се стреми да превърне плячката си в пари, а вие смятате тези изпечени мошеници за толкова слабоумни да помъкнат двайсет и пет килограма нъгитси, та така по-лесно да се докаже извършеният обир и да им отнемат златото.

– Съвсем прав сте, милорд! Тази изненадваща среща с тримата типове напълно ме обърка. Но поне знам какво ще правите с тях.

– Е, какво?

– Ще ги заловите и ще ги върнете в Уестън.

– Нямаме такова намерение.

– Че защо?

– По няколко причини. Най-важната е тази, че нямаме време, защото искаме да посетим шошоните. Освен това онези тримата замислят и ново злодеяние, което наистина можем да предотвратим със залавянето им, обаче, ако ги оставим спокойно да си вървят по пътя и постъпваме умно, не е изключено да ни заведат до един файндинг-хоул. Подмамили са да тръгнат с тях двама мъже, един възрастен и един млад, които ще видите утре при тях.

– Какво мислят да правят с двамата?

– И това ще научите по-късно. Сега-засега знаете достатъчно. Разказах ви тези неща, за да ви подготвя за утрешния ден, който ще е много важен за нас. А утре сутринта пътем ще ви обясня как ще трябва да се държите.

– Пътем ли? Кога ще тръгнем?

– Още в ранни зори.

– Заедно с петимата ли?

– Не.

– Значи подир тях, нали?

– Не, пред тях.

– Мисля, че трябва да ги преследвате, за да откриете къде е файндинг-хоула.

– Да, но утре ще направим едно изключение и ще яздим пред тях, а после ще изчакаме пристигането им.

– Че нима знаете пътя, по който ще поемат?

– Да. Но за днес стига толкова! Опитайте се да заспите! Ще ви събудя рано.

– Няма ли този път да стоя на пост?

– Няма. Тези хора са опасни и в случая можем да разчитаме единствено на себе си. Лека нощ!

– Лека нощ, милорд! Но дълго няма да мога да заспя. Той се зави в одеялото си. Добре разбирах, че го е обхванало нещо като онази треска, която обзема артистите преди първото им излизане на сцената. Та нали това бе първото ни приключение по целия път до тук. Силното вълнение не му даваше да мигне.

Винету не беше казал нито дума. Между нас двамата беше излишно едно по-специално обсъждане на нещата. Познавахме се много добре и при дадени обстоятелства всеки от нас чудесно знаеше какво мисли другият и какво възнамерява да прави. От дългите месеци и години, прекарани заедно, ние толкова си бяхме заприличали в нашите чувства, мисли и решения, че само в сложни и неясни случаи бе необходимо да разменим по някой и друг въпрос.

– Лека нощ, Винету! – казах аз и се изправих.

– Лека нощ, Шарли! – отвърна той. – Моят брат ще поеме първия пост, защото трябва да поговори със собствените си мисли.

Тези думи бяха още едно доказателство за това, колко добре ме познаваше. Отдалечих се малко настрана и там, на хвърлей от бивакани, бавно започнах да се разхождам нагоре-надолу. Откакто знаех, че Карпио е наблизко, и дума не можеше да става за сън. Бедняшкото и все пак толкова хубаво време на моето юношество бе изплувало пред очите ми и така си спомних за всички мои тогавашни близки и познати, за всички грижи и тревоги, за страданията и радостите. Човекът е като растение, чиито корени се намират далеч в юношеството му. Дори и на старини той черпи оттам твърде често духовна храна и сила, без които неговата душа неминуемо би изсъхнала.

Тъй крачих насам-натам дълги часове и чак доста след полунощ събудих вожда. После легнах и скоро заспах благодарение на щастливото обстоятелство, че в крайна сметка човек може онова, което желае. Когато ме събудиха, конете бяха вече готови за път, макар само една едва забележима по-светла ивица на изток да възвестяваше приближаването на утрото. Метнахме се на седлата и поехме покрай реката на север, докато стигнахме до един добре познат ни брод. Там се прехвърлихме на другия бряг.

Вярно, че по този път се отдалечавахме от посоката, в която несъмнено смятаха да яздят Корнър и неговите спътници, обаче така избягахме опасността да забележат следите ни и бяхме убедени, че лесно щяхме да наваксахме времето, загубено от това заобикаляне.

Продължихме все на север, докато най-сетне горе-долу се изравнихме с далечния Скуоу Пийк. Тогава свърнахме на запад и накарахме конете да препуснат в галоп, защото трябваше да изпреварим търсачите на фийндинг-хоула и преди тях да стигнем до Рок Крийк, един от десните притоци на Медисин Боу Ривър. Там се озовахме по обед и след като конете се напиха донаситата от реката и се освежиха с хубава баня, ние пак ги яхнахме и Винету се отправи към стръмните склонове на Ту Тсил.

Възнамерявахме да яздим само до някое място, откъдето пред себе си щяхме да имаме достатъчно добра видимост към обширната равнина. Щом това стана, ние скочихме от седлата и пуснахме конете да пасат на воля. Докато аз и Рост се настанявахме по-удобно под клоните на едно дърво Винету се отдалечи. Той взе и пушката си, по което разбрах, че отиваше да набави месо. Не след дълго чухме два изстрела и когато се върна, видяхме, че носеше две толкова едри кеклици, че щяха да ни стигнат за цял ден. Одрахме ги и ги изпекохме на слаб огън. Но при тази работа не пропускахме старателно да се оглеждаме за очакваните петимата ездачи.

Тъкмо когато вече се бяхме нахранили, ги видяхме да се задават. Все още се намираха далеч в откритата равнина, но не след дълго ни стана ясно в каква посока се движеха, така че, съобразявайки се с особеностите на терена, можехме съвсем точно да определим мястото, където щеше да е най-подходящо да ги пресрещнем. Поведохме конете надолу по стръмнините и след като се спуснахме от планината, насочихме се натам.

Петимата се движеха по брега на Рок Крийк. Бяхме избрали такова място, където трябваше да прекосят една тясна морава, обградена отляво от реката, а отдясно – от гъста елшова горичка. Винету щеше да се срещне с тях уж най-случайно и затова изостана назад. За да не оставяме следи в тревата, ние двамата с Рост навлязохме между гъсторастящите елши откъм задната страна на горичката и после се промъкнахме до предния ѝ край. Оттам много добре щяхме да наблюдаваме срещата между Винету и петимата. Докато чакахме, аз дадох указания на Рост как да се държи. Той гореше от нетърпение да тегли на проповедника такова конско, за което подозирах, че нямаше да е тъй сладникаво-нравоучително като лигавите приказки на продавача на религиозни книжлета.

Тук трябва да спомена, че миналата вечер, когато подслушвахме Корнър и Шепард, последният съвсем не си беше служил с подобрните

и прилични думи, с които предадох разговора им. Напротив, изразите му бяха също така груби, както и на Корнър, тъй че не ми бе възможно да ги възпроизведа съвсем точно. Който ги чуеше, сигурно още след първите няколко изречения щеше да стигне до убеждението, че тези двама души стояха на най-ниското стъпало на стълбицата от морални стойности, или по-скоро от градацията на моралното падение.

Не чакахме кой знае колко дълго и ето че техните високи гласове ни издадоха, че се приближават. Но за да ги видим, трябваше да се покажат иззад един завой на реката. Начело яздеха проповедникът и Корнър, следваха ги Егли и старият Лахнер, а най-накрая идваше Карпио.

Ако не знаех, че това е моят някогашен съученик Шарана, струва ми се, нямаше да го позная веднага. Да, наистина чертите на лицето бяха неговите, само че изглеждаше къде-къде по-състарен за възрастта си. Очите му бяха дълбоко хлътнали, страните му – силно изпити, а в стойката му личеше такова изтощение, сякаш през последните няколко дни изобщо не беше слизал от седлото. Бяха му дали най-лошия кон, при чийто неравен, клатушкащ се ход нямаше да е никак чудно, ако този неопитен ездач изпитваше болки във всичките си стави. Той изглеждаше толкова клет и отпаднал, будеше такова състрадание, че страшно ми се прииска да изскоча от гъсталака и да го притисна до гърдите си. Конете на другите съвсем не бяха лоши. Особено Корнър яздеше един жребец с червеникав косъм, който не бих се срамувал да възседна и аз.

Когато, кажи-речи, се изравниха с нас, те изведнъж се стъписаха. Корнър дръпна поводите на коня си и извика:

– Е-хей, един индианец! Внимавайте! А-а, все пак изглежда, че е сам!

Другите четирима също спряха. Аз и в този момент наблюдавах само Карпио и забелязах как при появяването на Винету по лицето му се изписа възхищение. Апачът бавно се приближи на коня си отдясно. Той дръпна поводите на жребца си, погледът му бегло се плъзна по белите с обидно безразличен израз и накрая вождът каза:

– Петима бледолики! Уф! Нека отстъпят страни, за да мога да мина!

– Да отстъпим ли? – изсмя се Корнър. – For shame! (Срамота! Позор! Б. пр.) Никога няма да го направя пред някакъв си червенокож негодник. Изчезвай отгук, муцуно червена, иначе ще се запознаеш с юмрука ми!

– Pshaw! – беше краткият, но безкрайно презрителен отговор на

апача.

– Куче, така ли ще ми отговаряш? – кресна Корнър. – Ето ти наградата!

Той смуши коня си с шпорите, за да го накара с няколко бързи скока да премине край Винету, и вдигна юмрук за удар.

– Ча! – извика апачът на жребеца си.

Илчи направи мощен скок встрани, блъсна дорестия кон на Корнър и в следващия миг и кон, и ездач се затъркаляха по земята. Животното бързо скочи на крака, ала Корнър се изправи много по-бавно. Беше изпуснал пушката си и затова посегна към револвера. Но Винету държеше вече в ръка своя револвер и със святкащи очи заплаши:

– Който от бледоликите посегне към оръжията си, незабавно ще получи куршум!

Белите много добре знаеха законите и обичаите в Дивия запад. Печелеше онзи, който най-бързо грабнеше оръжието си. На Винету и през ум не му мина да извика обичайното „Hands up!“ (Горе ръцете! Б. пр.). Той беше уверен в себе си и бе сигурен, че белите ще вдигнат ръце и без тази общоприета заповед. Повелителното му държане имаше не по-малко въздействие от револвера му. Корнър махна ръката си от колана, но заплашително изръмжа:

– Човече, ти ме събори с коня си! Знаеш ли какво означава това?

– Човече, ти се опита да ме удариш! Знаеш ли какво означава това? – бе отговорът на Винету.

– Pshaw! Да удариш индианец! Тези типове заслужават само бой!

– Също и Винету, вожда на апачите ли?

При споменаването на това име и петимата се стъписаха.

– По дяволите! Да не би да искаш да кажеш, че ти си апачът Винету? – попита Корнър.

– Да, аз съм!

– Да ме вземат мътните, ако е истина... но... бре, да се не види! Да, той е! Ето я прочутата Сребърна карабина! А този кон сигурно е Илчи, враният жребец! Е, това е нещо друго, тогава можеш да си вървиш по пътя. Няма да ти направим нищо лошо

– Уф! Няма да направите нищо лошо на Винету, вожда на апачите? – попита той, като презрително махна с ръка. – Срещу вас са насочени шест куршума, а този бледолик е тъй милостив та ме увери, че няма да ми се случи нищо лошо. Винету язди когато и накъдето пожелае. Сега, например ще остане тук понеже трябва да говори с вас. Ти вдигна ръка срещу него и го нарече куче. Ами ти какво си? Какво може да бъде

изобщо един бледолик, чието име е Корнър?

– Какво? Ти знаеш името ми?

– Pshaw? Винету ви познава и петимата! Който се казва Корнър, Егли и Шепард, той краде чуждо злато и убива собствениците му. Вие сте вонящи койоти! Не заслужавате и куршумите ми, понеже тях ги пазя за по-почтени противници. Вас просто ще ви стъпча с копитата на моя кон.

Той пхна револвера си обратно в салтилското одеяло, служещо му за колан. Тъй като онези типове не виждаха вече оръжието в ръцете му, куражът им взе да се възвръща.

– Какви сме били и какво сме направили? – извика бившият проповедник. – Няма да търпим подобни обиди даже и от Винету! И ние имаме оръжия!

Той понечи да свали пушката от рамото си. ТОгава с усмивка на превъзходство апачът посочи насреща към елшите и заплашително каза:

– Нека бледоликът Шепард не пипа пушката си, защото ей оттам надничка карабината „Хенри“ на моя брат Шетърхенд.

Всички погледи се насочиха към мястото, където между клоните стърчеше цевта на моята карабина.

– По дяволите! – извика Корнър. – Това ми прилича на истинско нападение! Винету ни прегражда пътя, а Олд Шетърхенд ни дебне отсрани. Те са се скрили тук отдавна, за да ни чакат. Какво искате от нас?

По мой знак Рост смуши коня си да излезе от скривалището ни и се обърна към тях с думите:

– Едва ли е нужно да ви казваме какво искаме от вас, : Проповедникът сигурно знае кой съм аз.

Продавачът на евтини религиозни книжки втренчи поглед в него и сякаш за известно време онемя, ала скоро се изсмя приглушено и без да успее да скрие смущението си, възкликна:

– Келнерът от Уестън! Наистина, това е келнерът. Мистър Рост, какво търсите тук в планините?

– Златото на мистър Уотър – отвърна Рост.

– Че няма то е тук горе? Навярно го е забравил, а пък после си е въобразил, че някой му го е откраднал, а?

– Я оставете тези глупави шегии! Ние знаем как стоят нещата.

– Ние ли? Кого имате предвид? Себе си ли?

– И мен също – обадох се аз, като се показах между елшите. – Слизайте от конете!

Пак бях праметнал през рамо карабината „Хенри“ и в момента държах в ръце револверите си. Настана краткотрайна дълбока тишина.

После проповедникът извика с изтънял от смайване писклив глас:

– Та това е... тоя е фамозният мистър Майер, дето пише толкова хубави коледни стихове! И с какви дрехи е само...! Човек ще вземе да си помисли...

– Слизайте от конете! – повторих аз, като го прекъснах. Корнър и бездруго не беше на коня си. Егли бързо схвана положението и слезе от седлото. Но Шепард, изглежда, нямаше намерение да се подчини на заповедта ми. Тогава притиснах по-здраво моя вран жребец с бедра, с два грациозни скока той се озова при него и докато го подминавах, ударих го с юмрук в главата така, че краката му изхвъркнаха от стремената. Естествено преди това бях затъкнал пак в колана си револвера, който държах с дясната си ръка. Конят му се изправи на задните си крака и хвърли в тревата негодника, който бе силно зашеметен.

След като отново обърнах жребеца си, аз се озовах лице в лице с Карпио. Широко отворените му очи бяха втренчени в мен така, сякаш се канеха да изскочат от орбитите си.

– Вие ли... вие ли сте Олд Шетърхенд? – каза той със заекване на един английски, който явно беше учил само от школските учебници.

– Да, аз съм Олд Шетърхенд – отговорих кратко, за да не би сцената на взаимното ни разпознаване при тази невероятна среща да забавеше съвсем излишно важните неща, които трябваше да свършим преди всичко друго. – Вие тримата, сядайте на земята и сложете оръжията зад гърба си! Подчинявайте се по-бързо, иначе копитата на коня ми ще ви направят на кайма!

Егли седна и остави ножа и револверите зад гърба си. Корнър направи същото, но скърцайки със зъби. После и Шепард докуца и се настани до тях.

– Е, сега вече искам да знам какво всъщност означава този цирк? – попита Корнър с онова дръзко нахалство, което е последното средство за защита на един мерзавец.

– Веднага ще разберете – отвърнах аз, слизайки от коня. – Искам на всички ви да задам един въпрос. Вие тримата откраднахте в Уестън златото на Уотър, нали?

– И през ум не ни е минавало!

– Е, добре! Както искате! Аз не съм нито шериф, нито мен са ме обрвали. Запазете каквото знаете за себе си. Но затова пък толкова по-наложително е да си поговоря с въззрастния мистър Лахнер.

Старият, също както и Шарана, беше слязъл от коня си. Обърнах се към него:

– Мистър Лахнер, попаднали сте в лоши ръце. Как стана така, че сте се събрали с убийци и крадци?

– Убийци и крадци ли? – попита той. – Лъжете се, сър. Тези джентълмени са най-честните хора, които можете да намерите в Съединените щати.

– Аз ги познавам по-добре от вас. Без да броим другите им престъпления, тези трима изпечени бандити, които вие имате добрината да наричате джентълмени, са застреляли някой си Уели – тръгнал надолу по Плат със злато за двайсет хиляди долара и разбира се, са му взели нъгитсите. След това преследвали неговия спътник до Уестън и му откраднаха половин центнер злато. Там обрало с взлом и един търговец, а същата участ сполетяла някакъв адвокат в Платсбърг. Преследвани от полицията, така че вече не могат да се мярнат в щатна Мисури, те са ви повели нагоре в планината, за да ви вземат парите.

Тримата обвинени започнаха шумно да протестират, но едно заплашително движение от страна на Винету ги накара набързо да млъкнат.

– Съветвам ви да ги зарежете – продължих аз. – Не бива да се занимавате с такива негодници.

– А вие присъствахте ли, когато са застреляли онзи човек в реката Плат? – попита ме старият.

– Не.

– Видяхте ли ги как извършват кражбите с взлом в Уестън и Платсбърг?

– Не.

– Бяхте ли с нас, когато сключих с тях сделката си?

– Не – отвърнах аз и този път. Не биваше да издавам всичко, каквото знаех, защото тогава щях сам напълно да се обезоръжа.

– В такъв случай ви е невъзможно да докажете вашите обвинения. Ако наистина сте Поразяващата ръка, то вие сте прочут уестман, но това съвсем не означава, че сте и известен търговец, от когото бих приел съвет. Тези трима господа са джентълмени и аз няма да скъсам деловите си отношения с тях. И изобщо от къде на къде си въобразявате, че тъкмо вие трябва да се заемете да оправяте моите дела?

– Аз съм приятел на вашия племенник Херман.

– Вие? Негов приятел?

Преди да успее да кажа нещо, Карпио отговори вместо мен. Той не свалеше поглед от мен, а лицето му често сменяше израза си. Личеше си, че в него се борят съмнението с надеждата. Когато чу последните ми думи, той силно извика:

– Сафо! Ти ли си наистина? Значи не съм се излъгал, а?

– Не, драги Карпио, не си. Аз съм твоят стар и верен съученик и спътник във ваканционните пътешествия.

Тогавата той, олюлявайки се, се приближи до мен, прегърна ме и горчиво зариде така, сякаш сърцето му щеше да се пръсне.

Между хълцането и риданията му успях да доловя следната изречена на полувисок глас молба:

– Не ме изоставяй, Сафо, не ме изоставяй! Иначе ще загина. Чичо ми не може да ме понася, а пък другите дори искат да ме убият.

– Не бой се! – успокоих го аз. – Щом си при мен, ти си под надеждна закрила.

– Да, при теб, както на времето, когато ти ми беше единственият близък човек.

Изглежда, все пак старият долови някои от полувисоко изречените думи, защото веднага ме попита със злобен глас:

– Какво ви каза той? Какво имаше предвид с думите „искат да ме убият“?

– Нямахте предвид вас.

– Ами кого? Той е мой роднина. Аз съм му чичо и следователно имам право да се разпореждам какво да прави и какво не. Така че спокойно може да мине и без вашата „надеждна закрила“. Пуснете го!

– Мистър Лахнер, вие не сте ми чичо. Ще постъпя както си искам. Сега Херман е при мен и докато му харесва, ще остане там, където е.

– Охо! Я го дайте насам!

Той се опита да ни раздели, но аз му попречих, блъснах го назад и заявих:

– Вашият племенник е пълнолетен. Не можете да му заповядвате.

– Нито пък вие на мен! – гневно ми викна той,

– Тук, на това място мога, защото, както ви доказахме, ние сме господари на положението. Предупредих ви да се пазите от тримата си спътници, така че си изпълних дълга. Наистина ли ще продължите да пътувате с тях?

– Да. Както вече предполагам, сигурно вие сте онзи съученик, с когото моят племенник е предприел едно пътуване по Коледа-, нали?

– Да.

– И въпреки всичко сега сте Олд Шетърхенд? Слушайте, съдбата не е могла да направи друг по-голям гаф от този. Винаги съм смятал Олд Шетърхенд за славен човек, но вече си промених мнението. Който още като момче е бил толкова шур и лекомислен, по-късно е невъзможно от

него да излезе мъж, чиито съвети да са ми полезни. Именно защото тъй клеветите тези господа, аз още повече ще държа на тях и на тяхното приятелство.

– Добре! Щом като толкова настоявате на своето, аз ще съм последният човек, който ще има нещо против. С вас повече си нямам никаква работа.

– Аз също, и то завинаги! Тръгвам си.

Той се отдръпна назад. Тогава проповедникът попита.

– Ами какво ще стане с нас? Естествено ще можем да си отидем с него, нали?

– Да, ще можете – отвърнах аз. – Вече казах, че не съм ваш съдия, а понеже не разполагам и с полицейски пълномощия, няма как да ви задържа.

– Тогава да се махаме!

Той понечи да стане. Аз го възпях:

– Почакайте още малко. Не сме свършили съвсем. Вярно, че сега засега нямам власт над вас, но щом проявите и най-малката враждебност към нас, в сила влизат законите на прерията и тогава ние ще бъдем и полиция, и съд, и изпълнители на присъдата. Тъй че внимавайте! Имаште възможност да ме опознаете в Уестън. И още нещо: младия мистър Лахнер няма да тръгне с вас. Той остава при нас и ще...

– Охо – възкликна чичото, – Той ще дойде с нас, пък ако ще старите ми юмруци да се запознаят дори и с Олд Шетърхенд...

– Я мълчете! – прекъснах го аз. – Казах ви, че ние сме господари на положението и нищо не се е променило!

– Тъй ли мислите? Тогава нека ви покажа кой е господарят тук!

Той се нахвърли срещу мен. Неприятно ми беше да се боричкам с толкова възрастен човек, но за да избегна някоя продължителна свада и за да си спестим време, аз го сграбчих с две ръце, вдигнах го и въпреки че като луд раздаваше наоколо си юмруци и риташе с крака, го занесох до близкия поток, хвърлих го в студената вода, след което няколко пъти потопих главата му в нея. После му позволих да изскочи на брега, откъдето ругаейки и проклинайки, той се втурна към коня си. Грабна поводите му, задърпа го подир себе си и ми подвикна:

– Продължавам по пътя си. Засега победените сме ние, но срещна ли още веднъж този негодник, за когото никой не знае как се е добрал до името Шетърхенд, ще си разчистя сметките с него. И тогава ще трябва да ми плати поне сто процента лихва.

За този кождер споменатият висок лихвен процент бе нещо

познато и съвсем обикновено. Но аз си казах, че не някаква омраза към мен го караше да остане верен на тези отявлени престъпници, не, а само голямото му скъперничество и алчност. В морално отношение той не стоеше кой знае колко по-високо от тях.

След като той се отдалечи, аз отново се обърнах към другите:

– На Винету, вожда на апачите, му бе нанесена двойна обида и това не бива да остава ненаказано. Но наказанието ще бъде леко и същевременно ще донесе полза на човека, когото сте измъчвали. По такъв начин ще изкупите една част от вината си към него. Младият мистър Лахнер няма хубав кон, а той не бива да язди лош кон, защото ще пътува с нас. Затова ще получи дорестия жребец на Корнър. А неговата кранта може да яхне който иска от вас. Тя е достатъчно добра за такива „джентълмени“.

Това решение накара Корнър да побеснее. Той ни обсипа с такива думи и изрази, които един образован и възпитан човек не е в състояние да повтори. Сатаната в него се прояви с пълна сила. Двамата му спътници се включиха в пороя от проклетия и ругатни, които бълваше по мой адрес,

– Нека моят брат Шарли я кара по-изкъсо! – подвикна ми Винету, който не можеше повече да слуша тези обиди и хули.

– Добре, да бъдем кратки – казах аз. – Ако мигновено не настъпи тишина, и вие ще полетите във водата, само че няма да се измъкнете тъй лесно!

– Хвърли ме в потока, подлецо, ако ти стиска! – изкрещя Корнър. – Разбира се, един скитник, откраднал сам нъгитсите в Уестън, който обаче после прехвърля вината върху други хора, не смята за позор да ми отмъкне и коня. Плюя на теб!

Той действително приведе в изпълнение последните си думи. Това вече бе прекалено за мен. Нахвърлих се върху него, за да го сграбча, и за мен бе цяло щастие, че го направих, защото в същия миг се чу изстрел, който иначе сигурно щеше да ме улучи, ако си бях останал на старото място. Естествено едва по-късно разбрахме това, като забелязахме, че куршумът беше одраскал врата на намиращия се зад мен кон на Егли. Ето че последва кратка, но изключително напрегната и вълнуваща сцена. Тримата негодници посегнаха към револверите зад гърба си. Бях притиснал Корнър здраво под мен, но въпреки всичко той успя да се докопа до оръжието си. Шепард и Егли насочиха дулата към мен. Успях с удар да избия револвера от ръката на Егли, а Рост дръпна и събори другия на земята. В първите секунди Винету се нахрани да се

втурне подир стария Лахнер, защото той беше стрелял по мен от засада, но после апачът бързо се обърна и ни се притече на помощ. Той притисна Егли на земята и го обезвреди. Аз ударих Корнър по главата така, че той рухна на земята като пън. Шепард продължаваше да се боричка с Рост, И на него нанесох моя познат юмручен удар, и то със същия успех. Междувременно апачът се справи с Егли напълно, като му притисна гърлото така, че от липса на въздух негодникът загуби съзнание. Само след две минути и тримата бяха вързани.

Шарана стоеше и гледаше като насън. Не се помръдваше, но с разреперан глас не преставаше да се вайка:

– Боже мой! Нима наистина е възможно да се случват такива неща? Мислех си, че стават само в кървавите романи!

– И в живота се случва съвсем същото, каквото току-що видя тук с очите си – казах му аз, – само че писателят на романи сигурно щеше да натръшка от нас осмината поне петима на тази хубава трева.

– Уф! – обади се Винету, като посочи с ръка нагоре по реката, където се виждаше да препуска бягащият Лахнер.

– Остави го! – казах аз. – Няма да се изплъзне от наказанието си. То ще го следва по петите.

– Видях го как се прицелва и стреля по вас, застанал ей зад онзи храст на брега – заяви Рост.

– Но не ме улучи. Последствията обаче ще го връхлетят с толкова голяма сигурност. Повтарям, оставете го да избяга:

Срещата ни с тези хора бе преминала по съвсем друг начин, отколкото си бяхме представяли. Бях искал само да спася Шарана, а по възможност и неговия чичо, но не и да започваме схватка. Въпреки всичко тя се беше състояла, и то за щастие без кръвопролитие. Разбира се, няколкото капки кръв от съвсем леката рана на коня не влизаха в сметката. Оставаше открит въпросът какво щяхме да предприемем. Хвърлих въпросителен поглед към Винету. Той безмълвно посочи оръжията на победените, а после и самите тях, при което тежко отпусна протегнатата си напред ръка с дланта надолу. Разбрах знака му и се обърнах към Рост и Карпио с думите:

– Тези тримата ще останат да лежат тук вързани. Чичо ти, Карпио, сигурно ще се върне и ще ги освободи. Ще вземем револверите им; но пушките и ножовете си могат да задържат.

– Защо да не вземем и тях – попита Рост.

– Защото така ще ги изправим пред гладна смърт. Няма да могат да си набавят месо. Ще разменим старата кранта срещу дорестия жребец и

после тръгваме на път.

– Накъде? – попита Шарана, – Връщаме се у дома, нали?

– Какво наричаш у дома?

– И аз не знам. Ами ти къде живееш?

– Навсякъде и никъде.

– Нямах ли постоянна работа? – Колко жалко! И защо?

– Защото не искам.

– Не искаш! – повтори той. – А аз клетникът, сякаш да съм доволен и от най-мизерната работа – Мислех си че си имаш някоя хубава служба и вчера тъкмо обяснявах на чичо си; че...

– ... че си принуден да се скиташ тук из Дивия запад, докато аз в родината сигурно съм получил някоя много хубава служба – побързах да се намеся.

– Това... да, тъй казах. Но, Сафо, ти откъде го знаеш?

– От теб самия

– Как е възможно? Не те разбирам.

– Докато изговаряше тези думи, аз и Винету бяхме зад теб в храсталака! Подслушвахме ви.

– Но... но, драги Сафо, та това е точно така, както са описани тези неща в индианските книги.

– И както още по-реално и осезаемо може да се преживее в самия Див запад. Затова ще си поговорим повече, когато имаме време.

– Значи си станал истински устман?

– Да.

– Колко хубаво! Ами как ти хрумна безумно смелата мисъл да гизиш тук до колене в кръвта на червенокожата раса? Ти беше иначе толкова добър и състрадателен човек.

– Нека първо те успокоя, че не газя до колене в кръвта на червенокожите. Напротив известен съм като приятел на индианците. Освен това ще отбележа, че устманът е само част от мен. Имам и още няколко други професии.

– Слушай, ти си станал голяма загадка за мен! Изглежда си обгърнат от куп тайни.

– Може би е обратното – тайните не са около мен мен или по-скоро в джобовете ми. Например в десния джоб на ловната си дреха имам нещо, което е свързано с теб. Това познато ли ти е?

С тези думи му подадох намерените предишния ден в мъха шпори. Той ги огледа и каза:

– Да, познати са ми. Как попаднаха у теб?

- Намерих ги в гората съвсем близо до вашия бивак.
- Там ли? Значи все пак съм имал право.
- За какво!

... Ами като твърдях онова, което чичо ми не желаше да повярва. Това са неговите шпори.

- Не са ли твоите?

– Все ще мога да различа моите шпори от чичовите. Моите ги бях свалил, защото хълбоците на коня ми са много чувствителни и все го гъделичкам. Дадох ги на чичо си, за да ги пази. Били са му добре дошли и ги е сложил на ботушите си, понеже беше загубил своите шпори.

- Драги Каприо, дали пак нещо не объркваш?

– Да обърквам ли? Но, моля те, как можеш да ми задаваш такъв въпрос? Нали ме познаваш от по-рано и сигурно знаеш, че подобни необясними неща са ми напълно чужди. Без никаква надменност мога да се похваля, че никога през целия си живот не съм допуснал каквото и да било объркване на едно с друго. При мен всичко си върви по своя правилен безпогрешен път. Може би дори съм прекалено логичен за този живот и затова все още доникъде не съм я докарал. Но за съжаление съдбата тъкмо мен е избрала непрекъснато да страдам от разсеяността на околните. Където и да отида, все ще се намери някой, който ще вземе да обърка нещо. Даже и ти не правиш изключение!

– Аз ли? – учудено попитах. – Спомняш ли си някой път така да съм се заблудил?

– И то как! И от това пострада моята чест, но на времето си замълчах и поех всичко върху себе си, само и само да не те обидя.

- Я ми разкажи!

– Спомняш ли си за нашето пренощуване във фалкенау при ханджията францел?

- Да.

– Тогава ти беше пушил силни пури и не беше ял нищо. Навярно към всичко това се прибави и макар и лекото опиване с вино. Накратко, вечерта ти не можа да хапнеш нищо и посред нощ те обзе такъв вълчи глад, че изяде един цял голям сладкиш. Така се натъпка и на сутринта ти беше толкова лошо на стомаха, че едва успяваше да се задържиш седнал в шейната. Естествено хората забелязаха липсата на сладкиша и тъй като е невъзможно човек с болен стомах да излапа такъв огромен сладкиш, подозрението падна върху мен и аз трябваше да го понеса с безмълвна преданост. Сега убеден ли си, драги Сафо, как стоят нещата?

Клети, клети Карпио! Значи чак дотам беше стигнал вече!

Трябваше да положи големи усилия да забия поглед в земята като човек, който осъзнава вината си. След малко отговорих:

– Да, за съжаление гладът ми беше неопишимо голям. И до деннешен съм ти благодарен за твоята тогавашна саможертва.

– Не споменавай за благодарност! Направих го с радост... Какво ще прави този джентълмен? Защо бърка в кобурите ми?

Рост се канеше да прехвърли нещата на Карпио от досегашните му кобури в кобурите на седлото на дорестия жребец. Обясних го на Карпио.

– Сам ще го направя – рече той. – Не обичам други хора да ми пипат нещата. Така само причиняват бъркотия и безредие.

Той се отправи към крантата, за да се заеме сам с прехвърлянето на вещите. Винету провери ремъците на тримата мъже, които бяха вече дошли в съзнание, но предпочитаха да се преструват, че са все още в несвяст. Вдигнах револверите от земята, за да ги разпределя помежду ни. Точно тогава чух някакво възклицание от Карпио. Когато се обърнах към него, видях, че поклащайки глава, държи в ръцете си някаква лула с формата на калюмет. Щом забеляза, че го наблюдавам, той се приближи до мен и поясни:

– Ето ти веднага едно такова доказателство. Това е лулата на чичо ми. Какво ли търси в моя кобур?

– Сигурен ли си, че не е твоя?

– Моя ли? Слушай, скъпи приятелю! Ти трябва по-добре да си упорядняваш паметта! От нея просто отпадат спомени, които на мен ще ми останат верни за цял живот. Когато ти на времето пуши толкова силни пури и пи здравата, твоето окаяно състояние ми направи такова съкрушително впечатление, така ме изплаши, че реших никога да не пуша и да гледам на всички спиртни напитки само като на лекарства. И удържах на думата си. Никога не съм пушил. Следователно тази лула не може да е моя, но въпреки всичко тя е в моя кобур.

– Кой ли я е сложил там?

– Моят роднина. Той пуши вчера, докато седяхме край огъня. После ми подаде лулата и ми нареди да я пъкна в кобура на седлото му, което сторих начаса.

– Но ето че е в твоя кобур.

– Съвсем естествено, понеже чичо ми е толкова объркана глава! После той е взел своето седло за моето и си е помислил, че аз съм се объркал. За да поправи тази мнима грешка, е извадил лулата от единия кобур и я е сложил в другия. Е, скоро ще забележи липсата ѝ. В каква

посока ще яздим?

– Ако е възможно, вероятно ще се отправим към мястото, където Медисин Боу Ривър се влива в Норд Плат Ривър, и там ще е крайната цел на пътуването ни Веднага тръгваме на път.

Имаш ли някакво желание?

– На първо време само едно – не ме изоставяй в ужасното положение, в което се намирам! Бъди пак предишният мил и верен приятел, какъвто ми беше в онези юношески години.

– В това отношение няма защо да се безпокоиш, Карпио. При нас си в пълна безопасност. Само те моля в бъдеще, каквото и да става, да се съобразяваш с Винету и мен.

– О, що се отнася до това, сам ще видиш, че умея да се държа мъжки. Прочел съм всички възможни индиански книги и от тях съм почерпил толкова много знания, че спокойно мога да се меря с най-добрите уестмани.

Ако ми го беше казал някой друг, щях да му се изсмея. Но Шарана ме гледаше право в очите с такъв детски доверчив и наивен поглед и изобщо така бе застанал пред мен като живо олицетворение на пълната безпомощност, че успях да кажа само следното:

– Драги Карпио, и аз съм прочел поне също толкова дебели „тухли“, ала от тях нищо не съм научил!

– Е, да, ама това си ти! Винаги си се занимавал все с твоите многобройни чужди езици и никога не си обичал подобни увлекателни книги. Пропилявал си свободното си време и последните пфениги, за да се научиш да яздиш, да стреляш, да се фехтуваш, да се бориш, да играеш гимнастика и да плуваш, докато аз използвах всеки свободен час именно за споменатите книги и ти скоро ще имаш възможност да се убедиш, че четенето им тъкмо сега ще ми донесе голяма полза. От всичките твои упражнения ме привличаше единствено плуването и сигурно ще си спомниш, че те превъзхождах в гмуркането.

Естествено той не подозираше, че именно умението му добре да се гмурка, за което по някакъв начин беше узнал Корнър, бе една от причините негодниците да го помъкнат към Гоки Маунтънс заедно с неговия роднина. Вярно, можех да им го кажа, но при неговата ненадеждност сметнах, че ще е по-добре да си замълча. И изобщо, реших да го оставя в пълно неведение относно опасността, към която, нищо неподозиращ, се беше отправил. Защо ми трябваше да го тревожа, щом като, както се надявах, тя беше вече преминала?

Пленниците се държаха тихо и кротко. Но когато започнахме да се

приготвяме за път и Карпио възседна дорестия жребец, Корнър показа, че не е вече в безсъзнание. Той изригна поток от ругатни и накрая заплашително извика подир нас.

– Пожелавам ви много щастие с Олд Джъмбъл! Не си мислете, че няма пак да се видим! Но тогава ще си разчистим сметките! И ще си взема коня!

Следвахме течението на реката около четвърт час и изведнъж съзряхме стария Лахнер, който се беше спрял настрани, малко по-далеч от брега. Внимателно се оглеждаше назад. Щом видя, че нямаме намерение да се занимаваме с него, той смуши коня си и го насочи към мястото, където лежаха неговите спътници. Съвсем естествено беше да ги развърже и да започнат да ни преследват. Но това никак не ни тревожеше.

Рок Крик се влива в Медисин Боу Ривър, която до устието си, където се сливаше с Норд Плат, щеше да ни служи като водач, защото въпреки многобройните си завои, речната долина все пак предлага път, по който може да се напредва по-бързо отколкото ако се тръгне направо през стръмни планини и непроходими гори. Но за наше съжаление скоро бяхме принудени да разберем, че и до вечерта нямаше да достигнем устието на тази река. Дорестия жребец създаваше много главоболия на Шарана, той бе твърде темпераментен за него, а и след като накарахме Рост да смени своя кон с неговия, положението не се подобри кой знае колко много.

Винету не бе казал нищо за решението ми да вземем с нас тъй неочаквано срещнатия мой приятел от юношеските години. Но постоянно ни спиране ту тук, ту там сигурно беше вече ядосало вожда и понеже от тактичност към мен и в този случай не възрази с нито една дума, аз не можех да постъпя иначе, освен да се опитам да събудя у него дълбоко съчувствие към Карпио, и то в такава степен, че великодушно да отминава неговите недостатъци, И така, разказах му за нашето младежко приятелство и му описах някогашния си другар и спътник с онова най-искрено и сърдечно съчувствие, което той наистина заслужаваше. Когато свърших, Винету остана известно време дълбоко замислен. а после каза:

– Уф! Не само духът на твоя приятел е болен, болно е и неговото тяло. Ние ще го предпазим от смъртта в ледените води на файндинг-хоула, но въпреки всичко той няма да види отново нито родината на своите прадеди, нито зелените прерии на Канзас. Снегът на Запада ще покрие мястото, където милостивата земя ще го приеме в прегръдките си.

Нека моят брат Шарли бъде към него мил и снизходителен. Когато слънцето залязва, небето се покрива с одежди от злато и сребро. Нека чрез скритото състрадание на сърцата ни и кончината на твоя клет приятел бъде също така озарена и облекчена. Хау!

Изречените от Винету мисли ми бяха минали през главата още в първите мигове на срещата ми с Карпио, в чийто страдалчески вид видях оставен знака на съдбата му. Телесно той бе преуморен по толкова безотговорен начин, че можеше да бъде спасен само ако се пазеше и щадеше възможно повече. Той имаше нужда от продължителна почивка, каквато ние за съжаление не можехме да му осигурим. Но духовното му и душевно изтощение беше още по-голямо и от физическото. Изцяло беше изгубил силата на каквито и да било вътрешни импулси, така че човек не можеше да си представи по-послушен и по-безволев инструмент в ръцете на Корнър и неговите другари, тъй удобен за целите им! Беше ми безкрайно болно за него, но не можех да съм на друго мнение, освен на мнението на Винету; а именно, че при дадените обстоятелства нямаше да ни се удаде да предотвратим окончателното му физическо и душевно рухване. Заради тъй необходимото му спокойствие би трябвало да го оставим още тук на грижите на добри хора или пък да го отведем до източните щати, ала понеже нито едното, нито другото бе възможно, оставаше ни убеждението, че „милостивата земя на Дивия запад ще го приеме в прегръдките си“, както Винету се беше изразил толкова поетично, или с други, недотам красиви думи, че щяхме да сме принудени да го погребем някъде тук по височините на Скалистите планини. Разбира се, не беше необходимо тепърва вождът да ми напомня да съм снизходителен към моя клет Карпио.

Естествено аз бях обяснил на някогашния си съученик кой е Рост и с какви цели е предприел това пътуване. Но нито личността, нито намеренията на новия му познат бяха в състояние да изтръгнат Шарана от безразличието му. Той яздеше безучастно до него, без да се опитва да започне някакъв разговор. Към Винету изобщо не смееше да се обърне, тъй че аз бях единственият, който от време на време успяваше да го извади от неговата самовглъбеност. При един от тези редки случаи се освехомих за някои наши общи познати от онези години. Със своя безразличен тон той ми отговори:

– От доста време те не ме интересуват вече. След като ти се изгуби, никой друг не ми обръщаше внимание, а при това положение няхах никакво намерение да моля някого за снизхождението да общува с мен.

– А не знаеш ли как е моят стар кантор, който ми даваше уроци по

музика и пеене?

– Струва ми се, веднъж чух, че бил още жив.

– Ами Крюгер, на когото трябва да благодаря, че канторът даде нескопосания ми мотет за печат?

– Слушай, за него мога подробно да ти разкажа, защото по-късно веднъж си поговорихме. Представи си само, беше станал клоун и се беше оженил за сестрата на един музикант от цирка.

– Хмм! Може би искаш да кажеш, че той е бил цирков музикант, и се е оженил за сестрата на някой клоун, а?

– Не! Не ме обиждай! Съвсем не искам да кажа нещо друго, освен онова, което вече казах, а ти трябва да знаеш много добре, че веднъж завинаги е изключено да изпадна в подобно заблуждение. И така, не ме разпитвай за хора, с които не желая да имам нищо общо!

– Добре! Да поговорим тогава за теб!

– Не мога да ти разкажа кой знае колко радостни неща. Сигурно някой зъл дух внуши на баща ми, че на всяка цена трябва да стана учител, макар че ми липсваха всички качества, необходими за тази професия. Искаше ми се да стана мебелист резбар или майстор на изкусно изработени ключалки и брави и ако ми бяха позволили, навярно сега щях да съм съвсем друг човек. Още от малко дете най-голямо удоволствие ми доставяше да изрязвам и да дялкам, а че притежавах сръчност за подобни работи, може да ти докаже онази изработена от мен секретна брава, която бях взел със себе си по време на нашето коледно пътешествие. След като ти не беше вече край мен, ученето ми стана двойно по-трудно. Изобщо не напредвах и накрая останах да повтарям класа. Често със сълзи на очи молах баща си да сложи край на тези мъчения, но той настояваше на волята си, докато най-сетне възраженията и укорите на моите учители го принудиха да ме прибере от семинара. Но и тогава не позволяваше да се продума за изучаването на занаят. Реши да ме изпрати на някаква служба в администрацията и така се озовах като младши писар в градската управа, където се задържах едва два месеца, и то заради необяснимата разсеяност на моите началници. После ме тикнаха в канцеларията на един адвокат, където от ранни зори до късна вечер трябваше да преписвам какво ли не, тъй че това убийствено еднообразие сигурно щеше да ме подлуди, ако няхах толкова съсредоточен и спокоен характер. За нещастие началникът, който изобщо беше много ненадежден човек, веднъж беше объркал номерата и надписите на две важни преписки, ала прехвърли вината върху мен и взеха, че ме уволниха. После пак като писар попаднах на гарата, по-късно работих при един

търговец, при един майстор строител, бях в книжарница, както и в шоколадена фабрика – накратко, един ме прашаше да си вървя у дома, друг ме приемаше на работа, докато най-сетне неизбежните последици настъпиха – никъде не можех да се задържа. Тогава баща ми се отказа от мен. Опитах всякаква работа, за която не се иска никакво образование, когато си кръгла нула, и най-накрая стигнах до продавач на вестници. Като такъв доста време влачих жалко съществуване, макар че естествено туй не е никаква поне малко от малко приятна професия, щом ти се налага непрекъснато да се разправяш с хора, които все забравят кой вестник, кое списание или книга са получили.

– Ами богатият ти роднина в Америка? – попитах аз, след като той направи кратка пауза. – Не му ли писа?

– О, писах му! Дълго писмата ми оставаха без отговор, докато най-сетне веднъж баща ми се обърна към него за пари и тогава той ми изпрати двеста долара, а на мен сумата, с която можех да пътувам до Питсбърг, където живееше на времето. Прехвърлих се през океана и той ме взе на работа като писар само срещу жилище и храна. Не получавах никаква заплата. Малкото английски, който бях научил отпреди и все още не бях забравил, ми беше от голяма полза. Каквото не разбирах, той ми го обясняваше, беше много богат, но изглежда, нямаше милиони. Лека-полека проумях как стоят нещата. Назначаването ми на работа при него не беше никакво Ел Дорадо.

– Всъщност той с какво се занимаваше или се занимава? Що за сделки върти?

– И аз самият не съм съвсем наясно, Сигурно са някакви парични сделки. Често дълго време няха никаква работа, но пък после имаше и много неща за писане, чието съдържание и цел не ми бяха понятни. След туй трябваше внезапно да напуснем Питсбърг и се преместихме в Сейнт Луис, където живеем повече от два месеца. Преди известно време при нас се появи първо Шепард, а после дойде и Корнър. Започнаха се тайни преговори и накрая чичо, който всъщност ми е само далечен братовчед, ми каза, че ще пътуваме на запад, за да вземем огромно количество злато.

– Ти прояви ли готовност веднага да тръгнеш с тях?

– - Защо не? Не мога да понасям нито Корнър, нито Шепард, но тъкмо от злато имам нужда, а ми обещаха, че моят дял ще е равен на цяло състояние. Е сега наистина не вярвам много на тази работа – Вярно, не мога да твърдя нищо със сигурност, но по пътя се отнасях с мен като с куче и този ужасен живот ми омръзна толкова, че изобщо ми е

невъзможно да ти го опиша. Колко често съм изпитвал желание да падна от коня и да умра на място! Знаеш ли, когато си спомня за моите юношески години, ми се струва, сякаш съм вперил поглед в някой дъждовен мрачен ден. Не виждам нищо весело и светло, нищо освен единствен човек, за когото мога да си мисля с голямо удоволствие и радост, защото той нито ми е причинил страдания, нито съм чувал от него упреци. И това е моят добър Сафо, който положи такива усилия, без да успее да направи нещо от мен. Ето че сега пак сме заедно и ти можеш да си представиш какво означава това за мен. Не питам дали ще можеш да ми помогнеш, но знам, че избавлението ми започна в онзи миг, когато днес ме взе под закрилата си. Спаси ме, Сафо, спаси ме! Самият аз не съм в състояние да ти помогна, защото съм толкова слаб, а и какво ли знам. Принуден съм да се уловя за теб тъй, както детето се държи за полите на майка си. Нека пак бъдем млади и заедно се скитаме из планините!

Той се разплака и ми протегна ръка. Аз я стиснах, дълбоко развълнуван, и се опитах с няколко бодри думи да му вдъхна кураж:

– Да, да се скитаме из планините! Та ние сме вече сред тях! А да знаеш какъв е курсът на гулдена днес?

– Никакъв, защото аз съм гулден, за който хората не дават нито пфениг. Ако не успееш да оправиш моя курс, с мен завинаги е свършено.

Той наведе глава и отново изпадна в предишната си пълна безучастност.

Нямаше как да не си помисля пак: клетки, клетки Карпио! По време на неговата дълга реч изглеждаше, сякаш в него все още има малко енергия... но само така изглеждаше! Думите му бяха беззвучни, а очите му останаха безжизнени. Животът му бе представлявал непрекъснат низ от мъки и страдания, непрекъснато падане надолу, от един неуспех към друг. А някога тъй прочутите три фишека – Ел Дорадо, милионер, единствен наследник – също не му бяха донесли нищо добро. Той несъзнателно бе станал безволев инструмент в ръцете на своя безскрупулен роднина и дори трябваше да се смята за щастливец, че след като този човек е бил принуден да напусне Питсбърг, просто не го е зарязал там, а го е взел със себе си, макар и само за да продължи да извлича изгода от неговата безобидност и незнание.

– Уф!

Това внезапно възклицание на Винету ме изтръгна от мислите ми. Ние яздохме покрай простряла се доста надълго тясна ивица гора.

Между дърветата ѝ неочаквано се бе появил един индианец и беше останал там неподвижно изправен, впил поглед в нас, но без да каже нито дума.

– Те-е! – възкликнах аз учудено, веднага щом го съзрях.

– Те-е поздравява Винету, прочутия вожд на апачите, и Поразяващата ръка, непобедимия воин на бледоликите – каза червенокожият, след като почтително изчака първо някой от нас да го заговори. Те-е бе един от най-смелите шошони. Името му означава „елен“. Беше го получил заради изключителната си бързина и от само себе си се разбираше, че неочакваното му появяване на това място бе за нас истинско събитие. Само много важни причини можеха да са го довели чак до тук, причини, които сигурно бяха във връзка със заплашителните враждебни действия между шошоните и враните. Съвсем очевидно той бе изпратен като съгледвач.

Ние спряхме. Винету му хвърли изпитателен поглед, който после се плъзна по края на гората и над започващата от нея прерия, и най-сетне го попита:

– Моят червенокож брат е изпратен като съгледвач от храбрия вожд на шошоните Ават Ния (Голямо, велико име. Б. нем. изд.), за да разузнае какви са намеренията на враждебно настроените врани, нали?

– Винету отгатна истината – отговори червенокожият воин. – Яконпи Топа, вождът на кикатсите, има намерение да започне война срещу нас. Изпратил е свои хора при други племена на враните като аухауейси и алакауийси, за да му се притекат на помощ, и освен това към него се канят да се присъединят воините на кървавите индианци от голямото племе на чернокраките. Значи четири племена ще се изправят срещу нас. Ето защо Ават Ния изпрати четирима съгледвачи – по един за всяко племе. Аз съм тръгнал да търся кървавите индианци.

– Вожд на тези червенокожи е Пете-е (Бойния орел. Б. нем. изд.), един неприятел на Винету и Поразяващата ръка. Ние идваме да дадем съвет на воините на шошоните. Моят брат имаше ли късмет по време на своето разузнаване?

– Великият Маниту беше изострил моя слух и моето зрение и успях да остана незабелязан. Видях и чух всичко каквото исках да знам.

– Нека Те-е ни разкаже какво е научил!

– Винету и Поразяващата ръка са приятели на шошоните. Затова мога да им съобща какво разкрих. Пете-е, вождът на кървавите индианци, е тръгнал от Елк Крийк заедно с десет пъти по десет воители, за да се присъедини към враните.

– В каква посока се движи?

– Ако не промени пътя си, ще се появи при устието на Медисин Боу Ривър, където вождът на апачите трябва да е много предпазлив, за да не бъде забелязан от воините му. Аз минах малко по-надясно, та Пете-е да не може да открие следите ми. По-надолу от Планината на семинолите ще преплувам Плат.

– Моят брат е скрил коня си тук в гората, нали?

– Да. Забелязах, че се появиха трима ездачи и понеже исках да разбера кои са, навлязох с коня си в гъсталака, вързах го там и се скрих зад първите дървета. Когато се приближихте, аз ви познах. Радостта ми бе голяма и излязох от гората, за да ме видите. Нашите прочути братя ще отидат ли при вожда ни Ават Ния?

– Да, искаме да го посетим. Къде е той?

– Той ще чака завръщането на четиримата съгледвачи от тази страна на Гро Вантър Маунтънс, там, където Серният поток се влива в Хоубак Ривър.

– А знае ли моят брат къде ще се съберат трите племена на враните?

– Не. Но преди да напусна бивака ни, нашите хора предполагаха, че вероятно това ще стане отвъд Южния проход в местността или на Пасифик Крийк, или на Мортън Крийк.

– В такъв случай между двата вражески лагера ще има цели три дни път и тъй като сме тръгнали към Фримонт Пийк, оттам ще имаме до вас само един ден езда. Моят червенокож брат ще спира ли нейде по пътя си?

– Не. Ще яздя до Ават Ния без никаква почивка.

– Тогава моля моят брат да каже на нашия храбър приятел, че ни е срещнал тук и че сме поели към фримонт Пийк, но може би ще отложим това пътуване, за да се видим с него. Ако до пет дни не се появим, значи или сме били задържани от неприятелите ни, или пък се намираме край Стихи Крийк, където ще се позабавим, понеже искаме да предотвратим едно злодеяние. Ако се натъкнем на враните или на кървавите индианци, във всички случаи ще действаме като приятели на шошоните, а после ще ви посетим. Не дойдем ли, това ще означава, че сме изпаднали в беда, и нека тогава Ават Ния ни потърси при враговете ни или да дойде до Стихи Крийк, за да ни помогне. Моят брат Те-е запомни ли думите ми?

– Никога не мога да забравя онова, което е казал Винету, великият вожд на апачите. Когато предавам разговора ни на нашия вожд, от

думите на Винету няма да липсва нито една.

Той се върна обратно в гората, но само след някоя и друга минута се появи отново, яхнал коня си, поздрави почтително и се отдалечи в галоп.

За нас срещата с този съгледвач бе от голяма полза, защото, първо, от него узнахме къде да търсим шошоните и че враждебно настроените кървави индианци се намират зад нас, и второ, съобразителният Винету използва този случай, за да ни осигури помощта на индианците змии, в случай че ни връхлети някоя опасност.

След като съгледвачът си тръгна, ние продължихме пътя си и когато започна да се смрачава, стигнахме до мястото, където Токоав-Па (Поток на месото. Б. нем. изд.) се влива в Медисин Боу Ривър. Там обикновено индианците юта сушат месото на убития дивеч. Из западните предели на прерията Ларами, откъдето този приток е получил името си Поток на месото. Думата Токоав-Па е от езика на индианците юта.

Вече беше време да се разположим на лагер. Ако кървавите индианци не променяха споменатата посока, в която пътуваха, този ден от тяхна страна не ни заплашваше опасност. Но ако я бяха променили, те щяха да се натъкнат на следите, оставени от Корнър, или дори можеха да се срещнат с него и спътниците му, а в такъв случай щяха да научат от тях, че сме нейде наблизко по бреговете на Медисин Боу Ривър. На Винету и на мен те гледаха като на неприятели, защото веднъж преди години бяхме принудени да браним кожата си от неколцина техни воини, и затова можехме да сме сигурни, че веднага щяха да се лепнат като хрътки по петите ни и щяха да ни преследват докрай. Ето защо ние не останахме на отсамната страна на Потока на месото, а се прехвърлихме на другия му бряг, където намерихме подходящо място за бивак. Оттам не беше възможно да наблюдаваме източния бряг, от който бяхме дошли, но поне щяхме да чуем шума от евентуално появилия се там конен отряд. Брегът на потока беше опасан от почти непроходими храсталаци, зад които на една поляна с формата на полукръг спънахме конете, а самите ние легнахме на тревата. Предпазливостта ни забраняваше да палим огън, макар че в това напреднало годишно време нощите бяха вече твърде студени. Шарана беше толкова изморен, че щом се нахранихме, веднага заспа.

Ние останахме още около два часа будни, но после трябваше вече да помислим за тъй необходимата ни почивка. Тъй като все още не можеше да се очаква никаква опасност, Рост щеше пръв да застане на пост и после щеше да спи през цялата нощ, която щяхме да си поделим

двамата с Винету. И така аз и вождът на апачите се увихме в одеялата си и бързо заспахме.

След Рост идваше моят ред. Когато ме събуди, той ми каза, че не е доловил никакъв подозрителен шум. Но аз реших да не се осланям на това уверение и грижливо претърсих всичко, обикаляйки край бивака, ала за съжаление обърнах внимание само на най-близката околност.

Понеже беше студено, не седнах на земята, а започнах да се разхождам нагоре-надолу в меката трева. Може би измина около половин час, когато дочух някакви гласове, долитащи откъм отвъдния бряг. Събудих Винету. Ослушахме се. Явно беше индиански говор, ала не успяхме да разберем за кой диалект ставаше въпрос. На всяка цена трябваше да се прехвърлим отвъд, за да се промъкнем до червенокожите. Не беше изключена възможността да са и приятелски настроените към нас шошони. Но ако си имахме работа с кървавите индианци, бяхме принудени незабавно да се махнем отгук.

Тъй като при този студ не бе никак приятно да нагазим във водата до под мишниците, решихме да преминем потока на коне. За тази цел трябваше да потърсим някое удобно място доста по-нагоре срещу течението, за да не би отсреща да чуят шума от газенето на жребците ни във водата. Събудихме Рост и Карпио, втълпихме им в главите да кротуват и в никой случай да не се отдалечават от бивака, а после тихо поведохме конете за юздите, за да ги възседнем по-далеч, където нямаше да има опасност да ни чуят или забележат. След това яздохме още малко нататък и едва тогава ги накарахме да навлязат в потока и успешно се прехвърлихме на отвъдния бряг. Там вързахме животните за един храст и се запромъквахме близо до крайбрежния гъсталак в обратна посока, надолу по течението на потока. Тук трябва да отбележа, че не бяхме взели пушките си.

За наше нещастие бе толкова тъмно, че не беше възможно да виждаме стъпките от собствените си крака, иначе по многобройните налични отпечатъци непременно щяхме да забележим, че бивакът ни е вече открит.

След като се приближихме достатъчно, за да можем да разбираме разговарящите на висок глас червенокожи, спряхме и наострихме слух. Само трима или четирима водеха този разговор. Силните им гласове ни убедиха, че се чувстват в пълна безопасност. Мислеха си, че са съвсем сами край Потока на месото. Поне такава беше нашето предположение, но за съжаление това бе заблуждение, което щеше да ни струва скъпо. Именно този шумен разговор е имал за цел да приспи бдителността ни.

Легнахме на земята и пропълзахме още по-близо. Разбирахме всяка дума, но изобщо не ни стана ясно от кое племе бяха тези хора, понеже те говореха едно през друго на всички възможни диалекти. Това обстоятелство най-сетне събуди у нас определени подозрения. Ако с тази езикова каша индианците се стремяха да прикрият племенната си принадлежност, те несъмнено предполагаха, че ще бъдат подслушвани. И ако това наистина бе така, значи знаеха за присъствието ни. Следователно трябваше да сме двойно по-предпазливи. Тъкмо се канех да споделя с Винету мислите си, когато той ме побутна и ми прошепна:

– В опасност сме. Нека моят брат Шарли незабавно се върне при спътниците ни, за да ги закриля, докато дойда и аз. Винету ще се крие тук около тези хитри мъже, докато разбере кои са и защо се преструват.

Поех обратно към нашите животни. Трябваше да оставя Илчи да чака Винету. Развързах моя Хататитла, метнах се на седлото и прекосих потока. На отсрещния бряг смуших коня да се спусне още малко надолу покрай водата, после пак слязох от него, за да го заведа безшумно до мястото, където преди това беше стоял спънат. Другите два коня спокойно пасяха наблизо, а Рост и Карпио си седяха на местата. Абсолютно по нищо не можеше да се предположи, че в този момент над главите ни е надвиснала някаква опасност.

– Случи ли се нещо? – попитах ги аз.

– Не, не – отговориха и двамата.

– И не чухте никакъв подозрителен шум?

– Не – отвърна Рост. А Карпио добави:

– Ела, седни при мен! Имам да ти съобщавам нещо.

– Какво?

– Нещо, което ще те зарадва. Само ела!

– Добре! Но преди това трябва да ви кажа, че тази местност не е толкова безопасна, както си мислехме. Говорете съвсем тихо! И така, какво имаш да ми съобщаваш, драги Карпио?

С тези думи аз седнах до него. Обаче едва се бях настанил и получих такъв удар по главата, че се проснах по гръб.

– Ши мотар хо тли! – успях само да извикам пронизително и изгубих съзнание.

На езика на апачите тези думи означават приблизително „Смъртта ми приближава!“, а това бе уговореният между мен и Винету вик, в случай че някой от нас изпадне в смъртна опасност. Той сигурно го беше чул и твърде вероятно на този зов за помощ трябваше да благодари, че не бе заловен и той.

Когато дойдох на себе си, въпреки тъмнината около мен различих куп хора. Неколцина от тях се бяха заловили да запалят огън. Почувствах, че ръцете и краката ми са вързани.

Скоро огънят се разгоря и на светлината му забелязах, че лежа между Шарана и Рост, които също бяха вързани. Намирахме се в самия край на хресталака. Пред нас в полукръг седяха индианци, а малко встрани имаше и други пленници, също бели, само че не беше възможно да различа лицата им. В тревата до Карпио съзрях моя Мечкоубиец, карабината „Хенри“, както и Сребърната пушка на Винету. Изглежда, все още никой не беше обърнал внимание на тези оръжия. Апачът не бе пленен, но карабината му не беше у него. Тъкмо си мислех колко жалко е това...

– Уф, Уф, Уф! – разнесе се от устата на всички индианци. Те наскачаха и понечиха да се намесят, ала все пак закъснях. Моят несравним Винету се беше промъкнал до бивака им и с безумно смел скок се озова вътре в образувания от тях полукръг. Да грабне трите пушки и да се измъкне между червенокожите, това бе за него работа само за няколко секунди. Всичко живо закрепя и се затича подир него, ала никой не успя да го догони. Той беше довел коня си съвсем наблизко, веднага се метна на него и надавайки бойния вик на апачите, полетя в галоп на запад през прерията.

Четвърта глава

Сти-и-пока²

Драги читателю, удряли ли са те някога с приклад по главата? Не? Блазе ти! Или да? Тогава горко ти!

Поне аз не се чувствах никак добре, когато лежах в тревата край незабравимия Поток на месото и усещах главата си далеч по-болезнено, отколкото всъщност ми бе нужно. По-рано някъде съм описвал чувствата, които оставя след себе си подобен страхотен удар. Хвала и слава на моя прочут юмручен удар! С него се постига същият резултат, но без допълнителното тягостно чувство, че главата ти е огромна бъчва, пълна с безкрайно болезнени и измъчени кълба от нерви, чиито дъги са се заели да набиват с чуковете си поне петдесетина бъчвари.

Кажи-речи, можеше да се нарече чудо, че в това състояние доста ясно и подробно различавах всичко около себе си, но все пак нека отбележа, че имам твърде здрав череп, а и необикновено гъста коса. Обаче ми беше трудно да мисля последователно, а в ушите ми така бучеше, че успях да доловя победния вик на апача и яростните крясъци на червенокожите, ала доста дълго не бях в състояние да схващам смисъла на водените наоколо разговори. Сметнах, че ще е най-уместно пак да затворя очи и да се преструвам, че все още съм в безсъзнание. Постепенно започнах да разграничавам отделните думи, а не измина много време и ето че с известни усилия вече можех да разбирам и смисъла на целите изречения. Но той никак не беше успокоителен за мен.

Въпреки всичко кървавите индианци се бяха натъкнали на Корнър и шайката му и без никаква съпротива ги бяха пленили. Къде, за да ни отмъстят, къде, за да настроят индианците по-благоклонно към себе си с такава важна вест, белите им бяха казали, че ако побързат да проследят дирите ни, ще могат да ни заловят. С голяма радост червенокожите бяха възприели това предложение.

Пете-е, Бойния орел, вечно безмилостният вожд на кървавите индианци към всички бели, се беше прочул като хитра лисица, срещу когото вече не един и двама находчиви устмани се бяха провалили. И в дадения случай неговото коварство и хитрост се потвърждаваха.

Докато лежах със затворени очи, го чувах как с неколцина

червенокожи, седнали точно срещу мен, с весел и тържествуващ глас за кой ли път повтаряха развоя на събитията. Повдигайки леко единия си клепач, аз го огледах.

Още от пръв поглед правеше впечатление на човек с голяма физическа сила. Носеше изцяло кожено облекло, чиито тясно прилепнали части издаваха такава мускулатура, която би направила чест на всеки професионален борец. Но силно се съмнявах, че притежаваше и съответната ловкост и повратливост. Изразът на лицето му можеше да се характеризира само с две думи: жестокост и коварство. От оръжията му томахокът ми направи особено впечатление. Той бе отлично изработен по индиански маниер и за да се вижда, беше затъкнат до собствения си калъф, богато украсен със скалпове. Ресните на кожените дрехи на вожд бяха направени от множество зашита една до друга плитчици от човешки коси. Косата му също бе украсена със скалпове. Целите му гърди бяха накичени със скалпове. Коланът му се състоеше само от скалпове. От раменете му пак висяха скалпове, напомнящи големи пагони, а прасците му бяха така покрити със скалпове, сякаш бяха в гамаша. Несъмнено всички тези скалпове бяха извоювани лично от него, а и по всичко си личеше, че тази украса бе най-голямата му гордост. Колко по-различно изглеждаше моят Винету, в сравнение с когото този индианец имаше толкова див и озверен вид. И каквато беше физиономията му, така звучаха и думите, с които описваше как са ни надхитрили и заловили.

Червенокожият правилно беше предвидил нашата увереност, че Корнър ще ни преследва. Разсъждавайки така, той стигнал до идеята да излезе на нашата непредпазливост с привидна непредпазливост и така да ни подлъже. Изпратил напред най-добрия ездач от своя отряд с поръчението да ни наблюдава. И понеже пътуването ни бе забавено от несръчността на Карпио, този индианец успял да ни изпревари. Първо яздил по дирите ни, а след като ни видял отдалече, продължил успоредно с нас, и то на такова разстояние, че да не можем да го открием. Убеден, че ще лагеруваме край Потока на месото, той взел необходимите мерки незабелязано от нас да ни наблюдава. Видял ни да идваме и да се прехвърляме на другия бряг, видял дори кое място сме избрали за бивак и едва тогава се оттеглил, за да докладва на вожд за пристигането ни.

После Пете-е изпратил най-сръчните пълзачи на отряда си със задачата да разузнаят как сме се разположили в нашия лагер. Те се приближили до нас по времето, когато Рост бил на стража, а другите спели. Въпреки студената вода, те прекосили потока без коне. Враният жребец на апача, както и моят кон, усетили съгледвачите и станали неспокойни.

Обаче Рост беше твърде неопитен, за да им обърне внимание. След доклада на своя съгледвач вождът предположил, че Винету и аз ще поемем втория и третия пост, а тъй като тогава успехът на едно нападение му се струвал твърде съмнителен, той решил да ни подмами да се отдалечим от бивака и да ни пленят един по един. И тъй Пете-е завел отряда си съвсем спокойно, сякаш изобщо представа си нямали за присъствието ни, до едно място на брега на потока точно срещу нас, наредил на неколцина мъже, владеещи други индиански езици, да разговарят на висок глас така, че да можем да ги чуем, но не и да разберем от кое племе са, и бил вече убеден, че аз и Винету сигурно ще се промъкнем тайно до бивака им, за да ги подслушаме. След това разставил постове около лагера си, които, легнали в тревата, са имали нареждане да ни пропуснат да минем между тях, но не и да ни позволят да се върнем. Нямамо как планът им да не успее, защото е било нужно тези хора да ни задържат само за броени секунди, докато всички други дойдат и се нахвърлят върху нас.

Въпреки че бил убеден в успеха си, Пете-е взел мерки, в случай че станело почти невъзможното и някой от нас избягал, мерки, с които пак щял да постигне крайната си цел. От Корнър узнал, че Карпио и Рост могат да бъдат лесно надхитрени, и избрал измежду хората си един, който горе-долу, макар и завалено, говорел английски. Обяснил му как да действа и му дал достатъчно хора, за да изпълнят успешно задачата си.

И ето че всичко станало почти така, както го бил замислил, само с една-единствена промяна, а именно, че Винету не бил заловен. Ние действително се прехвърлихме на отсрещния бряг, където обаче тъкмо онази бъркотия от индиански езици събуди подозренията ни и Винету ме върна обратно. Междувременно говорещият английски индианец заедно с хората си се промъкнал до нашия бивак, оставил ги скрити в храстите и съвсем сам се появил пред двамата ни спътници. Едва покъсно узнах какъв разговор е водил с тях, а именно:

– Шшт, не вдигайте шум! – казал той тихо и предупредително. – Търся Винету.

– Кой си ти? – попитал го Рост.

– Аз съм воин на апачите и искам да съобщя нещо важно на моя вожд и на Поразяващата ръка.

– А онези оттатък потока апачи ли са?

– Не – отвърнал индианецът. – Врагове са и ви предупреждавам да се пазите от тях. Говорете по-тихо, за да не ни чуят! Къде са Олд

Шетърхенд и Винету?

– Отидоха отсреща да подслушват. После ще се върнат.

– Желят ли моите бели братя да зарадват и мен, и двамата прочути воители?

– Как?

– Аз съм любимецът на Поразяващата ръка и Винету и те ще се радват да ме видят. Сега ще се скрия, а когато дойдат, ще ги накарате да отгатнат кой е дошъл да разговаря с тях.

Двамата наивници действително се хванали в тази плитко скроена клопка. Дори помогнали на червенокожия да се скрие. Аз се бях появил сам, но те така добре играеха ролята си съобразно дадените им указания, че навярно, ако беше на мое място, и Винету нямаше да избегне удара с приклад.

След като се бях разделил с него, той продължил да се промъква толкова предпазливо и внимателно, че постовете не забелязали приближаването му. Обаче апачът открил къде са залегнали. И през ум не му минало да влиза в техния полукръг, а запълзлял покрай него, за да се озове в гръб на дебнещите индианци, надявайки се, че може би вниманието им изобщо няма да е насочено към онази страна. Тъкмо когато пристигнал там, прозвучал моят силен вик за помощ и цялата сцена мигом се променила.

Винету се втурнал нагоре по брега до мястото, където стоял конят му, развързал го, метнал се на него и се прехвърлил отвъд потока. Кръсците на индианците, които заловили само нас тримата, но не и вожда на апачите, ясно му показали къде се намират и колко може да се приближи до тях, без да се изложи на опасност. После пак оставил коня си и запълзлял нататък. Червенокожите запалили огън и цялото им внимание било насочено към нас. Винету забелязал, че лежа неподвижно, но никъде не видял кръв. Малко по-късно от остроото му зрение не убягнало, че за кратко време съм отворил очи. Това го успокоило. Било невъзможно да ме освободи в момента. Най-напред трябвало да се погрижи за собствената си безопасност, за да може после да направи нещо за освобождането ни. За тази цел се нуждаел от пушката си, която видял да лежи недалеч заедно с моите две карабини.

Той съзрял също и жребеца ми и се запитал дали да го откъдне, но решил да го остави където си е. И аз самият бих постъпил по същия начин. Не бивало да се бави повече с изпълнението на своя план, използвал подходящия миг и дързостта му се увенчала с пълен успех. Наистина, неколцина червенокожи се опитали да го догонят на коне, ала скоро

се върнали с празни ръце. Тъмната нощ правела преследването невъзможно. И така Винету беше успял да се измъкне и бях убеден, че от този миг нататък единствената му цел щеше да бъде по-скорошното ни освобождаване от плен. Но дори и да не можехме да разчитаме на него, на мен и през ум не ми минаваше да се тревожа кой знае колко за съдбата ни. На първо време няхаме никакво основание да губим кураж, който ни беше толкова необходим.

Такъв беше горе-долу разговорът за пленяването ни между Пете-е и седящите при него червенокожи. Изключително голяма беше радостта му, че съм му попаднал в ръцете, но пък не беше по-малък и гневът му заради бягството на Винету. Разбрах, че много му се искаше да прехвърли вината върху някои от хората си, само че нямаше как, защото след моя вик за помощ всички бяха скочили на крака и се бяха втурнали вкупом през потока към другия бряг, а така апачът беше спечелил време незабелязано да се измъкне. Ако някой заслужаваше упреци, то това беше самият Пете-е, защото не беше проявил необходимата предпазливост и съобразителност. И понеже той нямаше как да не го признае поне пред себе си, изглежда, тази бе причината гневът му да се удвои.

С най-голямо внимание и напрегнат слух следях всичко, което казваше, за да узная от думите му какво бяха решили да правят с нас. Имах късмет. Вождът знаеше, че Шарана и Рост са неопитни хора, и затова бе убеден, че не разбират езика на племето му. Знаеше, че с мен положението е съвсем друго, ала си мислеше, че все още съм в безсъзнание и не съм в състояние да чувам разговора им. Ето защо не смяташе за необходимо да приказва тихо, а и другите решиха, че също могат да говорят на висок глас. Трябва да спомена още, че джобовите ми бяха изпразнени и всичко, което се намираще в тях, бе оставено на земята пред вожда. Точно в този момент един от възрастните опитни воители, които имаха правото и честта да седят от лявата и от дясната му страна, изразяваше своя яд и гняв от това, че Винету бе успял да сложи ръка на трите неравни пушки. Накрая той направи следната забележка:

– Тези пушки са по-ценни дори от пленник като Поразяващата ръка. Предпочитам и той да беше избягал, но тези оръжия да бяха останали наша собственост. Какво ще прави Пете-е с тримата пленници? Ще ги убием ли, преди да тръгнем отук?

– Не – отговори вождът. – Ще ги вземем с нас, за да ги покажем на воините на упсароките. Или моят брат е на друго мнение?

Както вече бе споменато, индианците врани наричат себе си упсароки.

– Не – отвърна воинът. – Но какво ще стане после с тях?

– Нищо.

– Нищо ли? Значи, след като победим шошоните и тръгнем обратно, за да се върнем при племето си, просто ще ги вземем с нас, така ли?

– Ще вземем само Олд Шетърхенд. Другите две кучета не стават за нищо. Нека умрат на кола на мъченията още при упсароките.

– Но дали упсароките ще са съгласни да задържим в плен Поразяващата ръка? Сигурно те ще пожелаят да го запазят за себе си.

– Уф! Няма това право!

– Нека Пете-е, храбрият вожд на кървавите индианци, не забравя, че всеки пленник се смята за пленник на онова племе, в чиито земи е бил заловен и където се намира.

– Знам. Но въпреки това упсароките едва ли ще дръзнат да поискат от мен Поразяващата ръка, понеже нали от нас очакват помощ, която мога да им откажа, ако предявят подобно желание.

– Уф! Има закони, които човек трябва да спазва даже и спрямо най-добрите си приятели и съюзници. Ако упсароките не изискат от нас Поразяващата ръка, това би било голям позор за тях. Обичаят ни повелява дори да им предадем тези бледолики, без да изчакваме те да ги поискат. Нека моят храбър брат не се гневи на думите ми. Аз нося снега на старостта в косите си, през главата ми са минали почти седем пъти по десет лета и зими.

Настана кратко мълчание, през време на което Пете-е остана неподвижен, със забит в земята поглед. После вдигна глава и каза:

– Истината, изговорена от моя брат, събужда яростта ми. Принуден съм или още тук да убия пленниците, или да ги предам на упсароките. Но няма трябва да се откажа и от славата и почестите, които ще спечеля, ако пристигна при тях с вързания Олд Шетърхенд?

– Не.

– Значи моят брат също смята, че ще е по-добре да не убиваме тримата бледолики, а да ги вземем с нас?

– Да.

– А после упсароките ще могат да правят с тях каквото си поискат, така ли?

– Не. Ще им ги предадем само при условие, че непременно ще ги убият на кола на мъченията.

– Уф! Така е най-правилно! Но по пътя ще ги изтезваме така, че още с първите крачки да почувстват болките на смъртта.

– Ша! (Не! Б. нем. изд.) Нима Пете-е иска да опозори и себе си, и

своите воини? Нима желае да получи от упсароките укора, че сме успели да победим тези бледолики само защото не са имали никакви сили да ни окажат съпротива?

– Уф! – яростно отвърна вождът. – Исках да оставя тези песове гладни и жадни, исках да им забиваме ножовете си в телата, без да ги убиваме!

– Пете-е трябва да се откаже от това. Ако бъдат изтощени от глад и жажда, те ще кажат, че само заради слабостта им сме успели да ги заловим. А ако ги нараним, за да им причиним болки, те ще се зарадват, защото така ще могат да се похвалят пред упсароките, че тези рани са доказателство за смелостта им, с която са се защитавали срещу нас. Нека Пете-е, вождът на кървавите индианци, бъде разумен!

Вождът можеше да направи каквито си иска възражения, но нямаше как да не даде право на стария. А това така разгневи този жесток и кръвожаден човек, че накрая яростно призна:

– Моят брат говори думи, които не искам да чувам, и все пак трябва да се вслушам в тях. И тъй, принуден съм да се отнасям към тези бели койоти като към женоря, които започват да пищят за помощ веднага щом някой ги докосне.

– Но затова пък после ще можем да поставяме толкоз повече условия за смъртта им на кола на мъченията.

– Уф, прав си. Те ще трябва да умрат така, че да стане такова зрелище, сякаш на кола ще има вързани поне сто бледолики. Но нека разговаряме по-тихо, защото е по-добре да си мислят, че всеки миг може да е последният от живота им! Поразяващата ръка скоро ще дойде на себе си. Той разбира езика ни и не бива да допускаме да чуе за какво говорим.

От този момент нататък те си зашепнаха и до слуха ми не достигна нито дума повече. По едно време, изглежда, им се стори, че лежа твърде дълго в безсъзнание и вождът нареди да ме сритат няколко пъти по-яко. След като изпълниха заповедта му, аз се престорих, че току-що се съвземам. Отворих очи и направих изплашена физиономия. Той ми се изхили подигравателно и каза:

– Олд Шетърхенд си подремна хубавичко. Знае ли къде се намира той?

Не отговорих.

– Нека Олд Шетърхенд се огледа за своя приятел Винету, онова апаческо куче!

Обърнах глава наляво и надясно.

– Не е тук! – изсмя се вождът. – Този червенокож предател, който е все на страната на бледоликите, бе пронизан от куршум в главата и падна във водата. Сега трупът му се носи надолу по потока и лека-полека раците ще го изядат. И ти също като Винету ще станеш храна на раците.

– Тогава те ще разберат какъв е вкусът на един храбър воин. Но до някакъв страхливец, който поваля противника си с удар изотзад, те изобщо няма да се докоснат.

– Уф! Да не си посмял да ни обиждаш, pse такава! Изглежда, не знаеш с кого разговаряш.

– Pshaw! – изсмях се презрително.

– Аз съм Пете-е, храбрият вожд на кървавите индианци.

– Храбър ли? Pshaw! Сто души да нападнат трима в гръб!

– Вонящ плъх! Не забравяй, че животът ти е в ръцете ми!

– В твоите ръце ли? Слушай, не съм получил живота си от теб, тъй че нямаш правото да ми го отнемеш. Повалихте ме с удар изотзад, без да съм ви причинил каквото и да било зло. Това е всичко. Какво ще става по-нататък, тепърва ще видим.

– Вече е решено. Още тази нощ ще умрете!

– А! Наистина ли?

– Ако не вярваш, тогава смъртта ще те връхлети двойно по-ужасна. Определили сме най-страшните мъки за теб.

– Добре, готов съм. Започвайте!

– Не сега. Първо ще трябва да отговориш на няколко въпроса.

– Питай тогава!

– Накъде сте тръгнали?

– Нагоре в планините.

– Защо?

– Да търсим злато.

– Да не би да имате намерение да се биете срещу воините на кървавите индианци?

– Не. Нямахме никаква представа къде се намират в момента.

– Уф! Значи сте дошли само заради златото?

– Попитай и моите спътници!

– Те са неми песове, които не могат нито да лаят, нито да хапят.

– Да, те наистина не влизат в сметката, така че не е никакво геройство, че стотина отбрани воини под ръководството на прочутия си вожд Пете-е са повалили и пленили от засада един-единствен човек, тоест мен. Това ще се разказва край всички лагерни огънове.

– Мълчи! Славата на нашето племе е толкова голяма, че няма

повече накъде да расте.

– Но поне, както изглежда, сте решили да я понамалите, като нападете хора, които не са ви направили нищо лошо.

– Поразяващата ръка е наш враг. Преди няколко слънца (Години. Б. нем. Изд.) вие изгонихте петнайсет наши воители от брега на Барутната река, както я наричат бледоликите.

– Уф! Ако това е единствената причина, поради която гледате на нас като на врагове, човек не може да не изпита състрадание към вас. Заедно с Винету бивакувахме край Паудър Ривър и вашите петнайсет воители се промъкваха тайно около лагера ни, без да имат смелостта открито да ни се покажат. А който постъпва така, крои нещо лошо. Ето защо ние заловихме двама от тях и най-приятелски им казахме, че ще стреляме по всеки, който крадешком обикаля наблизо. Но ако желаят да ни посетят без коварни намерения, ще са ни добре дошли. После ги освободихме. Те си отидоха и заедно с другите тринайсет свои другари изчезнаха, та се не видяха. Не сме им причинили ни най-малкото зло. Е, а сега да те попитам – ти защо ни нападна тук?

Пете-е ми се изсмя язвително и с подигравателен тон попита:

– Ти да не искаш да ви развържа и да ви пусна да си вървите?

– Не – отвърнах му аз. – Щом веднъж сте ме заловили, ще остана ваш пленник докато ми харесва.

– Докато ти харесва ли? Уф, уф! Изглежда, започваш да губиш разсъдъка си!

– О, не! С удоволствие ще остана известно време при вас, понеже ми се иска да видя физиономията ти, когато реша да се сбогувам с теб без разрешението ти.

Дързостта ми така го разяри, че той скочи на крака, приближи се до мен и здравата ме ритна.

– Куче, прозрях те! Страхуваш се от мъчителната смърт и много ти се иска да умреш бързо. Дразниш ме, за да те убия в гнева си. Но не си мисли, че съм толкова глупав да го направя! Ще умрете бавно, толкова бавно, че ще ви се струва, сякаш минутите са месеци. Достатъчно разговарях с теб. Не искам да чувам нито дума повече. И тъй, мълчи!

Това ми беше добре дошло. Той пак си седна на мястото, ала не можеше дълго да се наслаждава на удоволствието да не слуша никого, защото съвсем скоро се разнесе гласът на Корнър от онази страна, където той лежеше заедно с другарите си, вързан също като мен.

– Онова куче ей там, дето се нарича Олд Шетърхенд, наистина трябва да престане да лае и да вие, но затова пък толкоз по-наложително

е ние да поговорим с теб. Кога ще ни освободиш?

– Няма да е днес – отвърна вождът кратко и заплашително.

– Оставихме се да ни вържете доброволно.

– Да, защото бяхте толкова глупави.

– Направихме го, за да си помислят Олд Шетърхенд и Винету, докато ви подслушваха, че сте наши врагове и следователно техни приятели. Ти ни обеща да ни освободиш веднага, щом заловиш тези мъже. Да не би да го отречеш?

При тези думи по лицето на вожда се плъзна жестока и кръвожадна усмивка, след което злорадо каза:

– В черепите на всички бледолики няма никакъв мозък. Нека белият, дето се нарича Корнър, поне веднъж ми даде свестен отговор! Та кога щях да ви освободя?

– Веднага след като ги заловиш – отвърна негодникът.

– И кого исках да заловя?

– Винету, Олд Шетърхенд и другите двама.

– Е, плених ли ги?

– Да.

– Също и Винету?

– Него не.

– Уф! Е, тогава опитай се да събереш мислите си! Докато апачът все още не е в ръцете ми, не можете да искате от мен да ви освободя.

Изглежда, този извод изненада Корнър. Той млъкна за малко, но после гневно избухна:

– Това е само едно коварно увъртане! Нали ставаше дума единствено да заблудим Олд Шетърхенд и Винету, докато се промъкваха около бивака ви и подслушваха! Тъй като всичко свърши, значи е дошъл и краят на нашето пленничество.

– Да, ама ти тълкуваш тъй нещата, а понеже аз ги тълкувам иначе, ще постъпя по друг начин. Винету също трябваше да бъде заловен, а ни избяга. Следователно не всички условия са изпълнени.

– Да не би ние да сме виновни за бягството му? Да сте внимавали повече!

При тези думи вождът отново скочи на крака и заплашително му викна:

– Червей бял! Нима дръзваш да ни отправяш упреци?

– Не, но настоявам да удържиш на думата си. Отметнеш ли се, тогава ние ще...

– Какво ще направите? – прекъсна го Пете-е с гръмолен глас. – Да

не би да се мислиш за човек, който може да ми нарежда как да постъпвам? И през ум не ми минава да ви зальгвам, че ще спазя обещанието си. Дори и апачът да не беше избягал, пак нямаше да ви освободя. Ако сте си въобразявали нещо друго, тогава смейте се сами на себе си!

– По дяволите, това се казва откровеност! Е, сега поне знаем със сигурност, че сте ни измамили.

– Да, измавихме ви! – изсмя се той.

– Като отплата за услугата, която ти направихме.

– На мене ли? На самите себе си направихте услуга. Нали искахте да си отмъстите на тези песове и аз трябваше да ви послужа като маша за вашата цел. Обаче Пете-е не се оставя да го използват подобно на безропотния негър, собственост на някой бледолик. Вождът на кървавите индианци е мечка, която няма нищо против да я хранят, но същевременно изяжда и онзи, дето ѝ дава храната.

– Каква подлост!

Корнър говореше с такава дързост, която бе достойна за някое по-добро дело. Вярно, че тя бе само резултат на голямата възбуда от факта, че беше измамен и просто бе попаднал в поставената му клопка. Гневът от това, че сам беше паднал в ямата, изкопана от него за други, го караше да забравя всяка предпазливост и да подхвърля на вожда такива думи, които нямаше как да не го раздразнят. Аз също не бях разговарял с него кой знае колко учтиво, ала понеже бях почтен човек, предводителят на индианците гледаше на мен по един начин, а на Корнър – по друг. Веждите на Пете-е заплашително се смръщиха и той просъска:

– Какво... какво каза?

– Че това е подлост – повтори Корнър. В следващия миг вождът се озова до него, изрита го с всички сили и извика:

– Дайте ласо! Хвърлете му един бой с ласо! Бийте го, докато рукне кръв от него!

Пете-е беше извън себе си от ярост. Чертите на лицето му се бяха разкривили и той не преставаше да тъпче с крака непредпазливия човек така, сякаш искаше да му извади червата. От болка Корнър викаше и стенеше и се опитваше да избегне ритниците, като непрекъснато подхвърляше тялото си нагоре. Но това не беше разумно, защото така постоянно излагаше корема си на здравите крака на побеснелия вожд.

Обърнаха го да легне по корем. Един от индианците притисна с коляно врата му, а други двама държаха вързаните му крака. Запретнаха нагоре връхната му дреха и жилетката, а после четвърти и пети индианец с многократно нагънати ласа го зашибаха с все сила. При всеки удар

от устата на нещастника се изтръгваше вик, а малко по-късно отделните крясъци се сляха в непрекъснат рев, който пък после премина в дълбоки стонове, затихващи все повече в тихо скимтене. Най-накрая след един силен болезнен вик той окончателно замлъкна. Имах чувството, сякаш с този рев го напусна и последната искрица живот.

– Боже Господи! Вече е мъртъв. Убиха го от бой – въздъхна Карпио до мен.

Това бяха първите думи, отронили се от устата му, откакто бяхме попаднали в плен. Той трепереше. Рост ми пошепна:

– С ритниците си вождът сигурно му е изпочупил костите. Ако изобщо е все още жив, сигурно за цял живот ще остане сакат.

– За цял живот ли? – попитах го аз. – Като се имат предвид намеренията на Пете-е, думичката „цял“ не означава кой знае колко дълго, защото и Корнър също е осъден да умре на кола на мъченията.

– Казахте „също“. Значи и ние сме осъдени, така ли?

– Да, но не се тревожете! Няма да умрем в сегашната си кожа.

– В сегашната си кожа ли? Какво искате да кажете?

– Ако е истина онова, което твърдят физиолозите, а именно, че в резултат на обмяната на веществата за седем години човешкото тяло напълно се подменя, то сигурно е, че още много пъти ще си сменим кожата, преди да умрем на кола на мъченията.

– Слава Богу, че все още можете да се шегувате! Кой ли от нас предполагаше тази сутрин, че вечерта ще бъдем вече кандидати за кола на мъченията?!

– Това ви се струва само на вас толкова необичайно. Тук, в Дивия запад, сутринта човек никога не знае къде ще е вечерта. Но не губете кураж! Тази беда ще приключи за нас далеч по-добре, отколкото си мислите.

– Вие ли го казвате? Утешавате ни нас, дете сме виновни за всичко, което стана.

– С упреци нищо няма да променим, тъй че са излишни. Сигурно и вас ви повалиха и вързаха веднага след като ме удариха с приклад?

– Да. За съжаление моят вътрешен глас ми нашепна твърде късно каква глупост извършихме. Ако, когато се появихте, веднага ви бяхме казали кой се крие наблизко, дали все още щеше да има някаква възможност за спасение?

– Вероятно! Но да не говорим повече за това! Сигурно ще ни вържат върху конете, тъй че през следващите дни ще сме в доста неудобно положение, но за живота си можете да се страхувате едва след като аз

ви кажа. Избавлението ни едва ли ще се забави много дълго.

– Искрено признавам, че съм напълно безпомощен, защото, макар да умея да различавам например ромбовидния мускул от...

– ... от трапецовидния – прекъснах го аз.

– Моля за извинение! Не исках да кажа от трапецовидния, а от големия преден зъбчат мускул, ако нямате нищо против.

– Нямам абсолютно нищо против! Ще ни се наложи да напругнем всичките си мускули, но още повече и мозъците си, за да понесем краткотрайното си пленничество и да успеем да се измъкнем от ръцете на червенокожите.

– Значи действително вярвате, че ще ни се удаде?

– Да. Не само вярвам, ами съм и убеден. Най-напред съм сигурен, че и аз съвсем сам съм в състояние да освободя всички. Освен това се надявам на упсароките, на които вероятно ще дръпна едно назидателно слово за наше добро, а най-накрая можем да разчитаме и на Винету, който няма да намери покой, докато не ни види на свобода.

– Може би ще доведе шошоните на помощ?

– На първо време няма да го направи. Той изобщо не се е отдалечил, а се е скрил. После ще тръгне по петите ни и ще наблюдава какво ще стане с нас. И тогава ще постъпи така, както намери за правилно. Много ли си съкрушен, Карпио?

– Не, съвсем не съм – отвърна противно на очакванията ми моят добър приятел.

Всъщност бях предполагал, че тъкмо той ще е напълно обезкуражен. Ето защо го попитах повторно:

– Не си? Наистина ли не си?

– И през ум не ми минава. Но много те моля да не ме смяташ за лекомислен и разсеян човек. Ужасяващото наказание на Корнър ми подейства твърде зле, признавам го, макар всъщност той да си го заслужава. Ала иначе за самите нас изобщо не се боя. Знам много добре как стоят нещата и съм убеден, че сигурно и на теб, като на опитен уестман, ти е хрумнала същата мисъл. Тя е толкова проста, че и всяко дете непременно ще се досети.

– За каква мисъл говориш?

– Смятам, че тези диваци са изпаднали в голямо заблуждение. Ние не сме им направили нищо. Безспорно те ни бъркат с някакви други хора, които по един или друг начин са им причинили някакво зло. Бих им го казал, бих им го обяснил най-спокойно, ала те няма да ме разберат. Но ти говориш езика им, както чух преди малко, и няма да ти е трудно

да им разясниш какъв голям гаф са направили. Ще го сториш ли?

– Да. Ще се опитам. Но нали сам забеляза колко е разгневен вож-
дът. В момента не може да се разговаря с него.

– Добре, тогава изчакай до утре! Може би ще се поуспокои и ще
обърне по-голямо внимание на твоите убедителни разяснения.

– Ще видим! Сега преди всичко остава въпросът как ти ще прека-
раш тази нощ.

– О, твърде добре, мисля аз. Ремъците почти не ме стягат, а тъй ка-
то съм изморен, струва ми се, че здравата ще си поспя.

– Тогава опитай се веднага да заспиш! Да се притиснем по-плът-
но, за да се топлим един друг.

– Да, приближи се! Ще съжалявам много, ако трябва да мръзнеш.

Клети, скъпи Карпио! Това добро същество искаше да ми направи
същата добрина, която вече бях помислил да сторя за него. Не след дъл-
го той заспа. Червенокожите също бяха изморени и щом Пете-е опреде-
ли в какъв ред постовете щяха да застават по местата си, те се загърнаха
в одеялата си. Двама души, които трябваше да бъдат сменяни на всеки
час, седнаха при нас, а и за другата група пленници също бяха отделени
двама пазачи. Бях много доволен, че ни разделиха по такъв начин. До-
колкото можех да различа на светлината на единствения огън, който щяха
да поддържат през цялата нощ, Корнър лежеше съвсем неподвижно.
Съмнявах се, че е мъртъв, защото не ми се вярваше толкова прибързано
да убият един пленник, чиято участ беше да умре бавно на кола на мъ-
ченията. Други подробности не можах да разбера, понеже лежахме дос-
та далеч от него.

Нощта съвсем не премина добре за мен. Неведнъж съм спал вързан
с ремъци и сигурно е, че ако бях сам, и този път щеше да е така, макар
индианците да бяха проявили предпазливостта именно мен да вържат
толкова здраво, че ремъците ми причиняваха болки. Но двамата ми
спътници непрекъснато се будеха, както от неестественото положение
на извитите на гърба им ръце, така и от твърде осезателния студ. Ако
единият спеше, то другият будуваше и аз бях принуден непрекъснато да
утешавам и да успокоявам.

Най-после се развидели, без да бях мигнал. Червенокожите наставя-
ха и освободиха краката на конете си, за да ги отведат на водопой. Пос-
ле закусиха със сушено бизонско месо, от което имаха запаси за доста
дълго време, защото, докато траеше бойният им поход, не биваше да
разчитат на лов. И ние получихме от месото, само че не ни развързаха
ръцете, за да се нахраним, а ни пъхаха хапки в устата, сякаш бяхме деца.

Шарана отново настоя да разговарям с вожда и да му обясня несъществуващото объркване. Трябваше да изтъкна какви ли не причини, за да докажа на нетърпеливия си приятел, че подходящото време все още не е настъпило.

Оказа се, че е невъзможно да качат Корнър на кон. След кратко съвещание решиха да построят сал, на който да го натоварят. С него щяха да тръгнат четирима души. По Потока на месото щяха да се отправят към Медисин Боу Ривър, а оттам – да навлязат в Плат Ривър и да се спуснат по нея до устието на Суитуотър, по чийто бряг ние щяхме да се изкачим нагоре.

Преди тръгване с моя жребец се разигра интересна сцена. Едва ли е необходимо да споменавам, че индианците си присвоиха нашите хубави животни, а за нас оставиха най-лошите от техните коне. Наредиха ни да ги възседнем и после здраво ни вързаха. Пете-е беше направо възхитен от моя вран жребец и го избра за себе си. Хататитла стоеше съвсем кротко и позволи на ездача да се качи на седлото. От моя страна бе напълно достатъчна една-единствена дума, за да накарам животното да му се подчинява, но тъй като няхах никакво намерение да я изговоря, жребецът направи двата скока, които си знаеше, и вождът изхвъркна от седлото и падна на земята. В първите мигове той бе слисан, но после осъзна преживения позор и отново възседна коня, с намерението този път на всяка цена да остане на гърба му. Но веднага пак се озова на земята, което така го разгневи, че ако Хататитла бе някое обикновено животно, незабавно щеше да го застреля. Пете-е можеше да направи още един опит, и още един, и сигурно пак щеше да успее да се качи на седлото, но всеки път с още по-голяма сигурност и бързина щеше да бъде хвърлян на земята. За да съкратя тази сцена, смуших коня, на който седях, да се приближи и сякаш говорейки на себе си, но така, че да може да я чуе Хататитла, казах само думата „невис“.

Жребецът сви уши назад и оттук нататък бях сигурен, че няма да позволи на никого да го яхне. Веднага щом вождът отново протегна ръка към него, конят се опита да го ухапе и започна да рита. Притекоха се неколцина индианци, за да помогнат на Пете-е. Тогава Хататитла се изправи на задните си крака и като тръгна към тях, размахвайки предните си копита, бързо ги разпръсна. Не позволи да хванат и юздите му. Опитата какво ли не, но безуспешно. Най-сетне вождът се видя принуден да ме развърже и да ме остави да възседна собствения си кон. След това потеглихме на път.

За мое нещастие Пете-е ме смяташе за толкова опасен човек, че

нареди да ме разделят от Рост и Карпио. Изглежда си мислеха, че с тях мога да обсъдя някой план за бягство. От двете ми страни язدهа по двама пазачи, които нито за миг не ме изпусаха от очи. Всичко това можеше да ми е напълно безразлично, ако не се тревожех за моите спътници. А те бяха отведени дори начело на колоната, докато мен оставиха в самия ѝ край. И понеже червенокожите язدهа по своя обичаен маниер в индианска нишка, успях да видя Рост и Карпио чак вечерта.

През целия ден се спускахме по долината на Плат Ривър. Малко след пладне минахме покрай масивния Пирамид Пийк, а следобед на едно място, точно срещу устието на Санд Крийк, зърнахме сала с Корнър и неговите пазачи. Санд Крийк не бива да се обърква с веднъж вече споменатия Биг Санди Крийк, който

се влива в Грийн Ривър.

Отначало искахме да стигнем до устието на Суитуотър, но тъй като неочаквано салът се изпречи пред очите на вожда толкова навреме, той нареди да го спрат, за да се прехвърлят с него хората му на другия бряг на Плат, което никак не беше лесно, ала все пак премина без злополучни инциденти. Когато салът спря на брега, Корнър, който междуременно се беше посъвзел, бе качен и вързан върху един кон. После продължихме да яздим до Арканзас Крийк, който се спуска от планините ферис. Спряхме на брега му, за да бивакуваме.

Както вече споменах, едва там отново видях Рост и Карпио, но не ми позволиха да се приближа до тях, тъй че само веднъж успях да им кимна успокоително. Карпио изглеждаше твърде отпаднал. Безкрайно ми беше жал за него, ала не бях в състояние да направя каквото и да било за приятеля си.

Въпреки ремъците тази нощ спях непробудно. Продължихме пътя си още призори, и то в същия ред, както и предишния ден. Останах разделен от спътниците си. Ездата ни беше много напрегната и изморителна, защото трябваше да се прехвърлим през няколко реки. Последователно прекосихме Ангуа, Чери, Уиски, Мъди, Тоуау, както и Котънуд Крийк и най-сетне спряхме да пренощуваме на брега на Крукс Крийк, където се намирахме между Зелените планини на юг и Гранитните планини на север. Тази вечер дори не можах да кимна или да махна с ръка на моя Карпио, толкова далеч ме държаха от него и Рост. А когато на следващото утро отново ме вързаха върху коня, двамата заедно с пазачите си вече бяха прехвърлили реката.

Оттук нататък чак до следобед продължихме почти право на запад. Яздихме между реката Суитуотър и Антилоуп Хилс, като

стигнахме толкова близо до Южния проход, че спряхме да лагеруваме на мястото, където се сливат Уилоу Крик и Суит-уотър.

И през този ден ми беше невъзможно да поздравя другарите си. Безпокоях се за тях и особено за Карпио. Тук, високо в планините, беше много студено и имаше сняг. При други обстоятелства величествените и завладяващи пейзажи на тези високи планини щяха да ми направят дълбоко впечатление, но така цялата им красота бе загубена за мен. На следващия ден преминахме през Южния проход и започнахме да се спускаме по брега на Пасифик Крик.

Още по обяд забелязах, че предстои нещо важно. Затегнах ремъците ми още по-здраво и към моите четирима пазачи се присъединиха още двама, тъй че вече станаха шестима. Но в замяна на това изчезнаха всички, които язدهа пред нас. Ето защо си направих извода, че сме съвсем близо до целта си. Останах сам с шестимата кървави индианци, докато Пете-е заедно с всички други избърза напред, за да стигне до лагера на враните преди мен и да ги подготви за пристигането на един толкова важен пленник.

Въпреки това вътрешно бях съвсем спокоен. Но дори и да имах някакви по-особени тревоги, тъкмо в този момент се случи нещо, което веднага ме накара да забравя всичките си грижи. Току-що бяхме прекосили една тясна котловина, когато проехтя изстрел. Откъде? Това можеше да различи само моят слух, понеже стръмните скали многократно повториха силното ехо от гърмежа. Беше моят Мечкоубиец, чийто глас познавах тъй добре. Винету беше стрелял, за да ме уведоми, че е близо по петите ми. Сега можеше да поеме този риск, защото в околностите на бивака на враните един изстрел едва ли щеше да направи някому впечатление, тъй като повечето индианци сигурно се скитаха наоколо, за да ловуват. Бях убеден, че вождът на апачите се е промъквал тайно съвсем близо до всички наши досегашни биваци, ала не е могъл да намери удобен случай, за да осъществи бягството ни. Навярно главната причина за това бе обстоятелството, че не бях заедно с Рост и Карпио, а Винету искаше да ни освободи и тримата.

Колкото повече напредвахме, толкова по-често се натъквахме на следи от конски копита и човешки крака, които не бяха от избързалите напред кървави индианци, а бяха отпечатъци, оставени от упсароките. Най-сетне те взеха да се кръстосват, идвайки от всички посоки, и от това заключих, че лагерът им е съвсем наблизо. И наистина, когато се измъкнахме от теснината между две стръмни възвишения, ние го съзряхме точно пред нас, разпрострял се върху малка открита равнина, чийто

диаметър на всички страни бе най-много една английска миля.

Бях учуден, че не се виждаше нито една шатра. Тук, високо горе, сред покритите със сняг планини, и то в това напреднало годишно време, в тези чужди и непознати за индианците врани местности, да се подслониш само в голи, грубо направени колиби от клони, които още отсега предлагаха само половинчата закрила срещу лошите атмосферни условия?! За мен бе напълно необяснимо защо враните бяха избрали този късен сезон за бойния си поход. С бушуващи снежни бури зимата можеше да ги връхлети още днес или утре и да направи невъзможно завръщането им в Ларами Плейнс. И тогава? Дали тези непредпазливи хора не разчитаха на сигурната си победа над шошоните, след което можеха да прекарат зимата в техните добре защитени села? Но в такъв случай те непросто се бяха излъгали в качествата на нашия приятел Ават Ния, вожда на змиите!

В лагера не се забелязваше и следа от някакъв ред и порядък. Нямаше улички, колибите не бяха построени в редици. Всичко бе така разхвърляно, както, да речем, къртичините на една поляна. В момента на пристигането ни всички колиби, както и свободните места между тях, бяха безлюдни, понеже индианците се бяха събрали и строили пред бивака си, за да наблюдават нашето приближаване. Бяха на коне, накичени с всичките си оръжия, и образуваха две редици, между които трябваше да премина на моя жребец. В самия край на редиците беше застанал предводителят на кикатсите Яконпи Топа заедно с другите вождове на упсароките. Пете-е също беше при тях. Огледах бързо и внимателно всички индианци и прецених числеността им приблизително на най-малко шестстотин души.

Нека читателите не си мислят, че докато преминавах между тях на коня си, съм свел глава със смутена физиономия от срам заради това, че се намирам в плен. Напротив, с изпитателен поглед открито ги гледах право в очите и в изрисуваните с бойни цветове лица и дори позволих на моя вран жребец да мине между тях с онази лека и грациозна стъпка, която толкова много му отиваше. Червенокожите седяха на конете си съвършено неподвижно. Лицата им бяха сякаш издялани от камък, но в очите им искреше живот. Не чух нито една дума, нито един вик, докато най-сетне спряхме пред вождовете. Те също бяха на коне. Лицата им лъщяха от боите, приготвени с мас, а украсата им от пера се спускаше по гърбовете им чак до задницата на конете. Когато дръпнах поводите на жребца си пред тях и без да обръщам никакво внимание на Пете-е, впих погледа си право в очите на Якон-пи Топа, с тон на владетел, пред

когого се е изправил най-окаяният му поданик, той ми каза:

– Какво си мислеше Поразяващата ръка, докато яздеше между редиците на тези храбри воители?

– Мислех си за могъщите императори и крале на моето отечество, които при пристигането си в някой град са били посрещани от воители съвсем по същия начин.

– Уф! Поразяващата ръка се сравнява с прочути владетели, а ръцете и краката му са вързани с ремъци.

– Аз се гордея с тях, защото те не ме позорят, а са едно доказателство за страхливостта на онези, които, макар да бяха сто на брой, не се осмелиха да ми излязат открито, а ме нападнаха и повалиха в гръб от засада в храстите.

– Уф! Нима един пленник има право да изговаря такива думи?

– Пленник ли? Нека вождът на упсароките кикатса Яконпи Топа ми каже кого има предвид с тази дума?

– Теб! – отвърна ми той учудено.

– Мен? Мен ли смяташ за пленник?

– Уф, уф! Ръцете ти са извити на гърба, а и краката ти са вързани с двоен ремък под корема на коня. Нима си освободен?

– Свободен съм!

– Вай а ке – какви думи! Виждам гордостта по челото ти и дързостта в погледа на очите ти, но свободата, с която се хвалиш, нея не я виждам.

– Никога не съм бил враг на кикатсите и винаги съм помагал на воителите на упсароките в борбата им срещу сиусите, които, макар да се родят с тях, са техни смъртни неприятели. Така ли е, или не е?

– Уф! Поразяващата ръка говори с много дързък език, но каквото каза е истина.

– Признаваш, че е истина, следователно от мига, когато дойдох при вас, съм вече свободен воин.

– Ти си пленник на нашия съюзник.

– Кой е той? Не го познавам.

– Той е Пете-е, вождът на кървавите индианци.

– Pshaw! Той ли твърди, че съм негов пленник?

– Така ни каза.

– Излъгал е. Ще му покажа дали съм пленник, или свободен човек. Отворете широко очите си, вие воители на упсароките! Ча!

Който познава индианците добре, знае как може да ги спечели. Нищо друго не им прави такова силно впечатление, както смелата

постъпка, а основателната гордост им харесва дори и ако е проявена от най-върлите им врагове. Да, наистина бях вързан. Ръцете ми бяха изви-ти на гърба, а краката ми – вързани под корема на коня с двоен ремък, ала аз познавах моя вран жребец и се уповавах на късмета си. Зад гърба ми бяха шестстотинте индианци, а пред себе си виждах обезлюдения ла-гер. Между него и мен се намираха само вождовете, които не очакваха подобен номер. Думата „ча!“ беше подкана за Хататитла да скочи или да се втурне напред. Извиквайки тази дума, аз го притиснах здраво с бедра, наведох се напред и той полетя между Пете-е и неговия втори вожд, като разблъска конете им настрана. След повторно притискане с бедра и поощрителния вик на апачите „атсе!“ враният жребец направи още няколко скока, с които не само се измъкнахме от обкръжението на вождовете, ами стигнахме и до първите колиби. Великолепното живот-но влетя в лагера. За няколко мига подир нас настъпи пълна тишина, ала после се надигна такъв вой, който ми е трудно да опиша. Не видях последвалата сцена, но по-късно ми я описаха: всичките шестстотин инди-анци се втурнали към лагера, за да ме преследват. Никой от тях не искал да остане по-назад от другите. Това предизвикало такъв невъобразим хаос и объркване, при които всички взаимно си пречели. Много от коне-те останали без ездачи. Започнало се истинско боричкане и не минало без наранявания. Някои от колибите били повредени или изцяло съборе-ни. Някои индианци изгубили части от облеклото си и други предмети, хвърчали пера от украшенията им, накратко, един-единствен човек, ко-гото смятали за пленник, обърнал целия лагер с главата надолу, а обита-телите му докарал до такова състояние, което едва ли някой предполага-гал, че е възможно.

Тъй като ръцете ми не бяха свободни, за мен не беше дреболия да се провра в галоп между безредно разхвърляните колиби, но успях бла-годарение на моя Хататитла, който, изглежда, отгатваше всичките ми мисли. Отвъд последната колиба започваха ниски хресталаци. С пукот и силно пращане навлязох сред тях и ги прекосих. Последва тясна горска ивица, през която яздих по-бавно. След това откъм лявата ми страна ви-дах да се простира продълговата открита тревиста площ, която извива-ше във формата на дъга. Тя ми беше добре дошла. Полетяхме по нея от-ново в пълен галоп. По едно време попаднахме на дребен камънак, пок-рит с пълзящи растения. Казах на жребеца няколко ободрителни и прия-телски думи и той успя да се справи с тази трудност. Свърнахме още малко наляво и пак ни се изпречи гора, но за щастие дърветата й растяха по-нарядко. Навлязохме сред тях и продължихме, докато предположих,

че вече сме описали полукръг около лагера. След като достигнахме края на гората, за моя радост отдясно забелязах двете възвишения, между които се бяхме промъкнали, преди да се покаже бивакът на индианците пред очите ни. От лявата ми страна се простираше лагерът с неговите колиби. Там не се виждаше жив човек, понеже всички бяха тръгнали да ме гонят. Жребецът ми се понесе покрай колибите и най-сетне се спря на съвсем същото място, откъдето започна тази нечувана и невиджана лудешка и смела езда.

Хататитла застана толкова спокойно, сякаш изобщо никога не беше мърдал оттам. Само с неколкочкратното рязко отхвърляне на красивата си глава той ми показа, че цялата работа много му беше харесала. Беше се държал несравнимо, превъзходно. Колко ми се искаше да го потупам или да го погалия по шията, за да му докажа признателността си, но можех да го милвам и прилаская само с думи. Ала той и така ме разбра.

Онзи, който не е притежавал такъв кон, едва ли ще повярва, че при дадени обстоятелства човек не би се поколебал да рискува дори и живота си заради едно толкова благородно животно.

Ето че в този момент отсреща, откъм гората, откъдето се бях измъкнал преди малко, се дочуха гласове. Крещяха толкова силно, че ясно стигаха чак до мен. После един по един започнаха да се появяват конници – двама, петима, десет, двадесет и тъй нататък. Следваха дирята ми, която отново ги водеше към лагера. В този миг се стъписаха, защото ме видяха. Поотделно или на групи гората бълваше все повече и повече ездачи. Те приличаха на разпръснат казашки полк, отправил се към сборното си място – натам, където се намирах аз.

Първите индианци, които стигнаха до мен, не знаеха какво да правят и как да се държат. Счетоха за най-добре да не казват нищо, но така да ме обградят, че да ми е невъзможно повторно да си пробия път между тях. Кръгът им ставаше все по-тесен и по-гъст. Накрая така ме притиснаха от всички страни, че се опитах с думи да спечеля малко пространство.

– Нима синовете на упсароките са като мухите месарки, които човек трябва да духа дори от устните си, за да се махнат, или са воини, които не смятат, че са необходими шест пъти по сто души, за да пазят един-единствен конник? Нека онзи, който не е досадно насекомо, се отдръпне и направи място на Поразяващата ръка!

Тези думи подеждаха веднага. Хората отстъпиха назад, кръгът се разшири и направи път на вождовете да се промъкнат до мен. Святкащият поглед на Пете-е с коварен израз се впи в лицето ми, ала той не

каза нито дума. Вторите и третите вождове останаха безмълвни, понеже нямаха право първи да заговорят. Точно пред мен Яконпи Топа дръпна юздите на своя все още пръхтящ от напрежение кон и изпълненият му с възхищение поглед се спря върху моя жребец. В този миг животното бе за него по-важно от ездача. Попитах го:

– Е, доказах ли, че мога да бъда свободен когато пожелая? Той не ми отговори веднага, а първо се обърна към Пете-е с думите:

– Пете-е, вождът на кървавите индианци, се намира в лагера на воините на упсароките. Когато дойде, той ми каза, че води със себе си Олд Шетърхенд, за да ни го предаде като пленник. Такава ли е все още неговата воля?

– Да – отвърна му той. Тъй като Пете-е съдеше за другите хора по себе си, бе навярно убеден, че и предводителят на упсароките също е разгневен от дръзкия ми номер и че ще се отнесе към мен с двойно по-голяма строгост. Затова добави: – Той е ваш, за да може събранието на вождовете и възрастните воини да вземе решение от какъв вид смърт да умре.

Тогава Яконпи Топа отново се обърна към мен:

– Да, Поразяващата ръка наистина доказа, че може да бъде свободен, когато пожелае. Ние нямаше да го догоним, понеже конят му е възможно да бъде настигнат само от жребеца на Винету, вожда на апачите. Ремъците нямаше да са за него никаква пречка, защото воин като Олд Шетърхенд знае много добре как да се отърве от тях, когато няма кой да му попречи. Нали белият ловец чу, че го предават на нас?

– Да. Но кой се осмелява да ме смята за предмет, който може да бъде даден и взет също като някой подарък?

– Нека Поразяващата ръка не се гневи, а да слуша какво ще му кажа! Бил е пленен от стотина неприятели и те са го докарали при нас. Тук той завари шест пъти по сто воини и се вгледа в лицата им. Неговият поглед е открит, а устата му говори истината. Силен е като мечката, която напада лице в лице. Искрен е като цветето, което не затваря и не крие чашката си. Но той е и умен като никой друг бледолик и няма да иска от мен онова, което не мога да му дам. Той предприе изненадваща и дръзка езда и тя изпълни с удивление събралите се тук воини. Поразяващата ръка можеше да се спаси, но се върна доброволно, понеже знае, че синовете на упсароките се възхищават от смелите постъпки и умеят да правят разлика между честния и коварния неприятел. Доверието му към нас няма да бъде измамено. Той чу, че нашият съвет ще реши съдбата му. Дотогава трябваше всъщност да бъде предаден вързан на пазачите си, за

да го надзирават, но ако ми обещае до решението на събранието да не напуска лагера ни без съгласието ми, както и да не прави нищо против волята ми, тогава още сега ще сваля ремъците му и той ще може да живее в една от колибите, която ще му посоча.

Това беше много повече от очакваното на първо време. Ето защо не се поколебах и отговорих:

– Яконпи Топа, великият вожд на кикатсите е храбър воин, мъдър баща на своето племе и справедлив съдия на всички обвиняеми. Горд съм, че мога да живея в неговия лагер, само че нека той ми отговори на няколко въпроса!

– Нека Олд Шетърхенд ги зададе!

– Когато се разхождам наоколо без ремъци, ще мога ли да разговарям с двамата млади бледолики, които бяха с мен, когато подло ни нападناха в гръб?

– Да.

– Ще трябва ли пред съвета да бъда отново вързан?

– Да.

– Обещанието, което ще дам, ще бъде ли в сила и през деня на събранието, независимо от това, какво ще реши то?

– Не.

– Тогава чуй какво ще ти кажа! Обещавам до произнасянето на присъдата да не напускам лагера и да не правя нищо, което ти не би одобрил. По време на съвета ще позволя да ме вържете. Но нищо повече не обещавам. Ако воините и старейшините не решат да ми върнат свободата, както и свободата на другите двама бледолики, и всичкото ни имущество, което ни беше отнето, то аз ще рискувам дори и живота си, само и само да се освободим. После няма да пощадя и нито един упсарок. Изпречи ли се на пътя ми, принуди ли ме, ще го убия. Аз казах! Хау!

– Поразяващата ръка говори като истински мъж – отвърна вождът. – Именно заплахата в последните му думи ни дава увереността, че ще спази казаното преди това. В него няма нито притворство, нито лъжа. Затова ще го развържем!

Той слезе от коня и със собствените си ръце започна да сваля ремъците ми. Но тогава до нас си проби път Пете-е и извика:

– Защо не питате и мен, вожда на кървавите индианци? Този бледолик е смъртен враг на племето ми. Предадох ви го, за да бъде ваш пленник, а ето че сега го освобождаваш!

– Нека моят брат Пете-е не се гневи напразно – отвърна Яконпи

Топа. – Така е уважена и твоята воля, а също и моята. Твоята е уважена, защото Поразяващата ръка остава пленник, а моята – защото не е вързан с ремъци, а е обвързан с дадената дума. В деня на съвета отново ще му сложим ремъците.

– Той няма да удържи на думата си!

– Ще я удържи!

– Уф! Нека отговорността падне върху теб!

Вождът на кикатсите ме развърза и аз слязох от коня. Пете-е не може спокойно да го понесе. Той сви юмруци и заплашително ги размаха.

– Ако това куче се осмели един-единствен път да ми се изпречи в лагера, ще го застрелям на място!

Не го удостоих дори с поглед, а се обърнах към Яконпи Топа, показвайки му ръката си:

– Чувал ли е някога вождът на кикатсите за тази ръка?

– Да – потвърди той. – Само с един удар тя може да убие дори най-силния воин.

– Казали са ти истината. Моите оръжия са ми отнети, но нямаше как да ми вземат юмруците. А сега чуйте ме, храбри воини на упсароки-те! Преди малко бях принуден да понеса думата „куче“. Заплашиха ме и с куршум. Устата, от която още веднъж чух подобни думи, няма да се отвори повече в този живот. А човекът, който, докато се намирам тук, вдигне срещу мен оръжие без разрешението на вожда на кикатсите, може да е сигурен, че го е държал за последен път в ръката си. Така ще го просна с един удар на земята, че ще се строполи като пън и никога няма да стане. Аз пак казах! Хау!

Наоколо се възцари дълбока тишина. Но ето че неочаквано Пете-е избухна в подигравателен смях и след малко каза:

– Нима мислиш, че се боя от ръката ти? Хайде, вдигни я срещу мен, когато копитата на коня ми те смачкат!

Неговата заплаха беше съвсем сериозна. За да я приведе в изпълнение, той толкова бързо пришпори коня си и го накара да връхлети върху мен, че аз едва намерих време да отскоча встрани. Но още в следващия миг светкавично пяхнах показалеца и средния си пръст в ноздрите на животното. Натиках ги колкото бе възможно по-навътре и стиснах муцуната му с цялата си ръка. С една бърза крачка се озовах до врата на коня... Последва рязък натиск на пръстите ми в ноздрите нагоре, при който муцуната му се вдигна, а след това и силен тласък назад, който подкрепих с мощно дръпване за гривата с другата си ръка и... животното приклепна на задните си крака. След още едно силно натискане на

пръстите, то падна на колене. Вождът на кървавите индианци изхвъркна от седлото. Веднага го ударих с юмрук в главата, след което той остана да лежи неподвижно, докато конят му с мъка се изправи на крака и застана до него, като трепереше с цялото си тяло и страхливо пръхтеше.

– Уф, уф! – разнесоха се наоколо възклицания от устата на смаяни червенокожи.

– Уф, уф! – възкликна и Яконпи Топа. – Мъртъв ли е?

– Не е, защото искаше само да ме прегази с коня си, а ето че самият той лежи на земята. Скоро пак ще се съвземе. Но ако ме беше обидил или ако беше посегнал към оръжията си, нямаше вече да е жив. Аз държа на думата си.

– У ф! По такъв начин да повалиш кон! Никога не сме виждали подобно нещо!

– Pshaw! Всеки може да го направи. Необходима е повече сръчност, отколкото сила. Ако искаш, ще ти покажа как става.

– Да, трябва да се науча! Но какво искат тук тези воини? Въпросът му беше отправен към кървавите индианци, които се бяха стълпили наоколо и сипеха закани срещу мен.

– Той посегна на Пете-е, нашия вожд, а това изисква кръв. Той трябва да умре! – извика старият воин, който край Потока на месото бе седял до предводителя на кървавите индианци.

– Отстъпете назад! – заповяда кикатсът. – Поразяващата ръка е както под моята закрила, тъй и под закрилата на моите воини. Нима искате да ни принудите да вдигнем срещу вас оръжие? Взаимно да се избият съюзници, само защото вашият вожд е забравил, че тук, в този лагер, заповядвам единствено аз?

– Тогава ние не можем да останем да живеем в лагера на упсароките, а ще си построим наш собствен. Ще се подчиняваме само на вожд от нашето племе.

– Моят брат каза умни думи – отвърна Яконпи Топа. – В един лагер не може да има двама вождове, всеки от които желае да заповядва. Направете си ваш бивак!

Старата лисица не беше очаквал подобен отговор. Край Потока на месото се беше обявил за предаването ни на враните, което бездруго едва ли бе възможно да се избегне. Вероятно беше вярвал, че въпреки това съдбата ни щеше да зависи от волята на Пете-е, понеже щяха да придадат решаващо значение на неговия глас. А сега, когато обстоятелствата се бяха изменили в благоприятна за мен посока, със заканата да си направят собствен лагер той се опита да окаже натиск върху вожда на

кикатсите и да го настрои срещу мен. Но това, че макар и без да прозре неговите намерения, Яконпи Топа му се беше опънал, направи плановете му на пух и прах и той така се ядоса, че допусна непредпазливостта да си послужи със следната заплаха:

– Ако нашият вожд Пете-е няма да живее при воините на упсароки-те, той няма и да се бие заедно с тях срещу шошоните.

При тези думи лицето на кикатса придоби онова каменно изражение, което бе признак за едва сдържан гняв.

– Моят брат от свое име ли говори, или от името на вожда си? – попита го той.

– И от негово име, и от мое, а и от името на всичките ни воини.

– Значи Пете-е иска да заповядва тук, а ако не може, ще ни откаже помощта си, тъй ли?

– Да. Ти ще изгубиш нашите сто храбри воини, и то само заради ей този бледолик, който винаги е бил ваш и наш неприятел. И тъй като ние не сме дошли толкоз отдалече, за да се върнем у дома без бой и плячка, лесно е да се предвиди какво решение ще вземе после нашият вожд.

– Какво?

– Ще ви изостави и ще ни поведе към шошоните, за да им помогне в схватката срещу вас.

– Уф! Нека воинът на кървавите индианци ми отговори на няколко въпроса! Защо изровихме секирата на войната срещу шошоните?

Той не наричаше повече стария „моя брат“, а „воинът на кървавите индианци“. Изглежда, че избухването на гнева му нямаше много да закъснее. Старият воин отвърна:

– Защото шошоните убиха шестима упсароки.

– Откъде научих за това злодеяние?

– Аз ти го казах. Присъствах на убийството, но не успях да го предотвратя, понеже бях твърде далече.

– Значи твоята уста и твоите думи ни накараха да тръгнем на боен поход, за да накажем шошоните. Твоята уста ни подкани да си отмъстим. Твоята уста нарече шошоните страхливи и подли вонящи убийци и ни обеща помощта на воините ви. Твоята уста ме увери, че тези воини ще се подчиняват само на моите заповеди. Но ето че сега идва вашият вожд Пете-е и настоява аз да се подчинявам на него и понеже не съм съгласен, ти ме заплашваш, че ще преминете на страната на нашите врагове, които ти просто се чудеше с какви по-лоши думи да очерниш.

– Само заради този бледолик, когото искаш да ни отнемеш!

– Ами! Ако тук вместо тебе стоеше вашият вожд и ако думите ти

бяха излезли от неговата уста, щях да му отговаря с томахока си, но тъй като не си вожд, ще ти кажа нещо, което нека бъде само за твоите уши. И така, слушай! Ако само заради този бял воин искате да си отидете, вървете си! Главата и десницата на Олд Шетърхенд струват повече от ръцете и главите на сто кървави индианци. Това е, което ми се щеше да ти кажа на теб, а не на вожда ви. Но ако искаш да му го съобщиш, направи го! А сега или си вървете, или си постройте колиби нейде наблизко! Ваша воля! А какво ще става с Олд Шетърхенд, това ще реши съветът, в който ще участва и Пете-е, но без никой друг от вашите хора. Моите воини са наоколо и ще внимават да не пускат в лагера никой друг от кървавите индианци освен Пете-е. Аз казах. Хау!

Той му обърна гръб и ми направи знак с ръка. Хванах юздите на Хататитла и тръгнах подир кикатса, не малко зарадван на този нов успех в усилията ми да не позволя да се отнасят към мен като с грийнхорн.

Яконпи Топа ме заведе до центъра на лагера, където имаше една колиба, която бе по-голяма от останалите. Двете забити в земята пред входа й копия, украсени с пера, издаваха, че е неговата колиба. Спънах коня си и двамата влязохме вътре.

Вътрешността й не предлагаше никакви удобства. „Обзавеждането“ се състоеше от една-единствена вещ – проснат на земята конски чул.

– Нека Олд Шетърхенд седне и почака тук, докато наредя да му построят колиба! – каза ми той и излезе.

„Олд Шетърхенд!“ Де да можех да докарам нещата дотам, че вместо с това име вождът да започне да се обръща към мен с думите „мой брат“! Къде ли бяха Рост и Карпио? Ами Корнър и неговите съучастници? Дали и Хилър беше тук? Особено последният въпрос имаше в момента за мен голямо значение. Хилър не беше убиец. Ако действително бе участвал в убийството на шестте врани, то сигурно го бе направил при самоотбрана. Ако се намираше в този бивак, тогава, каквато и участ да му отредеше съветът, аз бях твърдо решен да го освободя. В този момент не можех да предприема нищо. Трябваше просто най-търпеливо да изчакам и напълно спокоен, това и взех да правя, още повече че заедно с другите предимства бях извоювал едно друго много важно предимство от морално естество, съдържащо се в думите на Яконпи Топа, че съюзът с мен бил за предпочитане пред съюза със стотина кървави индианци.

Когато не след дълго той се върна в колибата, заедно с него дойдоха двама червенокожи, които сложиха на земята няколко продълговати предмета, увити в одеяла. Те ги сложиха на земята и после се

отдалечиха. Вождът седна срещу мен и доста време ме оглежда с неприкрито внимание. Изглежда, изчакваше да подема разговора, ала аз добре знаех какво дължа както на себе си, тъй и на името си и мълчах. Затова той най-сетне започна с въпроса:

– Поразяващата ръка беше заедно с Винету, нали?

– Да – отвърнах аз.

– А къде се раздели с него?

– Едва ли е необходимо тепърва да го казвам на храбрия вожд на кикатсите, защото той несъмнено го е научил вече от кървавите индианци и от техните пленници.

– Уф! Олд Шетърхенд е прав. Къде ли се намира в момента вождът на апачите?

– Мислиш ли, че дори и да знаех, щях да ти го кажа, след като съм твой пленник?

– Не, нямаше. Апачът сигурно ще положи всички усилия да те освободи от плен, нали?

– Pshaw! Не се нуждая от помощта му, но навярно на теб би ти била необходима подкрепата му.

– Уф! На мен ли?

– Да.

– Поразяващата ръка никога не казва нещо, което не може да докаже. Готов съм да изслушам основанията за това твърдение.

– Много са прости. Ти имаш намерение да воюваш срещу шошоните и разполагаш с шестстотин души. На стоте кървави индианци още отсега не бива да имаш доверие. А шошоните могат да съберат над десет пъти по сто воини.

– Че нима са се събрали вече? Знаят ли шошоните за идването ни, знаят ли къде се намираме в момента?

– Мислиш ли, че не са изпратили съгледвачи?

– Те се изпращат само тогава, когато се знае, че някой е решил да воюва срещу теб.

– Шошоните не го ли знаят? Наистина ли вярваш, че такъв голям отряд от шестстотин воини може да мине през планините, без някой да ги забележи? Почти преди месец, далеч оттук, в градовете на бледоликите се разправяше, че враните се канят да потеглят на боен поход срещу змиите. Щом чак там са го узнали белите, нима смяташ, че и змиите не са недочули нещо за намеренията ви?

– Уф! – смутено възкликна вождът.

– Като нищо можеш да очакваш да ви посрещнат евентуално с

повече от хиляда воини. Затова ти казах, че помощта на апача ще е по-необходима на теб, отколкото на мен.

– Но как ще ни помогне, след като е приятел на враговете ни!

– Също като мен и той е приятел на всички червенокожи мъже. Той остава техен приятел дори и когато са се скарали помежду си и враждуват. Винету с радост ще се съгласи да възстанови мира между вас и шошоните.

При тези думи Яконпи Топа протегна напред и двете си ръце в знак на пълно несъгласие и каза:

– Мир ли? Изровихме бойната секира, защото змиите убиха наши воини, а това злодеяние може да се изкупи само с кръв. Как може тогава да има мир между тях и нас? Дори срещу нас да се изправят и повече от десет пъти по сто шошони, ние пак няма да се изплашим от тях, понеже Вагаре Тай, военният вожд на тези хора, е едно младо псе, което още не знае да хапе.

– Не забравяй, че макар Ават Ния, върховният вожд на шошоните, да е принуден от своята възраст да си остане у дома, той несъмнено е дал на младия вожд своите съвети, предал му е много от собствения си опит.

– Каква полза от чужд опит, щом го нямаш в собствената си глава? А пък вожда на апачите ще посъветвам и докато трае бойният ни поход да остане онова, което е според собствените ти думи, а именно – приятел на всички червенокожи мъже. Ако застане на страната на шошоните, тоест срещу нас, той няма да е повече това, за което се представя, а ще стане наш враг и следователно не бива да очаква от нас пощада. Къде узна Олд Шетърхенд за предстоящата ни война с шошоните?

– Далеч долу в равнината, където са земите на бледоликите.

– А защо се е изкачил чак до тук?

– За да помогна на шошоните в борбата им срещу вас.

– Уф! – възкликна вождът повече учудено, отколкото гневно. – Поразяващата ръка ми го казва толкова открито?

– Аз съм воин и ти си воин. И двамата сме твърде горди, за да си служим с лъжи.

– Уф! Поразяващата ръка говори много дръзко, но точно, затова трябва да го уважавам. Знае ли той защо изровихме бойната секира срещу шошоните?

За да не му кажа една неистина, отвърнах уклончиво:

– Все още не съм се срещал с шошоните. Може би ще го науча от теб.

– Тези кучета застреляха шестима от воините ми.

– Дали е истина?

– Да. Нали и ти самият го чу преди малко от стария воин на кървавите индианци, който всичко е видял.

– Кой друг е бил свидетел на убийството?

– Само той и неколцина от хората му.

– Смяташ ли, че на него всичко може да му се вярва?

– Че защо да се усъмнявам в думите му?

– Всяко съмнение може да има най-различни основания. Този стар воин не ми прилича на човек, комуто можеш да имаш пълно доверие. Не е изключено да приписва на други хора собствените си деяния. Ти разследва ли случая?

– Не беше необходимо. Моите шестима воини бяха тръгнали да събират кожата от какви ли не животни, които бяхме натрупали и скрили на различни места. Най-напред открихме трупове им, а после намерихме и кожата при шошоните. Това доказателство не е ли достатъчно?

– Хмм! Колко бяха тези шошони?

– Четирима. Те умряха на кола на мъченията.

– Съвсем сами ли са били?

– Не. С тях е имало и един бледолик.

– Той не се ли казва Нана-по?

– Уф! Нима Поразяващата ръка го познава?

– Да. Но знам и други неща.

– Какви?

– Кожите, които сте намерили при шошоните, са тяхна собственост или пък са били на Нана-по, който ги е купил от тях. Не са били кожата, отнети от твоите шестима убити воини.

– Уф! – повторно възкликна той.

– Следователно твърде е възможно – продължих аз – вашите хора да не са били застреляни от шошоните и от Нана-по.

– Поразяващата ръка говори неразбираеми за мен неща.

– Ти си изпратил писмо до жената на Нана-по, нали?

– Да. И това ли знаеш?

– В писмото искаш за освобождаването на мъжа й до четири месеца да получиш толкова пушки, колкото дни има годината.

– Така е. Кой го е казал на Поразяващата ръка?

– Жената на Нана-по. Аз прочетох писмото ти и дойдох, за да поговоря с теб за тези пушки.

– Значи ти си пратеник на жената?

– Да.

– Уф, уф! Кой можеше да си го помисли, когато те доведоха тук като пленник! Готов съм да чуя какво има да ми казва Поразяващата ръка за пушките, които поисках.

Той ме погледна очаквателно в очите. Отговорих му с най-любезната си усмивка, а после и с думите:

– Убеден съм, че Яконпи Топа има голямо желание да узнае какво ще му кажа по този въпрос, но за съжаление съм принуден засега да го помоля за повече търпение.

– Защо?

– Когато става дума да се откупи пленник, първо трябва да се установи дали той е заслужил пленничеството си. Следователно се налага да ми разрешиш да проверя как стоят нещата.

– Уф! – възкликна той неодобрително.

– И във връзка с това да поговоря с Нана-по.

– Уф, уф!

– А сега чуй особено внимателно какво ще ти кажа: дори и в случай, че ти платя със споменатите пушки, ще ти платя само веднъж.

Върху последните пет думи наблегнах с по-особен тон. Вождът добре ме разбра, но все пак попита:

– Какво иска да каже Поразяващата ръка?

– Ще ти дам пушките едва в мига, когато ми бъде предаден и пленникът.

– Поразяващата ръка да не би да мисли, че ще го измамя?

– Мен сигурно няма да измамиш. Заедно с Нана-по е имало и други шестима бледолики. Къде са те?

– Не знам.

– Добре! Когато говоря за пушките, имам предвид само случая, че Нана-по действително се е провинил в нещо, което трябва да бъде откупено с исканите от теб оръжия. Вече споменах, че все още нищо не е доказано и тепърва е необходимо всичко да се провери. А сега следва и най-важното: към един пратеник трябва да се отнасяте като към свободен човек, но аз съм пленник. Следователно не мога да разговарям с теб за пушките, преди да сте ме освободили.

– Уф! – възкликна Яконпи Топа, безкрайно изненадан от този последен коз, който толкова неочаквано изиграх.

– Да – продължих аз, – ако вашият съвет не реши да ми върне свободата, то за пушките и дума не може да става. Хау!

Един индианец трябва да умее да прикрива чувствата си и Яконпи

Топа също положи усилия да не издаде, че бе смутен от моето условие. За да се избави от смущението си, той си послужи с първата хрумнала му мисъл, която му се стори най-подходяща в случая:

– Олд Шетърхенд не бива да се оплаква. Вече го освободих от ре-мъците и макар да не мога да направя нищо против решението на съвета, все пак и по-нататък ще му докажа, че гледам на него като на пленник само на кървавите индианци.

Той отвори продълговатите вързопи. Вътре бяха пушките на Карпио, на Рост, Шепард, Корнър, Егли, както и на стария Лахнер. Освен това те съдържаха и другите им оръжия, а също и всички останали предмети, които им бяха отнети.

– Пленниците бяха предадени на нас, тъй че на първо време, докато съветът реши участта им, трябваше да получим и тяхната собственост – обясни ми вождът на кикатсите, – нека Поразяващата ръка вземе каквото му принадлежи. После ще решим дали ще има правото да го задържи, или не.

Естествено не чаках да ме подканят втори път. Зарадван, аз посегнах и взех вещите си. Още повече се засили убеждението ми, че нямаше да ни е особено трудно да се измъкнем оттук. След като затъкнах и напъхах всичко в колана и джобовете си, аз казах:

– Яконпи Топа, смелият вожд на кикатсите, постъпва много добре, като ми оказва такова доверие. По-късно ще получи и доказателства за това. Но ще заслужи и още по-голяма благодарност, ако нареди определената за мен колиба да бъде построена за трима души.

– А кои ще са другите двама?

– Двамата млади мъже, заловени заедно с мен. Те изобщо не познават Дивия запад и са толкова болни и отпаднали, че едва ли ще доживеят деня на съвещанието. Освен това и за тях също ти давам честната си дума, че без твоето разрешение няма да напускат лагера до деня на съвещанието. Те са особено добри мои познати.

– Видях ги и поисках да разговарям с тях, но не можах да ми отговорят. Те са като птици, останали без крила. Но щом ще живеят заедно с Поразяващата ръка, който вече носи оръжията си, то ще е съвсем безполезно да задържам техните пушки и револвери. Та те и бездруго не умеят да си служат с тях.

– Така е. Дали са на едно и също място заедно с другите бели пленници?

– Не. Пете-е, вождът на кървавите индианци, ги държеше отделно от тях, затова и аз ги поставих в различни колиби.

– Ще изпълни ли Яконпи Топа споменатата моя молба?

– Да. Нека Поразяващата ръка дойде с мен, за да му покажа къде се намират двамата бледолики.

Излязохме навън. Между колибите кипеше вече доста голямо оживление. Червенокожите видяха, че пак нося ножа и револверите си, но гордостта не им позволяваше да издадат учудването си. Минахме покрай мястото, където се строеше определената за мен колиба. Тя беше вече почти готова и бе толкова голяма, че не се нуждаеше от разширение, за да побере и моите двама спътници. Те се намираха наблизко в една друга колиба. Вождът не продължи с мен. Той само ми показа жилището им и добави:

– Поразяващата ръка сигурно ще удържи на думата си и няма да предприеме нищо, което аз не бих позволил. Ако иска да ме види, знае къде да ме намери.

Той направи знак на застаналия пред „затвора“ пазач, след което червенокожият се отдалечи. Влязох вътре, без някой да ми попречи.

Рост и Карпио лежаха вързани на земята. Все още беше ден и светлината влизаше между тънките клони на стените, тъй че можех ясно да различавам всички предмети във вътрешността на колибата. Рост изглеждаше много съсипан. Продължителната езда от Потока на месото до тук съвсем го беше изтощила. Но когато погледът ми падна върху Карпио, сърцето ме заболя. Той приличаше на скелет и само след минута-две забелязах честата суха кашлица, която измъчваше болните му бели дробове.

– Сафо! – посрещна ме той с тихо възклицание. Коленичих до него и развързах ремъците му. Той улови ръцете ми, погледна ме с нежност в очите и зарадвано се усмихна. Силите му стигнаха само за това. И Рост освободих от ремъците.

– Слава Богу, че най-сетне дойдохте! – каза той. – Никога няма да забравим последните дни! Тази езда, това напрежение, умората, този глад...

– Какво? Глад ли?

– Да, от завчера не сме получавали никаква храна.

– Значи само мен са искали да вържат здрав и силен за кола на мъченията. Почакайте, ей сега ще ви донеса нещо за ядене! Изтичах навън. Само една дума бе достатъчна, за да получа каквото ми беше нужно. После се върнах в колибата и двамата ядоха... ядоха... ядоха! Беше цяло удоволствие да ги гледа човек. Същевременно Рост ми описа страданията им. После ме помоли да им разкажа какво се беше случило с мен.

Шарана, който се почувства малко по-добре, ме попита:

– Междувременно сигурно се е оказало, че всичко е било просто едно объркване, нали?

– Да – отвърнах му аз, съобразявайки се със състоянието му.

– Веднага си го помислих. Е, щом се намираме при индианците, подобно нещо няма да ни се случи повече. Първобитните народи не познават думи като „разсеяност“ или „занесеност“. И тъй, свободни ли сме сега?

– Съветът на старейшините все още не е взел решение по този въпрос, но няма никакво основание да се безпокоите, понеже от само себе си се разбира, че ще ни освободят. Това е само чиста формалност. Дойдох да ви взема да отидем в моята колиба, където ще живеем заедно. Ще си получите обратно както оръжията, тъй и всички останали вещи. Това сигурно ще ви убеди окончателно, че се вижда краят на страданията ви.

Разказах им толкова, колкото сметнах за необходимо. Премълчах всичко, което можеше да ги разтревожи. След като се нахраниха, Шарана заяви, че се чувства значително по-укрепнал, и отидохме в моята колиба, завършена междувременно от индианците. Там донесох и вещите на моите другари. Червенокожите ни върнаха всичко с изключение на конете, а именно кафявия кон на Рост и дорестия жребец на Корнър, който не ми се искаше да загубим. Както научих, Пете-е не се беше съгласил да ни ги даде. Счетох, че е по-разумно да изчакам друг, по-удобен случай. Но затова пък толкова по-добре се погрижих за моя вран жребец, на който не биваше да липсва нищо.

Щом се смрачи, запалихме огън пред колибата и седнахме на откритото. Никой от обикновените червенокожи воители не се осмели да ни досажда. Малко по-късно при нас дойде само вождът, за да ни попита желаем ли нещо. Помолих го да ми разреши да се промъкна тайно до колибата на другите бели пленници, за да ги подслушам, а когато ме попита за причината, аз му отговорих:

– Те са врагове на всички честни червенокожи и бледолики воители. Често са обирали хора и са убивали. От тях може да се очаква да извършат най-големи престъпления и вероятно в момента си блъскат главите по какъв начин да избягат. Ако чуя нещо подобно, незабавно ще ти го съобщя.

– Добре, когато останат да горят само огньовете на постовете и край колибата на белите стане тъмно, нека тогава Олд Шетърхенд се опита да чуе нещо от разговора им.

Изчаках да настъпи споменатото от вожда време. Най-сетне останаха да горят само няколко огъня около лагера, а вътре в него се възцари тъмнина. Внимателно се промъкнах до колибата, където лежах вързани Корнър, Шепард, Егли и Лахнер. Пред нея седеше един пазач. Той беше предупреден за намеренията ми и не ми попречи. Едва ли можеше да се очаква, че пленниците ще мълчат заради него, понеже във всеки случай той не владееше английски дотам, че да долавя и разбира всяка дума. Опипвайки безшумно с ръце, скоро намерих ниско до земята един достатъчно голям отвор, за да провра в него главата си.

Пленниците не спяха. Все още разговаряха, но така, че само от време на време долавях по някоя и друга дума. А и онова, което чух, не беше от особено значение за мен. Така лежах може би около час, без да науча нищо друго, освен че Корнър изпитвал болки от врязалите се в месата му ремъци и че проповедникът чувствал голяма нужда от емфието си, което му бяха взели. Вече се канех да се оттегля, когато чух стария Лахнер да казва:

– Нямате си представа колко ме е яд, че се случи така. Всичко бяхме скроили тъй чудесно! Вярно, че този глупав хлапак, дето се нарича мой племенник, щеше неминуемо да загине, защото щяхме да го принудим да вади златните проби от дълбоката ледена вода, а туй и дяволът не може да го издържи. Но хич нямаше да е жалко за него. Та нали затова го взех със себе си! Ако резултатите от пробите се окажеха добри, по-късно щях да докарам машини. Дяволите да го вземат! Но дано да успеем по начина, който преди малко обсъждах...

– Мълчете, нито дума повече – прекъсна го Егли. – Такива неща се говорят само шепнешком, защото онзи червенокож негодник отвън като нищо може да долови някоя дума, която да събуди подозренията му. А сега нека видим дали ще можем да поспим в тази мизерна дупка!

Вътре в колибата всичко утихна и аз се отдалечих. Значи все пак Лахнер беше узнал от Корнър и Шепард, че ще трябва да се гмуркат в потока. И този стар грешник се бе оказал толкова безсъвестен човек, че бе помъкнал със себе си Карпио именно за постигане на въпросната цел. Съобщих на вожда, че пленниците действително мислят за бягство, но не съм успял да науча подробности. И тъй като няхах особено доверие на кървавите индианци, помолих го да нареди на своите постове през нощта да си държат очите отворени. Той не само обеща да го стори, а дори ме подкани и аз да участвам в обиколката на лагера и сам да дам съответните указания на пазачите.

Малко встрани от източния край на бивака ни кървавите индианци

бяха построили своите колиби от клони и шума. Насочихме се първо към тази страна, за да дадем напътствия на застаналите на пост кикатси. После се спуснахме покрай северната му страна, където недалеч от първите колиби течеше тясно поточе, от което упсароките черпеха необходимата им вода. Там гореше само един огън. След като се отдалечихме от него дотолкова, че около нас стана почти съвсем тъмно, откъм поточето долових съвсем лек шум от плисък на вода. Спрях се и наострих слух. Шумът се повтори, но бе доловим само за моето ухо, защото бе толкова тих, че не беше възможно да привлече вниманието на вожда. Но на мен ми беше познат. Причинил го беше Винету. С него имахме уговорени различни сигнали, използвани според обстоятелствата.

Не биваше да отивам при него, поне не сам, защото бях обещал на Яконпи Топа да не напускам бивака без неговото разрешение. Дали трябваше да повикам Винету да дойде при нас? Докато все още размислях, а вождът учудено ми зададе въпроса защо съм се спрял, точно пред нас апачът изникна като че изпод земята.

– Уф! – изненадано възкликна кикатсът.

Аз сложих длан върху ръката му и го успокоих:

– Нека вождът на кикатсите не се плаши. Днес той ме взе под закрилата си, а сега пък той ще е под моя закрила. Това е Винету, прочутият вожд на апачите.

– Уф, уф! Винету...!

– Говори по-тихо, иначе е свършено с теб! Ще изслушаме какво има да ни казва Винету, а после пак ще се върнем в лагера. Повтарям, че няма от какво да се боиш, защото веднага ще уверя вожда на апачите, че съм напълно доволен от Яконпи Топа.

Намирахме се в доста странно положение. Бях пленник на вожда на кикатсите. Той беше изненадан от Винету на около петдесетина метра от своите воители и ако не се чувствах обвързан с даденото обещание, апачът сигурно щеше да го принуди да ме освободи заедно с Карпио и Рост.

– Моят брат Олд Шетърхенд каза право: от главата на вожда няма да падне и косъм – потвърди Винету с полувисок глас. – Аз бях съвсем близо до лагера и узнах всичко. Най-напред моят брат Олд Шетърхенд ще ми отговори на няколко въпроса, а после ще дойде ред и на Яконпи Топа. Значи моят брат Шарли е дал дума без разрешение да не напуска бивака, така ли?

– Да – отвърнах аз.

– Щом е дал дума, ще трябва да я удържи. А обещанието ти

включва ли и двамата бледолики Рост и Карпио?

– Да.

– Твоят Хататитла при теб ли е?

– Да.

– Пете-е, вождът на кървавите индианци, отказа ли се да иска смъртта ти?

– Не е.

– Уф! Имаш ли някакво желание?

– Не, защото знам, че ще изпълниш всичките ми желания и без да е необходимо да ти ги казвам.

– Тогава сега ще се обърна с въпросите си към вожда на кикатсите. Говори се, че воините на упсароките са изровили бойната секира, защото шестима техни мъже са били застреляни от шошоните. Така ли е?

– Да – отговори Яконпи Топа, който все още не можеше да се съвземе от внезапното появяване на апача.

– Къде е станало това?

– Край река Салвия, която, идвайки от север, се влива в Суитуотър.

– От кого го е чул вождът на кикатсите?

– От един възрастен воин на кървавите индианци, който е видял всичко и се казва Инуйя Неема (Дългата карабина. Б. нем. изд.).

– Този старец е излъгал. Винету знае по-добре от него как е станало. Заедно с шошоните, които уж били убийците, е имало и един бледолик на име Нана-по, нали?

– Да.

– И този Нана-по ще го държите в плен, докато неговата скуоу изпрати пушки, за да го откупи, а?

– Да.

– Тогава ще ти разкажа как се е случило всичко. Нана-по купил от шошоните кожи, които трябвало да бъдат откарани до река Плат. Той и придружаващите го бледолики ги свързали в по-големи пакети, за да могат да се носят по-лесно. Великият и предвидлив вожд на шошоните Ават Ния им дал четирима воини, за да им помагат и да ги закрилят по пътя. По Суитуотър те стигнали до устието на река Салвия. Там спрели, за да се отправят към Ратълснейк Рейндж. Нана-по заедно с четиримата шошони и товарните коне, които носели кожите, избързали напред, а шестимата други бледолики изостанали, за да наловят още риба за вечеря. По-късно щели да догонят спътниците си. Но били нападнати и избити от един отряд кървави индианци, които ловували в онази местност. След като извършили убийството и ограбили мъртъвците, те

решили да поемат по дирята на товарните коне. Тъкмо по това време на салове по Суитуотър се спуснали шестима упсароки, които също пренасяли кожи. Щом слезли на брега, и те били застреляни. Убийците били предвождани от Инуйя Неема. Той прехвърлил повечето от хората си на саловете на упсароките, за да спуснат кожата до Равнината на семинолите, където по онова време се били установили да живеят кървавите индианци. Самият той останал с неколцина от воините си, за да продължи лова. Тъй като не обръщал особено внимание на реката, той не забелязал, че пристигнали още упсароки. Те видели трупове на убитите да лежат на брега, слезли на сушата и го нападнали. Но Инуйя Неема се оказал умен и хитър човек и им заявил, че престъплението е извършено от шошоните, които после си тръгнали с хората на Нана-по. Той бил видял убийството, ала не успял да се намеси, понеже всичко станало твърде бързо и неочаквано. Упсароките му повярвали, освободили го заедно с воините му, сключили с тях съюз и препуснали подир шошоните. Заловили ги и ги довели при теб като пленници. Те умрели съвсем невинни на кола на мъченията, а и Нана-по ще трябва да умре, дори и ако неговата скуоу ти изпрати поисканите като откуп пушки.

– Уф, уф! – обади се кикатсът, щом Винету свърши разказа си. – Ако е вярно всичко, което ми съобщи вождът на апачите Винету, значи виновни са кървавите индианци, сегашните ми съюзници, така ли?

– Точно така е. И дори е още по-лошо. Ти обяви война на шошоните, защото вярваше, че са убили твоите хора, но сега те би трябвало да отмъстят на теб, понеже си наредил да убият невинните им воини на кола на мъченията.

– Уф! Може ли Винету да докаже, че всичко е станало точно така, както ми го разказа?

– Аз никога не лъжа, но въпреки това ще ти докажа, че говоря истината, защото тази работа е много важна. Кървавите индианци са се съюзили с теб, за да се сдобият с голяма плячка от шошоните. Постъпили са така, макар да знаят, че самите те са виновниците, а шошоните са невинни. Потеглили са, за да се присъединят към теб и по пътя са пленили моя брат Олд Шетърхенд. Аз продължих да яздя по следите им, за да го освободя. Тайно се промъкнах до тях и ги подслушах. Чух техния вожд Пе-те-е да разговаря със стария воин Инуйя Неема за убийството, за което ти разказах току-що. Те ти се присмиваха, защото смяташ тях, убийците, за невинни, а пък си насочил отмъщението си към невинните шошони. Узнах къде точно е мястото на престъплението и реших да отида там. Докато кървавите индианци продължаваха бавно да яздят, аз

препуснах в галоп към река Салвия. Намерих въпросното място. Все още там лежат непогребани шестте застреляни бледолики, чиито тела са разкъсани от лешоядите. Защо не сте обърнали внимание на труповете им? Те непременно щяха да ви подсказат, че именно кървавите индианци са убийците, а не шошоните, чиито бели спътници са били избити край реката.

– Уф! Те още ли лежат там?

– Да. Затова днес дойдох при теб. Ти си вдигнал бойната секира срещу шошоните и те сигурно ще ви потърсят сметка за невинните техни другари, убити тук на кола на мъченията. Но аз съм приятел и брат на всички червенокожи мъже и искам да възстановя мира между вас. Изпрати още утре в ранни зори доверени хора с отлично зрение да отидат до Салвия! Когато се върнат и ти кажат, че са видели труповете на убитите бледолики, ти ще имаш вече доказателство, че шошоните са невинни, а кървавите индианци – виновни.

– Уф, уф, вярно е.

– Да, вярно е. Казах ти как е било. Хау!

– А какво ще прави в това време Винету, прочутият вожд на апачите, докато чакам пратениците да се върнат?

– Би трябвало да премълча, но все пак ще ти кажа, за да разбереш, че съм искрен. Ще отида при шошоните и ще ги доведа. Признаеш ли невинността им и предложиш ли им обезщетение за техните четирима мъртъвци, аз ще се застъпя за теб. Но не го ли направиш, те ще връхлетят с далеч повече от хиляда души. Ала и в двата случая кървавите индианци ще си получат справедливото наказание. Винету, вождът на апачите каза. Хау!

Едва изрекъл последната дума, потвърждаваща непоклатимата му решителност, и в следващия миг той вече беше изчезнал. Кикатсът остана минута-две ням и неподвижен, загледан след него в тъмната нощ. Вестта, донесена му от Винету, бе за него също тъй неочаквана, както и изненадващото появяване на апача. Какъв прекрасен, ненадминат човек беше моят Винету! След малко Яконпи Топа бавно се извърна към мен и ме попита:

– Какво ще каже Поразяващата ръка за всичко това?

– Никога не се съмнявам в нещо, което твърди Винету.

– У ф! Но това би означавало, че убийците са тук, в собствения ми лагер, така ли?

– Точно така!

– И не бива да ги наказвам, преди да са се завърнали моите

пратеници?

– Да, и трябва да внимаваш толкова повече да не заподозрат нещо, защото иначе ще офейкат.

– Да не би да трябва да се отнасям приятелски към тях?

– Приятелски и сериозно, както подобава на съюзници.

– Ами ако Пете-е поиска смъртта ти?

– Тогава ще се позовеш на съвета.

– Вождът на кървавите индианци ще се стреми да ускори събирането му.

– Ако кажеш каквото е необходимо на воините, влизащи в състава му, те ще вземат единствено онова решение, което ти смяташ за добро.

– Уф! Душата ми е в голяма тревога, защото, ако се случи нещо лошо, Винету сигурно ще ми потърси сметка.

– Това е вярно, но все пак няма за какво да се безпокоиш, понеже знам, че кървавите индианци нищо не могат да ми направят.

– Незабавно ще свикам най-възрастните и знатни мои воини, за да им съобщя, че тук е идвал Винету, и да им предам думите му.

– Направи го, но нека внимават да не би кървавите индианци да надушат нещо.

– Непременно ще им го втълпя. Ела!

Ние се отдалечихме от мястото, което се оказа предопределено именно на него да се проведе този толкова важен разговор. Вождът си отиде в неговата колиба, а аз – в моята, където спътниците ми веднага ме попитаха къде съм се забавил тъй дълго. Как се смаяха само и колко се зарадваха, щом чуха, че съм говорил с Винету! Разказах им какво ми беше съобщил. Когато свърших, Карпио се обади:

– Винаги излизам прав.

– Какво имаш предвид този път? – попитах го.

– Ами много просто. Убийците са кървавите индианци, а досега хората са мислили, че са били шошоните.

– Е, и?

– Е, и? И питаш още! Всъщност няма какво да се пита. Тук пак са се подвизавали няколко разсеяни типове и в своята лекомисленост така са объркали нещата, че няма накъде повече.

– Аха! Но този път разсеяните хора са били индианци, тоест първобитни хора, драги Карпио. А нали ти твърдеше, че тъкмо те никога не можели да бъдат разсеяни!

– Да, но, изглежда, тези тук са влизали вече в допир с културата, защото само по вина на културата е възможно да настъпи такава

неразбория. Най-образованият човек, когото познавам, си ти, а я ми кажи на времето каква невероятна каша беше забъркал с моята лична карта! Беше я пхнал в ботуша си. Направо беше смешно. Спомняш ли си го още?

– Да, за съжаление.

– Значи между змиите и враните изобщо няма да се стигне до война? – попита ме Рост.

– Вероятно не.

– Слава Богу! Не понасям кръвопролитията, макар че съм взел аптечка и превързочни материали. Един вътрешен глас ми нашепва, че изобщо няма да използвам тези неща.

– Не можем току-така да го твърдим. Ако ми е разрешено и на мен поне веднъж да имам вътрешен глас, той би ми казал, че много скоро може да ви се предложи случай да покажете вашите медицински и хирургически умения.

– Кой ли ще се нуждае от тях?

– Или Пете-е, или аз, а може би и двамата едновременно.

– Как така?

– Възможно е някой от нас или пък и двамата да бъдем ранени, а дори и убити.

– Защо?

– Защото най-вероятно ще има двубой.

– Какво говорите! Че има ли и по тези планини дуели?

– И то какви още!

– И вие мислите, че ще ви се наложи да се дуелирате?

– Е, не е съвсем сигурно, но е възможно.

– Значи смятате, че Пете-е ще поиска от вас удовлетворение?

– Да.

– Това звучи опасно. Че защо ще ви извиква на дуел?

– За да ме убие.

– Мътните го взели! С този тип не бих желал да се разправям. Има направо бизонски мускули. Впрочем и никога не съм разполагал с време да се уча на фехтовка. Тъй че мога добре да различавам големия преден зъбчат мускул от трапецовидния, но понятията от фехтовката като терца и кварта ми са съвсем тъмни.

– О, що се отнася до това, няма защо да се безпокоим – намеси се Шарана. – Моят Сафо е в състояние да излезе на всеки. Никой не може да се мери с него.

– Ами! – засмях се аз. – Онова на времето беше едно, а сега тук е

съвсем друго! Не бива да си мислите, че ще застанем един срещу друг с обичайната, кажи-речи, безобидна рапира за дуел. Тук тези неща стават съвсем иначе.

– Но от къде на къде ще му хрумне на този кървав индианец мисълта да ви излезе на двубой?

– Лесно обяснимо е – отвърнах аз. – Нали знаете колко враждебно е настроен към нас и особено към мен. Той просто желае смъртта ми. И сигурно ще я поиска от индианците врани. След всичко, което ви разказах преди малко, не ми се вярва, че те ще се съгласят. В подобен случай при повечето индиански племена съществува обичаят да се състои двубой между онзи, когото иначе го чака смърт, и другия, който настоява да го убият. Схватката не бива да бъде прекратена, докато един от двамата не остане да лежи мъртъв на земята. Според използваните оръжия, както и поставените условия тези двубои имат различни имена. Съвсем не смятам, че е изключено в гнева си, след като ме види вече наполовина свободен, Пете-е да поиска да се състои между нас такава схватка, особено ако враните му откажат да ме убият на кола на мъченията.

– Тогава, моля ви, кажете ми – не се ли страхувате?

– Не. Човек трябва да прави само онова, което му е полезно, и тъй като никак не е полезно да се страхуваш, аз още открай време успях да се излекувам от това неприятно чувство. Засегнах този въпрос само за да ви обясня защо може би ще имате възможност да употребите вашите превързочни материали. А сега да направим възможно най-доброто, а именно – да спим.

Беше станало много студено. За щастие индианците ни бяха върнали одеялата. Добре загърнах Карпио в неговото одеяло, после метнах и моето върху него, а вместо възглавница под главата му подложих седлото си. В резултат на това той чудесно спа през цялата нощ. По време на ездата от Потока на месото до тук нито веднъж не си бях починал истински и затова и аз спах доста добре, макар че студът ме събуди на няколко пъти.

Когато на следващото утро отворих очи, видях, че беше станало доста късно и в лагера кипеше голямо оживление. Отидохме при потока, за да се измием, и после получихме нашата дажба месо. След това потърсих вожда, за да го попитам дали е изпратил хора да отидат до река Салвия. Беше удържал на думата си. Те бяха тръгнали на път доста рано, но за съжаление щяха да се върнат чак след пет-шест дни.

– Значи толкова дълго ще трябва да чакам, за да узная дали да гледам на Пете-е като на враг, или не – каза той. – Сърцето ми копнее за

истината. Ако действително кървавите индианци са убийците, малцина от тях ще се завърнат живи у дома си.

– Но ти навярно ще се удовлетвориш и ако ти предадат самите убийци. Невинни хора не се избиват току-така.

– Невинни ли? Че кой от стоте, дошли при мен, има право да се нарече невинен? Те всички знаят кой е убил воините ми. Тогава нямат ли и останалите вина?

– Хмм! Наистина е непростимо подло от тяхна страна да насочват отмъщението ти към невинните шошони и на всичко отгоре да ти помагат да го изпълниш. Но ти ще трябва да направиш съвещание с вожда на шошоните.

– Значи действително смяташ, че тези индианци ще дойдат?

– Да.

– Предвождани от Вагаре Тай, техния млад военен вожд?

– Тъй мислех отначало. Но понеже тази работа се оказва далеч по-важна, отколкото предполагам, не е изключено да пристигне и лично старият вожд Ават Ния, макар че има вече седемдесет зими зад гърба си.

– Какво ли ще е поведението му?

– Ако признаеш извършената от теб неправда и му предложиш обезщетение за неговите хора, които са умрели при вас на кола на мъченията, след застъпничеството на вожда на апачите Ават Ния навярно ще бъде склонен да се помири с теб. Но не проявиш ли такава готовност, сигурно ще се стигне до кървава битка, в която могат да загинат повече от половината твои хора.

– Уф!

– Да, знам какво говоря. Помисли само, че Винету ще бъде на страната на шошоните! Неговата хитрост и изкуството му да води хората си към победа струват колкото стотици воини. Той умее да поставя на врага си такива клопки, каквито всеки друг би сметнал невъзможни и невероятни.

– Но това ще бъде само в твоя вреда.

– Защо?

– Ако Винету вземе участие във враждебни действия срещу нас, естествено и ние ще се отнасяме враждебно към теб, неговия приятел и брат.

– Pshaw!

– Уф! Ти се смееш? Да не мислиш, че ще ни е невъзможно?

– О, напротив! Но няма да е разумно от ваша страна, защото Тогава

Винету ще ви потърси най-строга сметка. Впрочем сега съвсем не му е времето за това.

– Да, защото до деня на съвета ми даде дума да не предприемаш нищо против волята ми. А после пак ще те вържем с ремъци, така че няма да ти е възможно да избягаш при шошоните и да ни навредиш.

– Не можем отсега да говорим за онова, което ще стане след съвещанието. За кикатсите винаги ще е добре, ако са в приятелски отношения както с Олд Шетърхенд, тъй и с Винету. Знам, че и самият ти си убеден в това. Не е необходимо да го потвърждаваш.

– Уф! Олд Шетърхенд говори с твърде голяма увереност.

– О, не! Ние сме приятели на всички червенокожи мъже, които не се отнасят враждебно към нас. А вие винаги сте могли да се смятате за наши особено добри приятели и съюзници.

– Ще пожелае ли Олд Шетърхенд да ни го докаже?

– Защо не? Има индианци, които винаги са били ваши смъртни врагове...

– Дакотите.

– Да, дакотите. Вашето племе е от големия народ на сиусите, а и те са също част от този народ. Следователно се родеете, но въпреки това постоянно воювате помежду си толкова непримиримо, че винаги трябва да сте готови да грабнете оръжията си и да се биете срещу тях. Но ето че цял свят знае от кого се боят най-много сиусите. Естествено знаеш го и ти, нали?

– Да. От Поразяващата ръка и Винету.

– Правилно! Само ние двамата сме нанесли, особено на сиусите оглаласи, повече вреда, отколкото всичките воители на племето ти, взети заедно. Едва ли е необходимо да ти го казвам. Е, не сме ли тогава вашите най-добри съюзници?

– Уф!

– Колко често дакотите са искали да тръгнат на боен поход срещу вас и тъкмо тогава сме се появявали ние и сме отвличали вниманието им върху нашите следи. Не е ли вярно?

– Вярно е.

– И значи можете да гледате на такива приятели като на врагове?

– Уф! – беше смутеният му отговор.

– Ти си умен и храбър воин и сигурно ще разбереш кое ще е полезно за вас и кое ще е вредно, тъй че не е необходимо да ти говоря повече за взаимовръзката между тези неща. Снощи разговаря ли с твоите възрастни воители?

- Да.
- Значи знаят какво ти е казал Винету?
- Знаят го не само те, ами и всички останали воини.
- А-а, тогава ти си споделил тайния ни разговор с всички, така ли?
- Да.
- Защо?
- Всички трябваше да го знаят, за да бъдат нашрек. Налага се кървавите индианци да бъдат зорко наблюдавани, понеже, ако се окаже, че наистина те са убийците, ще ги пленим до един.
- Но размисли само – колкото повече хора знаят, толкова по-голяма е и опасността някой да им издаде подозренията ви – било с някоя непредпазлива постъпка, било само с някоя неволна гримаса.
- Най-строго съм им наредил да бъдат непредпазливи.
- Подобна заповед не е лесно изпълнима. Ще ми отговориш ли на един въпрос, който е извънредно важен за мен?
- Ако няма да ми навреди – да.
- Ти знаеш, че съм пратеник на онази жена, на която си наредил да занесат писмото. Трябва да говоря с нейния мъж На-на-по. Къде е той?
- Оставихме го у дома, в лагера на нашето племе.
- Не ме ли мамиш?
- Казвам ти истината. Или Поразяващата ръка ме мисли за толкова непредпазлив човек, че да помъкна със себе си по време на бойния ни поход един пленник, за чиято охрана са необходими неколцина воини?
- Не. Надявам се да мога да го видя.
- Поразяващата ръка ще го види и ще разговаря с него.
- И не само това. Ще поискам от тебе и свободата му.
- Срещу споменатите пушки ли?
- Не. Тъй като се оказва, че той няма никаква вина за смъртта на хората ти, не можеш да искаш откуп от него. Дори ще трябва да му върнеш всичко, каквото сте му отнели. И кожата също.
- Уф! Олд Шетърхенд се държи така, сякаш не аз, а той е вожд на кикатсите.
- Аз съм само твой приятел и от теб не искам нищо друго, освен справедливост. Аха, ей го там и Пете-е! Той те видя и както изглежда, желае да разговаря с теб.
- Да, идва насам. Сърцето ми се противи да бъде любезен с това куче. Ти ще останеш ли при мен?
- Не, защото срещна ли се с него, като нищо пак могат да се размахат юмурици.

Наблюдавах какви изпълнени с дива омраза погледи ми хвърляше вождът на кървавите индианци. После започнах да се отдалечавам, но бавно, за да не би да помисли, че се страхувам от него.

Вождът на кикатсите дори не подозираше колко сговорчиво се беше държал към мен. Бях го подчинил на волята си и можех да го накарам изцяло да играе по свирката ми. Не желаше да го показва, ала имаше страхотен респект от нас. И той бе напълно убеден, че снощи Винету е казал истината, защото, ако у него бяха останали и най-малките съмнения, нямаше сега да нарече Пете-е куче. Знаех, че от негова страна не ни очаква нищо лошо.

Седнах заедно с Карпио и Рост пред нашата колиба, но не мина много време и ето че Яконпи Топа дойде при нас и ми каза, че Пете-е е поискал съветът да се свика още същия ден. После ме попита:

– Какво да му отговоря?

Значи ние дотам бяхме спечелили на наша страна вожда на кикатсите, че без знанието ми той не желаше да взема решение и да даде отговор на Пете-е.

– Най-напред трябва да науча какво си ми казал – заявих аз.

– Обясних му, че първо ще попитам воините, които ще участват в съвещанието, и едва след това ще изпратя някого да му извести решението ни.

– Правилно си постъпил. Всъщност би трябвало да забавим развръзката чак докато се върнат твоите пратеници.

– Цели шест дни? Невъзможно е.

– За съжаление.

– Той заплаши да си тръгне със своите воини, в случай че откажем да постъпим според волята му.

– Не бива да ги пуснем да си вървят.

– Не бива, но нима мога да ги задържа насила?

– Също не. Поне засега се налага да избягваме всяко насилие и следователно каквито и да било схватки.

– Тогава какво да направя?

– Опитай се да спечелиш време!

– Той няма да чака. Иска да умрете, и то колкото е възможно по-скоро.

– Все пак направи опит! И ако разбереш, че няма начин да се протакат нещата, трябва да свикаш събранието. Ще ме допуснете и мен, нали?

– Защо?

- Защото и аз искам да говоря.
- Не е необходимо.
- Така ли? Но нали на всеки обвиняем трябва да му се даде възможност да се защити!
- Аз ще се застъпя за теб и ще го сторя толкова добре, колкото и самият ти би го направил. Поразяващата ръка не е обикновен воин, който да е принуден сам да се защитава срещу такова псе като този кървав индианец. Хау!

Той се отдалечи. Не успях да съържа усмивката си, понеже го прозрях. Можеше да се очаква, че срещу Пете-е нямаше никак да му е леко, и не желаше да присъствам, защото щях да стана свидетел на трудните моменти, от които все някак трябваше да се измъкне.

Малко преди обяд Яконпи Топа отново дойде при мен, за да ме уведоми, че Пете-е се е съгласил да чака само до вечерта. А когато се свечери, пак от него научих, че кървавият индианец щял да има търпение да изчака до утрото на следващия ден. С едно убедително „хау!“ бил завършил думите си, че иначе непременно щял да си тръгне със своите сто воители. Вече не ни оставаше нищо друго, освен да изпълним желанието му. Имаше и друга възможност да спечелим време, защото решението на съвета на старейшините все още далеч не означаваше изпълнение на произнесената присъда.

И така вече бе определено, че на следващото утро съдбата ни щеше да се реши. Не се боях, но човек никога не може да знае какво ще му донесе следващият миг и никак не беше изключено дотогава да настъпят някои неблагоприятни за нас обстоятелства и обрати. Разбира се, предпочетох да не споменавам нищо за подобни случайности пред моите спътници, за да не ги тревожа излишно. Така измина денят. Ако можех да си правя изводи от почтителното поведение на упсароките към нас, излизаше, че е излишно да се безпокоя. Всички те бяха убедени, че кървавите индианци са убийците, и естествено не бяха на тяхна страна, а на наша.

В сравнение с предишния ден Карпио горе-долу се беше посъвзел. Той твърдеше, че само присъствието ми било достатъчно, за да оздравее. Голямо удоволствие доставяше на моя мил приятел голямото „объркване“, което било стигнало чак дотам, че на следващия ден щяло да се състои цяло съвещание, за да се реши дали да ни оставят живи, или не. Не се и опитах да разваля веселото му настроение. Той пак спа през цялата нощ непробудно.

След като се измихме, ние пак като предишния ден седнахме пред

нашата колиба, за да изядем закуската си и да позяпаме оживлението в лагера. По лицата и действията на упсароките си личеше че предстои нещо важно, а че то ни засягаше, се виждаше от скритите им погледи, които непрекъснато хвърляха към нас. Ние обаче бяхме във ведро настроение.

По едно време вождът и двама червенокожи се приближиха до нас и той ни подкани:

– Нека Поразяващата ръка и двамата бледолики се приберат в колибата си!

– Защо? – попитах го.

– Ще трябва пак да ви вържем, защото скоро съвещанието ще започне.

– Добре, вържете ни.

Изобщо не се възпротивих, защото бях длъжен да удържа на дадената дума. Но докато ми връзваха ръцете, аз ги държах така, че ако после ги притиснех по-здраво една към друга, ремъците вече съвсем нямаше да са толкова стегнати. За всеки случай този номер щеше да ми даде възможността сам да се освободя. Впрочем индианците не си вършеха задълженията чак толкова старателно, както когато си имат работа с опасни хора. Даже не ни отнесоха оръжията, а ги оставиха на земята близо до нас. Тъй че начинът, по който ни „обезвредиха“, никак не беше отчайващ. След като ни вързаха, Яконпи Топа ни каза:

– Знам какво мислят моите старейшини. Всички те са против смъртта ви, но Пете-е ще настоява да види как умирате на кола на мъченията. А знае ли Олд Шетърхенд какво става обикновено, когато при две толкова противоположни мнения не се стигне до споразумение?

– Да. Присъдата може да бъде само една – двубои.

– Олд Шетърхенд ще се съгласи ли с нея?

– Да.

Бавно и внимателно, със съвсем сериозен израз той ме огледа от глава до пети.

– Знам, че досега никой не е успял да те победи, и не искам да те обиждам. Но ти огледа ли тялото на вождя на кървавите индианци?

– Да.

– Ръцете му са като лапите на мечка.

– Pshaw! Още нито една мечка не ми се е изплъзнала.

– Коварството и хитростта му са големи.

– Хитростта на една мечка никак не ме тревожи.

- Той ще избере оръжия, които умее майсторски да използва.
- Ако не постъпи така, ще е голям глупак.
- Ще избере и такъв начин на водене на двубоя, който да е непознат за бледоликите.
- Pshaw! Известни са ми всички ваши начини за водене на бой. В това отношение съм истински индианец.
- Поразяващата ръка говори много уверено. Воините на упсароките ще се радват, ако той се бие със същата увереност. Има ли към мен някакво желание?
- Не. Само за ваше добро ще отбележа, че ако изобщо се състои такъв двубой, ще е по-уместно да се отложи колкото е възможно повече.
- Пете-е няма да се съгласи.
- Тогава да прави каквото иска. На мен ми е все едно.
- Уф! Ами какво да кажем, ако Пете-е настои и другите двама бледолики да се бият?
- Гледай да докараш дотам нещата, че аз да се бия и заради тях!
- Ще имам грижата. Това е засега. Съвещанието никак няма да е леко.
- Вождът се отдалечи. Когато си отиде, Карпио ме попита за какво сме разговаряли, понеже нищо не бил разбрал.
- Какво ти каза? Наистина ли мислиш, че ще се стигне до двубой?
- Тъй като враните ще се застъпят за нас и ще се опитат да ни спасят живота, убеден съм, че е неизбежен.
- Значи истински дуел, а?
- Да, но все пак по индиански.
- На живот и смърт?
- Да.
- И го казваш толкова спокойно, сякаш става въпрос да прием по чашка кафе! Драги Сафо, що за странен човек си ти! Помисли си само, че това е двубой! Как се разтапяхме на времето от страхопочитание, когато се споменеше за славните белези, останали някому след дуел! Но навярно индианският двубой е нещо по-опасно, нали?
- Тъй ми се струва! – засмях се аз.
- Съвсем сигурен ли си, че ще можеш да биеш този червенокож тип?
- Да.
- Правех се на по-уверен, отколкото бях всъщност, защото не биваше да му създавам никакви грижи и тревоги. Моята самоувереност му вдъхна такъв кураж, че той дори попита:

– Слушай, а ще ни разрешат ли да гледаме?

– Не само ще ви разрешат, ами даже ще ви и накарат. И другите пленници трябва да изпитат всички възможни страхове.

Такива са обичаите тук.

– О, мен изобщо не ме е страх заради теб. Моля те, направи ми удоволствието да ме предложиш за свой секундант!

– Тук няма секунданти.

– Жалко! Какви ли оръжия ще бъдат избрани?

– Все още не знаем. Във всеки случай такива, в чието използване Пете-е си въобразява, че ме превъзхожда. Да оставим този въпрос за по-нататък! До двубоя има още време. После ще мислим за него.

– Правилно. Да не се тревожим още отсега! Рост имаше по-ясна представа за предстоящия двубой от безобидния Карпио. Той ми хвърляше угрижени погледи, но аз му направих знак да не се обажда и той си замълча.

Изминаха повече от два часа. Съвещанието протичаше много бурно. Най-сетне при мен дойдоха четирима воини и ми съобщиха, че им е наредено да ме отведат пред събранието. Развързаха ми краката, за да мога да вървя. После ме заобиколиха от четири страни.

Мястото за съвета бе избрано извън лагера, на брега на потока. Там беше седнал Яконпи Топа с най-възрастните свои воини, а срещу тях се бяха настанили Пете-е и неговият стар довереник Инуйя Неема. Около тях се бе образувал кръг от наклеявали индианци, а пък около него имаше по-широк кръг от прави воини. Заведоха ме във вътрешния кръг и веднага забелязах, че Пете-е беше страшно възбуден. В очите му горяха ярост и омраза. Пленниците трябва да стоят прави, само че на мен и през ум не ми мина да се придържам към този обичай. Щом придружаващите ме се отдръпнаха назад, аз се приближих до двамата вождове и седнах между тях. Но още в същия миг Пете-е нададе гневен вик, а после изрева:

– Вдигнете този крастав пес на крака, вдигнете го! Той трябва да стои изправен на лапите си!

Престорих се, че не съм чул тези думи. Като председател на събранието, вождът на кикатсите трябваше да ми направи забележка заради моята дързост. Той ми каза:

– Поразяващата ръка не бива да забравя защо се намира тук. Той трябва да стои прав!

Хвърлих изпитателен поглед наоколо и забелязах, че упсароките се радват на поведението ми, защото толкова много ядосвах вожда на

кървавите индианци. Затова най-спокойно отговорих:

– Къде е човекът, който ще ми заповяда да стоя прав, когато искам да седна?

– Аз ти заповядвам, аз! – кресна ми Пете-е. Не му обърнах внимание, погледнах учудено кикатса и го попитах:

– Що за глас е това? Досега винаги съм вярвал, че край огъня на съвещанието има място само за сериозни, разсъдливи мъже, но ето че тук се разнесе глас, който много напомня на звуците, които издава разгневеното малко бизонче. Нима Яконпи Топа, вождът на упсароките кикатси, ще търпи да се държи такъв език по време на съвета на неговите мъдри и опитни мъже? Дали Олд Шетърхенд ще седи, или ще стои прав, си е изцяло негова работа. Как е възможно само заради това човек да изгуби самообладание, което е най-голямото достойнство на всеки истински воин?

Доколкото можеше, Пете-е си наложи в по-спокоен и горд тон да обясни:

– Уф! Нека сега стои или седи, все едно, аз и бездруго не го виждам. Но затова пък после с толкоз по-голяма мощ ще го просна на земята, и то така, че никога повече няма да стане!

Тогава, без повторно да ме подканя да се изправа, Яконпи Топа взе думата:

– Поразяващата ръка ни беше предаден от воините на кървавите индианци, в чиито ръце беше попаднал в плен, за да обсъдим по-нататъшната му участ. Мъдрите мъже на племето се събраха и решиха следното: Поразяващата ръка винаги е бил приятел на упсароките, затова те не бива да му причиняват никакво зло. Той и двамата бледолики са свободни. Те могат да отидат където пожелаят и имат право да вземат със себе си всичко, което им принадлежи. Но вождът на кървавите индианци, който го е пленил, настоява да му бъде отнет живота, на него и на неговите спътници, и твърдо държи на волята си. Воините на упсароките нямат право да му попречат да го стори, стига само да може. Ето защо бе решено той да се бие с тях. Първо срещу Олд Шетърхенд, а после и срещу другите двама бледолики. Пете-е настоя да се състои сти-и-пока, борба на живот и смърт, и ние се съгласихме с него. Той трябва да определи какви оръжия ще се използват и от колко части ще бъде въпросната сти-и-пока. Двубоят е насрочен за днес и ще започне един час преди залез слънце. Но преди това е необходимо да се обсъдят и определят условията, а воините на упсароките ще имат грижата да не бъде нарушено нищо от онова, което се договори. Нека Пете-е, вождът на

кървавите индианци потвърди дали казах истината!

След тази подкана Пете-е се изправи, зае възможно най-гордата стойка и като направи презрително движение с ръка по посока на мене, рече:

– Аз съм Пете-е, прочутият военен вожд на кървавите индианци, и никои враг не ме е побеждавал досега. Винаги съм се бил срещу силни и смели противници, но днес съм принуден да посегна на един страхлив койот, защото, ако не го сторя, ще го пуснат да си върви. Ще го удуша само с едната си ръка и ще хвърля трупа му на лешоядите. Същото очаква и спътниците му.

Аз казах. Хау!

Той пак си седна на мястото, а Яконпи Топа се обърна към мен с думите:

– Олд Шетърхенд чу какво каза неговият противник. Нека говори сега и той!

Вече споменах, че ремъкът около ръцете ми беше вързан доста хлабаво. Още докато Пете-е говореше, аз успях да измъкна едната си ръка, а така естествено освободих и другата. В този миг захвърлих ремъка, изправих се, показах двете си ръце и отвърнах:

– Да говоря ли? Pshaw! Поразяващата ръка има навика да действа, а не да приказва. Един час преди залез слънце ще бъда на уговореното място. Хау!

Обърнах им гръб, за да напусна съвещанието. Тогава Пете-е светкавично скочи на крака и изкрещя:

– Кой позволи на това куче да захвърля ремъците си? Незабавно пак трябва да го вържем!

Настоятелните му думи поставиха Яконпи Топа в доста голямо затруднение. Просто го прочетох по лицето му. Всъщност до започването на двубоя трябваше да остана вързан, но тъй като вече се бях освободил, вождът на кикатсите не се решавахе да поиска подобно нещо от мен. Затова му помогнах да се отърси от смущението си, като отговорих вместо него:

– Воините на упсароките решиха да бъда освободен и ето на, аз съм наистина свободен! Сигурно никои упсарок няма намерение да действа срещу това решение. А ако някой от кървавите индианци се осмели да наруши разпореждането на старите и мъдри воини, то нека сам дойде при мен и да се опита да ме върже с ремъците! Ето го ремъкът, ето ги и ръцете ми!

Никои не се помръдна и аз се отдалечих. Двойният кръг на

червенокожите се разтвори, за да ме пропусне, и никои не направи опит да ме задържи. Закрачих право към колибата ни, за да развържа Карпио и Рост, защото, щом аз бях свободен, то и те не биваше да остават по-дълго вързани.

И преди обед и по обед вождът никакъв не се мерна. За да разсеем скуката, ние се разхождахме из лагера и навсякъде хората ни посрещаха добре. Едва ли е необходимо да уверявам читателите, че мислите на всички бяха насочени към предстоящия двубой. В бивака цареше необикновено вълнение.

Не можеше да се предвиди кой ще е победителят и кой – победеният. Понеже враните ми пожелаваха победата, те много съжеляваха, че Пете-е имаше правото да определя оръжията и начина на провеждане на схватката. От само себе си се разбираше, че той щеше да направи избор в своя полза. Червенокожите бяха на мнение, че дори и да бях десет пъти Олд Шетърхенд, пак си оставах бледалик и не можех да се меря с тях нито по ловкост в употребата на индианските оръжия, нито в техния начин на водене на подобни двубои, защото те още от ранна възраст буквално се „срастваха“ с лъка, стрелите, ножа и томахока.

Всички тези размисли бяха създали в лагера напрегнато очакване, което ставаше толкова по-голямо и по-мъчително, колкото повече се бавеше Пете-е да огласи условията си. Що се отнася лично до мен, то моето сърце изобщо не ускори обичайния си пулс. Винету ме беше учил да боравя с всички индиански оръжия. Повече едва ли е необходимо да казвам. Винаги беше давал добра оценка на уменията ми да си служа с тях, така че и през ум не ми минаваше да се боя от който и да било индианец. Мисълта ми беше бистра, погледът – ясен, а настроението ми си оставаше ведро. Това хладнокръвие, което нищо не бе в състояние да смути, неведнъж ми е осигурявало превъзходство над моите противници. И до ден-днешен то не ме е напуснало. Просто нищо не може да ме накара да изгубя самообладание.

Часът на двубоя приближаваше и полека-лека индианците започнаха да се отправят към определеното за схватката място. Тогава най-сетне при мен дойде Яконпи Топа. Той беше ходил при Пете-е и вече можеше да ми съобщи условията му. Те бяха следните.

Тъй като ние бяхме трима – а именно аз, Карпио и Рост – схватката щеше да премине в три части. Ако ме убиеха, другите двама щяха да продължат двубоя. Паднеше ли убит Пете-е, бяха определени други двама от кървавите индианци, които щяха да заемат мястото му. Първата част щеше да се състои в юмручен бой и душене, при което

противниците щяха да бъдат вързани за едно дърво. Втората част бе близък бой с томахоки, а третата – двубой с по два томахока от известно разстояние.

За схватката, когато щяхме да сме вързани за дървото, се предвиждаше следната подготовка: на определеното за тази цел място се издигаха няколко отделно растящи дебели дървета. Щяхме да застанем от двете страни на едното от тях с лице един към друг и щяха да ни вържат така, че ремъците да минават горе под мишниците ни, а долу – през кръста. Нямахме да имаме никакви оръжия. Трябваше да се победи противника само с ръце. Пете-е го беше измислил така, защото беше убеден, че с неговата огромна физическа сила ще му е лесно да ме сграбчи за гърлото и да ме удуши или пък да ме притисне в ствола и да ме смачка. Ръцете ни щяха да са свободни. Ако ме обгърнеше с лапите си заедно с дървото, можеше да използва цялата си мощ. Но още в мига, когато прозрях намеренията му, аз вече знаех, че нямаше да успее да ми направи нищо. Просто не беше сложил в сметката моя прочут юмручен удар.

Навярно и томахоките беше избрал, защото си мислеше, че ме превъзхожда в употребата на това оръжие. Но Винету бе майстор във всички тънкости на използването му и беше продължил да ме обучава, дока-то ги усвоих много добре.

Ако можеше нещо да ме разтревожи, то това беше обстоятелството, че от дълго време не бях хващал в ръка индианска секира и бях изгубил добрата си форма. След като противно на очакванията на вожда на кикатсите посрещнах условията на двубоя съвсем спокойно, той не се съдръжа и ме попита:

– Поразяващата ръка нищо не казва. Не е ли разтревожен за себе си?

– Не – усмихнах се аз.

– Като бледолик ти не си тъй сръчен в използването на томахока.

– Pshaw! Пете-е може да се учи от мен.

– Уф! Не се ли лъжеш?

– Не. Но не бива да имам някое лошо оръжие.

– Воините на упсароките желаят да видят Олд Шетърхенд победител. Затова ще получиш двата най-хубави томахока, с които разполага племето ни. Знаеш ли какви са качествата на една хубава бойна секира?

– Да. Дръжката ѝ трябва да тежи точно толкова, колкото и нейната плоска част, а същевременно да е и три пъти по-дълга от острието. Вярно ли е?

– Да. Само когато тежестта и дължината са съобразени по този

начин, хвърленият томахок може да опише онези изненадващи дъги, които могат да заблудят неприятеля. Както чувам, Поразяващата ръка добре е запознат с правилните съотношения между отделните части на секирата. Ако и умее да борави с нея също тъй добре, той може да отгърве живота си. Кога за последен път си се бил с такова оръжие? Отдавна ли е било?

– Да.

– Тогава ще му разреши бързо да направи няколко опита, без някой да го забележи.

– Къде?

– Нека вземе коня си и да ме придружи.

Яконпи Топа донесе двата томахока, после яхнахме конете и се отдалечихме от лагера, като минахме през гората и се отправихме към онази открита дълга и тясна тревиста ивица, която ми беше позната от бясната езда по нея. Там скочихме от седлата. Избрах си едно дърво за мишена и първо хвърлих томахоките по обичайния начин. Опитите ми бяха толкова сполучливи, че вождът възкликна:

– У ф! По-добре не може и да бъде! Олд Шетърхенд няма защо да се срамува от нито един червенокож воин.

– Pshaw! Това дотук не беше кой знае какво изкуство. Но сега ще ти покажа как смятам да заблудя и да улуча Пете-е. Ще хвърля томахоките толкова бързо един подир друг, че между тях няма да има и секунда. Той ще отскочи встрани, за да избегне първата секира, и точно така ще налети на острието на втората.

– Ами ако се отдръпне не на тази страна, на която желаяш, а на другата?

– Няма да го направи, защото няма да хвърлям томахоките така, че да опишат висока дъга, а странична. Това ще заблуди Пете-е и той ще се втурне към избраната от мен страна. Освен това ще се опитам и по друг начин да го накарам да отскочи накъдето желая.

– Как?

– На мястото на двубоя растат дървета. На какво разстояние ще трябва да застанем един от друг, когато ще хвърляме секирите?

– На шейсет крачки.

– Тогава ще застана на шейсет крачки от някое дърво, и то така, че Пете-е да се види принуден да се изправи до него. По такъв начин няма да може да отстъпи на онази страна, където се намира дървото, а на срещуположната.

– Уф! Това е умно!

– А сега внимавай! Тази поляна е широка към седемдесет крачки. Отреща на около пет крачки един от друг се издигат два клена. Ще улуча и двете дървета, и то на височина колкото раменете на Пете-е. Започвам!

Когато вождът спомена за томахок, описващ „изненадваща дъга“, той имаше предвид онова хвърляне със завъртане, което изисква голяма сръчност и продължително упражняване. Чрез завъртане с ръка на томахока се придава съответното засилване, също както при игра на кегли се засилва и хвърля кеглата, като предварително ѝ се придава и фалцово движение. Томахокът започва да лети напред и встрани, като и двете движения са строго съобразени с целта. За съжаление не може да се опише, а само да се покаже как според желанието по време на полета си секирата се издига нагоре или се спуска надолу, или даже може да се върне в обратна посока като бумеранг.

Двата томахока бързо излетяха от ръката ми един подир друг и здраво се забиха отреща в кленовете.

– Уф! – възкликна вождът, когато отидохме до дърветата, за да измъкнем от тях томахоките. – Ако Пете-е стоеше на това място, сигурно щеше да бъде улучен. Поразяващата ръка хвърля бойната секира по-добре и от мен. Ще опита ли още веднъж?

– Не. Не е необходимо, а и нямаме време. Не бива да се бавим повече тук. Мисля, че ни очакват.

Върнахме се обратно и забелязахме, че лагерът почти се беше обезлюдил. Червенокожите се бяха отправили към мястото на двубоя. Вързах коня си и извиках Рост и Карпио, които също трябваше да присъстват, но не им споменах, че те ще трябва да продължат схватката, ако вождът на кървавите индианци ме победи.

Индианците бяха образували голям кръг около дървото. В средата му бяха насядали възрастните участници в съвещанието. Пете-е все още липсваше. Никой от нас не разговаряше, защото нямаше да е прилично, но затова пък обикновените воители приказваха толкова по-оживено.

Най-сетне Пете-е се появи последен. Той съблече връхната си дреха, както и ризата, тъй че тялото му остана голо до кръста. После му дръпна една дълга реч, възхваляваща собствената му физическа сила, сръчност, както и бойните му подвизи. Тази реч преследваше целта да ме спласи. И наистина, ако човек огледаше могъщите гърди и мускулестите му ръце, като нищо можеше да го хване страх. Когато Пете-е млъкна, изглежда, според индианските обичаи всички очакваха и от мен подобна реч. Но аз се изправих и казах само следното:

– Готов съм. Докога ще продължи двубоят?

– Докато един от двама ви умре или би се проснал безжизнен на земята, ако не са ремъците – отговори Яконпи Топа.

– Тогава не е необходимо да се събличам. Двубоят ще свърши, преди още да е почнал. Завържете ни!

– Не! – извика Пете-е. – Това бяло куче иска да задържи дрехите си, за да има така известна защита. Трябва да ги сваля!

Естествено нямаше как да се възпротивя. После застанахме от двете страни на дървото с лице един срещу друг и вдигнахме ръце, за да прекарат под тях ремъците. Пете-е ми хвърляше яростни погледи, но аз не му обръщах внимание. Тогава той се опита да ме заплое, обаче бързо извърнах глава и така не успя да ме улучи. След като ни вързаха за дървото, червенокожите се оттеглиха назад. Очите на всички се вторачиха в нас. Не биваше да правим никакво движение, докато вождът на кикатсите не ни бе дал уговорения знак. Пете-е очакваше този миг с огромно нетърпение. Аз стоях със свършено безизразно лице. С абсолютна сигурност очаквах, че той нямаше да ми остави никакво време дори да си вдигна ръцете, а щеше незабавно да се нахвърли върху мен, за да ме сграбчи и притисне като в менгеме. Пъгнах десния палец в свития си юмрук и зачаках.

В този миг проехтя викът на Яконпи Топа и тогава стана точно онова, което бях очаквал. Пете-е светкавично вдигна ръце, но не по-малко бързо получи от мен от долу на горе насочен удар в лявата подмишница, открила се тъкмо в този миг. Ръката му се отпусна и увисна като парализирана, а в следващата секунда юмрукът ми така го удари в слепоочието, че главата му клюмна върху дясното рамо. Чух го как шумно изпусна въздух от дробовете си, после конвулсивно потрепери, за миг зърнах бялото на очите му, а след това клепачите му бавно се затвориха.

– Свърших си работата. Развържете ме! – високо казах аз. Наоколо се възцари гробна тишина. Бързината, с която приключих първата част от двубоя, слиса всички. Вождът на кикатсите стана от мястото си, приближи се и внимателно огледа Пете-е. После възкликна:

– Уф! Юмрукът на Олд Шетърхенд е като скала, падаща от планината. Вождът на кървавите индианци е мъртъв. Свалете ремъците и на двамата!

– Не е мъртъв – отвърнах аз. – Ако го бях убил, трябваше да продължа да се бия срещу обикновени воини на кървавите индианци. А понеже Олд Шетърхенд може да мери сили единствено с вождове, аз само го зашеметих. Изпълнени ли са условията на първата част от двубоя?

Щом свалиха ремъците му, Пете-е рухна на земята като чувал с картофи. Тогава вождът на кикатсите отговори:

– Да, изпълнени са, защото Пете-е лежи и не се помръдва. Поразяващата ръка победи.

– Уф, уф, уф! – разнесе се от петстотин гърла, но кървавите индианци стояха като онемели. Върнах се на мястото си и пак седнах на земята.

– Слава Богу, че всичко мина толкова щастливо! – с облекчение въздъхна Рост. – Ужасно се страхувах.

– Аз пък не – отвърнах му, като се засмях.

– Наистина ли? Та ръцете на този човек са направо като мечешки лапи! Милорд, когато ви връзваха заедно с него за дървото, моят вътрешен глас ми нашепна, че тук ще ви погребем. Как е възможно във вашия съвсем не толкова голям юмрук да се крие такава мощ?

– Тази сила я имаше и по-рано – обясни Шарана, – само че рядко я показваше на хората. Ще продължи ли схватката?

– Да, с томахоки – отвърнах аз.

– Умееш ли да се биеш с такава секира?

– Да. Няма защо да се безпокоиш.

Скоро Пете-е се размърда. После се изправи, застана зад мен и му дръпна една хвалебствена реч в своя защита, като заяви, че по време на втората схватка щял да ми разцепи главата до раменете. Няма да успея повторно да използвам юмручния си удар. Накрая той настоя втората част от двубоя да започне незабавно.

Яконпи Топа нямаше нищо против и ми даде своя томахок. Оръжието му бе изработено превъзходно от безукорно шлифован мексикански обсидиан от онзи твърд и много трудно чуплив вид, чийто отличителен белег са малките бели кристалчета санидин. С него можех да рискувам да нанеса и силен удар, без да се опасявам, че обсидианът ще стане на парчета. Известно спокойствие ми носеше поне убеждението, че томахокът на Пете-е не бе по-добър от този.

Определиха и мястото, където щяхме да застанем един срещу друг. И този път навярно щяхме да се бием дотогава, докато един от двама ни падне на земята, без да е в състояние повече да се изправи. Бях в трудно положение, понеже трябваше да щадя живота на моя противник, а и не биваше да го ранявам така, че да стане небоеспособен, защото нали бях заявил, че желая да меря сили само с вождове, и по този начин бях принуден да го запазя жив и здрав до третата част на двубоя.

На поляната начертах с нож един кръг с диаметър около три

метра, от който няхахме право да излизаме, но вътре в него можехме да се движим както си искаме. Беше ни разрешено както да нанасяме удари с томахока, тъй и да го хвърляме.

Тази част от двубоя бе особено опасна поради обстоятелството, че хвърлянето на оръжието беше позволено. Представете си само, че най-много от три метра по главата или по някоя друга част на тялото ми с всичка сила бъдеше хвърлена бойна секира, и то по такъв начин, че ме улучеше някой от ъглите на острието или пък цялото острие! Последницата можеше да е ужасна рана. Вярно, че хвърлянето има един непоправим недостатък, а именно, че ако противникът умело избегне оръжието, то ти се лишаваш от него. Следователно човек би трябвало да се реши на подобна стъпка само ако е свършено сигурен в успеха си. Но аз предварително се бях отказал да действам по този начин.

С един скок Пете-е се озова в кръга, завъртя се няколко пъти, размаха томахока и изкрещя да идвам по-бързо. Изгарял от нетърпение да види час по-скоро кръвта ми. Бавно се отправих към кръга и прекрачих чертата, теглена с ножове. Именно защото се беше похвалил, че няма да допусне да използвам юмрука си повторно, бях намислил наистина пак да го ударя така. Държах томахока с лявата си ръка. Пете-е забеляза това и зачака да го преместя в дясната. След като разбра, че няма да го направя, той силно се изсмя и каза:

– Този бледолик смрадлив скунк още не знае как се държи томахок! Но няма да има време да изучи това изкуство, понеже незабавно ще го поваля с един удар на земята.

Сигурно мнозина от зрителите си бяха помислили, че първо по обичая на индианците дълго ще обикаляме в кръг и ще се дебнем. Ала Пете-е бе твърде нетърпелив. Още преди да изговори последните си думи, той светкавично се нахвърли върху мен, замахна да нанесе смъртоносен удар и... се строполи на земята, защото аз също тъй бързо се бях навел, бях се стрелнал под вдигнатата му ръка, при което с рамото си блъснах и отместих единия му крак. Този сблъсък, както и силата, която беше вложил в удара си с томахока, бяха причината да падне. Преди още да се беше опитал да се изправи, аз го ударих два пъти с юмрук в тила така, че той остана да лежи където си беше. После най-спокойно излязох от кръга, върнах се на мястото си и пак седнах, без да кажа нито дума.

Както преди, така и сега в първия момент отново се възцари дълбока тишина. Червенокожите просто не можеха да проумеят как така началото и краят на схватката се вместиха в една минута, защото

индианецът е свикнал да протака двубоите възможно повече. Обаче, щом видяха, че Пете-е не се помръдваше, със силни възгласи дадоха израз на одобрението си. Кървавите индианци останаха безмълвни. Якон-пи Топа стана, за секунди безмълвно втренчи в мен поглед, а после каза:

– Уф! Та това изобщо не беше бой с томахоки!

– Да не би да не важи? – побързах да попитам.

– Важи! Само че никога не сме виждали някой воин по такъв начин да се защити срещу нападение със секира.

– Pshaw! Вождът на кървавите индианци има голяма уста, но иначе всичко друго по него е малко и слабо. Не си заслужава да говорим повече за Пете-е.

– Да, който умее така да говори с юмруците си като теб, наистина не се нуждае от думи.

Той се отправи към мястото на двубоя, около което в момента се тълпяха толкова много индианци, че не виждах лежащия на земята Пете-е. Тъй като за някоя и друга минута бях останал сам, Рост се възползва от случая и поклащайки глава, ме увери в следното:

– Милорд, не мога да се начудя! Самото ви положение при дървото изглеждаше толкова опасно, а приключи по начин, който изглеждаше детински лесен. Когато ви видях двамата, изправени един срещу друг, в ръка с бойните секири, бях съвсем сигурен, че този път ще се пролее су-ма ти кръв... но всичко свърши с два юмручни удара. Изглежда, наистина съм взел инструментите си напразно, но от сърце ще добавя – слава Богу!

– О, що се отнася до инструментите ви, то скоро може да ви се предложи случай да ги използвате, защото в третата и последна част на двубоя няма повече да щадя Пете-е. При предстоящия бой от разстояние с хвърляне на томахок е невъзможно да се използват юмручни удари, а ако той завърши без проливане на кръв, цялата сти-и-пока би трябвало да започне отново. Но къде е Карпио?

– Отиде в лагера, за да вземе револвера си.

– Защо му е?

– За да застреля Пете-е, в случай че ви победи.

– Що за глупост! Кой го наведе на тази шурава мисъл?

– Никой. На самия него му хрумна. След като влязохте в кръга, положението изглеждаше изключително опасно. Тогава Карпио каза: „Ако този червенокож тип вземе, че утрепе моя Сафо, ще му надупча главата с всичките шест куршума на револвера си.“ После се затича към лагера. Да отида ли да го доведе?

– Да. Аз нямам време, защото вождът вече ме вика. Изглежда, ще започваме. Не бива да се бавя повече, иначе ще изпусна едно предимство, което искам да си осигуря.

Петее пак се беше съвзел. В момента не го виждах, защото бе наобиколен от гъста тълпа, но го чух да крещи. Но не насочих вниманието си към него, а към разстоянието, на което трябваше да застана, ако исках да постигна целта си, а именно да го накарам да се изправи до някое дърво. И така, приближих се до онова дърво, на което преди малко бяхме вързани, и отброих шейсет крачки, отдалечавайки се от него. Ето че в този миг тълпата се отдръпна и вождът на кървавите индианци се появи. Във всяка ръка държеше по един томахок. Аз имах вече един, а Яконпи Топа ми донесе и втората секира. Подаде ми я с думите:

– За да изпълни Олд Шетърхенд намерението си, ще отброя шейсет крачки ей оттук. Това не е нечестно, понеже ти на два пъти нарочно пощади Петее.

Той закрачи по права линия и на шейсетата си крачка спря на по-малко от два метра от дървото – точно както бях очаквал. Петее трябваше да застане там и дървото щеше да му е от дясната страна. Положението беше следното.

Всеки от нас имаше по два томахока, но ако не бъдеше улучен, можеше да хвърля няколко пъти. В такъв случай се предвиждаше томахоките да се връщат. И тази част от двубоя щеше да приключи тогава, когато един от нас двамата останеше да лежи неподвижно на земята. Никой нямаше право да напуска мястото си преди края на схватката. Беше разрешено само да се навеждаш и да извиваш тялото си настрани, за да не бъдеш улучен. Бях убеден, че моят първи томахок нямаше да пропусне целта си, ако, разбира се, Петее не се помръднеше, но нарушеше ли забраната, правейки скок встрани, то това можеше да стане единствено наляво, понеже от дясната му страна се издигаше дървото. Точно натам, наляво от Петее, трябваше да хвърля втория томахок, и то на такова разстояние от вожда, докдето му бе възможно да стигне в интервала между хвърлянето на двата томахока. Това никак не беше лесно да се прецени, но в тези финтови хвърляния на секирата се бях упражнявал с Винету толкова често, че не се съмнявах в успеха си.

Зрителите застанаха в редици от двете страни на правата, в двата края на която бяхме заели местата си с вожда на кървавите индианци, но все пак хората се отдръпнаха малко по-назад, за да не бъдат улучени. Яконпи Топа стоеше в средата на зяпачите, защото той трябваше да даде знак за започването на двубоя. Аз разкрячих крака, като изнесох

левия малко по-напред. Така имах не само по-стабилна стойка за хвърляне, но и по-здрава опора, за да мога да извивам тялото си до кръста ту наляво, ту надясно, без да променям мястото си.

Ето че вече бяхме готови и със силен вик вождът на кикатсите ни даде знак да започваме. Пете-е беше известен като превъзходен хвърляч на томахок. Трябваше много да внимавам. Въпреки това бях решил по-скоро да се оставя да бъде ранен, отколкото да отстъпя от мястото си, макар и на сантиметър. Дали и Пете-е мислеше по същия начин, това щеше скоро да си проличи.

Отново моят противник държа реч, която бе изпълнена с обиди по мой адрес, и ме подкани да хвърлям пръв. Престорих се, че не съм чул думите му. Той почака още малко, повтори подигравките си и след като видя, че продължавам да мълча, най-сетне размаха първия си томахок.

По начина, по който го развъртя, разбрах, че в негово лице имах сериозен противник, и изобщо не го изпусках от очи. Ето че в този миг той нададе пронизителен вик и томахокът излетя от ръката му. Около една трета от пътя си оръжието измина по права линия, но после се вдигна нагоре и малко преди целта се спусна надолу. Можех да остана прав като свещ, защото секирата прелетя почти на метър от мен, но точно на височината на

главата ми.

Това хвърляне не беше лошо и неколцина червенокожи го наградиха с одобрителни възгласи. Вождът пак ме подкани и аз да хвърлям по него, но не се помръднах. После той отново се впусна в самохвалства и най-сетне се накани да метне и втория томахок. Този път Пете-е се цели по-продължително и по-внимателно, ала със същия резултат, само че сега оръжието му профуча от другата ми страна.

– Уф! – извика той. – Първо толкова близко отляво, а после също тъй близко отдясно! Значи при третия опит сигурно ще улуча точно в средата. Но този страхливец няма ли най-сетне да хвърля? Я ми донесете томахоките! Трябват ми. Тогава извиках високо:

– Оставете ги където са! Те не са му необходими, защото няма да има повече възможност да ги хвърля.

Най-напред взех не обсидиановата секира, а другата. По-хубавата запазих да улучи Пете-е. Първо трябваше да метна едното оръжие така, че да опише пред мен широка дъга, а в следващата секунда да хвърля другото по различен начин – то трябваше да полети по странична дъга. Докато противникът ми щеше внимателно да следи пътя на първата секира, втората трябваше да се насочи към него, идвайки отстрани. Ако

вождът не се отместеше, щеше да го улучи първият томаход, а отскочише ли встрани, щеше да налети право на втория. За да насоча цялото му внимание към първото оръжие, реших също като него да го метна със силен вик, ала при второто хвърляне щях да си мълча.

Настъпиха мигове на върховно напрежение, но именно то ми придаде чувството, че се състоя само от добре смазани и съгласувани пружинки и винчета и пропускането на целта бе за мен нещо невъзможно. Тази самоувереност е абсолютно необходима, за да има човек успех.

Когато развъртях томахока около главата си така, че описваната окръжност не беше хоризонтална, а леко наклонена (едно изобретение на Винету), Пете-е избухна в неударим кикот. Никога не беше виждал нещо подобно. Този начин на завъртане и засилване му бе съвършено непознат.

– ууу.. и! – извиках аз. "У-то бе проточено, а когато последва съвсем късото и отсечено „и“, томаходът излетя стръмно нагоре във въздуха и после в безпогрешно права линия стремително се спусна надолу точно срещу Пете-е, при което оръжието непрекъснато се въртеше около собствената си ос. Докато всички погледи бяха втренчени в тази секира, полетя и втората. Въртейки се също около себе си, но като отначало се движеше успоредно на земята, тя се изви вдясно, сякаш целта ѝ беше нейде в тази посока, но малко по-късно се заиздига нагоре и колкото по-високо се издигаше, толкова повече завиваше наляво. После взе постепенно да се спуска и можеше да се очаква след секунда да префучи отляво, близо до мястото, където все още стоеше Пете-е.

След като хвърлих и втория томаход, аз останах безмълвно и неподвижно на мястото си, следейки с поглед двата томахока.

Разбрах, че ще успея. Навярно бях единственият, който виждаше и втората секира, защото никой не бе забелязал, че метнах две оръжия. С изключение на мен, всички следяха първия томаход. Ясно си личеше как по съвсем права линия той се насочваше неумолимо точно към мястото, където бе застанал вождът на кървавите индианци. Несъмнено щеше да го улучи. Забеляза го и самият той. Дали трябваше да отскочи встрани, за да се спаси, или не? Този въпрос едва ли го занимава повече от секунда. Всичко живо закрепва, понеже в следващия миг оръжието щеше да го улучи... и точно тогава Пете-е бързо отскочи наляво, за да се спаси... но последва шумен удар, който ясно се чу дори на шейсет крачки разстояние. Вождът на кървавите индианци избегна първия томаход, но затова пък вторият го повали на земята.

Избухнаха викове, започна се блъскане, подхвърляха се въпроси и

отговори, изобщо настана невиджана бъркотия. Освен мен и Яконпи Топа никой не знаеше откъде беше дошла втората секира. Хората се втурнаха към ранения, отправяха ми учудени погледи. Не ги удостоих с внимание, а вдигнах от земята двата томахока на Пете-е и заедно с тях бавно се отправих към развълнуваната тълпа. Когато почти бях стигнал до струпаните индианци, всички се обърнаха към мен, а аз захвърлих секирите в краката им и най-спокойно заявих:

– Ето неговите томахоки. Той няма повече нужда от тях. Каквото каже Олд Шетърхенд, това и става. Кой е победител? Отговори ми вождът на кикатсите:

– Пете-е, вождът на кървавите индианци, е проснат за трети път на земята. Томахокът се е забил дълбоко между врата и рамото му. Очите му са затворени, а кръвта му тече. Кой друг може да е победител, освен Поразяващата ръка, който умее да хвърля томахока надясно така, че след малко той сам извива наляво? Кой от вас е виждал някога някой воин да хвърля по две бойни секири, за да може с едната да отвлече вниманието на врага, а с другата толкоз по-сигурно да го улучи? Този сти-пока завърши. Поразяващата ръка победи. Хау!

Обърнах се, за да се отдалеча. Тогава забелязах Рост бързо да тича към мен. След като се спря, той припряно и възбудено засука с две ръце мустаците си нагоре и ми каза:

– Улучихте го. Дали е ранен?

– Да.

– Ще мога ли да го превържа?

– Не аз решавам тези неща. Попитайте Яконпи Топа! Той понечи бързо да се отдалечи, но аз го задържах:

– Все още не виждам Карпио. Къде е той?

– Още е в лагера.

– Нали щяхте да го доведете?

– Хвърлянето на томахоките започна веднага. Исках да го гледам. Беше толкова завладяващо! Че какво ли може да му се случи в лагера?

– Да, но тъй като все още го няма, започвам да се тревожа за него. Трябва да видя къде е.

И тъй, заряхах Рост и забързах към лагера. Нямах основание да се страхувам, че на приятеля ми се е случило нещо лошо, но дългото му забавяне все пак ме обезпокои. Между колибите не се мяркаше жив човек. Отидох до нашата колиба. Конят ми стоеше там спънат и без да проявява признаци на безпокойство. Значи наоколо всичко беше наред. Надникнах вътре. Нищо не липсваше. Продължих нататък и стигнах до

колибата на пленниците. Пазачът им не се виждаше. Хвърлих поглед вътре – тя беше празна. Ремъците, с които са били вързани пленниците, бяха пръснати по земята. Корнър и спътниците му бяха избягали, докато червенокожите гледаха двубоя на живот и смърт. Голямото любопитство бе подмамило дори и пазача да напусне поста си. Но къде беше Карпио? Дали бе имал злата участ да се натъкне на тях? Дали пак го бяха помъкнали със себе си?

Силно се изплаших заради него. Тичешком се върнах до нашата колиба, освободих краката на коня си и се метнах на седлото. Бегълците е трябвало незабавно да потърсят прикритие и затова сигурно се бяха насочили към най-близкия край на гората. Веднага препуснах в галоп на тат. Никой не ме видя, понеже мястото на двубоя се намираще чак от другата страна на бивака, а на мен и през ум не ми мина още отсега да вдигам тревога, защото в такъв случай червенокожите щяха вкупом да се втурнат насам и щяха да заличат следите на бегълците. Най-напред открих дия от двама ездаци. Тя бе оставена от мен и вожда на кикатсите, когато бяхме отишли да изпробваме томахоките. Продължих нататък. Появи се и втора дия. Слязох от седлото да я огледам. Тя беше от пет коня и бе направена поне преди половин час. Мили Боже, тези негодници наистина бяха отвлекли и моя Карпио!

Препуснах обратно и вдигнах тревога. Настъпи небивало объркване и олелия. Положих големи усилия да възстановя реда и спокойствието. Вождът веднага заплаши недобросъвестния пазач, че ще го изгони завинаги от племето. Но това нямаше да върне бегълците. Яконпи Топа бе толкова слисан, че не знаеше какво да направи най-напред. Казах му:

– Преди всичко е необходимо да се свършат две неща. Днес не можем да започнем преследването им, понеже слънцето съвсем скоро ще залезе. Но още сега непременно трябва да разберем в каква посока са поели в последна сметка, след като достатъчно са се отдалечили от лагера. Ще тръгна подир тях сам, за да не би някой да заличи част от отпечатъците. Междувременно ти ще свършиш второто нещо. Трябва да се установи какво са взели със себе си – какви коне, какви оръжия, колко и каква храна, както и какви други предмети. Нареди старателно да се провери всичко! Едва след като узнаем това, ще можем да решим какво да предприемем. Засега само едно е сигурно – че непременно ще ги преследвам. Мога да го направя, защото, струва ми се, не съм вече пленник на упсароките, нали?

– Олд Шетърхенд е свободен – отвърна ми вождът.

– Добре! Ще се върна тогава, когато се стъмни толкова, че

вече нищо да не мога да виждам.

Препуснах в галоп, без да изчакам да чуя какво още искаше да ми каже. Първо яздих до мястото, където бях изоставил дирята на бегълците, а после продължих нататък по нея. Тя водеше през Пасифик Крийк, а после извиваше на запад към Литъл Санди Крийк. Все още не бях стигнал до този поток, когато се стъмни. Трябваше да се връщам, но вече бях убеден, че негодниците пак бяха поели в старата си посока към файндинг-хоула.

Когато се върнах в лагера, не научих нищо добро. Никой не знаеше как тези хора са се освободили от ремъците си. В бивака не е имало нито един-единствен индианец, всички са искали да гледат двубоя и ето как на белите им е останало достатъчно време за бягство. Те взели оръжията си от колибата на вожда, отмъкнали и различни други вещи. После си избрали най-хубавите коне. Между откраднатите животни бяха жребците на Пете-е и Яконпи Топа, дорестият кон на Корнър, както и два други чудесни ездитни коня. Липсваха няколко одеяла, а също и барут, олово и месо от колибата, където се съхраняваха различните запаси на племето. Яконпи Топа беше побеснял. Страшно му се искаше да участва в преследването, но нямаше как, защото що за вожд щеше да е, ако вземеше да изостави хората си по време на боен поход. И тъй, принуден беше да остане при тях, но ми предложи двайсет свои воини, за да ме придружат. Помолих го да ми даде само петима. С удоволствие бих предложил на Рост да ме чака в лагера на кикатсите, но това не биваше да става, защото не знаехме как щеше да завърши срещата между упсароките и шошоните, а и самият той нямаше никакво намерение да се разделя с мен. Погрижих се поне да му дадат по-хубав кон от неговия изтощен кафяв жребец. Избрахме си и едно товарно животно. То щеше да носи провизиите и одеялата, които с всеки изминал ден щяха да са ни все по-необходими, понеже по пътя ни нагоре към Фримонт Пийк ни очакваше много по-голям студ, отколкото тук, на по-ниското, във все още зелената долина на Пасифик и Мортън Крийк.

След като приключихме с всички приготовления, между мен и Яконпи Топа се разгоря много голяма разправа за Хилър. Въпреки упоритостта му, накрая докарах нещата дотам, че вождът ми обеща да го освободи, но само ако се установеше, че кървавите индианци са убийците на шестте врани. По късно щях да се върна при кикатсите, за да взема пленения ловец.

По време на отсъствието ми Рост бе предложил лекарската си мощ на тежко ранения Пете-е, но с подигравателни думи вождът я беше

отблъснал. Моят противник му заявил, че не се нуждае от никакъв бле-долик, който само щял да го умори. Самият той разбирал далеч по-добре как се лекуват рани. Тъй като и през ум не ми минаваше да отида при него, но все пак ми се искаше да му кажа нещо, което би било глупаво да премълча пред такъв човек като Пете-е, изпратих да повикат неговия доверен помощник Инуйя Неема. Когато старият воин се изправи пред мен и ми отправи враждебен и въпросителен поглед, аз му казах:

– Инуйя Неема сигурно си спомня какво говорихме край Потока на месото веднага щом дойдох на себе си от удара с приклад. Нали не го е забравил?

Той не ми отговори.

– Споменах на Пете-е, че ще бъда негов пленник докато ми харесва. Той ми се изсмя. После му казах следните думи: „С удоволствие ще остана известно време при вас, понеже ми се иска да видя физиономията ти, когато реша да се сбогувам с теб без разрешението ти.“ Той ми рече, че съм си загубил ума, но се лъжеше. Ето виж, дойде време, когато желая да си тръгна. Утре в ранни зори си отивам. Може ли Пете-е да ме задържи? Какво стана с неговата сръчност, храброст и сила? Ако не умре от раната си, то би трябвало да го довърши позорът, навлечен му от неговата некадърност. Напускам лагера, без да се сбогувам с него, защото хич не ми се иска пак да се виждам с един толкова жалък човек. Предостатъчна ми е твоята глупава физиономия, дето си я направил в момента.

– Уф! Не прекалявай! Осмеляваш се твърде много! – избухна той.

– Осмелявам се много ли? Pshaw! Та вие сте съвсем ограничени хора, от които няма защо да се страхуват нито хлапетата, нито жените. Всичките ви уж хитри кроежи скоро ще станат на пух и прах. Спомнете си тогава за Поразяващата ръка, на когото ще трябва да благодарите за това. Хау!

След последните си думи аз го заряхах и се отдалечих. Този ден се храних заедно с вожда на кикатсите като свободен човек и после отидох в нашата колиба, за да си легна навреме да спя, защото още на зазоряване се канехме да тръгнем. Вече знаех пътя към Литъл Санди Крийк и ми се искаше час по-скоро да залича преднината, която имаха Корнър и неговите спътници. Тази нощ Карпио го нямаше и щях да спя само с Рост. От една страна, той беше натъжен заради отвлечането на моя приятел, а от друга – бе щастлив, че пак сме свободни. Но беше страшно ядосан на Пете-е, който бе отблъснал помощта му.

– Представете си, милорд, какъв великолепен случай ми се изплъзна! – гневеше се той. – Изглежда, ключицата му е счупена и всички

предпазващи я мускули са пострадали. Така например...

– ... трапецовидният мускул – прекъснах го аз.

– Извинете, но този път преди всичко исках да спомена широкия вратен мускул.

– Моля ви, оставете това за утре сутринта, след като се наспим! Един вътрешен глас ми нашепва, че преди всичко трябва да поспим, за да си възстановим силите.

– И на вас ли ви нашепва? Тъй! Е, тогава и на мен! Лека нощ!

– Лека нощ!

Пета глава В снега

Беше по обед на следващия ден. Намирахме се между Биг Санди Крик и Грийн Ривър. Дирята, която следвахме, ни водеше на северозапад в посока към Ню форк. Отначало равнинният терен се беше превърнал вече в планински и скоро разбрахме, че Корнър добре познава тези местности. Навсякъде бе избирал най-удобния път. Не беше трудно да откриваме следите му, ала, изглежда, в това отношение той не се безпокоеше кой знае колко много. Беше заложил единствено на бързината. За съжаление, оказа се, че имаше по-голям успех, отколкото ни се искаше. С изключение на Хататитла конете му бяха по-добри от нашите, но каква ми беше ползата от всички превъзходни качества на моя вран жребец, щом като не биваше да избързвам пред останалите?

Тъкмо яздехме в тръс по обширно плато, покрито с рядка тревица, което ни позволяваше да виждаме доста надалеч, когато вдясно от нас на твърде голямо разстояние забелязах една малка точка и както ми се стори, тя се движеше. Спряхме, за да я наблюдаваме. Не беше дивеч, сигурно бяха хора. Слязохме от седлата, за да не ни открият толкова бързо и лесно. След известно време успяхме да различим двама ездачи, които се приближаваха. Бяха бели. За да не събудим в тях излишни подозрения с нашите индианци, аз отново се метнах на жребеца си и бавно продължих сам срещу тях. Щом ме видяха, отначало те се стъписаха, ала после пак смушиха конете си да преминат в тръс. Когато все още не бяха толкова близо, че ясно да мога да разгледам лицата им, чух как единият от тях зарадвано извика:

– О, joy! (Каква радост! Б. пр.) Ако старите ми очи не ме лъжат, това е Олд Шетърхенд! Напред!

Те пришпориха конете си в галоп и съвсем скоро разпознах брадатия възрастен мъж, когото никога не бях очаквал да видя тук.

– Санел! Еймос Санел! – извиках аз. – Нима е възможно да си ти?

– Че защо да е невъзможно? – попита ме той и се засмя. После спря до мен коня си, подаде ми ръка и ме поздрави. – Нали знаеш, че тъкмо тук започва любимата ми територия. Или си ме мислил вече за умрял?

– Ами да. Я ми покажи пушката си!

– Това пушкало ли? Няма нищо за гледане. Е, ако имах още моята стара едноцевка! Ти я знаеш нея. Но оттогава станах половин човек.

– Че къде ти е старата пушка?

– Къде ли? Откраднах я!

– Кой я открадна?

– Двама мерзавци, чиито имена са без значение, защото сигурно и бездруго са измислени. Срегнах ги край Белфурш Ривър и излязох толкова глупав да им позволя да ме придумат да остана при тях. През втората нощ офейкаха заедно с пушката ми. Търсих ги къде ли не, ала напразно. Но тежко им и горко, ако попадна на следите им! Защо ме питаш за пушката?

– Защото... но я ми кажи по-напред откъде идваш и накъде си тръгнал!

– Идвам откъм Санд Хилс, където срещнах ей този джентълмен, с когото имаме една и съща цел – а именно да посетим Ават Ния, вожда на шошоните. Смятаме, че ще го намерим при племето му нейде близо край планините Уосач.

– Лъжеш се. Трябва да го търсите край Серния поток или по бреговете на река Хоубак.

– Та това съвсем не е далеч оттук! Искаме да го предупредим. Този джентълмен е узнал, че враните се канят да нападнат змиите. Ето защо препускаме колкото им държат краката на конете, за да можем час по-скоро да уведомим Ават Ния.

– Излишно е. Той вече го знае. Винету е при него.

– Нашият знаменит апач ли? Че как така не сте заедно, мистър Шетърхенд?

– Не сме, защото сега трябва да се изкача до фримонт Пийк, за да взема пушката ти – отвърнах му аз.

– Моята... моята... че коя пушка? – слисано ме попита той.

– Ами твоята „Ролинг“.

– Мътните го взели! Нищо не разбирам. Шегуваш се, нали?

– Не, говоря съвсем сериозно. Неотдавна държах пушката ти в ръка и стрелях с нея, а сегашният ѝ собственик, тоест крадецът, язди нейде там пред нас. Преследваме го, понеже имаме една сметка за уреждане. Ела с нас, мистър Санел! Щом искаш да отидеш при шошоните, значи пътищата ни съвпадат.

– Нима... нима е възможно? – едва продума той със задавен от радост глас. – Казваш, пушката ми е наблизо, така ли?

– Да. Ти само ела! Нямам време за губене. Пътем ще ти разкажа всичко.

– Добре, добре! Щом е така, нека този ден бъде благословен хиляди

пъти! Значи пак ще си получи пушката! А-а! Но разреши ми, мистър Шетърхенд, да ти представя този джентълмен! Сигурно ще се зарадваш, защото и той е немец. Името му е Хилър, но обикновено го наричат Нана-по.

Старият Санел изобщо не подозираше колко важна бе за мен тази вест. Рост също се стъписа. Направих му знак да мълчи и възможно най-спокойно казах:

– Мистър Хилър, радвам се да се запозная с вас, защото името Нана-по се е прославило надалеч.

Той не ми отговори веднага. Мрачният му поглед се беше спрял на упсароките. След малко очите му се втренчиха в мен изпитателно и последва въпросът:

– Мистър Шетърхенд, не забелязвате ли как ме гледат тези червенокожи негодници? Заедно ли сте? В съюз ли сте с тях?

– Аз съм в съюз с всички свестни хора.

– Well, но тези там са негодници! Днес ви виждам за пръв път. Хиляди пъти съм си пожелавал да срещна вас и Винету, а ето че когато това мое желание най-сетне се изпълни, не мога да се зарадвам, защото сте заедно с моите смъртни врагове.

– Но те не са ви врагове.

– О, и още как! Вие изобщо не знаете...

– Всичко знам. А сега елате с мен. Нямаме време за губене. По пътя ще си разкажем каквото има за разказване.

– Добре! Но ще има да се чудите и маете!

– И вие не по-малко!

Смуших коня си, за да продължим, но забелязах, че упсароките не се помръднаха от местата си. Когато ги попитах за причината, един от тях ми заяви:

– Тук е Нана-по, който беше наш пленник. Оставихме го при племето си, а той е избягал по време на отсъствието ни. Не бива да яздим с Олд Шетърхенд по-нататък, щом Нана-по ще го придружава.

От своя гледна точка те бяха прави. Набързо размислих. Щом с мен бяха Хилър и старият смел и доблестен Санел, ние не се нуждаехме от друга помощ. Ето защо заявих на индианеца следното:

– Ако моите червенокожи братя искат да се върнат, тогава нека го сторят. Но трябва да ми оставят товарния кон. Яконпи Топа ще си го получи обратно, когато му доведем и другите животни, откраднати от избягалите бледолики.

– Уф! Нека бъде както казва Олд Шетърхенд!

Помолих Рост да вземе поводите на товарния кон. Упсароките препуснаха обратно в галоп, без дори веднъж да се огледат назад. Тогава ние продължихме ездата си.

Още в първите минути вниманието ми беше привлечено от външността на Хилър. Той имаше висока и яка фигура, но косата му бе вече сива, а лицето му беше набраздено от дълбоки бръчки. Личеше си, че не само възрастта носеше вина за тези бръчки. Лицето му щеше да изглежда привлекателно, ако не бе толкова сурово и затворено. Неговата жена ми беше казала, че е изгубил вярата си в Бога. Реших да не му казвам наведнъж всичко от самото начало, а да се опитам да въздействам върху сърцето и върху чувствата му.

Тъй като се намирахме в открита равнина, имаше възможност да яздим редом един до друг и удобно да разговаряме. Ей-мос Санел мислеше само за пушката си и с голямо нетърпение взе да ме разпитва по какъв начин бе попаднала в ръцете ми. Разказах му за необикновените облози и стрелба, но не му споменах името на града. Цялото му лице засия, когато чу какви изстрели бях дал с неговото оръжие. После, без да се впускам в подробности, го осведомих, че край Лейк Джоун отново се бях натъкнал на сегашния собственик на пушката „Ролинг“, запознах го и с онова, което се беше случило после.

– и значи по тези следи можем да догоним въпросния човек? – попита ме той, щом свърших разказа си. – Дали я е купил от крадеца?

– Мисля, с доста голяма сигурност мога да твърдя, че самият той я е откраднал.

– Тъй! Ако наистина е така, веднага ще го позная. Сега шошоните не ме интересуват повече. Хич не ме е еня къде са. Трябва да си върна пушката и няма да се отклоня от тази диря, докато не съм си разчистил сметките с онзи мерзавец. Какъв късмет само, че те срещнах, мистър Шетърхенд! Ами как стоят нещата при теб, мистър Хилър? На теб ти се налага да отидеш при шошоните, където те очакват купища кожи, тъй че едва ли ще те е много грижа за мен и моето любимо пушкало.

– Защо не? Ако яздя заедно с вас, навярно ще загубя един ден или най-много два. После все ще сваря да отида при Ават Ния. След като киснах толкова дълго при враните, сега някой и друг ден едва ли ще са от толкова голямо значение.

– Благодаря ти. Когато човек си има работа с такива мерзавци, все ще е по-добре да са му на разположение няколко чифта юмруци повече. Но я ми кажи, мистър Шетърхенд, в кое населено място се състоя онази стрелба с облози, дето си дал споменатите страхотни изстрели с моята

пушка?

Незабелязано от Хилър аз не го изпусках от очи, когато с привидно пълно безразличие отговорих:

– Мистър Санел, едва ли ще го знаеш това градче. Беше в Уестън, в щата Мисури.

– Какво? Къде? Уестън в Мисури ли? – незабавно попита Хилър.

– Да.

– И кога беше това?

– Ами има вече, кажи-речи, два месеца оттогава.

– За мен е важно, защото живея там.

– В Уестън? Наистина ли? А-а, сега се сещам. Тамошните хора разправяха за някакъв ловец на животни с ценна кожа, който се бил забавил много нейде на запад.

– Този човек съм аз. Забавих се, защото бях пленен от враните.

– Знам. Яконпи Топа ми каза, че Нана-по е негов пленник. Но кой можеше да си помисли, че Нана-по и Хилър са едно и също лице!

– Можехте да го узнаете в Уестън от жена ми. Тя често е изказвала желанието да ви види поне веднъж, и вас, и Винету. Синът ми също го е искал. Имам и син. Как ли са сега двамата? Сигурно много се тревожат за мен.

– В това отношение мога да ви дам някои сведения, понеже видях и двамата.

– Наистина ли? – бързо ме попита той. – Кога, къде?

– По време на стрелбата с облози, за която ви споменах. Те стояха наблизко и гледаха. Чух от хората, че са мисис Хилър и младият мистър Хилър. Изглеждаха твърде добре.

– Сър, за мен това е много хубава вест. Но твърде се учудвам, че не са се опитали да разговарят с вас, тъй като и двамата отдавна имаха желанието да се запознаят с вас.

– Аз премълчах кой съм. Не ми се искаше хората да ме зяпат като някой експонат.

– Това наистина обяснява всичко.

– Но, милорд – намеси се в този момент Рост, за да каже и той нещо, – нали когато после дойде и Винету, стана ясно, че вие сте Поразяващата ръка!

– И Винету ли беше в Уестън?

– Да – продължи Рост, без да ме погледне, така че не успя да забележи предупредителните ми знаци. – А после двамата, Винету и Олд Шетърхенд, разкриха, че проповедникът е откраднал златото.

– Кражба на злато ли? Проповедник? Когато си бях за последен път у дома, се запознах с един проповедник. Той дойде у нас. Жена ми си купи от него няколко книжки, а той преписа едно стихотворение, едно немско коледно стихотворение, което тя бе донесла със себе си от Стара континент.

– Да, да – припряно закима Рост, – то започва със строфата: „На блага вест съм приносител, Бог прати ни небесен гост, роди се нашият Спасител, при нас дойде Исус Христос...“ Мистър Хилър, знаете ли кой го е съчинил?

Непредпазливият доскорошен оберкелнер се канеше да издаде някои неща, които все още трябваше да останат тайна. Накарах коня си да направи скок встрани, а това принуди този бързорец най-сетне да погледне към мен. Хвърлих му толкова многозначителен поглед, че той най-накрая проумя какво искам от него, а именно – да мълчи.

– Да, знам кой го е писал – навъсено отговори Хилър, – някакво незряло хлапе, което все още е било под влияние на разни бабешки приказки. Всички тези дрънканици за Спасителя Христос, за грехове и опрощение, за молитви, тамян и какви ли не други небесни неща са всъщност само някакви духовно незрели шуротии. Никой разумен човек няма да вземе да повярва на такива измишльотини.

– Така ли? – попитах аз. – Аз се смятам горе-долу за разумен човек, но все пак им вярвам.

– Казвате го само на шега, нали?

– О, не! Съвсем сериозно. Мога само дълбоко да съжалявам човека, който е лишен от вяра в Бога.

– Само не ми говорете за вашия тъй наречен Бог! Ако и без това не мога да го слушам от устата на другите, то от вас пък ми се слуша още по-малко. Мъж като Олд Шетърхенд, за когото се знае, че не се страхува дори и от дявола, би трябвало наистина да говори и по-разумно.

– Най-висшият разум е Бог и дори само заради това, че се боя от Бога, няма защо да се страхувам от дявола.

– Тогава, моля ви, да не говорим повече за това. Ако бяхте преживели и изстрадали всичко онова, което ми е минало през главата, щяхте да приказвате съвсем иначе. Не ми се слуша подобно богоугодно хленчене. То подхожда повече на хлапета и бабички, отколкото на разумни мъже.

– Благодаря ви за поучителното смъряне, мистър Хилър. В това отношение съм си останал дете и не ми се ще да се променям.

– Останете си такъв в чието име желаете, но само не и в името на

Бога, защото няма никакъв Бог! Ако не съм прав, нека първата срещната гризли да ми изяде мозъка! Нали знаете, сър, че гризли винаги се стреми да излапа най-напред мозъка? За нея той е най-вкусната хапка от всяка убита плячка.

Тези дръзки богохулни думи толкова ме възмутиха, че най-безцеремонно му отговорих следното:

– Слушайте, мистър Хилър, не съм мечка, която ще прояви интерес към вашия мозък, тъй че и вие не се интересувайте толкова от моя мозък, както и от мислите и възгледите, които той ражда! Нарекохте ме неразумен човек, защото вярвам в Бога. Няма още и половин час, откакто се запознахме, и меко казано, от ваша страна е чиста прибързаност, че вече желаете да ме поучавате и променят. На Олд Шетърхенд не можете да му излезете с подобни приказки за хлапета и бабички. Възможно е да сте преживял и изстрадал много, но и моят житейски път не беше послан с рози. При това вие сте загубили нещо извънредно важно, а аз пък съм спечелил. Оставям ви вашата загуба, но настоятелно ви моля и вие да не се докосвате до моята печалба!

– Well! – засмя се той. – Преди малко ми благодарихте за скастриането, а сега трябва да го направя аз. Значи сме квит. Но я погледнете ей там, наляво! Идва някакъв конник!

Наистина видях самотен ездач, който явно едва след като ни беше забелязал се бе отклонил от своя път и в елегантен галоп се приближаваше към нас. Макар в момента да беше с лице към нас, от това голямо разстояние не можехме добре да го разгледаме, обаче развяващата се конска грива и неговата дълга коса ми подсказаха кой е.

– Винету!

Щом другите чуха това име, веднага дръпнаха поводите на конете. Аз продължих още десетина метра и също спрях. Апачът ме позна, изправи се на стрemenата, високо вдигна ръка и извика името ми. Летеше като вихрушка. Щом се приближи, с едно-единствено рязко движение закова жребеца си на място и за няколко секунди остана на гърба му като излят от бронз.

– Шарли! – каза той след малко със сияещи от радост очи, понеже ме виждаше освободен.

– Винету, братко мой! – отвърнах аз и му подадох ръка, която той сърдечно стисна.

Естествено потърсих с поглед пушките си. Винету беше праметнал през рамо Мечкоубиеца, а карабината „Хенри“ и Сребърната карабина висяха на седлото му.

– Уф! Еймос Санел! – усмихна се той. – Значи е станало дума за онази стрелба с облози в Уестън. Кой е другият бледолик?

– Нана-по – отвърнах аз.

– Уф!

Изпитателният му поглед бързо се плъзна по Хилър, но апачът не каза нито дума. После пак се обърна към мен:

– Моят брат не се намира вече при упсароките. Тук виждам дияря, по която е тръгнал. Липсва Карпио. Да не би пленените бледолики да са избягали?

– Да, и на всичко отгоре Карпио им падна в ръцете. Отвлякоха го.

– Значи са тръгнали нагоре към файндинг-хоула. Кога е оставена тази дияря?

Апачът се наведе от коня, за да я огледа, и след малко продължи:

– Нуждаем се от повече хора. Ще доведе неколцина. Самият Ават Ния, вождът на шошоните, тръгна със своите воители. Те се спускат по Марш Крийк. Нека моите братя продължат да следват тази дияря! Ако тази вечер спрат да бивакуват там, където Йист форк се влива в Ню форк, аз сигурно ще ги настигна. Нека моят брат Шарли вземе пушките си!

Той ми подаде оръжията, обърна коня си и отново препусна.

– Какъв мъж! – възхитено възкликна Хилър. Безмълвно в себе си повторих неговите думи, ала в по-друг смисъл и в друга връзка. Да имаш пред очите си неговия великолепен образ и подобие и пак да не вярваш в Бога! Тъй си помислих аз, ала не казах нищо. Продължихме ездата, но очите ни не се откъсваха от апача, докато той най-сетне изчезна далеч на хоризонта.

Колко често през живота си съм имал възможност да се възхищавам на онази велика сила, която по непонятни нам причини и съображения води до изненадващи за нас последствия и събития само защото нищо не сме знаели за нейните подбуди. Често обикновените хора наричат тази сила „случайност“. Така те просто си улесняват нещата. Не се излагаш на опасността заради „бабешките приказки“ за Божията мъдрост да ти се присмиват. Просто за всеки появил се по необясним начин факт казваш, че се дължи на случайността. Не завиждам на привържениците на този възглед. Те се прекланят пред голата случайност, пред някакво си бездушно и безволево Нещо, което не само че не им предлага никаква житейска опора, но ако имат такава, може само да им я отнеме. А колко по-щастлив е човекът, който вярва, че над него бди Божието око, а Божията бащина ръка го води през целия му живот! На случките и

събитията по житейския си път той не гледа пренебрежително като на някакви си необосновани и произволни процеси, които са могли да протекат и съвсем иначе, а разбира, че във всичко, което се случва, е заложена някаква скрита в миналото причина, както и мъдро насочено към бъдещето намерение, на което човек може да се ослана с доверие и спокойствие, макар да не е в състояние да прозре неговата същност и цел.

Така и на мен изобщо не ми мина през ума да смятам срещата си с Хилър и със стария Еймос Санел за случайност. Бог беше пожелал да се срещнем. Пътят, който е трябвало да изминат, нямаше да бъде избран от никой що-годе опитен уестман. Той бе толкова изключително труден, че съвсем сигурно някаква чужда воля ги е накарала да го изберат и ги е водила в съвършено права посока през лишените от път и пътека планини от далечните Санд Хилс та чак до тук. обстоятелствата бяха такива, че двамата е трябвало да се появят тъкмо в този миг и да дойдат тъкмо по този път, за да бъдат точно там, където бяха необходими. Имах чувството, че са ни изпратени по специална поръчка.

Понеже Хилър все още не биваше да научава всичко, каквото всъщност имах да му съобщавам, издебнах удобен случай, за да поговоря незабелязано с Рост и да му кажа как да се държи с него.

По-голямата част от следобедна яздих до Санел, който ми разказа преживелиците си след нашата раздяла. Така времето ни минаваше бързо и вече бе започнало да се свечерява, когато вдясно от нас видяхме постепенно да изплуват възвишенията на Фримонт Бът. Следователно се намирахме близо до нашата цел за този ден. Достигнахме сливането на Йист форк с Ню форк тъкмо когато гаснеше последната дневна светлина, а подходящо за лагеруване място намерихме едва след като се стъмни напълно.

Никъде другаде няма по-добри условия за задушевен разговор, отколкото в усамотеността на дивата пустош, когато неколцина видели и препатили мъже се съберат край лагерния огън.

Такива биваци са за уестмана онова, което представляват вестници-те за населените райони, и затова той много рядко и със съжаление би пропуснал подобна възможност да научи нещо ново и самият да се наприказва на воля. Но тази вечер премина при нас твърде тихо. Санел ми беше казал вече каквото имаше да ми казва, а Хилър се оказа извънредно сдържан и мълчалив. Отваряше си устата само когато бе абсолютно наложително да пророни някоя и друга дума. Явно ми беше сърдит заради моето скастриане. Изглежда, той бе такъв човек, който не обичаше някой да му противоречи, защото не можеше лесно да прощава. Може би

това негово качество също бе изиграло някаква роля за изпълненото му с нещастия минало. Онзи, който не умее да се вслушва в съветите на другите, който се сърди на чуждото мнение и е злопамятен, на него му липсва отстъпчивост и приспособимост качества, които са необходими, за да се понасят тежките удари на съдбата. Ако действително той бе имал толкова силно желание някой път да се срещне с мен и Винету, то сега, след като желанието му се беше сбъднало, можеше да прояви и по-голяма готовност за помирение. Може би не биваше да разговарям с него толкова рязко, признавам го, но просто никому не разрешавам да говори против вярата ми в Бога и затова още при първия му подобен опит се бях решил да му втъпя, че при мен е попаднал на грешен адрес.

И така ние седяхме мълчаливо и очаквахме завръщането на апача. Бяхме запалили огън точно на пътя, по който бяхме дошли. Това стана по мое разпореждане, за да не си губи времето Винету да ни търси дълго наоколо в тъмнината. Ала проявихме предпазливост и не извършихме грешката, допусната от спътниците на Лахнер край Лейк Джоун. Най-напред внимателно бях претърсил околностите и после запалихме огъня не там, където седяхме а доста встрани от нас, на едно място, което много добре можехме да наблюдаваме. Само от време на време някои от нас ставаше и отиваше да хвърли нови дърва в пламъците. По този начин изключвахме възможността да бъдем открити лесно и бързо, докато ние от своя страна щяхме да забележим всеки, който се опиташе да се промъкне до бивака ни.

От пристигането ни бяха изминали вече около два часа, когато ми се стори, че няколко клончета от най-близкия до огъня храст съвсем леко се раздвижиха. Това не можеше да е в резултат на вятъра, защото в такъв случай щяха да се разклатят и Съседните, също тъй леки клонки. Дали беше Винету, или някакъв друг човек? Ако беше апачът, бе необходимо само да дам споменатия вече сигнал с шума на плискаща се вода, с който си бях послужил онази вечер край бивака на упсароките, когато разговарях насаме с Яконпи Топа. Шепнешком казах на спътниците си да седят съвсем спокойно и пропълъзях до потока, който течеше само на няколко метра зад нас. Там напълних шапката си с вода, вдигнах високо ръка и шумно изсипах съдържанието ѝ в кротко и тихо носещите се води. Не бе необходимо да повтарям опита си кой знае колко често, защото още при втория път се разнесе гласът на апача:

– Винету чу сигнала на своя брат Шарли. Къде е Олд Шетърхенд?

– Тук. Идваме.

Отправихме се към огъня, където в същото време се появи и

Винету. Той изсвири остро, след което се приближиха петима индианци, държащи в ръце поводите на Илчи, както и на няколко товарни коня.

– Наблизо няма никой – обади се апачът. – Можем да запалим голям огън на някое по-подходящо място, за да се топлим. Тази нощ ще стане много студено.

Индианците се пръснаха да събират дърва и клони за огъня. Въпреки тъмнината надомъкнаха толкова много горивен материал, че щеше да стигне за цялата нощ. На едно друго място, прикрито от всички страни с храсти, запалихме нов огън, около който се разположихме на бивак, след като добре се бяхме погрижили за новодошлите коне. Тогава Винету ми отправи въпросителен поглед. Разбрах го и накратко му разказах какво се беше случило след като ме бе сполетяло нещастieto да попадна в ръцете на кървавите индианци заедно с Карпио и Рост край Потока на месото. Всички ме изслушаха с напрегнато внимание и особено Хилър. Когато свърших, той наруши мълчанието си и попита:

– Но, сър, нали се е оказало, че сме съвсем невинни, що се отнася до смъртта на шестте врани?

– Все още доказателствата не са пълни – отвърнах аз. – Винету е открил истинските убийци, но Яконпи Топа иска първо да се увери, че всичко казано от него е истина. Затова изпрати свои хора до мястото на нападението.

– Те сигурно ще му донесат доказателството, че кървавите индианци са истинските виновници. Дано хората в Сейнт Луис не излязат толкова глупави да му изпратят поисканите триста шейсет и пет пушки.

– Какви пушки? – попитах аз, като се престорих, че нищо не знам.

– Вождът изпрати на жена ми писмо, което бях принуден да подпиша. В него той ѝ съобщаваше, че ще ме освободи само ако му изпратят толкова пушки, колкото дни има годината.

– Тя ще може ли да разчете писмото?

– Не, а и в Сейнт Луис навярно не се е намерил никой, който да е успял. Затова го и подписах. Вождът щеше да приеме пушките, но въпреки всичко пак щеше да ме умъртви на кола на мъченията, както направи с четиримата невинни шошони. Не се възпротивих да сложа подписа си под писмото само защото така се надявах да приспя бдителността на моите пазачи. И наистина успях. Имах щастието да избягам, обаче не препуснах право към дома си, а през гори и планини веднага поех към шошоните, за да ги подканя да тръгнат срещу своите врагове и да си отмъстят.

– Да си отмъстят? Хмм!

– Навярно това не ви харесва, а?

– Не обичам думата отмъщение.

– Защото не сте преживели това, което преживях аз.

– Така ли? Струва ми се, че съм бил по-често в плен и че съм понасял по-големи неправди от вас. Но никога не съм си отмъщавал, а съм предоставял всичко на Божието наказание.

– Обаче аз нямам такова намерение. Ако грабежите и убийствата престанат да бъдат наказвани, тук на земята ще се преминат всякакви граници и ще настане пълен хаос. А пък ако наказанието им се предостави на някой, който изобщо не съществува, тогава червенокожите и белите негодници ще започнат да вършат престъпление след престъпление, понеже няма да се боят, че ще им се случи нещо лошо. Впрочем, как се съчетава това ваше християнско милосърдие с намерението да се изкачите до Фримонт Пийк, а, мистър Шетърхенд?

– Там искам да предотвратя едно престъпление и нищо повече.

– И няма никого да наказвате, така ли?

– Нима мога да наказвам, ако предотвратя престъплението и следователно нищо лошо няма да се е случило?

– Това е само увъртане, на което няма да се хвана. Дойдох до тук, за да кажа на шошоните, че кикатсите са убили четирима от техните хора на кола на мъченията. Те трябва да отмъстят за тях. По този начин същевременно ще им го върнат тъпкано на онези червенокожи подлещи за моето пленничество, а може би дори ще си получа обратно кожата, които ми взеха.

– Тях ще си ги получите и без да се пролива кръв.

– Как?

– Яконпи Топа ми обеща да ви освободи и да ви върне кожата. Ако се окажеше, че кървавите индианци са виновни за всичко, просто щях да дойда да ви взема.

– И сте дотам глупав да повярвате на обещанието му?

– Да, дотам съм глупав.

– Тогава ви съжалявам. Досега ви смятах за по-умен, но изглежда, сте от онзи вид прочути личности, които изгубват ореола си веднага щом човек се запознае лично с тях.

– Възможно е. Естествено аз не го знам.

– Да, така е. Вашият религиозен начин на мислене съвсем не подхожда на образа, който другите са си създали за вас. Това състрадателно...

Тук той бе прекъснат. Винету беше откършил една пръчка от най-

близкия храст и започна така да удря с нея в огъня, че се разхвърчаха искри.

– Уф! – каза той. – Моят брат Шарли е точно такъв, какъвто трябва да бъде, за да е Поразяващата ръка. Хау!

С тези думи той хвърли пръчката в лицето на Хилър, а после му обърна гръб. Но ловецът грубо се сопна на вожда на апачите:

– Да хвърляш по някого пръчки, е обида! Наричат ме Нана-по и смятам, че това е достатъчно убедително доказателство за правото ми на собствено мнение. Не знам какво е бил Олд Шетърхенд в отечеството си отвъд океана, но във всеки случай сигурно не е бил онова, което съм бил аз. И до ден-дневен не съм свикнал други да ми нареждат какво да правя.

Той се огледа предизвикателно наоколо. Никой не продума.

– Трябва да получи отговор – заповеднически каза той. Всички мълчаха.

– Е, тогава мога да си вървя! Нямам никакво желание да яздя заедно с хора, които признават само собствената си воля. Възнамерявам да посетя шошоните. Къде се намират в момента?

Той отправи въпроса си към индианците, които седяха заедно с нас край огъня. Сред тях се намираше и Те-е, съгледвачът, когото бяхме срещнали малко преди да стигнем Потока на месото. След като Хилър и от него не получи никакъв отговор, той стана от земята.

– Ще останеш ли тук, или ще тръгнеш с мен? – попита той Еймос Санел, своя досегашен спътник.

– Оставам – отвърна му старият. – Радвам се, че срещнах Винету и Поразяващата ръка, и нямам никакво намерение да си развалям това удоволствие.

– Тогава остана в името на всички дяволи! Все ще съумея да се оправя и без теб.

Хилър се отправи към конете и само след секунди чухме, че яхна жребца си и се отдалечи.

– Страшно дебела глава! – обади се Санел. – Какви ли не ядове трябваше да бера с него, а сега съм доволен, че си обра крушите.

Лесно му беше на него да го каже, ами аз какво щях да правя?

Нали носех различни вести за Хилър! Имах ли правото да допусна да си отиде, без да съм му ги предал? Изглежда, Винету подозираше какви мисли ме занимаваха в този момент, защото сложи длан върху ръката ми и успокоително каза:

– Нека моят брат го остави да язди по пътя си! Искахме да го

освободим, а той е свободен. Нямаме работа с него. Хау!

Не можех да не му дам право, още повече като си помислех, че Хилър ме беше обидил. Но ако оставех настрана обидата, много ми се искаше да му извикам да се върне, защото въпреки всичко мое задължение бе да му съобщя каквото ми бяха поръчали. Накъде ли беше тръгнал посред нощ? Вярно, днес следобед бе чул от Винету, че шошоните се спускат по Марш Крийк, но в момента те сигурно не бяха вече там. Този човек ми приличаше на дете, което държи на ината си, пък да става каквото ще.

Седяхме още дълго край огъня под впечатлението от тази неприятна сцена, без никой да продума каквото и да било. После хвърляхме жребий за реда, в който щяхме да стоим на пост. След като свършихме тази работа, Еймос Санел заяви:

– Но, мешърс, така не можем да си легнем да спим. Поне аз не съм в състояние да дремна и минута, без да знам какво ще става утре.

– Какво има да става?

– Естествено ще яздя с вас. Но накъде ще се отправим? Защо са ни тези петима шошони и защо доведоха със себе си товарните коне с толкова багаж?

Винету му отговори следното:

– Еймос Санел ще научи всичко съвсем накратко. Тръгнали сме за фримонт Пийк, без да знаем колко дълго ще ни се наложи да останем горе. Ако ни затрупа снегът, няма да можем да се спуснем. Ето защо Винету се погрижи да сме подготвени за всички възможни случаи. Товарните коне носят одеяла и храна. Щом стигнем горе, петимата шошони ще се върнат, за да подслонят конете ни на сигурно място, иначе те непременно ще умрат от глад, ако наистина небето спусне върху нас дебела снежна покривка.

– Хубави изгледи, няма що! Но си постъпил много умно. Добре, че не е непременно речено да стане точно така. Горе можем да си свършим работата в далеч по-кратко време, отколкото си мислим. Готов съм да помагам с всичко, каквото мога. Но предпочитам къде-къде повече да не ни се налага заради няколко негодници да прекараме цялата зима затрупани от сняг и лед. Туй е приятно само за някоя мечка. Но да оставим този въпрос за утре сутринта. Лека нощ, мешърс!

Той се зави в одеялото си и след няколко минути заспа. Освен мен и Рост другите последваха похвалния му пример. На мен се беше паднало да застана пръв на пост, а пък Рост остана седнал на мястото си още малко, понеже явно нещо му тежеше на сърцето.

– Милорд, истина ли е каквото каза Винету? – попитаме той тихо, за да не събуди спящите хора. – Ще ни се наложи ли да останем през цялата зима в планините?

– Възможно е, но все още съвсем не е толкова сигурно – отвърнах аз. – Като предпазлив човек, Винету се е подготвил за всичко. Това, разбира се, не означава, че непременно ще се сбъднат най-лошите ни опасения.

– Няма ли да е по-добре да се върнем обратно?

– Да се върнем ли? Нима искате да изоставим Карпио?

– Не, не! Не помислих за това. Във всички случаи трябва да го измъкнем.

– Хубаво! Заедно със златото!

– Какво злато?

– Забравихте ли, че бандата на Корнър се кани да изпразни един файндинг-хоул?

– Да, вярно! Само че не знаем къде е.

– Следите на Корнър ще ни заведат до там.

– И тогава то ще бъде наше, така ли?

– Хмм! Всъщност, не. Всяко находище принадлежи на неговия откривател. Ще постъпим така, както ни повелява съвестта. Но тъй като тези убийци в никакъв случай не бива да получат златото, сигурно все ще се намери някакъв начин то да попадне в ръцете на почтени хора, без да извършим някаква неправда.

– Хмм! Знаете ли, милорд, какво ми нашепва един вътрешен глас?

– Е, какво?

– Че една част от това злато ще ми бъде съвсем добре дошла. Винаги съм бил беден като църковна мишка и често ми се е налагало да гладувам. А моите роднини са още по-бедни и от мен. Какво щастие и какво блаженство ще е, ако човек има такъв джоб, в който само да е необходимо да бръкне, за да сложи веднъж завинаги край на нищетата си! Не вярвате ли, че все пак подобно нещо е възможно?

– Не е изключено. Хмм! Ще ви дам един съвет: не си въобразявайте кой знае колко много! Когато човек не притежава нищо, по-добре да запази само това нищо, отколкото към него да прибави и едно голямо разочарование. Хайде, лягайте да спите!

– Тъй и ще направя, но все пак ще се опитам да видя дали ще успея да сънувам злато. Дори да е и съвсем мъничко. Тогава поне веднъж ще се зарадвам, пък макар и само на сън.

След тези думи той легна на земята и скоро заспа. Когато времето

ми да стоя на пост изтече, аз събудих Те-е, чийто ред беше след мен. После се хвърлих в добре познатите обятия на Морфея, който ме пусна едва след като бе настъпил денят.

Щом изяхохме закуската си, състояща се от сушено месо, ние възседнахме конете и се отправихме да потърсим един брод през Ню форк, който бе известен на Винету. Но изглежда, Хилър също го знаеше, защото неговата диря водеше право натам, а после продължаваше по отвъдния бряг на реката. На едно място Ню форк прави голям завой към фримонт Бът и към езерото Боулдър. Пресякохме го, като преминахме на другия бряг, а после пак се върнахме на предишния.

Яздихме през обширни ливади, които непрекъснато се изкачваха нагоре и където само тук-там се срещаше по някоя горичка. Въздухът беше студен и мъглив. Тревата изглеждаше полузамръзвала. По върховете имаше сняг. През първата половина от сутринта яздихме в условията и пейзажа на късна есен, а през втората навлязохме в началото на зимата.

Пред нас и около нас се разкриваше величествена природа. На някои хора може да се види и смешно, но ми се ще да си послужи с понятието Шекспиров пейзаж. Отляво мрачните, покрити с гъсти гори предпланини на Солт Ривър Рейндж застрашително надвисваха над течащата на север-юг Грийн Ривър. Зад нас тъмната маса на Табърнакъл Бът сякаш бе подпряла небето, носейки цялата му тежест. Далеч, далеч натаък вдясно от нас един зад друг се бяха скупчили великаните на Уинд Ривър – Атлантик Пийк, Уиндривър Пийк и Темпъл Пийк, както и върховете Човнет, Хукър, Бонвил и Гийки, които после в непрекъсната верига се простират от Ню форк Пийк през непреодолимите и горди Уинд Ривър Рейндж, та чак до прохода Юниън. Издигнали чело до чело, покрити с тежък лед и сняг, те гледаха надолу към нас ту много сериозно, ту укорително, ту с насмешлива подигравка, загдето ние, жалките човечета, се бяхме одързостили да навлезем в един свят, където има място само за големи и възвишени неща, свят, който заплашваше да смачка и унищожи всичко незначително, дребно и обикновено.

На едно друго място съм се опитал вече (Олд Шуърхенд т. II. Б. не.н. изд.) да опиша впечатлението, което правят Скалистите планини, и то техния вид, когато човек ги гледа отдалеч. А сега в този случай ние не само се намирахме сред тях, но бяхме високо горе между най-величествените им върхове. Тук нямаше онова изненадващо преливане на багрите по скалистите стени, онези създаващи настроение нюанси на струпаните сякаш един върху друг и отстъпващи един зад друг

планински куполи, а мрачните и застрашителни скалисти великани се издигаха или простираха, побелели от сняг, от проход до проход, от пропаст до пропаст, като изпращаха своя леден безмилостен дъх в долините, който ги изпълваше с гъсти мъгли или покриваше с искрящ скреж вековните гори и безжизнените сурови скали. Тук нямаше нито следа от радост и шеговитост, нито от веселост и бодро настроение. Нямаше следа от меланхолия, от няма безмълвна жалба. Нямаше полегати възвишения, които тайно да ронят сълзи в долините. Не, имах чувството, че тук, в тази безсловесна занемяла самота и пустош се е разиграла потресаваща и зловеща трагедия, чийто ужас, изглежда, завинаги здраво се е вкопчил в проснатите тела на планинските великани. Тук от дълбоките пропасти долитаха вкаменели и все пак пронизително ехтящи викове за помощ, тук наоколо лежах разломени звуците на задушени предсмъртни крясъци. Тук стоновете и стенанията на една безкрайна ужасна болка се бяха превърнали в скали. Тук съскането и фученето на неизказано жестока омраза бе придобило неразрушими гранитни форми, а дори и слънцето, вечно приветливото, бъдещо живот небесно светило изглеждаше пребледняло и изстинало от уплаха, понеже безцветните му лъчи бяха изгубили силата си и ни докосваха така, че изобщо не ги усещаме...

Пред нас имаше двойна дияра, а именно следата от Корнър и бандата му, както и следата, оставена от Хилър, която заедно с първата водеше на север. Хилър искаше да отиде при шошоните. Понеже беше чул от Винету, че са се спуснали по Марш Крийк, който се вливаше в Грийн Ривър, ние очаквахме всеки момент отпечатъците от неговия кон да свърнат на запад. Той нямаше работа на север, накъдето се бяхме отправили ние. Но колкото и странно да беше, очакването ни не се сбъдна. Или той не бе наясно с пътя, по който трябваше да язди, или-пък беше взел някакво ново решение, което бе толкова далеч от нашите мисли и предположения, че не можехме да го отгатнем.

Докато все още безуспешно се мъчехме да открием причините за необяснимото му поведение, ние забелязахме нова дияра, която идваше отдясно, и после, натъквайки се на старата, се сливаше с нея и двете продължаваха заедно. Скочихме от седлата, за да я разчетем. Тя беше оставена от двама конници, които също бяха спирани, за да огледат внимателно по-старата следа. В случая за нас бе важно да си изясним в каква последователност, или с други думи, по кое време трите групи бяха яздили оттук. Видяхме, че първо беше минал Корнър, последван от Хилър и най-сетне се бяха появили непознатите ни двама конници.

Корнър имаше толкова голяма преднина, че този ден нямаше да успеем да го догоним, още повече че той разполагаше и с по-добри коне. Но другите трима не притежаваха кой знае колко свестни ездитни животни и скоро установихме, че нямаше нужда да се напругаме много-много, за да се срещнем с тях още преди свечеряване. След известно време дирята ни показа съвсем ясно, че двамата непознати са се натъкнали на Хилър. На мястото на срещата си те бяха разговаряли, а после бяха продължили заедно.

Слънцето току-що бе преваляло зенита си, когато отново излязохме на Ню форк и се прехвърлихме на левия ѝ бряг. А там следите се разделяха. Хилър заедно с двамата непознати беше яздил нагоре по брега на малката рекичка, идваща от езерото Фримонт. Ала Корнър бе продължил да използва Ню форк като пътеуказател. Естествено ние поехме по петите му. Нали първоначалната ни и най-важна задача бе да спасим Карпио. Сега-за-сега Хилър и двамата му придружители не ни интересуваха. Изобщо не си блъскахме главите да отгатнем що за хора бяха двамата и каква работа имаха горе при езерото фримонт.

Между Боулдър Лейк и фримонт Пийк, в полите на планините Уиндривър едно подир друго следват множество красиви езера, които заедно с околностите си подготвят пътуващите за хубостите и своеобразния чар на намиращия се по на север Йелоустоунски национален парк, който никъде по земята няма равен на себе си. Басейните на някои от тези езера имат вулканичен произход, а други пък са издълбани от буйно течащи води. Но почти навсякъде тяхната околност издава, че под тънката земна кора все още действат вулканичните сили, издигнали някога огромните планински масиви. Тук вече се срещат студени водни басейни, в които от време на време изригват горещи гейзери. Има места, където силите на подземния свят внезапно са надигнали и разкъсали скалите, за да изхвърлят високо над повърхността вряща водна струя или гореща кална маса. Нерядко се намират затънтени и закътани долини, където зимата е нещо непознато, защото топлата земя непрекъснато топи снега и дава живот на пищна растителност, която продължава да вирее и да се развива даже и когато всичко наоколо е сковано от жесток студ.

Индианците и особено живеещите сравнително наблизко шошони обичат да издирват подобни топли места, защитени срещу бури и снегове от високи скали, за да садят там малкото видове зеленчуци, чието отглеждане им е познато още от техните деди. Понякога дори правят истински складове, които посещават през зимата на снегоходки и от тях се снабдяват с необходимата им храна.

Към най-големите от вече споменатите езера спадат Фримонт Лейк и Лейк Амалия, наречено още и Ню форк Лейк, което се образува и подхранва от водите на главния ръкав на Ню форк. Изглежда, като че ли този последен воден басейн бе крайната цел на Корнър, понеже неговата диря не се отклони от Ню форк чак до късния следобед на този ден, но ето че най-неочаквано точно тогава тя свърна надясно към едно тясно, но твърде буйно поточе и започна да се изкачва нагоре по брега му.

– Уф! – възкликна изненаданият Винету, щом забеляза тази промяна. Той спря жребца си, вдигна глава и полузатвори очи, сякаш трябваше да размисли над нещо неприятно. Щом той, който като никой друг умееше да се владее, не успя да се въздържи от подобни мимики, то можех да съм напълно сигурен, че не ставаше въпрос за нещо маловажно. – Уф! – повтори той и за да го разбере само аз, добави на диалекта на апачите мескалеро:

– Ако предположението ми е правилно, знам къде е файндинг-хоула на бледоликите. Той не е техен, а е мой. Още когато бях почти момче, моят баща ми го показва и тогава за пръв път ме взе със себе си до находищата за глина, от която правим нашите свещени лули. Той беше узнал тайната на златоносния плейсър от един воин на племето панаси, който искал така да му благодари, защото баща ми спасил амулета му от унищожение.

– А не е ли възможно да става въпрос за някое друго находище? – попитах аз.

– Не е изключено, защото там горе се намира злато на не едно и две места, обаче – точно в този момент по красивото лице на апача се появи особена усмивка – един вътрешен глас ми нашепва, че това е моят файндинг-хоул и никой друг. Ще тръгна сам напред, а нека моят брат Шарли заедно с останалите следва дирята ми, докато стигне мястото, където този поток изскача от висок процеп в скалите, през който, както изглежда, изобщо не може да се продължи. Но добре запознатият с онази местност конник няма да спре, а ще язди по-нататък още около час все нагоре и нагоре. Така той ще се озове на мястото, където от голяма височина водата изведнъж пада в дълбока пропаст, а там никой не може да я последва. Аз тръгвам именно натам, но моят брат ще язди само до споменатия процеп между скалите, като ще навлезе в него. На пръв поглед това изглежда невъзможно, ала той скоро ще забележи, че не е така. По-късно и аз ще дойда там.

Той смуши жребца си с пети и се понесе напред в галоп, макар че стръмният терен бе толкова неблагоприятен за подобен бърз ход, че

всеки друг би се отказал от такъв риск. Ние поехме бавно подир него.

Бяхме оставили високостеблените гори вече зад гърба си, но известно време след това тук-там все още се срещаха отделни дървета. Скоро обаче и те изчезнаха. Останаха само ниски храсталаци. Но растителните пояси се сменяха толкова бързо, че само след час около нас не се виждаше ни стръкче трева. Не кой знае колко далеч по-нагоре започваха снеговете и стана толкова студено, че от устата ни започна да излиза пара. Това, разбира се, не предвещаваше особено приятна нощувка.

Навсякъде около нас бе мъртва пустош. Не се мяркаше нито птица, нито каквото и да било друго животно, нито бръмбар, нито муха. Освен ромоленето на водата, конският тропот бе единственият шум, който долиташе до слуха ни. На животните стана много трудно да се придвижват напред. Нямахме възможност да се удивляваме на грандиозното величие на планините, защото трябваше да насочим цялото си внимание към опасния и труден път.

Ето че внезапно потокът свърши или по-скоро липсваше началото му. Той изскачаше от тесен процеп между скалите, където водата му се пенеше в изпречилите се на пътя й големи камъни. Слязох от седлото, за да хвърля един поглед в процепа. Видях каквото и бях очаквал – камъните бяха нарочно изгъркаляни в коритото на потока, за да се създаде впечатление, че процепът е непроходим. Ние нагазихме във водата и ги избутахме навън. После вече можехме да се опитаме да преминем. Отначало имаше място колкото за един конник, затова трябваше да подредим по друг начин пакетите и вързопите на товарните животни. Малко по-късно обаче процепът стана по-широк и по-удобен, докато най-сетне за наша изненада се превърна в голяма почти елипсовидна котловина, през която потокът криволичеше като сребриста лента. В дъното на тази котловина водата му извираше от една толкова ниска и тясна цепнатина, че човек едва ли можеше да пропълзи в нея. Изглежда, наоколо съществуваше цяла мрежа от процепа, проломи, клисури и котловини.

Тъй като в затворената отвсякъде котловина не можеше да проникне студен вятър, въпреки наличието на ледения поток тук бе приятно топло. Имаше дори и храсти, а дъното й представляваше сочна зелена моравка и нашите коне незабавно се нахвърлиха на тревата. Но най-добре дошли ни бяха няколкото купчини дърва за огън. Личеше си, че бяха струпани тук още преди десетилетия. Несъмнено бе изминало дълго време, откакто за последен път беше горял огън. Ние набързо запалихме купчинка по-тънки и по-дебели клони, а после се разположихме около пламъците върху постланите си одеяла колкото бе възможно по-удобно.

На другите не казах какво бях научил от Винету. И аз самият бях твърде любопитен да узная с каква цел беше предприел тази самотна езда.

Бяхме прекарвали на това място вече около три часа, когато апачът се зададе откъм процепа. Дори само фактът, че в царящата там тъмнина бе съумял да се промъкне, можеше да се нарече фантастично постижение, но още по-удивително беше, че в нощната тъма бе успял да преодолее стръмните негостоприемни и трудно проходими планински възвишения, където всяка непредпазлива крачка на коня можеше да доведе до непоправимо нещастие.

Щом скочи от седлото, шохоните побързаха да се погрижат за неговия Илчи. После Винету се приближи до мен, седна на земята и започна да вечеря, без да пророни и една дума, макар по лицата на присъстващите съвсем ясно да си личеше колко нетърпеливо очакваха да чуят какви вести им носеше. Едва след като се нахрани, той усмихнато огледа хората около себе си и както бе обичайно за него, с пестеливи думи и категоричен тон каза:

– Моите братя смятат, че имам да им съобщавам нещо, но се лъжат. Аз ги моля да легнат да спят, защото утре ни очаква много изморителен път. Сигурно ще пленим Корнър и неговите бледолики. Сега ще можем да спим едновременно, не е нужно да оставяме постове, понеже наоколо няма други хора.

Думите му предизвикаха голямо разочарование, последвано от всеобщо мълчание. Хората си пожелаха набързо „лека нощ“ и се завиха в одеялата си. Винету обаче не легна да спи. Бях убеден, че имаше какво да ни каже, но беше свикнал да не говори излишно. Фактът, че все още не желаше да спи, бе за мен сигурен признак, че искаше да сподели нещо само с мен. Затова и аз останах да седя. Той изчака, докато сметна, че всички други са вече заспали, и тогава, за да не би да го разбере някой евентуално все още буден човек, ми каза на езика на апачите следното:

– Излезе така, както си мислех. Корнър знае къде е файндинг-хоулът на индианеца от племето панаши. Или той, или някой от спътниците му са го открили при някое изключително щастливо обстоятелство. Още вчера, когато видях, че следите им се отклониха насам, ми стана ясно, че в случая не става дума за плейсър край Стихи Крийк. Онова находище е било изпразнено от Уотър и У ели.

– Щом нещата стоят така – отвърнах ме аз, – за мен е ясно следното: Корнър и съучастниците му са открили това находище тук, но не са могли незабавно да започнат експлоатирането му. Тръгнаха си, за да

се върнат по-късно за златото. Пътят им ги е отвел до Стихи Крийк, където са се натъкнали на Уотър и Уели и са забелязали, че тези мъже също са намерили злато. Последвали са ги по петите, за да им го отнемат. Вече знаем как е станало това. Мерзавците са били на мнение, че новото им находище е възможно да бъде експлоатирано само чрез гмуркане, и са подлъгали стария Лахнер да дойде с тях, за да го принудят заедно с племенника си да свърши тази работа. Смятали са едновременно да направят двоен удар, като просто насила му вземат и чека.

– Да, така е. Моят брат е отгатнал истината. Преди малко аз реших да отида до плейсъра на онзи панащ и яздих докдето ми беше възможно. После спънах моя жребец и продължих да се изкачвам пеша. Незабелязано стигнах до горе и видях белите да седят край потока точно до мястото, където водата тече над пълната със злато дупка. Това ме убеди, че находището им е известно.

– А старият Лахнер и Карпио знаят ли вече в какво положение са изпаднали?

– Не, защото не бяха вързани и все още носеха оръжията си. А нали, преди да им кажат какво мислят да направят с тях, ще трябва да ги разоръжат.

– Клетният Карпио сигурно изглежда твърде зле, а?

– Той е много болен. Ако го принудят да скача в ледената вода, още при първото си гмуркане ще умре.

– За Бога! Не бива да го допуснем! Ще трябва утре още рано сутринта да бъдем горе, преди да е станало късно.

– Нека моят брат не се тревожи! Няма да успеят чак толкова бързо да ги принудят за тази работа. Ще стигнем навреме.

– Искаше ми се още нещо да те попитам, но предоставям всичко на теб. Ти много добре знаеш какво правиш.

– Знам въпросите ти, преди още да си ги задал. Всичко съм обмислил най-подробно. Има само едно-единствено нещо, което не мога окончателно да реша. Затова ще помоля моят брат Шарли да ми даде съвет.

– Отгатвам за какво се колебаеш.

– Уф! Поразяващата ръка и Винету никога не могат да скрият мислите си един от друг.

– Не, не могат. Ние сме две тела, но имаме една душа. Ще ти кажа за какво си помисли току-що. Мислеше как да се запази тайната на файндинг-хоула на индианеца панащ.

– Уф, вярно е! Петимата бледолики, намиращи се сега там, я знаят.

Тя може да се запази само с тяхната смърт. Но възможно ли е да убием Карпио и неговия чичо? Не! Имаме ли право да отнемем живота на Корнър, Шепард и Егли?

– Ние, не.

– Ние, не, защото не са ни направили нищо лошо, което да се наказва със смърт според законите, чиято валидност признаваме и аз, и ти.

– Хмм! Бихме могли да им отмъстим за убийството на Уели, но как да докажем, че те са го извършили? Ако не се намери друг съдия освен нас, ще бъдем принудени да ги оставим да си вървят по пътя. За поведението им към нас можем да ги накажем по всякакъв друг начин, само не и със смърт. Но в такъв случай те пак ще дойдат тук.

– Уф! Тогава ще се върнат по-късно, за да вземат златото. То съвсем не е вече на сигурно място в този файндинг-хоул.

– Много ли е? – осмелих се да попитам. Винету рязко обърна глава към мен и ме погледна с големите си тъмни очи така, сякаш искаше да надникне в най-скритото кътче на сърцето ми. После по лицето му се плъзна блага усмивка и той каза:

– Да, наистина никой от нас двамата не може да скрие мислите си от другия. На моя брат Шарли много му се иска да направи някого щастлив, нали?

– Да, така е. Моят брат Винету не се нуждае от тукашния файндинг-хоул, защото освен него знае още много други места, където се намират нъгитси, от които може да вземе, щом му потрябват.

Известно време апачът остана безмълвен, замислено забил поглед в земята пред себе си. После каза:

– Не е много, но е все пак достатъчно. Панащите, чиято собственост са били по-рано тези земи, са били също принудени да разберат, че да покажеш на бледоликите злато, това винаги ти носи беда. С жълтия метал те са искали да спечелят помощта на белите ловци в борбата им срещу техните червенокожи врагове, но в замяна са пожънали само неблагоприятност и предателство. Панащите отнесли оттук цели товари злато, за да го подарят на белите си съюзници, а резултатът бил, че тези техни „приятели“ ги измъчвали до смърт, за да ги принудят с нечувани болки да им издадат самото находище. Обаче панащите умрели като герои, без да им го покажат. Сега тук е останала само малка част от някогашните съкровища.

– И те ли са рискували живота си, гмуркайки се в ледените води?

– Уф! Все пак моят брат не мисли червенокожите мъже за толкова неспособни и неумели, както ги описват някои хора, които изобщо не

познават расата ни, нали? Никой индианец не е толкова глупав, за да се залови да изпразва файндинг-хоула с гмуркане. Олд Шетърхенд сам ще се увери колко умно са постъпили панащите, за да се доберат до златото, без дори да се измокрят.

– А-а, да не би да са отбивали водата?

– Да. И съоръжението е съвсем просто, а може да се използва и до ден-днешен. Необходими са съвсем малко усилия, за да се отклони потока в друга посока. Няма да отнеме много време да се извади малката част злато, но за да се изпразни хоулът, ще са нужни доста дни.

След тези думи Винету мълча доста дълго. Забелязах, че го занимаваше някаква важна мисъл и не се реших да го смуцавам. После той направи енергично движение с ръка и с тон, който винаги вещаеше твърда решимост, каза:

– Уф! Ще останем тук по-дълго, отколкото предполагах. Мисълта за снега ми повеляваше да се бавим тук възможно по-малко, обаче ще се видим принудени да поемем риска да се преборим с него. В най-лошия случай можем да потърсим спасение при Па Варе (Гореща вода. Б. нем. изд.) на шошоните. Но тогава конете не бива да остават тук. Ще трябва да се отведат. Нека сега моят брат затвори очи и да поспим. Лека нощ!

Той легна на земята и аз последвах примера му. Бях щастлив, че апачът се съгласи да изпълни моята молба. Вярно, не ми го беше казал с думи, но фактът, че се бе решил на по-продължителен престой, ясно издаваше намерението му да изпразни целия файндинг-хоул. И през ум не ми мина да го питам какво имаше предвид със споменатото от него място Па Варе. Винету не беше свикнал да ме вижда измъчван от любопитство.

Още рано призори се събудихме от силния студ. Огънят беше угаснал, понеже никой не бе стоял на пост и следователно никой не го бе поддържал. Запалихме нов огън, за да се постоплим до настъпването на деня. Едва тогава забелязахме, че одеялата ни се бяха навлажнили. Из въздуха се носеха съвсем ситни снежинки, които, попаднали в нашето закътано „убежище“ бързо се стопяваха. Нахранихме се и веднага щом небето избледня, спяхме краката на конете и се приготвихме да напуснем бивака си. Тъй като този ден не яздехме, се наложи да прегазим течация през котловината поток на собствените си крака и затова си събухме обувките. Водата беше ледена, а скритите в нея камъни, които не винаги можехме да забележим, направиха преминаването извънредно неприятно. Щом излязохме на другия бряг, обухме пак ботушите и мочасините си и най-напред се огледахме да видим какво ще е времето.

Валеше съвсем лек снежец и Винету, който и в това отношение никога не се лъжеше, заяви:

– Това не е снегът на настъпващата зима, а снегът на голямата планинска височина. Когато изгрее слънцето, той веднага ще спре. Нека моите братя ме последват.

Тъй като никой не беше останал в бивака, заедно с петимата шошони наброявахме девет души, които, добре въоръжени, лесно можеха да се разправят с Корнър и шайката му. Въпреки че по време на вчерашната си езда се бяхме изкачили толкова високо, все още се намирахме в полите на огромен, забил чело в небето планински купол, чийто връх бе покрит с дълбок сняг. Този сняг осветяваше пътя ни по-добре от оскъдния немощен сумрак на бавно настъпващия ден. Трябваше цял час да се катерим нагоре на зигзаг между безразборно разхвърляните наоколо големи и малки скални късове, докато най-сетне на едно място отново се натъкнахме на нашия поток, там, където той шумно се втурваше и пропадеше в първия дълбок пролом между този хаос от камънаци. Всъщност трябваше да се придържаме все към неговия бряг, но понеже не биваше да ни забележат, се отдалечихме от него, за да преодолеем едно доста голямо свлачище, което ни отне повече от половин час. То се беше образувало вследствие на пролетното топене на снеговете. После се започна изморително катерене по доста дълга, стръмна, гладка и хлъзгава скала, доста приличаща на покрив върху целия каменен масив, в чийто горен край спряхме, за да дадем възможност на Рост да поотдъхне.

Според думите на Винету се бяхме озовали на една и съща височина с файндинг-хоула, към който предстоеше да се промъкнем изключително предпазливо. На помощ ни се притече започналият тук значително по-силен снеговалеж. На петдесет крачки не се виждаше нищо. Оттук нататък, кажи-речи, на всяка крачка се срещаха улеи, издълбани от снежната вода, които трябваше да прехвърляме или да заобикаляме. Прекатервахме се през какви ли не скали и газехме из места, покрити с тиня, и това продължи, докато най-сетне се добрахме до една изпречила се пред нас каменна стена, която имаше многобройни пукнатини и бе силно изветряла. Зад нея се намираше нашата цел. Вляво пред нас забелязахме тесен пролом, разсякъл скалата по права линия от горе до долу. Винету посочи натам и ми каза:

– Ето това е пътят на водата, когато се отбие от файндинг-хоула. По-надолу тя пак се връща в старото си корито.

Започнахме да се катерим един подир друг колкото можехме безшумно все нагоре по тази каменна стена, използвайки всяка

издатина, докато се озовахме до горния ѝ ръб, проточващ се пред нас като бруствер с височина колкото човешки бой. Там в скалата имаше пукнатини или от нея бяха отчупени късове. През тези места можехме удобно да надничаме и пред очите ни най-сетне се разкри мястото, където се намираше файндинг-хоулът. Снегът валеше също тъй нагъсто, както и преди, но все пак можехме всичко да различаваме твърде ясно, понеже онази част от разкрилата се гледка, която по разбираеми причини най-силно привличаше вниманието ни, бе на около десетина крачки от нас.

Представете си една отвесна каменна стена, висока стотина стъпки, в която сякаш нарочно е изсечена гигантска стълба, предназначена за краката на някой великан. Стъпалата ѝ се връзваха все по-навътре и водеха все по-нависоко, чак до покритото със сняг било. Тази стълба е била издълбана в течение на хилядолетия от поток, чиято вода е падала надолу, скачайки от стъпало на стъпало, като така е образувала верига от водопади, разположени един над друг и един зад друг във формата на типична каскада. Можехме да различаваме ясно само първите, най-долните стъпала, защото по-високите се губеха далеч в сумрака между скалите. А те съдържаха злато. Част от тях водата бе превърнала в пясък и го беше отнесла със себе си, но по-тежкото злато бе оказало съпротива на водните талози. Тя е била толкова по-малка, колкото по-дребни и по-леки са били зрънцата и люспите, обаче колкото по-едри и по-тежки са били златните късчета, толкова по-значителна е била съпротивата им. Недалеч от мястото, където потокът изскачаше от скалата, той минаваше над дълбока дупка в коритото си. Силата на водата е била достатъчно голяма, за да отнесе със себе си лекия златен прах и люспи, ала поголемите зърна и нъгитсите са падали в нея. Това е продължило столетия и хилядолетия. Подводната дупка се напълнила само с по-едри късчета самородно злато. И така файндинг-хоулът бил готов.

Там, където потокът изскачаше от отвесната скала съвсем наблизо от дясната страна, теренът образуваше първо нещо като бруствер, а после се спускаше стръмно надолу. Точно зад тези камънаци, образувачи бруствера, само че от другата му страна, се намирахме ние. Наляво, но по-напред, височината бе осеяна с по-големи и по-малки срутили се каменни късове и отломки, между които водите си бяха направили извито като змия корито, а малко по-нататък се втурваха надолу по планината, образувайки всичко помитащи бързеи. Файндинг-хоулът беше току в самия край на споменатите скални отломки и при това толкова близо до мястото, откъдето каменната стена изведнъж се спускаше много

стръмно надолу, че както вече казах, ние се намирахме на някакви си десетина крачки от находището.

Както изглеждаше, бяхме дошли тъкмо навреме, защото Корнър, Шепард и Егли явно току-що бяха свалили маските си и бяха показали истинските си лица. Карпио и чичо му лежаха вързани на земята, а точно в този момент тримата негодници бяха започнали да им обясняват всъщност с каква цел е предприето това далечно пътуване. Старият Еймос Санел беше застанал до мен. Още при първия поглед, който хвърли насреща, той изпадна в радостна възбуда и ми прошепна:

– Те са, сър, те са! Тях търся!

– По-точно кои? – попитах аз.

– Онзи отядясно и другия в средата., Десният държи моята пушка. Бих я познал и от сто крачки разстояние. Да вървим при тях! Бързо, бързо!

Той имаше предвид Корнър и Шепард. Последният държеше пушката „Ролинг“ в ръка.

– Почакай още малко! – предупредих го аз. – Да не прибързваме, а да се ръководим от действията на Винету. Пушката ти няма да избяга. Я слушай! Тъкмо сега говорят.

Корнър беше взел думата. Разбирахме всичко.

– Навярно не си и помислял, че някога някой ще те надхитри по такъв начин, а, дърти грешнико? На колко ли нещастни хорица си извадил душицата, ама сега е твой ред и ще те пречукаме. Ти взе със себе си своя племенник, за да го накараш тук да се гмурка във водата, но ние и на теб ще ти приготвим същото удоволствие. Няма да се успокоим, докато не изпразим тази дупка от всичкото злато, и вие двамата ще го извадите. Не ни ли се подчиниш, ще ядеш бой, докато изпотрошим всичките ти скапани кости.

– Във водата? В този студ? – простена старият. – Не можете да искате подобно нещо от мен, стария човек!

Изглежда, тази сцена се разиграваше вече доста време, тъй че първоначалната изненада на Лахнер беше преминала и неизбежният гняв бе заменил свойствената за неговия характер страхливост. Отговорът на тримата бе гръмогласен подигравателен смях.

– Но ние го искаме! – отвърна му проповедникът. – Ще скачаш във водата дотогава, докато находището се изпразни. А за да не се намокри хубавият чек за онези чудесни седемдесет и пет хиляди долара, ние ще го извадим от джоба ти. Освен това ще ни направиш удоволствието първо да го подпишеш, та действително да си получим парите.

Лакхер извика ужасен. Какво каза после, нито чух, нито разбрах, защото в същия момент един знак на Винету ми насочи вниманието към каменен блок, иззад който се показваше главата на някакъв непознат човек. Следователно ние не бяхме единствените свидетели на престъплението, което съвсем скоро щеше да се извърши тук. Едва бях успял да зърна главата, когато нейният собственик изскочи иззад скалата и извика:

– Изпразването на това златно находище ще предприемем ние, мистър Корнър, а ти ще си онзи, който ще се гмурка във водата. Hands up, мерзавци такива! Hands up (Горе ръцете. Б. пр.), ви казвам, иначе ще стреляме!

– Да, горе ръцете! – разнесе се и втори глас. – Ако не се подчините незабавно, всички ще получите по един куршум!

След първия изскочи и втори човек, когото също не познавах. И двамата държаха в ръце готови за стрелба пушки. А ето че се появи и трети, Хилър, който също насочи пушката си към изненаданите негодници и заповеднически каза:

– Хайде, hands up, ви казвам и аз! И тъй, вдигайте ги!

– Уели! – изплашено възкликна Корнър.

– Райтер! – ужасено извика Шепард.

– Да, Райтер и Уели – отвърна онзи, който се беше появил пръв. – Помислихте ме за мъртъв, нали? Но за щастие съм жив и сега ще си разчистя сметките с вас. И тъй, горе ръцете! Ще броя само до три. Едно... две...!

Корнър, Шепард и Егли хвърлиха на земята каквото държаха и вдигнаха ръце. Бяха безпомощни срещу насочените към тях пушки. Трябваше да се подчинят.

– Така е добре! – изсмя се Уели. – А сега ще ви вържем. Който окаже и най-малка съпротива, ще бъде застрелян. Мистър Хилър, ще бъдете ли така добър да свършите тази работа? Докато приключите, Райтер и аз ще ги държим на прицел.

– Well – отвърна Хилър. – Нали сте се запасили с ремъци за тази чудесна цел? След две минути съм готов.

Той върза тримата негодници, изтръгнати тъй неочаквано от най-хубавите си мечти, толкова здраво, че не можеха да помръднат и малко-то си пръстче. Останаха да лежат на земята, без да смеят да кажат и една дума. Уели и Райтер свалиха пушките и се приближиха, при което първият от тях възкликна:

– Слава Богу! Най-сетне, най-сетне ги спипахме. Дано сега си

получа златото обратно! Навярно не сте си го и помисляли, а, мерзавци такива? Вероятно сте били убедени, че сте ме улучили в главата, но това беше само лека рана в месото. Все пак изстрелът ме свали от сала във водата, понеже седях на самия му край. Проявих достатъчно голямо самообладание и разсъдливост, за да не изплувам веднага на повърхността, а плувайки под вода, се спасих зад едно довлечено от реката дърво, заседнало наблизко, което тъкмо се бях наканил да заобиколя със сала си. Оттам видях как още на следващия речен завой измъкнахте сала на брега и задигнахте златото ми. По-късно, след като си отидохте, аз също доплувах до този бряг, но бях загубил толкова много кръв, че не бях в състояние да продължа, и сигурно щях да си умра, ако мистър Райтер не се беше смилил над мен.

– Проклятие! – скръцна със зъби Корнър.

– Значи този подлец е яздил по петите ни! – яростно изфуча Егли.

– Да, наистина тъй направих – заяви Райтер. – Заради Гай Финел, когото застрелях без да искам, вие ме държахте в ръцете си и ме принудихте да стана ваш съучастник. От страх, че ще ме издадете, аз тръгнах с вас, защото и не предполагах, че сте чак толкова лоши хора. Стигнахме до тук, където Гейбарос като стар и опитен гамбусино (Златотърсач. Б. пр.) откри този файндинг-хоул. Решихме да го изпразним по-късно и поехме към Стихи Крийк, където срещнахме Уели и Уотър. Вие забелязахте, че те имаха злато, и тръгнахте по петите им. Исканте да ги ограбите, но Гейбарос и аз ви пречехме. Нарочно започнахте свада с Гейбарос и му пронизахте главата с куршум. А мен нямаше защо да убивате, тъй като разполагахте с подписа и признанието ми, че съм убиец, а в ръцете ви беше и моята полица. Трябваше да правя каквото вие искахте и просто ме изгонихте. Престорих се, че си тръгвам, но тайно поех подир вас, за да се опитам, ако е възможно, да спася Уели. Нямаше как да ви попреча да стреляте по него, но той не умря и след като се добра до брега, аз му предложих помощта си. Той просто гореше от желание да си отмъсти и му обещах съдействието си, защото след извършването на това престъпление ясно разбрах докъде сте паднали, на каква низост сте способни. Сметнах, че ще е глупаво да ви преследвам, понеже и бездруго скоро щяхте пак да дойдете тук. и тъй, ние двамата се изкачихме до тази местност и зачакахме да се появите. Вчера забелязахме една дияра и тръгнахме по нея с надеждата, че е вашата. Натъкнахме се на мистър Хилър, който можа да ни даде доста подробни сведения, защото е бил заедно с Олд Шетърхенд, който също ви преследва. Понеже бе възможно пътем някъде да спрете и да ни видите, малко по-късно се

отклонихме от вашите следи и по обиколен път стигнахме до тук. Нали на времето опознах добре тукашните околности. Още от снощи ви наблюдаваме, подслушвахме ви и знаем всичко. Знаем и защо сте довели тук тези двамата. Ей сега ще се разплатим! Свършено е с вас! Но Шепард се изсмя предизвикателно и отвърна:

– Какво? С нас ли било свършено? Сигурно ще трябва да се откажеш дори само да ни пипнеш с пръст! Нали имам подписа ти!

– Ще ти я взема онази хартийка!

– Ще я вземеш ли? Но нали би трябвало да е у мен, а това съвсем не е така.

– Ами! Все ще я намерим!

– Търси я колкото щеш! Да не съм толкова глупав да нося подобно нещо в джоба си! Всички документи съм запечатал с восък и съм ги поверил в ръцете на един шериф. Не се ли върна в определен срок, той ще ги прочете и лесно можеш да си представиш, че ти, убиецът, никъде няма да можеш да се мернеш повече.

– Проклятие! – извика разочаровано Райтер.

– Да, тъй е! – изсмя се проповедникът. – А сега правете с нас какво-то искате!

Той беше убеден, че изиграният коз ще окаже очакваното от него въздействие. Но ето че се обади Уели:

– Не вярвам на нито една дума от заплахите на този подлец. Не се оставяй да те сплашат, мистър Райтер! Я да видим какво носят със себе си тези типове! На първо място са пушките. На времето моята остана на сала и после бях принуден да карам криво-ляво с едно допотопно пушкало. А Шепард притежава хубава карабина „Ролинг“. Ще я задържа за себе си. Ето я!

Той вдигна оръжието от земята. Това беше вече твърде много за моя добър приятел Еймос Санел. Той прескочи каменния бруствер, зад който се криехме, изтича до него, бързо изтръгна пушката от ръката му и каза:

– Моля, моля, мистър Уели, или както се казвате там, но тази пушка е моя собственост! Шепард я открадна от мен.

Докато изричаше тези думи, той така ръгна проповедника с приклада, че негодникът силно извика. Естествено неочакваното появяване на Санел изненада всички с изключение на Хилър.

– Човече, кой си ти? – попита Уели, изваждайки револвера си. – Тук никой друг не може да ни се бърка. Веднага ми върни пушката, иначе ще те застрелям като куче!

Разбрахме, че е крайно време да се покажем. Измъкнахме се от скривалището си. Щом ни зърнаха, Уели и Райтер незабавно грабнаха пушките си. Винету пристъпи към тях и им заяви:

– Аз съм Винету, вождът на апачите, а ето тук е и Олд Шетърхенд. Тези пленници, които преследваме от много дни, са най-напред наши. После може да ви ги предадем.

Хилър отстъпи няколко крачки назад и ни обърна гръб, в знак че не желае да има нищо общо с нас. Райтер и Уели свалиха пушките си и заоглеждаха апача с нескрито страхопочитание.

Винету продължи:

– Имаме право не само над тези пленници, но и целият файндинг-хоул е наша собственост, защото знаех за него преди бледоликите, които сега предявяват претенции за златото.

След тези думи Хилър побърза отново да се приближи и извика:

– Какво? Искате да ни отнемете златото? Винету знаел за находището по-отдавна от нас? Това може да го каже всеки, който е стоял скрит зад онези камъни и е подслушвал! Аз яздох до тук само защото Райтер и Уели ми обещаха една част от него и за нищо на света нямам намерение да се отказвам от полагащото ми се злато!

– И аз нямам такова намерение – заяви Уели. – Ще защитавам правото си дори и срещу Винету! Ами ти, мистър Райтер?

– И насън не може да ми мине мисълта да отстъпя на когото и да било златото, в чието откриване съм участвал и аз!

– Само така, само така! – извика Корнър и въпреки ремъците, се опита да се изправи. – Вярно, че ни нападнахте и вързахте, но ние лесно можем да се споразумеем, стига само да се съюзим по отношение на файндинг-хоула. Не се оставяйте да ви пратят за зелен хайвер с някакво си по-отдавнашно откриване на находището! Това е лъжа и нищо друго освен лъжа! Тези типове са ни подслушали и са чули каквото сме говорили за хоула, тъй че са запознати с всички подробности. Сега много лесно могат да твърдят, че Винету го знаел от по-рано. Но нали ви е известно колко струват думите на един индианец! Развържете ли ни, ние ще застанем на ваша страна и ще защитаваме нашето и вашето право до последна капка кръв!

Друго не можах да чуя, защото преди всичко вниманието ми бе погълнато от Карпио, който имаше вид на мъртвец и ми се усмихна така, че почувствах как сърцето ми се сви.

– Сафо! – продума той. – Най-после, най-после! Знаех си, че ще дойдеш, но тази история се проточи толкова много. Ако се беше забавил

още, щях да умра.

– Нямахте как да дойда по-рано – отвърнах аз, докато го развързвах. – Но сега всичко ще се оправи. Можеш ли да станеш?

– Да. Подкрепяй ме!

Помогнах му да се изправи, но щом стъпи на краката си, Карпио се видя принуден отново да седне.

– Толкова съм отпаднал – проплака той. – Тези хора се държаха много лошо с мен. Представи си само, искат да се гмуркам в тази ледена вода, за да вадя от дъното злато!

– Чух. Гладен ли си?

– Всъщност би трябвало да изпитвам глад, но съм твърде изтощен, за да го почувствам. Знаеш ли, драги Сафо, ужасно ми е студено. Последната нощ беше ужасна. Много ми се иска да умра.

– Скоро пак ще ти стане топло и ще ти се възвърне куражът и желанието за живот, драги Карпио! А сега ме извини за няколко минути! Положението се изостря и изглежда, ще се стигне до сбиване.

Наистина беше така, както му казах. Докато бях зает с Карпио, Хилър, Райтер и Уели бяха изпаднали в силна възбуда от собствените си приказки и заплашително се бяха изправили срещу апача. В този момент Уели и Хилър дори се приближиха до пленниците и първият от тях предупреди:

– Е, добре! Щом работата е такава, ние ще освободим тези хора, макар че са заслужили смъртно наказание. Те ще застанат на наша страна и тогава ще видим дали ще ви бъде лесно да ни отнемете нашата собственост.

Уели се наведе, за да развърже най-напред Егли, но Винету заповеднически му извика:

– Стой! Нека Уели почака, докато му кажа още няколко думи! Тези пленници са наши. Който се опита да ги освободи, е наш враг и ние ще се отнасяме към него както се полага. А сега прави каквото искаш, но пушките ни също ще проговорят.

Щом чух думите му, аз веднага насочих моята карабина „Хенри“ към негодниците. Петимата шошони приготвиха пушките си за стрелба, а Еймос Санел се прицели със своята „Ролинг“ в Уели. Тогава престъпникът се отдръпна назад и изригна едно проклетие. Винету продължи:

– Не е необходимо вождът на апачите да ви уверява, че никога не изрича лъжи, защото всички са убедени в това. Но все пак той ще докаже, че е знаел за файндинг-хоула преди тези бледолики и че находището е негова собственост. Нека белите почакаат няколко минути! Обаче, ако

някой ме последва, ще го застрелям!

Той се отдалечи по посока на каскадата в онази почти отвесна скала. Всички бяхме извънредно много любопитни да видим по какъв начин щеше да даде обещаното доказателство. След снощния ни разговор аз предполагах, че ще отбие водата на потока. Нали беше споменал, че съответното твърде опростено съоръжение е все още налице.

След около пет минути откъм страната на стръмния склон, откъдето се бяхме изкатерили, доловихме шум на вода като от някой висок водопад. Само секунди по-късно потокът пред нас започна да изтънява и да става все по-плитък, докато най-накрая изобщо престана да тече. Коритото му се изпразни и тъкмо там, където се намирахме, на дъното му се показа дълбока дупка, от която водата нямаше как да се оттече. Скоро Винету се върна, посочи към нея и каза:

– Ето това е файндинг-хоулът, който ми принадлежи. Мога да накарам потока да изчезва. Искат ли бледоликите и други доказателства?

Отначало всички мълчаха. После Уели промърмори:

– Правото на собственост на някакъв си индианец изобщо не ни интересува. Ние сме бели и също открихме файндинг-хоула, тъй че и ние имаме претенции над него и ще защитаваме

правото си.

– Хилър и Райтер на същото мнение ли са? – попита апачът и в очите му се появи особен блясък, който ми беше много добре познат. Не отделих поглед от него, за да мога незабавно да подкрепя действията му.

– Да – отговори Райтер, а Хилър добави:

– Хич не ме е еня какво ще направи една червена кожа и един такъв вдетинен лицемерен богоугоден тип като Олд Шетърхенд. Наричат ме Нана-по и едва ли е необходимо да казвам нещо повече. И аз ще защитавам законното си право до последна капка кръв!

– Уф! Защитавай го!

Действията на Винету бяха по-бързи от думите му. Той замахна със Сребърната карабина и с приклада ѝ повали Хилър. В същия миг моят приклад се стовари върху главата на Уели, а секунда по-късно с един удар апачът просна на земята и Райтер. Ремъци имаше повече от достатъчно, понеже и самите те се бяха запасили, за да обезвредят Корнър и спътниците му. След като свършихме тази работа, ние освободихме стария Лахнер. Попитах го:

– Сега проумя ли най-сетне с какви „приятели“ си се съюзил срещу нас? Тук в този поток щеше да намериш смъртта си. А заедно с живота

си щеше да изгубиш и чека за седемдесет и пет хиляди долара. Е, какво ще кажеш?

Вместо да ми благодари, старият непоправим скъперник ми хвърли един отровен поглед и заяви:

– Аз купих този файндинг-хоул, а вие искате да ми го отнемете. Не желая да те слушам. Веднъж вече стрелях по теб и тъй като пак съм свободен, ще имам готови куршуми за теб, докато не престанеш да ми оспорваш собствеността на това място.

– Нещастник! Как е възможно такъв слабоумен тип като теб, дете не се е отделял от касата си с пари и по съвсем необясним начин се е оставил да го изпързаят тези мошеници, да иска да се мери с нас! Ти си луд!

– Луд ли съм? – кресна ми той. – Ей сега ще видиш дали съм луд, или не!

Той се втурна, за да грабне пушката си от земята, но аз незабавно го настигнах, блъснах го така, че падна, и оставих на Санел пак да го върже.

– Тъй! – казах после. – Щом благодарността ти, че те спасихме, е такава, ние се отказваме от нея и отново ще лежиш вързан. Ти стреля по мен, преднамерено доведе племенника си до тук на сигурна смърт и сега пак се опита да вдигнеш оръжие срещу мен. Това е предостатъчно. Няма да си отмъщаваме, но ще се погрижим, докато се намираме в тази местност, да не можеш да ни навредиш.

Лахнер започна да ни обсипва с хули и проклетия, но ние не му обръщаме внимание. Скоро Хилър, Райтер и Уели дойдоха в съзнание. Несъмнено бяха оставили конете си нейде наблизо. Изпратихме шошоните да ги потърсят. Не след дълго те се върнаха с животните. Бях любопитен да видя какво решение щеше да вземе апачът. На тримата непореклонни в претенциите си съзаклятници той съобщи следното:

– Заплашихте ни с оръжие и смърт. Това ще ви простим. Но хора като вас не бива да остават наблизо и затова ще наредя да ви отведат подалеч заедно с цялото ви имущество. Нищо няма да ви вземем, обаче върнете ли се пак, докато сме на това място, ще бъдете застреляни. Вие ниту никога не се кълне, но думата му има силата на клетва.

Вързахме ги на конете им и на Те-е, опитния съгледвач на шошоните, и на още трима индианци бе възложено да се спуснат заедно с тях до Ню форк. Там негодниците щяха да бъдат освободени и щяха да получат оръжията си. На тръгване Уели ни обсипа с яростни ругатни и ни заплаши с кърваво отмъщение. Райтер млъчеше. Хилър се сбогува с мен

с думите:

– Ето че се запознах с още един богобоязлив човек! Но тези лицемери до един са подлеци. Тук даже набожният Олд Шетърхенд ни измъкна изпод носа законната ни собственост, а за да не можем да се отбраняваме, ни върза с ремъци. Пфу! Завчера с вашата фарисейска религиозност ми се разсърдихте заради приказките ми за мечката. И днес ще повторя: нека някоя гризли да ми изяде мозъка, ако в най-скоро време не ви го върна тъпкано за това мошеничество!

След тази закана той изчезна зад големите каменни блокове. Отново се разделяше с нас, без да научи нито дума от онова, което имах да му казвам. Но сам си беше виновен. Когато посочих с ръка към Карпио и отпратих към Винету ням поглед, в който ясно се четеше въпросът ми, той отсече:

– Конете на тези пленници стоят ей там, при водопада. Нека моят брат ги вземе и с помощта на петия шошон отведе Карпио долу в бивакани. Шошонът ще трябва да се върне, но моят брат може да остане долу.

Отпратих се с шосона към скалната стена. Там видяхме петте коня – дорестия жребец на Корнър, ездитните животни на Пете-е и Яконпи Топа, както и още два великолепни коня на упсароките. Същевременно забелязахме как Винету беше отбил водата. Малко след като изскачаше от скалата, потокът правеше остър завой надясно към стръмно спускащия се скат, по който се бяхме изкачили, и се приближаваше почти на четири метра от ръба на скалата, и то близо до онова място, от което надолу се отваряше процепът, който според думите на апача служеше като корито на отбитата вода. През оставащите споменати четири метра някога е бил прокопан канал, за да се отклони водата до процепа. После отвеждащият ров е бил пак затворен, и то като са препречили напреки три каменни плочи, а разстоянията между тях са запълнили с пръст и по-малки камъни. Ако после е трябвало отново да се отбие потокът, то плочите просто са били отваряни, което обаче е могъл да направи само някой много як човек. След това водата сама е нахлувала в изкуствения канал, със собствената си сила е отнасяла пръстта и се е втурвала надолу в процепа.

Заведохме конете до файндинг-хоул а и качихме Карпио върху дорестия жребец на Корнър. Той беше яздил вече на гърба на това животно. После и ние се метнахме на седлата. Стремях се да бъда винаги редом с Карпио. Шошонът трябваше да води за юздите четвъртия и петия кон. Когато потеглихме, зад нас се разнесоха крясъците на Корнър, Егли и Шепард, като между другото ни наричаха проклети конекрадци.

Пътят ни се спускаше много стръмно надолу и затова не ми беше никак лесно да подкрепям Карпио. Но въпреки всичко той и сега ме увери, че радостта от новата ни среща му била придала нови сили. Така лека-полека най-сетне успяхме здрави и читави да се спуснем до долу. Много ни забави прегазването на потока, минаващ през теснината между скалите. Но после Карпио беше вече на безопасно място. Нямахме нужда да го вдигам от седлото, защото сам слезе от коня и веднага седна на земята. Шошонът спъна конете, за които наоколо имаше достатъчно трева, и едва тогава се върна при Винету.

Най-напред запалих хубав огън и от одеяла направих на моя приятел от юношеските години мека топла постеля. Дрехите ни не бяха мокри, понеже, както предсказа Винету, снегът беше престанал. Най-сетне Карпио почувства глад и аз видях с радост, че храната му се услади. Той ме попита:

– Ами какво стана с двубоя? Ти победи, нали?

– Да, иначе нямаше да съм тук.

– Да, прав си. Аз отидох да взема револвера си, защото бях решил да застрелям Пете-е, в случай че те победи. Но още не бях стигнал до нашата колиба, когато се появиха тези ужасни хора и ме отвлякоха. Забраниха ми да викам. Моят чичо се отнасяше най-зле с мен. Повече не желая нито да го виждам, нито да го чувам. Понякога съм се питал дали наистина ми е роднина. Ако беше такъв, би трябвало да се държи съвсем иначе. Дали и в този случай не е налице някакво объркване, някаква грешка? Има толкова разсеяни свещеници, които изобщо не внимават, когато нанасят имената на хората в църковните книги. Хич няма да се учудя, ако и аз съм станал жертва на подобна грешка. Та нали вече съм свикнал. Впрочем и твоята разсеяност е виновна за отвлечането ми от лагера на кикатсите.

– Защо? – попитах го, като се помъчих да не издам смайването си от неговото твърдение.

– Изобщо не беше нужно да отивам за револвера си, защото съм имал в джоба си такова оръжие. То се оказа твое.

– Нима е възможно?

– Да! Когато се върна от съвещанието, ти ни развърза ремъците. Нашите оръжия лежаха в колибата. Ти затъкна твоите два револвера. Ние седяхме толкова близко един до друг, че се допирахме. И тогава някак си единият от твоите револвери е попаднал в джоба ми. Ако го знаех, щях да остана да гледам двубоя. Както виждаш, и в този случай поради чужда вина попаднах в ръцете на онези кождери. Винаги си бил

склонен към вършене на подобни грешки и недоразумения. Но не го приемай като упрек, защото за нищо на света не бих искал да те огорча. А сега яденето ме измори. Мога ли да поспя?

Настаних го да легне по-удобно. Без да се събуди нито веднъж, той спа, докато следобедът се преполови. Тогава при нас дойде Рост. Беше го изпратил Винету, за да ме смени, в случай че искам да се върна при файндинг-хоула. Естествено така и направих. Горе пред очите ми се разкри гледка, която щеше да ме изненада, ако не бях подготвен от Рост. Апачът и Еймос Санел седяха край находището, а Корнър, Егли и Шепард усърдно се занимаваха с изчерпването на водата от дупката. Тъй като не разполагаха с подходящи съдове, това ставаше с помощта на одеялата. Те ги потапяха във водата и след като добре се наквасеха, ги изваждаха и изцеждаха. Хич не им завиждах за тази работа, която бяха принудени да вършат, защото температурата на потока беше близо до точката на замръзване. Без да продума, Винету ме посрещна с онази своя лека усмивка, която при него заменяше шумното весело настроение. Старият Санел също се подсмивваше доволно и развеселено. Той държеше пушката си в ръка и когато според него работата не вървеше достатъчно бързо, прикладът ѝ ръгваше този или онзи в ребрата, което значително ускоряваше действията им.

Човек лесно може да си представи физиономите на тримата „водочерпци“. Вътрешно те кипяха от безсилна ярост, но не се осмеляваха да кажат нито дума, защото прикладът на Санел ги беше вече поучил, че всеки невъздържан изблик на чувства води до твърде болезнени последствия. Затова цялата работа вървеше с такова безропотно усърдие, което можеше само да ни радва. На отсрещната страна на хоула шошонът надзираваше стария Лахнер, който за мое тайно удоволствие също бе принуден да участва в това похвално дело. Той изгребваше водата с голямата си шапка, и то с такова старание, по което можеше да се заключи, че индианецът притежаваше някаква особено голяма дарба да поощрява към труд мързеливи работници.

Дупката беше доста дълбока и широка и макар че четири чифта ръце работеха толкова чевръсто и неуморно, нивото на водата спадаше бавно. Винету ни увери, че сигурно ще изминат два дни, докато се покаже дъното. Когато водата не можеше вече да бъде достигана с ръце, наложи се да вържат одеялата с ремъци и с тяхна помощ да ги спускат и изтеглят нагоре, което естествено забавяше работата.

Привечер се върна Те-е заедно със своите шошони и ни съобщи, че бледоликите незабавно продължили да яздят по пътя си, но това,

разбира се, не можеше да ни заблуди. После дойде време да преустановим изпраждането на дупката. Индианците взеха да носят оръжията на пленниците, на които завързахме очите. Всеки от тях бе поведен от един индианец към бивака ни, а това ни отне доста време. В котловината им дадохме храна, а после им разрешихме да легнат вързани и да спят, обаче без да махнем кърпите от очите им. Не биваше да узнаят къде се намират. През нощта при тях остана един пост. На следващото утро ги заведохме до горе, за да продължат работата. Използвахме същия начин, по който ги бяхме свалили до лагера. Времето се беше променило. Духаше силен, пронизващ вятър и свиреше между скалите. Винету стана много замислен и сериозен. По обед той извика Те-е при себе си и му каза:

– Конете трябва да се отведат оттук, но едва утре рано сутринта. А сега нека моят брат вземе още един воин и двамата да отидат до Па Варе, за да проверят колко хранителни запаси има. Необходимо ни е да го знаем, в случай че се наложи да потърсим там убежище.

Без да възрази каквото и да било, съгледвачът избра един от шошоните и двамата се отдалечиха.

Този ден нашите недоброволни работници зъзнаха толкова силно, че старанието им се удвои, само и само малко да се постопят. Привечер се повтори странната „разходка“ до бивака ни. През нощта Те-е се върна и ни съобщи, че в Па Варе петима души можели да останат около месец, но не и по-дълго, освен ако не се предложил някой случай да убият дивеч. Самият той открил следи от мечка. Вероятно било наоколо да се намират и други животни, които са закъснели да напуснат високите планини.

– Нека моят червенокож брат си почине до настъпването на утрото и после да потегли с конете. Само че след шест дни ще трябва пак да дойде тук, ако междувременно зимата все още не е настъпила. Но ако тя ни връхлети, нека тогава Ават Ния изчака, докато снегът улегне и се втвърди, и едва след това да ви изпрати със снегоходки, за да ни вземете.

Много ми се искаше да поверя Карпио на индианците, ала той бе твърде слаб за такава напрегната езда и освен това не искаше и да чуе да се раздели с нас. В ранни зори шошоните поеха на път заедно с всичките коне, за които бе крайно време да се махнат оттук, защото вече нямаша никаква храна. И така останахме с четиримата пленници. Тъй като Шарана не влизаше в сметката, бяхме четирима на четирима.

Този ден приключихме с изчерпването на водата. Стигнахме до

дъното на хоула, което, както изглеждаше, бе покрито с речен чакъл и тинест нанос, които заедно образуваха тъмна маса, подобна на гъста каша. За да я извадим, започнахме да спускаме на смени нашите любезни работници. Едно нарязано одеяло ни послужи като транспортно средство за споменатата каша. Очаквахме първата проба с огромно напрежение. Единствено Винету остана напълно спокоен. А тя имаше вид на дребен чакъл, примесен с кал и тиня, но бе много тежка. Докато апачът остана при хоула, ние отидохме до потока, за да отмием калта. Щом това стана, видяхме, че лъснаха късчета чисто злато с големина от грахово зърно до ломбардски лешник. Тази гледка ме зарадва, но запазих пълно спокойствие. Но не беше така със Санел и особено с Рост. Бившият оберкелнер изпадна в такова възбудено състояние, че положих големи усилия да го накарам поне да мълчи. Негодниците изобщо не биваше да научат стойността на находката ни. Те си мислеха, че истинският златен пласт се намира по-надълбоко и че в тинята, която вадеха, имаше само по някоя и друга незначителна мостра. Оставихме ги да се самозалъгват и продължихме да изсипваме всичко в коритото на потока под голямата дупка. А те заработиха вече, кажи-речи, доброволно и с удвоено усърдие. Беше ги хванала златната треска. Ето как до настъпването на вечерта извадихме значително количество от калната златоносна маса и се завърнахме в бивака си много доволни.

През целия ден бе валял слаб сняг, без да спре, и докъдето ни стигаше погледът, планините бяха побелели. На следващото утро не се виждаше нито една-единствена снежинка, обаче ниско долу под нас като че бе разпростряна дебела пухеста завивка от бял памук.

– Уф; – обади се Винету. – Зимата е дошла! Там долу продължава да вали такъв сняг, че всичко остава скрито от погледите ни. Трябва да побързаме, иначе ще ни е невъзможно да се доберем до Па Варе.

И този ден златната треска не остави мъжете на мира. Четиримата пленници работеха без прекъсване, макар че, кажи-речи, се бяха вцепенили от студ. Карпио бе останал в бивака съвсем сам. На следващото утро бяха работили само два часа, когато изведнъж Корнър, който в момента се намираше в дупката, каза, че речният чакъл и тинята се били изчерпали и се показвал главният пласт, а той бил значително по-твърд от предишния. Извадихме го от дупката и на негово място с помощта на едно ласо спуснахме Винету. Когато той се изкачи пак горе, лицето му бе съвсем безизразно. Вързахме пленниците и ги оставихме легнали на земята на известно разстояние от потока, за да не могат да наблюдават какво правим в неговото корито. После Винету извика Санел да му

помага и двамата се отдалечиха.

Позодирах, че имаше намерение да върне водата в старото ѝ корито и наистина видях, че не съм се излъгал. След по-малко от десетина минути тя пак потече, макар и отначало доста слабо. Дупката започна да се пълни. Щом пленниците видяха това, нададоха силни викове. Постепенно струята се засилваше. Когато дупката преля, водата потече през натрупаната в празното корито кална маса. Ние стояхме наблизко и гледахме. Шепнешком Винету ни каза да кротуваме и да мълчим, за да не издадем какво ще видим. Водата отнесе калта и тинята, а тежкият метал остана на дъното. Така потокът ни отне трудната работа по промиването на златото. Тъй бе пожелал Винету. След около половин час всичко излишно беше отмито и на разстояние от три метра дъното на потока се покри със злато, което примамливо блестеше. Необходимо бе само пак да отбием водата, за да приберем чистия добив от файндинг-хоула.

Винету му обърна гръб и привидно разочарован и навъсен, каза достатъчно високо, за да го чуят и пленниците:

– Уф! В тази дупка няма нищо. Още днес си тръгваме! Той, който никога не изричаше някоя неистина, и този път не излъга. В дупката действително нямаше нищо, защото всичкото злато лежеше недалеч от нея на дъното на потока.

– Да не сте полудели? – извика Корнър. – Трепахме се като грешни дяволи и сега, когато стигнахме до истинския златоносен пласт, да преустановим работа и да си вървим?!

Винету се приближи до него, спря се, замислено го погледна право в очите и попита:

– Ами ако бяхме намерили злато, щяхме ли да ви дадем от него? Не! Зимата е вече тук! Тръгваме си, за да избегнем смъртта или от глад, или от измръзване. Ще ви вземем с нас, за да ви спасим.

– Не. Не искаме! Остави ни тук! Върнете ни оръжията и ни обяснете как отбивате водата на потока.

– Наистина ли имате такова желание? Но тук ще загинете.

– Няма, няма, оставаме! – извикаха и четиримата в един глас.

– Уф! Заслужавате да умрете, но не ние ще сме вашите съдии. Нека великият справедлив Маниту ви накаже! Утре сутринта ще ви освободим и ще станете собственици на файндинг-хоула. Да бъде вашата воля! Ако това доведе до гибелта ви, сами ще сте си виновни. А сега елате с нас в лагера! Този път ще видите къде се намира. Няма да ви завързваме очите.

С каква радост тръгнаха те надолу за последен път като наши

пленници! Тайно в себе си сигурно ни се надсмиваха за нашата мнима глупост. В котловината ги вързахме и пак им закрихме очите с кърпи. Старият Санел, на когото можехме да имаме пълно доверие, остана при тях и Карпио. А ние, другите трима, взехме няколко одеяла и пак поехме към файндинг-хоула. Там отново отклонихме водата и събрахме нъгитсите в одеялата. Златото бе толкова много, че и тримата с мъка носехме товарите си. После се отправихме към лагера, без да връщаме водата в коритото на потока. В бивака не развързахме одеялата, защото все още Карпио не биваше да вижда златото. Сигурно в радостта си щеше да издаде всичко на пленниците. След това Винету повика Санел и двамата се спуснаха далеч надолу, за да потърсят подходящ дървен материал за направата на индианска шейна.

Трябва да отбележа още, че този ден имаше доста силен снеговалеж, но нямаше вятър. Двамата се върнаха едва късно вечерта. Бяха намерили каквото бяха търсили и малко по-нататък пред скалите стоеше вече готовата шейна. Легнахме да спим, но до сутринта се сменяхме да стоим на пост. Първо закусихме, а после изнесохме от котловината всичко, което беше наше, и го натоварихме върху леката, но изкусно изработена шейна, чиито отделни части бяха свързани само с ремъци. Когато ни остана само още да вземем Карпио, ние отново влязохме между скалите и Винету се обърна към пленниците:

– Винету, вождът на апачите, ще удържи на думата си. Ние напускаме това място. Ще ви развържем. Ей там има месо за два дни. Ще вземем оръжията ви с нас на известно разстояние, за да не можете да стреляте по нас. След един час елате да си ги вземете. Изкачите ли се после до файндинг-хоула, ще видите, че коритото е празно и сами ще разберете как се отбива и връща водата. Нека Маниту реши какво ще става по-нататък с вас! Хау!

Санел развърза ремъците на пленниците и каза на Шепард:

– Този път се отърва леко, негоднико! Но паднеш ли ми още веднъж в ръцете, ще си разчистя сметките с теб, мизерен крадец на пушки такъв! Ще ти подаря пушкалото, което носех досега, а ще взема моята „Ролинг“. Мешърс, пожелавам ви успех с вашия файндинг-хоул!

За да не се измокри Карпио, ние го изнесохме на ръце и го сложихме на шейната пред пълните със злато вързопи. Загърнахме го добре в одеяла. След това бавно започнахме да се спускаме по стръмния планински склон. Когато измина около четвърт час, оставихме оръжията на бившите си пленници върху една открита скала и продължихме пътя си, предоставяйки престъпниците на Божието наказание. Естествено

Карпио не пророни нито сълза заради раздялата с „любимия“ си чичо.

Колкото по-надолу слизахме, толкова по-дебела ставаше снежната покривка. Макар че избирахме най-плитките места, често си проправяхме път с голяма мъка. Когато стигнахме границата, откъдето започваха горите, заваля толкова гъст сняг, че можехме да виждаме едва на десетина крачки пред себе си, но поне не беше толкова студено, както горе по голите скалисти височини. Тъй като това бе единственият път, а Уели, Хилър и Райтер също бяха тръгнали по него, трябваше много да внимаваме да не се натъкнем на тях, в случай че ни бяха поставили засада, за да ни отнемат златото.

Впрочем, никак не беше изключено съвсем скоро и бившите ни пленници да започнат да ни преследват. Ние не си бяхме губили времето да събираме и най-дребните златни зрънца. А когато негодниците отидеха при потока, където бяхме отмивали калта и тинята, те сигурно щяха да видят блещукащото злато в коритото му и нямаше как да не разберат, че сме изпразнили хоула. Тогава бе съвсем близко до ума да решат да тръгнат по петите ни, още повече че престоят горе с всеки изминал ден ставаше все по-опасен. И така, трябваше да си отваряме очите на четири, защото на всичко отгоре и шейната ни оставяше ясна дияра.

Положението със снега ставаше все по-тежко. Често затъвахме в преспи до гърдите и се налагаше със собствените си тела да проправяме пъртина за шейната. Това непрекъснато ни бавеше и изтощаваше толкова много, че ние, иначе неуморимите уестмани, час по час трябваше да си почиваме. Там, където бе възможно, Рост също сядаше в шейната, теглена от мен и Санел, докато Винету вървеше най-отпред и ни отваряше път в снега.

Когато през следобед стигнахме до долината на Ню форк, снегът стана толкова дълбок, че всяко преминаване изглеждаше невъзможно. Но Винету ни успокои със забележката, че до Па Варе не било вече далеч. След като вървахме още около час на север без какъвто и да било път, ние свърнахме надясно в тясна странична долина, по която изминахме близо километър и точно тогава тя изненадващо свърши. Отляво и отдясно се издигаха стръмни високи скали, а пред нас започваше покрит с рядка гора полегат склон, който сякаш стигаше до небето. Поехме нагоре по него.

Колко пот изтече от нас! Аз теглех шейната, а с пъшкане и охкане Рост и Санел бутаха отзад. Струваше ни се, че дребният лек Карпио тежи поне петстотин килограма, а на всичко отгоре, докато от нас тримата се вдигаше пара като от тенджери с кипяща вода, в своята затрогваща

наивност Шарана любезно подкани някогашния келнер:

– Господин Рост, както чувам, това изкачване ви създава големи трудности. Няма ли да е по-добре, ако се качите при мен на шейната?

Необходим ни беше един безкрайно дълъг час, за да се доберем до горе. Все още не бяхме стигнали до самия хребет, когато нейде зад него се разнесоха два изстрела. Винету беше избързал напред. И за да не се разтревожим за него, той ни извика отгоре:

– Мгце, аки бегостале-бистшо – месо, два лоса! Каква рядкост тук толкова високо и по това годишно време! Какъв късмет за нас! Ако беше застрелял два лоса, значи щяхме да имаме много месо!

Най-сетне се добрахме до хребета. Когато спряхме, за да си поемем първо дъх, разкрилата се гледка изтръгна от нас радостни възгласи, издаващи безкрайното ни удивление.

Там, където бяхме застанали, на места снегът бе достигнал до човешки бой, но пред нас и под нас не се забелязваше и следа от зимата. Там всичко беше зелено. Представете си един много дълбок и продълговат кратер, към който всъщност няма никакъв вход и чиито стени от три страни са почти отвесни, а само четвъртата се спуска доста полегато. Половината от дъното на този кратер се заемаше от езерото, чиято вода бе толкова топла, че на човек му се струваше, сякаш вижда как под легналите над него изпарения то ври и кипи. Тази топлина се издига нагоре, стопява през зимата снега почти до горе и дава живот на богата вечнозелена растителност, която помага на дивеча да изкара там студеното годишно време и го предпазва от измиране. Това беше Па Варе, „Горещата вода“. Ето защо не беше никак чудно, че и през зимата се срещаха лосове. Видяхме ги да лежат малко встрани от нас. Бяха два мъжкаря. Особено през това годишно време лосът обича да се движи на стада, защото така му е по-лесно да си проправя път в дълбокия сняг. Двата изстрела на Винету бяха направо майсторски. Засага той остави животните където си бяха и започна да се спуска към езерото. Ние го последвахме с шейната.

Щом стигнахме долу, той се насочи право към почти отвесната каменна стена, обрасла с гъст бръшлян, и спря при нея, за да ни изчака. Когато и ние се озовахме там, той разтвори бръшляна точно на едно място, където изглеждаше най-гъст, и изчезна зад него. Последвах го и забелязах, че зад растителната завеса висяха две еленови кожи, които можеха да се отмятат настрана. Така и направих. После пристъпих в една доста голяма пещера, където през бръшляна и кожата навлизаше слаба светлина. Съвсем скоро очите свикваха с този сумрак. Тук с помощта

на най-обикновени каменни стени без никакъв свързващ материал естествената вдлъбнатина в скалите бе превърната в горе-долу удобно жилище. Лека-полека отвън бръшлянтъ беше покрил всичко и бе направил това скривалище незабележимо за човешкото око. Вътре се бяха самозасадили някакви непонасящи светлината растения, които придаваха живот на безжизнените камънци.

Жилището се състоеше от три помещения – от предното, където влязохме най-напред, от едно средно, което беше още по-голямо и трябваше допълнително да бъде осветявано, и от най-задното, което имаше температура на зимник и се използваше като склад за провизиите. Това бе спасителното място за шошоните, в случай че някои техни воители по време на обичайния им есенен лов бъдеха изненадани високо в планините от зимата и се видеха принудени да потърсят тук закрила от убийствения студ.

В пещерата имаше колкото щещ кожи заедно с козината, както и фино шавени кожи, служещи за седене и спане. Имаше и огнище с индиански глинени съдове, лампи също от глина, които горяха с животинска мазнина, свещи от еленова лой, подпалки за огън, сушено месо, купчини дървета за поддържане на огъня в продължение на дълги седмици – накратко казано, тук се намиреше доста богат избор на различни неща, които можеше да използва през зимата всеки отшелник по неволя. Видях също и тикви, както и два кожени чувала, пълни със сушен фасул. Към всичко това се прибавяха лук, репи и други зеленчуци, които подобно на фасула и тиквите са били садени отвън край топлото езеро, а през есента е била събрана цялата реколта. Именно тези запаси беше имал предвид Винету, когато бе изпратил съгледвача Те-е да дойде до тук, за да провери за колко време ще стигнат провизиите.

Когато повиках да влязат и моите спътници, те се смаяха немалко да видят това удобно убежище сред мъртвата снежна пустош. Понеже дрехите ни се бяха измокрили, най-напред запалихме голям огън, чийто дим излизаше нагоре през естествен комин в скалите. После пригответе на нашия Карпио топла постеля. Пътуването го беше изтощило извънредно много.

През последните часове снегът бе престанал да вали, тъй че не беше засипал следите ни. Те си личаха толкова ясно, че веднъж натъкнал се на тях, даже и слепец щеше да стигне до убежището ни. И така, налагаше се поне до следващия снеговалеж да избягваме всичко, което можеше да издаде присъствието ни. Разглобихме шейната, внесохме частите ѝ в пещерата и ги нахвърляхме върху купчината с дърва за огрев.

После трябваше да се занимаем с двата лоса. Единият от тях бе много едър екземпляр, над два метра на дължина и също толкова висок при ро-гата. Сигурно тежеше над четиристотин килограма. Другият беше по-малък. Невъзможно бе да се справим с тях до вечерта, а накрая и да скрием останките. И тъй, завлякохме каквото можахме долу в склада за провизии, а по неволя другото остана да лежи там, където си беше.

Малко преди да се смрачи, Винету се изкачи горе на хребета, откъдето се бяхме спуснали, за да хвърли един поглед към останените от нас следи. Когато се върна, той ни съобщи следното:

– Бледоликите са тук. Лагеруват от другата страна в подножието на височината, която изкачихме. За да се стоплят, са запалили голям огън. Днес не им е останало време, но утре сигурно ще се спуснат тук при езерото.

Впрочем ние и в момента не се намирахме сами в Па Варе.

Имахме гости, и то твърде забележителни гости. Вечерта Винету беше излязъл още веднъж навън, за да се огледа наоколо, и ни каза, че на връщане чул силен шум от трошене на кости. Несъмнено при останките от лосовете бяха дошли мечки. Много ни се искаше да се промъкнем до тях, обаче при съществуващите обстоятелства това щеше да е голяма грешка, понеже гризли като нищо можеше да стане наш съюзник.

Тази нощ спяхме като царе. Най-продължително спа Шарана, чиято умора и отпадналост се дължаха на заболяването му. Когато на сутринта предпазливо надзърнахме навън, забелязахме, че нашите противници са били по-ранобудни от нас. Те се намираха вече тук, в котловината на Горещата вода, и бавно обикаляха навсякъде, за да ни открият. Един Винету веднага щеше да намери следите ни, но тези хора многократно преминаха покрай скривалището ни, без да подозират колко близо са до нас. Откриха и останките от лосовете. Видяха натрошените кости и предположиха, че дивечът е бил убит от мечки. Тъй като нямаше друг път, по който човек можеше да излезе от кратера, те не бяха в състояние да си обяснят изчезването ни, но от силните им подвиквания ставаше ясно, че тук извънредно много им харесваше. За спасяването на собствения си живот те бяха принудени да намерят някакво място, което щеше да им предложи защита срещу негодите на времето, а за тази цел едва ли имаше нещо по-подходящо от Па Варе. След като напразно претърсиха цялата котловина, те се събраха на кратко съвещание. После започнаха да се оглеждат за такова място, което поне донякъде да задоволява нуждите им. Почти срещу нас, от другата страна на езерото, от скалите изскачаше напред широка каменна плоча, доста приличаща на покрив,

под която земята беше суха. Точно там започнаха строят. Натрупаха камъни, за да издигнат от двете страни стени, чиито отвори и цепнатини запълниха с мъх и пръст. Привечер приключиха с тази работа и вече разполагаха с подслон, който беше отворен отпред, но те използваха следващия ден, за да затворят с каменен зид и тази страна, а когато и това стана, противниците ни имаха вече едно сравнително удобно убежище за през цялата зима – разбира се, при условие, че успеха толкова дълго да се изхранят с лов.

Трябва да отбележа, че си имахме работа и с двете противникови групи. Както узнахме по-късно, за да заблудят шошоните, Уели и спътниците му само привидно се отдалечили по своя път. А после се върнали, за да ни изненадат и пленят. Нямали намерение да ни убиват, но искали да ни вземат златото, над което според тяхното мнение имали поголеми права. След като сме си тръгнали, Корнър се изкачил до файндинг-хоула, веднага открил следите от златото в коритото на потока и лесно отгатнал всичко останало. Заедно с бандата си той незабавно започнал да ни преследва. Това не му било никак трудно, понеже нашата диря била съвсем ясна. Долу край Ню форк двете групи се срещнали и постигнали споразумение на първо време да забравят личната вражда и да обединят силите си срещу нас. И ето че вече седяха отвъд Горещата вода в каменното си убежище и си блъскаха главите къде ли сме изчезнали. Сега-засега нямаше защо да му мислят за храна, защото едната група все още разполагаше с конете си, които в случай на крайна нужда можеха да заколят.

Издържахме цяла седмица, без да излизаме от скривалището си, но после решихме да не се държим повече като пленници. Едно ранно утро взех Мечкоубиеца в ръка и излязох навън. В първите мигове появяването ни предизвика безмълвно смайване в нашите противници, но после те се оживиха, разтичаха се насам-натам и от другата страна на езерото закрепяха към нас най-безсмислени и глупави закани. Винету сложи длани около устата си и им извика, че разделителната граница между тях и нас преминава през средата на езерото. Който я премине по суша или вода, ще бъде застрелян.

От този момент нататък пред тяхното каменно убежище през цялата нощ винаги гореше огън, за да не би да успеем незабелязано да се промъкнем до тях. Впрочем ежедневно и ние, и те правехме разходки – всеки в своята половина, – без да си пречим или заплашваме. Те си мислеха, че ще могат да ни уморят от глад, защото нямаша представа нито с какво скривалище разполагахме, нито с какви провизии.

Тъй се нижеха ден подир ден и седмица подир седмица. Вече беше декември и лека-полека Коледа приближаваше. Решихме да отпразнуваме този ден с коледно дърво и горящи свещички, както се правеше в Германия. От заварените в пещерата свещи бяхме изразходвали много малко, защото горяхме предимно лосовата лой. Ще спомена, че отсреща, отвъд езерото, бе заклан вече вторият кон, а през нощта мечката бродеше из котловината и я правеше опасна. Изглежда, тя не желаше да напусне своята намираща се наблизко отшелническа бърлога, защото се надяваше да си похапне човешко месо. Отсреща често стреляха по нея, ала безрезултатно. При нас тя не идваше.

Понякога от околните височини падаха големи снежни лавини. Високо горе над убежището на нашите врагове бяха надвиснали такива огромни и тежки бели маси, че на мен и през ум нямаше да ми мине да остана в каменния им подслон и четвърт час. Те обаче, изглежда, нищо не подозираха за заплашващата ги опасност.

Три дни преди настъпването на празника ние двамата с Рост се изкачихме до снежната граница, за да отрежем едно младо елхово дръвче. Докато се катерехме, забелязахме, че отсреща бяха заклали вече и третия кон. Ами какво ли щяха да правят после, след като изядяха месото и на това последно животно? Бяхме видели, че слагат кокалите на конете между дърветата, за да подмамят хищника. Но мечката бе достатъчно умна да не ги троши и яде на място и така да се издаде с вдигнатия от нея шум, а тайно ги отмъкваше далеч настрана. Но изглежда я измъчваше глад, защото от известно време беше започнала да наобикаля и да души и около нас. Ние я оставихме на мира, защото по-късно пак нямаше да ни избяга, тъй като леговището ѝ вероятно бе наблизко. Както си личеше, този съвсем бодър мечок сега-засега изобщо не мислеше за зимен сън.

Този ден го запълнихме и с едно друго занимание. Издялкахме поставки за свещите и изработихме различни украшения за коледното дърво от онова, което ни предлагаше това затънтено и диво място. Никой не им се радваше повече от Карпио. Страшно много му се искаше да ни помага, ала беше твърде слаб. От първите дни на декември той все по-бързо губеше сили. Сигурно беше, че ще умре. Изобщо не мога да ви опиша каква мъка изпитвах за него. Дали разбираше колко близо бе неговият край? Не говореше по този въпрос. Той непрестанно беше в благо и дружелюбно настроение и изглежда, се стремеше още повече да ми покаже привързаността и обичта си. Вечерта на този двайсет и втори декември, когато той нямаше възможност да ни чуе, Винету се обърна към мен:

– Помниш ли още какво ти казах за него долу край Медисин Боу Ривър? Това време вече дойде – земята на Дивия запад ще се смили над него и ще го посрещне с добре дошъл. Тук, в Па Варе, ще приготвим последното му ложе. Хау!

Тази вечер ми се падна пръв да заста на пост. След като другите си легнаха да спят, Карпио ме попита какво е времето навън. Казах му, че не вали сняг, а се вижда чудно хубаво светло звездно небе. Тогава той ме помоли да го изнеса пред входа, защото много искал да погледне звездите. Изпълних желанието му. Завит в одеяла, Карпио полуседеше, полулежеше, безсилно отпуснат в ръцете ми. Отправил поглед към небето, той дълго не продума. После посегна към ръката ми, хвана я и каза:

– Слушай, драги Сафо, ако някога имаш син, не го принуждавай да стане нещо, което той не иска да стане! Това е толкова ужасно, толкова ужасно! Така бе погребана младостта ми и целият ми живот се превърна в ад. Но никого не обвинявам, защото сега съм радостен, че най-после всичко свърши.

– Драги Карпио, как можеш да говориш, че всичко е свършило? Ти ще оздравееш и ще живееш още дълги години.

– Мълчи! Ти знаеш не по-зле от мен, че ми остават най-много още два-три дена. Отдавна го прочетох по лицето ти. Сега очите ти излъчват двойно по-голяма обич към мен. Знаеш ли, всъщност аз живях само когато бях при теб и затова съм щастлив, че ще мога и да умра при теб. Понякога си малко разсеян, забравяш туй-онуй, но си единственият човек, който истински ме е обичал. Няма да го забравя. Ти знаеш, че сигурно ще умра, нали? Не ме лъжи! Бъди мой добър приятел и сега, когато си отивам от този свят! Аз умирам, нали?

– Да.

– Благодаря ти. Знаеш ли, смъртта не е чак толкова страшна, както си мислят мнозина. Казвам ти „сбогом“ толкова щастлив и след време ще те посрещна и поздравя блажен в отвъдния свят. Слушай, Сафо, не плачи! Бъди така добър и не плачи!

– Но аз не плача, драги Карпио.

– Ами! Върху лицето ми падна една топла сълза. Тя е само твоя. Няма да я изтрия, а ще я отнеса със себе си и ще я покажа на всеблагия Бог, за да види, че на земята все още има истински приятели и добри хора. Но все пак не ми се иска да си отида, преди да е дошъл този свят ден Рождество Христово. Нека запалим свещите на коледната елха! Колко хубаво ще е, ако тяхната светлина ми озарява пътя към небето!...

Спомням си елхата при Францел във фалкенау и твоето стихотворение. Още го знам наизуст. Иска ми се пак да го кажа, както го декламирах пред онези клетки хорица, и пак така пред коледното дърво! Сафо, помози ми заедно с мен, дано нашият Господ Бог ме остави жив до Рождество!

Той склочи ръце между моите длани и двамата започнахме безмълвно да се молим. Измина доста време, но той не помръдваше. Усещах тихото му дишане. Докато смирено се молеше, Карпио беше заспал. Седях така с часове неподвижно, за да не го събудя. Мина полунощ. Звездите ми показаха, че се нижеха час след час и ето че изведнъж някъде отсреща, откъм другата страна на езерото, се разнесе страхотен тътен, някакъв трясък, идващ сякаш от гърлата на оръдия. После пак всичко утихна. Шумът събуди Карпио. Винету, Санел и Рост изскочиха навън.

– Пак падна сняг от височините. Очевидно бе огромна маса – каза апачът. – Къде беше?

– Изглежда, отсреща, при каменния подслон на противниците ни – отвърнах му аз.

Няколко минути стояхме внимателно заслушани. Не чухме никакъв вик за помощ. Може би все пак лавината бе паднала встрани от заслона.

– Те искат да ни убият. Сега са притихнали – каза Винету.

– През нощта няма да отидем при тях. Ще изчакаме да се развидели. По положението на звездите разбирам, че моят брат Шарли е стоял на пост по-дълго от необходимото. Сега е мой ред, нека той влезе вътре!

– Моля те, остави ме тук с Карпио. Той го желае – отвърнах аз.

Тримата се прибраха в жилището и отново останах сам с Карпио. Той беше затворил очи и започна да диша тежко, сякаш сънуваше някакъв лош сън. Не след дълго клепачите му изведнъж се отвориха и някак припряно ме попита:

– Сафо, ще ми направиш ли една услуга?

– Да.

– Сигурно ще ми се смееш, но съвсем ясно го видях, както си лежах със затворени очи. Каменното убежище отсреща е затрупано. Няколко души са убити. Там е мечката и един от останалите живи не смее да вика за помощ от страх да не го нападне. Иди отвъд езерото и го спаси! Ще го направиш ли?

– Да.

Изобщо не се изсмях. В тона му имаше нещо завладяващо и повелително. Както казват, имало случаи, когато умиращи хора са придобивали ясновидски способности. Внесох го вътре. Другите все още не бяха

заспали. Накарахме Рост да остане при Карпио. Винету и Санел извиха готовност да дойдат с мен.

Звездите осветяваха пътя ни. Огнът, който непрекъснато поддържаха отсреща, беше угаснал. Тръгнахме да заобикаляме северната част на езерото, придържайки се близо до скалите, защото там трудно можеха да ни забележат. Насреща светлееше огромна снежна маса, която се бе срутила отгоре заедно с тежки отломки от скалите и както най-последно успяхме да различим, убежището на враговете ни бе изцяло затрупано. Дотук Карпио ми беше казал истината.

По едно време дочух шум от трошене на кости. Сигурно това беше нашата гризли. Предпазливо се промъкнахме още по-напред. В края на лавината видяхме на фона на белия сняг да се откроява тъмният силует на мечката, която дърпаше насам-на-там някакъв предмет и шумно дъвчеше. Дали не разкъсваше човешки труп? Изправихме се и закрачихме към нея. Тя ни видя и веднага се изправи на задните си крака. Разнесоха се три изстрела. Единият беше мой, другите два на Винету. Гризли се извъртя настрани, падна на земята, преобърна се веднъж и остана да лежи неподвижно.

– Мъртва ли е? – попита наблизко предрезгавял от ужас глас. – Мешърс, измъкнете ме! Моля ви в името на Бога!

Предпазливо се приближихме до мечката. Беше мъртва. Само три крачки разделяха две стърчащи изпод снега и каменните отломки човешки тела. От едното се виждаше главата, а от другото само гърдите, тъй като главата липсваше. Тя беше смазана и изядена от гризли. Все още живият човек беше Хилър. Той дори не беше ранен, понеже мекият сняг го беше запазил невредим, обаче тежки късове от скалата му пречеха да се измъкне. Убитият от мечката беше Егли. Отърколихме най-големия камък настрани и изправихме Хилър на крака.

– Слава Богу! – с мъка промълви той. – Никога... никога няма да забравя какво направихте за мен! Не съм страхливец, но през този половин час ми се стори, че изживях смъртния страх на цяло столетие. С Егли стояхме на пост пред нашия заслон. И ето че ненадейно падна лавината и ни затрупа. Не съвсем, но нямаше как да се измъкнем, защото камъните бяха твърде тежки. И тогава дойде мечката. Цяла вечност избира кого да изяде от двамата ни. Душеше ту Егли, ту мен. Усещах горещия й зловонен дъх. Най-сетне реши да започне с него. Между страшните й зъби черепът му изпраща и стана на каша. Гризли винаги си избира най-напред мозъка. Но аз все още не бях спасен. Всеки миг можеше да се насочи към мен. Беше ужасно, толкова страшно, че изобщо не мога да го

опиша! Тогава дойдохте вие, мешърс, и аз бях спасен. Слава Богу!

– На кого благодариш? – попитах аз. – На Бог ли? Нали, доколкото си спомням, вярата в Бога беше детинщина?!

– Мълчи! Моля те в името на Бога! В най-страхотната вечност, която изживях между живота и смъртта, аз ясно разбрах какво престъпление, какъв грях съм извършил. Спасете затрупаните хора в заслона! Няма да мога да ви помогна, защото цялото ми тяло трепери.

Той седна на земята и закри лицето си с длани. Както можеше да се предположи, снежната и каменна лавина се беше стоварила и върху издадената от скалата широка плоча, образуваща покрива на заслона, която, разбира се, се беше срутила. Изпод снега и развалините на каменното убежище дочухме глухи сподавени викове. Започнахме да разчистваме каквото ни беше по силите, за да се доберем до все още запазената част на помещението, където несъмнено се намираха оцелелите хора. Тази работа бе не само изморителна, но и опасна, защото още беше нощ и ту тук, ту там продължаваха да падат камъни. Ала призори все пак успяхме да си проправим път към вътрешността. От известно време и Хилър ни помагаше.

Първият, който излезе, беше старият Лахнер. Щом видя кой го е освободил, той не каза нито дума. В неговите очи ние бяхме хора, които не заслужават никакви благодарности. После изпълзяха Райтер и Уели. И те бяха здрави и читави. Изглежда, бяха забравили всяка вражда и ни стиснаха ръцете. Тогава отвътре долетяха сърцераздирателни вопли и стенания, но беше извънредно рисковано в такава тъмница да се опитаме да пропълзим до мястото, откъдето идваха. Изпратих Санел да отиде до нашето жилище и да донесе няколко борини. След като ги донесе, запалих една от тях и се промъкнах в отвора.

Най-напред видях Корнър. Беше мъртъв. Острият ръб на една отломка от скала бе смазала гърдите му и се бе отърколила настрани, поради което трупът му изобщо не беше затрупан. За всеки случай претърсих джобовете му и между някои предмети без особено значение намерих две депозитни разписки. Прибрах ги, защото бяха издадени за суми, получени от престъпниците при продажбата на златото, ограбено от Уотър и Уели. Продължих да пълзя по-нататък, докато най-сетне се добрах до стенещия човек. Беше проповедникът, който бе получил толкова тежки наранявания, че беше немислимо да бъде спасен. Макар че стенеше, той беше в безсъзнание. И през ум не ми мина да го щадя. Разтърсих го, защото исках да му задам един въпрос. От доста време в мен се бе породила една мисъл и исках да се уверя дали съм на прав път. Той

дойде в полусъзнание и неразбиращо втренчи поглед в мен.

– Шепард, ти застреля Гай Финел, нали? – подвикнах му аз.

– Финел? Глупак, а защо искаше да ме издаде на полицията?

Тежки стонове прекъснаха признанието му. На светлината на моята борина разкривеното му от болка лице приличаше на противната муцуна на самия дявол.

– Ами Райтер? – попитах аз.

– Райтер ли? Тъпак! Стреля заедно с мен. Аз по финел, а той по присмехулника, който тъй и не улучи. Това се казва номер и половина! Корнър, та нали сам знаеш, след това той си мислеше, че е убиецът на...

За съжаление по-нататък не успях да чуя думите му, понеже над главата ми се посипаха дребни камъчета и аз бързо отскочих назад. Те явно нарушиха равновесието на един тежък каменен блок, който падна точно върху сатанински ухилената физиономия на престъпника срещу мен. Ето че и проповедникът бе мъртъв. Бог не пожела да му даде възможност да се покае на земята, а волята му бе да го остави да изкупва греховете си в отвъдното. Онзи, който като Шепард хули най-святото, притежавано от един човек, извършва такъв грях, какъвто е невъзможно да му бъде опростен тук, на земята. Без да се докосвам до него, аз изпльзях назад.

Навън звездите бяха започнали да избледняват. Винету и Еймос Санел седяха върху развалините на заслона, а недалеч от тях бяха Хилър, Райтер и Уели, които тихо разговаряха. Още по-настрани се бе усамотил старият Лахнер. Щом ме Видяха да се връщам, тримата станаха на крака и отново ми благодариха. Помолиха ме за извинение за всички неприятности, които ни бяха причинили, и изявиха желание да се присъединят към нас, за да могат да ни докажат, че заслужават нашата прошка. Казах им да се обърнат към Винету, а щом чу това, апачът заяви:

– Тези трима бледолики са вършили грешки и грехове, но не и престъпления. За наказание ще останат да живеят на това място докато си тръгнем оттук и ги вземем с нас. Няма да имат право да влизат в нашето жилище, но невъоръжени ще могат да ни посещават и да почетат заедно с нас големия празник на християните. Тази мечка е наша. Ще вземем както кожата, тъй и месото й.

– Ще ни позволите ли ние да ви го донесем? – попита Хилър.

– Добре, нека бъде така!

Винету направи знак на Санел и на мен да го последваме. Върнахме се в нашето убежище, където разказахме на двамата си спътници случилото се. Карпио се зарадва, че неговото предсказание се бе оказало

вярно и с молбата си беше спасил живота на Хилър.

Предиобед Хилър, Уели и Райтер дойдоха при нас. Наложих се няколко пъти да се връщат, за да пренесат както кожата, така и голямото количество месо. Една част от месото им оставихме. Те видяха нашата коледна елха, която, в случай че не духаше вятър и не валеше сняг, щеше да стои навън пред жилището ни със запалени свещи. и тримата се радваха, че им бяхме разрешили да присъстват, а Райтер се обърна към мен на немски с думите:

– Още преди време чух, че Олд Шетърхенд е немец. Може би ще ви зарадвам, като ви кажа, че притежавам нещо, което е във връзка с начина на празнуване на Коледа в Германия.

– И какво е то?

– Едно стихотворение.

– Ха, стихотворение!

– Но моля ви, то никак не е лошо. Не съм от онези хора, на които се харесват какви да е рими и ги смятат за Бог знае какво. Нещастно стечение на обстоятелствата, засягащо моето семейство, ме принуди да напусна родината си и ми отне както всяка опора в живота, тъй и вътрешните устои. Изгубих вярата си в Бога. Баща ми разбрал това мое състояние, четейки между редовете на писмата ми, и ми изпрати въпросното стихотворение като коледен подарък. Не искам да твърдя, че то ме направи религиозен, но все пак под негово въздействие се размислих по-сериозно и благодарение на това не паднах още по-ниско.

– От кой поет е?

– Не е от някой известен автор, напротив, писал го е един млад гимназист, на когото навремето баща ми е давал уроци по композиция.

– Ученик ли? – промърморих аз, за да скрия изненадата си. – Я ми кажете по-добре как така можахте да си харесате компанията на Шепард и шайката му?

– Да я харесам ли? Не си мислете, че съм се чувствал добре сред тях! Просто бях принуден да остана, защото ме държаха в ръцете си. Над мен тегне една тайна, но знам, че ако я споделя с Олд Шетърхенд, той няма да ме издаде. Аз съм убиец!

Райтер ме погледна така, като че очакваше да се изплаша от неочакваното му съобщение.

– Глупости! – изсмях се аз.

– Но е така! Случи се в Стийлвил. Нямахте от какво да живея и търсех каква да е работа. Тогава се запознах с Шепард и се заприказвахме. Изплаках му мъката си, а той ми каза, че се оглеждал да намери едно

„момче“ за придружител в някакво пътуване из западните територии, което да умее сносно да стреля. Предложих му услугите си, а той пожела да ме изпита. Излязохме извън градчето и се насочихме към фермата на Гай финел. В самия край на гората, съвсем близо до фермата, останахме да лежим около час, докато най-сетне Шепард сметна, че е намерил подходяща цел. Гай финел беше в градината си. Отнейде долетя един присмехулник и кацна на клона точно над главата му. Тогава Шепард бързо ми каза да стрелям по птицата веднага щом преброи до три. Съгласих се, обаче присмехулникът отлетя жив и здрав, а финел падна на земята облян в кръв. Моят куршум бе пронизал гърдите му. И до ден-днешен не мога да проумея как е станало, защото още тогава съвсем не бях лош стрелец. Незабавно си плюхмем на петите и от този злокобен миг съм изцяло във властта на Шепард. Той не ме предаде на властите само при условието, че ще му дам писмено признание за извършеното убийство, както и една полица за пет хиляди долара. Оттогава станах нещо като негов роб и не съм дръзвал да се противопоставя на нито едно негово искане, докато най-сетне долу край Плат Ривър разбрах, що за негодник е този човек. Там просто ме изгони да вървя по дяволите, само и само да не стана свидетел на убийството на Уели, с когото после се съюзих срещу него.

– Ами как по-точно стреляхте по присмехулника? Къде се намираще Шепард в мига, когато натиснахте спусъка?

– Беше застанал зад мен.

– Аха! В такъв случай не сте могли да видите какво е правел. Значи той започна да брои и при „три“ вие стреляхте, така ли?

– Да.

– Не чухте ли два изстрела?

– Не. Откъде ви хрумна пък този странен въпрос?

– Ще ви обясня по-късно. Но от полицията е нямало защо да се боите.

– Е, от нея се страхувах по-малко, защото само при определени обстоятелства съществуваше опасност да ме заловят чрез този документ. Но признанието за убийството! Наистина, то бе изтръгнато насила и аз можех да отрека всичко, ала той щеше да се закълне, че е истина. И все пак най-много ми тежаха самообвиненията. Направих нещастно едно цяло семейство. Непрекъснато виждам жертвата на моя изстрел да се търкаля на земята в кръвта си. Вярно, Шепард е вече мъртъв, но съм сигурен, че е оставил някъде на съхранение и полицата, и признанието ми. Можете да си представите колко много ме тревожи това.

– Естествено. Но предоставете всичко в Божиите ръце. Бог знае най-добре как може да ви помогне.

След това показах на Винету депозираните разписки и му разказах, че Райтер е син на мой някогашен учител.

– Знам защо моят брат ми казва това – усмихна се той, – желанието му ще бъде изпълнено. Този бледолик е беден и е вярвал, че с нъгитсите от файндинг-хоула ще може да си помогне в живота. Добрият велик християнин ще му донесе от тях!

Райтер не беше единственият, който щеше да бъде дарен. Моят Карпио също трябваше да получи нещо... ако доживееше дотогава. Състоянието му бързо се влошаваше. Той ставаше все по-слаб, но колкото и странно да беше, гласът му оставаше звучен и силен. Когато му казах, че навярно това е признак на подобрене, с лека усмивка той отговори:

– Не си въобразявай! Писано ми е временно да се разделя с теб. Тайно в себе си вече се сбогувах със земята. Това не ми бе особено трудно, понеже тя наистина не ми предложи кой знае колко много неща, за които бих могъл да съжалявам. Тя бе към мен като една твърде строга мащеха, така че сега си отивам с радост. И ако гласът ми е все още посилен от самия мен, това ще е навярно единствено заради стихотворението. Искам още веднъж да го издекламирам и после да млъкна завинаги в земния живот.

– Нямах ли някакво желание, което бих могъл да изпълня, драги Карпио?

– Не, защото и така ще изпълниш каквото желая, без специално да те моля. Когато се завърнеш в родината, поздрави моите близки. Кажим, че съм се отървал веднъж завинаги от разсеяните постъпки на другите хора и че най-накрая съм щастлив. А сега искам пак да поспя. Прости ми, скъпи приятелю! Толкова съм изморен, а сънят е тъй хубав! Ако смъртта идва така нежна и приятна като съня, то ми се иска непрекъснато все да умирам.

Измина денят, а и последвалата нощ, без да се случи нещо особено. Но сутринта на двайсет и четвърти от високия хребет се разнесоха радостни викове и ние видяхме да се задава отряд шошони, около двайсетина души, предвождани от младия вожд Вагаре Тай. Съгледвачът Те-е бе също с тях. Идваха да ни вземат, като носеха снегоходки, както и всичко, от което имахме нужда. Първият ни въпрос беше за конете. Бяха се погрижили добре за тях. После ги разпитахме как са завършили враждебните действия между тях и упсароките. Беше станало ясно, че кървавите индианци са виновниците. Преди да умре от раната, която му

нанесох, макар и с пяна на уста, го признал даже и Пете-е. Всички убийци се намирали между хората в лагера край Пасифик Крийк. Те им били предадени начело със стария коварен Инуйя Неема и до един умрели на кола на мъченията. След това шошоните сключили мир с упсароките. Яконпи Топа беше накарал Вагаре Тай да ни подсети по-късно да му върнем взетите назаем коне. Решено било Хилър да получи обратно отнетите му кожи.

Шошоните си бяха мислили, че веднага ще тръгнем с тях на път, обаче заради Карпио това ни беше невъзможно. Когато чуха, че сред нас има умиращ, индианците почтително се отдръпнаха по-назад. Месото на убитата гризли им създаде достатъчно работа. Запалиха няколко огъня и скоро ароматът на печено се разнесе над цялата Па Варе. Щом чу, че нашите спасители са дошли, Карпио каза:

– Моят Спасител също скоро ще се появи. Аз съм единственият от всички вас, който ще остане в тази котловина. Ще дойдеш ли отново тук някога до края на живота си?

– Възможно е. Дори и ако мина на няколко дни път оттук, пак ще гледам да те посетя, скъпи Карпио.

– Ела! Когато и да дойдеш, аз ще съм тук, макар че няма да ме видиш. Ако ми е възможно, ще ти дам някакъв знак, да речем, весело изшумяване в листата или пък малки игриви вълнички в топлата вода на езерото. Това ще е моят поздрав за теб от небето. После веднага можеш да си тръгнеш и да си кажеш, че твоят верен приятел Карпио ти е благодарил за посещението.

И тази вечер небето бе осеяно с ярки звезди. Не полъхваше никакъв ветрец, а от езерото се излъчваше такава топлина, че спокойно можехме да изнесем навън умиращия Карпио. Пригответихме му топла постеля близо до коледната елха. Белите насядаха наоколо, а в по-широк кръг около нас се настаниха шошоните, чието любопитство бе събудено от украсеното дръвче. Липсваше само един – старият Лахнер. Бях изпратил да му кажат, че племенникът му е на смъртно ложе. Той само обърнал гръб и нищо не продумал. Сега се скиташе наоколо, останал сам с разяждащото го скъперничество. Не можеше да се примири, че му се беше изплъзнало златото от файндинг-хоула.

После довякохме нъгитсите и по нареждане на Винету те бяха разделени на четири равни купчинки и поставени под клоните на коледната елха. След това запалихме свещите. Докато вършехме тази работа, Карпио ми каза:

– Всъщност би трябвало да кажа стихотворението в самото начало

на празненството, но имам чувството, че още след последните му думи веднага ще си отида. Затова предпочитам да го отложам за самия край. Помниш ли как завчера заедно с теб се молихме на Бога да ме остави да изживея за последен път тържествения блясък на коледния празник? И той изпълни молбата ми. Усещам, че после незабавно ще умра. Направи ми още една услуга и ми изпей „Тиха нощ, свята нощ“!

Когато запалихме всички свещи, Хилър, Райтер, Рост и аз подемме песента на немски. След това Винету раздаде като подаръци златните зърна на Санел, Райтер, Рост и Карпио.

Колко щастливи изглеждаха четиримата! Старият Еймос Санел можеше вече да си позволи тъй желаната почивка. Райтер ни увери, че половината от сумата ще изпрати на своя баща, моя добър кантор. Благодарение на този подарък след завръщането си от индианците Рост можеше да помисли за откриването на собствен кабинет, за да практикува своята професия, а Карпио пхна безсилната си ръка в десницата на Винету, най-сърдечно му благодари и след това се обърна към мен с думите:

– За какво му е на един умиращ злато? Но все пак му се радвам, понеже знам защо ми го давате. Драги Сафо, направи ми услугата да го занесеш на моя баща. Толкова съм щастлив при мисълта, че поне веднъж неговият син ще му достави радост.

Уели и Хилър не получиха нищо. Навярно бяха разочаровани, но не го издаваха. Ето че дойде ред да дам на Уели двете депозитни разписки, като му обясних как съм се добрал до тях и че това са парите, получени от продажбата на златото, откраднато от него и от Уотър. Благодарностите му нямаха край. После Райтер получи своята полица, както и писменото признание за извършеното убийство. Разказах му как двата документа са попаднали в ръцете ни. След това му обясних, че не той, а Шепард е убиецът на финел. Проповедникът е бил застанал зад него и двамата са стреляли едновременно, само че престъпникът се е прицелил във финел. Със заплахата да го издаде Шепард го държал изцяло във властта си. Добавих още, че всичко съм узнал от личното признание на умиращия убиец.

– Тази вест ми е по-ценна от каквото и да било друго! – възкликна Райтер. – Хвала и слава на Бога! Вече ще мога най-после да спя спокойно без угризения на съвестта, защото на нея не й тежи човешки живот. Това дава нови сили и увереност. Отсега нататък ще стана съвсем друг човек. И на такива благодетели искахме да правим засада, за да им отнемем нещо, което изобщо не е наше, а тяхно!

– Поведението ви изобщо не ни учуди – подметнах аз, – понеже от много други случаи познаваме пагубното въздействие на треската за злато. Човекът няма по-върли врагове от собствените си страсти. Сигурно сега и мистър Хилър ще го признае, особено ако му докажа, че с нелюбезното си държание към мен навреди най-много на самия себе си. И за него имам един подарък. Ето, мистър Хилър, вземи!

Подадох му кожата с индианското писмо, изпратено от Якон-пи Топа до жена му. Ловецът го отвори, учуденият му поглед зашари между мен и писмото и накрая той каза:

– Но това е подписаното от мен писмо на вожда! Откъде го имаш, мистър Шетърхенд? Само моята жена е могла да ти го даде, а ми се струва, че изобщо не си я виждал!

– Никога не съм го твърдял, а ти сам си направил такъв извод от факта, че нищо такова не съм споменавал. Поведението ти не бе съвсем подходящо, за да ни накара да станем по-разговорливи и да споделим всичко с теб. Никой не беше успял да разчете това писмо и едва след като жена ти ми го показа, можа да разбере за какво ставаше въпрос. Имахме намерение да предприемем съвсем други неща, но и тя, и синът ѝ толкова настойчиво ни помолиха да ти помогнем, че ние се отказахме от плановете си и побързахме незабавно да тръгнем на запад, за да се опитаме да те освободим. Ние, което ще рече Винету, Рост и аз, не препуснахме право към кикатсите, понеже узнахме, че те са предприели боен поход срещу шошоните. Но пътем се натъкнахме на тях и не само успяхме да издействаме от Яконпи Топа освобождаването ти, но получихме и обещанието му да ти върне цялата собственост. Обстоятелството, че междувременно беше избягал от плен, едва ли може да омаловажи нашия успех и положените усилия. А когато по-късно те срещнах, твоето поведение просто ми затвори устата. Ако не се беше нахвърлил толкова рязко и грубо върху вярата ми, сигурно още тогава щях да те зарадвам безкрайно много. Жена ти ми повери още едно писмо и един вестник за теб и ето че сега ти ги предавам като коледен подарък от твоите близки, а също и като едно ново доказателство, че Божията доброта се смиява дори над отстъпилите от вярата си. Прочети ги!

Дадох му вестника и писмото на жена му, които тя ми беше донесла в странноприемницата. Той ги прочете. Когато свърши, ги пусна на земята, закри лицето си с ръце и заридя. Измина доста време, докато най-сетне се успокои и отново вдигна глава. После подаде и двете си ръце на Винету и на мен и каза:

– Какъв глупак съм бил, какъв глупак! – каза той. – Ще ти призная,

че бях като слепец. Моята жена ми пише, че не знаеш към кое съсловие съм принадлежал в старата ни родина, а и да ти го кажа сега, с нищо няма да променя нещата. Но бях горд, самомнителен и често дори безсърдечен към онези, които стояха по-ниско от мен. С високомерието си си спечелих един враг, който беше по-безсъвестен, по-могъщ и по-умен от мен. Той реши да ме унищожи и наистина напълно успя. Един-единствен ден бе достатъчен, за да се превърна в просяк, загубил всякаква чест. Тогава започнах да търся помощ и подкрепа, но навсякъде ме отблъскваха със същото презрение, с което самият аз преди това толкова често посрещах другите хора. Само един съсед се зае да ни помогне, и то не заради мен, а заради жена ми и нейния баща. Вместо да се замисля и да се опомня, аз бях извън себе си от ярост и беснеех срещу законите. Резултатът от това беше, че само с бягство успях да се спася от още по-лоши последствия. Заминах за Америка. По-късно ме последва и жена ми с нашето дете. Баща ѝ умрял по пътя като куче. И тогава все още не разбирах, че аз бях единствената причина за всичките ни нещастия, и се гневях на съдбата си. На Бог нямаше как да се гневя, защото отдавна бях захвърлил вратата си в него при детските приказки и той не съществуваше за мен. Превърнах в ад даже живота на жена си, която самопожертвувателно ме бе последвала в изгнанието ми. Имах само една мисъл – как да се сдобия с повече пари, които ми бяха нужни да заведа съдебно дело, за да докажа невинността си. Затова и тук се съгласих толкова бързо да участвам в изпразването на файндинг-хоула и веднага заставах на страната на противниците ви, макар Винету да доказва, че находището е негово. Бях станал още по-безсърдечен от преди. Всички мои желания и стремежи се подчиняваха на изгарящата жажда да постъпвам според жестокия закон „зъб за зъб, око за око“. Но ето че лавината падна върху нас и последва онзи ужасен половин час, сторил ми се цяла вечност, когато Бог ми даде отговор на моите богохулства. Казват, че в смъртния час пред вътрешния взор на човека преминавал в ярка светлина целият му живот с всички извършени грешки. Поне в моя случай тези приказки наистина се сбъднаха. Роден в богатство, в семейство с високо обществено положение, през целия си живот аз сам съм си бил бог, а ето че в онзи момент, накрая, не бях нищо повече от една жалка и безпомощна плячка за хищника, която дори не биваше да вика за помощ. Трябваше да мълча, защото всеки вик щеше да привлече вниманието на мечката върху мен. Но цялата ми душа се беше превърнала в една-единствена гореща молитва за спасение от тази страшна смъртна опасност. И Бог чу молитвата ми. В своята безкрайна мъдрост той изпрати да ме

спасят именно онези хора, чийто враг бях станал. И сега, какво правите вие сега? Вместо да си отмъстите, ме дарявате. Връщате ми всичко, което бях загубил. Всичко, че и много повече, защото, нека ти го кажа, ти ме направи съвсем друг човек. Вече вярвам в Бога и сега знам защо неговата мъдра ръка ме заведе до онази бездна, където паднах. От днес нататък ще имам това, което никога не съм притежавал – истинското щастие в живота! Преминах през много трудна школа. Някой друг на мое място навярно би загинал, но Бог е знаел много добре, че за лечението ми са били необходими именно такива силни средства, а и ти, мистър Шетърхенд, още като момче си го казал съвсем вярно:

Изпрати ли ни изпитание,

Бог дава ни и сили да понесем това страдание,
надежда крепка съхранили.

Навярно за да може и Винету всичко да разбере, той бе говорил на английски, но този куплет каза на немски. Щом го чу, изненаданият Райтер бързо се намеси:

– Какво какви са тези стихове? Та те са от стихотворението, изпратено ми от моя баща. Писал го е един от неговите някогашни ученици. Откъде го имате?

Хилър погледна първо към него, а после към мен и го попита.

– Познавате ли този някогашен ученик? Знаете ли какво е станало с него?

– До този час и аз нямах представа, но ето в това писмо жена ми издава всичко. Тя донесе стихотворението от Европа и то ѝ беше здрава опора през дългите години на страдания. Аз, разбира се, само ѝ се смеях, но съм го чувал толкова често и от нея, и от сина си, че вече го знам наизуст. Като че ли онзи ученик е писал само за мен думите:

Не съди детето свое,
то жадува светлина.

Твоят блуден син в покоя
ще се върне пак сега.

Жена ми го е чула преди години при коледната елха в някаква странноприемница от съученик на автора му. И сега ние се дим тук в Дивия запад, пред коледното дръвче и за днешния празник едва ли може да има нещо по-подходящо от това стихотворение. Сигурно няколко пъти ще се запъна, но все пак мисля че няма да изпусна нищо. И така, сега ще...

– Чакай, чакай! – прекъсна го Райтер. – Аз мога да го кажа като по вода и съм убеден, че няма да сбъркам. Позволете ми аз да го

издекламирам!

Тогава се разнесе гласът на Карпио:

– Не само аз имам това право! Такова е и желанието на Олд Шетърхенд, а в случая само той може да се разпорежда, защото е авторът, а аз съм онзи съученик, за когото спомена мистър Хилър.

Моят приятел изрече тези думи бавно и с видимо усилие.

Смаяният Райтер понечи да каже нещо, но аз му направих знак да мълчи.

– Ела, драги Сафо – помоли ме Карпио. – Изправи ме и ме прегърни! Знам, че сега ще говоря за последен път в живота си и това ще са думите на твоето коледно стихотворение.

Изпълних желанието му и го притиснах до сърцето си. Над нас блещукаха Божиите звезди. Пред нас догаряха свещите на коледната елха. Една по една започнаха да угасват. Тъй гасне и човешкият живот тук на земята. Но високо горе в небесните селения продължаваха да сияят символите на вечния живот и всеки техен лъч ни казваше, че смъртта не е нищо друго освен врата към рая, началото на едно блажено възкресение. Умиращият склочи ръце като за молитва и немият му поглед ни подкани да сторим същото. Разбрахме го и всички последвахме примера му. Стори ни се, сякаш през затворената котловина премина лек ветреца като Божие дихание. Сега действително бяхме обгърнати от онова, за което се пее в хубавата коледна песен „Тиха нощ, свята нощ“. С блажена усмивка на смъртнобледото си лице Карпио поде:

На блага вест съм приносител,
 Бог прати ни небесен гост,
 роди се нашият Спасител,
 при нас дойде Исус Христос!
 Ликуват в химни небесата,
 звезди понасят в миг вестта,
 тамян ухае в кандилата,
 в молитва свеждат се чела.

Той бе започнал да декламира силно и ясно, но с всяка строфа гласът му отпаднаше все повече и повече. Въпреки това при възцарилата се пълна тишина съвършено отчетливо чувахме всяка негова дума. После видях как той затвори очи, ала продължи да декламира, макар и все по-бавно и по-бавно. Думите му звучаха толкова странно, така чуждо, сякаш идваха от някакъв друг, съвсем непознат свят. Бях дълбоко покъртен. Когато стигна до мястото:

И с длан върху мъртвешкото чело свещеникът изрича благослов:

Карпио простря напред ръце и като повиши глас, продължи:

Блажен е онзи,

кой в тегло живял е с вяра в вечната любов!

Но с това явно силите му се изчерпиха, защото отгук нататък гласът му постепенно започна да замира:

Че блажен е, който търси

своя истински... живот

и... с надежда... в миг... предсмъртен

се... стреми... към своя...

Последната думичка „Бог“ отлетя от устните му като почти беззвучна въздишка и... Карпио издъхна. Небето го беше прибрало. Последната свещичка на елхата угасна. Имах чувството, че както всеки от нас, тъй и цялата котловина бе онемяла. Все още държах мъртвеца здраво в прегръдките си. По едно време Хилър се понадигна от мястото си, сложи длан върху клюмналата глава на моя приятел и с треперещ глас довърши стихотворението:

Откриеш ли на небосклона

оназ спасителна звезда,

тя води право към амвона

на Божията светлина.

Затова е тази радост,

Бог прати ни небесен гост,

роди се нашият Спасител,

при теб дойде Исус Христос!

Всички свещи бяха вече угаснали, тъй че не можеше да се видят сълзите, които блестяха в очите на всички бели с изключение на стария Лахнер, защото той и този път не беше при нас. Без да кажат нито дума, хората ставаха един подир друг и бавно се отдалечаваха, понеже там, където човешката душа напуска тялото, е свято място, което се почита с мълчание и тишина. Останах доста време да седя сам с мъртвеца в прегръдките си, докато най-сетне Винету се приближи и каза:

– Утре ще построим за него такова жилище, което ще е по-дълготрайно от тялото му. Духът му вече е отлетял при великия добър Маниту, където има много дървета на спасението с вечно горящи свещи. От двете му страни ще запалим огньовете и ще застанем на последна стража, докато настъпи утрото. Той си тръгна с радост от този живот, а след време и ние ще го последваме, за да го видим пак. Хау!

От плоски камъни и клони направихме нещо като носилка, постлахме я с мечата кожа и там положихме Карпио. После отляво и отдясно

запалихме два огъня и заедно с Винету останахме да бдим при мъртвеца до сутринта. Призори апачът заповяда на шошоните да издигнат гробница, достойна за един приятел на Олд Шетърхенд. Наоколо имаше достатъчно камъни и тя стана толкова здрава, че можеше дълги години да устои както на дивите животни, така и на разрушителната сила на времето. Завършихме я през следобед и погребяхме Карпио като християнин. Когато склучих ръце и казах прощалната молитва, шошоните също коленичиха. После затворихме гробницата, а младият вожд на индианците змии Вагаре Тай ми обеща още при следващия ловен поход да засади наоколо вечнозелени храсти. По-късно пак посетих това място и сам се убедих, че беше изпълнил обещанието си.

На следващото утро тръгнахме на път. Всички се бяхме сприятелили и бяхме станали като братя. Само присъствието на стария Лахнер ни смущаваше. Този човек ни създаваше големи главоболия. За нищо нямаше добра воля и нужната сръчност, не можеше да се справи дори със снегоходките. Видяхме се принудени да го влачим и подкрепяме и понеже за всички наши усилия нито ни се усмихна, нито чухме добра дума, не беше никак чудно, че най-накрая червенокожите започнаха да се отнасят към него недотам нежно. Нито на мен, нито на Винету ни минаваше и през ум да ги накараме да се държат по-внимателно със стария, защото той не го заслужаваше. Когато стигнахме до зимния лагер на шошоните, Лахнер бе вече толкова отпаднал, че не можеше да си стои на краката. Той бе първият болен, когото Рост взе под грижите си. Без всякакво състрадание индианците щяха да го оставят да умре, ако все пак присъствието ни не ги принуждаваше да направят за него поне най-необходимото. Както узнах по-късно, след настъпването на пролетта няколко бели ловци го завели до форт Ларами. Тъй и не разбрах какво е станало после с него.

Ават Ния с удоволствие даде на Рост разрешение да остане при шошоните колкото си иска. По-късно той стана един от най-известните природолечители в източните щати, както и... читател на моите романи. Той сигурно ще се зарадва, като се открие и в този том, а аз го моля да ме извини, че го описах такъв, какъвто си беше на времето. Междувременно неговият вътрешен глас несъмнено вече му е нашепнал, че трапецовидните и ромбовидните мускули не са единствените мускули в човешкото тяло, които заслужават да бъдат споменавани.

Не ни се искаше да оставаме при змиите чак до пролетта и ето защо, щом първото по-трайно топене на снеговете ни позволи, поехме на път през проходите.

За пренасяне на кожата на Хилър, складирани при шошоните и кикатсите, в момента и дума не можеше да става. С индианците се уговорихме след настъпването на пролетта да ги откарат до форт Ларами, а по-късно бели служители на търговците щяха да ги вземат оттам.

В началото на март най-после видяхме пред нас Уестън. Да описвам ли каква радост предизвика там завръщането на Хилър? И да искам, не мога. Скоро издирихме и Уотър. И аз присъствах, когато Уели му показа депозитните разписки и ловецът си получи парите. Двата заедно с Райтер и Санел се обединиха и основаха голяма фирма за дървен материал. Това съответстваше на техния опит, предишен живот и качества. И до ден-днешен предприятието им процъфтява. Само Санел ги напусна поради внезапната си смърт.

Винету остави конете под надеждните грижи на доверени хора и едва тогава най-сетне имахме възможност да предприемем заплануваното още на времето пътуване към източните щати. След раздялата ми с вожда на апачите за известно време се върнах в Германия. В Бремен не се задържах дълго, понеже парите, които бях получил срещу златото на Карпио, просто ми пареха в джобовете. Съвсем почтено ги предадох на близките му, което предизвика голямата им радост. Радост, да, но само толкова. Естествено, където бе необходима дискретност, аз съм дал на тези хора други имена и затова не е нужно да премълчавам, че те се зарадваха на парите, но страданията и смъртта на моя скъп приятел Карпио не ги натъжиха особено. Той просто се беше отчуждил от сърцата на своите близки. След като им връчих сумата, те ми благодариха учтиво, но студено и си отидох, без да ми досаждат с никакви други въпроси. Даже имах чувството, че трябва да съм им благодарен, защото не ми поискаха убедителни писмени доказателства, че всъщност парите не са повече!

Следващото посещение, което бях длъжен да направя, бе значително по-приятно. Райтер ме беше помолил лично да поздравя баща му и аз изпълних молбата му с най-голямо удоволствие. Моят добър стар кантор се беше превърнал в беловласо старче. И госпожа канторшата бе също побеляла, но си беше все тъй закръглена, както и преди. Той ми приличаше на тъничка осминка пауза, а пък тя, с широкото си боне – на четири четвъртинки ноти с голяма фермата отгоре. След като тя изчезна в кухнята, той най-поверително ми каза, че едва откакто синът му започнал да изпраща от Америка толкова ужасно много пари, най-сетне разбрал колко мила и чудесна жена имал. По-рано просто нямал нужното време да види и признае трогателната ѝ сговорчивост.

Впрочем, той страшно се радвал, че заедно със сина му съм открил голямата дупка, пълна със злато, защото сега сигурно съм бил не по-малко богат от него. Изобщо не му бях споменал, че на мен Винету не беше подарил нищо. Ами Хилър?

Той пак стана това, което е бил преди бягството си в Америка, пак получи цялото си имущество, че и нещо повече, защото се беше върнала вярата му в Бога, а заедно с нея и истинското и единствено земно щастие. Неговата вяра се коренеше в суровите страдания на миналото му също като могъщ бор, впил корените си дълбоко в пукнатините на скалата, където намира здрава опора срещу всички бури. Синът му е известен юрист. Жена му, която някога в порутената дъскорезница бе изпаднала в пълно отчаяние, стана ангел-хранител на хората, озовали се в беда, избавителка на клетниците, утеха за всички, които се обръщаха към нея за помощ и закрила. А особено когато приближаваха коледните празници, тя възлагаше на пратениците си да отидат при „изтерзаните и страдащите“, за да ги ободрят и подкрепят. После те започнаха да се стичат при нея, старци, болни, сакати, бедни, измъчени. За всекиго от тях тя намираще приятелска дума за поздрав. За всекиго имаше подарък под клоните на грейналата в светлина коледна елха. Но най-скъпият от нейните дарове бе носещото Божията милост възвестяване на Рождество Христово, вестта, че е дошъл Спасителят на всички, които се надяват на избавление за душите си от погибел. И тъй като тя никога не забравя собственото преживяно нещастие, винаги се обръща към всички тях със скъпите за нея думи:

На блага вест съм приносител,
Бог прати ни небесен гост,
роди се нашият Спасител,
при нас дойде Исус Христос!

КРАЙ

© 1993 Веселин Радков, превод от немски

Karl May
Weihnacht!, 1897

Източник: <http://bezmonitor.com>
(Том 24)

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1866>]